

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

Bodoróczki János

**A különleges erők logisztikai támogatása és annak fejlesztési
lehetőségei**

Doktori (PhD) értekezés

Külső konzulens: Dr. Porkoláb Imre dandártábornok (PhD)

Témavezető:

Dr. habil. Horváth Attila alezredes CSc.
egyetemi docens

.....

Budapest, 2017

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
1. BEVEZETÉS.....	4
1.1. A téma időszerűsége, a témaválasztás motivációja.....	6
1.2. A releváns magyar szakirodalom áttekintése.....	8
1.3. A releváns nemzetközi szakirodalom áttekintése.....	10
1.4. A tudományos probléma megfogalmazása.....	12
1.5. A kutatási hipotézisek meghatározása.....	13
1.6. A kutatási célok megfogalmazása.....	15
1.7. Az alkalmazott kutatási módszerek.....	16
1.8. Az értekezés felépítése.....	20
1.9. A kutatást befolyásoló körülmények és korlátok.....	21
2. A TÉMA ELMÉLETI, TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE.....	24
2.1. A különleges erők története.....	24
2.2. A logisztika története.....	42
2.3. A magyar katonai logisztika története.....	56
2.4. Részösszegzés.....	69
2.5. Következtetések.....	70
3. A KÜLÖNLEGES ERŐK SZEREPE A MODERN HADVISELÉSBEN.....	73
3.1. A különleges erők alkalmazásának általános elvei.....	73
3.2. A magyar különleges műveleti képesség.....	83
3.3. Kitekintés az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők egységeire.....	91
3.4. Részösszegzés.....	101
3.5. Következtetések.....	102
4. A KÜLÖNLEGES ERŐK LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSA.....	104
4.1. A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben.....	104
4.2. Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatása.....	127
4.3. A képességelemek vizsgálata, összehasonlítása.....	157
4.4. A vizsgálat eredményeinek elemzése.....	166
4.5. A logisztikai szakfelkészítés különleges művelet specifikus sajátosságai.....	168

4.6.	Részösszegzés.....	171
4.7.	Következtetések.....	173
4.8.	A Magyar Honvédség különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának újrértelmezése.....	174
5.	A KÜLÖNLEGES MŰVELET SPECIFIKUS LOGISZTIKAI TÁMOGATÓ RENDSZER FEJLESZTÉSE, A LOGISZTIKAI STRÉGIAALKOTÁSI MÓDSZEREK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL	183
5.1.	Az általános versenystratégiák, azok alkalmazhatósága a különleges erők logisztikai támogatásának fejlesztése érdekében	184
5.2.	A katonai logisztikai támogatás jövője, a különleges műveleti és a konvencionális logisztika együttműködő képességének továbbfejlesztési lehetőségei.....	209
5.3.	Részösszegzés.....	214
5.4.	Következtetések.....	215
6.	ÖSSZEGZÉS	219
6.1.	A kutatómunka összegzése, lehetséges új kutatási irányok	219
6.2.	A szakértői interjúk összegzett következtetései, alkalmazhatóságuk a Magyar Honvédségben, ajánlás	226
6.3.	A kutatási célkitűzésekkel kapcsolatos hipotézisek vizsgálata	228
6.4.	Új tudományos eredmények.....	235
6.5.	Ajánlások, a kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága.....	236
7.	A HIVATKOZOTT IRODALOM JEGYZÉKE	240
8.	AZ ÉRTEKEZÉS ÁBRÁI.....	261
9.	AZ ÉRTEKEZÉS TÁBLÁZATAI	263
10.	MELLÉKLETEK	264
11.	FÜGGELÉKEK.....	274
12.	A TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN MEGJELENT PUBLIKÁCIÓK.....	297

„ ... Amelyet nagy szorgalommal, hosszas elmélkedés során gondoltam ki, most pedig e kicsiny kötetben összegyűjtöm és elküldöm Nagyságtoknak... Amely művet én ki nem cirkalmaztam dagályos kifejezésekkel, felesleges vagy magasztaló szavakkal, hízélgéssel és haszontalan cicomával nem telítettem... Azt sem óhajtom, hogy hivalkodásnak tessenék...”

Niccolò Machiavelli

1. BEVEZETÉS

A különleges erők a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) egyik legdinamikusabban fejlődő képessége, melyre egyre inkább szükség van a változó környezetből adódó biztonsági kihívásokkal szemben. A magyar különleges erőket, rövid történelmük alatt döntő többségben válságkezelő-, béketámogató műveletben alkalmazták, melyből adódóan rendkívül rugalmas logisztikai ellátási rendszerre van szükség a képesség további fenntartásához. A képesség komplex összetételéből, illetve a feladatrendszer jellegéből adódóan, a különleges műveleti (továbbiakban: KM) alegység támogatása specifikus szakmai képzést és kiképzést, valamint a hagyományostól eltérő megközelítést is igényel, a logisztikai szakemberek részéről. Szükség van tehát a specifikumok meghatározására, beillesztésére a doktrínákba, és az MH kiképzés – felkészítés – képzés – oktatás (a továbbiakban: KFKO) rendszerébe. Az értekezés, a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás kihívásaira ad választ.

Kutatásom a Magyar Tudományos Akadémia Doktori Tanács, Tudományági nómenklatúrája szerint a Hadtudományon belül, a Katonai logisztika és védelem-gazdaságtan területhez sorolható.¹ Az értekezés tágabban az MH alaprendeltetéséből adódó feladatainak támogatását, szűkebben a magyar különleges műveleti képesség támogatását vizsgálja. Kutatási tevékenységemet egyrészt külső, másrészt belső kihívások ösztönözték. Külső kihívásként értékeltem azt a társadalmi elvárást, hogy a védelmi ráfordításokat minél költséghatékonyabban használja fel az MH, így az értekezés egyértelműen összhangban áll a társadalmi fejlődés követelményeivel.

¹ Forrás: MTA Doktori Tanács: Tudományági nómenklatúra.

URL: <http://mta.hu/doktori-tanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809>. Letöltve 2016. szeptember 7.

Belső kihívásnak ítélem meg az MH logisztikai támogatási rendszer hatékonyság növelésének igényét, amelyet az aszimmetrikus² és a hibrid³ hadviselés elterjedésével kapcsolatos kihívások megnehezítenek.⁴

Értekezésem a Honvédelmi Minisztérium Honvéd Vezérkar (a továbbiakban: HM HVK) Személyzeti Csoportfőnökség (a továbbiakban: SZCSF) támogatható kutatási területei⁵ közül több témakörrel is találkozok. Az elvégzett kutatómunka szorosan illeszthető a logisztika központi kutatást igénylő témáihoz a rendszerek összehasonlítása-, a missziós tevékenységek logisztikai támogatásának fejlesztése-, valamint a Befogadó Nemzeti Támogatás (a továbbiakban: BNT) témakörében. Az egyes fejezetek tartalma ezen felül felhasználható a katonai stratégia⁶-, a haderőfejlesztés⁷-, a doktrína és szabályzatfejlesztés⁸ területén is. A feldolgozott téma a központi kutatási programokhoz közvetlenül kapcsolódik, tehát a gondolkodás iránya, tudományos központi kutatási tervek irányvonalába esik.

² „A katonai és a nemzetbiztonsági területeken értelmezve, az aszimmetria gyakorlatilag a szembenálló féltől eltérő cselekvési változatokat (műveleteket), szervezeteket, és gondolkodási módot képvisel, abból a célból, hogy maximalizálja a saját előnyeit, és kiaknázza az ellenség gyengeségeit, valamint megragadja a kezdeményezést, vagy nagyobb cselekvési szabadságot nyerjen. Az aszimmetria lehet politikai-, stratégiai-, vagy katonai-stratégiai, illetve ezek kombinációja is.” Forrás:

KRAJNC Zoltán: Az aszimmetrikus hadviselés, fenyegetés alapkérdései, Repüléstudományi Közlemények, 2008, pp. 1-7, ISSN 1789-770X.

URL: http://real.mtak.hu/10441/1/Krajnc_Zoltan.pdf, Letöltve: 2015, október 3.

³ A hibrid hadviselés „a hadviselés számos formáját magukban foglalják, beleértve a konvencionális képességeket, irreguláris harceljárásokat és képződményeket, valamint a válogatás nélküli erőszakot alkalmazó terrorista akciókat és bűnözői tevékenységeket. Hibrid háborúkat egyaránt folytathatnak állami és a legkülönbözőbb nem állami szereplők. Az egymástól elszigetelten működő egységek, vagy akár ugyanaz a csoport is folytathat „multimodális” tevékenységeket, de ezek általános, műveleti, valamint harcászati irányítása és koordinálása a fő hadszíntéren megy végbe, annak érdekében, hogy a szinergikus hatások bekövetkezzenek a konfliktusok pszichológiai és fizikai dimenzióiban. Ezen hatások a háború valamennyi szintjén jelentkezhetnek.” BALOG Fatime – FEKETE Csanád – NÉMETH András – NÉMETH József Lajos: A hibrid hadviselés különös tekintettel a mobil kommunikációra, Hadmérnök, 2015, 4. szám, p – 130.

URL: http://hadmernok.hu/154_12_balogf_na_joe.pdf, Letöltve: 2015, október 3.

⁴ A hadviselési forma definiálására különféle fogalmakat találhatunk. Ilyen például a hibrid háború (hybrid war), hibrid hadviselés (hybrid warfare), hibrid fenyegetés (hybrid threat). Pontos szakirodalmi meghatározás hiányában a fogalmakat szinonimaként használom.

⁵ Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnökség: Támogatható kutatási területek, Budapest, 2016, 6 p. (Nytsz.: 1517/808/80-96/2016 HVK SZCSF), pp 1-5. Katonai szakirodalmi sajátosságok miatt az MSZ ISO 690 előírásain túl a dokumentum nyilvántartási számát (Nytsz.) is feltüntettem.

⁶ Stratégiaalkotás, stratégiai tervezés. Forrás: 1517/808/80-96/2016 HVK SZCSF, p – 1.

⁷ A kor kihívásainak megfelelő haderő kialakítási lehetőségei. Forrás: 1517/808/80-96/2016 HVK SZCSF, p – 3.

⁸ A Magyar Honvédség doktrína-, és szabályzatrendszerének fejlesztése. Forrás: 1517/808/80-96/2016 HVK SZCSF, p – 4.

1.1. A téma időszerűsége, a témaválasztás motivációja

A témaválasztást számos összetevő ösztönözte. A magyar hadtudományi szakirodalom az elmúlt huszonöt évben nem bővelkedett az egyes haderők összehasonlító elemzéseiben. A különleges erők, és azok támogatásának vizsgálata még ritkább. A különleges erők logisztikai támogatásával a katonai logisztikai szakemberek közül is csak kevesen foglalkoznak. Szükségesnek ítélem meg tehát a támogatási rendszer vizsgálatát, a különleges műveleti követelmények figyelembe vételével. A témaválasztást az is indokolja, hogy a külföldre telepített erők támogatása a hagyományostól eltérő támogatást igényel,⁹ mely a különleges erők esetében hatványozottan jelentkezik.

A téma időszerűsége vizsgálható a különleges erők, és a logisztika szemszögéből egyaránt. A kétpólusú világrendszer felbomlása után 1996. január 30-án ismét kezdetét vette a külföldi magyar katonai szerepvállalás. Az SFOR¹⁰ kötelékében, béketámogató műveletben alkalmazták a Magyar Műszaki Kontingenst 415 fővel.¹¹ Ezt követően az MH folyamatosan jelen van az afganisztáni, a balkáni, és más hadszíntereken. Az országhatáron kívüli műveletekben az MH 34. Bercsényi László¹² Felderítő Zászlóalj gyakran az élen járt. 2004. augusztus 4-től az ISAF alárendeltségében szolgált az MH Könnyű Gyalog Század. Az alegység a Kabul Többnemzeti Dandár (Kabul Multinational Brigade) 3. zászlóalj harccsoport magyar–norvég–olasz zászlóaljának irányítása alatt látta el feladatát 125 fővel. A zászlóalj törzsében 11 katona látott el szolgálatot. Az MH katonái közül a zászlóalj a Könnyű Gyalog Századdal az elsők közt lépett Afganisztán földjére, amikor Magyarországról áttelepültek a kanadai vezetésű Camp Julien táborba.¹³ A zászlóalj négy váltásából kettőt biztosított 2004-2006 között. A magyar alkalmi kötelékeket minden esetben többnemzeti környezetben alkalmazták. Ennek megfelelően szervezték meg a magyar kontingensek logisztikai támogatását is. A többnemzeti keretekben végrehajtott logisztikai támogatási rendszer

⁹ POHL Árpád: A Magyar Honvédség és az Osztrák Szövetségi Haderő logisztikai rendszerének összehasonlítása Doktori (Phd) értekezés, Budapest, ZMNE, 2008, p – 7. URL: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2008/pohl_arpad.pdf, Letöltve: 2014. szeptember 6.

¹⁰ Stabilization Forces (stabilizáló erő)

¹¹ LUKÁCS László - DEÁK Ferenc - HAVASI Zoltán: A Magyar Műszaki Kontingens SFOR Feladatai, URL: <http://193.224.76.2/downloads/konyvtar/digitgy/20012/eloadas/lukacs.html>, Letöltve: 2014. szeptember 2.

¹² Bercsényi László, II. Rákóczi Ferenc testőr századosa. A szabadságharc bukása után Franciaországban huszárezredet szervezett. Bercsényi László a világhírű huszár, URL: <http://www.honvedelem.hu/cikk/28091/bercsenyi-laszlo,-a-vilaghiru-huszar>, Letöltve: 2015. október 4.

¹³ ISASZEGI János: A honvédség részvétele a nemzetközi békeműveletekben – Tények, lehetőségek, tapasztalatok, URL: http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2005/4/2005_4_14.html, Letöltve: 2015. január 2.

működtetését nem minden esetben lehetett hatékonyan és gazdaságosan kiépíteni és fenntartani.¹⁴ Ennek okát elsősorban abban kell keresni, hogy nem lehetett felmentést szerezni a közbeszerzési eljárások alól. Abban az esetben, amikor nem rendszeresített felszerelésre volt szükség, a logisztikai rendszer azt azonnal nem tudta biztosítani. Előfordult tehát, hogy a kontingensek csökkentett képességekkel kezdték meg feladatuk végrehajtását.¹⁵

A logisztikai szakállomány törekedett a hiányosságok kiküszöbölésére. Baranyi Ferenc és Lengyel András, már egy 2003-ban közzétett tanulmányukban azt javasolták, hogy „le kell fektetni az alapokat az új típusú és logisztikai feladatú szervezetek alkalmazása területén. Új képességeket kell létrehozni, melyeknek minden esetben biztosítania kell az MH csapatai alkalmazásának logisztikai feltételeit. A logisztikának úgy kell felépülnie, hogy mind minőségben, mind mennyiségben a csapatok képességeinek maximális kihasználását támassa alá, tegye lehetővé a parancsnoki elhatározás megvalósítását”.¹⁶ Úgy gondolom, hogy a 2003-ban megfogalmazott gondolatok, a különleges erők napjainkban hatványozottan igazak: a korábban már említett kihívások egyre inkább kikényszerítik a szervezetek, valamint az egyes eljárások folyamatos átgondolását.¹⁷ Új logisztikai támogatási doktrínát adtak ki a feladatrendszer egységes értelmezésére. Megváltozott szervezetű és feladatú logisztikai támogató rendszert alkalmazunk. A további fejlődés egyik elengedhetetlen feltételét képezi a különleges műveleti erőket támogató logisztikai rendszer átgondolása.

A téma időszerűségét alátámasztja az afganisztáni szerepvállalás átalakítása,¹⁸ a HM HVK szervezetének átalakulása¹⁹ illetve a folyó-, és várható országhatáron kívüli műveletek és szervezeti változások, amelyeket az alábbiakban lehet összefoglalni:

¹⁴ LAKATOS Péter: Hazai polgári logisztikai potenciál védelmi célú igénybevételének aspektusai, különös tekintettel a Logisztikai Szolgáltató Központok lehetőségeire Doktori (Phd) értekezés, Budapest, ZMNE, 2008, p – 14. URL: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2008/lakatos_peter.pdf, Letöltve: 2014. szeptember 9.

¹⁵ POHL, p - 101.

¹⁶ BARANYI Ferenc – LENGYEL András: A Magyar Honvédség logisztikai rendszere, működési rendje, és fejlesztési irányai - Tanulmány, k. h. n, ÖLTP, 2003, pp 3- 4.

(Az integrál tudományszervező tanács 2003 évi pályázatára beküldött tanulmány)

¹⁷ Mindemellett, a NATO részéről megfogalmazott igény a védelmi költségvetés növelése, amelyre a Magyar Kormány is ígéretet tett. E szerint a büdzsét 2026-ig folyamatosan növelik, amely eléri az 1,8%-ot. URL: <https://nemzeti.net/magyar-igeret-a-varsoi-nato-csucsra-5065600.html>

¹⁸ A magyar különleges erők Afganisztánban egy különleges műveleti csoporttal folyamatosan szolgálatot teljesítettek 2014-ig. A szerepvállalás 2014-től egy különleges műveleti osztagra emelkedett.

¹⁹ A szerepvállalás emelése után a HM Honvéd Vezérkar, illetve MH ÖHP szervezetében is megjelent a különleges erőkért felelős osztály. Ezzel a szervezeti átalakítással a különleges erő a vezetés stratégiai, és hadműveleti szintjén is megjelent.

- az afganisztáni szerepvállalás átalakítása;
- a HM HVK és a MH Összhaderőnemi Parancsnokság (a továbbiakban: MH ÖHP) szervezetének átalakítása;
- az MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezred (továbbiakban: MH 2. KRE) megalakítása.²⁰

A témaválasztás súlypontját az MH folyamatosan átalakuló különleges műveleti képessége képezi, amely a logisztikai támogatás szempontjából egy rendkívül bonyolult rendszerbe ágyazódik be. Együtt kell működnie a magyar-, és a többnemzeti katonai rendszerek szereplőivel valamint egyéb közvetlen (civil vállalkozók) és közvetett partnerekkel (például a katonai segítségnyújtás feladatai során) is. A speciális katonai feladatok, a bonyolult hadszínterek a fegyveres erőkre – így a különleges műveleti erőkre is – jelentős hatást gyakorolnak. Emellett a speciális feladatokból adódóan a bonyolult környezet egyes elemei, külön – külön is jelentős hatást gyakorolhatnak a feladatot végrehajtó különleges műveleti csoportra. Az egyes környezeti befolyásoló tényezők közt ráadásul rejtett összefüggések is húzódnak. A bonyolult környezettel és feladatrendszerrel a különleges erőket támogató valamennyi szervezetnek számolnia kell, így a logisztikai támogatásnak is. A speciális közeg, a különleges feladatrendszer, a bonyolult hálózattá fejlődött katonai és polgári ellátási láncok elszigetelt vizsgálata valószínűleg nem hozna hatékony eredményt. Ezért a téma jellegéből fakadóan több kérdéskörön átívelő kutatásra, és értekezés megírására volt szükség.

1.2. A releváns magyar szakirodalom áttekintése

A témakör kezdeteinek kutatása alatt a hiteles forrásokat feldolgozó, tudományos értékű művek mellett, szépirodalmi munkákat is találhatunk. A legendák, és a regények mellett, a tudományos követelményeknek megfelelő mű már a XVIII. századból fellelhető. A magyar vonatkozású forrás Jenei Lajos Mihály császári – és királyi vezérőrnagy munkája, aki a különleges csapatokat „portyázónak” nevezi.²¹ Steiner Kálmán magyar királyi honvéd őrnagy szabadcsapatok, és portyázó különítmények eljárásainak jellemzőit publikálta, kiemelten elemzi a mai megfogalmazás szerinti vállalkozásokat. A magyar ejtőernyős alegységek történetéről találunk hiteles leírásokat Huszár János „Honvéd ejtőernyősök Pápán” című művében. A hivatalos kiadványok közt megbízható forrásként vizsgálható a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának Tájékoztatási Hivatala által 1962-ben kiadott „A Special

²⁰ AZ MH 34. BLKMMZ átalakításával, 2016. január 01 – el.

²¹ KOVÁCS Csaba: A különleges műveleti erők helye, szerepe és tevékenysége a 21. század katonai műveleteiben, Budapest, ZMNE, 2007, Doktori (Phd) értekezés, p - 10.

Forces katonái voltak” című kiadványa, amely disszidensek vallomásán alapul, és hitelesnek tekinthető, miután a kor szellemiségétől átszőtt mondatoktól megszabadítjuk az adatokat. Tudományos alapú összefoglalást 1970-ből találunk Kőszegvári Tibor kandidátusi értekezésében, és más publikációban. Ezt követően a következő tudományos értékű munkákra már több évtizedet kellett várni. Boda József, és Bánki Imre munkái a különleges felkészítés realitásait elemzik.²²

Magyar szabályzati, és doktrínális háttér is rendelkezésre áll az összhaderőnemi, összhaderőnemi logisztikai, különleges műveleti témakör kutatásához. A téma kutathatóságát megalapozták a Stratégiai Védelmi Kutatóintézet elemzései, Szternák György terrorizmus ellenei küzdelemről megjelent munkái, Kőszegvári Tibor különleges erővel foglalkozó publikációi. Meg kell említeni a témavizsgálatban Beraczkai Antal, Forgács Balázs, Forray László, Kovács Csaba, Murinkó Attila, Porkoláb Imre disszertációit. A határterületek vizsgálatában a Turcsányi Károly-Hegedűs Ernő szerzőpáros, Horváth Attila, Resperger István, Beraczkai Antal, Béres János, Kiss Álmos Péter, Somkuti Bálint írásáról nem lehet megfeledkezni, melyeket a felhasznált irodalom jegyzékénél tételesen felsorolok. A polgári logisztika katonai területen való alkalmazhatóságának vizsgálatában sok ötletet adott Domboróczky Zoltán, a különleges műveleti erőket támogató katonai logisztikai szakfelkészítéshez pedig Sári Gábor munkássága.

A logisztika interdiszciplináris jellegéből adódóan a logisztikai és a katonai logisztikai szakirodalom rendkívül gazdag. A polgári logisztika területéről Halászné Sipos Erzsébet, Chikán Attila, Francsovcics Anna, Knoll Imre, Prezenszki József, Körmendi Lajos, Pucsek József, Szegedi Zoltán, irodalomjegyzékben külön felsorolt művei jelentik a kiinduló pontot, ismeretük nem nélkülözhető logisztikai rendszerek elemzésében, fejlesztésében. A kutatás szempontjából megkerülhetetlen volt a logisztikai témát feldolgozó hadtudományi PhD értekezések vizsgálata. Az értekezés megírásában inspirált Estók Sándor: „A katonai és civil ellátási lánc fejlődésének lehetőségei nemzetközi környezetben” című munkája az ellátási láncok újra értelmezéséhez. Lakatos Péter: „Hazai polgári logisztikai potenciál védelmi célú igénybevételenek aspektusai, különös tekintettel a Logisztikai Szolgáltató Központok lehetőségeire” című műve az újraértelmezett különleges műveleti logisztika felhasználhatóságához nyújt alapgondolatokat. Pohl Árpád: Az MH és az Osztrák Szövetségi

²² KOVÁCS, pp 11-15.

Haderő logisztikai rendszerének összehasonlítása című munkája módszertani alap a logisztikai rendszerek összehasonlításában. Az értekezésem alaphipotéziséhez – miszerint a különleges feladat megoldásához különleges logisztikára van szükség – talán legközelebb áll Keszthelyi Gyula: A hatásalapú műveletek logisztikával szemben támasztott újszerű kihívásai című doktori értekezése. Az ellátási lánc történetének, és katonai logisztikai rendszerekben elfoglalt helyének bemutatására Venekei József és Vauver Viktor munkáit fogadtam el kiindulási pontként.

Magyar szabályzatok közül kiemelten a különleges erők logisztikai támogatásával az Ált/49 MH Különleges Műveleti Doktrína 1. kiadása (a továbbiakban: Ált/49 KMD 1), az Ált/43 MH Összhaderőnemi Támogatás Doktrína 3. kiadása (a továbbiakban: Ált/43 ÖHD 3), és az Ált/217 MH Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína 3. kiadás (a továbbiakban: Ált/217 LOGD 4 (3)) foglalkozik. Az irodalmi áttekintés összegzéseként megállapítom, hogy tudományos munka a magyar különleges műveleti logisztikai támogatást nem tárgyalja, ezért az értekezésem pótolja a különleges műveleti képesség fejlesztésének kezdete óta fennálló elmaradást: Magyarországon először elemzi a különleges erők speciális logisztikai követelményeit. Mivel a magyar nyelvű szakirodalom ebben a tekintetben hiányosnak tekinthető, ezért is kellett a doktrinális háttérre támaszkodnom.

1.3. A releváns nemzetközi szakirodalom áttekintése

A nemzetközi szakirodalomban a második világháború korától találunk bő forrásokat. A teljesség igénye nélkül meg kell említeni Otto Skorzeny SS–Obersturmbannführer (alezredesnek megfelelő rendfokozat az SS alakulatokban) „Kommandós vállalkozásaim”, valamint Vlagyimir Bogomolov „Negyvennégy augusztusában” című visszaemlékezéseit, és B. H. Liddell Hart „Stratégia” című műveit.²³ A korszak lezárása után a hatvanas évekből Julius Mader, Aaron Bank munkái kiemelkedők. A vietnámi háborúba való közvetlen amerikai beavatkozás²⁴ miatt, a különleges műveleti erők szerepe emelkedett. Ennek megfelelően részletes beszámolót találunk Wilfred Burchett „A Dzsungelháború Dél-Vietnamban” című művében. A szovjet különleges rendeltetésű katonai szervezetről (a

²³ KOVÁCS, pp 16 - 18.

²⁴ 1965- 1973

Szpecnazról)²⁵ Viktor Szuvorov – álnéven – „Akvárium” címmel írt könyvet. Anthony Kemp brit hadtörténész, az „SAS²⁶ Békeévek vad háborúi” című művében részletesen feldolgozza a különleges egységnek a volt gyarmatokon folytatott tevékenységét.

A kilencvenes években a válságkezelési feladatok térnyerésével, a különleges erőkkel foglalkozó írások tartalma is változott. Számos, jelentősnek mondható összefoglaló munka született, mely a speciális rendeltetésű alegységek tevékenységével foglalkozik. Mindenképp említést érdemel Bruce Quarrie Különleges kommandók, Terry White „A világ elit katonái”, David Bohrer „Amerikai különleges alakulatok”, James F. Dunnigan „The Perfect Soldier” című munkája.²⁷ Meg kell említeni John Arquilla biztonsági szakértő, valamint William H. Mc Raven nevét a téma elméleti áttekintése alatt. John Arquilla életét az aszimmetrikus hadviselés kutatására tette fel az Amerikai Egyesült Államokban, William H. McRaven nyugalmazott admirális²⁸ különleges erőkről alkotott teóriái pedig a „Spec Ops: Case studies in Special Operations Warfare: Theory and Practice” című művében foglalta össze, mely számos területen inspirált.

A kutatásban a NATO és az Egyesült Államok doktrínái és szabályzatai számos, jól hasznosítható nyílt forrást biztosítottak. A szárazföldi haderőnemre vonatkozó doktrínális, kiképzési publikáció,²⁹ összhaderőnemi doktrína,³⁰ doktrínákhoz kapcsolódó „szakutasítás”,³¹ kiképzési és értékelő program,³² „harctéri használati utasítás”,³³ összhaderőnemi publikáció³⁴ áll rendelkezésre a téma vizsgálatához. Jóval szerényebb az irodalom a különleges erőkkel foglalkozó magyar logisztikai írásokban.

A kutatás korlátai, a titokvédelemmel összefüggő jogszabályok előírásai, és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Doktori Szabályzatában rögzítettek miatt, a felhasznált források között minősített információkat nem használtam fel. A téma feldolgozása alatt tanulmányoztam magyar és külföldi (amerikai) nyílt forrású doktrínákat, és szabályzatokat.

²⁵ Szpecialnoje Naznacsenyije (különleges rendeltetésű)

²⁶ SAS – Special Air Service

²⁷ KOVÁCS, pp 19 - 24.

²⁸ Négy csillagos tábornoki rendfokozat az Egyesült Államok haditengerészetében.

²⁹ ADP – Army Doctrine and Training Publications

³⁰ AJP – Allied Joint Doctrine

³¹ ADRP – Army Doctrine Reference Publication

³² ARTEP - Army Training and Evaluation Program

³³ FM – Field Manual

³⁴ JP – Joint Publication

Feldolgoztam különleges erőkkel, valamint katonai logisztikai témával foglalkozó disszertációkat. Szekunder kutatási területként tanulmányoztam a különleges erők speciális hadviseléséhez kapcsolódó disszertációkat, szacikket. Ebben főként idegen nyelvű forrásokra támaszkodtam. FMF (a továbbiakban: Foreign Military Financing) és FMS (a továbbiakban: Foreign Military Sales) szerződések mellett, feldolgoztam esettanulmányokat illetve felhasználtam az általam készített szakértői mélyinterjúk anyagait. A különleges műveletek tapasztalatai szakfolyóiratokban (első sorban angol nyelven) érhetők el, ezért a szakmai és tudományos szempontoknak egyaránt megfelelő interneten fellelhető tudományos igénnyel elkészített forrásoknak³⁵ nagy szerepe volt a kutatásban, a tudományos értékű munkák mellett. A szakirodalom mellett a kutatómunkában felhasználtam a tapasztalat feldolgozás alatt készített jelentéseket is.

1.4. A tudományos probléma megfogalmazása

A gyorsan változó világ új kihívásaira való reagálás szükségességét már számos helyen leírták.³⁶ A változásokat az MH sem hagyhatta figyelmen kívül. A 2003-ban elvégzett védelmi felülvizsgálat³⁷ után, a haderő átalakítás egyik eredményeként létrehozta a különleges műveleti képességet. Ahhoz, hogy a szervezeti és gondolkodásmódbeli átalakítások és alkalmazott eljárások változásai ne csak rövidtávon érvényesülhessenek, a logisztikai támogatási elvek, szabályzók, illetve eljárásrend (módszerek) modernizálása-, átgondolása is szükséges. Ennek hiányában végrehajtott átalakítások csak átmeneti és rövidtávú eredményeket hozhatnak, közép- és hosszútávon azonban komoly veszteségeket okozhatnak. Ezt csak úgy tudjuk elkerülni, ha figyelembe vesszük a logisztikai támogatás rendszerét is. A cél lényegében nem változott: a lehető legmagasabb szintű logisztikai támogatás biztosítása a lehető legalacsonyabb költséggel. A logisztikai támogatás új elmélete, szabályzói, eljárási rendjei, módszerei és technikai lehetőségei segíthetik a cél megvalósítását.

³⁵ Például a Join Special Operation University honlapján található jelentések, (<https://jsou.socom.mil/Pages/Default.aspx>) vagy a U.S Special Operations Command „Tények Könyve” (<http://www.dvidshub.net/>)

³⁶ A témával részletesen foglalkoznak internetes fórumok, tudományos követelményeket kielégítő publikációk, elemzések, valamint konferenciák.

³⁷ IVÁNCSEK Imre: Egy újabb védelmi felülvizsgálat szükségessége Magyarországon, Hadtudományi Szemle, 2011, 4/3 szám, pp 171 – 178. URL: http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2011/2011_3/2011_3_alt_ivancsik_imre_171_178.pdf, Letöltve 2015. december 12.

Új hadviselési elveket alkalmaznak valamennyi hadszíntéren, mely előre vetíti a fegyveres küzdelem alapvető megváltozását a katonai műveletek minden kategóriájában. Ennek következtében alapvetően megváltozik a haderő felépítése,³⁸ és logisztikája is. Az alapvető tudományos probléma, hogy „a különleges műveleti képesség elméletének és a gyakorlatban történő alkalmazásának a kidolgozottsága jelenlegi formájában és tartalmában nem felel meg a korszerű igényeknek.”³⁹ Ezek alapján úgy ítélem meg, hogy a vizsgált témakör logisztikai területen is tudományos alapon nyugvó elemzéseket, megállapításokat, következtetéseket és megoldási javaslatokat igényel. 2001-ben még eretnenségnek számított a magyar különleges műveleti képességet megemlíteni.⁴⁰ 2017-ben már nem vitatjuk a különleges erők létjogosultságát. Az értekezéssel igazolni kívánom a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás szükségességét, és megvalósíthatóságát.

1.5. A kutatási hipotézisek meghatározása

A téma előtanulmányozásán belül a gyakorlatban-, illetve a kutatásaim alatt számos problémával szembesültem, melyekre a következő feltételezéseket fejezem ki:

1. **Probléma:** Megjelennek-e, – ha igen hogyan – a különleges erők logisztikai támogatási igényei a nemzetközi doktrínális héttérben? A magyar doktrínákban (Ált/49 KMD 1), Ált/217 LOGD 4 (3) már rögzített követelményrendszeren túl léteznek-e a különleges erőknek további speciális támogatási igényei? Az esetleges, hagyományostól eltérő további szükségletek igényelnek-e új logisztikai támogatásszervezési eljárásokat? Az MH szabályzóiban már rögzített különleges műveleti logisztikai támogatást meghatározó alapelvek mennyiben felelnek meg az MH különleges erői követelményrendszerének?
Hipotézis: A különleges erők támogatási rendszerének a hagyományostól lényegesen eltérő követelményei is vannak, tehát a konvencionális logisztikai támogatási eljárások

³⁸ FLEISCHHACNER Ferenc: A terrorizmus elleni küzdelmek logisztikai támogatása - Tanulmány, Budapest, k. h. n. , 2006, p – 32.

(A kiadvány elérhető a ZMNE Repülőtiszt Intézet Jobbik István gyűjtemény állományegységében, Szolnokon. Raktári jelzet: 323 F 64)

³⁹ PORKOLÁB Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre Doktori (Phd) értekezés, Budapest, ZMNE, 2008, p – 5.

URL: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2009/porkolab_imre.pdf, Letöltve 2014. szeptember 9.

⁴⁰ KOVÁCS, p – 4.

kibővítésére van szükség annak érdekében, hogy az MH hatékonyan meg tudjon felelni a különleges műveleti erők támogatási követelményeinek.

2. **Probléma:** Mennyiben felel meg a különleges erők dinamikusan változó igényeinek az MH konvencionális logisztikai támogató rendszere? Mennyiben felel meg a különleges erők követelményrendszerének a különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységek szervezeti felépítése? **Hipotézis:** Az MH logisztikai támogató rendszere, és a különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységek korlátozottan képesek a különleges erők követelményrendszerének megfelelő logisztikai támogatás biztosítására, tehát a különleges erők logisztikai támogatási rendszerében képességihiány áll fenn.

3. **Probléma:** Milyen változásokra van szükség annak érdekében, hogy az MH logisztikai támogató rendszere hatékonyan meg tudjon felelni a különleges erők támogatási követelményeinek? A hazai és a nemzetközi – tudományos követelményeknek megfelelő – kiadványokban fellelhető különleges művelet specifikus logisztikai támogatási eljárások hogyan adaptálhatóak az MH különleges műveleti képességfejlesztésében? A változások milyen közvetlen hatással lehetnek az MH különleges erőinek logisztikai támogatására? **Hipotézis:** Az MH logisztikai rendszere elsősorban harcászati szinten végrehajtott szervezeti változtatás után képes a hatékony, különleges művelet specifikus logisztikai támogatásra.

4. **Probléma:** A különleges erők logisztikai támogatási követelményeinek tudományos elvárásoknak megfelelő elemzése milyen hatást gyakorol a különleges erők logisztikai támogatási alapelveire? Milyen közvetett hatást gyakorolhatnak a változások az MH logisztikai támogató rendszerére? **Hipotézis:** Az új, tudományos alapú megközelítés kihat a különleges erők logisztikai támogatását érintő doktrínális alapelvekre, melynek eredményeképpen a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapjai részlegesen újraértelmezhetők, emellett a szervezeti változások közvetetten fejlesztik az MH logisztikai támogatási rendszerének együttműködési képességét.

5. **Probléma:** Milyen kiképzést igényel a különleges műveleti alegységek logisztikai támogatását végrehajtó szervezeti elemek személyi állománya? Szükséges-e a különleges műveleti logisztikai alegységek kiképzési rendszerének átgondolása? Milyen hatásai

lehetnek a modernizált logisztikai szakkiképzési rendszernek a különleges műveleti alegységekre? **Hipotézis:** A különleges erőket támogató logisztikai szakbeosztású katonák kiképzésének a különleges erők kiképzéséhez való hangolása fokozza a logisztikai alegységek – ezáltal a különleges erők bevetetőségét.

6. **Probléma:** Felhasználhatóak-e a katonai logisztikai támogatáshoz szorosan nem köthető kutatási-, vagy gyakorlati eredmények a különleges erők logisztikai támogatási rendszerének fejlesztése érdekében? **Hipotézis:** A különleges erők támogatási rendszerének hatékonyság növelése érdekében közvetlenül felhasználhatóak a polgári stratégiafejlesztési eljárások.

Ezek a gondolatok képezik munkám vezérfonalát. Hiszem, hogy a dolgozat eredményeképp igazolást nyernek, és a tudományos eredmény alapját képezik majd.

1.6. A kutatási célok megfogalmazása

Alapvető kutatási célom bizonyítani, hogy az MH logisztikai támogató rendszere nem elég hatékony a különleges erők logisztikai támogatásában. Célom elemezni annak a lehetőségét, hogy működő különleges művelet-támogató rendszerek hogyan adoptálhatók a hazai viszonyok között. Meghatározom azokat a fejlesztési lehetőségeket, elveket, és területeket, melyek hatékony különleges művelet specifikus logisztikai támogatást eredményeznek. Törekedem annak feltárására, hogy az MH logisztikai támogató rendszere hogyan képes megfelelni a különleges erők speciális igényeinek, és követelményeinek. Ennek érdekében célom annak feltárása, hogy az Ált/217 LOGD 4 (3), valamint az Ált/49 KMD 1-ben rögzített logisztikai támogatási alapelvek hogyan jelennek meg a különleges műveleti erők logisztikai támogatásában. További célom olyan (polgári és katonai) logisztikai megoldások kutatása és vizsgálata, amely az MH különleges erők logisztikai támogatásának hatékonyságát fokozza, ezáltal hozzájárul az MH különleges műveleti képességének fejlesztéséhez. A kutatási cél megvalósítása érdekében az alábbi részcélok elérését tűztem ki magam elé:

- A releváns nemzetközi-, és hazai különleges műveleti-, és logisztikai szakirodalomból kiemelten elemzem *a magyar különleges műveleti támogatás logisztikai témájú, tudományos követelményeknek megfelelő forrásait;*

- Vizsgálom az MH logisztikai támogató rendszerének változásait, azok hatását a különleges műveleti képességre;
- Analizálom az MH különleges műveleti képességfejlesztésének tapasztalatait;
- A különleges erők alkalmazási elvein keresztül elemzem a különleges erők logisztikai támogatási igényeit, ezen belül vizsgálom a hagyományostól lényegesen eltérő különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igényeket;
- Analizálom a külföldi speciális rendeltetésű katonai alegységeket, vizsgálom logisztikai megoldásaikat;
- Tanulmányozom az egyes feltárt logisztikai támogatási módszerek alkalmazhatóságát az MH különleges műveleti képességének fejlesztése érdekében;
- Elemzem az MH különleges erők támogatási rendszerét országvédelmi-, és országhatáron kívüli műveleti területeken;
- Összehasonlítom az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges erők, és a magyar különleges műveleti-logisztikai támogató megoldások *képességeleit*;
- Vizsgálom a különleges műveleti sajátosságok megjelenését a különleges erőket támogató logisztikai szakbeosztású katonák kiképzési rendszerében;
- Elemzem az MH logisztikai támogató rendszerének, és együttműködési képességének továbbfejlesztési lehetőségeit;
- Tanulmányozom a polgári logisztika, stratégiaalkotási módszereinek alkalmazhatóságát a különleges erők, logisztikai támogatási *rendszerének* fejlesztése érdekében;
- A kutatásaim során vizsgált témakörök-, problémák elemzése alapján javaslatot teszek a lehetséges megoldásokra, elemzem ezek közvetlen hatását az MH különleges erőinek logisztikai támogatására, és közvetett hatásait az MH logisztikai támogatórendszerének hatékonyságára, valamint együttműködési képességére.

1.7. Az alkalmazott kutatási módszerek

A disszertáció kutatási módszereinek alapvető követelménye a valóság helyes visszatükrözése. A kutatómunkámban megkíséreltem új összefüggéseket felismerni, ezért a kutatás kisebb részét alapkutatásként⁴¹ határoztam meg. Az alapkutatás jelleget megerősíti, hogy az értekezés pótolja a különleges műveleti képesség fejlesztésének kezdete óta fennálló elmaradást, Magyarországon először elemzem a különleges erők speciális logisztikai

⁴¹ GŐCZE István: A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai, Budapest, ZMNE, Katonai Stratégiai Tanszék, 2010, Tanulmány, p - 34.

követelményeit. Az értekezés nagyobb részében a már meglévő tudományos eredményekre alapozva keresem azok hasznosítási lehetőségeit a témával kapcsolatos feladatok megoldásában, mely közvetlen gyakorlati igényeket elégít ki, tehát a kutatás jelentősebb része alkalmazott kutatás.⁴² A kutatási módszerek megválasztásánál a speciális (részleges) módszerek közül több fajtát is alkalmaztam, hiszen a téma feldolgozása mind a jelenlegi logisztikai támogatási rendszer áttekintését, mind a már meglévő és működő rendszerek analizálását, illetve összehasonlítását igényli.

A különleges műveleti erők logisztikai támogatásának vizsgálatánál a kiinduló állapot meghatározásához adatokat gyűjtöttem, a lényeges tulajdonságokat, az ismertetőjegyeket, a strukturális elemeket, az egyes kapcsolatokat elemeztem (analízis).⁴³ Az elemzések után az analízis által feltárt lényeges kapcsolatokat összegzem, és viszonyítom az egész rendszerhez (szintézis). A konkrét elemzések közötti különbségek és azonosságok feltárását összehasonlító módszerrel végzem. A rendelkezésre álló egyes tapasztalatok feldolgozásából, az összehasonlítások-, és az elemzések adat-, illetve hipotézishalmazából, kiegészítő elméletekből-, és feltevésekből, következtetéseket vonok le (indukció). Az általános jelenségekből következtetéseket vonok le a különleges erőket támogató rendszerre vonatkozóan (dedukció). Az összhang-megfelelés elvét alkalmazva a tanulmányban „az új elméletek megjelenése nem teszi értéktelenné a korábban igazolt elméleteket, hanem csak azok érvényességi körüket szűkíti le, az utóbbiak az előbbiek határeseitvé válnak.”⁴⁴ A kutatási eredményeim alapján a már meglévő nemzetközi és hazai tapasztalatokból kiindulva a gyakorlatban hasznosítható eredményeket fogalmazok meg. A feltáró módszert alkalmazva, dokumentumokat elemzek, felhasználom megfigyeléseimet, szakértőket kérdezek meg a témáról.

A téma előtanulmányozását az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj (a továbbiakban: MH 34. BLKMZ) szervezetében végeztem el. Személyes tapasztalatokat szereztem a különleges erők közvetlen logisztikai támogatásáról, a zászlóalj vezetés – irányításáról, feladat tervezéséről és végrehajtásáról, a különleges műveleti kiválasztásról. Közvetetten tapasztalatot gyűjtöttem a különleges műveleti csoportok feladattervezéséről, illetve a logisztikai támogatásról műveleti területen. A kutatás bevezető szakaszában, illetve

⁴² Uo, p - 35.

⁴³ Uo, p - 45.

⁴⁴ Uo, p - 22.

egyetemi tanulmányaim alatt a különleges erők tevékenységét-, logisztikai támogatását **részvevőként megfigyeltem**, a szerzett információkat korai publikációimmal dokumentálhatóan rögzítettem. A téma kutatása alatt tanulmányoztam a magyar és más nemzetek különleges erőinek történetét, eljárásait. Az MH különleges műveleti szervezeti és irányítási rendjében 2016. január 1-én jelentős változások történtek ezért a kutatást kiterjesztettem a MH HVK Hadműveleti Csoportfőnökség (HM HVK HDMCSF) Különleges Műveleti Osztályra, az MH ÖHP Különleges Műveleti Főnökségre, és az MH 2. KRE-re.

A kutatás következő szakaszában a megszerzett információkat ellenőriztem, előadásokon, konferenciákon vettem részt. Magyar és idegen nyelvű doktrínákat, szabályzatokat, tanulmányokat, PhD értekezéseket, jegyzeteket, monográfiákat, nemzetközi és hazai tudományos folyóiratokban megjelent cikkeket, interneten fellelhető tudományos igényű tartalomszolgáltatók cikkeit tanulmányoztam. Vizsgáltam a különleges erők alkalmazásából adódó, valamint a téma sajátosságából következő szekunder kutatási területeket (külföldi különleges műveleti alegységek, azok logisztikai támogatása, aszimmetrikus hadviselés, hibrid hadviselés, vállalati logisztikai stratégiák). Tanulmányoztam a rendelkezésre álló FMF⁴⁵ okmányokat.

Felkutattam, és mélyinterjút készítettem azokkal a szakértőkkel, aki a képesség kialakításán dolgozott (Baráth István dandártábornok, Porkoláb Imre dandártábornok, Kaposvári László ezredes, Nyitrai István alezredes), és dolgozik (Holman Csaba alezredes) jelenleg. A logisztikai támogatási terület meghatározó személyeinek témáról alkotott véleménye egyértelmű segítséget nyújtott a jelenlegi logisztikai támogatási rendszer értékeléséhez. Az interjúk kiegészítik az értekezés elméleti részét a mindennapi gyakorlattal, saját kutatásaimmal, elemzéseimmel azokhoz igyekeztem hozzáadott értéket adni. A megszerzett információkat irodalmi forrásokkal⁴⁶ ellenőriztem. Természetesen vizsgáltam az újonnan megalakult különleges műveleti szervezetek vezetőinek témáról alkotott véleményét is (Sánta Gábor alezredes – HM HVK HDMCSF Különleges Műveleti Osztály Osztályvezető, Sándor Tamás ezredes – MH 2. KRE parancsnok). Emellett az MH 34. BLKMZ egykori logisztikai részlegvezetőit (Varga Tamás szds, Banka Zoltán szds, Halicskuné Lukács Angéla) is

⁴⁵ FMF – Foreign Military Financing: Külföldi katonai finanszírozás tükörfordításban. Az Amerikai Egyesült Államok katonai finanszírozási programja. Fegyverek, védelmi berendezések, szolgáltatások, kiképzés finanszírozására szolgál.

⁴⁶ Könyvek, szócikkek, a Magyar Honvédség nyílt forrású ügyszerkezetek alapján.

bevontam a szakértői interjúkba. A kutatási részeredményeket folyamatosan tudományos folyóiratokban publikáltam, következtetéseimet szakmai konferenciákon ismertettem, szakemberekkel ütköztettem, illetve oktattam.

Az interjú készítését tapasztalati ismeretszerzés, a szakirodalom vizsgálata, a téma elemzése, a központi fogalmak tisztása, kérdések megfogalmazása, előzetes tájékozódás, koncepció kialakítása előzte meg. Az interjú célkitűzése elsődlegesen az volt, hogy egy félig strukturált interjúkészítési módszer alkalmazásával eljussak nem általánosítható kutatási eredményhez. A másodlagosan cél a mögöttes okok és motivációk minőségi megértése volt.

Az interjúk elkészítéséhez kisszámú,⁴⁷ nem reprezentatív⁴⁸ interjúszámot fogadtam el. Az adatgyűjtéshez félig strukturált adatgyűjtést alkalmaztam. A kapott információkat és a keletkezett adatokat nem statisztikai módszerrel elemeztem, illetve értelmeztem. Az interjú technikák közül, a pszichoanalízis szakterületéről „kölcsonzótt” nem utasító és projektív technikát alkalmaztam. Egyénenként koncentráltam a megkérdezettekre. Minden egyes megkérdezettre 45 - 90 perc közötti időtartamot fordítottam. A válaszadóra senki nem gyakorolt nyomást, nem befolyásolhatta véleményét. Az interjú alatt, a kérdőív felépítése nem volt kötött. A válaszoló aktív irányítás mellett fejtette ki a véleményét. A beszélgetés befejeztével az átírás következett – az élőbeszédet lefordítottam írott szöveggé. A kapott eredményeket rendeztem, elemeztem, tartalmat összegeztem, a legfontosabb tartalmi szálakat kiemeltem, csoportosítottam. A hitelesség követelményeinek teljesítése miatt a végleges szöveget egyetértésre az interjúalanyoknak bemutattam. A kutatási feljegyzések, összefoglalók készítése után az eredményeket publikáltam. Az interjúalanyokat a különleges műveleti erők érdekében stratégiai-, hadműveleti-, harcászati szinten végzett szakmai munkájuk alapján választottam ki. Az interjúba bevont szakértők felsorolása függelékben található.

⁴⁷ A kisszámú interjút a különleges erőkkel, és annak logisztikai támogatásának szervezésével közvetlenül foglalkozó logisztikai szakemberek kis létszáma indokolja.

⁴⁸ Nem reprezentatív a felmérés, mivel alacsony a megkérdezettek száma, nincs bevonva a Magyar Honvédség minden „rétege” a felmérésbe. Törekedtem viszont a mintavétel bővítésére, ezért logisztikus szakembereken kívül, különleges művelettel közvetlenül foglalkozó katona is meghallgatásra került. Így elkerülhetővé vált, hogy ha a felmérés eredménye a megkérdezettek körében azonos legyen. Ennek hiányában az interjú eredménye várhatóan megegyezett volna minden megkérdezettnél.

1.8. Az értekezés felépítése

A bevezetésben kitérek a téma időszerűségére, helyére és szerepére a hadtudományban és a katonai logisztikában. Röviden vázolom az értekezés, és a témafeldolgozás célkitűzéseit. Ismertetem a célok elérése érdekében alkalmazott kutatási módszereket, a kutatási téma vizsgálati szempontjait. Meghatározom a kutatási módszereket, valamint a felhasznált forrásokat.

Elsősorban áttekintem a téma elméleti, és történeti hátterét, áttekintem a témához kapcsolódó nemzetközi és hazai szakirodalmat (könyvészeti anyagokat, tudományos cikkeket, doktrínákat, és szabályzatokat). Ezen belül figyelmet fordítok a szervezeti változások különleges erőkre gyakorolt hatásának elemzésére.

Az értekezés következő fejezete tárgyalja a különleges erők általános alkalmazási alapelveit, a különleges műveletek rendeltetését és céljait, a műveleti környezetet, az alkalmazási kereteket, illetve a harcászati feladatokat és a különleges erők által megoldható küldetéseket. Bemutatom a magyar különleges műveleti képességet, a feladatrendszert, és a vezetés irányítás rendszerét, a témához szorosan kapcsolható törvényeket és egyéb jogszabályokat, doktrínákat, szabályzatokat, és előjárói intézkedéseket. Ezeket a dokumentumokat tekintem a kutatási témához kapcsolódó irányadó forrásoknak. A szabályzati háttéren kívül a nemzetközi doktrínális szakirodalomra is támaszkodom. A fejezet további részében elemzem az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erőit. Az analízist melléklettel kiegészítve kitekintek Magyarországhoz hasonló biztonsági helyzetű-, vagy haderővel rendelkező országok különleges műveleti alegységeire.

A kutatás fő részét képező fejezetben, különleges műveleti szempontok szerint elemzem az MH különleges erőinek-, és az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatását. Indoklom azt is, hogy a nemzetközi összehasonlítás miatt szorítkozik csak az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők támogatására. Vizsgálom az MH logisztikai támogató rendszerét, illetve a támogatás alapelveit országvédelmi feladatokban, és műveleti területen. Vizsgálom az MH logisztikai támogató rendszerének, és együttműködési képességének továbbfejlesztési lehetőségeit. Bemutatom továbbá a logisztikai szakfelkészítés sajátosságait, a különleges műveleti erők

szemszögéből. Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatásának, illetve a magyar különleges erők logisztikai támogatásának összehasonlításával bemutatom az egyes képességelemek kapcsolódási pontjait, és az eltéréseket. Ennek eredményeire alapozva elemzem, és megfogalmazom a különleges műveleti erők logisztikájának fejlesztésének, korszerűsítésének, a különleges műveleti és a konvencionális logisztika együttműködő képességének továbbfejlesztési lehetőségeit.

Az értekezés záró fejezetében megvizsgálom a vállalati logisztikai stratégiákat, elemzem az egyes alapelvek alkalmazhatóságát a különleges erők logisztikájának fejlesztésében, kiemelten a különleges műveletek logisztikai támogatásának sajátos követelményeire, azok speciális kihívásaira.

Valamennyi fejezetet külön-külön összegzem, és részkövetkeztetéseket vonok le az elemzett témával kapcsolatban.

Végül összegzem a téma feldolgozásával felmerült problémákat és a megoldásra tett javaslatokat, illetve meghatározom a kutatás tudományos eredményeit. Ajánlást teszek a dolgozat eredményeinek felhasználására. Az értekezést a témával kapcsolatos publikációk jegyzéke, illetve az irodalomjegyzék követi, és a függelékek zárják.

1.9. A kutatást befolyásoló körülmények és korlátok

Új teória megalkotását nem tűztem ki a céljaim között, így a korábban igazolt elméleteket nem cáfolom. Alapvetően katonai logisztikai témájú értekezést írtam, ezért nem tekintem feladatnak a különleges erők alkalmazásával kapcsolatos vitás kérdések eldöntését. A kutatási témám jellege, és tudományos követelmények szükségessé tették a nemzetközi összehasonlításokat. Ezzel kapcsolatban egyetértek a Pohl Árpád által megfogalmazott gondolattal, hogy „a Magyar Honvédség fejlesztése érdekében alapvető fontosságú a hasonló biztonsági környezetben lévő, és hasonló nagyságú haderővel rendelkező államok tapasztalatainak feldolgozása, valamint hasznosítása”.⁴⁹ Az idézett gondolatot kiegészítem azzal a véleményemmel, hogy hasonlóan kell eljárnia logisztikai támogatás fejlesztése

⁴⁹ POHL, p - 7.

érdekében is. **Ilyen összehasonlítást a kutatásaim során azonban nem tudtam elvégezni,⁵⁰ ezért az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges erők logisztikai támogatási rendszerét elemeztem.** Kétségtelen, hogy Magyarország illetve az Egyesült Államok hadereje nem tartozik egy kategóriába, mégis azt állítom, hogy a magyar különleges erők szempontjából az a legmegfelelőbb, ha annak az országnak az eljárásait is vizsgáljuk, és hasonlítjuk a magyar rendszerhez, amelyekkel az MH különleges erői nap - mint nap együttműködnek. Az Egyesült Államok erői azért is megkerülhetetlenek, mert az MH hasonló rendeltetésű erői kiképzési rendszere, alkalmazási elvei és módszerei hozzájuk igazodnak.

A témával kapcsolatos kutatásaim során lényeges korlátként jelentkezett, hogy a különleges műveleti erőkkel kapcsolatos jelentések, és a dokumentumok meghatározó része minősített információkat tartalmaznak. A kezelésükre szigorú szabályok vonatkoznak, ezeket nem lehet nyilvánosan közzé tenni. A rendelkezésre álló nyílt hozzáférésű források nem tették lehetővé egy értékelhető nemzetközi kitekintés elkészítését, amely alól az Egyesült Államok különleges erői kivételt képeznek. Ezért is döntöttem úgy, hogy a nemzetközi összehasonlításkor a korábbiakban már említett módon teszem meg. Az alapvető-, és a tudományos pontosságnak megfelelő források kiválasztásánál a hitelességre törekedtem, ezért a doktrínákat és az azokhoz kapcsolódó szakirodalmat veszem alapul. A korlátozott hozzáférés miatt a Magyarországhoz hasonló biztonságpolitikai helyzetű országok különleges műveleti erőit és azok logisztikai támogató rendszerét csak tájékoztató jellegű tartalomszolgáltatókon keresztül volt lehetőségem tanulmányozni. Ezért azokat csak mellékletként jeleníttem meg.

Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők műveleti alkalmazása, és annak szabályzati háttere jól kimunkált, kiválóan kutatható. Mivel a magyar különleges műveleti képesség is erre a mintára épült fel, érdemes megvizsgálni, hogy milyen gondolatokat tudunk átvenni, és felhasználni a hazai képességfejlesztésekben. Fontosnak tartom leszögezni, hogy „szolgai másolásról” nem lehet szó, hiszen minden haderő a saját útját járta, minden alegység felépítése szerves fejlődési folyamat eredménye. A rendelkezésre álló tapasztalatok, források vizsgálata után, kiegészítve a hazai igényekkel, azonban lehetőséget látok a szervezeti elemek, a működési elvek, és alapelképzelések befogadására.

⁵⁰ Ennek okait a későbbiekben részletesen indokolom.

Az összehasonlító fejezet elkészítésénél nem vállaltam fel a támogatási rendszerek teljes spektrumának elemzését, kizárólag a különleges erőket érintő támogatási rendszerekre szorítkoztam. Az összevetés alapja a rendelkezésre álló doktrínális, és szabályzati háttér, melyet kiinduló pontként fogadok el, és kezelek. A doktrínák tartalmával-, és érvényességével kapcsolatos szakmai vitákban jelen dolgozattal nem kívánok állás foglalni. A dolgozatnak nem célja a támogatási rendszerek terminológiai különbözőségének feloldása, illetve a katonai és polgári logisztikai eljárások, stratégiák részletes bemutatása.

Az értekezésben követem az Ált/43 ÖHD 3, az Ált/217 LOGD 4 (3), és az Ált/49 KMD 1 kifejezéseit. A hivatkozásokat, lábjegyzeteket illetően az MSZ⁵¹ ISO⁵² 690 szabvány előírásait követem. Az értekezés felépítéséhez Gőcze István tudományelméleti és kutatás-módszertani tanulmánya nyújt alapot. Az eltérő helyesírási értelmezés miatt a Katonai helyesírási szótár meghatározásait alkalmazom.⁵³ Mivel nem létezik egységesen elfogadott eljárás, mellyel két támogatási rendszert össze lehet hasonlítani, a dolgozat gerincét nyújtó logisztikai fejezet összehasonlító részének kidolgozásához módszertani alapként fogadtam el Pohl Árpád értekezését a támogatási rendszerek összehasonlító módszertana kialakításáról, és felhasználhatóságáról. A téma sajátossága miatt szükséges a logisztikai témakör részletes elemzése mellett a különleges erők ismertetése is. Arra törekszem, hogy az összehasonlításba bevont logisztikai rendszerek folyamatait is áttekintsem.

⁵¹ Magyar Szabvány

⁵² International Organization for Standardization

⁵³ A pontos hivatkozások az irodalomjegyzékben találhatóak.

2. A TÉMA ELMÉLETI, TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

A tárgykör alapjainak elemzése előtt már elvégeztem a magyar-, és a nemzetközi vonatkozású releváns szakirodalom értékelését az 1. 2-1. 3 fejezetben. A katonai elméleti alapok vizsgálata mellett, a polgári logisztika jeles szerzőit is áttekintettem. A téma rövid elméleti-, történeti áttekintésében érintem a nem konvencionális hadviselés alakulását az időszámítás kezdetétől az 1990-es évek kezdetéig. Így vezetem be a különleges rendeltetésű modern alegységek alkalmazását, és a támogatási rendszer elemzését. Az alfejezetben a fejlesztési irányokra, az új elméleti megközelítésekre térek ki. Vizsgálom, hogy a polgári logisztikai stratégiákban található-e a katonai elemek. Elemzem a különleges erők támogatási specifikumaival foglalkozó tudományos értékű műveket. A különleges erők támogatási problémáival kapcsolatban megvizsgálom, hogy a logisztikai gondolkodók vetettek-e fel kérdéseket.

2.1. A különleges erők története

Az alfejezetben a különleges erők rövid történetével foglalkozom. Megkülönböztetem a második világháború előtti „különleges rendeltetésű” vagy „elit” alakulatokat és „szabadcsapatokat” illetve a második világháborút követően az integrált módon szervezett különleges műveleti erőket. Az amerikai szárazföldi erők történetét nagyobb terjedelemben vizsgálom, mert a későbbiek során ezt alkalmazott példaként fogom fel.⁵⁴ Ezt tekintem a magyar különleges műveleti képesség történetét elemző alfejezet alapjának.

2.1.1. A különleges műveleti erők rövid története

A különleges feladattal megbízott elit alakulatok és „szabadcsapatok” a múltban létfontosságú műveleteket vezettek, de a napjainkban jellemző hadszíntéri viszonyok közt is – a hibrid hadviselést is beleértve – stratégiai fontosságú feladatokat hajtanak végre. Olyan műveletekre alkalmasak, melyekre a hagyományos erők csak jóval kisebb hatékonysággal, vagy egyáltalán nem képesek. A hadviselés történetében a különleges erők attól kezdve játszanak fontos szerepet, amióta az adott kor normái szerint szervezett haderő előtt, számára nem megoldható feladat állt. A történelemben minden haderő szembesült „üss és fuss” típusú „műveletekkel”,

⁵⁴ Itt meg kell jegyezni, hogy legalább ennyire érdekes a haditengerészet különleges műveleti alegységeinek (SEAL) történelme is, amely szintén számos könyvben nyomon követhető.

szabotázsokkal, különleges felderítési feladatokkal. Már Lü Shang (Jiang Ziya ie. 11. század) ókori kínai stratégia és katonai gondolkodó említést tesz „A hat titkos tanítás” című művében magasan motivált emberekről, akiket speciális feladatokra alkalmaztak. Hamilcar Barkasz, Pun hadvezér (ie 275-228)⁵⁵ ie. 249-ben szicíliai műveleteiben vezetett speciálisan felkészített csoportokat. Az ókori görög írások közt 324-ből említést találunk egy „Szentelt Csapat”-ról, akiket Théba „elit” haderejéhez soroltak (i. e. 378-tól i. e. 338-ig). A városállam zászlóaljnyi „különleges” alakulata fennállásának 40 éve alatt számos katonai győzelmet aratott, az i. e. 338-as khairóneiai csatában semmisült meg.⁵⁶ A megszokottól eltérő harceszközök, és eljárások felhasználása mindamelllett, hogy eldönti egy ütközet kimenetelét, történelmi korokon át fennmarad az emlékezetben, együtt azokkal a katonákkal, akik ezeket a hadi cselekményeket végrehajtották. Példaként elég említeni Tróját,⁵⁷ és az állítás tartalmával senki nem fog vitába szállni.

Természetesen a magyar történelem is szolgál példával a nem a kor szabályai szerinti hadi tettekre. Kiemelkedő példa erre bűvár Kund esete, aki a mai fogalmak szerint indirekt módszerrel kényszerítette meghátrálásra a német császár seregét Pozsony alatt, 1052-ben.⁵⁸ Nem lehet szokványosnak nevezni Zrínyi Miklós az eszéki híd ellen intézett sikeres támadását sem, melyet a neves költő, hadvezér és politikus vezetett haderő 1664. február 2-án a Dráván felgyújtott. Ez azért is szokatlan volt, mert Zrínyi korában a téli hadjáratokat nem lehetett szokványosnak tekinteni.⁵⁹ A hagyományostól eltérő hadviseléssel a hadtudomány megkérdőjelezhetetlen klasszikusa Carl von Clausewitz is foglalkozott, bár meglehetősen röviden. „A háborúról” című műve hatodik könyv, huszonhatodik fejezete a *népháborút* írja le, ami a mai felfogás szerint az aszimmetrikus hadviseléssel mutat párhuzamokat.⁶⁰

⁵⁵ LANCEL, Serge: Hannibál, Budapest, Osiris Kiadó, 2005, ISBN 9633897300

⁵⁶ HEGYI Dolores – KERTÉSZ István – NÉMETH György – SARKADY János: Görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig, Budapest, Osiris Kiadó, ISBN 963-389-799-8

⁵⁷ Kr. e. 1184. június 11-én pusztult el Trója a Kr. e. 3. században élt görög polihisztor, Eratoszthenész becslése szerint. Forrás: Rubiconline,

URL: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/kr_e_1184_junius_11_troja_pusztulasa_eratoszthenesz_szerint/.

⁵⁸ MARKÓ Árpád: Magyarország hadtörténete, Budapest, Aqua Kiadó, 1994, ISBN: 963-602-595-9, p – 22.

⁵⁹ TURCSÁNYI Károly - HEGEDŰS Ernő: Légideszant II, Debrecen, Püldo Kiadó, 2011, ISBN 978-963-249-124-0, p – 12.

⁶⁰ JOBBÁGY Zoltán: Clausewitz és a kaméleon színe (Az aszimmetrikus hadviselés), Hadtudomány, 2015, XXV. évfolyam 2015 évi elektronikus lapszám, ISSN 1588-0605, p – 10.

URL: http://mhtt.eu/hadtudomany/2015/2015_elektronikus/1_JOBAGY_ZOLTAN.pdf, Letöltve: 2015. szeptember 29.

Az újkori hadtörténelem bővelkedik merész katonai vállalkozásokban. Az első világháború alatt ANZAC (Australian and New Zealand Army Corps)⁶¹ és kanadai hadosztályokat alkalmaztak a brit erők mellett Franciaországban. A hagyományostól eltérő harceljárásaival, harcban tanúsított vadságával a nevezett egységek a különleges műveleteket végrehajtó egységek előfutáraivá váltak. A katonai szervezetek a technikai fejlődés új eredményeit gyorsan alkalmazni kezdték. 1919-ben az Osztrák-Magyar Monarchiában ejtőernyő megmentette egy pilóta életét, melyet nem sokkal korábban rendszeresítettek.⁶² Az 1930-as években már a tömeges alkalmazásra is volt példa. 1935-ben nagyszámban alkalmaztak ejtőernyősöket egy szovjet katonai gyakorlaton Kijev mellett. A bemutató első fázisában a mai terminológiának megfelelő erőszakos behatolás során 1200 ejtőernyős katona biztosította a leszállóhelyet további 2000 szállítógépeken beérkező társuk számára. A gyakorlatra meghívott német tisztek (köztük Heinz Guderian, és Kurt Student) a bemutatót döbbsé csendben szemlélték.

A vizsgált téma szempontjából a második világháború jelentős fejlődést eredményezett. A korábban alkalmazott szabadcsapatokkal szemben a haderők a speciális feladattal megbízott alegységeiket integrált módon szervezték, és készítették fel a feladat végrehajtásra. Ausztrália független alegységeket vetett be különleges feladatok megoldására Timor, és Új Guinea területén. Természetesen más hadban álló országok is bevetettek hasonló rendeltetésű erőket. A teljesség igénye nélkül megemlíthető a második világháború német különleges rendeltetésű katonai szervezete a Brandenburg Ezred,⁶³ vagy a brit SAS (Special Air Service).

A második világháború egyik legjelentősebb ejtőernyős vállalkozása Kréta szigetének német megszállása volt. 1941. április 28-án – Merkúr-terv fedőnéven – Hitler parancsot adott a földközi-tengeri sziget elfoglalására. Mivel a brit haditengerészet a térségben szilárdan őrizte a tengeri fölényt, ezért a partraszállás lehetetlennek tűnt. A Wehrmacht számára csak az ejtőernyős akció lehetősége maradt, amit végül Kurt Student vezetésével indítottak meg. Az akció veszteségei az első napokban olyan súlyosak voltak, hogy Hitler a háború későbbi szakaszában szigorúan megtiltott hasonló ejtőernyős hadműveletet. A nagyfokú veszteségek

⁶¹ Australian war memorial – The ANZAC day tradition,

URL:<http://www.awm.gov.au/commemoration/anzac/anzac-tradition/>, Letöltve: 2014. November 21.

⁶² Az ejtőernyőzés története, URL: <http://vorosmeteor.hu/ejtoernyozesrol/index.php>, Letöltve: 2015. január 17.

⁶³ Német diverzáns alakulatok a II. világháborúban,

URL: <http://www.masodikvh.hu/erdekessegek/alakulatok/1542-nemet-diverzans-alakulatok-a-ii-vilaghaboruban>, Letöltve: 2014. november 21.

okát súlyos szervezési hibákra lehet visszavezetni. A műveletet szervezők legnagyobb hibája az volt, hogy a fegyver és a lőszer nem a harcba induló katonákkal együtt ért földet.⁶⁴ Ezt a tévedést nem foghatjuk fel másnak, mint a fegyvernemi specialitások figyelmen kívül hagyásának.

A speciális rendeltetésű szervezetek történetének tárgyalásakor a ranger erők megkerülhetetlenek. A történetük az 1700-as években kezdődik, amikor Robert Roger őrnagy az „Indián Háborúban” a katonáinak elkészítette a „parancsait” (19 standing orders).⁶⁵ Ezek a pontok olyan alapelveket tartalmaznak, amelyek napjainkban is érvényesek, és alkalmaznak is. A ranger erőket az Egyesült Államok valamennyi nagy fegyveres konfliktusában alkalmazták a konvencionális erők harcának támogatására.⁶⁶ A britek elleni függetlenségi háború fegyveres szakaszában⁶⁷ (1775-től), és a polgárháborúban a konföderáció oldalán⁶⁸ (1861–1865). Rangerek harcoltak a második világháborúban, Észak Afrikában, Olaszországban, és Európa más részein.⁶⁹

Merill martalócai⁷⁰ (mintegy háromezer ember) öt nagy csatában, és számos kis ütközetben bizonyították rátermettségüket Kínában és Burmában. A hadtörténelem egyik legnagyobb vállalkozását is ők hajtották végre Burmában, (a mai Mianmar) amikor 1943-ban, a dzsungelen áttörve elfoglalták Myitkyina repülőtérét. A Csendes Óceáni hadszíntéren Walter Krueger tábornok szervezett elit felderítő alegységet,⁷¹ mely több mint nyolcvan felderítő vállalkozásban szolgáltatott létfontosságú felderítési információkat a Hatodik Hadsereg

⁶⁴ TARJÁN M. Tamás: A náci Németország megszállja Krétát, URL: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1941_junius_1_a_naci_nemetszag_megszallja_kretat/, Letöltve: 2015. augusztus 28.

⁶⁵ Robert Rogers' Standing Orders, URL: <http://www.goarmy.com/ranger/heritage/rodgers-orders.html>, Letöltve: 2014. május 10.

⁶⁶ 75. Ranger Regiment History, URL: <http://www.benning.army.mil/tenant/75thRanger/history.htm>, Letöltve: 2014. május 10.

⁶⁷ Uo.

⁶⁸ Rangers History & Heritage, URL: <http://www.army.mil/ranger/heritage.html>, Letöltve 2014. november 14.

⁶⁹ US Army Ranger sin Africa and Italy, URL: http://www.flamesofwar.com/hobby.aspx?art_id=249, Letöltve: 2014. november 21.

⁷⁰ 5307 Composite Unit (Provisional). URL: <http://www.marauder.org/SO3.htm>, Letöltve: 2014. november 21.

⁷¹ Alamo Scouts. URL:

https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/kent-csi/vol3no4/html/v03i4a08p_0001.htm, Letöltve: 2014. november 21.

számára Új Guineában. Az ellenséges vonalak mögötti műveletek végrehajtására a 6. Ranger Zászlóaljat alkalmazták, melyet szintén Walter Krueger tábornok szervezett meg.⁷²

Az Egyesült Államok különleges rendeltetésű katonai szervezetei közt alakult meg „az Ördög Brigádja”⁷³ 1942. július 9-én. Az alegység ejtőernyős, hegyi (vadász), vízi-, és szárazföldi kombinált, valamint partraszálló képességekkel rendelkezett. Az Ördög Brigádja a második világháborúban az olaszországi fronton a téli műveletekben, valamint Franciaország déli részén a „Pezsgős” és a „Dragon” Hadműveletben nyújtott kiemelkedő teljesítményt.⁷⁴

A 75. Ranger Ezred ma egy speciális rendeltetésű légi szállítású egység,⁷⁵ mely a különleges műveleti parancsnokság (USASOC) közvetlen irányítása alatt látja el feladatát. Az egység szervezeti felépítése és kiképzési rendszere biztosítja a hatékony részvételt a különleges műveleti feladatokban. A különleges erők hatékony támogatásához nagyban hozzájárul az integráltan szervezett vezetés-irányítási rendszer is.

A második világháború speciális rendeltetésű katonai szervezeteinek alkalmazására, jó példát jelent a magyar kiugrási kísérlet megakadályozása. A német vezetés számára világossá vált, hogy Magyarország, Románia példáját követve komoly lépéseket tett a háborúból való kilépéssel kapcsolatban. Németország stratégiai érdeke azonban azt követelte, hogy megakadályozzák a szovjet erőket a gyors térnyerésben, illetve a magyar gazdasági erőforrások és az ásványkincs készlet minél tovább szolgálja a német háborús erőfeszítéseket. 1944. október 15-én a háborúból való kilépést bejelentő proklamáció elhangzását követően, Otto Skorzeny SS-Sturmbannführer⁷⁶ és ejtőernyősei akcióba kezdtek, amelynek sikere Mussolini kiszabadításával hasonlítható össze. Az alegység elfoglalta a budai várban található kormányzati negyed, és megbénította a politikai és a katonai vezetési rendszert. Horthy

⁷² Special Operations Units of World War II. URL: <http://www.specialforcesassociation.org/about/sf-history/>, Letöltve: 2012. szeptember 22.

⁷³ First Special Service Force- the Devil's Brigade – Az első különleges műveleti alegység, az ördög brigádja. URL: http://www.history.army.mil/html/books/070/70-42/CMH_Pub_70-42.pdf, Letöltve:

⁷⁴ KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid: A „Pezsgős” hadművelet, avagy a szövetségesek Dél – Franciaországi műveletei 1944. augusztus 15 és szeptember 14 között, Hadtudományi Szemle, Budapest, 2014, 7. évfolyam 2. szám, ISSN 2060-0437, pp 233-245. URL:

http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2014/2014_2/2014_2_f_kovacs.pdf, Letöltve 2015. október 12.

⁷⁵ 75. Ranger Regiment, URL: <http://www.benning.army.mil/tenant/75thRanger/index.htm>, Letöltve 2014. október 3.

⁷⁶ Őrnagynak megfelelő rendfokozat.

Miklós kormányzót elrabolt fiával megzsarolták, aki visszavonta a proklamációt, és lemondott kormányzói tisztéről. Skorzeny „Panzerfaust” fedőnevű akciójának eredménye, megakadályozta Magyarország kiugrását, és hatalomra segítette, a Hitlert végletekig kiszolgáló Szálasi Ferencet.⁷⁷

A különleges erők történeti áttekintését 1952 májusával folytatom. A második világháború „különleges rendeltetésű” alakulatai után a Fort Bragg bázison Aron Bank ezredes parancsnokságával megkezdték a 10. Special Force (különleges erő) csoport felállítását. A történeti áttekintés szempontjából az alegység felállítása rendkívül lényeges: megjelenik az integráltan szervezett különleges erő. A bázis területén működött egy pszichológiai hadviseléssel foglalkozó iskola is, mely átalakulása után napjainkban már a különleges hadviselés oktatásával, és kutatásával foglalkozik. A szervezet ma a John F. Kennedy Special Warfare Center and School (USAJFKSWCS)⁷⁸ nevet viseli. A kiképzésbe a kezdeteknél egykori OSS⁷⁹ tiszteket, rangereket, és háborús veteránokat vontak be. Az előkészületek után a csoport 1952. június 11-én alakult meg mindössze tíz fővel. Ezt követően a kiképzés a hagyományos hadviseléstől eltérő, legmodernebb módszerek felhasználásával folytatódott, mellyel alaprendeltetésű alkalmazásra – a légi, tengeri, szárazföldi beszivárgásra, illetve a különleges műveleti feladatok végrehajtására – készültek fel. A felkészítést követően, 1953 novemberében a csoportot a Német Szövetségi Köztársaságba telepítették a szárazföldi haderőnem részeként.

Az 1950-es években a különleges erők folyamatosan fejlődtek. 1952 végén az első különleges műveleti csoportot bevetették Koreában az ellenséges vonalak mögött. 1958-ban a különleges műveleti csoportok 12 főre fejlődtek, kialakítva ezzel a napjainkat leginkább megközelítő felépítésüket, a Special Force Operational Detachment „A” (SFODA)-t, a különleges műveleti alegységet. A csoportokba szerveztek fegyveres, felderítő, egészségügyi, műszaki valamint híradó szakembereket. A személyi állomány nemcsak saját szakterületének volt mestere,

⁷⁷ NÉMETHI Csanád: A különleges erők jelentősége a múltban és a jelenben. A magyar honvédség különleges műveleti képessége, Budapest, Hadtudományi Szemle, 2012/5, 1-2. szám, ISSN 2060-0437, pp 129 – 141.
URL: http://epa.oszk.hu/02400/02463/00012/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2012_1-2_129-140.pdf,
Letöltve: 2015. január 9.

⁷⁸ John F. Kennedy Special Warfare Center and School
URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/jfksws.htm>, Letöltve: 2014. november 21.

⁷⁹ Office of Strategic Services- Az Egyesült Államok hírszerző szervezete a második világháborúban. URL: <https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/books-and-monographs/oss/art03.htm>. Letöltve: 2014. március 5.

hanem „keresztképzéseken” társaik feladatait is elsajátították. Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a különleges műveleti alegységek Kennedy elnök kiemelt figyelmét élvezték.⁸⁰ A vietnámi háborúban a különleges műveleti csoportok részt vettek harcokban, és a dél-vietnámi különleges erők kiképzésében egyaránt, de jelen voltak iskolák, kórházak építésében is. Csoportokat vetettek be Laoszban, Kambodzsában, és Észak-Vietnámban. A legsikeresebb műveletek közt emlegetik a Son Tay-i rajtaütést, melyben pilótákat szabadítottak ki a vietkong fogságából.⁸¹ Titkos küldetéseket vezettek Thaiföldről is, a különleges műveleti küldetések csak 1972-ben fejeződtek be. A '60-as években a különleges műveleti csoportok lázadó ellenes műveleteket hajtottak végre Venezuelában, Guatemalában, és Kolumbiában.⁸² A végrehajtott feladatok közt említik Ernesto „Che” Guevara elfogását is, melyet a különleges erők által felkészített bolíviai „rangerek” hajtottak végre. A vietnámi háborút követően az első, a harmadik, a hatodik, és a nyolcadik csoportot leszerelték, a különleges műveletek szerepe a szárazföldi haderőben átmenetileg csökkent. Ez a korszak katonai gondolkodásának köszönhető, ahol a hangsúly ismét a hagyományos hadviselés felé terelődött. A további képességcsökkenés elkerülése érdekében a különleges erők parancsnokai igyekeztek a csoportok sokszínű felkészültségét bizonyítani. A változatos kiképzettséget bemutató program neve a SPARTAN⁸³ volt. Így kívánták demonstrálni, hogy a különleges képességekkel rendelkező alegység nem idejétmúlt, a kemény felkészítéseknek helye van a kiképzési programokban annak ellenére is, hogy a háborúnak vége. A terv keretében csoportok működtek Floridában, Arizonában, Montanában, Észak Karolinában. A program jó célt szolgált, ám ez a különleges erőknek nem volt kihívás.

Ronald Reagan elnöksége alatt a nem hagyományos hadviseléssel foglalkozó alegységek ismét felértékelődtek főleg az afrikai, ázsiai, közép-amerikai bevetetőségük miatt. A változásokra reagálva a szárazföldi haderőnem életre keltette a különleges erőket. Az elismerés a külsőségekben is megjelent. A zöld baret mellé 1983 júniusában rendszeresítették az ívelt, csapatkarjelzés fölé varrva viselhető „Special Forces” feliratú hímzett felvarrót, az

⁸⁰ SpecialForces-The early years. URL: <http://www.specialforcesassociation.org/about/sf-history/>, Letöltve: 2012. szeptember 22.

⁸¹ Vietnam war: Raidon Son Tay, URL: <http://militaryhistory.about.com/od/vietnamwar/p/sontay.htm>, Letöltve: 2013. szeptember 29.

⁸² Special Forces during the Vietnam era. URL: <http://www.specialforcesassociation.org/about/sf-history/>, Letöltve: 2012. szeptember 22.

⁸³ SPARTAN – Special Proficiency at Rugged Training and Nation-building – Speciális jártasság a kemény kiképzésben és nemzetépítésben. URL: <http://oai.dtic.mil/oai/oai?verb=getRecord&metadataPrefix=html&identifier=ADA435896>, Letöltve: 2014. november 22.

ügynevezett „tab”-et. A kiképzési koncepciókban is számos változás történt. Bevezették a katonák kiválasztására szolgáló,⁸⁴ valamint a karrier menedzsment programokat.⁸⁵ A szervezeti és kiképzési reformok ellenére, az alapfelépítés – az SF ODA – változatlan maradt.

A nyolcvanas években El-Salvadorban, Hondurasban alkalmaztak csoportokat, szövetséges erők kiképzésén, humanitárius feladatok végrehajtásában, Nicaraguában polgárháború megelőzésében. Kolumbiában hosszú lefolyású mentorálási programokat indítottak a helyi hadsereg építésében segítettek, a megerősödő drog kartellek, és a forradalmi hadsereggel szemben. Grenadában a kommunista hatalomátvételt ejtőernyős és különleges műveleti alegységek akadályozták meg, de 1998 decemberében a panamai műveletekben is találunk különleges műveleti csoportokat.⁸⁶

Az első öbölháborúban 1991. január 17-én megkezdett légi és szárazföldi hadműveletben a különleges erőknek kiemelkedő szerepet szánt a többszázézes koalíciós haderőt vezető Norman Schwarzkopf tábornok. A „Sivatagi Vihar”-ban a csoportok stratégiai felderítési feladatokat hajtottak végre, melynek fő célja a tömegpusztító fegyverek célba juttatására is alkalmas „SCUD” rakéták felderítése volt. Ejtőernyős műveletet, humanitárius feladatok támogatására 1991-ben az USA 82. Légideszant Hadosztály zászlóalj harccsoportja hajtott végre Irakban, melyben a vérfürdő elkerülése érdekében, menekülő kurdokat segítettek az iraki haderővel szemben.

Az első öbölháború után a különleges műveleti erők Szomáliában jelennek meg, ahol 1995 óta ENSZ mandátummal békefenntartó, békeépítő feladatokat látnak el.⁸⁷ A legismertebb szomáliai különleges műveleti küldetést a különleges erők deltái, és a szárazföldi hadsereg rangerei hajtották végre Mogadishuban.⁸⁸ A rajtaütést a szomáliai fővárosban válaszul szánták

⁸⁴ SFQC- Special Forces Qualification Course.

URL: <http://www.baseops.net/militarybooks/specialforces-qualification.html>, Letöltve: 2014. november 22.

⁸⁵ CMF 18- career management field, 180A- Special Forces warrant officer career field, 18A- separate branch for SF officers.

URL: <http://www.armyg1.army.mil/nco/DA%20Pam%20600-25%20%28Approved%29%20CMF%2018-37-38.pdf>, Letöltve: 2014. november 22.

⁸⁶ NÉMETHI, pp 129 – 141.

URL: http://epa.oszk.hu/02400/02463/00012/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2012_1-2_129-140.pdf, Letöltve 2015. február 9.

⁸⁷ Special Forces - Post Vietnam.

URL: <http://www.specialforcesassociation.org/about/sf-history/>, Letöltve: 2012. szeptember 22.

⁸⁸ Operation Gothic Serpent,

URL: <http://theaviationist.com/tag/operation-gothic-serpent/>, Letöltve 2014. november 14.

az országban állomásozó ENSZ-csapatokat ért, halálos áldozatokat is követelő támadásokra. Az akció rosszul sikerült, két MH-60 (Black Hawk) típusú helikoptert RPG találat ért és lezuhant. A körülzárt csapatokat, csak az ENSZ-erők bevonásával sikerült kihozni a városból.⁸⁹

A 2001. szeptember 11-i terrortámadások után George W. Bush meghirdette a terrorizmus elleni háborút, melynek legfőbb célja az al-Kaida nevű terrorista szervezet felszámolása volt.⁹⁰ A hálózat likvidálásán túl meg kívánták előzni más szervezetek megerősödését is, melynek érdekében 2001. október 7-én amerikai és brit erők megkezdték a tálib, és az al-Kaida táborok bombázását Afganisztánban. A háború a szárazföldi egységek bevonulásával folytatódott. Az Egyesült Államok vezette szövetség a tálib rezsimet megdöntötte,⁹¹ mely ezután nemzetközi koalícióvá fejlődve, több átalakulás után Resolute Support (Eltökélt Támogatás) néven végzi feladatait 2014 decemberétől.⁹² A különleges erők afganisztáni műveletei a 2012 előtti időszakról a kutatás lezárásakor nem nyilvánosak. Nyílt forrásokból a 2012 utáni feladatrendszeréről egy megközelítő kép azonban összeállítható. Az említett dátumtól kezdve, a különleges erők fő erőkifejtése a közvetlen műveletekről áttevődött a helyi biztonsági erők⁹³ kiképzésére. Feladatukat ekkor már a nemzetköz koalíciós erő (International Security Assistance Force-ISAF) részeként hajtották végre. A stratégia, melyre kiképzési-, és együttműködési tevékenységük épült, egyedinek mondható.

A stabilizációs műveleteket a vidéki falvakban kezdték, melynek során megerősítették a helyi biztonsági erőket. Alulról építkezve, napjainkra kialakult egy lázadó ellenes stratégia, mely alapja a bővülő biztonságnak és a stabilitásnak. 2012-től a különleges erők folyamatosan

⁸⁹ Black Hawk Down és ami mögötte van, URL:<http://hetediksor.hu/2013/10/04/20-eve-tortent-black-hawk-down-es-ami-mogotte-van/>, Letöltve 2014. november 14.

⁹⁰ President Bush's Speech on Terrorism, URL: http://www.nytimes.com/2006/09/06/washington/06bush_transcript.html?pagewanted=all&_r=0, Letöltve 2014. november 14.

⁹¹ Afghanistan War, URL: <http://www.britannica.com/event/Afghanistan-War>, Letöltve 2014. november 14.

⁹² Változó feladatkör - Resolute Support Mission, URL: <http://www.haborumuveszete.hu/egyeb-hirek/6089-valtozo-feladatkor---resolute-support-mission>, Letöltve: 2014. november 15.

⁹³ Afghan National Security Force (ANSF).

képezik az afgán rendőri-, és katonai különleges erőket,⁹⁴ melyben a magyar különleges műveleti katonák is szerepet vállalnak.⁹⁵

A közelmúlt ukrajnai eseményei és az Iszlám Állam térnyerése igazolja, hogy a háború módszerei folyamatosan átalakulóban vannak. Az újonnan megjelenő harceljárások alapjaiban változtathatják meg az elképzelésünket a háború megvívásáról. Az irreguláris csoportok arra törekednek, hogy semlegesítsék az ellenfél erőfölényét. A terrorizmus és a gerilla-hadviselés mellett megjelentek a félkatonai szervezetek, a magánhadseregek, illetve a bünszervezetek is. Az irreguláris hadviselést vívó felek kedvelt módszere a kinetikus összeütközések kerülése. A rendhagyó harceljárások alkalmazhatók önállóan, vagy akár egy komplex stratégia részeként. Az eredmény egy összetett válság, mely hagyományos konfliktushoz képest gyorsabban eléri tetőfokát. A hibrid hadviselési forma tehát rendelkezik az irreguláris hadviselés minden előnyével, mindemellett gyors lefolyású. Lényegesen kevesebb időt igényel, mint egy hagyományos stratégia végrehajtása. Mindez nem igényel nagy csapatösszevonást, viszont alkalmazza az indirekt megközelítést, kombinálja a politikai, gazdasági, információs, humanitárius és más, nem katonai eszközöket a feladat végrehajtás során.⁹⁶ A hibrid típusú konfliktusokban a különleges erőket tömegesen alkalmazzák nagy pontosságú fegyverek célba juttatására, civil lakosság felfegyverzésére és kiképzésére, indirekt, és aszimmetrikus harceljárásokban.⁹⁷ A speciálisan felkészített kis létszámú alegység kulcseleme az új hadviselési formának, amit Resperger István – Kaiser Ferenc – Háber Péter közös, 2015-ben megjelent tanulmányukban az alábbiak szerint határoztak meg. A hibrid hadviselés „a totális területszerző agressziót, a katonai erő túlzott alkalmazását, egy többdimenziós, a nemzetközi jog által nem egyértelműen meghatározott, a harcászati méreteket meghaladó, de a hadműveleti szintet el nem érő, több egymástól részben vagy teljesen elkülönülő körzetekben folyó, hosszabb-rövidebb szüneteket beiktató, vegyes (katonai, diplomáciai, gazdasági, kiber-

⁹⁴ Special Operations Joint Task Force-Afghanistan,

URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/dod/sojtf-a.htm>, Letöltve 2015. november 15.

⁹⁵ Különleges műveleti katonákkal is hozzájárulunk az új afganisztáni misszióhoz,

URL:

http://www.honvedelem.hu/cikk/48444_kulonleges_muveleti_katonakkal_is_hozzajarulunk_az_uj_afganisztani_missziohoz, Letöltve: 2015. november 15.

⁹⁶ PORKOLÁB Imre: Hibrid hadviselés: Új hadviselési forma, vagy régi ismerős?, *Hadtudomány*, 2015, XXV. évfolyam, 3-4. szám, ISSN: 12154121, pp 36 – 48.

URL: http://mhtt.eu/hadtudomany/2015/3_4/2015_3_4_5.pdf, Letöltve: 2015. október 3.

⁹⁷ FABIÁN, Sándor: Hybrid Warfare Revisited

URL: <file:///C:/Users/J%C3%A1nos/Downloads/Hybrid%20Warfare%20Revisited%20-%20globalECCO.htm>, Letöltve: 2015. október 28.

stb.) műveleteket alkalmazza.⁹⁸ A harc eljárásban lényeges elem, hogy a hagyományos és az irreguláris hadviselési formák egymással egy időben, összehangoltan kerülnek alkalmazásra a stratégia cél elérése érdekében.

2.1.2. A magyar különleges műveleti alegység története

A magyar fegyveres erők történetében az első ejtőernyős alegység a Honvéd Ejtőernyős Zászlóalj volt, mely 1939. október 1-jén alakult meg. Ez a zászlóalj szenvedte el a magyar ejtőernyőzés legnagyobb tragédiáját 1941-ben.⁹⁹ Magyarország 1941. április 11-én bekapcsolódott Németország Jugoszlávia ellen indított támadó háborújába. A zászlóalj feladata volt a 3. Magyar Királyi Hadsereg hadműveleteinek támogatása. 1941. április 12-én a bevetésre induló egyik gép - fedélzetén a Bertalan Árpád parancsnoksága alatt álló csoporttal - a földre csapódott. A légi balesetben 20 katona életét veszítette.¹⁰⁰

A második világháborút követően megkezdődött a kétpólusú világrendszer kialakulása, valamint a globális-, és a katonai szembenállás. Ezt az időszakot a Varsói Szerződés (VSZ) 1955. május 14-i létrejötte után a két szuperhatalom - az USA és a Szovjetunió - illetve a NATO-ba és a VSZ-be tömörült szövetségeseinek fegyverkezési versenye jellemezte. Az új „világrend” meghatározó eleme a szembenállás volt, mely a stratégiai-, hadműveleti-, és harcászati eljárásokat is áthatotta. Szükséges volt tehát újfajta mélységi felderítő eljárások bevezetésére is annak érdekében, hogy a Varsó Szerződésből adódó követelményrendszernek a Magyar Néphadsereg (MN) meg tudjon felelni. Az új technikai eszközökön kívül a felderítő alegységek jelentős szervezeti átalakításon is átesetek.¹⁰¹ A mélységi felderítést a vezetés szintjei szerint –a kor katonai terminológiáját alkalmazva- hadászati-, hadműveleti-, és harcászati szinten szervezték. Ennek megfelelően:

⁹⁸ RESPERGER-KAISER-HÁBER: Ugyanaz másképpen –az orosz geopolitika változásai a hidegháború végétől napjainkig. in.: Felderítő Szemle, Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, 2015, XIV. évfolyam 1. szám, p-32, URL: <http://www.kbh.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2015-1.pdf>, Letöltve: 2015. november 15.

⁹⁹ SZABÓ Miklós: A Magyar Királyi Honvéd Légierő a második világháborúban, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1987, ISBN: 9633263662, pp 55 – 57.

¹⁰⁰ A pápai ejtőernyősök tragédiája.

URL: http://kettorony.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=732:a-papai-ejternyosok-tragediaja-1941-aprilis-12&catid=48:mult-ido&Itemid=105, Letöltve: 2015. január 2.

¹⁰¹ ÁRVAI Zoltán: Legendák és titkok katonái - A mélységi felderítés története, Budapest, Zrínyi, 2012, ISBN 978 963 327537 5, pp 11 – 17.

- a hadászati mélységi felderítő erőket a Magyar Néphadsereg (MN) 34. Önálló felderítő Század (1959-1963), illetve az MN 34. Bercsényi László Önálló (Mélységi) Felderítő Zászlóalj (1963-2005);
- a hadművelati mélységi felderítő erőket az MN 27. Önálló Mélységi Felderítő Század (1973-1977);
- a harcászati mélységi felderítő alegységeket a gépesített lövészadosztályok (6 hadosztály) önálló felderítő zászlóaljainál szervezett mélységi felderítő századok (6 század) állományán felül a MN 60. Műszaki Dandár és az MN 37. Önálló Pontonos Hidász Ezred műszaki egységeinek felderítő szakaszai alkották.¹⁰²

Az 1959-ben Székesfehérváron létrehozott ejtőernyős alegység, 1963-ban Szolnokra diszlokált. A „Harci Ugrás” nevű gyakorlaton a zászlóalj teljes állománya ejtőernyős ugrást hajtott végre, melyre azóta sem volt példa. A katonai szervezetnél 1973 – ban megkezdték a MI – 8 – as helikopterekből való ugrástechnika kidolgozását, melyet az augusztus 20 – i ünnepségen vízi ugrással mutattak be Budapesten. Az új, helikopteres eljárás jelentős váltás volt a magyar ejtőernyőzésben.¹⁰³ 1977-ben a képesség az AN 26-os repülőgépből való ugrással bővült. A jelzett évtől a katonák ismét képesek merevszárnyú repülőeszközből feladatot végrehajtani. A katonai szervezet 1990-ben vette fel gróf Bercsényi László nevét.

Az ezredforduló időszakában a különleges erők szerepe egyre nőtt. Mára szinte valamennyi állam – így Magyarország is – rendelkezik különleges rendeltetésű rendfenntartó és katonai erőkkel. Figyelembe véve a kor kihívásait, az ország biztonságának többek közt katonai erővel való biztosítására, az MH – összhangban a NATO elveivel, és a haderő fejlesztési célokkal- fejleszti a különleges művelati képességet. Az átalakítás fő dokumentumát a Magyar Köztársaság honvédelmének egészét érintő stratégiai felülvizsgálatról szóló kormányhatározat képezte.¹⁰⁴ A képességfejlesztés kezdetén munkacsoport jött létre, amely megalapozta a szakmai tevékenységet. A Különleges Művelati Munkacsoport 2004. február 14-én alakult a HM Hadművelati Csoportfőnökség vezetésével. A munkacsoport munkájáért kezdetben Táncos László vezérőrnagy felelt, akit Tömböl László vezérőrnagy (akkori törzsigazgató) követett. A munkacsoport tagjai: parancsnok Simon Attila alezredes, parancsnok helyettes: Porkoláb Imre őrnagy, hadművelati felelős: Kovács Csaba őrnagy,

¹⁰² ÁRVAI, pp 95-230.

¹⁰³ A merevszárnyú és a forgószárnyas repülőeszközből való ejtőernyős ugrás eltérő kiképzést igényel.

¹⁰⁴ Forrás: Magyar Köztársaság Kormánya a Magyarország honvédelmének egészét érintő stratégiai felülvizsgálat koncepciójáról szóló 2322/1999. (XII.7.) Kormányhatározat

Szarka Csaba alezredes, Koltai Arnold őrnagy, Král Attila őrnagy, Gerőcs Imre százados, Zsíros Tamás törzsőrmester voltak. A csoport feladata volt stratégiai szinten kidolgozni, megtervezni, illetve kialakítani a Magyar Honvédség különleges képességéhez szükséges feltételrendszert, a szükséges logisztikai és anyagigényt, kiképzési eszköz igényeket, valamint a kialakításhoz szükséges különböző szintű irányító szerveket. További feladat volt az együttműködés kialakítása a közreműködő szervekkel (ODC,¹⁰⁵ Kubik csoport, államtitkárságok, minisztériumok, biztonsági szervezetek).

A tervező-, szervező munka eredményeképpen politikai vezetők, és vezérkari tisztek látogattak az Egyesült Államokba (Pentagon, Tampa Különleges Műveleti Parancsnokság, Fort Bragg, Észak Karolina, Különleges Műveleti Iskola). A látogatások hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar fél kulcsfontosságú információkhoz jusson hozzá a képességkialakítás érdekében. A munkacsoport munkájának egyik közismert eredménye a Rohamlövész tanfolyam (mint kiképzés) tervezése, szervezése, és irányítása (Koltai, Gerőcs, Zsíros), valamint a különleges műveleti-kiválasztó felkészítő foglalkozás alapjainak megteremtése. Ezen felül megkezdődött a költségvetés, a felszerelés, az anyagi technikai feltételek tervezése kialakítása, illetve a Mobile Training Team (MTT) behívásának megtervezése. A munkacsoport 2004. július végéig tevékenykedett.

Az MH 34. Bercsényi László Felderítő Zászlóalj átszervezésével létrejött az MH 34. BLKMZ, amely jogelődjének a már említett Honvéd Ejtőernyős Zászlóaljat tekintette. A katonai szervezet profilt váltva különleges műveleti zászlóaljjá 2005. szeptember 1-jén, MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezreddé 2016. január 1-jén alakult át. Az ezred és jogelődje jó kapcsolatot ápol az 1. Francia Bercsényi Huszárezreddel, és közös kiképzést folytat az USA különleges erőivel is.

¹⁰⁵ Office of Defense Cooperation

Az első század erejű önálló missziós alegységet is az MH 34. BLKMZ adta 2002-ben Macedóniában, Sánta Gábor szds vezetésével. A zászlóalj 2006-ban érte el a kezdeti műveleti képességet,¹⁰⁶ majd 2007-ben az emelt szintű műveleti képességet.¹⁰⁷ Az emelt szintet elért különleges műveleti csoportok alkalmazása műveleti területen 2009. év elejétől folyamatos.¹⁰⁸ A csoportok döntően Afganisztánban hajtanak végre feladatot. Az említett évtől különleges műveleti csoport (MH KMCS) látott el feladatot amerikai kötelék részeként, a nemzetközi biztonsági erő (ISAF) műveleteiben.¹⁰⁹ Az MH KMCS 2012 őszén alakult át az MH Különleges Műveleti Kontingenssé (MH KMK), mely önálló törzselemmel kiegészülve látta el feladatát. Az MH KMK-t az MH Különleges Műveleti Osztag (MH KMO) követte 2013-ban.¹¹⁰ Az osztag mintegy 250 katonából áll, a különleges műveleti osztagban a magyar katonákon kívül amerikaiak, észtek, románok és szlovének teljesítettek szolgálatot.¹¹¹ 2015. január 1-től az Eltökélt Támogatás (Resolute Support) nevű új misszióban, a Légi Kiképzés - Támogató Csoport, a Nemzeti Támogató Elem, valamint az erők védelmét végrehajtó Biztosító Szakasz mellett a Különleges Műveleti Kontingens továbbra is szolgálatot teljesít.¹¹²

2.1.3. A magyar speciális rendeltetésű alegységek logisztikai támogatása

Az előző alfejezetben tárgyalt mélységi felderítő alegységek logisztikai támogatására (az akkori terminológia szerint hadtáp- és technikai biztosítás) a szervezeti elemeken kívül, kevés tudományos kutatási szempontoknak megfelelő adat lelhető fel. A támogatás sajátosságaira azonban megítélésem szerint jól lehet következtetni az egykori mélységi felderítő alegységeknél szolgálatot teljesített katonák visszaemlékezéseiből. Úgy gondolom, hogy

¹⁰⁶ IOC – Initial Operational Capability: Az első szint a különleges műveleti képesség elérésében. A megfelelő fegyverrendszer, felszerelés, és kiképzett személyi állomány meglétét jelenti. A rövidítés előfordul DOD –ként is. Forrás: Dictionary of Military Terms, URL: http://www.dtic.mil/doctrine/dod_dictionary/?zoom_query=ioc&zoom_sort=0&zoom_per_page=10&zoom_and=1, Letöltve: 2014. december 14.

¹⁰⁷ AOC – Advanced Operational Capability: A kezdeti műveleti képesség kiegészítve a telepíthetőséggel.

¹⁰⁸ Tíz különleges katonai alakulat, URL: <http://www.honvedelem.hu/cikk/39121>, Letöltve 2013. szeptember 27.

¹⁰⁹ Magyar különleges műveleti katonák Afganisztánban, URL: <http://www.honvedelem.hu/cikk/37657>, Letöltve: 2014. október 26.

¹¹⁰ Magyar irányítás alatt az egyik különleges műveleti osztag, URL: <http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/hirek/magyar-iranyitas-alatt-az-egyik-kulonleges-muveleti-osztag-afganisztanban>, Letöltve: 2014. március 5.

¹¹¹ Magyar parancsnok irányítja az afganisztáni különleges műveleti osztagot - URL: http://www.honvedelem.hu/cikk/41323_magyar_parancsnok_iranyitja_az_afganisztani_kulonleges_muveleti_osztagot, Letöltve: 2014. március 2.

¹¹² Különleges műveleti katonákkal is hozzájárulunk az új afganisztáni misszióhoz, URL: <http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/hirek/kulonleges-muveleti-katonakkal-is-hozzajarulunk-az-uj-afganisztani-missziohoz>, Letöltve: 2014. december 29.

Árvai Zoltán: Legendák és titkok katonái című kötetében található feldolgozott interjúk, jó kiindulási alapot szolgáltatnak egy tudományos követelményeknek is megfelelő elemzésnek.

A kötetben a mélységi felderítő alegységek hadtáp- és technikai biztosítását Kövesdi Albert foglalja össze. A kötet arányaihoz képest meglehetősen szűkszavú logisztikai összefoglaló, ellátórendszer szinten nem tesz különbséget a konvencionális-, illetve a mélységi felderítő alegységek támogatásában.¹¹³ A visszaemlékezésből azonban, a vizsgált témakör szempontjából kiemelkedő kettő gondolat:

- „... hangsúlyt kellett fektetni a strapabíróságra, a használhatóság sokoldalúságára, a málházasi, valamint a gyártási lehetőségek vizsgálatára is”¹¹⁴
- nagy hangsúlyt fektettek az alegységek speciális ruházati felszerelésére.¹¹⁵

A fentiek alapján arra következtettek, hogy az 1960-as években már tisztában voltak logisztikai szakemberek a speciális felhasználói igényekkel. Az igény kielégítés döntően a ruházati szakanyagok biztosítására korlátozódott,¹¹⁶ illetve elsősorban a hadfelszerelések többfunkciós alkalmazását részesítette előnyben. Vizsgálták a speciális igények saját gyártású kielégítésének lehetőségét. Nem található utalás arra, hogy a speciális anyagszükségletek miatt, a támogató rendszer átalakítását tervezték.

2.1.4. A különleges erők fejlődésének várható iránya

A magyar különleges erők továbbfejlesztésével kapcsolatos konkrét elképzelések a kutatás lezárásának időpontjában nem nyilvánosak. A rendelkezésre álló nyílt forrásból annyi tudható, hogy a különleges műveleti képesség fejlesztése a honvédelmi tárca stratégiai tervének egyik prioritása 2022-ig.¹¹⁷ Ebből arra lehet következtetni, hogy a katonai vezetés következetesen fejleszteni fogja a különleges műveleti képességet annak érdekében, hogy az MH meg tudja felelni országvédelmi, és szövetségi kötelezettségeinek. A szervezeti átalakítások stratégiai-, hadműveleti-, és harcászati, szinten egyaránt megtörténtek.

¹¹³ A szervezeti és a szemléleti változásokat ezért a logisztikai történetben tárgyalom részletesebben.

¹¹⁴ ÁRVAI, p - 243.

¹¹⁵ ÁRVAI, p - 247.

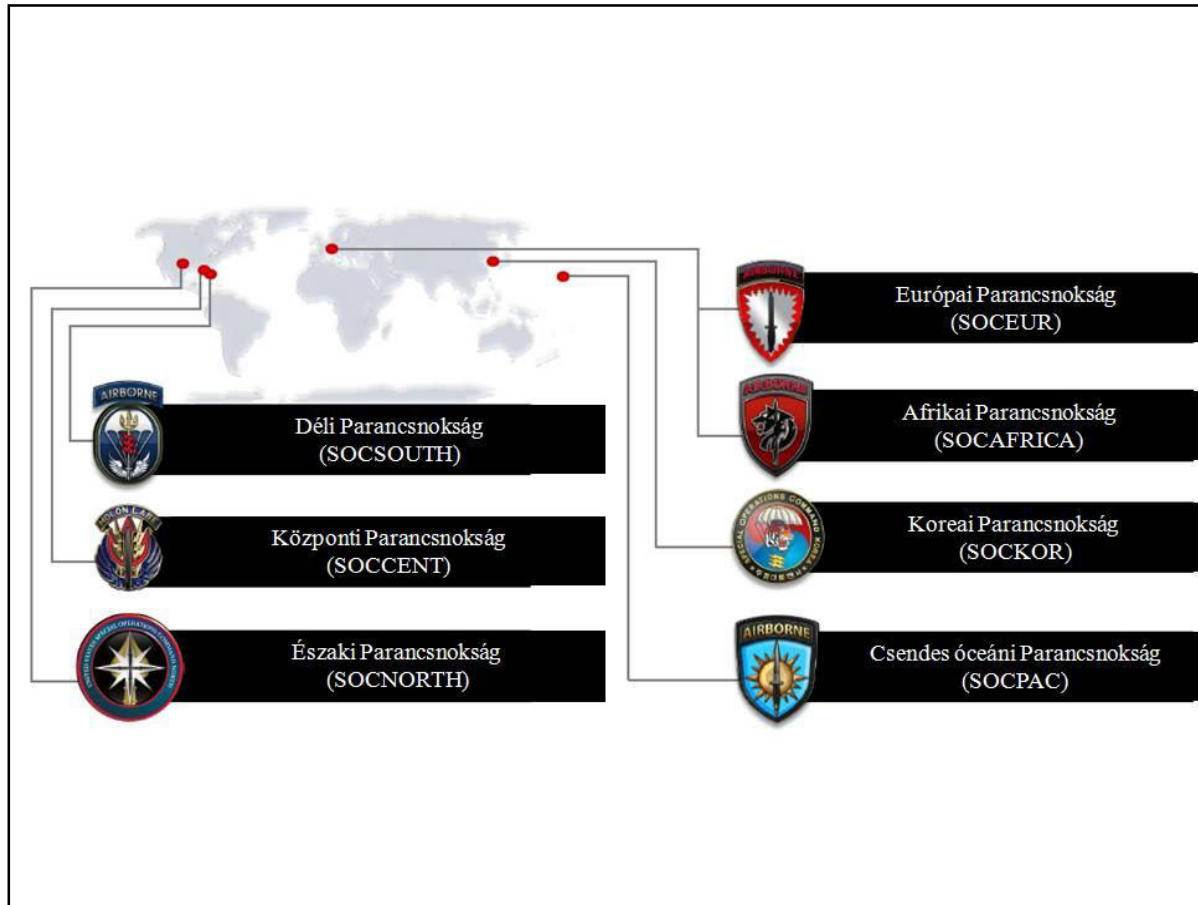
¹¹⁶ Ernyőnyitás folyamatát nem gátló felszerelés-, ruházat rendszeresítése, terepmintázattal harmonizáló ruházat rendszeresítése. Forrás: Uo.

¹¹⁷ Magyar különleges műveleti katonák Afganisztánban, URL: <http://www.honvedelem.hu/cikk/37657>, Letöltve: 2014. október 26.

A már tárgyalt időpontban megalakult az MH 2. KRE, amelynek szervezeti és tartalmi hátterét a későbbiek során még érintem. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokságán (a továbbiakban: MH ÖHP) létrejött a Különleges Műveleti Főnökség, illetve a HM HVK Hadműveleti Csoportfőnökségen a Különleges Műveleti Osztály. Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartom megjegyezni, és újra megerősíteni, hogy a kutatás lezárása miatt a változásokat és azok hatásait az értekezésben teljes mélységben nem elemzem.

A magyar speciális alaprendeltetésű erőre valószínűleg az Egyesült Államok különleges műveletekről alkotott elképzelése továbbra is nagy hatással lesz, ahogyan ez a képesség kialakítás időszakában történt. Ugyanakkor nem tartom valószínűnek, hogy a magyar különleges műveleti gondolkodás is a globális irányába fog elmozdulni. Ez nem feladata a magyar különleges erőknek, és a képességei sem teszik ezt lehetővé. Állításomat arra alapozom, hogy Magyarország alapvetően a földrajzilag közel eső térségek és a szomszédos országok stabilitását kezeli kiemelten.¹¹⁸ A biztonság átfogó értelmezése miatt azonban nem kizárt a csatlakozás egy amerikai vezetés alatt álló globális különleges műveleti hálózathoz, amelyet az 1. számú ábra szemléltet.

¹¹⁸ A Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról, II/10, URL: http://2010-2014.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_hatarozat.pdf, Letöltve: 2015. szeptember 2.

1. ábra A különleges műveleti parancsnokságok hadszínterénként¹¹⁹

Az ábrán jól látható, hogy az amerikai különleges műveleti parancsnokságok felelősségi területei az egész világot lefedik. A szervezeti felépítés biztosítja az egyidejű és párhuzamos tervezést. A rendszer továbbfejlesztését az amerikai Különleges Műveleti Parancsnokság (SOCOM) a globális hálózatba szervezett, speciális rendeltetésű katonai szervezetekben látja.¹²⁰ Az elsődleges feladatuk a válságövezetekben folyó tevékenységek nyomon követése (sensing) és egy átfogó helyzetkép (situational awareness) kialakítása annak érdekében, hogy információt biztosítsanak a stratégiai döntéshozók számára. A hálózattal lehetőség nyílik a válságok előjelzésére, vagy a már kialakult válságövezetekben a tevékenységek megfigyelésére. Minderre azért van szükség, mert egyre inkább a válságok kialakulásának és

¹¹⁹ Forrás: ADRP 3-05 Special Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, p - (3-3), URL: http://armypubs.army.mil/doctrine/DR_pubs/dr_a/pdf/adrp3_05.pdf, Letöltve: 2015. január 23. Megjegyzés: a doktrína, és más általam felhasznált doktrínák az oldalakat fejezetenként számozzák: (fejezetszám – oldalszám).

¹²⁰ USSOCOM 2020: Forging the tip of the spear, United States Special Operation Command URL: <http://www.defenseinnovationmarketplace.com/resources/SOCOM2020Strategy.pdf>, Letöltve: 2015. február 17.

tovább terjedésének megakadályozására helyeződik a hangsúly.¹²¹ Mindemellett a rendszer biztosítja a gyors reagálást, a telepíthetőséget a biztonsági-, és a hírszerző képességet. A hadszíntéri különleges műveleti parancsnokságokon keresztül a szinkronizált tervezés, és a közös fellépés nem tűnik lehetetlen vállalkozásnak. A fentiek alapján arra következtettek, hogy a különleges műveleti hálózat jelenlegi fejlesztési irányain túl további bővítés, illetve a partner nemzetek erősítése várható. A többnemzeti együttműködés egyik alapfeltétele pedig az interoperabilitás fejlesztése.

A különleges erők fejlődéséről összefoglalóan megállapítható, hogy a sokszínű alkalmazásokon túl hatalmas változásokon estek át. A letűnt történelmi korok átlagosnál elszántabb harcosainak újszerű megoldásai után,¹²² a modern különleges műveleti gondolkodás már sokkal többet takar: képesek emberek tömegét befolyásolni,¹²³ tanácsadói tevékenységgel nemzetek sorsát befolyásolni,¹²⁴ így a hadviselésben továbbra is kiemelkedő szerep vár rájuk.¹²⁵ A motiváltság változatlan, de a különleges kiképzésnek köszönhetően átlagon felüli képességekre tettek szert, mellyel olyan feladatok végrehajtására képesek, amivel nemzetek sorsát fél évszázadra dönthetik el, túl a már említett befolyásoláson (például Magyarország háborúból való kiugrásának megakadályozása). Az alegységek változatos feladatrendszerrel, szinte a világ minden táján bevethetők. Utánpótlás nélkül, önállóan képesek tevékenykedni, valamint együttműködni kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, ami a jövő hadviselésének egyik alapvető követelménye.¹²⁶ A műveletek várható hatása gyökeresen átalakult, a harcászati előnyök helyett a stratégiai célkitűzések elérésére helyeződött át a fő hangsúly. A végrehajtandó küldetés nemcsak katonai, hanem politikai célokat is szolgálhatnak. Esetenként a várható és az elért politikai következmények és előnyök háttérbe szoríthatják a katonai cselekmények súlyát.

¹²¹ Forrás: Szakértői interjú Porkoláb Imre dandártábornokkal. 2016. június 11.

¹²² Falóba rejtőzés, a kor szellemétől távol álló körülménynek közt végrehajtott, szokatlan manőverek, szabotázs akciók

¹²³ PSYOPS (pszichológiai műveletek), Influence Operations (vezetők, csoportok, vagy akár a teljes népesség felfogását-, viselkedését befolyásoló művelet), Foreign Internal Defence (Polgári és katonai szervezetek programjaiban való részvétel, melynek célja a társadalom megvédése felforgatás, terrorizmus, és egyéb fenyegetés ellen.)

¹²⁴ PORKOLÁB Imre: A hadviselés adaptációja: harc az emberi elméért, Hadtudományi Szemle, 2014, 3. szám, pp 57 – 69. URL: http://epa.oszk.hu/02400/02463/00024/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2014_03_056-069.pdf, Letöltve 2015. október 6.

¹²⁵ Forrás: Szakértői interjú Porkoláb Imre dandártábornokkal. 2016. június 11.

¹²⁶ Uo.

A jelenkor kihívásai újabb változásokat hoztak. A hibrid hadviselés elterjedése, és az ellene való stratégia túlmutat a katonai eszközök alkalmazásán. A jövőben az ilyen fenyegetésre kizárólag a gyors összkormányzati reakció jelenthet védelmet,¹²⁷ de kijelenthető, hogy nem nélkülözheti a változatosan kiképzett speciális rendeltetésű katonai szervezeteket. Az új kihívásoknak a különleges erő is csak akkor tud megfelelni, ha a legjobb kiképzést kapják, és a legjobb felszereléssel látják el őket. Egyetértek Porkoláb Imrével, miszerint „változtatni kell a kormányzati beszerzési, valamint kutatási-fejlesztési rendszeren” „annak érdekében, hogy a dinamikusan változó környezetben hatékonyan felvehessük a harcot az egyre adaptívabb szembenálló felekkel.”¹²⁸ Meggyőződésem, hogy az említett követelményeknek nem lehet megfelelni hatékony, rugalmas támogató hálózat nélkül. A sikeres együttműködés érdekében szükség van az interoperabilitás, továbbá az egyes alrendszerek együttműködési képességének, így a logisztikai alrendszer együttműködési képességének fokozására is.

2.2. A logisztika története

A rövid történeti áttekintésben kitérek az ellátási lánc fejlődésére a polgári-, és a katonai logisztikában. Következtetéseket vonok le arra vonatkozólag, hogy az ellátási lánc szemlélet milyen hatást gyakorol a különleges műveleti logisztikára. A magyar katonai logisztika történeti áttekintésével megalapozom a különleges erők logisztikai támogatási környezetének bemutatását, és elemzését. Az analízis eredménye képpen rámutatok arra, hogy a szervezeti átalakítások - rendszer szinten - milyen hatást gyakoroltak az MH különleges műveleti képességére. A történeti áttekintésben döntően az etimológiai vonalat követem, de igyekszem rámutatni az egyes tartalmi értelmezésekre is. Ehhez felhasználom Horváth Attila kézirat formájában átadott tanulmányát,¹²⁹ melyet további elemzésekhez is alkalmazok: az alfejezetben kitérek a logisztika-történeti elemzés gyakorlatának kritikájára, annak hatásaira a témára vonatkozóan. A logisztika etimológiai levezetését nem tekintem feladatommak, elfogadom Horváth Attila: „Ajánlások a katonai logisztika történetének tanulmányozásához” című munkáját. Az alfejezetben kizárólag olyan logisztika fejlődéstörténeti szemelvényekre

¹²⁷ PORKOLÁB Imre: Hibrid hadviselés: Új hadviselési forma, vagy régi ismerős?, *Hadtudomány*, 2015, XXV. évfolyam, 3-4. szám, ISSN: 12154121, pp 36 – 48.

URL: http://mhht.eu/hadtudomany/2015/3_4/2015_3_4_5.pdf, Letöltve: 2015. október 3.

¹²⁸ PORKOLÁB Imre: Az innováció hatása a hadviselésre, *Hadtudomány*, 2016, 1-2 szám, pp 19 – 28.

URL: http://www.mhht.eu/hadtudomany/2016/1-2/Hadtudomany_2016_1-2__netre.21-30.pdf, Letöltve 2016. június 20.

¹²⁹ Horváth Attila: Ajánlások a katonai logisztika történetének tanulmányozásához. In. Horváth Attila (szerk.) 51 év a katonai logisztika szolgálatában. Tanulmánykötet. Kézirat. Budapest, 2016.

térek ki, amely a katonai logisztika különleges műveleti vonatkozásai mellett felvezetik az értekezés záró fejezetét. Ebben elemzem a versenysztratégiák alkalmazhatóságát a különleges erők fejlesztése szempontjából.

A hadseregekről való gondoskodás egyidős a hadviseléssel. Mindig gondoskodni kellett a hadba vonuló katonák vizéről, élelméről, szállásáról. Réger Béla a logisztika történetéről szóló tanulmányában megállapítja, hogy a hadviselés fejlődésével a logisztika, a hadtudomány önálló ágává fejlődött. Rámutat a polgári-katonai közös szálra azzal a megállapítással, hogy a logisztika fogalmához a nemzetgazdaság mozgósítását társították elsősorban, melynek következtében ez az elnevezés általánossá vált. Emellett a logisztika elnevezés a hadügy, és a gazdaság szaknyelvében is meghonosodott.¹³⁰

A logisztika és a hadsereg kapcsolatát nem csak hadszíntereken érhetjük tetten. 1815-ben a United States Army's Springfield – mely teljes egészében a hadsereghez tartozott – katonai vezetőket alkalmazott az üzemi logisztikában. Lee Roswell ezredes üzemszervezési elvei már – a mai megfogalmazás szerint – divizionális elemeket tartalmazott, ötven évvel megelőzve korát. Grant tábornok is a polgárháború alatt kiemelten kezelte a logisztikai kérdéseket. Alfred Mahan¹³¹ amerikai admirális úgy fogalmazott, hogy a logisztika az ország gazdasági és ipari erőforrásainak mobilizálása a fegyveres erők támogatása érdekében.¹³²

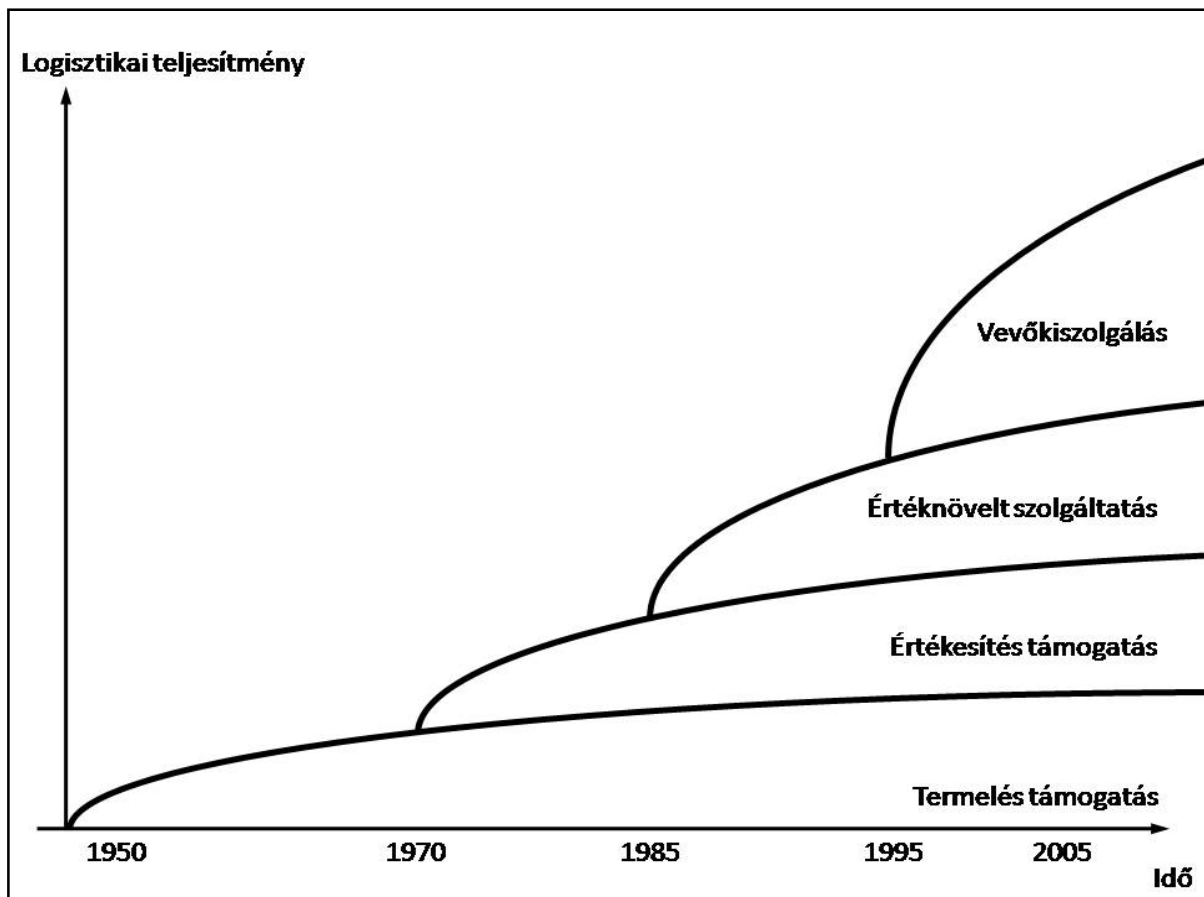
Újszerű szervezési – logisztikai eljárások Európában is megjelentek. Németországban mérnökök által irányított technicista irányított termelés folyt, mindkét kontinensen a logisztikai szervezést a termelés határozta meg. 1880-tól kezdtek figyelmet fordítani a gazdálkodási szférára, a kereskedelmi, beszerzési funkciók szervezésére. 1910-re, amikor a háborúra való készülődés már mindent meghatározott, a kor szervezési-, és nem mellesleg logisztikai bravúrja eredményeként Henry Ford üzemeiben futószalag alkalmazásával gyártották a „T” modelleket. Ennek hatására szerte a világon beindult a tömegtermelés, amelynek támogatására kialakult a termelési logisztika, a belső anyagáramlási rendszerek fejlesztése eredményeként.

¹³⁰ RÉGER Béla: A logisztika kialakulásának története, Logisztikai Évkönyv, Budapest, Nav-Navigátor Kiadó, 1994, ISSN 1218-3849, p 7 – 12.

¹³¹ Alfred Thayer Mahan admirális, geostratégia, történész. A tengeri hatalom koncepciójának kidolgozója.

¹³² PREZENSZKI József: Logisztika 1 (Bevezető fejezetek), Budapest, Budapesti Műszaki Egyetem Mérnöktovábbképző Intézet, 2002, p – 11.

A két háború közt kiemelt figyelmet fordítottak az egyes szervezeti elemek közti anyagáramlás gyorsításának elemzésére. A vállalat egészét érintő megoldásokban kezdtek gondolkodni, a stratégiai és operatív feladatok szétváltak. A második világháborút követően, az üzemi logisztikában kettősség alakult ki. Európa nyugati felében az amerikai menedzsmenttanok terjedtek el, a közép-európai országokban meghonosodott német szervezési elveket leváltotta a szovjet mintájú tervgazdálkodás.¹³³A második világháborút követően a logisztikai szemléletmód és módszer fokozatosan terjedt el a gazdaságban is. A logisztika súlypontjai folyamatos változáson mentek keresztül, amely nem jelentette a korábbi időszakok kiemelt területeinek háttérbe szorulását. A változásokat a 2. számú ábra szemlélteti.

2. ábra A logisztika hangsúlyának változásai¹³⁴

¹³³ DOBÁK Miklós: Szervezet vezetés stratégia – Szervezeti formák és vezetés, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1999, ISBN 963 224 376 5, pp 11 – 23.

¹³⁴ SZEGEDI Zoltán – PREZENSZKI József: Logisztika menedzsment, Budapest, Kossuth Kiadó, 2010, ISBN: 9789630965699, p - 26.

Az ábrán jól látható, hogy az 1950-es években a hangsúly a termeléstámogatáson, és a költségcsökkentésen, 1970-től az értékesítés támogatáson volt. A vevőkiszolgálás az 1980-as évek közepétől van jelen a logisztikai folyamatban. Napjainkban a logisztika már a vevőkiszolgálásra, az ellátási láncokra, valamint az ellátási hálózatokra koncentrálnak.¹³⁵

Természetesen valamennyi változás igazodott a vállalat gazdasági folyamataihoz, és a társadalmi-, technikai előre haladáshoz. A fejlődés új logisztikai eljárásokat is eredményezett: Az 1970-es években felfigyeltek a távol-keleti országok – elsősorban Japán – logisztikai megoldásaira. A nyugati logisztikai szakemberek meglepetten tapasztalták, hogy egyes alkatrészek áramoltatását új módszerrel valósítják meg, amely a termelési készletek radikális csökkenéséhez vezetett. Az úgynevezett „KANBAN” rendszer elterjedését a Z – elmélet követte, melyben a termelői szervezet tárgyi-, technikai-, emberi feltételeit együttesen kezelték. Az évtizedben központi szerepet kapott a szervezet és környezetének vizsgálata.¹³⁶ Megjelent a Just In Time (éppen időben) elmélet és módszer, amely alkalmazásával a készletszinteket jelentős mértékben csökkentették. A problémakört Szegedi Zoltán és Prezenszki József a közösen megírt „Logisztika-menedzsment” című műben részletesen tárgyalja, amelyet a Kossuth Kiadó többször átdolgozott formában megjelentetett. A szerzők kiemelten foglalkoznak a legújabb felfogás szerinti logisztika-, és ellátási lánc menedzsment alapjaival, elemzik az integrált logisztikai koncepció gazdálkodási vonatkozásait. A kötet az áruáramlási (szállítás, raktározás, stb.) rendszerektől eljut az ellátási lánc részletes elemzéséig. A szerzők az elemzésükben kiemelten kezelik a legújabb logisztikai eljárások ismertetését, elemzik az európai rendszerkapcsolatokat, valamint ebben Magyarország szerepét, és elhelyezkedését.

A logisztikai szemlélet az állam szocialista rendszerre berendezkedő országokban nem terjedt el, de az anyagmozgatás-raktározás tudományos kutatása fontos maradt. Ez tette lehetővé a két világrendszer felbomlása után Kelet-Közép-Európában a piacgazdaság viszonyainak és a logisztikai szemléletmódnak gyors elterjedését. A globalizációs világgazdasági folyamatok a logisztikai gondolkodásra is nagy hatást gyakoroltak. A katonai és az üzleti stratégiák

¹³⁵ Uo.

¹³⁶ DOBÁK, pp 11 – 23.

összefonódásának vizsgálata téma a londoni, és az oxfordi egyetem stratégiakutatási programjaiban.¹³⁷

A logisztikai szemlélet és módszer térnyerésének szükséges, de nem elégséges feltétele volt és marad az infokommunikációs rendszerek korábban szinte elképzelhetetlen mennyiségi és minőségi fejlődése. Az ismert világmárkák a világ bármely pontján beszerezhetőek, melyeket kiterjedt disztribúciós hálózatok, magasan integrált logisztikai rendszerek támogatnak. A globális igények globális logisztikai megoldásokat kényszerítenek ki, a logisztika a globalizáció meghatározó elemévé vált. Az okmányok és az online felületek egységesülnek, az adattartalom a világ bármely pontján elérhető. A feladott áru helye méter pontosan azonosítható, a logisztikai szolgáltatások előtt a falak politikai nézetektől függetlenül omlanak le. A logisztika a telekommunikációs forradalom eredményeire építve széles körben átlépi a nemzeti kereteket. Halászné Sipos Erzsébet már az 1990-es évek második felében annak a véleményének adott hangot, hogy a globalizáció segíti a logisztika terjedését, a logisztika segíti a globalizáció kiterjedését.¹³⁸ Ezért valóban nem túlzás azt kijelenteni, hogy a logisztika a globalizációs folyamatok egyik fontos mozgatórugója. A termelés-központú szemléletet felváltja a marketing-központú gondolkodás, a polgári logisztika hangsúlyai a termelési folyamatok, majd az elosztási és értékesítési folyamatok támogatása volt, aztán következett a vevő kiszolgálás, ami tovább fokozta a logisztika interdiszciplinaritását.¹³⁹

2.2.1. Az ellátási lánc értelmezése, fejlődése a polgári logisztika elméletében

Venekei József azt állítja, hogy az ellátási lánc meghatározásában egységesen elfogadott fogalom nem létezik, mert a definíció meghatározását befolyásolják a megoldandó feladatok mellett a gazdasági és a logisztikai folyamatok is. Emellett a definiálást tovább nehezíti, hogy az ellátási lánc általánosan elfogadott elmélete mellett a logisztika részét képezi az ellátási lánc menedzsment is.¹⁴⁰ Horváth Attila a már hivatkozott tanulmányában az ellátási láncokkal

¹³⁷ A téma szakértője Lawrence Freeman. A témához kapcsolódó szakkönyv:

FREEDMAN, Lawrence: Strategy, USA – New York, Oxford University Press, 2013, ISBN 978 019 932 5153

¹³⁸ HALÁSZNÉ SIPOS Erzsébet: Logisztika – Szolgáltatás, versenyképesség, s.n., Logisztikai Fejlesztési Központ Magyar Világ Kiadó, 1998, ISBN 963 907 501 9, pp 191 – 192.

¹³⁹ FÜLÖP Gyula: Stratégiai menedzsment – Elmélet és gyakorlat, k. h. n., Perfekt Kiadó, 2008, ISBN: 978 963 394 748 7, pp 11 – 21.

¹⁴⁰ VENEKEI József: Az ellátási lánc kialakulása, fejlődése a polgári és a katonai logisztikaelméletében és gyakorlatában, Hadmérnök, VIII. Évfolyam, 2. szám, 2013, p – 108.

kapcsolatban a kritériumok alkalmazását ajánlja¹⁴¹ azért, mert a hazai és a nemzetközi szakirodalomban számtalan tudományosan értékelhető definíció jelent meg. A szerző ezzel kapcsolatban Szegedi Zoltán álláspontját fogadta el, aki az ellátási lánc menedzsmenttel foglalkozó 2012-ben megjelent monográfiájában, a szerzőtársával közösen írt könyvük 2010-ben megjelent negyedik átdolgozott kiadása alapján az ellátási lánc dinamikus fejlődése miatt inkább kritériumok felállítását és a jellemzők vizsgálatát javasolja.¹⁴²

A szerteágazó feladatrendszernek, és a kiszélesedő folyamatoknak megfelelően a polgári logisztikai fogalomrendszer is sokszínű. Ezzel kapcsolatban Venekei József a Szegedi Zoltán és Prezenszki József a korábbiakban már említett könyvében szereplő fogalmakat ajánlja,¹⁴³ melyet az alábbiak szerint foglalt össze: A legfontosabb polgári logisztikai értelmezés az Egyesült Államok Logisztikai Tanácsa szerint: „...a logisztika alapanyagok, félkész-és késztermékek, valamint a kapcsolódó információk származási helyről felhasználási helyre való hatásos és költséghatékony áramlásának tervezési, megvalósítási és irányítási folyamata, a vevői elvárásoknak történő megfelelés szándékával.”¹⁴⁴ Az Egyesült Államok Logisztikai Mérnöki Társaságának (SOLE) definíciója, mely szerint: „a logisztika azon vezetési, szervezési és műszaki tevékenységek tudománya, amelynek meghatározott célok és tervek elérésére, valamint a működés érdekében az elvárásokra, az erőforrások fenntartására és ellátására koncentrálnak.”¹⁴⁵ A logisztika interdiszciplináris jellege az ellátási lánc menedzsment fogalmi meghatározásaiban is visszatükröződik: „Az ellátási lánc menedzsment (Supply Chain management) az anyagok és információk áramlása révén a nyersanyag-beszállítók, a gyártó üzemek, a disztribúciós szolgáltatók és a fogyasztók kapcsolódó összehangolt vezetési és szervezési tevékenységének összessége.”¹⁴⁶ A fogalmak értelmezése után megállapítható, hogy az ellátási lánc menedzsment a logisztika szervezeten belüli tevékenységén túl a szervezeten kívüli kapcsolatokra is koncentrálnak. A logisztika tehát új értelmezést nyert: „A logisztika – az ellátási lánc menedzsment részeként – alapanyagok, félkész-és késztermékek, valamint a kapcsolódó információk származási helyről felhasználási

¹⁴¹ HORVÁTH Attila: Az ellátási lánc, mint kritikus infrastruktúra (létfonosságú rendszerelem), In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.), Humánvédelem - békeműveleti és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése. 791 p. , Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztviselőképző Kar, 2016. pp. 550-614. (ISBN:978-615-5305-35-1)

¹⁴² Erről kérdéssel lásd bővebben: Horváth Attila 2016., Szegedi, Zoltán: Ellátási lánc-menedzsment. Kossuth Kiadó, Budapest, 2012. 259 p. pp 37-38.

¹⁴³ Venekei, p-111.

¹⁴⁴ Szegedi – Prezenszki, p-26.

¹⁴⁵ Szegedi – Prezenszki, p-27.

¹⁴⁶ Szegedi – Prezenszki, p-28.

helyre való hatásos és költséghatékony áramlásának tervezési, megvalósítási és irányítási folyamata, a vevői elvárásoknak történő megfelelés szándékával.”¹⁴⁷ Az értékláncok értelmezésében korábban Porter különválasztja a vevő, a vállalat, és a beszállító láncát, megállapít elsődleges és támogató vállalati folyamatokat is, melyet a 3. számú ábra szemléltet. Mindemellett „Versenyelőny” című művében bevezeti az értéklánc fogalmát. A felfogása szerint a versenyelőny forrása az érték, melyet a vállalat nyújt a vásárlónak.

3. ábra A Porter féle értéklánc¹⁴⁸

Porter szerint a létrehozott értéket egymással összefüggő tevékenységek határozzák meg. Az elsődleges tevékenység hozza létre a terméket, a támogató tevékenységek biztosítják az infrastruktúrát. Az elmélet feltárja az értékalkotó folyamatot, tehát minőségi elemzési módszernek is alkalmazható.¹⁴⁹ A 20. század végén az ellátási láncok kibővültek, mely óhatatlanul vonzotta azok kockázatainak növekedését is: a szállítási idők növekedése, illetve a gazdaságpolitikai változások zavart kelthetnek a lánc működésében. A kibővült ellátási lánc kapcsolódó elemeinek integrálásával, Knoll Imre alkotott bővített ellátási lánc modellt.¹⁵⁰ Az új elmélet szerint a kiinduló pont a döntés előkészítés, a kutatás-fejlesztés, és a tervezés, ami felülírja a tradicionális ellátási lánc beszerzési folyamatainak kezdőpontját.¹⁵¹

Az 1980-as évek elején a logisztikában megjelent a kapcsolatok ellátási láncon belüli menedzselése. Ez egy komplex feladat, mely Douglas M. Lambert és Martha C Cooper szerint három elemet tartalmaz: a hálózati struktúrát, az üzleti folyamatot, és a lánc

¹⁴⁷ Szegedi – Prezenszki, p - 29.

¹⁴⁸ Venekai, p – 113.

¹⁴⁹ Venekai, p – 114.

¹⁵⁰ KNOLL Imre: Logisztika – Gazdaság - Társadalom, Kovásznai Kiadó, 2002, ISBN:9789638619433, p – 237.

¹⁵¹ Venekai, p – 111.

komponenseit. A lánc működtetése folyamatos információáramlást igényel, mellyel jó termékáramlást garantál. A folyamat középpontja továbbra is a vevő. Az elméletet Venekei József az alábbiak szerint foglalja össze: Első lépés az ellátási lánc hálózatának vázolása, második a kulcsfontosságú elemek meghatározása, harmadik a folyamatkapcsolat azonosítása, melyet a vezetés szintjeinek folyamathoz rendelése zár. Összefoglalásaként elmondható, hogy az ellátási lánc szemlélet jóval túlmutat a logisztikán. A szemlélet összetett, bonyolult információs tevékenységet is magába foglaló tevékenység. A logisztikai folyamatokon túl az ellátási láncon belüli kommunikációt, fogyasztói kapcsolatokat is tartalmaz, mely szavatolja a gyors alkalmazkodó képességet.¹⁵²

2.2.2. Az ellátási lánc értelmezése a katonai logisztikában

Az ellátási lánc, mint szemlélet a katonai logisztikában régóta létező eljárás. El kell azonban ismerni, hogy a kifejezést ebben a formában nem használták. A gyártótól a felhasználóig való egységes eljuttatási rendszer azonban ismert, és alkalmazott volt. Jó példát jelenthet erre, hogy a második világháborúban az amerikai gépjárműveket, élelmiszer-segély szállítmányokat, harckocsikat és bombákat tömegével juttatták el a keleti frontra a Vörös Hadsereg harcoló egységeihez. Amennyiben a logisztikát, mint fogalmat vizsgáljuk, szükséges a katonai és a polgári értelmezés szétválasztása. A katonai logisztika meghatározásánál a NATO meghatározása a következő: „Logisztika a haderő mozgatásának és fenntartásának tervezésével és végrehajtásával foglalkozó tudomány.”¹⁵³ A magyar szakirodalom a fogalmi megközelítést az ellátási feladatrendszerrel egészítette ki: „a logisztikai támogatás a katonai szervezetek ellátásának, mozgatásának és fenntartásának tervezésével és szervezésével foglalkozó feladatok és rendszabályok összessége...”¹⁵⁴ mely a szabályzatfejlesztési munka után komplex feladatrendszerrel bővült. Az Ált/43 ÖHD 3 szerint, a logisztikai támogatás fogalmát az alábbiak szerint lehet meghatározni: „Olyan szakirányú tevékenységek összessége, amelyek végrehajtása során a támogató logisztikai szervezetek a rendelkezésére álló szakági képességekkel és igénybe vett polgári erőforrásokkal támogatják a műveleteket végrehajtó katonai szervezeteket alaprendeltetésük végrehajtása közben. A logisztikai támogatás térben és időben összhaderónemi szemlélettel

¹⁵² Venekei, pp 117 – 118.

¹⁵³ NATO logisztikai kézikönyv-NATO Logisztikai Vezetők Értekezletének Titkársága, NATO Központ Brüsszel, 1997. október, p. 24.

¹⁵⁴ Magyar Honvédség Összhaderónemi Logisztikai Doktrína (2. kiadás) Budapest, 2005. p. 11.

átfogja az MH haderőnemei, fegyvernemei és szakcsapatai által békében és a különleges jogrend időszakában végrehajtott műveleteit. A támogatási rendszer elemei béke időszakban csökkentett kapacitással, különleges jogrend időszakában a művelethez szükséges megnövelt, vagy teljes kapacitással működnek.”¹⁵⁵ A katonai logisztika hasonlóan a polgári logisztikához folyamatosan új elemekkel bővül. A haderő változatos feladatrendszere, a megoldandó katonai és nem katonai feladatok miatt, a logisztikai támogatás fő erő kifejtése is áthelyeződik. Ennek megfelelően új, átfogó ellátási lánc működtetési eljárások is megjelennek: Az ellátási lánc menedzsment katonai megfelelője a műveleti ellátási lánc menedzsment.¹⁵⁶

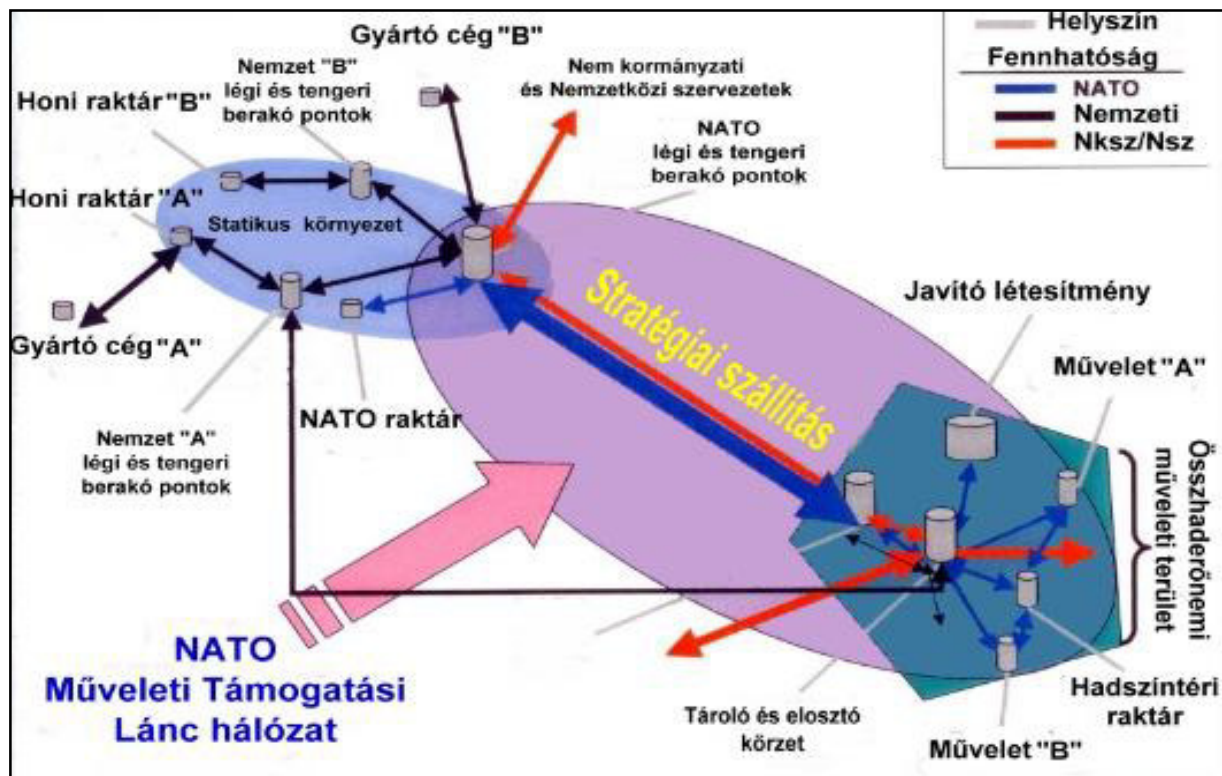
2.2.3. Az ellátási lánc a nemzetközi katonai logisztika gyakorlatában

Az ellátási lánc katonai megfelelője a NATO-ban az egyes tagállamok képességeinek összessége. A feladatok tervezését, szervezését, végrehajtását ügynökségek, testületek és tanácsok végzik. A műveleti lánc menedzsment koncepciót 2006-ban fogalmazták meg a NATO tervezési konferenciáján. A NATO műveleti lánc menedzsment koncepció alapelveit Venekei József a brit Összhaderőnemi Ellátási Lánc Koncepción keresztül mutatja be, melyet a 4. számú ábra szemléltet. Elemzésében kiemeli, hogy az Egyesült Királyság az összhaderőnemi ellátási lánc elgondolást a gyakorlatban alkalmazza.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Ált/217 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína 3. kiadás LOGD 4 (3), k. h. n. , HVK Logisztikai Csoportfőnökség, 2015, p - (1-4). Továbbiakban: Ált/217.

¹⁵⁶ Venekei, p – 110.

¹⁵⁷ VENEKEI József: NATO logisztika és a NATO műveleti támogatási lánc menedzsment. Hadmérnök, VII. évfolyam, 2012, 4. szám. pp. 62-74. URL: http://hadmernok.hu/2012_4_venekei.pdf, Letöltve: 2014. május 08.

4. ábra A NATO műveleti támogatási lánchálózat¹⁵⁸

Az ábrából egyértelműen kitűnik, hogy a nemzetek úgy a NATO műveleti támogatási lánchálózatot, mind a saját támogatási rendszerüket használhatják. A nem kormányzati szervek erőforrásait a NATO is használja, de ezek felett az adott szerv rendelkezik. A stratégiai szállítás kiemelt jelentőségű a lánchálózat elemei közt. A műveleti lánchálózat elemeit a ki-, és berakópontok, a végfelhasználók, az elosztópontok, a tároló és javító létesítmények alkotják.

A brit felfogás szerint a logisztikai folyamatokon belül vezetési-, alap-, és végrehajtói folyamatokat különböztethetünk meg. A vezetési folyamatok alatt meghatározzák a pontos logisztikai irányelveket. A megfogalmazott alapelveket alkalmazzák az alapfolyamatok (erőforrás-biztosítás, információáramlás), és a végrehajtói folyamatok (anyagi-, és szállító eszközök nyomon követése, kapcsolattartás az ellátó szervezetekkel) alatt.¹⁵⁹

A műveleti lánchálózat menedzsment fejlesztése folyamatos. A koncepció fejlesztése az AJP-4 kiadványok, és a műveleti logisztikai lánchálózat menedzsment (Operations Logistic Chain

¹⁵⁸ Uo.

¹⁵⁹ Venekei, p – 69.

Management. A továbbiakban: OLCM) hatályos működési utasításain (Standard Operating Procedure. A továbbiakban: SOP) keresztül történik. A műveleti logisztikai lánc meghatározását Vauver Viktor az alábbiak szerint foglalja össze: „A NATO Műveleti Logisztikai Lánc logisztikai kapacitások és disztribúciós képességek utánpótlási vonalak mentén együttműködő hálózata, amely fogadja, szállítja, tárolja, elosztja, és újra elosztja a felszerelést, az anyagokat és személyeket/állományt a végfelhasználó részére. A Műveleti Logisztikai Lánc Menedzsmentje (OLCM) egy képesség, amely koordinálja, optimalizálja és rangsorolja a logisztikai erőforrások és szolgáltatások áramlását a NATO Összhaderőnemi Műveleti Területen és azon kívül, a NATO parancsnok szándékának megfelelően.”¹⁶⁰ Az OLCM kialakításának célja a nemzeti és polgári láncok összehangolása. Vauver Viktor szerint ez nem valósulhat meg NATO vezetés alatt. A polgári beszállítók önálló integrálását a speciális rendeltetésű alegységek vonatkozásában is lehetségesnek tartom, melynek kiemelt szerepe lehet a különleges erők gyors, és költséghatékony ellátásában. A műveleti logisztikai lánc alapesetben nagy mennyiségű erőforrás áramlását biztosítja. Ebben az esetben a menedzsment a maximális erőforrás kihasználásra koncentrál. Emellett a koncepció képes az úgynevezett csomópont menedzsment szerepét is betölteni.

Vauver Viktor véleményének elemzésekor egy lényeges párhuzamot fedeztem fel értekezésem egyik alap gondolatával. Az OLCM-ről szóló cikksorozatának összegzésében feltárja, hogy „az ellátási lánc menedzsmentet motiváló tényezők egyeznek a polgári szférában tapasztaltakkal, a szakirodalomban fellelhető „civil” eszközrendszer – szinte változtatás nélküli – adaptálása figyelhető meg.”¹⁶¹ Megítélésem szerint a megállapítás szorosán kapcsolható értekezésem negyedik fejezetéhez, melyben részletesen elemzem a menedzsment eljárások eredményeinek alkalmazhatóságát a magyar különleges műveleti képesség fejlesztésében.

2.2.4. Az ellátási lánc szemlélet hatása a különleges erők támogatásszervezésére

A mai katonai logisztikai támogatásszervezés gyakorlatát meghatározza az ellátási lánc szemlélet. Ennek igazolására elég a szövetséges összhaderőnemi logisztikai doktrínára (AJP-

¹⁶⁰ SNLC, 2008., p. 3, Fordította: Vauver Viktor

¹⁶¹ VAUVER Viktor: A NATO művelet ellátási lánc menedzsment III. Katonai Logisztika. 20. évfolyam, 2012, 2. szám, p – 16, URL http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/33019/kl2012-2_ok.pdf, Letöltve: 2014. május 08.

4), a NATO műveleti támogatási lánc menedzsment elméletére,¹⁶² vagy az Ált/217 LOGD 4 (3) megfogalmazásaira gondolni. Az ellátási lánc minden eleme - így az ellátási lánc menedzsment is - az összhaderőnemi műveletet tartja szem előtt, a teljes rendszer ehhez a követelményhez van optimalizálva. A rendszer folyamatszemplétű és lineáris (lásd a 3-as és a 4-es ábrát).

Abból, hogy az optimumot a rendszer egészére dolgozták ki, egyenesen következik, hogy az nem lehet optimális egy olyan különleges műveleti képesség számára, amely az összhaderőnemi műveletnél jóval nagyobb rugalmasságot, dinamizmust képvisel a műveleti területen. Ezt a megállapításomat arra alapozom, hogy az ellátási lánc minden elemének képesnek kell lennie kiszolgálni ezeket a speciális követelményeket, amire a teljes rendszer optima miatt az nyilvánvalóan nem képes. Az ellátási lánc szemlélet tehát nem elégíti ki teljes körűen a művelet elsőségének követelményét a különleges erők esetében. Kiemelten igaz akkor, ha stratégiai feladatról van szó. Az időbeniség a kérdést tovább bonyolítja. Minden különleges művelet egyedi küldetés, egyedi anyagigénnyel, aminek kielégítésére nem megfelelő az időkeret, melyet a műveleti ellátási lánc biztosítani tud. Előfordulhatnak olyan tényezők is, melyek miatt a műveleti területen települt konvencionális logisztikai szervezetek nem tudják teljesíteni a különleges erők speciális igényeit.¹⁶³

Az ellátási láncok rendszerelméletet érintő kérdése, hogy mi legyen az optimalizáció célfüggvénye? Mi az, aminek a szempontjából akarjuk az optimális megoldást elérni? A katonai logisztikának az erre adott válasza viszonylag egyszerű: a művelet elsősége. A polgári logisztikában általában a cél a nyereség maximalizálása, vagy a nyereség - kockázat arány optimális szintjének elérése, ha többcélú optimalizálásról¹⁶⁴ teszünk említést. Az optimum ennek megfelelően a döntéshozó kockázat kezelési - kockázat vállalási hajlandóságától függ, mely szubjektív tényező. Esetünkben azonban más szempontokat is figyelembe kell venni. Az elmúlt évtizedekben végbement változások arra hívták fel a figyelmet, hogy egy különleges műveleti küldetésnél messzemenően figyelembe kell venni az időtényezőt. Ezt csak úgy lehet megtenni, hogy olyan döntéseket hozunk, amelyek az előbb említett szabályokat radikálisan felülírják. Lényegbevágó a determinált katonai (politikai) célok elérése, és a katona életének

¹⁶² Lásd: Venekai József írásait a 2. 2. 1-2. 2. 3. alfejezetekben.

¹⁶³ Például: földrajzi körülmények. A gondolatot részletesen kifejtem a „Kitekintés az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők egységeire” című alfejezetben.

¹⁶⁴ Például: tőzsdei műveletnél optimálisan diverzifikált portfólió kialakítása.

megóvása. Ebből az következik, hogy alapvető az ilyen típusú műveletek logisztikai támogatásának szervezésében is a decentralizált döntéshozatal, a decentralizált vezetésirányítás mellett.¹⁶⁵ Ezt a különleges műveleti erőkkkel kapcsolatban úgy látom megvalósíthatónak, hogy a logisztikai támogatás feladat - felelősség - hatáskör hármásával már harcászati szintű különleges műveleti parancsnok is rendelkezik. Ezzel biztosítható olyan gyors döntések meghozatala, amelyik a katonai művelet eredményes végrehajtását szolgálja. Ennek kell tehát alárendelni a logisztikai rendszer kialakítását, és gyakorlatát is. Ez a gondolat a különleges műveleti logisztika szabályzatrendszerében, és a mai magyar joganyagban (például közbeszerzés) nem tükröződik. Úgy gondolom szükséges ezek átgondolása annak érdekében, hogy a logisztika hatékonyan szolgálja a különleges műveletek tervezését és sikeres végrehajtását.

A hagyományos logisztikai ellátási láncok jelentőségének felismerése mind a katonai, mind a polgári ellátás szervezésében egyre nagyobb teret nyer. Napjainkban közhelynek számít, hogy a civil ellátási láncokban, a civil termékeknél nem alapvetően a termékek versenyeznek egymással, hanem az ellátási láncok. A komplex ellátási láncok fejlettsége és rugalmassága határozza meg, hogy milyen mértékben lesznek képesek kielégíteni a felhasználói (fogyasztói) igényeket. Az ellátási láncok azonban egy olyan lineáris gondolkodás mentén alakultak ki, melyek az ellátási lánc vertikális tagozódásából adódóan a vertikálisan egymáshoz kapcsolódó szervezetek szoros együttműködését tételezi fel. Ennek jellegzetes példája a JIT ellátási láncok szervezése, vagy a KANBAN rendszere a japán termelési kultúrában. A 21. században azonban egyre inkább előtérbe került a hálózatosodás: az a folyamat, mely azt támasztja alá,¹⁶⁶ hogy az egyes lineárisan felépülő ellátási láncokon túlmenően, a hálózatban a vertikális és horizontális kapcsolatok együtt léteznek. A hálózat tagjának, a hálózatba való beágyazottsága határozza meg, hogy az adott tagnál jelentkező igény milyen gyorsan és milyen rugalmassággal elégíthető ki a hálózat többi tagjával együttműködésben.¹⁶⁷ Ha ezt a hálózat elméletet a műveleti logisztika szempontjából transzformáljuk az ellátási rendszerek fejlesztésére, két dolgot láthatunk:

- Egyrészt azt, hogy a rendszer akkor működik jól, ha az a jogszabályi környezet, az intézményi és szervezeti háttér valamint a rendelkezésre álló erőforrások révén olyan

¹⁶⁵ A decentralizált különleges műveleti vezetés-irányítási rendszerről a 3. fejezetben szólok részletesen.

¹⁶⁶ A gondolat szorosan kapcsolódik Porter versenyképességgel kapcsolatos gondolatköréhez

¹⁶⁷ MAREY, O., BENTAHAR, J., KHOSROSHAHI-ASL, E., SULTAN, K., & DSSOULI, R.: Decision making under subjective uncertainty in argumentation, Journal of Ambient Intelligence and Humanized Computing, 2015/3, ISSN: 1868-5145, pp 307–323.

komplex rendszerre tud támaszkodni, mely ismeri, megérti a különleges művelet lényegét, és motiválva van a műveleti oldalon jelentkező igények folyamatos kielégítésére;

- Másrészt, amelyik figyelembe veszi a világ globalizációját és azt, hogy a szövetségi védelmi rendszerből adódóan a rendszer más országaival, szolgáltatóival szoros együttműködésben globális hálózatnak tagjaként hogyan tudja a leghatékonyabban kielégíteni a műveleti logisztika felől megjelenő egyedi igényeket.

A fentiekből következik, hogy az ellátási lánc hagyományos, kereslet vezérelt elve nehezen tud hatékony választ adni a különleges erők követelményeire. Ezek az igények - ahhoz az időtartamhoz igazodva, melyhez egy adott anyag az ellátási láncban eltölt- nem előrejelezhetők. A láncnak a különleges műveleti csoport valós igényeire kell válaszolnia, tehát rendkívül felhasználó érzékeny. A legtöbb esetben a műveleti biztonság követelménye miatt, a valós igényt (az okokat) a lánc tagja (esetleg a beszerzés döntéshozója) nem is ismeri pontosan. Az említett kihívásokra a műveleti ellátási lánc - *mint rendszer* - az alábbi megoldásokat alkalmazza jelenleg:

- tervezéssel megkísérelti előre jelezni a különleges műveleti igényeket;¹⁶⁸
- készletet halmoz fel.

Megítélésem szerint a készlet felhalmozás kettő szempontból sem előnyös a különleges műveleti erők számára. Abban az esetben, ha a nagy készlet a felhasználás helyén (vagy annak közvetlen közelében) van, drámaian csökken a különleges műveleti csoport mozgékonyasága. Amennyiben a felhasználás helyétől távol helyezkedik el, sérül a rendelkezésre állás elve. Emellett a nagy készlet költséghatékonysági kérdéseket is felvet. Úgy gondolom továbbá, hogy a megnövelt anyagi készlet nem lehet általános megoldás a különleges művelet logisztikai támogatási problémáira.¹⁶⁹

Megítélésem szerint az ellátási *lánc szemlélet* nem megfelelő válasz a különleges erők logisztikai támogatásának *rendszerszintű* kihívásaira. A különleges művelet olyan szemléletet követel, amely a nehezen előrejelezhető, esetenként rendkívül változékony, felhasználó érzékeny igényeket is hatékonyan ki tudja elégíteni. Úgy gondolom, olyan megoldást kell

¹⁶⁸ A gondolatot részletesen kifejtem a „Kitekintés az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők egységeire” című alfejezetben.

¹⁶⁹ A gondolatot részletesen kifejtem a negyedik fejezetben.

kidolgozni, amely a műveletek elsősége-átfutási idő-költséghatékonyság -rendelkezésre állás-ellátás színvonal- ellentéteit fel tudja oldani. Erre a kutatás jelenlegi állásánál egy megoldást látok: az *ellátási hálózatot*. Véleményem szerint, egy információ alapú-, valós igényeket kezelő *hálózat* hatékonyan *ki tudja egészíteni* a készletalapú ellátási láncot. A különleges erők esetében a két rendszer szükség szerinti kombinációja eredményesen adhat választ a különleges műveleti erők speciális igényeinek: A jól előrejelezhető igények¹⁷⁰ továbbra is érkehetnek a *műveleti ellátási láncon*, míg a speciális-, egy stratégiai feladat sikeres végrehajtása érdekében igényelt egyedi anyagok beszerzését a *különleges műveleti ellátási hálózat* szolgálhatja. A hálózat alapú támogatás megközelítés létjogosultságát erősíti az a tény, hogy a különleges erők vezetés-irányítási rendszere is a hálózatos megoldások felé fejlődik.¹⁷¹

A hálózatos megoldás alkalmazása mellett szól, hogy csökkenthető a rendszer információ hiánya. Ez úgy érhető el, hogy a lehető legközelebb-, akár a felhasználás helyén rögzítik az anyagigényt. A felmerült igényt a lehető legközelebbi helyről kell teljesíteni, ha kell a telepített műveleti ellátási láncon kívülről.¹⁷² A közvetlen információáramlást nyújtó hálózattal biztosítható, hogy a specialistánál felmerült igényekről szóló információ azonnal jelentkezzen az ellátási hálózat minden eleménél. A felmerült igény az információ birtokában azonnal teljesíthető a specialistához legközelebb álló ellátási elemről. A gyors döntés alapvető feltétele, hogy a hálózatban az időszerű információk hozzáférhetőek legyenek. Ez azt feltételezi, hogy a hálózatba országos-, és nemzetközi logisztikai központok, ipari parkok, vállalatok logisztikai környezete, már működő logisztikai láncok, egyéb polgári rendszerek vonhatók be. A hálózat tagja a jogosultságnak megfelelően hozzájuthat a tevékenységéhez szükséges *valós idejű* információhoz, a műveleti biztonság figyelembe vételével kiadott jogosultságoknak megfelelően.

2.3. A magyar katonai logisztika története

A magyar katonai logisztika történetével több szerző is foglalkozott. A közismert írók mellett meg kell említeni Perjés Géza, Gottl Jenő, Mojzer László, Nagy Sándor, Pisztrai László, Tóth József, Zimonyi István méltánytalanul elfeledett, vagy keveset hivatkozott munkáit is. Perjés

¹⁷⁰ Ruházat, üzemanyag, élelmezés, egyéb közös használatú anyag.

¹⁷¹ A gondolatot részletesen kifejtem a harmadik fejezetben.

¹⁷² Az elgondolást az 1. számú melléklet szemlélteti (A különleges művelet specifikus ellátási hálózat).

Géza főként a XVII-XIX századot kutatta. Megítélésem szerint az értekezés magyar történelmi háttéréhez leginkább „Zrínyi Miklós és kora”¹⁷³ című műve illik leginkább. A szerző, az életrajzi, történelmi monográfiában többek közt bemutatja a „Tábori Kis Tracta”-t,¹⁷⁴ mely a magyar élelmezés-ellátás történetének kiemelkedő alkotása. Gottl Jenő és Mojzer László is elsősorban az élelmezési ellátás problémakörét vizsgálja a „Hadseregünk ellátása a világháboruban”¹⁷⁵ című művében. A három kötetes áttekintés az Első Világháború eseményein keresztül mutatja be a hadsereg ellátását a háborús előkészületektől 1915. április végéig. Nagy Sándor, Pisztrai László, Tóth József, Zimonyi István „A magyar katonai ellátó (hadtáp) szolgálat története” című munkájukban feldolgozták a magyar katonai ellátást az őshazától 1949-ig.¹⁷⁶ A szerzők megállapítják, hogy az ellátás elválaszthatatlan a fegyveres erőttől, a kortól függetlenül szerves része a hadviselésnek. Fontos tanulság, hogy az ellátás problémaköre nem vizsgálható az adott kor technikai-, gazdasági-, társadalmi-, politikai háttérének alapvető ismerete nélkül. A mű igazolja, hogy a haderő ellátása a katonai siker alapvető feltétele.

A rendszerváltást követően Németh Ernő és Horváth Attila foglalkozott ezzel a kérdéssel részletesen.¹⁷⁷ Horváth Attila a témakörben végzett kutatásának eredményeit úgy lehet összefoglalni, hogy a magyar logisztikai rendszer a második világháborúig egyértelműen a porosz, osztrák hagyományokat és rendszert követte. 1949-től szinte teljes mértékig a szovjet „logisztikai” eljárások érvényesültek. Ettől kezdve a haderő támogatásának tervezése és szervezése az 1990-es évek kezdetéig nem hordozott nemzeti sajátosságokat. Az értekezésnek, a korszak elemzése nem célja, a magyar katonai logisztika történetét 1989-től tekintem át. A téma viszonylag bővebb tárgyalását azért is tekintem fontosnak, mert ezzel is bizonyítom, hogy egy haderő logisztikai támogatási rendszere nem tekinthető statikusnak, annak folyamatosan igazodni kell a műveleti követelményekhez, a haderő szervezetéhez, és a finanszírozási körülményekhez.

¹⁷³ PERJÉS Géza: Zrínyi Miklós és kora, Budapest, Osiris Kiadó, 2002, ISBN: 963-389-256-2.

¹⁷⁴ PERJÉS, pp 229-242.

¹⁷⁵ GOTTL Jenő- MOJZER László: Hadseregünk ellátása a világháboruban: 1914-1918: különös tekintettel a hadra kelt sereg élelmezésére, Budapest, 1927.

¹⁷⁶ NAGY Sándor- PISZTRAI László- TÓTH József- ZIMONYI István: A magyar katonai ellátó (hadtáp) szolgálat története, Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1984.

¹⁷⁷ Az egyetemes logisztika történettel foglalkozott még egy-egy cikk erejéig Pohl Árpád, és Réger Béla is. RÉGER, A logisztika kialakulásának története, Logisztikai Évkönyv, Budapest, Nav-Navigátor Kiadó, 1994, ISSN 1218-3849

Terjedelmi okokból a teljes magyar katonai logisztika történetének elemzésére nem vállalkozom. Ennek módszertani okai is vannak, mert egyrészt nem ez az értekezésem témája, másrészt ilyen keretek között csak vázlatos értékelésre lenne lehetőségem.

„Az MH-ban a logisztika gyökerei 1989. december 01-ig az anyagi-technikai integráció kezdetéig nyúlnak vissza, amelyet követően a szakterület fejlesztése a nemzeti hagyományok és sajátosságok, valamint a NATO alap- és irányelvek figyelembevételével folyik. Ennek megfelelően a katonai logisztikai támogatás elméletileg megalapozott, önálló rendszerben működik. Önállóságát a támogatási rendszer specifikus feladatrendszere és a kialakított szervezeti felépítése fejezi ki.”¹⁷⁸ Ilyen értelemben, az MH-ban a jelenlegi logisztikai rendszer gyökerei vitathatatlanul 1989. december 1-ig nyúlnak vissza. Ezen a napon kezdődött a fegyverzet-technikai, hadtápszervezetek integrációja.¹⁷⁹ Az anyagi-, és technikai biztosítást – a logisztika akkori megfelelőjét – főcsoportfőnökség szintű szervezet vezette. Az egyes funkciók munkáit csoportfőnökségek végezték. Ilyen volt a Haditechnikai csoportfőnökség – állományában Fegyverzettechnikai, Gépjármű-technikai, Elektronikai, Haditechnikai fejlesztési Főnökséggel, melyeket Műszaki Osztály, Vegyvédelmi-technikai Osztály egészített ki -, a Hadtáp Csoportfőnökség – Egészségügyi, Üzemanyag, Élelmezési, Ruházati Főnökséggel -, a Gazdálkodási Szolgálat Főnökség, és a Közlekedési Szolgálat Főnökség.¹⁸⁰ A kijelölt logisztikai erők a hadműveletek előre megszervezett rendje szerint tervezték a csoportosítások támogatását. A logisztikai támogatás teljes nemzeti felelősség volt.

A rendszerváltozást követően a magyar katonai erőt – ide értve a szárazföldi, légvédelmi, illetve a repülő erőket is – kizárólag Magyarország határain belül tervezték alkalmazni, nem számoltak szövetséges csapatok jelenlétével, a honvédelmet nemzeti erőforrásokra, és meglévő készletekre alapozták.¹⁸¹

A Varsói Szerződés 1991-es felbomlása, és a délszláv háborúk kitörése után Magyarország külpolitikai stratégiai célkitűzése az euro atlanti integráció lett, vagyis a csatlakozás a NATO-

¹⁷⁸ Ált/43 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína 3, Magyar Honvédség, 2012, p (5-1).

¹⁷⁹ Ezért jelölték ki a „Logisztikusok Napját” december 1-re.

¹⁸⁰ A Honvédelmi Minisztérium szervezete 1990. március 31,

URL: <http://www.defence.hu/container/files/9/4954/abrak.pdf>, Letöltve: 2014. szeptember 18.

¹⁸¹ BÁTHY Sándor: A Magyar Honvédség háborús anyagi biztosításának új rendszere a védelmi koncepció figyelembevételével, MH Anyagi Technikai Főcsoportfőnökség, 1991, Kandidátusi értekezés, pp 9 – 27.

hoz,¹⁸² és az Európai Unióhoz.¹⁸³ A teljes szemléletváltás ellenére, továbbra is a meglévő, szovjet fejlesztésű haditechnikai eszközökkel kellett megoldani a feladatokat-így a logisztikai támogatást is, mely a műveleti szabadságot az új szövetségi rendben erősen korlátok közé szorította.¹⁸⁴ A logisztikai támogatás elmélete az 1990-es évek közepén még nem számolt azzal a lehetőséggel, hogy a műveleti terület, és Magyarország közt nem lesz közvetlen szárazföldi összeköttetés.

1994-ben a PfP¹⁸⁵ tagság kezdetén, de a NATO csatlakozás után már markánsan, az MH megkezdte a szövetség támogatási elveinek, fogalomrendszerének, illetve támogatási kategóriáinak bevezetését.¹⁸⁶ Erre azért volt szükség, mert a NATO csatlakozás, a szövetségi rendszerhez való igazodást is megkövetelte. Ebben az időben (az 1990-es évek közepén) a NATO arra kényszerült, hogy a területén kívüli katonai konfliktusok megoldásában vegyen részt. A műveleti környezetben a többnemzetiség volt jellemző. A feladatokat szétaprózott összetételű békefenntartó erőkkel hajtották végre, általában gyenge infrastruktúrával rendelkező területeken. Ilyen körülmények között a logisztikai támogatás megszervezése újszerű és összetett feladatnak bizonyult. A NATO válasza erre a kihívásra a többnemzeti logisztikai koncepció volt.¹⁸⁷

A bipoláris világrendszer felbomlása, és a hidegháború vége szervezeti-, szemléleti átalakulást követelt meg a magyar haderőtől. A változás 1991 és 1995 között a létszámban 30%-os, a technikai eszközök vonatkozásában 35%-os csökkentést eredményezett. Terjedelmi korlátok miatt csak a központi logisztikai szervezetek változásaira térek ki. A szervezeti változás során megalakult az Anyagi Technikai Főcsoportfőnökség, a Fegyverzettechnikai-, a Hadtáp-, az Egészségügyi-, a Közlekedési Szolgálat-, és a Gazdálkodási Csoportfőnökségekből.¹⁸⁸ A szervezeti egység létrehozásánál alapkövetelmény volt, hogy a meglévő vezetési rendszer gyökeresen ne változzon, és az anyagi-technikai biztosítás továbbra is két lépcsőben valósuljon meg. A létszámkereten belül megalakult az Elektronikai

¹⁸² 1999. március 12.

¹⁸³ 2004. május 1.

¹⁸⁴ POHL, p - 64

¹⁸⁵ Partnership for Peace – Partnerség a békéért program. A demokratikus átmenet segítésére, együttműködés elősegítésére létrehozott program. Magyarország 1994. február 8. és 1999. március 12. között volt tag.

¹⁸⁶ POHL, p – 64.

¹⁸⁷ SZENES Zoltán: A békefenntartás hatása a magyar haderőre, URL: http://www.zmne.hu/kulso/mhht/hadtudomany/2006/3/2006_3_1.html, Letöltve 2015. január 21.

¹⁸⁸ GÁSPÁR Tibor: Adalékok a Magyar Honvédség logisztikai ellátó központ történetéhez, Katonai Logisztika, 2015, 2. szám, p-160.

Szolgálatfőnökség¹⁸⁹ is. A Beruházási és Fenntartási Főnökséget, valamint a Pénzügyi Szolgálatfőnökséget nem integrálta a szervezési feladat.¹⁹⁰ A Magyar Köztársaság Kormányának 1991. augusztus 15-i határozata az Anyagi Technikai Főcsoportfőnökség szervezeti létszámát tovább csökkentette úgy, hogy a feladatkör kiegészült a Repülőműszaki Szolgálatfőnökség feladataival. 1995. július 1-i hatállyal, a HM alárendeltségében a Haditechnikai Intézet, és a Gazdálkodási Hivatal háttérintézménnyé alakult. Az 1990-1995 közötti időszak átalakításairól összességében megállapítható, hogy nem követte a változó gazdasági környezetet, valamint a katonai működési rendet. Nem volt képes hatékonyan megfelelni a gazdaságossági-hatékonysági kihívásoknak sem.¹⁹¹

Az MH irányításáról és a felső szintű vezetésének rendjére kiadott 2218/97. számú Kormányhatározattal 1995-től 2000-ig, a szervezeti változások tovább folytatódtak. Az „ágazatcsoportos” rendszerből kivált az MH Egészségügyi Csoportfőnökség. A NATO csatlakozásra való felkészülés jegyében megalakult a HM HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség (a továbbiakban: LFCSF) tervező-, szervező-, irányító-, koordináló jogkörrel. Legfontosabb feladata a 90/1997. évi Kormányrendelet, és az ez alapján készült 9/1998-as HM Utasítás végrehajtásával, és beszámoltatásával kapcsolatos teendők végzése volt. Az Anyagi Technikai Főnökség jogutódja-speciális jogállással¹⁹² az MH Logisztikai Főigazgatóság (a továbbiakban: LFI) lett. Alaprendeltetése a HM közvetlen szervezetek haditechnikai-, hadtáp-, elhelyezési-, közlekedési biztosítása volt. A korábban egy egységet képező szervezetek a Honvéd Vezérkar Főnök közvetlen alárendeltségébe tartoztak. A szervezés nagy hiányossága, hogy a szakmai felelősséget, alá-fölrendeltséget a 2218/97. számú Kormányrendelet nem mondta ki egyértelműen, melynek az lett az eredménye, hogy a Honvéd Vezérkar Főnöke korlátozottan tudta érvényesíteni elhatározását az alárendelt

¹⁸⁹ GÁSPÁR, p-140,

URL: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00080/pdf/epa02735_katonai_logisztika_2015_2_139-182.pdf, Letöltve 2015. május 10.

¹⁹⁰ A szervezési intézkedéssorozat neve a Gerecse szervezési feladat volt.

¹⁹¹ ZSIBORÁS János: A HM HVK Logisztikai Csoport főnökség megalakulása és jelenlegi helyzete (történelem és valóság), *Katonai Logisztika*, 10. évfolyam, 1. szám, 2002, pp 108-110. URL: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00040/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2002_1_106-120.pdf, Letöltve: 2015. október 3.

¹⁹² Haderőnemi Vezérkarok jogállási szintjén működő szervezetként

logisztikai szervezetek felé. Az LFCSF nem rendelkezett szolgálati előjárói jogkörrel, az ágazati vezetők pedig a LFI-nek voltak alárendelve.¹⁹³

A 2120/2000. (V.31.) számú Kormányhatározat, és annak végrehajtásáról szóló 40/2000 (HK 14.) HM Utasítás további haderő átalakítást rendelt el. A cél egy finanszírozhatóbb, képesség alapú haderő kialakítása volt. A 2000-2010 közötti szervezési időszakban megalakult az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság. A HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség, és az MH Logisztikai Főigazgatóság átalakulásával pedig létrejött a HVK Logisztikai Csoportfőnökség (LCSF). A megalakult új logisztikai szervezet a tervező-, a koordinációs-, és a törzsosztállyal a Honvédelmi Minisztériumba integrált Honvéd Vezérkar logisztikai döntés előkészítő szervezetévé vált. Emellett már szakmai előjárói jogköröket is gyakorolt, melyet a 2204/2001. (VIII. 8.) kormányhatározat rögzített.¹⁹⁴ A szervezési időszak végére a kialakított rendszer már jól megfelelt a NATO vezetésirányítási rendszerének.

A háttérintézményi szerkezet is jelentősen átalakult. A HM hivatalai és háttérintézményei rendszerében létrejött a HM Gazdasági Tervező Hivatal,¹⁹⁵ megszűnt a HM Munkavédelmi és Környezetbiztonsági Hivatal, amely részeivel beépült a HM Költségvetési Ellenőrzési Hivatalba, amely HM Költségvetési és Munkabiztonsági Ellenőrzési Hivatalként folytatta működését.¹⁹⁶ Emellett létre kellett hozni egy olyan szervezetet, amely átveszi a „HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal, a HM Technológiai Hivatal, a HM Nemzetközi és Rendezvényszervezési Hivatal, a HM Hadfelszerelési Főosztály feladatait, és az ugyanezen időpontban megalakuló Összhaderőnemi Parancsnoksággal megosztva a tevékenységet, átveszi a volt MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság termelői logisztikai feladatrendszerét.”¹⁹⁷ Ennek érdekében 2007. január 1-én megalakult a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség,¹⁹⁸ mely a logisztikát új alapokra helyezte: elkülönült a termelői és fogyasztói logisztikai terület, valamint átalakult a szakági biztosítási rendszer.

¹⁹³ ZSIBORÁS, pp 111-112.

¹⁹⁴ ZSIBORÁS, pp 112-116.

¹⁹⁵ 39/2000. (HK 21.) HM határozat költségvetési szerv alapításáról

¹⁹⁶ MÁK György –HUGYECZ György: A Honvédelmi Minisztérium és háttérszervezetei alakulása 1989-től napjainkig,

URL: <http://www.honvedelem.hu/files/9/4954/11.pdf>, Letöltve: 2015. október 14.

¹⁹⁷ KÁDÁR Róbert: Megalakult a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség (HM FLÜ), URL:

http://www.honvedelem.hu/files/9/8723/megalakult_a_hm_fejlesztési_es_logisztikai_hivatal-kadar_robert.pdf, Letöltve 2015. december 10.

¹⁹⁸ A Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség alapításáról szóló, 120/2006. (HK 23.) HM határozat

(Napjainkban ezt előállítói-, és felhasználói logisztikaként nevezi a doktrína.) A termelői logisztika elemeit egy integrált szervezet váltotta fel, a fogyasztói logisztikát a hadrendbe sorolták. 2007. január 1-én megalakult az MH ÖHP,¹⁹⁹ három vezető szervezet (MH Légierő Parancsnokság, MH Szárazföldi Parancsnokság, MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság) és két magasabb parancsnokság szintű szervezet integrálódásával. (MH Híradó és Informatikai Parancsnokság, MH Egészségügyi Parancsnokság)²⁰⁰

A XXI. század logisztikai ellátási lánc értelmezésében a funkció alapú megközelítés helyett folyamat alapú megközelítés vált uralkodóvá. A stratégiai partneri együttműködések kényszere átformálja az optimalizálási gondolkodást, kompromisszumokra kényszeríti a logisztikai szakembereket.²⁰¹ Korunk katonai logisztikájának alapvető feladatai közé tartozik a hálózatközpontú, nagypontosságú fegyvereket akár kis alegység szinten alkalmazó gyorsan mozgó, multidimenzionális, multinacionális haderő támogatása.²⁰² A stratégiai partneri együttműködések kényszere átformálta a haderők optimalizációval kapcsolatos gondolkodásmódját, melynek eredményeképpen a közelmúlt markáns változásokat hozott az MH logisztikai támogató rendszerében.

A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakítása után szervezetek alakultak át, illetve jogelőd nélküli szervezetek jöttek létre. Az átalakításnak meghatározó katonai és civil követelményei voltak: egyfelől a korlátozott források összehangolt, hatékony és gazdaságos logisztikai megoldásokat kívánnak. Ilyenek a befogadó nemzeti támogatás, a vezető nemzeti szerepvállalás, a szerepkörre szakosodott logisztikai támogatás vállalása, a többnemzeti integrált logisztikai alegységek. A katonai logisztikai kapacitások egyre inkább civil képességektől függenek, a civil logisztikai vállalatok rendkívüli hatékonysággal végzik munkájukat, így a polgári logisztikai megoldások megkerülhetlenné váltak.²⁰³ Másfelől az államigazgatási szervezetrendszer átalakítása szigorú létszámkereteket

¹⁹⁹ A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság alapításáról szóló 118/2006. (HK 23.) HM határozat módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege

²⁰⁰ KÁDÁR Pál: A Magyar Honvédség 2007. évi átalakítása és a Honvédelmi Minisztérium szervezete, URL: http://www.zmne.hu/kulso/mhht/hadtudomany/2008_e_4.pdf, Letöltve: 2014. szeptember 18.

²⁰¹ ESTÓK Sándor: A katonai és civil ellátási lánc fejlődésének lehetőségei nemzetközi környezetben, Budapest, ZMNE, 2011, Doktori (Phd) értekezés, p - 99.

²⁰² ESTÓK, p - 126.

²⁰³ LAKATOS, pp 14 – 15.

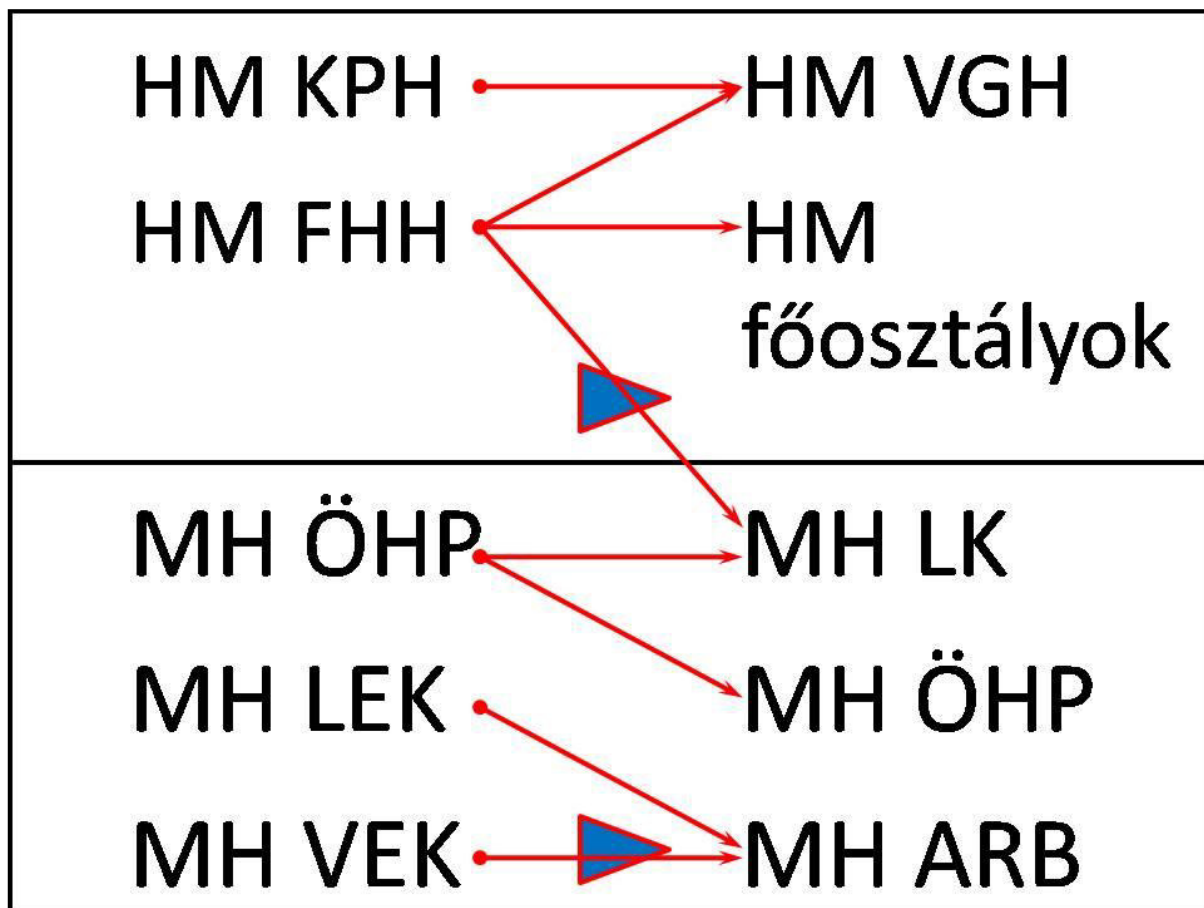
határozott meg,²⁰⁴ illetve továbbra is meg kellett felelni a NATO elveknek, és a műveleti parancsnokság támogatásának. Ennek megfelelően folytatódott az MH logisztikai támogató rendszerének átalakítása, melyet több utasítás (HM utasítás, KÁT- HVKF együttes intézkedés) is befolyásolt.²⁰⁵

Az 1997-ben kezdődött, szinte folyamatos átszervezés alatt álló logisztikai rendszer átalakítása 2013. június 24-én egy újabb fontos állomáshoz érkezett. A költségvetési keretek célirányos felhasználása, és a központi logisztikai gazdálkodási- és ellátási feladatok irányítása érdekében megalakult az MH Logisztikai Központ.²⁰⁶ Az átalakulást az 5. számú ábra szemlélteti.

²⁰⁴ A Kormány 1007/2013. (I. 10.) Korm. határozata az államigazgatási szervezetrendszer átalakításáról, URL: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK13005.pdf>, Letöltve: 2014. február 17.

²⁰⁵ A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatokról szóló 30/2013 (V.17.) HM utasítás, a 42/2013. (HK 7.) KÁT-HVKF együttes intézkedés a védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatok végrehajtásáról

²⁰⁶ A Magyar Honvédség Logisztikai Központ alapító okirata (Nyt. szám: 154–14/2013). Honvédelmi közlöny, CXL. ÉVFOLYAM 8. SZÁM, 2013, pp 625-626. URL: <http://2010-2014.kormany.hu/download/4/4b/01000/Honv%C3%A9delmi%20K%C3%B6z%C3%B6l%C3%B6ny%208.pdf#!DocumentBrowse>, Letöltve 2015. január 21.

5. ábra A logisztikai szervezeti átalakulások a Logisztikai Központ létrejöttével²⁰⁷

A központi logisztikai gazdálkodási és ellátási felelősséggel összefüggő feladatokat az Összhaderőnemi Parancsnokságtól, a szakági hadfelszerelési programok feladatait, a békeműveletekkel összefüggő feladatokat, az erőforrás- és költségvetés tervezési feladatokat a FHH-től vette át az újonnan alakult katonai szervezet. A Logisztikai Központ jogállása sajátos: országos illetékességű, a Honvéd Vezérkar Főnöke közvetlen szolgálati alárendeltségében működő, más magasabb szintű parancsnokság jogállású katonai szervezet, mely a központi logisztikai előirányzatok vonatkozásában előirányzat feletti rendelkezési jogosultsággal bír. Intézményi logisztikai gazdálkodási feladatait a logisztikai utaltsági rendben meghatározott önállóan működő és gazdálkodó MH Anyagellátó Raktár Bázis és az

²⁰⁷ A szerző által szerkesztett ábra.

Forrás: A Kormány 1007/2013. (I. 10.) Korm. határozata az államigazgatási szervezetrendszer átalakításáról, A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatokról szóló 30/2013. (V.17.) HM utasítás, a 42/2013. (HK 7.) KÁT-HVKF együttes intézkedés a védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatok végrehajtásáról.

MH Budapest Helyőrség Dandár végzi. Az újonnan létrehozott szervezet a logisztika meghatározó eleme, feladatrendszere alapvető befolyással bír az MH logisztikai támogató rendszerére. Az MH Logisztikai Központ alaprendeltetésű feladatai a következők:

- központi katonai logisztikai feltételrendszer biztosítása;
- a központi logisztikai feladatok tervezése, szervezése és irányítása;
- a központi logisztikai gazdálkodási- és ellátási felelősséggel összefüggő feladatok végrehajtása (a közlekedési és egészségügyi biztosítással kapcsolatos feladatok kivételével);
- a központi logisztikai előirányzatok felett rendelkezési jogosultsággal bír;
- költségvetési keretek, előirányzatok módosítása valamint átcsoportosítása, előirányzat maradványok jóváhagyása, külön HM utasításban meghatározottak szerint;
- ellátja a felelősségi körébe tartozó logisztikai gazdálkodás-tervezési, forráselosztási és szabályozás-előkészítési feladatait;
- a szakági hadfelszerelési programok szakmai tervezésével, és végrehajtásával és az integrált logisztikai terv összeállításával összefüggő költségvetési és gazdálkodási feladatok végrehajtása.²⁰⁸

Az MH Logisztikai Központ a megalakulásakor nem vette át az MH ÖHP alárendeltségébe tartozó stratégiai szintű feladatokat is ellátó MH Katonai Közlekedési Központot és az MH Légijármű Javító Üzemet, amely több működési zavart is eredményezett. Ezt a hiányosságot kiküszöbölték, amikor a két központi rendeltetésű szervezet az MH Logisztikai Központ alárendeltségébe került. Létrehozásával egy középírányító szervezet a központi ellátás feladatai alól mentesült, létrejött viszont egy olyan szervezetet – középírányító jogkörrel felruházva – mely a központi ellátásért felel. A változást a katonai logisztika pozitívan fogadta.²⁰⁹

A szervezeti változásokon túl fontosnak tartom, hogy a logisztikai szemléletmód változásaira is kitérjek. A szovjet mintára szervezett, döntően a második világháború tapasztalataira épített anyagcentrikus ellátás szervezési szemlélet, az anyagi-technikai integráció következményeként végrehajtott rendszer átalakítás után jelentősen átalakult. 2007. január 1.

²⁰⁸ MH Logisztikai Központ rendeltetése, URL: http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_logisztikai_kozpont, Letöltve 2016. május 11.

²⁰⁹ Forrás: Kaposvári László ezredessel készített szakértői interjú.

előtt²¹⁰ a logisztikai irányító szervezetek felépítését, feladatrendszerét az ágazati ellátási rend,²¹¹ a párhuzamos feladatrendszerek-, tervezés-, ellátás-, szabályozás jellemezte. A központi rendeltetésű logisztikai szervezetek a szakterület működtetéséért felelős szervezet szolgálati alárendeltségébe tartoztak. A haderőnemekkel a viszony mellérendelt volt. A jogszabályi anomáliák miatt a logisztikai szaktevékenységet tárca szinten irányították. Az átszervezés lényegi, a szemléletet érintő célkitűzése a termelői és fogyasztói logisztika szétválasztása, a teljes élettartam menedzsment szemlélet bevezetése, a képesség alapú tervezés megteremtése, illetve a költségorientált, költség-hatékony szervezetek létrehozása volt. Legfontosabb követelményként jelentkezett a harmonizáció a NATO logisztikai rendszerével,²¹² és elveivel.²¹³ A mai magyar logisztikai támogatás alapelvei „részben azonosak a katonai műveletek megtervezésének és végrehajtásának elveivel, illetve részben kiegészítik azokat. A logisztikai támogatási alapelvek magukba foglalják:

- a műveletek elsődlegességének;
- az egyszerűségének;
- a rugalmasságának;
- a gazdaságosságának;
- a rendelkezésre állásának (elérhetőségének és elégségességének);
- a fenntarthatóságának;
- a túlélőképességének;
- a felelősségének elvét.”²¹⁴

2.3.1. A változások hatása a különleges műveleti képességre

A logisztikai szemlélet változása és a támogatásszervezési elvek átalakulása pozitív hatást gyakorolt a magyar logisztikai támogató rendszerre, így a különleges műveleti erők logisztikai támogatórendszerére is. Az *elvek* alapvetően jól illeszkednek a különleges erők

²¹⁰ MH Anyagi - Technikai Főcsoportfőnökség (MH ATFCSF-ség) és az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság megalakulása.

²¹¹ Ágazati vezető felelősség mellett

²¹² LENGYEL András: A katonai logisztikai rendszer aktuális kérdései a haderő átalakítása után. URL: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00067/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2009_1_025-045.pdf, Letöltve 2016. március 11.

²¹³ Felelősség (responsibility), Ellátás biztosítása (provision), Jogkör (authority), Együttműködés (co-operation), Koordináció (co-ordination), Elégségesség (sufficiency), Gazdaságosság (economy), Rugalmasság (flexibility), Átláthatóság (flexibility), Forrás: AJP-4 (B) Allied Joint Doctrine for Logistic, k. h. n. , NATO Standardization Agency, 2009, p (2-1).

²¹⁴ Ált/217, pp (1-5) – (1-6).

változatos-, dinamikus követelményrendszeréhez.²¹⁵ Megítélésem szerint az új logisztikai szemlélet, az új rendszer magában hordozza a különleges műveleti képesség hatékony támogatásának lehetőségét. A logisztikai alapelvek, és a különleges erők követelményrendszerének elemzése²¹⁶ után arra a következtetésre jutottam, hogy az általános szemlélet jó, az alapvető változást nem igényel. A kihívásokat a támogatási elvek gyakorlati megvalósításában látom.²¹⁷

Az előző alfejezetben részletezett *szervezeti változások* elemzése megerősítette személyes tapasztalataimat, melyet az MH 34. BLKMZ állományában szereztem. Megítélésem szerint **a magyar különleges műveleti képesség béketámogató rendszerére a szervezeti változások jelentős hatást sajnos nem gyakoroltak.** Megállapításomat Baráth István dandártábornokkal készített szakértő interjú is megerősítette. A szervezeti változtatások különleges műveleti képességre gyakorolt hatásáról a szakértői mélyinterjún kívül, hozzáférhető adatot nem találtam. Írásos dokumentum nem áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy szervezeti (hadrendi) elem jött volna létre annak érdekében, hogy a különleges erőknél jelentkező speciális logisztikai támogatási igényeket kielégítse.²¹⁸ **A szervezeti változások elemzése után egyértelműen megállapítható, hogy sem stratégiai-, sem hadműveleti szinten nem jelentek meg a különleges műveleti logisztikai támogatási igények kielégítésére hivatott logisztikai támogató szervezeti elemek.** A harcászati szinten végrehajtott szervezeti változtatások sem kedveztek az Ált/49 KMD 1-ben lefektetett különleges műveleti támogatási alapelveknek. Az MH 34. BLKMZ megalakulásának időszakában létrehozott logisztikai támogató-, és törzstámogató alegységet összevonták. Az ennek eredménye képpen létrejött alegységet a zászlóaljtörzs kiszolgálására, valamint a logisztikai támogatás végrehajtására egyaránt alkalmazták, mely további terheket rótt a logisztikai végrehajtó szakállományra. Úgy gondolom, hogy **a különleges műveleti képesség fejlesztésének „sebességére” a speciális logisztikai támogató szervezeti elemek hiánya egyértelműen negatív hatással volt.** A kutatás lezárásának időpontjában sem állnak rendelkezésre olyan speciális igényeket is kielégíteni képes logisztikai támogató alegységek az MH 2. KRE állományában, melyek az Ált/49 KMD 1 követelményeinek egyértelműen meg tudnak felelni. Ezek alapján arra a

²¹⁵ Az egyes logisztikai elvek különleges erőkre gyakorolt hatását a későbbiekben részletesen elemzem.

²¹⁶ A témát a Különleges Erők Logisztikai támogatása című fejezetben részletesen kifejtem.

²¹⁷ A részleges újraértelmezésről külön alfejezetben szólok.

²¹⁸ A különleges erők speciális logisztikai támogatási igényeit a negyedik fejezetben részletezem.

következtetésre jutottam, hogy a speciális támogatási követelményeket a logisztikai támogatás elismeri, de támogató rendszer azokat „tettekkel” nem követte.²¹⁹

2.3.2. A logisztika-történeti elemzés kritikája, annak hatásai a témára vonatkozóan

Horváth Attila vitatja a történeti áttekintések kizárólag etimológiai alapon történő megközelítését. Felhívja a figyelmet arra, hogy az önkényesen kiragadott történelmi példák a tudományos pontosságra negatív hatást gyakorolhatnak. Módszertani ajánlásában kifejti, hogy egy történeti feldolgozás alatt számos, a logisztikát szorosan nem érintő területre is ki kell térni. Ezek közül említést tesz elemzések ismeretének, és az esettanulmányok feldolgozásának fontosságára.

A tanulmány alapján úgy gondolom, hogy egy a különleges erőket érintő történeti áttekintés, az etimológiai és a rendszerszemléletű közös megközelítéssel különösen nehéz feladat, mely jelentősen meghaladja az értekezésem lehetőségeit. A módszert tekintve én is döntően az etimológiai vonalat követtem, de igyekeztem a kevésbé ismert szerzők művein keresztül a tartalmi megközelítésre is koncentrálni. Kitértem az MH logisztikai *rendszerének*, annak változásának különleges erőkre gyakorolt rendszerszemléletű elemzésre is. Egyetértek Horváth Attila módszertani ajánlásaival, hogy a téma feldolgozásához átfogó-, tág ismeretekre van szükség számos területről. Itt szeretném azonban megjegyezni, hogy a különleges erők vonatkozásában az ajánlásokban megfogalmazott „eseménytörténetek” feldolgozására korlátozottan nyílik lehetőség. A rendelkezésre álló (hadműveleti) jelentések döntő része minősített információt tartalmaz, így nyilvános dokumentumban nem közölhető. Ezek a beszámolók nem felelnek meg annak a feltételnek sem, hogy esettanulmányként kezeljük őket. Nem áll rendelkezésre átfogó logisztikai történeti munka sem amellet, hogy a jelenleg uralkodónak tekinthető etimológiai megközelítés kizárólagosságát Horváth Attila egyértelműen vitatja. Kutatómunkám alatt nem talákoztam tudományos követelményeknek megfelelő esettanulmánnyal, mely az MH különleges műveleti képességfejlesztését feldolgozza. A megfogalmazott ajánlások alapján tehát ki kell dolgozni annak módszerét, hogy

²¹⁹ A logisztikai támogató rendszer itt említett hiányosságait a „képességhiányok” elemzésénél részletesen tárgyalom.

azok hogyan alkalmazhatóak olyan speciális esetben, mint amilyen a különleges erők története Magyarországon.

Az értekezés alfejezete megítélésem szerint utat nyit a különleges erők logisztikai támogatásának történeti elemzéséhez. Horváth Attila módszertani ajánlásai szerint kiegészítésre szorul, de megítélésem szerint előrelépést szolgál: rámutattam, hogy az MH különleges műveleti fejlesztéssel kapcsolatban nem rendelkezünk feldolgozott, és alapos elemzésekkel alátámasztott esettanulmánnyal, továbbá meg kell oldani annak a kérdését, hogy hogyan tudjuk a minősített információkat felhasználni tudományos kutatásokhoz. A különleges erők vonatkozásában tudjuk tehát, hogy melyek azok a területek melyeket pótolni kell ahhoz, hogy eredményesen meg tudjuk kezdeni a történeti áttekintést.

2.4. Részösszegzés

A teljes logisztikai történeti áttekintésre a már említett okok miatt nem volt lehetőségem, igaz ez nem is volt céлом az alfejezet megírásával. Szükségnek éreztem azonban néhány önkényesen kiragadott példát megemlíteni annak érdekében, hogy bevezessem a stratégiaelméletek alkalmazhatóságának vizsgálatát, rámutassak polgári-katonai logisztikai párhuzamokra,²²⁰ valamint következtetéseket vonjak le az MH logisztikai támogató rendszerének változásairól a különleges erők szemszögéből. A különleges erők történeti áttekintésének összegzésénél szükségesnek tartom azonban kiemelni, hogy az elemzett szakirodalom nem foglalkozik a különleges erők speciális logisztikai, és egyéb támogatási igényeivel, nincs olyan magyar tudományos értékű mű sem, mely a különleges erők speciális logisztikai támogatását vizsgálja. A történeti áttekintésekben a katonai szervezeteket a hivatkozott források csak a műveletek szempontjából hozzák fel, a logisztikai támogatásáról meglehetősen szűkszavúan tesznek említést. Ezekre következtetni, csak a történelmi munkák, adatok alapján, valamint a katonai logisztika – történelmi korokon átívelő – törvényszerűségei alapján lehet. Az, hogy a logisztika a haderőt „harc eszközökkel felszerelje, a hadművelet minden igénye szerint időben és jól” esetünkben azt jelenti, hogy a speciális feladatkörrel megbízott, illetve a különleges erők logisztikai támogatása minden korban sajátos, az általánostól eltérő feladatot igényelt. Amennyiben ez nem így lett volna, akkor (ha modern

²²⁰ A logisztika elméletének, és gyakorlati megoldásainak bizonyítottan közös gyökerei vannak. Ennek megállapítása nem az értekezés eredménye.

logisztikai alapelvet kívánunk alkalmazni) a megfelelő anyag nem lehetett volna a megfelelő időben és helyen, egyszerűen nem állt volna a feladatot végrehajtó erő rendelkezésére. A történeti áttekintés után kijelenthető, hogy egy kis létszámú alegység alkalmazásával nemcsak stratégiai-, hadműveleti-, és harcászati sikerek, de akár komoly politikai eredmények is elérhetők.

Az MH 2. KRE és jogelődeinek történeti áttekintése-, és elemzése után rámutattam, hogy a különleges műveleti képesség kialakításakor a fejlesztésbe nem vonták be a logisztikai támogatásért felelős logisztikai vezetőket. A felállított munkacsoportnak nem volt tagja olyan logisztikai szakbeosztású tiszt, aki mélységében tisztában lett volna a különleges műveleti-, és a logisztikai követelményekkel egyaránt. **A különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fejlesztése tehát nem kezdődhetett meg a képességfejlesztéssel egy időben.**

Ennek következtében:

- **nem kezdődött meg a logisztikai szabályzatok fejlesztése;**
- **a logisztikai támogatásszervezés anyagi igényeket érintő, lényegi kérdését hibásan határozták meg;**²²¹
- **nem határozták meg a különleges erőket támogató logisztikai alegységek képességekvetelményeit;**
- **a képességekvetelmény hiányában nem lehetett hatékonyan logisztikai támogató alegységet szervezni.**

2.5. Következtetések

Napjaink válságainak hatása alól a NATO és EU tagállamok nem vonhatják ki magukat. A líbiai válságot az Európai Unió, a partjai védelmében volt kénytelen kezelni. A hibrid hadviselés jeleit hordozó ukrán válság Magyarország tőszomszédságában zajlik. A Szíriában és Irakban kialakult helyzet, az Iszlám Állam tevékenysége, a posztmodern kori népvándorlás hatásai Európában közvetlenül érzékelhetőek. Annak érdekében, hogy a haderő, lépést tudjon tartani a kihívásokkal-, illetve meg tudjon felelni szövetségi kötelezettségeinek, a jövőben valószínűsíthető a különleges erők további alkalmazása, valamint fejlesztése úgy a harcászati, mint hadműveleti szinten. A fejlesztési irányvonalak a különleges erők világszerte való alkalmazását, hálózatba szervezését prognosztizálják, amely szemlélet alapján arra

²²¹ A gondolatot részletesen kifejtem a 4. fejezetben

következtetek, hogy a csoportok-, és a támogatási alrendszerek²²² szervezési elvei gyökeresen átalakulhatnak, megítélésem szerint a hálózatos megoldások felé fognak elmozdulni.

A különleges erők logisztikai támogatását érintő kérdések a modern kihívások tükrében egyre összetettebb válaszokat követelnek meg. Az Egyesült Államokban 2015 óta hosszú távú innovációs tervek határozzák meg, hogy milyen fejlesztéseket részesítenek előnyben. Belső működési költségek optimalizálása érdekében eltérő gondolkodásmódokat, és szemléleteket ötvöznek. Innovációs kezdeményezések keretében alakítják át a kormányzati beszerzési és kutatás-fejlesztési területeket.²²³ Ezzel kapcsolatban Magyarországon is fogalmaztak meg aggályokat az ezredforduló utáni években. A Third Offset-hez hasonlóan hazánkban is megfogalmazták a különleges erőket is gúzsba kötő közbeszerzési eljárások átalakításának igényét,²²⁴ amely napjainkban is komoly kihívásokat jelent.²²⁵ Úgy gondolom, hogy a végfelhasználó szempontjából megnyugtató válaszokat nem kapunk a felvetett problémákra, talán a lényegi kérdéseket nem is tették fel még a magyar különleges műveleti erők logisztikai támogatásával kapcsolatban. Véleményem szerint szorosan a katonai logisztikával kapcsolatban elsősorban az alábbi kérdések merülnek fel:

- Vajon az MH logisztikai támogató rendszere milyen választ tud adni a különleges műveletek követelményrendszerére?
- Szükséges-e megváltoztatni a jogszabályi háttérrel és/vagy az ellátási rendszert a különleges műveletek hatékony támogatásához?
- Vajon szükséges-e a különleges erők logisztikai támogatásának újra értelmezése?

²²² Nem csak a logisztikai támogatás alapelvei.

²²³ PORKOLÁB Imre: Az innováció hatása a hadviselésre, *Hadtudomány*, 2016, 1-2 szám, pp 19 – 28.

URL: http://www.mhtt.eu/hadtudomany/2016/1-2/Hadtudomany_2016_1-2__netre.21-30.pdf, Letöltve 2016. június 20.

²²⁴ POHL, p – 101.

²²⁵ A dolgozat szerkesztésének időpontjában az FMF keretből igényelt technikai eszközök beérkezési ideje 500 nap a Kaposvári László ezredessel készített szakértői interjú szerint.

Ki kell emelni a különleges művelet képesség fejlesztési irányában felfedezhető hálózatközpontú szemléletet. A hálózat hatékony működéséhez a hatékony csoportok mellett szükség van a szervezeti felépítések, az egyes alrendszerek együttműködési képességének, így a logisztikai alrendszer együttműködési képességének fokozására is.²²⁶

Megállapítottam, hogy a különleges erőket érintő problémakör az ezredfordulót követő évektől ismert a magyar katonai logisztikai szakemberek számára, ennek feltárását nem tekintem önálló tudományos eredménynek. **Az irodalomkutatás eredményeként viszont igazolni látom, hogy az értekezés pótolja a különleges műveleti képesség fejlesztésének kezdete óta fennálló elmaradást, Magyarországon először elemzi a különleges erők speciális logisztikai követelményeit.**

²²⁶ Megítélésem szerint több mint figyelemre méltóak a Pentagon innovációs kezdeményezései. Az amerikai különleges erők nagy szerepet vállalnak annak vizsgálatában, hogyan lehet az elképzeléseket a gyakorlatban alkalmazni. Egyetértek Porkoláb Imrével abban, hogy új és innovatív megoldásokra van szükség a különleges erőkkel kapcsolatban.

3. A KÜLÖNLEGES ERŐK SZEREPE A MODERN HADVISELÉSBEN

A katonai erő alkalmazásában különlegesnek tekinthetők azok a műveletek, amelyeket a hagyományos erők alaprendeltetésüknél és kiképzésüknél fogva nem tudnak végrehajtani. Az ilyen műveletekre jellemző a speciálisan erre a feladatra kiválasztott, felkészített és felszerelt kis létszámú alegység alkalmazása. A különleges műveleti erők feladata a különleges felderítés, a területértékelés, az atom-, biológiai-, vegyi felderítés, a csapás utáni felderítés, a közvetlen művelet, a gerilla hadviselés, a szökés és menekítés, a felforgatás és a szabotázs. A felsorolt feladatok tartalmában, a NATO tagállamokban döntően megegyeznek.²²⁷ A fejezet különleges erők stratégiai szerepének igazolása után az alkalmazási elvek segítségével vezet be a különleges műveleti erők speciális támogatási igényeit.

3.1. A különleges erők alkalmazásának általános elvei

A különleges erők logisztikai támogatásának tárgyalásához és elemzéséhez, a támogatott különleges műveleti csoport alkalmazási elveinek, rendeltetésének, valamint fő feladatainak a vizsgálatát és tárgyalását elengedhetetlennek tartom. A különleges műveleti képességet Gerőcs Imre az alábbiak szerint határozza meg: „A különleges műveletek olyan katonai tevékenységek, melyeket struktúrájában erre a célra kialakított-, szervezett-, speciálisan kiképzett és felszerelt, kis létszámú katonai egységek hajtanak végre, a hagyományos fegyveres erők által többnyire nem alkalmazott harceljárások és alkalmazási módok felhasználásával. Ezen tevékenységeket a katonai műveletek teljes spektrumában a stratégiai vagy hadműveleti célkitűzések elérése érdekében önállóan, vagy a hagyományos fegyveres erők többi haderőnemével együttműködésben hajtják végre. A politikai-katonai célkitűzéseknek megfelelően a feladatok végrehajthatóak nyíltan, rejtetten, illetve fedetten...”²²⁸ Más megközelítésben „A különleges műveletek – a hagyományos erők és eszközök alkalmazásától eltérően – összetett, politikailag és katonailag kiemelt jelentőségű, nagy kockázattal bíró feladatok megoldására összpontosítanak, éppen ezért csak a legjobban

²²⁷ A különleges műveleti alegységeknek Magyarország területén nem feladata a terroristák és bűnözők felkutatása, elfogása, a kábítószer kereskedelemhez kapcsolható felderítő tevékenység. A terrorizmus elleni harc feladatait Magyarországon a Belügyminisztérium koordinálja, és a Terror Elhárító Központ felelőssége. Ez nem azt jelenti, hogy a jól kiképzett különleges erőkre a jövőben adott esetben és a tervezett jogszabályi változások után nem lesz szükség az ország területén belül a terrorizmus elleni fellépésben.

²²⁸ A különleges műveleti erők alkalmazásának irányelvei (Nytsz.: 94/658), MH ÖHP, 2013. Az idézet az alábbi cikkben is megjelent: GERŐCS Imre: A Magyar Honvédség különleges műveleti képesség múltja, jelene, Budapest, Hadtudományi Szemle, 2012, 5. évfolyam 1-2 szám, ISSN: 2060-0437, p – 293.

felkészített és korszerűen kiképzett, modern haditechnikai eszközökkel felszerelt katonai egységek alkalmazhatóak erre a célra a küldetés teljes és sikeres végrehajtása érdekében. Abban az esetben, ha a különleges műveleti erőket béke-, vagy a válságot megelőző időszakban a konfliktus kialakulása vagy az eskaláció megakadályozása érdekében alkalmazzák, a kockázatvállalás mértéke még nagyobb. A különleges műveleti erők önállóan, vagy más hazai-, illetve NATO/EU/ENSZ erőkkel, szervezetekkel együttműködve a katonai stratégiai, illetve hadműveleti célok elérésének rugalmas, egyedülálló eszközét nyújtják.”²²⁹

A magyar különleges erők alkalmazhatóságát egyrésztől Magyarország Alaptörvénye,²³⁰ a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény,²³¹ illetve a nemzetközi hadijog szabályozza. Másrésztől az MH 2. KRE feladatkörét a HM HVK HDMCSF az alábbiak szerint határozza meg: „Az MH 2. KRE rendeltetése a fegyveres harc megvívása - a hagyományostól eltérő eljárások alkalmazásával az ország fegyveres védelme érdekében a szövetségi katonai kötelezettségek illetve a békeműveletekben vállalt feladatok teljesítése.”²³²

Békében a különleges műveleti csoportok kiképzést hajtanak végre saját képességeik szinten tartása, fejlesztése érdekében, továbbá segíthetik más katonai szervezetek felkészítését. A szövetségi kötelezettségek keretében külföldön is hajtanak végre feladatokat, többnemzeti környezetben. Speciális kiképzettségüknek fogva a különleges műveleti alegységeknek kiemelt szerepük van a katasztrófhelyzetek megelőzésében illetve azok felszámolásában. A klasszikus különleges műveleti feladatok (a NATO elvek szerint közvetlen műveletek, különleges felderítés, katonai segítségnyújtás) jelentősége a különleges jogrend időszakában felértékelődik. Ebben az időszakban az alegységek felkészülnek, elsőként alkalmazott katonai erőként különleges műveleti (közvetlen műveletek, nem harcolók kimenekítése, terrorizmus elleni harc) illetve „hagyományos” (humanitárius műveletek) feladatok végrehajtására.

²²⁹ Ált/49 Magyar Honvédség Különleges Műveleti Doktrína 1. kiadás MH DOFT kód: MD 3. 5 (1), Magyar Honvédség kiadványa, 2014, p – (1-2).

²³⁰ Magyarország Alaptörvénye, URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV, Letöltve: 2015. január 22.

²³¹ A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény, URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100113.TV, Letöltve: 2015. január 22.

²³² Honvéd Vezérkar Hadműveleti Csoportfőnökség: MH Különleges Rendeltetésű Erők-küldetés, rendeltetés, fő feladatok, Budapest, HM HVK HDMCSF, 2015, p 8. (Nytsz: 1518/162/11-65/2015/ HM HVK HDMCSF), p - 2.

Magyarországot ért váratlan támadás esetén a csoportok különleges műveleteket hajtanak végre a hadszíntér parancsnok hadműveleti elgondolásának támogatása céljából, mely alapvetően a hagyományos erők hadműveleteinek támogatását jelenti. Ez azért lehetséges, mert olyan speciális képességekkel rendelkeznek, melyek képessé teszik őket, hogy tevékenységüket rejtetten, fedetten hajtsák végre megelőzve a hagyományos csapatok alkalmazásával fellépő jelenségeket.²³³

A különleges művelet összetett feladat, nagy kockázatú, stratégiai fontosságú feladatok megoldására koncentrál. Nemzetközi szinten gyakran politikai-, és katonai egyetértést követel. Nem nélkülözheti a kormányzati- és nem kormányzati szervezetekkel való együttműködést sem, mely a jövőbeni műveletek szempontjából az egyik leglényegesebb elem.²³⁴ A feladatokat magas szinten kiképzett kis létszámú csoport hajtja végre. Gyakran alkalmazzák ezt a katonai alegységet abban az esetben, amikor a hagyományos erők alkalmazása politikai-, vagy katonai okokból nem lehetséges, esetleg nem megfelelő módon kivitelezhető. Támogatásuk rendkívül bonyolult feladat, mivel feladataikat általában a létrehozott támogató elemtől jelentős távolságra hajtják végre ellenséges, elutasító-, vagy politikailag érzékeny területen. A bonyolult alkalmazási lehetőségek miatt, gyakran szükséges különleges fegyverek- és felszerelések gyors fejlesztése, beszerzése és alkalmazása, mely tovább nehezíti a logisztikai támogatásért felelős parancsnok feladatait. A különleges művelet felelősségteljes vezetést és irányítást, alapos tervezői munkát, valamint decentralizált végrehajtást és szigorú, részletes begyakorlást követel meg.²³⁵

3.1.1. A műveleti környezet

A katonai feladat végrehajtások rendszere – így a különleges műveleti feladatok is – nagyban függenek a környezettől.²³⁶ A környezet vizsgálatakor a specialitások vizsgálatára szorítkozom. E tekintetben a megengedő, bizonytalan, ellenséges körülmények a meghatározók.²³⁷ Egész

²³³ FORRAY László: A különleges műveleti zászlóalj kiképzésének, felkészítésének és felszerelésének fejlesztési lehetőségei Doktori (Phd) értekezés, Budapest, ZMNE, 2009, p – 26.

URL: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2010/forray_laszlo.pdf, Letöltve 2014. szeptember 9.

²³⁴ Forrás: Szakértői interjú Porkoláb Imre dandártábornokkal. 2016. június 11.

²³⁵ A különleges műveleti erők alkalmazásának irányelvei (Nytsz: 94/658), MH ÖHP, 2008

²³⁶ A műveleti környezet értelmezésében kizárólag arra szorítkozom, hogy a kormányzat, melynek területén a különleges műveleti csoport tevékenykedik beleegezett-e az alkalmazásba. A műveleti környezet katonaföldrajzi, társadalom földrajzi-, éghajlati értelmezése nem témája az értekezésnek.

²³⁷ JP 3-05. Doctrine for Joint Special Operations, USSOCOM, 2003, p - (ix)

más felkészülést, egész más támogatás tervezést-, szervezést követel egy olyan környezet, ahol a jelenlétet segítségként értékelik, mint ahol a feladatot végrehajtó katonát legfeljebb megtűrik, vagy ellenséggként kezelik. Megengedő a környezet, ha a műveletben részt vevő alegység alapvetően nyugodt körülmények közt tudja munkáját elvégezni. Ilyen légkörben a katonai segítségnyújtás lehet a végrehajtható legfőbb feladat, melynek célja a jelenlét, illetve az együttműködés fokozása, a stabilizáció az adott térségben. A jelenlét lehetőséget ad egy kialakuló válsághelyzet kezelésére is. A környezet bizonytalan, ha a különleges műveleti alegység krízishelyzetben tevékenykedik, korai alkalmazásukkal a válság elmélyülése megelőzhető. További lehetőség nyílik a rejtett, fedett tevékenységek végrehajtására, mely növelheti megoldás keresésének mozgásterét. Ellenséges környezetben a különleges alegységek feladatrendszerük teljes spektrumán hajtanak végre tevékenységet.²³⁸

3.1.2. A különleges műveleti erők feladatrendszere

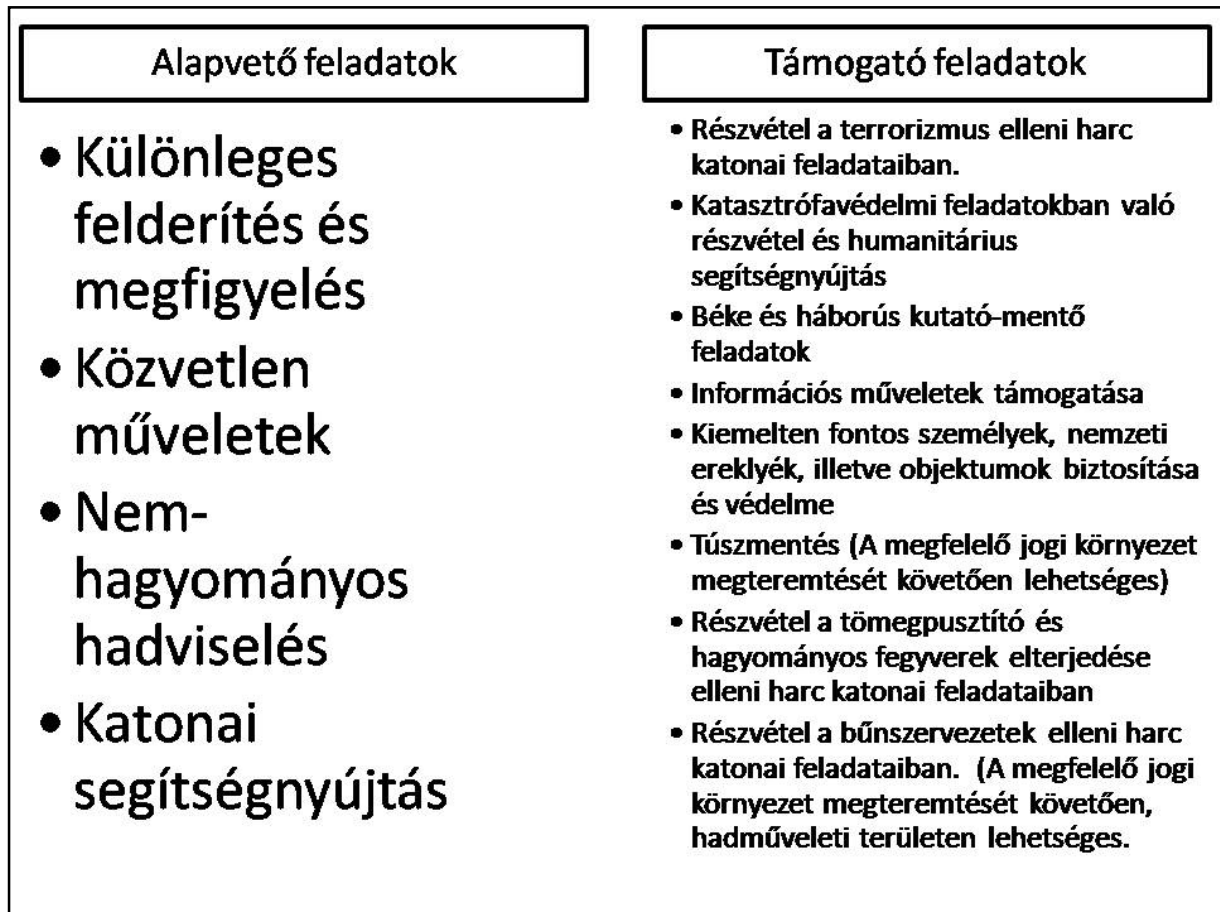
A korábban már tárgyalt Alaptörvényben, a Honvédelmi Törvényben, a Katasztrófavédelmi Törvényben, a Nemzetbiztonsági Stratégiában és a Nemzeti Katonai Stratégiában meghatározott feladatok tervezéséhez és végrehajtásához, az Ált/49 KMD 1 nyújt átfogó iránymutatást. A különleges műveleti erők a katonai műveletek teljes spektrumában,²³⁹ önállóan-, vagy a hagyományos erőkkel együttműködve hajtják végre feladataikat. A kitűzött cél lehet stratégiai, illetve hadműveleti egyaránt. Az MH különleges műveleti erőinek feladatrendszere²⁴⁰ alapvetően két területre osztható: a közvetett-, és a közvetlen műveleti megközelítésre. A közvetett (indirekt) műveleti megközelítéssel a különleges műveleti erők képesek felelősségi területükön a környezetüket úgy befolyásolni, hogy állandó jelenlétet fenntartva kedvező irányba mozdítsák elő az adott térség katonai műveleteinek menetét (katonai segítségnyújtás). Emellett kiemelkedő képességeik miatt a különleges műveleti

²³⁸ JP 3-05, pp (I-1)-(I-2).

²³⁹ A különleges művelet spektruma: az 5. Cikkely szerinti kollektív védelem, vagy a nem 5. Cikkely szerinti válságreagáló műveletek. Különleges művelet végrehajtható a fő harci művelet, stabilizáló művelet és a béketámogató művelet keretében. További feladat a hagyományos erők kiképzése, illetve - Magyarországon - katasztrófavédelmi feladatok ellátása. Egy különleges műveleti küldetés magába foglalhatja a különleges felderítés, a közvetlen műveletek, a nem-hagyományos hadviselés és a katonai segítségnyújtás összes feladatát vagy azok kombinációját. A különleges műveleti küldetések a kisebb önálló műveletektől a többnemzeti és összhaderőnemi jellegű, nagyméretű tevékenységekig terjedhetnek, méretük a meghatározott politikai és stratégiai célkitűzésektől függ. Forrás: Ált/49, p – (1 - 6).

²⁴⁰ A különleges rendeltetésű alegységek egyedi fejlődésen mentek keresztül. A fejlődés eredménye a szervezeti felépítés, a velük szemben támasztott követelményeknek felel meg a feladatrendszer. Az említettek miatt tehát nehéz általánosítva bemutatni a különleges erőket, illetve azok alaprendeltetését. Ezek miatt úgy döntöttem, hogy kizárólag a magyar különleges műveleti alegységre és annak feladatrendszerére szorítkozom.

alegységek hatékonyan alkalmazhatóak közvetlen beavatkozó erőként is. A közvetlen műveletek alatt képesek felkutatni-, azonosítani-, és semlegesíteni az ellenséget olyan körülmények között is, ahol a hagyományos erők erre nem lennének alkalmasak.²⁴¹ A különleges műveleti erők feladatrendszerét a 6. számú ábra szemlélteti.

6. ábra A különleges műveleti erők feladatrendszere²⁴²

A különleges műveleti erő alapvető feladata a különleges felderítés és megfigyelés, a közvetlen művelet, a nem-hagyományos hadviselés, és a katonai segítségnyújtás.

- A különleges felderítés és megfigyelés speciális felderítő és megfigyelő tevékenység. A cél olyan felderítési adatok megszerzése, melyek hadműveleti fontosságúak, vagy stratégiai döntést készítenek elő. A különleges műveleti erők a különleges felderítés és megfigyelés végrehajtása során gyakorlatilag a harcterület felderítését hajtják végre a mélységi felderítés

²⁴¹ Ált/49, p – (2 - 2).

²⁴² A szerző által készített ábra. Forrás: Ált/49, p – (2 - 2).

harcászati elveit és technikáit alkalmazva. A tevékenységi körbe tartozik a stratégiai felderítés (objektumok felderítése, megfigyelő feladatok), célmeghatározás (precíziós célpont azonosítás), területértékelés (hidrometeorológiai, meteorológiai, stb.), csapás utáni felderítés (csapások eredményeinek felmérése).²⁴³

- A közvetlen művelet rövid idejű, korlátozott célú művelet. Magába foglalja a csoportok behatolását az ellenséges területre, a célpont megtámadását, és a csoportok kivonását egyaránt. A feladatot általában a hagyományos fegyverrendszerek és manőver erők alkalmazási távolságán kívül-, vagy azoktól elzárt területen hajtják végre. A műveletet kisebb erőkkel hajtják végre, mint az a hagyományos erők alkalmazása esetében történne, mégis képesek azonos vagy nagyobb hatás elérésére. Közvetlen művelet lehet rajtaütés, leszállás, támadás nagy hatótávolságú gyalogsági fegyverrendszerekkel, fegyverrendszerek célravezetése, robbantások, önálló szabotázsakciók végrehajtása. Közvetlen művelet a nem harcolók kimenekítése, és a harci kutató-mentő feladatokban történő részvétel is.²⁴⁴

- A nem-hagyományos hadviselés végrehajtása magába foglalja azokat a feladatokat, amelyek célja egy idegen ország területén élő, civil lakosság csoportjainak kiképzése, felszerelése, és irreguláris katonai szervezetté alakítása.²⁴⁵

- A katonai segítségnyújtás civil és katonai szervezetek meghatározott nemzetközi jogi keretek között történő részvétele egy adott kormány programjában. A különleges műveleti erők ezt a tevékenységet más konvencionális katonai erőkkel, adott esetben civil szervezetekkel együtt hajtják végre. A különleges műveleti erők, a katonai segítségnyújtási feladatok alatt kizárólag támogató szerepet tölthetnek be. A fő tevékenység a felkészítésben, illetve a kiképzésben merül ki. A kiképzett erők feladat végrehajtása alatt tanácsadói tevékenységet is végezhetnek.²⁴⁶

A különleges műveleti erő egyéb támogató feladatot is elláthat:

- A terrorizmus elleni harc katonai feladatait a különleges erők alapvetően az ország területén kívül, nemzetközi környezetben hajtják végre,²⁴⁷ melynek katonai feladata lehet a

²⁴³ Ált/49, pp (2 - 3) – (2 - 6).

²⁴⁴ Ált/49, pp (2 - 7) – (2 - 8).

²⁴⁵ Ált/49, p - (2 - 8).

²⁴⁶ Ált/49, pp (2 - 8) – (2 - 10).

²⁴⁷ A terrorizmus elleni harc megvívásában rendvédelmi, polgári és katonai szervezetek egyaránt részt vesznek önálló tevékenységgel, vagy egymással együttműködve. A terrorizmus elleni harc nemzeti feladatait az ország területén belül a Belügyminisztérium koordinálja és a rendvédelmi szervek kijelölt erői (alapvetően a TEK) hajtják végre. Az ezzel kapcsolatos jogszabályi háttérrel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, és a 2016. évi LXIX. törvény (a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról) adja.

terrorizmus elhárítás, a terrorizmus felszámolás, a következménykezelés, és a katonai együttműködés. A feladatok keretében végezhetik kiemelten fontos személyek védelmét, külképviseletek biztosítását, stratégiai jelentőségű objektumok védelmét, kiemelt rendezvények biztosítását.²⁴⁸

- A katasztrófavédelmi feladatokban a különleges műveleti erők specialistái²⁴⁹ képesek olyan helyre is eljutni,²⁵⁰ ahová az egyéb szervezetek szakemberei nem tudnak, és meg tudják kezdeni a mentési, illetve kárenyhítési feladatokat. Különleges technikai eszközeik²⁵¹ és kiképzettségük egyedülálló lehetőséget nyújtanak a valós idejű információszerzésre, sérültek osztályozására, kommunikáció helyreállítására és a döntés előkészítésre.²⁵²

- A kutató-mentő feladatokban való részvétel az ellenséges környezetben végrehajtott, támadó jellegű művelet az elrabolt, eltűnt személy vagy eszköz visszaszerzésére.²⁵³

- Az információs művelet célja a saját információs és vezetés-irányítási rendszer védelme, illetve az ellenség hasonló rendszereinek bénítása vagy megsemmisítése. Ennek érdekében a különleges erők megsemmisíthetik az információs infrastruktúra elemeit, célfelderítést (megjelölést) hajtanak végre az ellenség információs hadviselési eszközein, adatokat biztosítanak a saját információs műveletek eredményeiről.²⁵⁴

- A kiemelten fontos személyek, nemzeti ereklyék, illetve objektumok biztosítása és védelme: külképviseletek, kiemelt rendezvények biztosításban részvétel.²⁵⁵

- A túszmentés végrehajtása a különleges erők esetében azt jelenti, hogy a csoportok részt vesznek a hadműveleti területen elrabolt, vagy törvénytelenül fogva tartott személyek kiszabadításában. (A megfelelő jogi környezet megteremtését követően lehetséges.)²⁵⁶

- A tömegpusztító és hagyományos fegyverek elterjedése elleni harc katonai feladataiban, a különleges műveleti erők a közvetlen műveletek, illetve a különleges felderítés és megfigyelés módszereit alkalmazzák a siker elérése érdekében. A feladatok végrehajtása alatt a csoportok megerősíthetők speciális szakértőkkel, technikusokkal, tanácsadókkal. Ebben az esetben kiemelt feladat a szakértők munkájának biztosítása.²⁵⁷

²⁴⁸ Ált/49, pp (2 -11) – (2 -12).

²⁴⁹ Híradó, egészségügyi, műszaki, felderítő, stb.

²⁵⁰ Ejtőernyős, gyorskötteles, alpin, vízfelszínre történő kirakás.

²⁵¹ Kisméretű pilóta nélküli felderítő repülő, műholdas rádióeszköz, nagy teljesítményű kamerák, éjjellátó képesség.

²⁵² Ált/49, p – (2 - 13).

²⁵³ Ált/49, p – (2 - 14).

²⁵⁴ Uo.

²⁵⁵ Ált/49, p – (2 - 15).

²⁵⁶ Uo.

²⁵⁷ Ált/49, p – (2 - 16).

- Részvétel a bűnszervezetek elleni harc katonai feladataiban: A feladatok végrehajtása alatt - az előzőekhez hasonlóan- a különleges műveleti erők a közvetlen műveletek, illetve a különleges felderítés és megfigyelés harceljárásait alkalmazva hajtják végre tevékenységüket. Nemzetközi feladat végrehajtás során, a különleges műveleti erők tevékenysége alapvetően a befogadó nemzet drogellenes egységeinek kiképzésére korlátozódik. Minden más műveletet külön intézkedésben kell szabályozni a politikai és a katonai döntéshozóknak. (A megfelelő jogi környezet megteremtését követően, hadműveleti területen lehetséges.)²⁵⁸

3.1.3. Hibrid hadviselés

A különleges műveleti erők feladatrendszerével kapcsolatban az érvényben levő magyar doktrínák nem tesznek említést a hibrid kihívásokkal kapcsolatos feladatokról. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy ezt a fajta hadviselést a különleges erőkkel kapcsolatban kiemelten szükséges tárgyalni.

A hibrid hadviselés egy olyan stratégia, mely ötvözi a hagyományos és a nem hagyományos hadviselés eljárásait a kiber hadviseléssel. Az agresszor egyesíti a kinetikus műveleteket, a felforgatást, és a szabotázszt, miközben a döntő összecsapást igyekszik elkerülni. Az azonosíthatóságának leplezésére nagy figyelmet fordít. A hibrid hadviselés fogalomtárával jól leírható egy olyan, dinamikusan változó hadszíntér, mely rendkívüli alkalmazkodó képességet, gyors és komplex válaszadást követel. A hadviselési forma definiálására különféle fogalmakat találhatunk. Ilyen például a hibrid háború (hybrid war), hibrid hadviselés (hybrid warfare), hibrid fenyegetés (hybrid threat).²⁵⁹

George William Casey,²⁶⁰ az Army Magazine 2008. októberében megjelent számában a hibrid hadviselést egy olyan támadó jellegű harceljárásban határozza meg, mely sokszínű és dinamikus kombinációja a konvencionális, az irreguláris, és a terrorista eljárásoknak.²⁶¹ Az FM 3-0 (Operations) 2011- es meghatározása²⁶² már ennél jóval több tartalmat takar. Eszerint a hibrid fenyegetés a reguláris, illetve az irreguláris erők, valamint bűnöző csoportok együttes, vagy sokszínű és dinamikus kombinációjának alkalmazása. Az US Army Special

²⁵⁸ Uo.

²⁵⁹ Pontos szakirodalmi megfogalmazás hiányában a fogalmakat szinonimaként használom.

²⁶⁰ Az U. S. Army törzsfőnöke.

²⁶¹ FLEMING, Brian P.: The Hybrid Threat Concept: Contemporary War, Military Planning and the Advent of Unrestricted Operational Art, p – 2,

URL: <http://cgsc.contentdm.oclc.org/utis/getdownloaditem/collection/p4013coll13/id/2752/filename/2753.pdf>,
Letöltve: 2014. május 10.

²⁶² A 2008-as kiadás átdolgozásával.

Operations Command (USASOC - Egyesült Államok Különleges Műveletek Parancsnokság), 2014. szeptember 26.-án kiadott, *Counter - Unconventional Warfare* című kiadványa²⁶³ a hibrid veszélyeket-, fenyegetéseket már történelmi, geopolitikai és geostratégiai környezet összefüggéseiben egyaránt vizsgálja. A „fehér könyv” az elemzések után arra a döntő megállapításra jut, hogy az Egyesült Államoknak mind politikai, mind katonai szinten szüksége van egy hiteles -, alkalmazható stratégiára a külső támogatást élvező felkelések, és szeparatista mozgalmak ellen.²⁶⁴

A hibrid fenyegetés egyesíti a nemzetközi törvényeknek megfelelő reguláris fegyveres erőket a szabályozás nélkül működő, és korlátlan erőszakot alkalmazó irreguláris-, és bűnöző csoportokkal. Ilyen irreguláris fegyveres csoport lehet a milícia, a terrorista-, és a gerilla csoport is. A hagyományos, és az attól eltérő taktikák és fegyverek egyaránt megtalálhatóak eszköztárunkban, melyeket a hagyományos erőkkel szemben kiemelkedően nagy hatékonysággal képesek alkalmazni.²⁶⁵ A hibrid háború három „harctéren” folyik: a hagyományos csatatéren, a konfliktuszóna lakossága körében, és a nemzetközi közösségben.²⁶⁶ A konfliktusokban a különleges erők valamennyi korábban felsorolt és bemutatott harceljárását nagy számban, és változatosan alkalmazzák. A hibrid fenyegetést a hagyományos hadviseléstől Fábíán Sándor az alábbiak szerint különbözteti meg:²⁶⁷ A hibrid hadviselés során

- háború hivatalos kinyilvánítása nélkül indulnak katonai műveletek;
- nagy mozgékonyaságú alegységeket alkalmaznak;
- a közvetlen harcérintkezést kerülik;
- a szemben álló fél katonai ellenálló képességét és gazdasági potenciálját rövid idő alatt megsemmisítik;
- tömegesen alkalmaznak nagy pontosságú fegyvereket és különleges erőket;
- civileket fegyvereznek fel;

²⁶³United States Army Special Operations Command, *Counter - Unconventional Warfare*, White Paper <https://info.publicintelligence.net/USASOC-CounterUnconventionalWarfare.pdf> 2016. 08. 10.

²⁶⁴ KOÓS Gábor – SZTERNÁK György: A hibrid fenyegetések, és a hibrid háború jellemzői – orosz szakértők szerint, Kézirat.

²⁶⁵ FM 3 – 0 C1 (Operations), Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2011 p (1-5). URL: <https://fas.org/irp/doddir/army/fm3-0.pdf>, Letöltve 2014. január 22. (Fordította a szerző.)

²⁶⁶ Detering hybrid warfare: a chance for NATO and the EU to work together?

URL: <http://www.nato.int/docu/review/2014/Also-in-2014/Detering-hybrid-warfare/EN/index.htm>, Letöltve 2015. október 12.

²⁶⁷ FABIAN, Sándor: *Hybrid Warfare Revisited*

URL: <file:///C:/Users/J%C3%A1nos/Downloads/Hybrid%20Warfare%20Revisited%20-%20globalECCO.htm>, Letöltve: 2015. október 28.

- a szemben álló fél területén elhelyezkedő katonai létesítményekre egy időben mérnek csapást;
- szárazföldön-, vízen-, levegőben-, és kibertérben egy időben kezdődnek műveletek;
- indirekt és aszimmetrikus eljárásokat egy időben alkalmaznak;
- a feladatot végrehajtó alegységeket és a fegyveres csoportokat egységes információs térben alkalmazzák.

A hadviselési formát Porkoláb Imre úgy összegzi, hogy az rendelkezik az irreguláris hadviselés minden előnyével. Rendkívül gyors lefolyású, nem igényel annyi időt, mint egy pusztán irreguláris stratégia végrehajtása.²⁶⁸ A hibrid hadviselés egy integrált hadviselési forma. Egyszerre több hadszíntéren zajlik, az egyes műveleteket egymással egy időben, egyazon stratégiai célkitűzés elérése érdekében alkalmazzák, ahol a katonai összetevő csupán egy összetevő, viszont ennek kiemelt eleme a különleges erő.²⁶⁹

A hibrid műveletet az orosz szakirodalomban - döntően a nyugati elemzéseket alapul véve - az aszimmetrikus hadviselés egyik módszereként határozzák meg. A kiválasztott „terület” értelmezésében meghatározó eltérés nincs: a művelet a konfliktus zónában élő népesség körében, a hátszágban, és a nemzetközi közösségben egyaránt zajlik. Az orosz felfogás szerint a hibrid művelethez azonban nem szükséges új technikai eszköz, fegyverek, fegyverrendszerek kifejlesztése, elegendő a már rendelkezésre álló (hadi) készlet felhasználása. Az alapvető különbség a biztonságpolitikai értelmezésben rejlik. Az orosz felfogás szerint, a hibrid hadviselés eljárásai alapvető veszélyt jelentenek az Oroszországi Föderáció nemzetbiztonságára. Megítélésük szerint napjainkban az Oroszországi Föderáció és szövetségesei elleni hibrid háború kirobbantásának veszélye teljesen konkrét formákban jelentkezik.²⁷⁰

A fellelhető szakirodalomban valamennyi kutató és szakértő egyetért abban, hogy a hibrid művelet, mint a fegyveres küzdelem megvívásának módszere, formája nem új kategória, és ezt a kijelentést történelmi eseményekkel igazolják. Egyetértés van abban a megállapításban is, hogy a hibrid műveletek magukba foglalják a közvetlen katonai tevékenységet, illetve a titkos műveleteket is. Ezeket egységes elgondolás és tervek alapján készítik elő, a

²⁶⁸ PORKOLÁB Imre: Hibrid hadviselés: Új hadviselési forma, vagy régi ismerős?, *Hadtudomány*, 2015, XXV. évfolyam, 3-4. szám, ISSN: 12154121, pp 36 – 48.

²⁶⁹ Forrás: Szakértői interjú Porkoláb Imrével. 2016. június 11.

²⁷⁰ KOÓS Gábor – SZTERNÁK György: A katonai műveletek új formája – a hibrid műveletek. in *Szakmai Szemle a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat tudományos - szakmai folyóirata*, Budapest, 2015/1, ISSN: 17851181, pp 120-137.

szervezetszerű fegyveres erők, illetve félkatonai-, és polgári szervezetek részére. Nem találtam utalást arra sem a keleti, sem a nyugati elemzések közt, mely kétségbe vonná a különleges erők jelentőségét a hibrid műveletekben. Teljes az egyetértés a téma fontosságának megítélésében, valamint annak kutatásának szükségességében is. Mindezekből arra következtetek, hogy a hibrid műveletek támogatásának-, ezen belül logisztikai támogatásnak további kutatása -a vizsgált témát fegyelembé véve- kiemelt jelentőséggel bír.

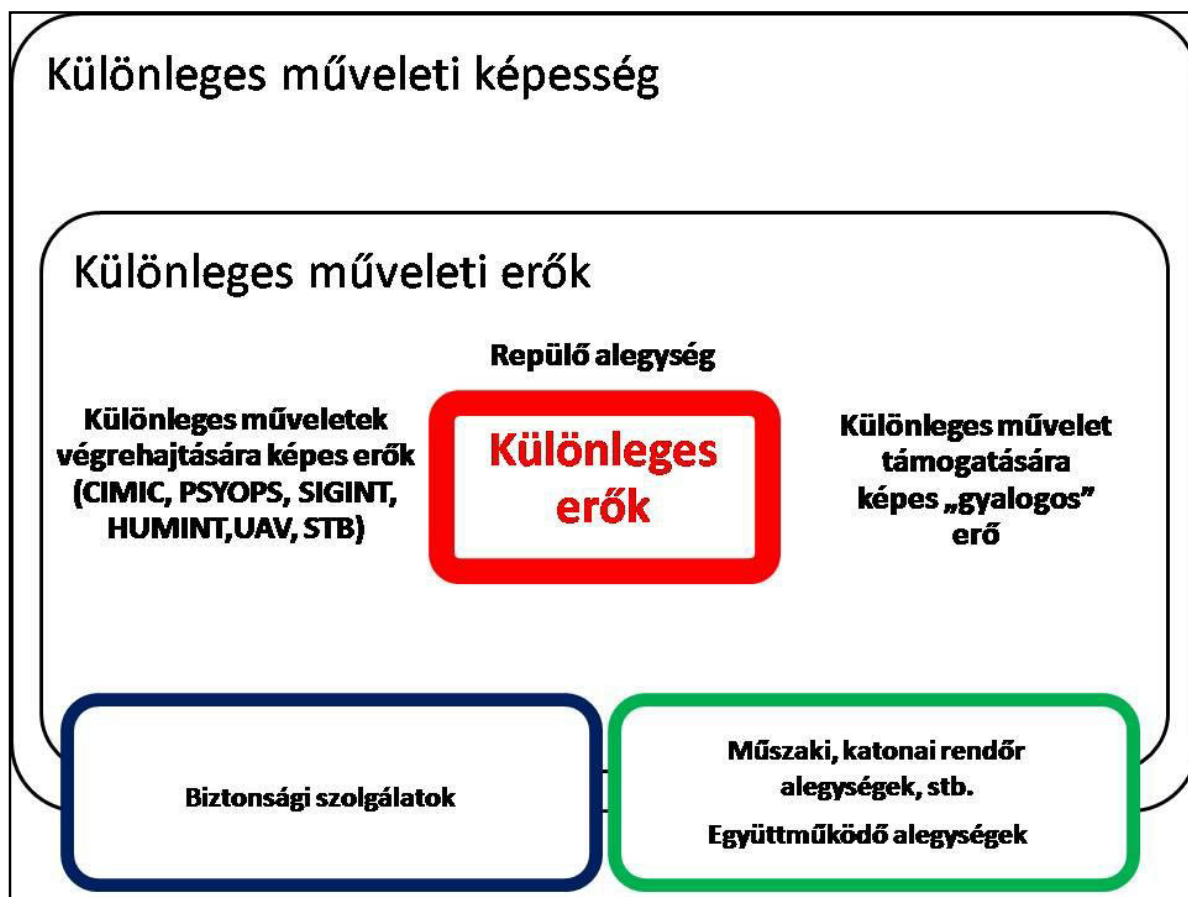
3.2. A magyar különleges műveleti képesség

A különleges műveletek végrehajtása a haderővel szemben olyan követelményeket támaszt, amelyek a szervezeteket a hagyományos erőktől jól azonosíthatóan megkülönböztetik. A különleges erők nem a hagyományos erők helyettesítői. Azonban a hagyományostól eltérő harceljárásokat alkalmazó, speciális alaprendeltetésű alegységek alkalmasabbak a hagyományos katonai erőknél arra, hogy felvegyék a harcot a biztonság és stabilitás ellen ható folyamatokkal és eseményekkel.²⁷¹ A hagyományos kötelékek rendszerint nincsenek kellő mértékben felkészítve különleges műveletek végrehajtására. Kiképzésük, feladatrendszerük, felszerelésük, valamint struktúrájuk nem teszi erre alkalmassá őket. A stratégiai - hadműveleti célok kis erőkkkel történő támadásának szükségessége tehát az erre specializált egység megalakításához vezet.²⁷² A küldetés teljesítése érdekében specializált képességeik miatt az MH egyéb katonai szervezetei, támogató feladattal bevonhatók a különleges műveleti feladatok végrehajtásába.²⁷³ A különleges erők tehát nem jelentenek egyet a különleges műveleti képességgel. Az összefoglaló fogalomkört az MH összhaderőnemi kapacitásaival biztosítja, melyet a 7. számú ábra szemléltet.

²⁷¹ A folyamatokat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája tárgyalja. Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája, URL: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2014_2_09_nks_eloszo.pdf, Letöltve 2014. december 19.

²⁷² Ált/49, p – (1 - 7).

²⁷³ Ált/49, pp (1 - 7) – (1 - 8).

7. ábra A magyar különleges műveleti képesség összetevői²⁷⁴

A különleges műveleti erők harcászati alapfeladatokat terveznek, szerveznek és hajtanak végre. Egyes alegységek a feladatokban harci támogató szerepet töltenek be. A különleges művelet végrehajtására képes erők alaprendeltetésű képességeikkel (CIMIC, UAV, stb.) járulnak hozzá a küldetések sikeréhez. A nemzetbiztonsági szolgálatok fontos szerepek töltenek be az információ szerzés és értékelés folyamatában. Az egyéb együttműködő alegységek szakképességeikkel (például: műszaki) nyújtanak támogatást. A különleges műveleti képesség alapja a különleges műveleti csoport. Önmagában az alegység még nem jelent különleges műveleti képességet, a csoport a képességnek „csak” egy része. A képesség összességét, a műveletet végrehajtó, illetve az azt támogató, kiszolgáló alegységek részképességei adják. A legfontosabb részképesség, maga a különleges műveleti erő, melynek feladata a különleges műveletek végrehajtása. Az MH-ban ezt a képesség összetevőt, a különleges műveletek végrehajtására kijelölt MH 2. KRE 34. Bercsényi László Különleges

²⁷⁴ Forrás: PORKOLÁB, p – 73.

Műveleti Zászlóalj (34. BLKMZ) jelenti.²⁷⁵ Néhány alegység alapfeladatainak ellátása mellett – emelt szintű képességek birtokában – képes támogatni a különleges erőket. Ilyenek az MH 2. KRE 88. Gyorsreagálású Zászlóalj alegységei.²⁷⁶ Ki kell hangsúlyozni a különbséget a két katonai szervezet között, mivel a (könnyű) lövész alegység alaprendeltetése nem a különleges műveletek végrehajtása, ugyanakkor kiképzettsége és felszerelése lehetővé teszi számára a különleges műveleti alegységek támogatását. Ez igaz a többi képesség összetevőre, így a repülő erőkre is. A támogató repülő erők feladata sokrétű. A legfontosabbak, és a leggyakrabban kihasznált képességek a szállítás és a tüztámogatás, de a vezetés-irányítás támogatása, felderítés, hírszerzés végrehajtása, az elektronikai harctámogatás sem ritka. Magyar vonatkozásban az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis (MH 86. SZHB) kijelölt helikopterei jelentik ezt a részképességet. Az úgynevezett „soft” képességek – civil-katonai együttműködés, pszichológiai hadviselés (CIMIC, PSYOPS) – jelentős képesség összetevők a sikeres különleges műveleti feladat végrehajtás szempontjából, mivel a csoportok a saját csapatoktól távol, vagy elzártan hajtják végre feladataikat, így különösen értékes a CIMIC és a PSYOPS képességek alkalmazása a helyi lakosság, a befogadó nemzet, és a szemben álló fél moráljának, akaratának és tevékenységének befolyásolására. Az MH tekintetében a Civil Katonai Együttműködési és Lélektani Műveleti Központ²⁷⁷ nyújtja ezt a támogató képességet. A különleges művelet különleges információigényt is követel.²⁷⁸ A stratégiai-, hadműveleti érdekekben végrehajtott különleges műveleti küldetések tervező munkájához a szükséges információt a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ)²⁷⁹ is kiegészítheti.²⁸⁰

Az MH különleges műveleti képességének küldetése egy kiterjedt fegyveres konfliktus megakadályozása, – vagy annak elkerülhetetlenségekor kedvező feltételek megteremtése – a

²⁷⁵ MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezred: Magyar Honvédség 2. Különleges Rendeltetésű Ezred Szervezeti és Működési Szabályzata, Szolnok, MH 2. KRE, 2016, p 27. (Nytsz.: 908/12 MH 2. KRE), 1. számú melléklet.

²⁷⁶ MH 2. KRE SZMSZ, 1. számú melléklet.

²⁷⁷ MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Műveleti Központ,
URL: http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_ckelmk, Letöltve 2015. december 2.

²⁷⁸ FORRAY László: A magyar honvédség különleges műveleti képessége, a katonai erők alkalmazásának keretei között, Budapest, Hadtudományi Szemle 5. évfolyam, 1-2 szám, 2012, URL: http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2012/2012_1/2012_1_hm_forray_laszlo%281%29_10_28.pdf, Letöltve 2013. október 21.

²⁷⁹ A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat feladatait az 1995. évi CXXV. törvény határozza meg. Forrás: Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat fő feladatok, URL: <http://www.kfh.hu/hu/fofeladatai.html>, Letöltve: 2015. december 2.

²⁸⁰ A csoport a tervezési folyamat alatt úgynevezett RFI-t (Request for Information- információigény) készít, melyben bejelenti információs igényét a J2-nek. A megrendelt információt az előjáró szolgálati úton beszerzi. Kiemelten fontos küldetés esetén összekötőt is alkalmazhatnak, mellyel az információáramlás időtartama radikálisan lerövidül.

korábbi fejezetben bemutatott műveletek körébe tartozó harcászati eljárások alkalmazásával. A képesség alkalmas területvédelmi erők harcban történő vezetésére, ezzel képesek az erősokszorozásra. Különleges műveletek végrehajtására Magyarországon az MH 2. KRE képes,²⁸¹ együttműködve a fent nevezett katonai szervezetekkel.

3.2.1. Az MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezred

Az ezred alaprendeltetése a fegyveres harc megvívása, hagyományostól eltérő eljárások alkalmazásával. Az egység képes tevékenykedni a különleges műveletek teljes spektrumában.²⁸² Harcoló alegységeivel a NATO doktrínákban meghatározott különleges műveleti feladatokat, (különleges felderítés, közvetlen katonai műveletek, katonai segítségnyújtás) és az ezekhez kapcsolódó tevékenységeket hajt végre nemzeti alárendeltségben, illetve a szövetségben vállalt kötelezettségekből eredő feladatok teljesítése során. Az ezred harcoló alegységei a 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, és a 88. Gyorsreagálású Zászlóalj.²⁸³

A 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj

Az MH különleges műveleti feladatok végrehajtására szervezett alegysége a 2. KRE, 34. BLKMZ. A zászlóalj az ezredparancsnok közvetlen szolgálati alárendeltségében különleges műveleti feladatokat hajt végre, ide értve a nem hagyományos hadviselést is. Századai, csoport és osztag kötelékben tevékenykednek. Képesek a korábbi fejezetben bemutatott valamennyi különleges műveleti feladat végrehajtására. Utánpótlás biztosítása nélkül legfeljebb **10 nap időtartamban** tud feladatot végrehajtani, a különleges műveleti harctámogató elemek integrálásával.²⁸⁴ A zászlóalj tervezi, szervezi, és végrehajtja a különleges műveleti csoportok alkalmazását megengedő, változó és ellenséges környezetben. Az alegység közvetlen felelőssége a századok és a különleges műveleti csoportok izolációja, alkalmazása, irányítása, és a művelet befejeztével azok visszajuttatása. A feladat végrehajtás alapeleme a különleges műveleti csoport. Ez az alegység tervezi és hajtja végre a különleges

²⁸¹ Honvéd Vezérkar Hadműveleti Csoportfőnökség: MH Különleges Rendeltetésű Erők-küldetés, rendeltetés, fő feladatok, p 8. (Nytsz: 1518/162/11-65/2015/ HM HVK HDMCSF)

²⁸² A KM teljes spektruma: a korábbi fejezetben bemutatott valamennyi különleges műveleti feladatot képes végrehajtani.

²⁸³ MH 2. KRE SZMSZ, p - 5.

²⁸⁴ MH 2. KRE SZMSZ, 2. számú melléklet.

műveleti feladatokat, önállóan, vagy nagyobb egység részeként. A csoportok kijuttatása és kiemelése történhet földön, vízen, levegőben egyaránt. A csoport, a kijuttatás után képes műveleti feladatokat végrehajtani elzárt vagy ellenséges területen, minimális külső irányítás és segítségnyújtás mellett.

A parancsnokság vezeti és irányítja a zászlóalj csoportjait és a megerősítéseket. Kiegészítésekkel képes Különleges Műveleti Vezetési Elemként is funkcionálni. Harci alkalmazáskor az előretolt műveleti bázison hajtják végre az alegység vezetését. A műveleti törzset többféle irányítási funkcióban alkalmazhatják. Működtethet előrevetett műveleti bázist, különleges műveleti irányítási és vezetési egységet, illetve lehet izolációs létesítmény. A különleges műveleti csoport tervezi és hajtja végre a különleges műveleti feladatokat. Speciális rendeltetésű alegységről lévén szó a csoport felépítése eltér a megszokott alegység szervezettől. Az állománytábla szerint a parancsnok százados, két helyettese a parancsnok helyettes és a felderítő tiszthelyettes zászlós. A csoport állományába tartozik továbbá egy műveleti tiszthelyettes is. Ezen kívül minden különleges műveleti szakterület képviselteti magát. (egészségügy, híradó, műszaki, fegyverzeti tiszthelyettesek). A hagyományostól eltérő felépítésnek köszönhetően a 12 fős alegység két hat fős tűzcsoporthá osztható, mely így is képes műveleti feladatok végrehajtására. A tűzcsoporthban minden speciális képességű műveleti katonából egy-egy található. Minden műveleti században található két csoport, mely vízi és víz alatti műveletek végrehajtására specializálódott, valamint két alegység, mely szabadeső ejtőernyős képességekkel rendelkezik.²⁸⁵ A különleges műveleti célkitűzések érdekében más alegységek is bevonhatók a feladat végrehajtásba.²⁸⁶

A 88. Gyorsreagálású Zászlóalj

A 88. Gyorsreagálású Zászlóalj képes végrehajtani bizonyos különleges műveleti feladatot, de alapfeladata a különleges műveleti zászlóalj tevékenységének támogatása. Feladatrendszere lényegesen eltér a konvencionális lövész zászlóalj alaprendeltetésétől. Fő feladata az ezred alaprendeltetéséhez kapcsolódó műveleti – de nem különleges műveleti – feladatok végrehajtása a különleges műveletek-, és különleges műveleti erők támogatása érdekében. Tevékenységét alapvetően század és szakasz kötelékben hajtja végre. A zászlóalj ejtőernyős képességgel rendelkező alegységei, a kijuttatást követően utánpótlás fogadása nélkül,

²⁸⁵ AZ MH 34 Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj alkalmazási elvei, Honvédelmi Minisztérium, Honvéd Vezérkar, 2006, p 4-9.

²⁸⁶ Ált/49, p – (1 - 8).

legfeljebb 24 óra időtartamban, intenzív harctámogatás mellett képesek feladat végrehajtására.²⁸⁷ Az alegység elsődlegesen támadásra fókuszál. Képes területszerzésre az ellenség mélységében a manőverszabadság biztosítása érdekében, továbbá az erőszakos behatoláshoz kapcsolódó egyéb feladatok végrehajtására.²⁸⁸ Az erőszakos behatolás feladatait a 8. számú ábra szemlélteti.

8. ábra Az erőszakos behatolás²⁸⁹

Az erőszakos behatolás legfontosabb feladata a helikopter leszállóhelyek felderítése és biztosítása, a beérkező légi szállítású alegységek biztosítása, a kirakóhely és célobjektum közötti előre- és kivonási útvonalak felderítése és biztosítása. A különleges művelet támogatására képes erő biztosítja a leszállási (földetérési) területet a különleges műveleti

²⁸⁷ MH 2. KRE SZMSZ, 2. számú melléklet.

²⁸⁸ JP 3-18, Joint Forcible Entry Operations, 2012, p (I – 1).

URL: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_18.pdf. A Hadtudományi Lexikon a fogalmat nem ismeri. A vonatkozó idegen nyelvű szabályzat az erőszakos behatolást az alábbiak szerint definiálja: Erőszakos behatolás az ellenség mélységében manőver szabadság érdekében (például leszálló terület számára) megszerzett, és a művelet időtartamára megtartott terület. Szükség szerint lehet katonai repülőtér, támaszpont, stb.

²⁸⁹ Forrás: JP 3-18, p – (I – 1), Figure I – 1.

csoport számára, a kritikus képességek pusztításával, a műveleti szabadság biztosítása érdekében.

A 88. Gyorsreagálású Zászlóalj második és harmadik százada tevékenységét szintén század és szakasz (harccsoport) kötelékben hajtja végre. Kijuttatást követően páncélozott eszközeivel utánpótlás fogadása nélkül legfeljebb **72 óra időtartamban** képesek tevékenykedni. A feladat végrehajtása intenzív harccsoport szintű harctámogatást, fokozott páncél védettséget és saját tűzerőt igényel.²⁹⁰

A zászlóaljat művelettámogató szakasz erősíti meg. Tevékenységét önállóan, raj (csoport) kötelékben hajtja végre ejtőernyős vagy gépjárműves kijuttatást követően. A szakasz feladata a zászlóalj légi-, és szárazföldi tűztámogatási rendszerének koordinálása, és tűzvezetése. Integrálja a közvetlen légi támogatást a zászlóalj műveleteibe.²⁹¹ Fontos megjegyezni, hogy alapvető különbségek vannak a különleges műveleti csoportok és annak támogatására képes alegységek feladatai között. Az előbbieket, a közvetlen műveleteit általában kiscsoportos kötelékben hajtják végre, ahol a nem hagyományos harceljárások, a terület ismerete, és a kis alegységek rejtett alkalmazása a siker kulcsa. Ezzel szemben az utóbbi alegységeket – általában hagyományos harceljárások alkalmazásával – általában szakasz-, vagy nagyobb kötelékben alkalmazzák.²⁹²

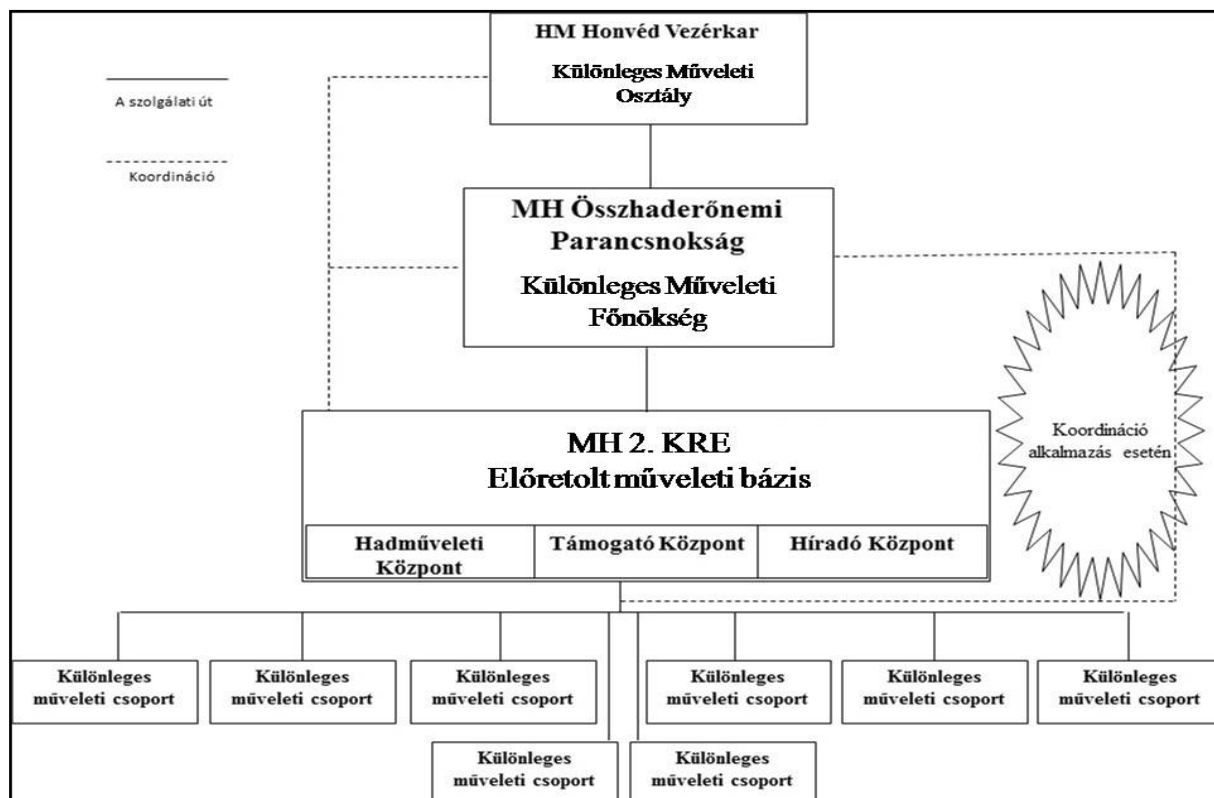
3.2.2. A különleges műveleti vezetés-irányítási rendszer

A különleges műveleti alegységeket többnyire a feladat végrehajtásához kialakított vezetési és irányítási rendszerrel alkalmazzák, melyet a 9. számú ábraszemléltet. Az irányítás rendszere összhaderőnemi szinten valósul meg, mivel a műveletek stratégiai célokat szolgálnak, és döntő többségben összhaderőnemi tevékenységek.

²⁹⁰ MH 2. KRE SZMSZ, 2. számú melléklet.

²⁹¹ Uo.

²⁹² JP 3 – 18, pp (I - 1) – (I - 10).

9. ábra Vezetési rendszer elvi vázlata (változat)²⁹³

Az ábra tanulmányozása után egyértelmű, hogy a művelet vezetés irányítási rendszere radikálisan lerövidülhet. A tevékenységet bizonyos esetekben a hadszíntér parancsnok (de akár politikai vezető is) közvetlenül irányíthatja.²⁹⁴ A vezetés – irányítást biztosítandó az előljáró szerveknél vezetési elemek települnek. Egyesített Különleges Műveleti Harccsoport alakítható ki, ha a különleges rendeltetésű ezred vezetési rendszerén túlmutató igények jelentkeznek (erő-, eszközök tekintetében) a művelettervezésben és végrehajtásban. Ez az ideiglenes alegység sokban hasonlít a hagyományos erők alkalmi harci kötelékeire, de speciálisan különleges műveletek támogatására alakították ki. Az ábra arra is rámutat, hogy a különleges műveleti alegységek vezetés irányítási rendszere, a HM HVK Különleges Műveleti Osztály, az MH ÖHP Különleges Műveleti Főnökség, és az MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezreden keresztül valósul meg.

²⁹³ A szerző által időszerűsített ábra. Forrás: AZ MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj alkalmazási elvei, p - 16 .

²⁹⁴ A legismertebb példa a különleges erők közvetlen irányítására Osama Bin Laden semlegesítése. A műveletet Obama elnök szűk vezetői csapat társaságában élő egyenes adásban követte. Forrás: BBC News: Osama Bin Laden's death: How it happened. URL: <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-13257330>, Letöltve 2015. december 27.

3.3. Kitekintés az Egyesült Államok szárazföldi haderőnemek különleges műveleti erők egységeire

Az Amerikai Egyesült Államok „négycsillagos” katonai szervezetet hozott létre a különleges műveleti feladatok tervezésére, és vezetésére. A Különleges Műveleti Parancsnokság (U.S. Special Operations Command - USSOCOM) 1987-óta látja el feladatait.²⁹⁵ Az Egyesült Államok globális érdekérvényesítésében a különleges erőkre kiemelt szerep hárul, melyet a 10. számú ábra szemléltet.

10. ábra Az Egyesült Államok különleges erőinek nyílt műveletei²⁹⁶

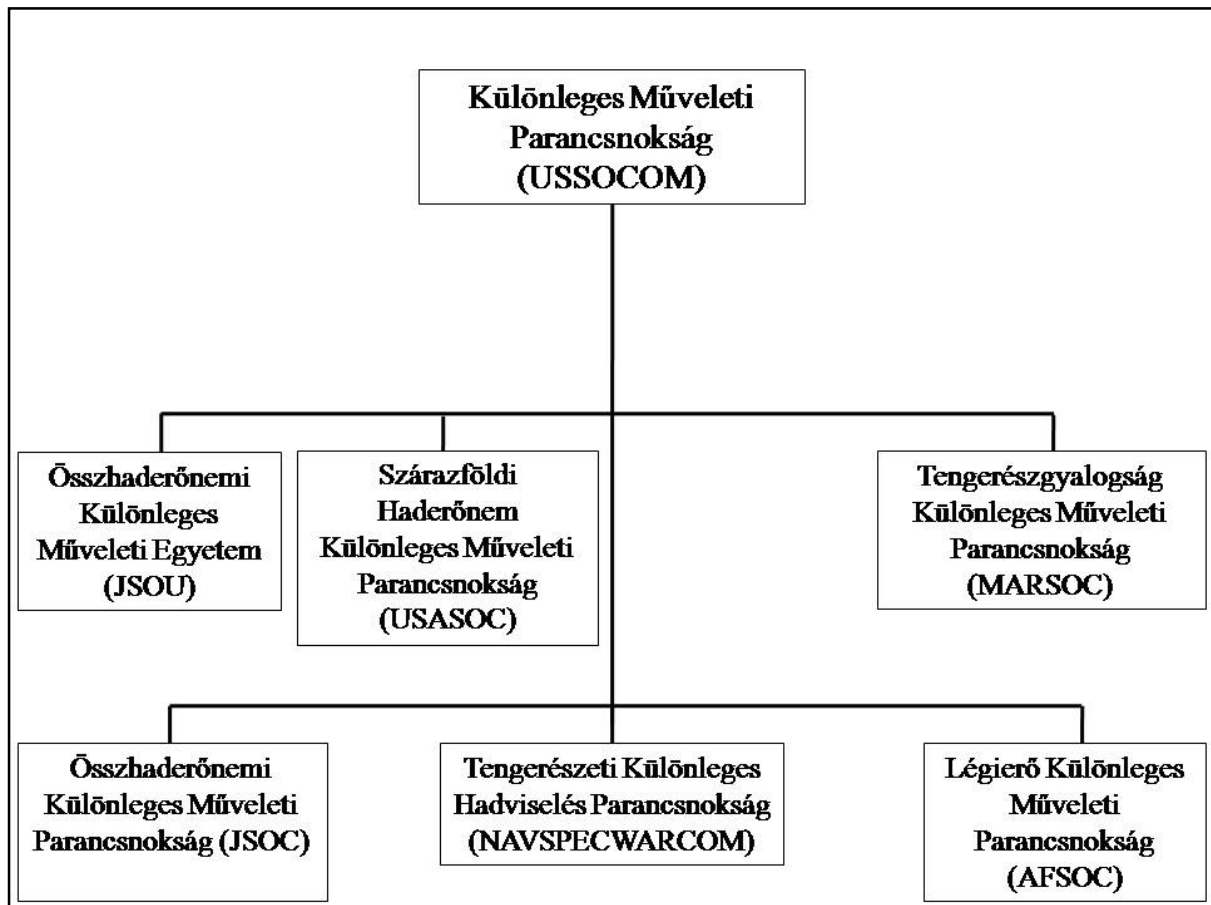
A különleges erők felértékelődését mutatja, hogy a speciális tevékenységre kiképzett amerikai alakulatok a világ számos országában hajtanak vége különböző műveleteket. A pontos adatok nem nyilvánosak, de nyílt források alapján a fenti kép megközelítően összeállítható. A

²⁹⁵ USSOCOM, URL: <http://www.socom.mil/default.aspx>, Letöltve: 2015. november 12.

²⁹⁶ Why are US Special Operations Forces deployed in Over 100 countries? URL:

<http://www.thenation.com/article/177797/why-are-us-special-operations-forces-deployed-over-100-countries>, Letöltve: 2015. február 2.

globális műveleteket az USSOCOM tervezi-, szervezi-, és irányítja. A parancsnokság szakirányítása alá tartoznak a fegyveres erők haderőneveinek különleges rendeltetésű erői. A szervezeti felépítésben a szárazföldi-, a haditengerészeti-, a tengerészgyalogos-, és a légierő haderőnem különleges műveleti erői mellett specializált oktatási intézményt találhatunk.²⁹⁷ A szervezeti felépítést a 11. számú ábra szemléltet.

11. ábra A Különleges Műveleti Parancsnokság irányítása alá tartozó szervezetek²⁹⁸

A Különleges Műveleti Parancsnokság közvetlen alárendeltségébe tartozik a Légierő Különleges Műveleti Parancsnokság²⁹⁹ (Air Force Special Operations Command - AFSOC), a

²⁹⁷ USSOCOM, URL: <http://www.socom.mil/default.aspx>, Letöltve: 2015. november 12.

²⁹⁸ A szerző által készített ábra. Forrás: USSOCOM, URL: <http://www.socom.mil/default.aspx>, Letöltve: 2015. november 12.

²⁹⁹ Air Force Special Operations Command, URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/usaf/afsoc.htm>, Letöltve: 2015. november 12.

Tengerészgyalogság Különleges Műveleti Parancsnokság³⁰⁰ (United States Marine Corps Forces Special Operations Command-MARSOC), a Tengerészeti Különleges Hadviselés Parancsnokság³⁰¹ (United States Naval Special Warfare Command-NAVSPECWARCOM), az Összhaderőnemi Különleges Műveleti Parancsnokság³⁰² (Joint Special Operations Command-JSOC), az Összhaderőnemi Különleges Műveleti Egyetem³⁰³ (Joint Special Operations University-JSOU), és a Szárazföldi Haderőnem Különleges Műveleti Parancsnokság³⁰⁴ (United States Army Special Operations Command-USASOC). Az alfejezetben nem célom a teljes amerikai különleges műveleti rendszer elemzése és értékelése. Kizárólag a Szárazföldi Haderőnem Különleges Műveleti Erőinek vizsgálatára szorítkozom, amely alapját képezte a magyar különleges műveleti képesség fejlesztésének.

3.3.1. A Szárazföldi Haderőnem Különleges Műveleti Parancsnokság

Az USASOC valamennyi haderőnem közül a legnagyobb személyi állománnyal rendelkező különleges műveleti parancsnokság. Szinte az egész világot behálózó hadszínterek különleges műveleti állományának körülbelül 70%-át adja. A mintegy 26.000 főnyi személyi állományba tartozik harcoló, harctámogató, kiszolgáló személyzet egyaránt. A parancsnokság alaprendeltetése a szárazföldi haderőnem különleges műveleti küldetéseinek szervezése és vezetése, valamint a feladatot végrehajtó különleges műveleti erők fenntartása. A parancsnokság aktív-, és tartalék állományából mintegy 22.000 fő bevethető a világon bárhol. A „háromcsillagos” vezető szerv a hadsereg (US Army) különleges műveleti állományán felül a Nemzeti Gárda (Army National Guard) különleges műveleti erői felett is felügyeleti joggal rendelkezik. Felelős azok készenlétéért, felkészítésért egyaránt. Feladatait, az alárendeltségébe tartozó hét fő szervezetével hajtja végre,³⁰⁵ melyet a 12. számú ábra szemléltet.

³⁰⁰ United States Marine Corps Forces Special Operations Command,
URL: <http://www.marsoc.marines.mil/>, Letöltve: 2015. november 12.

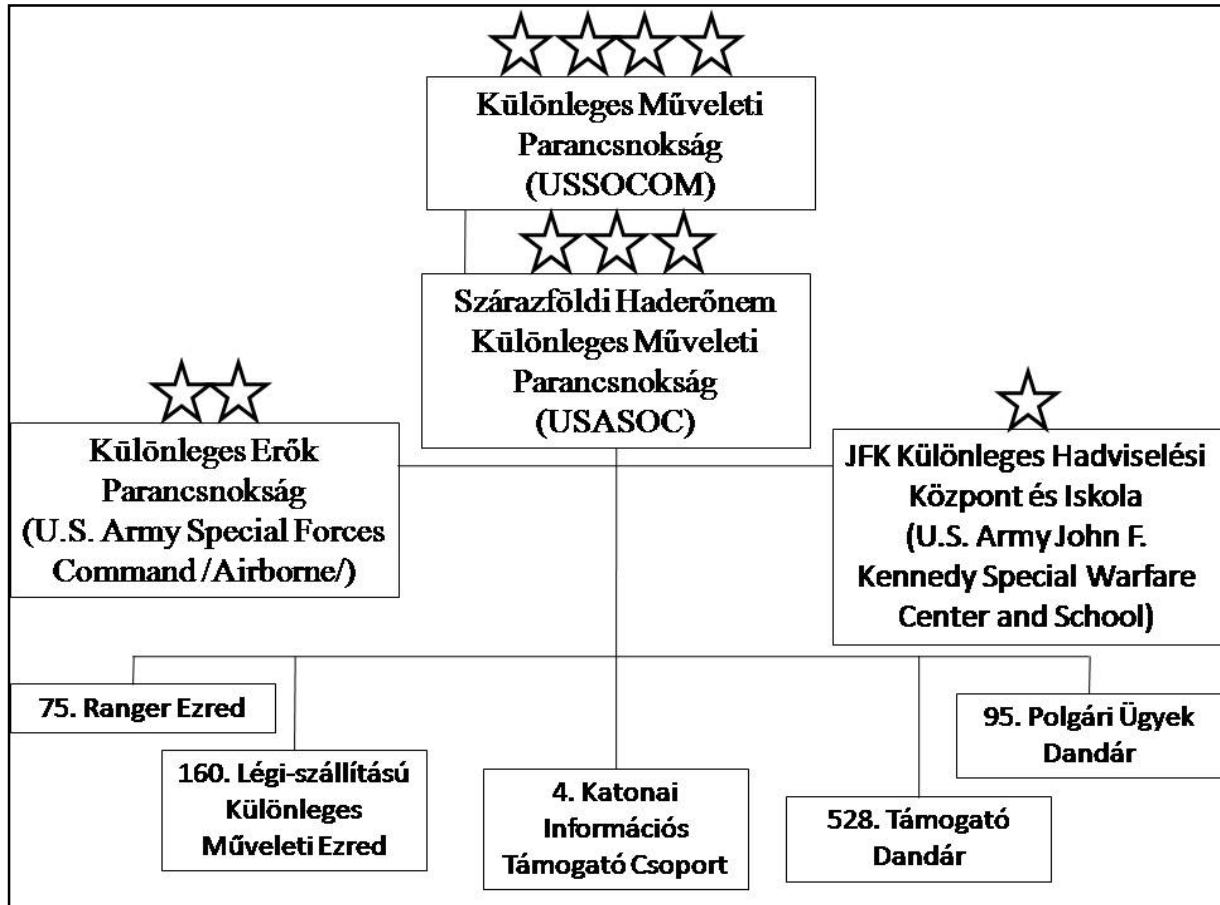
³⁰¹United States Naval Special Warfare Command,
URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/navy/navspecwarcom.htm>, Letöltve: 2015. november 12.

³⁰² Joint Special Operations Command, URL: <http://www.military.com/special-operations/jsoc-joint-special-operations.html>, Letöltve: 2015. november 12.

³⁰³ Joint Special Operations University,
URL: <http://jsou.socom.mil/Pages/Default.aspx>, Letöltve: 2015. november 12.

³⁰⁴ Army Special Operations Command
URL: <http://www.military.com/special-operations/army-special-forces.html>, Letöltve: 2015. november 12.

³⁰⁵ Uo.

12. ábra A Szárzföldi Haderőnem Különleges Műveleti Parancsnokság főbb alárendelt szervezetei és előljáró parancsnoksága³⁰⁶

Az USASOC alárendelt parancsnokság „jogállású” szervezetei a Szárzföldi Haderőnem Különleges Erők Parancsnoksága (U.S. Army Special Forces Command /Airborne/), és a John F. Kennedy Különleges Hadviselési Központ és Iskola (U.S. Army John F. Kennedy Special Warfare Center and School). Legfontosabb alárendelt egységei közé a 75. Ranger Ezred (75th Ranger Regiment), a 160. Légi-szállítású Különleges Műveleti Ezred (160th Special Operations Aviation Regiment /Airborne/), a 4. Katonai Információs Támogató Csoport³⁰⁷ (4th Military Information Support Operations Group (Airborne), a 95. Polgári Ügyek Dandár (95th Civil Affairs Brigade /Airborne/), és az 528. Támogató Dandár (528th Sustainment Brigade /Special Operations/ /Airborne/) tartozik. A dandár, felelős a logisztikai-, az egészségügyi-, és

³⁰⁶ A szerző által készített ábra. Forrás: URL: <http://www.military.com/special-operations/army-special-forces.html>, Letöltve: 2014. november 14.

³⁰⁷ Itt dandár erejű szervezet.

a híradó támogatás biztosításáért.³⁰⁸ A szervezeti felépítést, és a feladatrendszert az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatása című alfejezetben részletesen elemzem.³⁰⁹

3.3.2. Szárazföldi Haderőnem Különleges Erők Parancsnoksága

A „kétszillagos” parancsnokság az USASOC közvetlen alárendeltségébe tartozik. Öt aktív, és két nemzeti gárdához tartozó különleges műveleti ezredet irányít. Szervezeti felépítését a 13. számú ábra szemlélteti. A speciálisan kiválasztott, kiképzett és felszerelt „zöldsapkások” a világon bárhol bevethetők. Az egységek a terrorizmus elleni harcra, a nem hagyományos hadviselésre, a közvetlen műveletekre, és a különleges felderítésre specializálódtak.³¹⁰

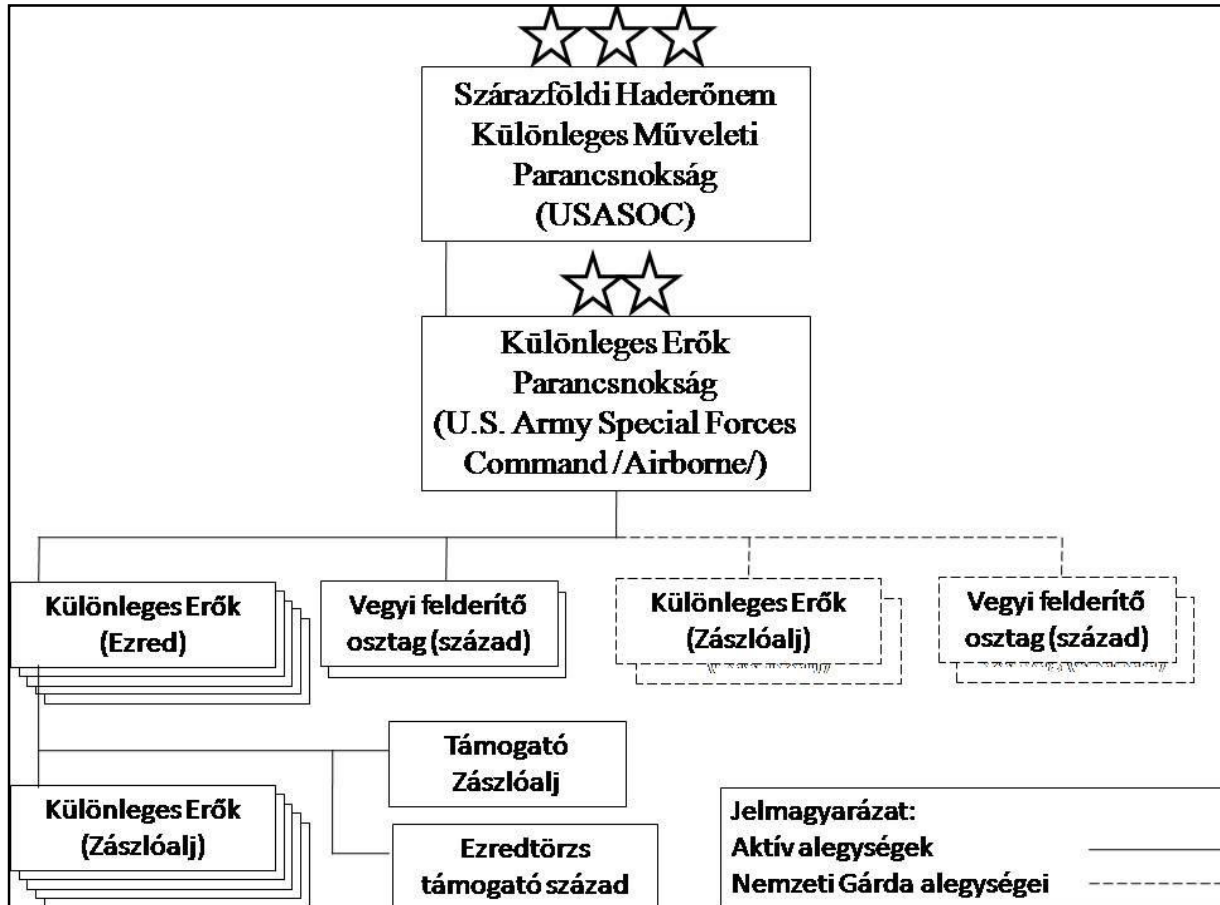
³⁰⁸ 528th Sustainment Brigade (Special Operations) (Airborne),

URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/528sust-bde.htm>, Letöltve 2014. november 14.

³⁰⁹ A felsorolásban szereplő alakulatok közül kizárólag azt elemzem, mely az értekezés szempontjából fontosnak ítélek meg, és amelyek segítenek a következtetések levonásában.

³¹⁰ US Army Special Forces Command (Airborne),

URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/arsfc.htm>, Letöltve: 2014. november 14.

13. ábra A Szárazföldi Haderőnem Különleges Erők Parancsnoksága, közvetlen alárendelt egységei és alegységei³¹¹

A különleges erők egyes ezredeinek (Special Forces Group³¹²) felépítése megegyezik, de hadszínterek szerint regionálisan,³¹³ és a kulturális sajátosságok szerint szakosodtak.³¹⁴ 2005 óta az ezredek szervezetébe négy zászlóalj, egy támogató zászlóalj, és egy „törzstámogató” alegység (Special Forces Operational Detachment C-SFODC) tartozik, melyet a 14. számú ábra szemléltet. A zászlóaljak három különleges műveleti századot, egy támogató századot, és egy „törzstámogató” alegységet (Special Forces Operational Detachment B-SFODB)

³¹¹ A szerző által készített ábra. Forrás: Army Special Operations Command (USASOC).

URL: <http://www.military.com/special-operations/army-special-forces.html>, Letöltve: 2016. május 10.

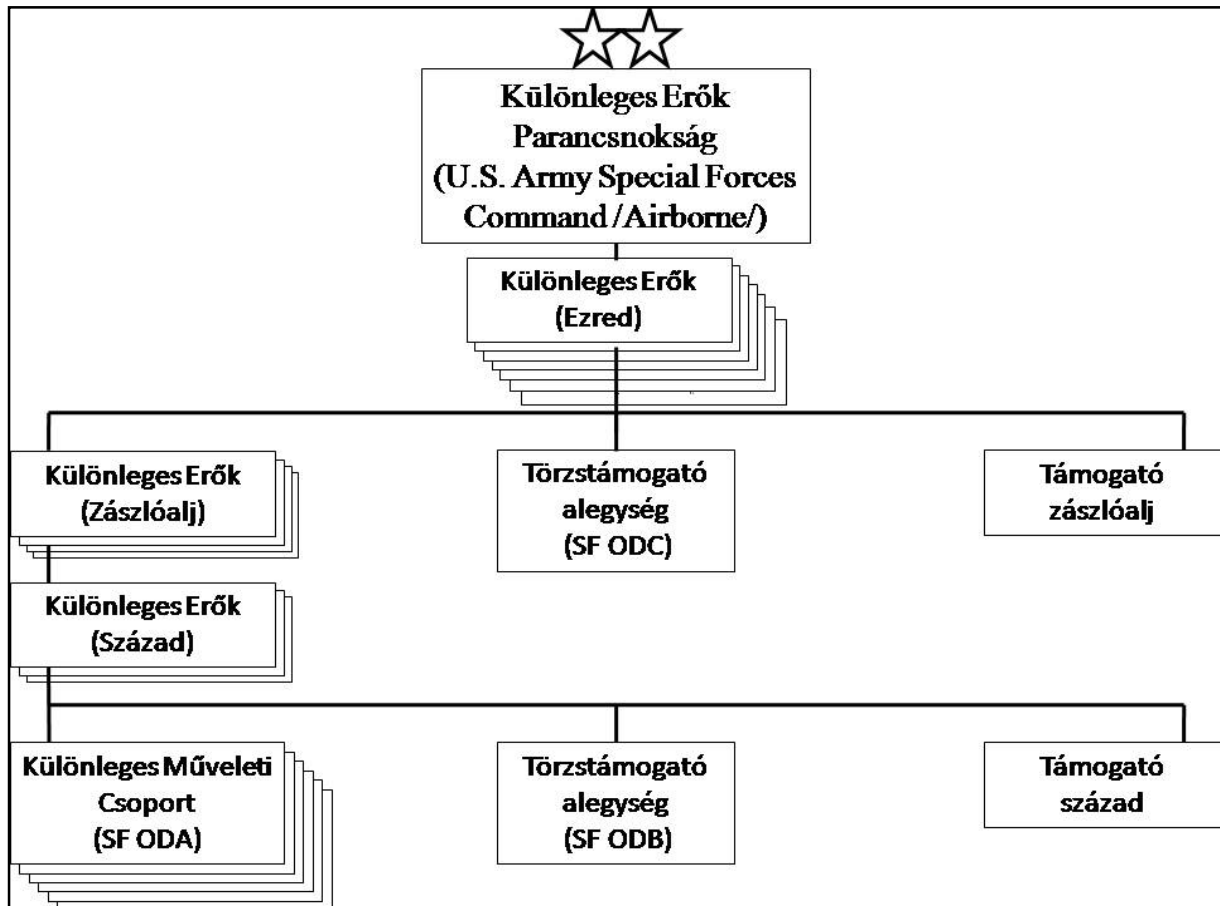
³¹² Group: itt ezred erejű szervezet.

³¹³ 1. Különleges Erők Ezred: Csendes Óceáni Régió, 3. Különleges Erők Ezred: Afrikai Régió, 5. Különleges Erők Ezred: Ázsiai Régió, 7. Különleges Erők Ezred: Latin-Amerikai Régió, 10. Különleges Erők Ezred: Európa – Észak Afrikai Régió, 19. Nemzeti Gárda Különleges Erők Ezred: Nyugat Ázsiai Régió, 20. Nemzeti Gárda Különleges Erők Ezred: Latin-Amerikai Régió. Forrás: US Army Special Forces Command (Airborne), URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/arsfc.htm>, Letöltve: 2014. november 14.

³¹⁴ The U.S. Army Special Forces Command (Airborne),

URL: <http://www.military.com/special-operations/army-special-forces.html>, Letöltve: 2014. november 14.

vezetnek. A szervezeti felépítés alapja a különleges műveleti csoport (Special Forces Operational Detachment Alpha - SFODA). Minden század hat különleges műveleti csoportot foglal magába.³¹⁵ A szervezeti felépítést a különleges műveleti csoportig bezárólag az alábbi ábra szemlélteti:

14. ábra A különleges erők szervezeti felépítése csoport szintig bezárólag³¹⁶

A különleges erők vezetés-irányításért felelős alegységeit is csoportba szervezik. A század szintű vezetés-irányításért az SF ODB (Special Forces Operational Detachment BRAVO), a zászlóalj szintű vezetés-irányításért az SF ODC (Special Forces Operational Detachment CHARLIE) felel. Mindkét vezetési elem alaprendeltetésű feladata a végrehajtó alegységek támogatása. A különleges műveleti küldetéseket a csoportok (SF ODA) hajtják végre, melyek

³¹⁵ US Army Special Forces Command (Airborne),
URL: <http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/arsfc.htm>, Letöltve 2014. november 14.

³¹⁶ A szerző által készített ábra. Forrás: Uo.

feladatokra szakosodtak (harci bűvár, ejtőernyős, stb). A csoport állományába 12 fő tartozik, ahol minden katona külön szakterületre specializálódott. Az alegységet 1 tiszt, és egy zászlós vezeti. A beosztott állományt a hadműveleti-, felderítő-, fegyveres -, műszaki -, egészségügyi-, és híradó specialisták alkotják. A katonák keresztképzésen elsajátítják egymás szakterületeinek alapismereteit is. Az eddigiékből kitűnik, hogy a különleges műveleti képesség az egyes katonai szervezetek képességeinek összességéből adódik össze. Az eltérő alaprendeltetés és szervezeti felépítésből következik, hogy az egyes egységek alkalmazhatósága is eltér. A 15. számú ábra az egyes egységek a rájuk leginkább jellemző, de nem kizárólagos alkalmazhatóságát szemlélteti.

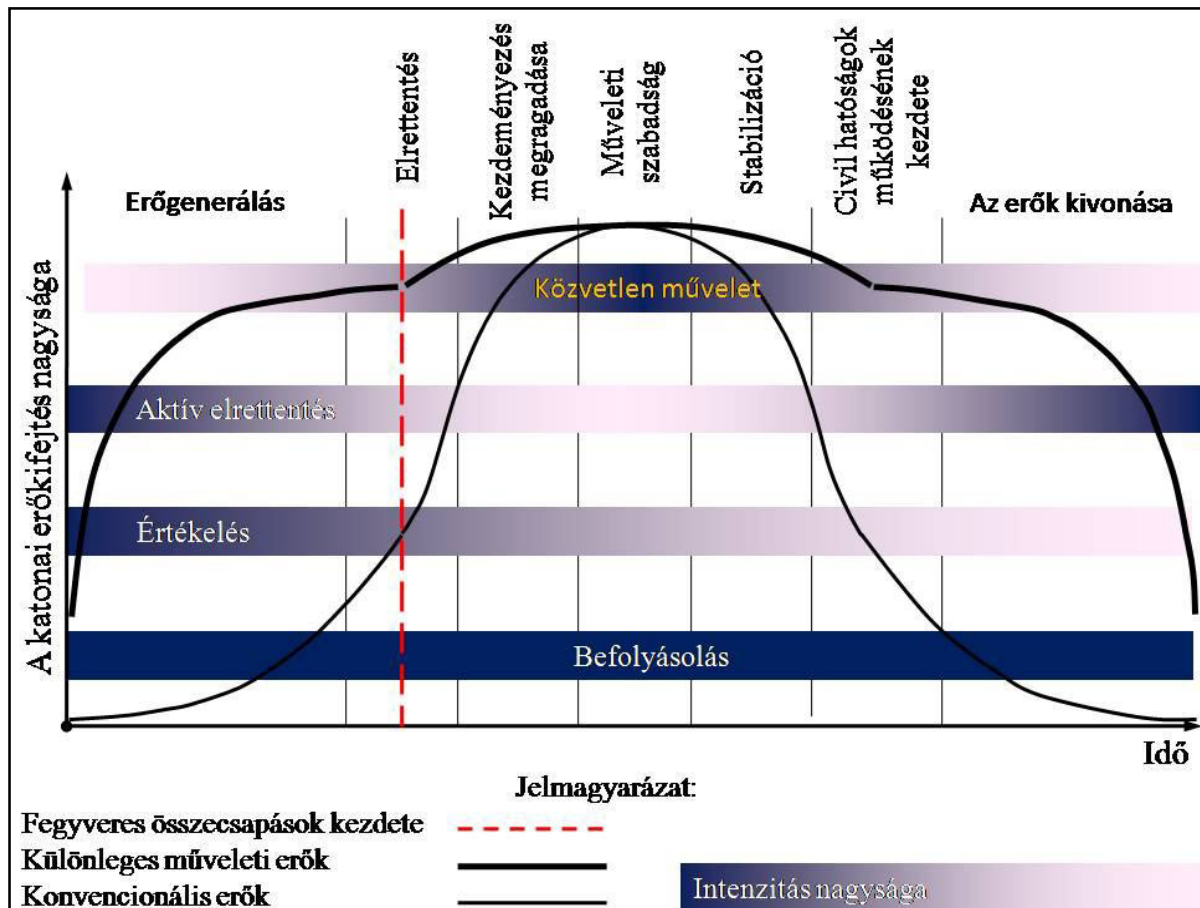

15. ábra A különleges műveleti erők alkalmazhatósága³¹⁷

A különleges erők csoportjai leginkább a különleges műveleti küldetések vezetésére, a helyi erők irányítására alkalmasak mely egy hosszú lefolyású folyamat. Ennek megfelelően a

³¹⁷ ADP 3-05 Special Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, p – 8, Figure 4.

támogató erők is ehhez a feladathoz igazítják a fő erő kifejtését. A ranger erőket a kijelölt célok pusztítására képezték ki, melyet rövid időtartamú műveletekben hajtanak végre. A katonai műveletek egyes fázisaiban az alkalmazott erők nagysága, összetétele, feladatrendszere eltérő. A különleges erők alkalmazásának intenzitását, annak alakulását a katonai műveletek egyes időszakaiban a 16. számú ábra szemlélteti.³¹⁸

16. ábra A különleges erők a katonai műveletek egyes időszakaiban³¹⁹

A kis létszámú, speciális csoportokat a konfliktusok korai fázisában telepítik, és egészen az erők kivonásáig jelen vannak. Esetenként sokkal nagyobb sikereket érhetnek el a jóval nagyobb személyi állományú konvencionális csoportokhoz képest. Az osztagok a műveletek kezdeti fázisaiban szerves részét képezik az elrettentésnek. Ez esélyt ad a fegyveres

³¹⁸ Az ábrán szemléltetett időszakok egyes különleges műveleti követelményeiről William Mc Raven (a SOCOM volt parancsnoka) Special Operations című könyvében részletesen ír. Forrás: Mc RAVEN, William H: The theory of special operations, k. h. n. , Random House Publishing Group, 1996, ISBN: 0 89141 544 0.

³¹⁹ ADP 3-05, p – 6, Figure 3.

összeütközés elkerülésére. A fő feladat a katonai műveleteknek ebben a szakaszában főleg (de nem kizárólagosan) az értékelés, az aktív elrettentés, a szemben álló fél viselkedésének befolyásolása. A katonai aktivitás teljes időtartama alatt készen állnak közvetlen műveletek végrehajtására is. Különösen igaz ez akkor, amikor az ellenséges tevékenység nem éri el a konvencionális erők alkalmazhatóságának küszöbét, vagy azok a felmerülő műveleti feladatok végrehajtására alaprendeltetésük-, és szervezeti felépítésük miatt alkalmatlanok. A különleges erők alkalmazásával késleltethető a nagy létszámú, hagyományos erő bevetése, mely jelentős időelőnyhöz juttathatja a katonai döntéshozókat, illetve lehetőséget ad alternatív megoldások kidolgozására. A speciális képességű alegységek optimális alkalmazásával elkerülhető, a jóval nagyobb létszámú erőkkel és technikai eszközökkel rendelkező konvencionális csapatok hadműveleti területre való telepítése. A műveleti sikerek kulcsa a szervezeteken átívelő többnemzeti együttműködés, mely fokozottan igaz a stabilizáció, valamint az erők kivonásának időszakában. Ebben a fázisban jelentős feladatot jelent a konfliktus kiújulásának megakadályozása, melyet a helyi hatóságoknak való segítségnyújtással valósítanak meg. Kiemelten igaz ez a műveletek korai-, és kései szakaszában, ahol megfelelő létszámú konvencionális erő nem áll rendelkezésre.³²⁰ Az ábra olyan konfliktushelyzetet mutat be, amelynek pontosan behatárolható kerete van. A legtöbb konfliktus azonban napjainkban nem ilyen. Ebből következik, hogy a különleges erők alkalmazási görbéje a 16. ábrán bemutatotthoz képest jelentősen eltérő ívet mutathat, a válság kialakulás előtti időszakait is beleértve.³²¹

Azt is szükséges kijelenteni, hogy a különleges műveleti erők sem képesek minden feladatot megoldani. A műveletek (nem elsősorban csak a katonai műveletek) sikerének a kulcsa, a széles együttműködés hagyományos erő, összhaderőnemi alkalmi harci kötelék, különleges erő, különleges műveletek végrehajtására-, támogatására képes erő, helyi hatóságok között. Az ebben a szemléletben szervezett innovatív művelet eredménye messze felülmúlja a befektetett energiát. A siker egymás teljesítményétől kölcsönösen függ. A hagyományos-, és a különleges erő önálló és kombinált felhasználását a megfelelő arányban szükséges ötvözni, napjaink irreguláris hadviselési, és terrorista ellenes műveleteiben kizárólag így érhetünk el sikereket. Az összkép azonban még bonyolultabbá válik, ha nemcsak a katonai összetevőket vesszük figyelembe, hiszen együtt kell működni a nem kormányzati - nemzetközi

³²⁰ ADP 3-05, p – 6.

³²¹ Forrás: szakértői interjú Porkoláb Imre dandártábornokkal. 2016. június 11.

szervezetekkel is. Az egyedülálló képességek, hadviselési kultúrák összeolvadásával elérhető az összhaderőnemi katonai siker, és a kitűzött stratégiai-, politikai cél.³²² A katonai teoretikusok szerint, a különleges erők legfontosabb szerepe a válságok megelőzésében rejlik.³²³ Alkalmazhatóságuk a fegyveres küzdelem szinte minden formájában jelentős, amelyet a bemutatott szervezetű és képességű különleges erők összetétele is igazol. A speciálisan felkészített, felszerelt, és vezetett alegységek sarokkövét képezik az összefegyvernemi műveletnek, a szövetséges erők támogatásának, a partnerségi kapcsolatok építésének, illetve a speciális műveleteknek. A világ újfajta és gyorsan változó konfliktusainak³²⁴ köszönhetően a jövőben a különleges erők szerepe stratégiai, hadműveleti, és harcászati szinten növekedni fog.³²⁵ Ez abból következik, hogy az egyes konfliktusokban,³²⁶ a szemben álló fél előszeretettel alkalmaz nem konvencionális harceljárásokat, illetve a terrorista hálózatok továbbra is folytatják tevékenységüket. Amíg ezek a biztonsági kockázatok fenn állnak, addig a különleges erők kötelező elemei maradnak a fegyveres harcoknak,³²⁷ valamint a háborús küszöb alattinak minősített konfliktushelyzeteknek is.³²⁸

3.4. Részösszegzés

A különleges erők számos lehetőséget kínálnak a politikai és katonai vezetés számára, a krízis helyzetek megelőzésére-, kezelésére-, illetve a haderő stratégiai céljainak elérésére. A témakörhöz kapcsolódó alapfogalmakat, és összefüggéseket az MH Különleges Műveleti Doktrínáján keresztül foglaltam össze. Kitértem a napjaikat jellemző hibrid hadviselési eljárásokra, amelyben véleményem szerint a különleges erőknek kiemelt szerepe van.

³²² ADP 3-05, p – 7.

³²³ Forrás: szakértői interjú Porkoláb Imre dandártábornokkal. 2016. június 11.

³²⁴ ROBINSON, Linda – MILLER, Paul D. – GORDON IV, John – DECKER, Jeffrey – SCHWILL, Michael – COHEN, Raphael S.: *Improving Stategic Competence – Lessons from 13 years of war*, Santa Monica, California, RAND Corporation, 2014, pp 87-93, ISBN 9780833087751, URL: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2011/RAND_MG990.pdf, Letöltve 2015. február 13.

³²⁵ Strategic Foresight Analysis 2013 Report,

URL: http://www.act.nato.int/images/stories/events/2012/fc_ipr/sfa_security_implications.pdf, Letöltve 2015. március 17.

³²⁶ Fegyveres konfliktus, nem fegyveres úton történő érdekérvényesítés, befolyásoláson alapuló módszerek alkalmazása, amelyhez nincs szükség (fél) katonai szervezetekre.

³²⁷ ADP 3-05, p – 17.

³²⁸ Forrás: szakértői interjú Porkoláb Imre dandártábornokkal. 2016. június 11.

Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők szervezetének harcászati szintű elemzését a kutatás alatt kiterjesztettem. Erre azért volt szükség, hogy részletesen elemezhessem az amerikai szárazföldi különleges műveleti erők logisztikai támogatásának *gondolkodásmódját*. A kutatás bővítéséve után, az MH 2. KRE, és az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők szervezetének elemzése, alapot teremtettem a logisztikai támogatás, és az egyes *képességelemek* összehasonlítására.

A 2. számú mellékletben említett országok különleges erőinél rendszeresített kézfegyvereknél, maroklőfegyvereknél az eltérés a magyar fegyverekhez képest nem jelentős. Lényeges különbségek vannak azonban a páncéltörő, illetve - a nemzeti sajátosságokból adódóan - a szállító eszközöknél. Kijelenthető, hogy a magyar különleges erők felszerelése a nemzetközi összehasonlításban is jónak mondható. Azonban a különleges erők támogatási rendszerében, a hagyományos támogatási elemek mellett, a különleges erők támogatási igényeinek megfelelő, specifikus támogatási elemek is megjelennek egyes országok rendszereiben. A különleges erők országtól és alaprendeltetésű feladattól függően változatosak lehetnek. A támogatási rendszerek tartalmazznak olyan elemeket, melyek a konvencionális, kötetlőbe szervezett alegységek támogatásától, ha kis mértékben is, de eltér. A rendelkezésre álló adatok elemzése után arra következtetek, hogy a román-, és a szlovák különleges erők logisztikai támogatásának *szervezési alapelvei* a magyar különleges művelet-támogatás képességfejlesztés előtt járnak. Figyelemre méltó az önálló hatáskörben szervezett különleges művelet specifikus anyagbeszerzés francia példája is, ám ezt nem értékelem kiemelkedő szervezési elvnek.

3.5. Következtetések

A különleges művelet, küldetés-orientált vezetési rendszert, alapos tervezői munkát, valamint decentralizált végrehajtást és szigorú, részletes begyakorlást követel meg. Ebből következik, hogy a támogatási rendszernek is hasonlóképpen kell felépülnie annak érdekében, hogy hatékonyan tudja követni a különleges művelet által megkövetelt rugalmasságot, és fokozott műveleti tempót.

Az alkalmazási alapelvekből megállapítható, hogy a különleges műveleti alegységek valódi erejük sokszorosával képesek fellépni, stratégiai célkitűzéseiket nagyságrendekkel kisebb

bevetett létszámmal érik el, mint a konvencionális erők. Az alkalmazott létszám töredékének felhasználásából következik, hogy egy bevetés létszáma, támogatási szükséglete, és összköltsége – ugyanolyan stratégiai fontosságú cél elérése mellett – a különleges erők alkalmazásakor, töredéke a hagyományos erők alkalmazási költségeinek.

A „Kitekintés az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők egységeire” című alfejezetben vizsgált különleges erő támogatási rendszerében, a hagyományos támogatási elemek mellett, a különleges erők egyedi támogatási igényeinek megfelelő, specifikus támogató egységek is megjelennek. Az MH 2. KRE hagyományostól eltérő alkalmazási keretei az ellátási rendszerben is különleges anyagi-, szervezeti-, eljárásbeli különbséget feltételeznek, mely feltételezés a további vizsgálódás központi gondolata.

4. A KÜLÖNLEGES ERŐK LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSA

Az előző fejezetek összefoglalták a különleges erők történetét, valamint elhelyezték a speciális rendeltetésű alakulatokat a napjainkat jellemző hadszíntéri körülmények között. Elemeztem, és hangsúlyoztam a hagyományostól eltérő feladatrendszert. A következő fejezet kiemelt feladata a logisztikai támogató rendszer vizsgálata a különleges műveleti sajátosságok szempontjából. A téma elemzéséhez, a különleges erők hadviselésben betöltött szerepe mellett szükségesnek tartom a hagyományostól eltérő támogatási elvek-, módszerek és eljárások ismeretét. Ennek érdekében az elemzést a különleges műveleti támogatási követelmények vizsgálatával kezdem. A vizsgálatot követően szemléltetem, hogy a különleges erők támogató rendszere hogyan illeszkedik az MH logisztikai támogató rendszerébe. Elemzem és értékelem az országhatáron kívüli válságreagáló műveletek logisztikai jellemzőit és követelményeit. Ezek alapján következtetéseket vonok le azzal kapcsolatban, hogy az MH jelenlegi logisztikai támogatási képességei, hogyan tudnak megfelelni a különleges erők speciális elvárásainak. A kapott eredmények szolgálnak alapot arra, hogy összehasonlítást végezzek el az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogató rendszerével.

4.1. A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben

A magyar katonai logisztikai támogatás elemzését az érvényben levő szabályzókra és a hazai szakirodalomban megjelent publikációkra alapozom. Az alfejezetben az alapelvek összefoglalására szorítkozom, azt a különleges erők szempontjából elemzem.

4.1.1. A különleges műveleti erők logisztikai támogatásának sajátosságai

A különleges műveleti erők logisztikai támogatásának szervezését leginkább a rejtettség, az időbeliség, a művelet mélysége, a csoportok összetétele és az alkalmazott harceljárás befolyásolja. A támogatást úgy kell megszervezni, hogy az ellenséges terület mélységében is biztosítsa a felmerült igények kielégítését. Ennek érdekében kiemelt szerepet kapott a rejtettséget leginkább lehetővé tevő légi-, vagy vízi utánszállítási lehetőségek igénybevétele. A támogatás tervezésekor az integrált, nagy logisztikai bázisok helyett a kisebb logisztikai

elemek működtetése szükséges. A támogató rendszernek biztosítani kell a különleges felderítés és a közvetlen műveletek esetén megjelenő, dinamikusan változó anyagigényeket is. Amennyiben a rejtett logisztikai bázis létesítése nem valósítható meg, úgy fel kell mérni a helyszíni beszerzés lehetőségeit.³²⁹

A különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységnek képesnek kell lennie arra, hogy a csoportok mellett előretolt bázist hozzon létre és működtessen. A harcrendi elem feladata az utánpótláshoz és a feltöltéshez szükséges speciális készletek biztosítása. Emellett rendelkezésre kell állnia az egyedi technikai eszközök javításához szükséges képességek, esetleg a cserekészletnek is. A speciális eszközök a hagyományostól eltérő feladatrendszer miatt jelennek meg. A logisztikával szemben kiemelt követelményként jelentkezik a különleges felszerelések³³⁰ biztosítása. Előfordulhat olyan feladat, amihez egyénenként eltérő eszközök szükségesek. A támogató rendszernek ezért az egyes katona szintjéig biztosítani kell a feladat végrehajtásához szükséges, esetenként többfunkciós-, megnövelt élettartamú, és a rejtettséget lehetővé tevő felszereléseket és anyagokat. A követelményeknek megfelelő felszerelés ugyanakkor nem korlátozhatja a mobilitást és a rejtettséget.³³¹

A műveleti biztonság a különleges műveleti feladatok sikerének első számú feltétele, melyet a logisztikai támogató rendszernek is figyelembe kell vennie. Az információkhoz való hozzáférést korlátozni kell a különleges műveleti erők számára rendelkezésre álló készletekről, az igénylés-, és az ellátás rendjéről, az utánpótlásról, valamint, az elérhető szakemberekről. Ebben a tekintetben a műveleti biztonság különösen érzékeny kérdés, a már említett helyszíni beszerzések végrehajtásánál. Erre azért van szükség, hogy a szemben álló csoportok ne értesülhessenek a logisztikai képességekről, ne tudjanak következtetéseket levonni a különleges erők összetételéről és soron következő feladatairól.³³²

A speciális követelményeket már a logisztikai tervezés időszakában figyelembe kell venni. Az értékelő - elemző, valamint a döntés előkészítő folyamatok során, egyaránt meg kell határozni a művelet általános-, és a hagyományostól eltérő logisztikai szükségleteit. A speciális anyagi, és egyéb igények a logisztikai támogatási koncepció részét képezik. A végrehajtandó konkrét

³²⁹ Ált/217, pp (6 - 84) – (6 - 85).

³³⁰ A hozzájuk kapcsolódó speciális javító-, és karbantartóanyag igényel együtt.

³³¹ Ált/217, pp (6 - 86) – (6 - 87).

³³² Ált/217, p – (6 - 87).

támogatási feladatokat folyamatosan egyeztetik a csoporttal. A támogatás tervezésében ez különleges műveleti sajátosságnak mondható, mivel ilyen kis létszámú alegységgel más fegyvernemeknél nem egyeztetik a logisztikai támogatás szükségleteit. A legfontosabb követelmény, hogy a logisztikai tervezés legyen összhangban a művelettervezés fázisaival, és tartsa szem előtt a művelet elsődlegességének elvét.³³³ Ennek megfelelően a logisztikai támogatás, és annak tervezése, hagyományostól eltérő elemekkel egészül ki.

A különleges műveleti erők alkalmazásakor a logisztikai támogatás tervezése, szervezése és végrehajtása folyamatos, dinamikusan változó tevékenységgé válik a vezetés - irányítás minden szintjén. *A végrehajtott feladattól függően a csoportok utánpótlása nem kizárólag harcászati, hanem hadműveleti feladatként is jelentkezik.* Az utánpótlás szervezése a különleges műveleti parancsnok felelőssége, mivel ő ismeri részletesen a rendelkezésre álló erőket, eszközöket, körülményeket, összefüggéseket, valamint a kijuttatás lehetséges eszközeit. A részletes tervezés előfeltétele a hagyományostól eltérő utánpótlás végrehajtásának.³³⁴ Ebben a formában a logisztikai támogatás tervezése-, szervezése és végrehajtása más alegységeknél nem található meg, ezért ez különleges műveleti sajátosság. Ilyen hagyományostól lényegesen eltérő módszer a vészhelyzeti-, a hívásra történő-, és a hátrahagyott utánpótlás. A vészhelyzeti logisztikai utánpótlás a csoport feladat végrehajtása, vagy túlélése érdekében biztosított anyagi készlet, melyet a csoport állít össze a feladat végrehajtás megkezdése előtt. Az eljárást akkor alkalmazzák, ha a csoporttal nincs kapcsolat a beszivárgást követő meghatározott időn belül, vagy ha az alegység a feladat végrehajtás után nem jelentkezik. A támogató központ szervezi a hívásra történő utánpótlást, amennyiben nem tervezett anyagok felhasználására van szükség egy adott műveletben. Az utánpótlás csomagot a megadott anyagszükséglet szerint állítják össze, és a kért helyre juttatják ki. A logisztikai utánpótlás hátrahagyása egy alternatív módja lehet a csoportok ellátásának. A módszert általában saját területen alkalmazzák, ahol azt víz-, vagy föld alá rejtetten helyezik el. A visszahagyott anyagi készletet a csoportok felhasználhatják, de a hátrahagyás helyét visszaállítják eredeti helyzetnek megfelelően. Abban az esetben, ha a készletet más csoport

³³³ Ált/49, pp (4 - 9) – (4 - 11).

³³⁴ Ált/49, p - (4 - 11).

részére helyezték el, a felhasználáshoz a hadszíntér különleges műveleti parancsnokának felhatalmazása szükséges.³³⁵

A speciális utánpótlás szervezési eljárások³³⁶ előre nem látható anyagok-, és felszerelések biztosítását követelik meg a logisztikai támogató rendszertől. A váratlan igények kielégítésére a folyó művelet alatt nagyon kevés idő áll rendelkezésre. Még a legkörülményesebb logisztikai tervezés sem tudja biztosítani a váratlan, dinamikusan változó különleges műveleti igényeket, ezért előtérbe kerül, a valós idejű, igénylés alapú ellátás. Ebből következik, hogy a hagyományos igénylési és ellátási rend, valamint annak ideje lényegesen lerövidül. A fogadó oldalon tehát szükség van a különleges műveletekben jártas logisztikai tisztre (altisztre), a kijuttatási módnak megfelelő szállító kapacitásra, és az azonnali beszerzési jogkörre.

Az alfejezetben eddig tárgyaltak alapján megállapítható, hogy a különleges műveleti erők a hagyományostól eltérő követelményeket támasztanak a logisztikai támogató rendszerrel szemben. A speciális igények kiemelten érintik:

- az infrastrukturális támogatást (rejtett bázisok berendezése, izolációs helységek biztosítása);
- az anyagi-, technikai támogatást (dinamikusan változó anyagi igények valós idejű biztosítása);
- a szállítást (speciális eszközök rejtett vízi-, légi utánszállítása);
- az üzemben tartást (speciális eszközök javítása, cseréje előretolt logisztikai bázison);
- a tervező-, döntés előkészítő folyamatot (a különleges műveleti igények megállapítása).

4.1.2. A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédség összhaderőnemi támogató rendszerében

Ahhoz, hogy részletes képet kapjunk a különleges erőket érintő támogatási kérdésekről, megítélésem szerint ismerni kell a harcászati szinten megjelenő logisztikai támogatási specialitásokat. Ennek érdekében az előző alfejezetben tárgyaltam azokat a sajátosságokat,

³³⁵ A Különleges Műveleti Zászlóalj alkalmazási elvei, Székesfehérvár, MH ÖHP, 2010. pp 25 – 26.

A kiadvány fellelhető a Hadtörténeti Könyvtár gyűjteményében. 1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4. Raktári jelzet: Sz 18.672-1.

³³⁶ Kiemelten a hívásra történő-, és a vészhelyzeti utánpótlás

melyek kizárólag a különleges műveleti csoportok logisztikai támogatása során jelentkeznek. Ebben az alfejezetben bemutatom, hogy a különleges műveleti specialitások hogyan illeszkednek az MH támogatási rendszerébe, melynek során bemutatom a szervezeti háttérrel is. Az elemzés során kizárólag a speciális alaprendeltetésű (al)egység érdekében működő katonai szervezeti elemeket tárgyalom. Ezért nem célom az MH teljes logisztikai támogatási rendszerének a tárgyalása.

Az összhaderőnemi képességek helye és szerepe a különleges műveleti erők támogatásában

Az MH 2. KRE logisztikai szervezetei, a logisztikai utaltsági rend és a szolgálati alárendeltségen kívül a szakmai irányításon keresztül csatlakoznak az MH összhaderőnemi logisztikai rendszeréhez. Az ezred logisztikai állományának szakmai előljárója az MH ÖHP Logisztikai Erők főnöke (parancsnokhelyettes), aki egyben gyakorolja a szakirányítás jogkörét is.³³⁷ Az MH ÖHP alárendelt katonai szervezetek alkalmazásának logisztikai támogatása az MH ÖHP Logisztikai Erők főnök (parancsnokhelyettes) felelőssége.³³⁸ Feladatait az irányítása alá tartozó szerveivel végzi, melyek a Logisztikai Műveleti Főnökség, az Üzemben tartási és Ellátási Főnökség, és az Egészségügyi Főnökség. Az egyes főnökségek funkcionális feladatait az MH ÖHP Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) részletesen meghatározza.³³⁹ Az MH ÖHP szervezetében a különleges műveleti követelményeket a Különleges Műveleti Főnökség (MH ÖHP KMF) képviseli, mely az MH ÖHP Szárazföldi Haderőnem Főnöke (parancsnokhelyettes) irányítása alá tartozik. Az MH ÖHP KMF logisztikai vonatkozású funkcionális feladata a támogató erők képességeinek-, és a fejlesztés követelményeinek meghatározása. A főnökség részt vesz a kutatás - fejlesztésre vonatkozó igények, és a harcászati-, műszaki követelmények kidolgozásában is. Ellenőrzi a hadműveleti és kiképzési követelmények érvényesülését a kifejlesztett, vagy beszerzett eszközök hadrendi rendszeresítési folyamatában.³⁴⁰ Az MH ÖHP KMF együttműködése az MH ÖHP Logisztikai Erők főnökével a szolgálati út betartásával valósul meg. A Különleges Műveleti Főnökség, illetve a logisztikai főnökségek a szolgálati-, és a szakmai alá – fölérendeltség szerint kapcsolódnak az MH stratégiai szintű vezetés - irányítási rendszeréhez.

³³⁷ MH 2. KRE SZMSZ, 2. számú melléklet.

³³⁸ MH ÖHP SZMSZ, p – 16.

³³⁹ MH ÖHP SZMSZ, pp 65 - 73.

³⁴⁰ A különleges műveleti és különleges műveleti támogató erők, képesség-kiegészítő elemek vonatkozásában.

A honvédelmi igazgatás rendszerén belül a stratégiai szintű logisztikai szervezetek feladata a logisztikai támogatás felső szintű megtervezése. Ezt a feladatot a HM Honvéd Vezérkar (HM HVK) logisztikai szervezete, a HM HVK Logisztikai Csoportfőnökség látja el.³⁴¹ Kodifikációs-, koordinációs-, és funkcionális feladatait az irányítása alá tartozó szerveivel végzi, mely a Logisztikai Támogató osztály, a Logisztikai Forrás Felügyeleti osztály és a Logisztikai Rendszerek Osztály. A csoportfőnökség a védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkár szakmai irányítása mellett hajtja végre az MH logisztikai rendszerének szakmai irányításával kapcsolatos feladatokat.³⁴² A HM HVK szervezetében a különleges műveleti követelményekkel kapcsolatos feladatokat a Különleges Műveleti Osztály látja el, a HM HVK Hadműveleti Csoportfőnök alárendeltségében.³⁴³ Alaprendeltetése az MH különleges műveleti képesség átfogó, tárcaszintű, stratégiai szakmai képviselője.³⁴⁴ A vizsgált téma szempontjából kiemelt feladat az MH különleges műveleti képesség fejlesztéséhez kapcsolódó elvárások meghatározása. Az osztály követelményt támaszthat a szervezeti kialakítás, harci és harci támogató képességek területén egyaránt.³⁴⁵ Az együttműködés más osztályokkal a minisztériumi vezetőkkel való kapcsolattartás rendjében szabályozott.³⁴⁶

A különleges erők összhaderőnemi logisztikai támogatásának vizsgálata után megállapítom, hogy a különleges műveleti követelményeket osztály-, illetve főnökség szintű szervezet képviseli a stratégiai-, és a hadműveleti vezetési szinten. Az MH különleges műveleti képesség szakmai képviselőjén túl feladatuk a támogatási követelmények meghatározása is.

A megállapítás tényszerű, természetesen nem jelent tudományos eredményt. A hivatkozott szervezeti és működési szabályzatok-, illetve ügyrendek elemzése után azonban szembetűnő, hogy a „hivatalos” **együttműködés** kizárólag **a szolgálati út betartásával lehetséges**. Szükségesnek tartom kiemelni, hogy a szakértői interjúk alkalmával több interjúalany is kitért

³⁴¹ Ált/217, p – (2 - 1).

³⁴² 53/2014. (VIII. 1.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról, p – 44, URL: http://www.kormany.hu/download/b/21/30000/HM_SZMSZ%20_20140801.pdf, Letöltve 2015. december 20.

³⁴³ A Honvédelmi Minisztérium organogramja (2015.12.10.),

URL:

<http://www.kormany.hu/download/8/42/90000/A%20Honv%C3%A9delmi%20Miniszt%C3%A9rium%20organogramja.PDF>, Letöltve 2015. december 20.

³⁴⁴ Honvéd Vezérkar Hadműveleti Csoportfőnökség: A Honvéd Vezérkar Hadműveleti csoportfőnökség Ügyrendje, Budapest, HM HVK HDMCSF, 2014, 46 p. (Nytsz.: 1518/147/166/2014), p – 28.

³⁴⁵ A Honvéd Vezérkar Hadműveleti csoportfőnökség Ügyrendje, p – 29.

³⁴⁶ A Honvéd Vezérkar Hadműveleti csoportfőnökség Ügyrendje, p – 33.

az informális kapcsolatok-, illetve az együttműködés jó minőségére.³⁴⁷ Úgy gondolom, hogy az informális kapcsolati háló szervezeti működési szabályzatokban rögzítése után az együttműködés tovább fejleszhető lenne. A hatékonyabb együttműködés érdekében nem tartom túlzásnak egy szervezeti elem rendszeresítését sem, mely a különleges műveleti erők speciális logisztikai támogatási igényeinek konvencionális támogató rendszerbe való integrálásáért felelős.³⁴⁸

4.1.3. A különleges műveleti erők harcászati szintű logisztikai támogatása országhatáron belül

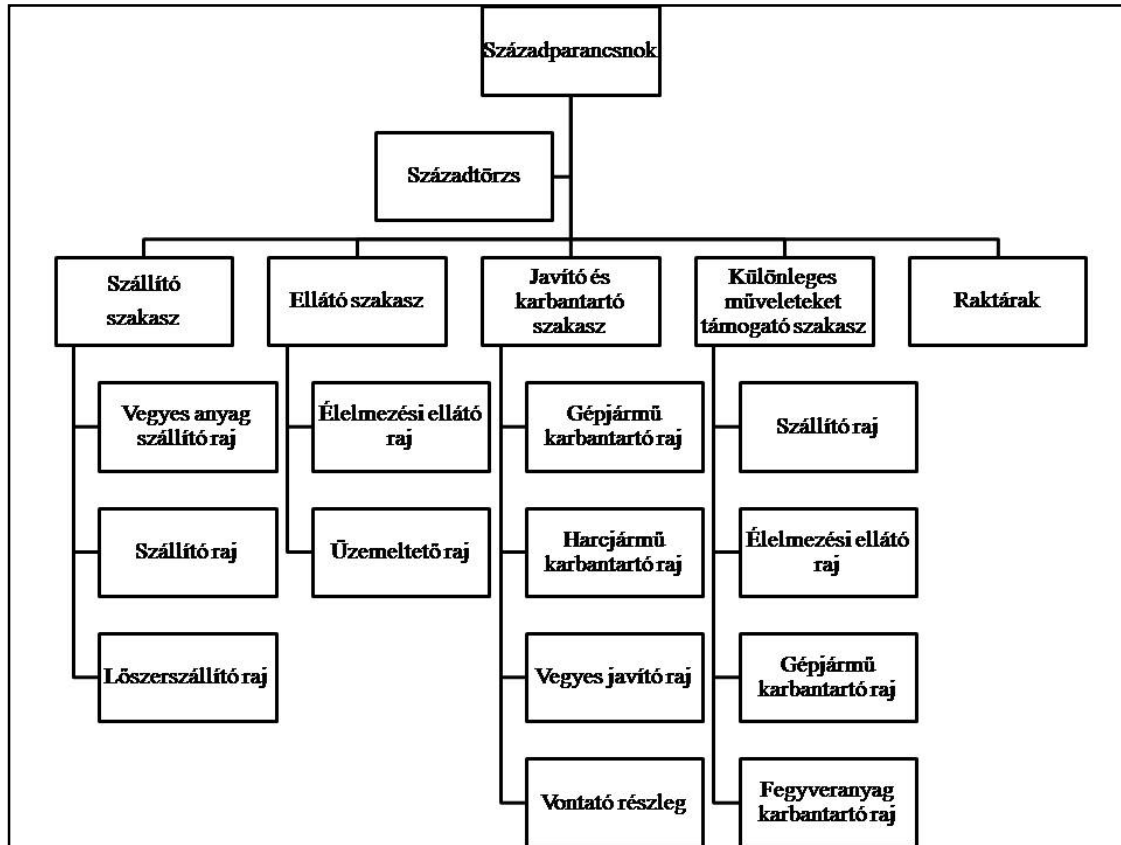
A különleges rendeltetésű erők logisztikai támogatása országhatáron belül az ezred szervezetszerű logisztikai alegységén, a logisztikai utaltsági rend szerinti ellátáson, valamint az összhaderőnemi képességeken³⁴⁹ alapul. A katonai szervezet logisztikai támogatását béke utaltsági rendszerben, laktanyai elhelyezésben az MH 86. SZHB, országhatáron belüli kihelyezésben és műveleti alkalmazásban általában az ezred logisztikai százada végzi. Az alegység szervezeti felépítését a 17. számú ábra mutatja be. A logisztikai század alaprendeltetésű feladata az alkalmazásban levő alegységek teljes körű logisztikai támogatása (legfeljebb kettő irányban, egy azonos időben).³⁵⁰

³⁴⁷ Kaposvári László ezredes, Holman Csaba alezredes, Sánta Gábor alezredes, Tajti Norbert alezredes

³⁴⁸ Az ezzel kapcsolatos koncepciómat a későbbiekben részletesen kifejtem.

³⁴⁹ A különleges műveleti erők támogatása hadműveleti feladat is lehet. Ált/49, p – (4 - 11).

³⁵⁰ MH különleges rendeltetésű erők küldetés, rendeltetés, fő feladatok, p – 8.

17. ábra Az MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezred Támogató századának felépítése³⁵¹

Az alegység feladatait szállító szakasszal, ellátó szakasszal, javító- és karbantartó szakasszal, raktárakkal hajtja végre. Az állománytáblában új elemként jelenik meg a különleges műveleteket támogató szakasz,³⁵² melynek alaprendeltetése az alkalmazott különleges műveleti alkalmi kötelék (SOTG) támogatása.³⁵³ A támogató század az ezred parancsnok közvetlen szolgálati alárendeltségében, a logisztikai főnökség vezetőjének szakmai irányítása mellett tevékenykedik.³⁵⁴

A különleges műveletek logisztikai szükségleteit az ezred logisztikai főnöksége határozza meg. A speciális igényeket a logisztikai tervezés folyamatában állapítják meg, mely a műveleti tervezés szerves része. Az értékelő - elemző, döntés - előkészítő és döntési folyamatok alapadatai közvetlenül a csoportoktól érkehetnek, mely különleges műveleti sajátosságként értékelhető. A főnökség funkcionális felépítése megfelel a fő logisztikai

³⁵¹ A szerző által készített ábra. Forrás: MH 2. KRE SZMSZ

³⁵² MH 2. KRE Állománytábla, pp 7 – 8.

³⁵³ Forrás: Szakértői interjú Sándor Tamás ezredessel.

³⁵⁴ A század képességeire a későbbiekben részletesen kitérek.

területek szakági csoportosításának,³⁵⁵ közvetlenül az ezredparancsnoknak van alárendelve. A logisztikai főnök az ezred teljes logisztikai támogatását koordinálja, szakmai előjárója az ezred logisztikai állományának.³⁵⁶ Gyakorolja az ezred szintű, logisztikai gazdasági vezető feladatokat is.³⁵⁷ Az utaltsági rendnek megfelelően az ellátó katonai szervvel együttműködve, az önálló ágazatokra vonatkozóan teljes hatáskörrel tervezi, szervezi, koordinálja és irányítja az ezred logisztikai támogatását.³⁵⁸

Békében az MH 2. KRE ellátó katonai szervezete az MH 86. SZHB. Feladatainak végrehajtásához szükséges infrastruktúra, eszközök, anyagok, készletek, pénzügyi és számviteli, valamint egyéb szolgáltatások biztosítása érdekében a két katonai szervezet között gazdaságossági, célszerűségi szempontok alapján kialakított logisztikai utaltsági rendszer működik. A rendszer anyagnemenként és szaktevékenységenként határozza meg az ellátó, és ellátott katonai szervezet kapcsolatát. A logisztikai utaltsági rendnek megfelelően az MH 2. KRE önálló gazdálkodást folytat fegyverzeti,³⁵⁹ optikai-, tábori híradó-, páncélos és gépjármű technikai-, kiképzés technikai-, számítástechnika és ügyviteli-, humán-, illetve műszaki anyagnemekben. Az önálló gazdálkodást kiegészítik a lajtromos technikai eszközök az utalt szakterületeken is.³⁶⁰ Egyéb szakágakban a gazdálkodását az MH 86. SZHB végzi.³⁶¹ A különleges erők olyan speciális támogatási igényeit, melyet sem a szervezetszerű-, sem az ellátó egység nem tud kielégíteni, az MH támogató rendszere összhaderőnemi logisztikai képességeivel biztosítja.³⁶²

A különleges erők speciális támogatási igényei nem kizárólag a műveleti alkalmazás alatt keletkeznek. A hagyományos logisztikai támogató rendszer már a kiképzés időszakában komoly kihívásokkal néz szembe. A kiképzési feladatok sikeres végrehajtása érdekében olyan szokatlan anyagigényeket kell kielégíteni, amelyet a logisztika saját hatáskörben nem tud megoldani. Ezzel kapcsolatban a legélénkebb személyes tapasztalatom az egészségügyi

³⁵⁵ Haditechnikai-, hadtáp-, közlekedési, elhelyezési támogatást tervező elemek, stb.

³⁵⁶ Logisztikai Század, Zászlóalj Támogató Részleg, Zászlóalj Törzstámogató Szakasz Logisztikai Támogató Raj.

³⁵⁷ Az MH 2. KRE logisztikai támogatásáról a nézeteimet „A Magyar Honvédség különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának újraértelmezése” című alfejezetben fejtem ki. Itt elemzem Gulyás Attila, a támogató zászlóalj szervezeti struktúrájáról alkotott álláspontját is.

³⁵⁸ MH 2. KRE SZMSZ.

³⁵⁹ Kivéve lőszer.

³⁶⁰ Ilyen például az üzemanyag szakterület. Az üzemanyag ellátásért az MH 86. SZHB felel, de az üzemanyagotöltő gépkocsit nem az ellátó alakulat biztosítja.

³⁶¹ Szakértői interjú Halicskuné Lukács Angéllával, az MH 2. KRE Logisztikai Főnökség mb. Főnökkel.

³⁶² Ált/217, p – (2 - 6). (2. 5. 1. pontban)

specialisták élő szöveten végrehajtott kiképzési foglalkozása. A felkészülés érdekében nem csak az állatokat, de ketamint³⁶³ is be kellett szerezni. A speciális anyagigényt az MH 34. BLKMZ Logisztikai Részlege csak az MH Szárazföldi Parancsnokság Egészségügyi Főnökség segítségével tudta kielégíteni.

A különleges erők speciális támogatási igényei hatványozottan jelentkeznek a műveleti alkalmazás előtt, a felkészülés időszakában. Az első különleges műveleti csoport alkalmazása előtt olyan egyéni felszerelés kiegészítéseket-, és felszereléseket kellett beszerezni, melyek a MH nómenklatúrájában egyáltalán nem szerepeltek. A teljesség igénye nélkül például lángálló maszk és kesztyű, egykezes kés, szikrázás-mentes behatoló készlet, egyéni fegyvertároló láda.³⁶⁴ A logisztikai támogatás számára túlzás nélkül szokatlannak nevezhető anyagigényeket az MH 34. BLKMZ úgy szerezte be, hogy az adott felkészülés alatt, a kiképzési keret terhére megvásárolta. Az értékhatár alatti beszerzéseket külön előjárói engedéllyel hajtották végre. A speciális igények megjelenése, és azok kielégítése közt nem volt ritka a több hónapos, egy éves időintervallum. Erre az engedélyezési eljárások miatt volt szükség. Meg kell azonban jegyezni, hogy miután a szükséges engedélyek rendelkezésre álltak, valamint megtalálták a forrásokat, az ismételt beszerzés már ennek az időnek a töredéke alatt végrehajtható volt, esetünkben lecsökkent néhány hétre.

4.1.4. Különleges műveletek logisztikai támogatása országhatáron kívül

A többnemzeti műveletekben részt vevő katonai szervezetek szerepvállalásának döntés előkészítési, megalakítási, végrehajtási és kivonási feladatait a 78/2007. (HK 15.) HM utasítás szabályozza.³⁶⁵ A döntés előkészítésben érintett szervezetek³⁶⁶ elkészítik az előzetes erőforrás-, költségvetési és kiadási igényterveiket, javaslatot tesznek

³⁶³ Jelentős fájdalomcsillapító hatással bíró általános érzéstelenítőszer.

³⁶⁴ VARGA Tamás: Különleges Műveleti erők nemzetközi környezetben történő alkalmazásának logisztikai aspektusai I. (Műveleti tervezés –alkalmazás előkészítés), URL: http://www.pstc.hu/rovatok/tanulmányok/tanulmányok/VTszds_KM.pdf, Letöltve: 2015. április 5.

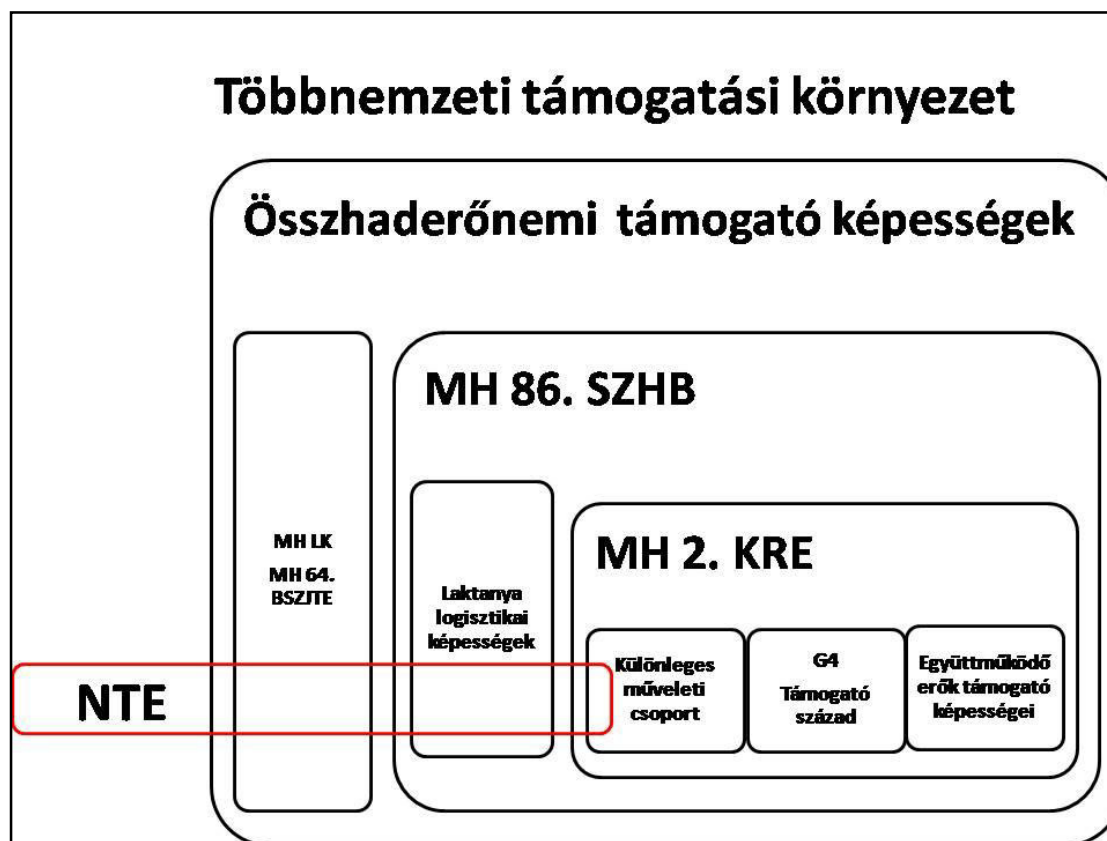
³⁶⁵ 2015 – ben, a Különleges Műveleti Kontingens vezetője Afganisztánban egyéni beosztás, ezért ide értendő az egyéni beosztások állományjegyzékei alapján szolgálatot teljesítők döntés előkészítési, megalakítási, végrehajtási és kivonási feladatai is.

³⁶⁶ A Védelempolitikai Főosztály-, a Védelmi Tervezési Főosztály a Védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkár alárendeltségében, illetve a Gazdasági Tervezési és Szabályozási Főosztály-, a Védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkár alárendeltségében. Forrás: A honvédelmi tárca szervezeti felépítése 2016. május 14-től.

URL: http://www.kormany.hu/download/9/c6/b0000/HM_szervezeti_abra_.pdf. Letöltve: 2016. május 20.

kötelezettségvállalásra, előkészítik az országgyűlés, illetve a kormány döntéséhez szükséges előterjesztés tervezetét. Az előkészítő munkát a HM védelempolitikai szakállamtitkár koordinálja. Az MH többnemzeti válságreakáló és béketámogató műveletekben való részvételre kijelölt katonai szervezetek megalakítását az MH ÖHP végzi. A megalakult katonai szervezet a HM HVKF által jóváhagyott állománytáblával, felszerelési jegyzékkel és műveleti utasítással rendelkezik.³⁶⁷ Az országhatáron kívüli logisztikai támogatás végrehajtásáért, az MH ÖHP parancsnoka felelős. A többnemzeti szerepvállalásban résztvevő erők logisztikai támogatása a helyi-, a többnemzeti-, illetve a nemzeti erőforrások felhasználásával történik. Ezek alapját a nemzeti erőforrások-, két és többoldalú többnemzeti-, illetve szolgáltatási szerződések adják. Az MH ÖHP parancsnok jogkörét az MH ÖHP Logisztikai Műveleti Főnökségén keresztül gyakorolja. A szervezet, felelős az MH ÖHP alárendelt katonai szervezeteinek külföldi műveletekben résztvevő logisztikai szakállományának kiválasztásáért, felkészítéséért, az alegységek, kontingensek átcsoportosításáért, telepítéséért, nemzeti támogatásáért, valamint váltásáért. A béketámogató műveletben alkalmazott különleges erő valós logisztikai támogatását komplex rendszer biztosítja, melyet a 18. számú ábra szemléltet.

³⁶⁷ 78/2007. (HK 15.) HM utasítás a Magyar Köztársaság határain kívüli válságreakáló és béketámogató műveletekkel kapcsolatos Magyar Honvédséget érintő feladatokról.

18. ábra A magyar különleges erők támogató rendszere, környezete³⁶⁸

A honi területen az úgynevezett „missziós felkészítés” időszakában a csoport közvetlen támogatását az MH 2. KRE szervezetszerű logisztikai alegységei, valamint az MH 86. SZHB támogató alegységei végzik a már tárgyalt logisztikai utaltsági rendnek megfelelően. A csoport igénybe veheti az együttműködő erők támogató kapacitásait is. Az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred (a továbbiakban MH 64. BSZJLE)³⁶⁹ hajtja végre a külföldön alkalmazott katonai szervezet nemzeti támogatását.³⁷⁰ Az országhatáron kívüli műveleti területen a közvetlen nemzeti támogatást a Nemzeti Támogató Elem (NTE) végzi.

A hadműveleti területen települt, nemzeti támogató feladatokat ellátó logisztikai szervezet, mint támogatási forma az MH-ban 2007. március 01 – óta létezik, 2015. szeptember 1-től az MH ÖHP jogi személyiségű szervezeti egysége, alkalmazási körzete, a NATO RS teljes műveleti területe. A Nemzeti Támogató Elem (NTE) működése külön jogszabályi háttérrel

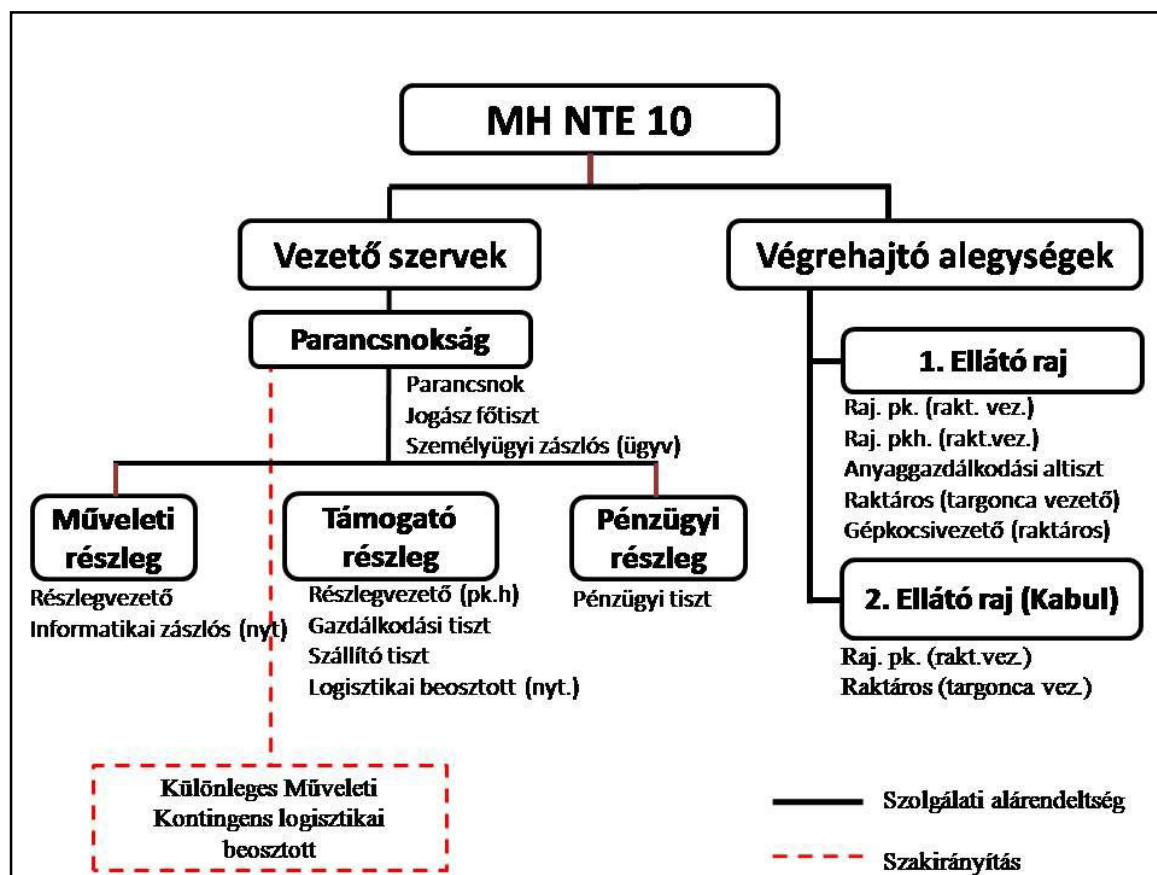
³⁶⁸ A szerző által szerkesztett ábra.

³⁶⁹ A logisztikai ezred az MH ÖHP parancsnokának közvetlen szolgálati alárendeltségében működik.

³⁷⁰ MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred,

URL: http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_64_boconadi, Letöltve 2015. május 6.

szabályozott.³⁷¹ Szervezeti felépítése biztosítja, a NATO ISAF (2015. január 1-től RSM) műveletben résztvevő nemzeti katonai szervezetek és az egyéni beosztást ellátó állomány teljes körű logisztikai, pénzügyi, jogi és személyügyi támogatását. Az NTE funkcionális felépítését, valamint az információs-, és a kapcsolati rendszerét a 19. számú ábra szemlélteti. Működési rendjét az NTE 10. váltásának példáján keresztül mutatom be.

19. ábra Az NTE szervezeti felépítése a tizedik váltásban³⁷²

³⁷¹ 128/2010. MH ÖHP PK parancs az MH Nemzeti Támogató Elem Afganisztán kijelöléséről és felkészítéséről; 362/2010. MH ÖHP PK intézkedés az ISAF műveleti területen települő magyar erők nemzeti logisztikai támogatásának szabályozására; 99/2003. (X. 10.) OGY határozat az afganisztáni Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők (továbbiakban ISAF) műveleteiben történő magyar katonai részvételről; 2113/2008 (VIII. 27.) Korm. határozat az afganisztáni Biztonsági Közreműködő Erők műveleteiben történő magyar katonai részvétel engedélyezéséről; 1014/2010. (I. 28.) Korm. határozat az afganisztáni Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők (ISAF) műveleteiben történő további magyar katonai szerepvállalásról szóló 2186/2008. (XII.29.) Korm. határozat módosításáról; 5/2010. (V. 12.) HM határozat egyes költségvetési szervek alapító okiratának módosításáról (az MH NTE Afganisztán az MH ÖHP alapító okirata mellékletének 12. pontjában szerepel); 132/2008. (HK 9.) HM FLÜ VIG és MH ÖHP PK együttes intézkedése a Magyar Köztársaság határain kívüli válságreakáló és béketámogató műveletekkel kapcsolatos, a Magyar Honvédséget érintő feladatok logisztikai támogatás végrehajtásának részletes szabályairól; 136/2010. (HK 6.) HM HVKF parancs a NATO ISAF műveletben résztvevő magyar kontingensek és egyéni beosztású katonák logisztikai támogatását végrehajtó MH Nemzeti Támogató Elem kijelöléséről és felkészítéséről

³⁷² Az NTE 10. váltása 2014 november-2015 május között látta el feladatait Mazar-e-Sharifban. A szerző által készített ábra. Forrás: Alapító okirat, URL: <http://2010-2014.kormany.hu/download/4/cc/21000/MH%20%C3%96HP.PDF>, Letöltve 2015. március 23. A forrást kiegészíti a hadszíntéren készített szakértői interjú anyaga. A mélyinterjút a szerző Nyitrai István alezredessel, az NTE 10. váltás parancsnokával készítette.

A szervezet műveleti feladatait az MH ÖHP parancsnok utasításai, az MH ÖHP Műveletirányító Főnökség szakmai irányítása szerint látja el. Részlegei együttműködnek a TAAC-N CJ1, CJ2, CJ3, CJ6 főnökeivel, és a magyar kontingensek, csoportok vezetőivel. A támogatási feladatok – a támogató részlegvezető (pk. h.) vezetésével – az MH ÖHP Logisztikai Erők Főnöke (pk. h.) szakmai irányítása szerint valósulnak meg, aki ezt a jogkörét az MH ÖHP Logisztikai Műveleti Főnökség főnökén keresztül gyakorolja.³⁷³ A támogatási feladatok megszervezésében - Afganisztánban - a szervezet együttműködik az TAAC-N CJ4 főnökével, a támogató zászlóalj³⁷⁴ parancsnokával, a magyar kontingensek logisztikai szakállományával, az egyéni beosztású személyek vezetőivel. A szervezet részt vesz továbbá a logisztikai támogatás érdekében szükséges egyetértési memorandumok technikai egyezmények előkészítésében, az MH haditechnikai eszközei működtetéséhez szükséges anyagok és eszközök, valamint szolgáltatások ellentételezésével kapcsolatos eljárások lefolytatásában, a hadszíntéri pénzügyi ellátásban, a műveleti területen végrehajtott beszerzések lefolytatásában, valamint adminisztratív, jogi és személyügyi támogatásban. Az NTE végzi az egyes szervezetek tartalék készleteinek számvetését, megalakítását, tárolását, szinten tartását, és nyilvántartását, az érkezők személyes felszerelésének kiegészítését, szervezi a hadszíntéren belüli légi szállítást.³⁷⁵ A RSM feladatot végrehajtó különleges műveleti csoport támogatásának nemzeti feladatait is az NTE végzi. A különleges műveleti csoport egyedi támogatási igényeit a KMK logisztikai beosztott altisztje képviseli.

A kontingensek felszereléseit, valamint nem a műveleti területen lévő készleteket az MH LK, és az MH 64. BSZJLE tárolja. A különleges erők esetében nem ritka, hogy más nemzettől olyan eszközöket és anyagokat vesz át, melyek korábban az MH rendszerében még nem voltak beazonosítva. Ebben az esetben az ezred a kapott információk alapján, megküldi az adatokat az MH LK részére, ahol az eszközt beazonosítják.³⁷⁶ A szakági feladatokat az MH ÖHP Parancsnokának 79/2012. MH ÖHP PK intézkedése szabályozza részletesen.

³⁷³ MH ÖHP SZMSZ, pp 65 - 67.

³⁷⁴ Multinational Support Task Force – Többnemzeti Támogató Alkalmi Kötelék

³⁷⁵ Forrás: Nyitrai Istvánnal készített szakértői interjú

³⁷⁶ A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság Parancsnokának 79/2012. MH ÖHP PK intézkedése a Magyarország határain kívül szolgálatot teljesítő állomány logisztikai támogatására, egészségügyi biztosítására és biztonságtechnikai feladatokra.

Az országhatáron kívüli műveleti területen a közös cél- és eszközrendszerben megvalósítható támogatást többnemzeti logisztika biztosítja.³⁷⁷ Többnemzeti logisztikai támogatási megoldás lehet a befogadó nemzeti támogatás, a logisztikai vezető nemzeti szerepvállalás, a többnemzeti integrált logisztikai egység, az összhaderőnemi logisztikai támogató csoport, a feladatra szakosodott nemzet és a szerződés alapján harmadik fél által nyújtott logisztikai támogatás.

- A befogadó nemzeti támogatás egy nemzet által békeidőszakban, szükségállapotok, válság, vagy konfliktus esetén a fogadó nemzet területén elhelyezkedő, működő, illetve átvonuló szövetséges erők és szervezetek számára nyújtott polgári és katonai segítség. Az ilyen segítségnyújtás alapját a befogadó nemzetek, a küldő nemzetek és / vagy a NATO illetékes szervei között megkötött megállapodások képezik. Alapvető szabályzóik az MC 334/2, és az AJP-4. 5 (A). A Befogadó Nemzeti Támogatás, harmadik fél által nyújtott támogatási szolgáltatás (TPLSS)³⁷⁸ szerződések alapján, amelyek a NATO és/vagy a nemzetek között kötött két- vagy többoldalú együttműködési megállapodások alapján biztosíthatók. A kölcsönös támogatási szerződéseket többnyire azzal a vezető nemzettel kötjük, ahova a magyar felajánlás beintegrálódik. Előfordul az is, hogy olyan, az adott táborot üzemeltető nemzettel kell kötni szerződést, amellyel nincs alá-fölérendeltségi viszony, ebben az esetben a kölcsönös együttműködés alapja a közös elhelyezkedés.³⁷⁹ Rendszerint szükségleti kimutatás alapján jelezzük az igényeket. A befogadó nemzet kormánya koordinálásával biztosítunk bizonyos logisztikai támogatási formákat. A TPLSS esetén többnyire szintén a fogadó ország egyik vállalata biztosítja az ellátást, azonban nem BNT keretében (kormányzati koordinálás nélkül), hanem közvetlen szerződések alapján (például helyi Mercedes szerviz gépkocsi javítására). Ezt a szerződést kötheti a NATO valamely szervezete, amelyhez csatlakozhatnak a nemzetek, vagy köthetik a nemzetek közvetlenül.
- A logisztikai vezető nemzeti támogatás alkalmazásakor, egy nemzet – nemzeti alárendeltségben maradva – hivatalosan vállalja egyes támogatások, illetve szolgáltatások nyújtását a többnemzeti haderő egészének vagy részeinek. Teljes körű logisztikai ellátás is lehetséges, amelynek két formája van a Logisztikai Vezető

³⁷⁷ Ált/217 p – (7 - 6).

³⁷⁸ Third Parties Logistic Service Support (TPLSS)

³⁷⁹ 55/2010 (III: 11.) Kormányrendelet, URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000055.KOR, Letöltve 2015. október 6.

Nemzet (LLN), és a Feladatra Szakosodott Nemzet. A Feladatra Szakosodott Nemzet (Logistic Role Specialist Nation-LRSN) azt jelenti, hogy a logisztikai szolgáltatás akár egy anyagnemre is korlátozódhat (üzemanyag). A feladatszabás jog- és hatáskörét NATO parancsnok gyakorolja. A logisztikai vezető nemzeti szerepkört többnyire a (műveleti) vezető nemzet vállalja. Szerepre szakosodáskor az LRSN többnyire nem (műveleti) vezetőnemzet. Mindkettőre jó példa az I. anyagosztállyal, illetve az üzemanyaggal történő ellátás.³⁸⁰

- Többnemzeti integrált logisztikai egységről beszélünk, amikor egy vagy több nemzet hivatalosan vállalja a többnemzeti haderő egészének vagy részeinek támogatását, olyan módon, hogy a műveleti irányítás a többnemzeti parancsnok jog- és hatásköre marad (ilyen például a Többnemzeti Integrált Logisztikai Egység Multinational Integrated Logistic Unit - MILU)³⁸¹ (Magyarország is részt vesz a közlekedés koordináló integrált logisztikai egységben). A MILU-k folyamatos készenlétben vannak és bármely műveletben alkalmazhatóak igény szerint.³⁸²

A különleges erők országhatáron kívüli műveleti területen való logisztikai támogatásának vizsgálata után, az alábbiakat állapítom meg:

- Alapvető követelményként jelentkezik, hogy az országhatáron túli szövetségi műveletben a nemzeti erőket alapvetően a nemzeti rendszer támogassa. A nemzeti-, összhaderőnemi kapacitásokat kiegészítik a többnemzeti logisztikai erőforrások, a befogadó nemzeti támogatás (BNT) egyes képességei, valamint a harmadik fél által biztosított erőforrás.³⁸³
- Különleges műveleti sajátosság, hogy a különleges műveleti parancsnokságot és a végrehajtó erőket rendszerint a különleges műveleti keret- vagy vezető nemzet – logisztikai támogatási egyezmények alapján – támogatja. Ezt a logisztikai támogatást a saját nemzeti támogatás, illetve a BNT csak kiegészíti,³⁸⁴ melyet a különleges erők már bemutatott speciális logisztikai támogatási igényei indokolnak.
- A közös cél- és eszközrendszerben megvalósítható támogatást a többnemzeti logisztika³⁸⁵ és a NATO műveleti logisztikai lánc biztosítja.³⁸⁶

³⁸⁰ AJP-4.9 Allied Joint Doctrine for Modes of Multinational Logistic Support, NATO Standardization Agency, 2013, pp (2 – 1) – (3 – 4).

³⁸¹ Multinational Integrated Logistic Unit (MILU)

³⁸² AJP-4.9, pp (4 -1) – (4 – 3).

³⁸³ Ált/217, p - (6 -87).

³⁸⁴ Ált/217, pp (6 -85) – (6 - 86).

³⁸⁵ Ált/217, p - (7 - 6).

³⁸⁶ Ennek hatását a különleges erőkre külön alfejezetben tárgyalom.

4.1.5. A Magyar Honvédség logisztikai támogatásának doktrínális háttere, különleges műveleti szemszögből vizsgálva

A korábbi alfejezetben elemeztem az MH logisztikai támogató rendszerét, és a különleges műveleti követelményeket, ebben az alfejezetben összehasonlítom a követelményeket az érvényben levő szabályzatok adta lehetőségekkel. Az összehasonlítás célja az, hogy megállapítsam, hogy az MH logisztikai támogatás alapelvei mennyiben képesek a különleges művelet specifikus kihívásoknak megfelelni. Az Összhaderőnemi Doktrína logisztikai fejezete a különleges erők speciális követelményeivel nem foglalkozik. A témát, az Ált/217 LOGD 4 (3), és az Ált/49 KMD 1 tárgyalja. Az Ált/49 KMD 1, a különleges műveleti logisztikai támogatás alapelveihez az Ált/217 LOGD 4 (3) meghatározásait tekinti kiinduló alapnak, azokat kiegészíti a különleges műveleti sajátosságokkal. A doktrínális háttér fejlődésében jelentős előrelépés, hogy megjelent a különleges művelet logisztikai támogatása, és annak sajátos igénye.³⁸⁷ Ált/49 KMD 1 a különleges műveleti speciális támogatásra vonatkozólag kevés hozzáadott értéket hordoz, jobbára az Ált/217 LOGD 4 (3) tételeit vette át.³⁸⁸ Az összhaderőnemi logisztikai támogatás alapelveinek különleges műveleti szempontok szerinti vizsgálatát az 1. számú táblázatban foglalom össze.

³⁸⁷ Az ÖLD 2. kiadása még említés szinten foglalkozott a különleges erők speciális támogatási igényeivel.

³⁸⁸ Az ÖLD 3-t 2016-ban, - két évvel később adták ki mint az Ált/49 MD 3.5 (1)-t. Az ÖLD 3 2014-ben gyakorlatilag készen állt, de a 2013-ban a Magyar Honvédség Logisztikai Támogató rendszer változása miatt a szervezeti háttérrel át kellett dolgozni, amely nem érintette az elveket. A doktrínafejlesztésre az értekezés összegzésében teszek javaslatot.

Az MH logisztikai támogatásának összhaderőnemi alapelvei ³⁸⁹	Az alapelv különleges műveleti követelményekre gyakorolt hatása
1. Az alkalmazási igények elsődlegességének érvényesítése	A különleges erők stratégiai szintű feladatrendszere, a támogatási erőforrások elsődlegességét feltételezi.
2. Célirányos beszerzésekkel az ellátási és üzemeltetési biztonság fenntartása	A céltudatos beszerzések lehetővé teszik az egyedi feladatra való hatékony felkészülést, biztosíthatja a támogatástervezés-, szervezés-, végrehajtás sikerét.
3. Feladatorientált készletképzés és a helyszíni felhasználást elősegítő decentralizálás	Lehetővé teszi a speciális, egyedi igényeket kielégítő készletképzést. A feladatorientált, decentralizált készlet, alapja az előretolt, (rejtett) logisztikai bázisnak.
4. Mobilitást lehetővé tévő, modul rendszerű szervezeti felépítés	Lehetővé teszi olyan szervezeti elemek létrehozását, melyek fokozhatják a logisztikai támogató szervezet integrálhatóságát, telepíthetőségét.
5. Változó körülményekhez történő rugalmas alkalmazkodás	A különleges művelet alaptermészete a rugalmas reagálás, a támogató környezetnek is képesnek kell lennie a gyors változásra.
6. Többoldalú együttműködésre való készség	A többnemzeti környezetben való alkalmazás miatt kiemelt alapelv.
7. Ellátási lánc szervezése és működtetése az anyagáramlás folyamatossága érdekében	Az ellátási lánc lineáris, a láncból való kilépést a szervezet nem tolerálja. Az elmélet az 50-es, 60-as évek lineáris funkcionális gondolkodását tükrözi. ³⁹⁰ A napjainkat jellemző hadszíntéri viszonyok - a hibrid hadviselést is beleértve - a hálózat alapú gondolkodást preferálják. Az ellátási láncban az anyagi készlet sok időt tölt el, mely nem támogatja a különleges műveleti követelményeket.
8. Logisztikai erőforrások feladat alapú, normára és normatívákra épülő tervezése és felhasználása	Csak a közös felhasználású anyagoknak vannak normatívái. A különleges műveleti tervezésnek, a különleges művelet specifikus anyagfelhasználásnak normatívái nincsenek, minden különleges műveleti küldetés egyedi tervezésű, egy speciális feladat megoldására koncentrálnak, a harcmodor nem konvencionális, míg a normatív tervezést konvencionális eljárásra dolgozták ki. A normára épülő logisztikai ellátási rendszer megítélésem szerint alkalmatlan a különleges műveleti logisztikai támogatás tervezésére.

1. táblázat: A logisztikai támogatás alapelvei, és a különleges művelet specifikus támogatási követelmények összehasonlítása³⁹¹

³⁸⁹ Ált/43, p – (5 – 2).

³⁹⁰ SZEGEDI– PREZENSZKI, pp 336 – 337.

³⁹¹ A szerző által készített összegző táblázat, melynek forrásait a lábjegyzetek tartalmazzák.

A magyar doktrínális háttér vizsgálata, és a különleges erők logisztikai követelményeinek vizsgálata és elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy a logisztikai támogatás összhaderőnemi szintű *alapelvei* döntően lehetővé teszik a hatékony különleges művelet specifikus logisztikai támogatás szervezését (a táblázatban 1-6 fsz). Ki kell azonban jelteni, hogy néhány alapelv a speciális alaprendeltetésű alegység logisztikai támogatását szervező tiszteket komoly kihívás elé állítja (a táblázatban 7-8 fsz). Megítélésem szerint az ellátási lánc szemlélet, és a normatívákra alapuló ellátásszervezés önmagukban már nem képesek megfelelni a különleges erők támasztotta elvárásoknak.³⁹²

A katonai logisztikai támogatásban általánosan elfogadott követelmények érvényesülnek, melynek azonban prioritási sorrendje nincs. Adott feladat során más-más igény kerül előtérbe.³⁹³ A főbb logisztikai követelmények közül megítélésem szerint a rendelkezésre állásra-, az időbeliségre, a telepíthetőségre, a folyamatos fejlesztésre, a feladatorientált szervezetre, és az együttműködési készségre a különleges erő kiemelten érzékeny, az alaprendeltetésből, és az alkalmazásból adódó követelmények miatt. A felsorolt logisztikai követelmények különleges erőkre gyakorolt hatását a 2. számú táblázatban foglaltam össze.

³⁹² A témával kapcsolatos javaslatokat az alfejezet összegzése tartalmazza.

³⁹³ Ált/217, p – (6 – 44).

A logisztikai követelmény ³⁹⁴	A követelmény különleges műveletre gyakorolt hatása
Időbeni rendszerbe állás és folyamatos szervezeti működőképesség	A különleges művelet specifikus anyagok és szolgáltatások rendelkezésre állása kulcskérdés a küldetés tervezésében. A közös használati körön kívül eső anyagok, eszközök, szolgáltatások beszerzése viszont hosszú időt vesz igénybe.
Telepíthetőség, mozgékony és manőverező képesség az anyagi készletekkel	A csoportok telepíthetősége mellett a támogató elemek telepíthetőségét is biztosítani kell.
Logisztikai képességek folyamatos fejlesztése	A különleges művelet folyamatosan, világviszonylatban is ugrásszerűen fejlődik. Nélkülözhetetlen a támogató rendszer folyamatos fejlesztése.
Feladatorientált szervezeti kialakítás és szabályozott működtetés	A speciális feladatrendszer, speciális támogatási rendszert követel.
Együttműködési készség a nemzeti és a szövetségi rendszerekben	A többnemzeti alkalmazási környezet miatt az együttműködési képesség, a különleges műveleti követelmények integrálása a hadszíntér támogató rendszerébe alapvető fontosságú kérdés.

2. táblázat A logisztikai követelmények különleges erőkre gyakorolt hatása³⁹⁵

A logisztikai támogatás általánosan elfogadott követelményei megítélésem szerint megfelelnek a különleges műveleti elvárásoknak, a hatékony logisztikai támogatásszervezésnek a *logisztikai követelmények* nem állnak útjában. Úgy gondolom azonban, hogy a doktrínák adta lehetőségek, és a támogatásszervezés mindennapi gyakorlata nincs maximálisan összhangban. A legnagyobb különbséget a doktrínális alapelvek, és a támogatás megvalósulása közt a szervezeti felépítésben, és az időben rendelkezésre állásban látom.

A magyar különleges erők logisztikai támogatásának vizsgálata után az alábbiakat állapítom meg:

Az Ált/217 LOGD 4 (3) alapvető módszerként a normán alapuló ellátást határozza meg.³⁹⁶ Az elv a konvencionális alegységek közepes napi felhasználásán, a prognosztizált igényeken, és a

³⁹⁴ Ált/217, pp (6 – 44) – (6 - 45).

³⁹⁵ A szerző által készített összegző táblázat, melynek forrásait a lábjegyzetek tartalmazzák.

³⁹⁶ Ált/217, p – (4 - 4).

normákon alapul.³⁹⁷ A különleges műveleti feladatokra jelenleg normarendszer nem áll rendelkezésre. Megítélésem szerint az ellátási elv, egy nem konvencionális alapon szervezett, nem hagyományos harceljárást alkalmazó alegység esetén nehezen alkalmazható. Logisztikai szempontból a különleges műveletek sikerének záloga az igénylés alapú ellátás bevezetése és fenntartása.³⁹⁸ A konvencionális támogató módszerek közül az igényeken alapuló rendszer alkalmasabb a dinamikusan változó igények kiszolgálására. Az ellátás a csapatoknál bekövetkezett tényleges anyagfelhasználáshoz igazodik,³⁹⁹ vagyis feltételezhetjük, hogy a felhasznált anyag a rendszerben egyszer már rendelkezésre állt. A különleges műveleti feladatok tárgyalásánál már kitértem arra, hogy előfordul olyan helyzet, amikor nem prognosztizálható anyagigény merül fel (vészhelyzeti utánpótlás). Szélsőséges esetben a teljesítésére csupán néhány óra áll rendelkezésre. A különleges műveleti feladatoknál tehát az igények kielégítésének kulcsfontosságú eleme az időbeliség. A tervezés alatt, illetve a küldetés elemzés és végrehajtás időszakában egyaránt felmerülhetnek olyan támogatási igények, melyekre a támogató rendszernek azonnal reagálnia kell. Ez a fajta igény kielégítés sokkal közelebb áll a „éppen a megfelelő időben” (Just in Time - JIT) logisztikai koncepcióhoz, mint a push – pull támogatáshoz.⁴⁰⁰ A konvencionális támogatási képességet tehát ki kell egészíteni úgy, hogy az lehetővé tegye a küldetés kritikus felszereléseinek (szolgáltatásainak) azonnali beszerzését. A kutatásaim eredményeképpen arra a megállapításra jutottam, hogy a push, és a pull elv mellett a JIT elveit is az ellátás alapvető módszerei közé kell emelni, a különleges erők esetében.

Az MH 2. KRE logisztikai szervezeteinek feladata az egység logisztikai támogatása. Tevékenységüknek át kell fognia a katonai szervezet egészét, és ki kell hogy terjedjen a katonai műveletek mindegyikére. A rendelkezésükre álló ellátó, fenntartó, szállítási kapacitásoknak biztosítani kell az egység logisztikai szükségleteinek teljes körű kielégítését.⁴⁰¹ A közvetlen logisztikai támogatást a logisztikai század végzi. Szervezeti felépítésének alkalmazkodnia kell a támogatott egység alaprendeltetéséhez és műveleti követelményeihez.⁴⁰² Képesnek kell lennie a logisztikai támogatás végrehajtására egy időben,

³⁹⁷ Ált/217, p – (4 - 5).

³⁹⁸ Ált/49, p – (4 - 13).

³⁹⁹ Ált/217, p – (4 - 5).

⁴⁰⁰ Meg kell jegyezni azonban, hogy a JIT nem zárja ki sem a push, sem a pull elvet teljesen.

⁴⁰¹ Ált/43, p – (5 - 19).

⁴⁰² Ált/217, p (2 - 4).

két irányban egyszerre.⁴⁰³ A szabályzatban rögzített követelmények, és a rendelkezésre álló lehetőségek összehasonlítása-, és elemzése után megállapítható, hogy a logisztikai alegység további fejlesztése szükséges annak érdekében, hogy önállóan meg tudjon felelni a doktrínális követelményeknek. Megfontolandó, hogy az MH 2. KRE logisztikai alegysége annyi különleges műveleteket támogató szakasszal rendelkezzen, ahány SOTG-t az ezred képes felállítani. A szakasznak képesnek kell lennie a már bemutatott speciális logisztikai igények kielégítésére, és a telepíthetőségre.⁴⁰⁴ Az alaprendeltetésből adódó harcászati feladatok, és a szervezeti felépítés további tanulmányozása után megállapítható, hogy a logisztikai század önállóan nem képes a minden műveletre kiterjedő logisztikai támogatás végrehajtására: szervezetszerű alegységeivel nem képes megfelelni a légi-, vízi-, utánszállítás végrehajtására. A hivatkozott doktrínák szerint, a hagyományostól lényegesen eltérő utánpótlási módszer szerinti támogatást⁴⁰⁵ is a logisztikai alegységnek kell végrehajtania, de az ehhez szükséges szervezetszerű alegységekkel nem rendelkeznek. Az ezred a mélységben tevékenykedő csoportok logisztikai támogatását csak az összhaderőnemi képességek bevonásával, a logisztikai utaltsági rend szerint tudja részben biztosítani. Megállapítom, hogy a szervezeti felépítés ebben a tekintetben sem felel meg maradéktalanul a doktrínális követelményeknek. Merőben szokatlannak ítélem meg, hogy az ezred közvetlen támogatását század végzi, hiszen csapatszintű logisztikai alegység esetén az ezred támogató alegysége zászlóalj.⁴⁰⁶

Az országhatáron kívüli támogatás rendszerében a különleges műveleti logisztikai beosztású összekötő altiszt alkalmazását kiemelt jelentőségűnek ítélem meg:

- a műveleti biztonság szempontjából különösen fontos, hogy az összekötőt az ezred állományából jelölik ki;
- az Ált/49 KMD 1 az összekötő feladatkört a hadműveleti/hadszintér parancsnokság vonatkozásában említi,⁴⁰⁷ viszont nincs hasonló módon kijelölt, különleges műveleti logisztikáért felelős tiszt (altiszt) a békevezetés - irányítás hadműveleti és stratégiai szintjén;
- megfontolandónak tartom a módszer alkalmazását országhatáron belül is. A logisztikai összekötő tiszt a különleges művelet specifikus támogatási igényeket

⁴⁰³ MH különleges rendeltetésű erők küldetés, rendeltetés, fő feladatok, p – 8.

⁴⁰⁴ Rejtett bázis létesítése, rejtett szállítási képessége, speciális felszerelések üzemeltetése, stb.

⁴⁰⁵ Hívásra történő-, vészhelyzeti-, hátrahagyott utánpótlás

⁴⁰⁶ Ált/217, p – (2 - 4).

⁴⁰⁷ Ált/49, pp (3 - 4) – (3 - 5).

hatékonyan tudná illeszteni a konvencionális összhaderőnemi logisztika rendszerébe;⁴⁰⁸

- az összekötői feladatok ellátására szervezetszerű részleg, vagy alegység nem áll rendelkezésre, megfontolandónak tartom annak beillesztését az ezred állományába.

Az utánpótlási módszerek vonatkozásában megállapítottam, hogy az automatikus, a vészhelyzeti, és a hívásra történő utánpótlás végrehajtási határidői nincsenek kidolgozva, ezzel kapcsolatban különleges műveleti, és logisztikai szabályzó nem létezik. Az elvekből az is hiányzik, hogy az utánpótlási módok hogyan alkalmazhatók az egyes különleges műveleti küldetésekben.⁴⁰⁹

A kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy a magyar különleges műveleti támogatás alapja a konvencionális logisztika, az összhaderőnemi képességekkel. A különleges erő a teljes támogató rendszerrel szemben specializált követelményeket támaszt, ami egyedi képességeket követel meg. A különleges műveleti specifikumok miatt a logisztikai jelenlét jelentősen növekedhet. Az erőforrások gazdaságos felhasználása, valamint a szükségtelenül nagy logisztikai támogató rendszer működtetésének elkerülése érdekében kiemelt jelentőségű a körültekintő logisztikai és hadműveleti tervezés. Itt szükségesnek tartom leszögezni, hogy a műveleti biztonság miatt nem tartom helyes megoldásnak a támogatás összhaderőnemi „kiszervezését”.

Megítélésem szerint a logisztikai támogatás sikeressége, nem választható el a különleges műveleti feladatkör alapvető ismeretétől.

A doktrínális, és a szervezeti háttér elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy a különleges műveleti erők logisztikai támogatásának fejlesztése az alábbi két cselekvési változatban lehetséges:

1. Jelentős támogató képességbeli fejlesztés szükséges annak érdekében, hogy a különleges műveleti erők támogató alegysége megfeleljen a doktrínális követelményeknek.

⁴⁰⁸ Itt meg kell jegyezni, hogy az MH ÖHP-n irányítási rendszer már létezik, melyet az MH ÖHP parancsnok az egyes alárendelt katonai szervezetek irányában működtet. Ezzel szemben a tárgyalt összekötőket a különleges műveleti erők delegálják az együttműködőkhöz.

⁴⁰⁹ A katonai segítségnyújtási feladatok során (MA – Military Assistance) elméletileg feladatként jelentkezik az éppen felkészített (külföldi) kormányerő felszerelése és logisztikai támogatása is.

2. A különleges erők vonatkozásában át kell gondolni a doktrínális hátteret. Szakítani kell a támogató alegység teljes körű logisztikai biztosítási kötelemével. El kell ismerni (doktrínában), hogy a támogató század nem képes a művelet teljes spektrumában a teljes ezred támogatására. Meg kell állapítani a képesség hiányt. A feltárt képességhiányt összhaderőnemi képességekkel pótolni kell.

Megítélésem szerint a különleges erők vonatkozásában szükséges, de esetenként nem elégséges az igénylés alapú ellátás bevezetése és fenntartása, melyet az Ált/49 KMD 1 említ.⁴¹⁰ Mindkét változatnál megfontolandó az ellátás alapvető módszerei közé a JIT elveinek beemelése a különleges erők vonatkozásában. Harcászati szinten továbbá ki kell dolgozni a különleges művelet specifikus támogatási módszerek normáit. Indokoltnak tartom a különleges műveleti erőket támogató logisztikai erők képességeinek doktrínális meghatározását úgy, hogy az összhangban legyen a „3. 1 A magyar különleges műveleti képesség” alfejezetben bemutatott időnormákkal.

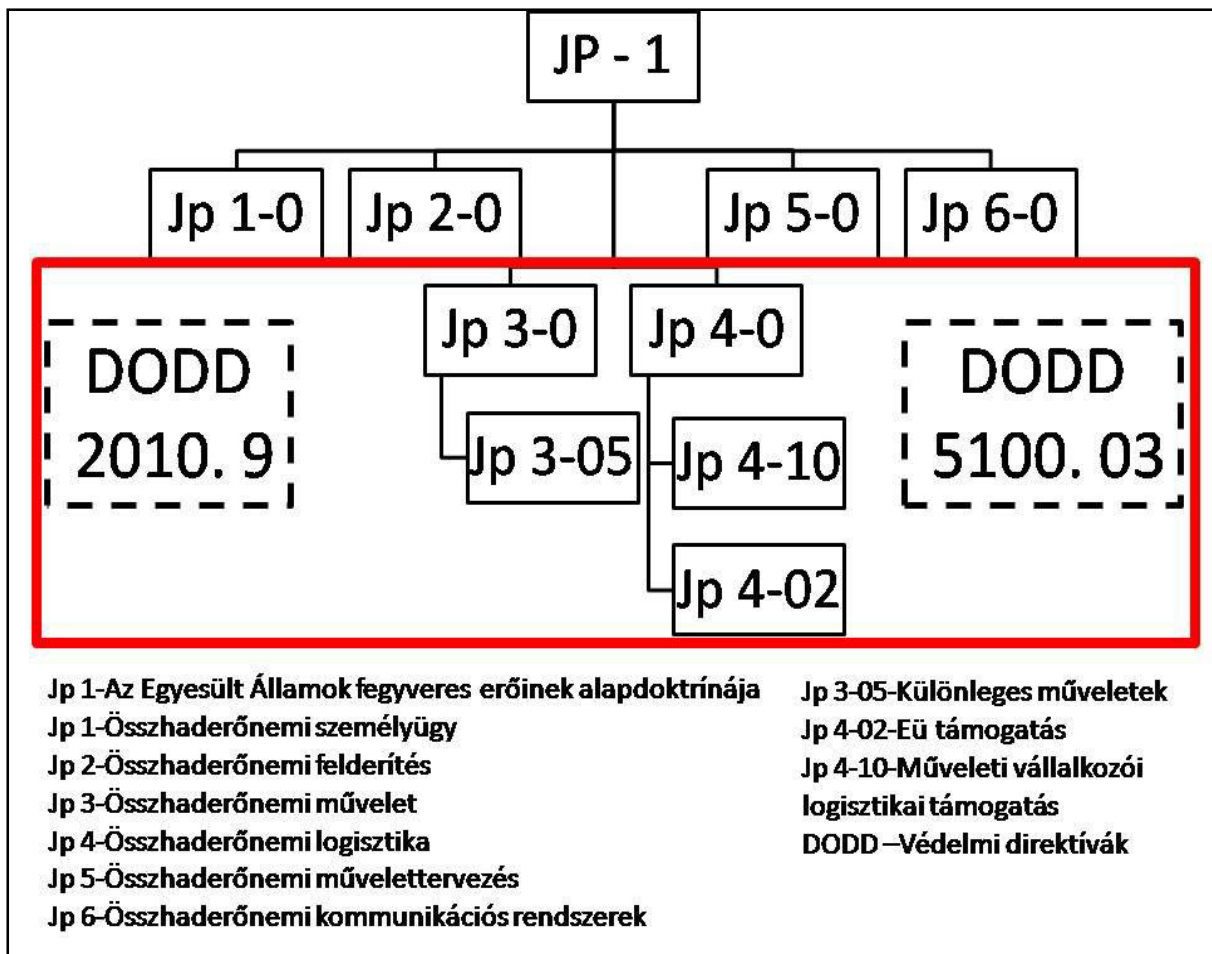
4.2. Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatása

Az MH logisztikai támogatási rendszerének vizsgálata után az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges erők logisztikai támogatási rendszerének elemzését elkerülhetetlennek tartom. Az összehasonlítás azért tűnik magától értetődőnek, mert a magyar különleges műveleti képességre az amerikai minta nagy hatást gyakorolt, és gyakorol. Az Egyesült Államok felszereléssel, képzéssel-, kiképzéssel támogatja a képesség fejlesztését. Az alfejezetben elemzem az összhaderőnemi-, és a szárazföldi haderőnem logisztikai támogatásában megjelenő különleges műveleti specialitásokat. Az alfejezet megállapításai alapot szolgáltatnak a magyar és az amerikai támogatási *elvek* összehasonlításához.

⁴¹⁰ Ált/49, p – (4 - 13).

4.2.1. Az összhaderónemi logisztikai támogatásban érvényesülő különleges műveleti sajátosságok

A téma vizsgálatát a logisztikai támogatásra és a különleges műveletre együttesen ható doktrínákon keresztül végzem el. A haderő egészét felölelő doktrínális háttér meglepően széles, ezért csak a különleges erőket érintő okmányok vizsgálatára szorítkozom. Az összhaderónemi alapidokumentumok tagozódását a hierarchiában a 20. számú ábra szemlélteti:

20. ábra A különleges erők támogatására ható összhaderónemi szintű doktrínák rendszere⁴¹¹

A doktrínális hierarchia csúcán az Egyesült Államok fegyveres erőinek alapidoktrínája, a JP – 1 áll. Az alapszabályzat valamennyi haderónem által alkalmazandó alapokat, általános

⁴¹¹ A szerző által készített ábra. Forrás: Jp 3-05, pp (IV – 5) – (IV – 7).

érvényű utasításokat tartalmaz.⁴¹² A következő szint a törzs funkcionális felosztása szerinti szakalap doktrínális szint, melyet a funkcionális területek részletes szakszabályzatai követnek. A Jp 3-0 hadműveleti, a Jp 3-05 a különleges műveletek alap dokumentuma. A JP 4-0 az összhaderőnemi logisztikai támogatás doktrínális kézikönyve, mely tervezési, támogatás végrehajtási iránymutatásokat, ajánlásokat fogalmaz meg a parancsnok és törzse számára. A kiadvány felelősséget, jogkört, ellenőrzési lehetőségeket (kötelmet) is elérhetővé tesz, valamint logisztikai tervezési iránymutatásokat fogalmaz meg. A tartalmi összefoglaláson túl kiemelten fontos, hogy a szabályzat iránymutatásai a törzsekre, a hadszíntér parancsnokokra, a haderőnem alárendelt parancsnokságaira, az alkalmi harci kötelékek parancsnokaira egyaránt vonatkoznak.⁴¹³ A különleges művelet specifikus ellátási követelmények és igények kielégítésének kereteit a Védelmi Minisztérium iránymutatása⁴¹⁴ határozza meg. Az ábra elemzése után megállapítható, hogy a logisztikai támogatás súlypontjait, és a különleges műveleti erők támogatási követelményeit a logisztikai doktrínák mellett hadműveleti alapszabályzók is részletesen tárgyalják. A 20. ábra kiemeli azokat az összhaderőnemi doktrínákat és védelmi direktívákat, melyek a különleges erők támogatását közvetlenül befolyásolják.

Az Egyesült Államok egész világot behálózó, egymással szorosan összefüggő és összekapcsolódó műveletei összetett és áttekinthető logisztikai támogatási környezetet követelnek meg. Az összhaderőnemi logisztikai támogatásban, az alapelvek és alapfunkciók mellett, ezért kiemelten érvényesül a nemzeti és többnemzeti képességek alkalmazása, valamint az egyéb szolgáltatások integrálhatóságának biztosítása.⁴¹⁵ A műveletek végrehajtásakor a különböző, nem ritkán többnemzeti katonai szervezetek mellett más kormányzati szereplőkkel, civil-, és nem kormányzati szervekkel is számolni kell. A feladatok összehangolását az összhaderőnemi logisztikai törzs végzi.⁴¹⁶ A logisztikai támogatás szervezésekor alapkövetelmény a csapatok maximális készenléti szintjének biztosítása mellett a telepített összhaderőnemi erőforrások optimalizálása. Az optimalizálási elvárások az anyagi

⁴¹² JP – 1, Doctrine for the Armed Forces of the United States, k. h. n. , Joint Chief of Staff, 2013, p - 2.

URL: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1.pdf, Letöltve: 2015. március 12.

⁴¹³ JP 4-0 Joint Logistic, k. h. n. , Joint Chief of Staff, 2013, pp i – (I – 1),

URL: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp4_0.pdf, Letöltve 2015. március 13.

⁴¹⁴ Department of Defense Directive No: 5100.03 - Support of the Headquarters of Combatant and Subordinate Unified Commands, k. h. n. , DODD, 2011,

URL: <http://www.dtic.mil/whs/directives/corres/pdf/510003p.pdf>, Letöltve: 2015. március 18.

⁴¹⁵ Jp 4-0, p (I – 1).

⁴¹⁶ Jp 4-0, p (I – 7).

készletekre, az ellátási rendszerekre, közlekedési hálózatokra, azok menedzsmentjére is kiterjednek. A folyamat magába foglalja a követelmények meghatározását, az erőforrások-, a képességek-, és a kockázatok gondos elemzését. Az ellátás globális *hálózaton* keresztül valósul meg.⁴¹⁷ Az erőforrások optimális felhasználása érdekében, a logisztikai vezetés kiemelt szakfeladata az összhaderőnemi támogatási követelmények, és a tervezési tevékenységek szinkronizálása. A megfelelő készlet kialakítás érdekében, a tervezési folyamat alatt az alábbi részfeladatokat hajtják végre:

- felállítják műveleti követelmények szerinti prioritásokat;
- biztosítják az egyes manőverek átláthatóságát;
- azonosítják a művelet sikere szempontjából kritikus fegyver rendszereket;
- biztosítják az anyag átcsoportosítások átláthatóságát;
- felállítják a támogatási feladatok prioritási listáját.⁴¹⁸

A támogatási követelmények maradéktalan teljesítése érdekében a művelettervező-, és a logisztikai tervező szervezeti elemek szoros együttműködése elengedhetetlen. A tervezés alatt azonosítani kell a küldetés prioritásait, értékelni a kockázatokat, meg kell szervezni az ellátási útvonalak megóvását az ellátás valamennyi funkcionális területén. Gondoskodni kell, a logisztikai szolgáltatások egészének megóvásáról beleértve a különálló raktárakat és a feladat végrehajtásban érintett vállalkozókat is.⁴¹⁹

Az összhaderőnemi logisztika egyik alaprendeltetése, a logisztikai képességek integrálása és koordinálása a haderőnemek, és a logisztikai támogatás egyéb szereplői között. A feladat végrehajtására, minden haderőnemenél szervezeti elem áll rendelkezésre. A szárazföldi haderőnem legfőbb logisztikai támogatás végrehajtását szervező törzse, mely az alárendelt katonai szervezetek támogatását szervezi, a hadszíntér támogató parancsnokság,⁴²⁰ mely szerves része a haderőnem parancsnokságának.⁴²¹ A parancsnokság felelőssége a közvetlen támogatás szervezési feladatokon kívül a többnemzeti erők támogatásának szervezése, valamint a kormányzati, és nem kormányzati szervek támogatása is. A felelősségi területhez tartozik a hadszíntér ellátási rendszerének becsatolása a globális ellátási hálózatba. A parancsnokság képes hadműveleti szintű, a műveleti terület igényeinek leginkább megfelelő egy-, vagy több logisztikai vezetési elem kikülönítésére (ESC-Expeditionary Sustainment

⁴¹⁷ Jp 4-0, p (II – 4).

⁴¹⁸ Jp 4-0, pp (II – 4) – (II – 12).

⁴¹⁹ Uo.

⁴²⁰ (TSC – Theater Sustainment Command)

⁴²¹ (ASCC – Army Service Component Command)

Command). A gyorsan telepíthető, adott érdekeltségi területre fókuszáló, előretolt vezetés-irányítási elemek képesek a logisztikai vezetésre, amíg a hadszíntér támogató parancsnokság a feladatot nem képes átvenni. Abban az esetben, ha az adott hadművelleti területen felvonultatott erők meghatározó „komponense” a szárazföldi haderőnem, akkor annak parancsnoksága felelős az összhaderőnemi logisztikai támogatás szervezéséért is. A haderőnem parancsnoka logisztikai állományán, és vezetési irányítási rendszerén keresztül kiemelt figyelmet fordít a különleges erők támogatásának szervezésére.

A haderőnem parancsnokság kiemelt feladata a konvencionális és a különleges művelleti erők támogatási igényeinek szinkronizálása, a különleges erők támogatási igényeinek integrálása a támogatási rendszerbe.⁴²² A különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igények kielégítésére a vezetés irányítás alsóbb szintjein is megjelennek szervezeti elemek.⁴²³ A hadszíntér különleges művelleti parancsnoka különleges művelleti alkalmi harci köteléket hozhat létre. Ebben az esetben az összhaderőnemi alkalmi kötelék követelményeinek megfelelően, a vezetési elemhez a logisztikai támogatás integrálásért felelő részleget is szerveznek. A különleges erők logisztikai támogatás szervezése a hadszíntér különleges művelleti parancsnok, és az összhaderőnemi különleges művelleti alkalmi harci kötelék parancsnok felelőssége, amely valamennyi alapfunkciót magába foglalja. A logisztikai támogatás tervezésekor és szervezésekor a logisztikai törzs egyik kiemelkedő feladata az erőforrásokhoz való hozzáférés prioritásainak meghatározása.⁴²⁴

4.2.2. Az összhaderőnemi logisztikai tervezés különleges művelleti sajátosságai

A különleges erők logisztikai támogatásának tervezése a művelettervezés szerves része. A különleges műveletekre, és a támogatás tervezésére vonatkozó iránymutatásokat illetve alapelveket alkalmazni kell valamennyi, a különleges erőket érintő katonai művelettervezési folyamatban (például a támogató szervezeteknél)⁴²⁵ valamennyi haderőnemnél, ezek alárendelt parancsnokságain, és az összefegyvernemi alkalmi harci kötelékeknél.⁴²⁶ A különleges művelet-specifikus támogatási igényeket a logisztikai támogatás tervezésén túl

⁴²² Jp 4-0, p - (III – 7).

⁴²³ JP 4-0, p – (III – 9).

⁴²⁴ Uo.

⁴²⁵ Combat Support Agencies

⁴²⁶ Jp 3 – 05, p - i.

figyelembe veszik a logisztikai támogatás forrásigényeinél, a befogadó nemzeti támogatás tervezésekor, illetve a kormányzati és nem kormányzati erőforrások, valamint a többnemzeti támogatás igénybevételekor. A teljesség igénye nélkül, néhány ilyen terület lehet például a légi-, haditengerészeti-, űr-, meteorológiai és oceanográfiai-, kiber-, elektronikai-, kutyás alegységek-, vagy a C-IED elemek támogatása.⁴²⁷

A különleges műveleti alegységek támogató elemeit szoros együttműködésben a hadszíntér különleges műveleti parancsnokával a vezető haderőnem⁴²⁸ parancsnoka telepíti. Az azonosított logisztikai követelményeket a hadszíntér különleges műveleti parancsnoka, vagy összhaderőnemi alkalmi harci kötelék létrehozásakor annak parancsnoka hagyja jóvá. A gyors végrehajtást igénylő válságreagáló műveletekben, a legfőbb különleges műveleti parancsnok (USSOCOM) külön támogatási képességet tarthat fenn a műveletek kezdeti időszakában tizenöt napig.⁴²⁹ Az önálló támogató képesség telepíthető a végrehajtási idő szempontjából érzékeny műveletekben, illetve olyan helyzetekben, amikor a logisztikai támogató képességek csak korlátozottan állnak rendelkezésre.⁴³⁰ Fontosnak tartom kiemelni, hogy a különleges erők támogatása alapvetően haderőnemi feladat, kizárólag a különleges műveleti alegységek támogatására nem telepítenek támogató alegységet.⁴³¹

A haderőnem, illetve a hadszíntér támogatási rendszere probléma nélkül képes biztosítani a katonai alapfelszereléseket - az alapellátást, és támogatást - erre külön támogatási rendszert nem szerveznek a különleges erők számára. A logisztikai támogatás tervezését, szervezését és végrehajtását - a különleges műveleti küldetések alatt is - alapvetően az összhaderőnemi elvek szerint hajtják végre. Abban az esetben, ha a haderőnem támogatási rendszere nem képes maradéktalanul megfelelni a különleges műveleti követelményeknek, a hadszíntér parancsnoka a hiányosságok pótlása érdekében más fegyvernemhez tartozó támogató erőket is bevonhat a sikeres feladat végrehajtás érdekében. A különleges műveleti erők logisztikai támogatásának szervezésekor, az időtényezőt, a földrajzi viszonyokat, valamint a rendelkezésre álló korlátozott erőforrásokat hangsúlyosan kell figyelembe venni. Különösen igaz ez abban az esetben, amikor az összhaderőnemi műveletek kezdetén még nincs teljesen

⁴²⁷ Jp 3 – 05, pp (IV - 7) – (IV - 17).

⁴²⁸ Az adott műveleti területen dominánsan jelen levő haderőnem a vezető haderőnem. A téma szempontjából alapvetően a szárazföldi haderőnem parancsnoka, de a hadszíntér jellegétől függően bármely haderőnem lehet.

⁴²⁹ Jp 3 – 05, p – (IV - 5).

⁴³⁰ Jp 3 – 05, p – (IV - 6).

⁴³¹ Jp 3 – 05, p – (IV - 5).

kiépült logisztikai támogató rendszer. A gyenge támogató képességekkel rendelkező logisztikai hálózat ellenére a különleges műveleti csoportoknak azonban már készen kell állni a feladat végrehajtásra a műveletek teljes spektrumában. Abban az esetben, ha a hadszíntér parancsnok a különleges műveleti alegységek logisztikai támogatását nem tudja önállóan megszervezni, segítséget kérhet a különleges műveleti parancsnoktól (USSOCOM), aki a támogatást önálló, a konvencionális szervezettől független rendszerrel szervezi meg. Ebben az esetben az úgynevezett „non-standard support” rendszer működik, amely anyagi készleteket, szállító kapacitást, de akár beszerzési eljárással foglalkozó részleget is magába foglalhat. A rövid ideig fenntartott támogató rendszer elemei a katonai, és a civil szférából egyaránt érkehetnek a különleges erők logisztikai támogatására.

Az eddig tárgyaltak alapján három lényeges különleges művelet specifikus támogatási szemlélet azonosítható:

1. Elismerik a különleges erők speciális támogatási igényeit.
2. Rendszer szinten elismerik a konvencionális támogató rendszer képességhiányát a különleges erők támogatásának vonatkozásában.
3. Különösen indokolt esetben, a hagyományos támogatási rendszeren kívül eső, kizárólag a különleges erők érdekében eseti jelleggel felállítható „ellátási lánc” hozható létre, azon kívül, hogy doktrínális szinten elismerik a különleges erők speciális támogatási igényeit.⁴³² Ez azokat az egyedi felszereléseket és szolgáltatásokat foglalja magába, melyeket a hagyományos logisztikai támogatás rendszerében nem tudnak biztosítani.⁴³³ Amennyiben ezt nem lehet megvalósítani, abban esetben viszonylag rövid ideig fenntartható, nem hagyományos ellátási módszerre térnek át.⁴³⁴

Ez a három szempont olyan gondolkodásmódot tükröz, amely nagyon fontos a különleges műveleti erők logisztikai támogatásának megszervezésében. A rendelkezésre álló lehetőségek és a különleges műveleti követelmények számbavétele és összeegyeztetése alapfeltétele egy olyan rendszer kiépítésének, mely a különleges erők logisztikai támogatásához szükséges rugalmas rendszer kiépítéséhez és működtetéséhez szükséges.

⁴³² Egyedi felszerelések, szolgáltatásokat melyek a logisztikai rendszerben nem elérhetőek.

⁴³³ Jp 3 – 05, p – (IV – 5).

⁴³⁴ Jp 3 – 05, p – (IV - 6).

4.2.3. Az összhaderőnemi logisztikai támogatás egyéb különleges műveleti sajátosságai

A művelethez igazodó haderő strukturális átalakulásai, a korlátozott létszámkeretek, a nagy műveleti tempó, és a high-tech fegyverrendszerek alkalmazása megköveteli, hogy az ezzel foglalkozó, (nem ritkán civil)⁴³⁵ szakszemélyzet a különleges erők közvetlen közelében elérhető legyen már a művelet tervezési szakaszában. A harmadik fél által, szerződéskötés után biztosítható (vállalkozói) szolgáltatásokkal kapcsolatban szükséges megjegyezni, hogy két problémát is felvet: egyrészt a műveleti biztonság problémáját, másrészt a különleges műveleti csoportok fogadó képességének megteremtését is.⁴³⁶ A megoldást a biztonsági minősítéssel rendelkező vállalkozó alkalmazása, a minősített információ megfelelő kezelésén túl az interoperábilis logisztika jelenti.

A különleges erők a befogadó nemzeti támogatás lehetőségeit is képesek kihasználni, amennyiben az megfelel speciális igényeiknek. A befogadó nemzeti támogatás tervezési időszakában számítani kell arra, hogy a különleges erőkre vonatkozó fejezeteket minősíteni kell. Erre azért van szükség, mert a támogatási követelményekből, és a műveleti környezetre vonatkozó adatokból következtetni lehet a csoport képességeire, valamint a várható feladatrendszerre is. Ahol ez lehetséges a (csoport) parancsnoknak szabadságot biztosítanak a támogatás közvetlen fogadására, kiemelten a beszerzések, a létesítmények használatával és bérletével kapcsolatban.⁴³⁷ Megítélésem szerint, a befogadó nemzeti támogatás lehetőségeinek kihasználására a különleges műveleti erőknél a művelet korai fázisában nincs lehetőség. Ebben az időszakban a hadszíntér logisztikai rendszere feltehetően súlyosan károsodott, a helyi vállalkozók, és a befogadó nemzet logisztikai támogatási képességei erősen korlátozottak. Pontos információk sem állnak rendelkezésre a nyújtandó szolgáltatásokkal és képességekkel kapcsolatban. A kormányzati szervek hiányoznak vagy működésképtelenek, nincs lehetőség tehát a biztonsági bevizsgálások elvégzésére sem. Ilyen körülmények között, a befogadó nemzeti támogatás lehetőségeinek kihasználása a különleges műveleti csoportok számára műveleti kockázatot jelent.

⁴³⁵ Az egyes high – tech fegyverrendszerek fejlesztését az Egyesült Államokban kormányzati felügyelettel civil vállalatok végzik. Amennyiben a fegyverrendszer gyors alkalmazására van szükség, szakértő csoportot telepítenek a műveleti területre. A csoport felkészítését itt hajtják végre, azt nem vonják ki kiképzésre az alkalmazási területől.

⁴³⁶ Jp 3 – 05, pp (IV – 5) - (IV – 7).

⁴³⁷ Jp 3 – 05, pp (IV – 7) - (IV – 8).

A logisztikai támogatási rendszer kialakításakor számolnak a többnemzeti támogatás nyújtotta lehetőségekkel is. Ez a haderőnem általános, és önálló támogatási rendszerétől egészen a többnemzeti konvencionális-, és különleges műveleti alegységek mélyen strukturált, és integrált rendszeréig terjedhet. A többnemzeti megoldások nem csak logisztikai területen jelentenek előnyöket. A többnemzeti összekötő csoportok, a közös tervezés, kulturális és szituációs tudatosság előnyei sokkal inkább kihasználhatóak többnemzeti, mint tisztán nemzeti felépítésben.⁴³⁸ Természetesen ez számos egyéb, megoldandó feladatot vonz magával: a többnemzeti támogatás koordinációs vezetés-irányítási elemet, rangidős nemzeti képviselőt, közös kiképzést,⁴³⁹ interoperabilitási vizsgálatot, biztonsági vizsgálatot, kölcsönös szolgáltatási egyezményeket feltételez.

A támogatási lehetőségek sorában további lehetőségként tekintenek a nemzetközi és a nem kormányzati szervezetekre. Ezek az intézmények már a többnemzeti haderő megérkezése előtt a válság helyszínén tartózkodhatnak,⁴⁴⁰ és a kontingensek kivonása után is rendszerint a helyszínen maradnak. Hasonlóan a különleges erőkhöz, feladatukat végezhetik megengedő, bizonytalan, vagy ellenséges környezetben egyaránt. A nem kormányzati szervek független logisztikai, kommunikációs és biztonsági infrastruktúrát alkalmazhatnak, egyedülálló információkkal rendelkezhetnek egészségügyi helyzetről, gazdasági, ipari, infrastrukturális, harmadik fél által – szerződéskötés után biztosítható (helyi vállalkozói) kapacitásokról. A szervezetek információit, szaktudásukat csak az erre hivatott szakember (CA – Civil Affairs) bevonásával szabad igénybe venni.⁴⁴¹

4.2.4. A szárazföldi haderőnem logisztikai támogatásban érvényesülő különleges műveleti sajátosságok

A különleges műveleti erők összetett feladatrendszerét az összhaderőnemi doktrínális háttérhez szorosan kapcsolódó szabályzati rendszer határozza meg. A haderőnemi doktrínák felépítése teljes egészében követi az összhaderőnemi szabályzati háttér⁴⁴² logikáját, amelyből az következik, hogy a különleges erőkre vonatkozó támogatási alapelveket és specialitásokat a haderőnemi hadműveleti-, és logisztikai támogatási okmányokban egyaránt megtalálhatjuk.

⁴³⁸ Jp 3 – 05, p - (IV – 8).

⁴³⁹ Ilyen program a JCET – Joint Combined Exchange Training, mely az USA fegyveres erői, és a fogadó nemzet fegyveres erői közti interoperabilitást segíti.

⁴⁴⁰ Az UNICEF már a tálib Afganisztánban is jelen volt.

⁴⁴¹ Jp 3-05, pp (IV – 7) – (IV – 9).

⁴⁴² 20. ábra, az előző alfejezetben.

A téma vizsgálata szempontjából kiemelt jelentőségűnek ítélem meg a rendelkezésre álló haderónemi szabályzók hierarchiájának vizsgálatát, melyet a 21. számú ábra szemléltet. Ezzel igazolni kívánom, hogy a szárazföldi haderőnem különleges erőinek szabályzati háttere jól kidolgozott, és mélyen strukturált.

21. ábra A szárazföldi haderőnem doktrinális rendszerének felépítése⁴⁴³

Az ADP 1 alaprendeltetést, célkitűzést foglal össze, elhelyezi a haderőt a nemzeti érdekérvényesítés rendszerében,⁴⁴⁴ az ADP 3-0, doktrinális útmutató a műveletek vezetéséhez.⁴⁴⁵ A két utasítás a rendszer „piramisának” csúcsa, elsődleges kapocs az összhaderónemi és a szárazföldi haderőnem rendszere közt. A hierarchia következő szintje a doktrinális referenciákat (Army Doctrine Publication-ADP) tartalmazza. A szabályzók, a törzs

⁴⁴³ Forrás: The TRADOC Doctrine Publication Program, Virginia, HQ US Army TRADOC, 2012, Figure 3-1. Army Doctrine Hierarchy, URL: <http://www.tradoc.army.mil/tpubs/regs/tr25-36withCh1.pdf>, Letöltve: 2015. március 12.

⁴⁴⁴ ADP 1 The Army, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, pp 4 – 5, URL: http://armypubs.army.mil/doctrine/dr_pubs/dr_a/pdf/adp1.pdf, Letöltve: 2015. március 12.

⁴⁴⁵ ADP 3-0 (Fm 3-0) Unified Land Operations, Washington, DC, Headquarters Department of the Army, 2011, p - ii. URL: http://armypubs.army.mil/doctrine/dr_pubs/dr_a/pdf/adp3_0.pdf, Letöltve: 2015. március 21.

funkcionális felépítése szerint részletesen tárgyalják a követelményeket szárazföldi haderőnem szemszögéből,⁴⁴⁶ alapot teremtve ezzel a következő szinteken elhelyezkedő szabályzatok számára. A doktrínák kiegészítő okmányai (Army Doctrine Reference Publication – ADRP) az egységes és tiszta értelmezést szolgálják. A harcászati „kézikönyvek” (Field Manuals - FM) harcászati alapelveket, és eljárásmodokat tárgyalnak. A hierarchia legalsó szintjén a gyakorlati utasításokat (Army Techniques Publication - ATP) tartalmazó kiadványok helyezkednek el. A szabályzatok szorosan összefüggnek, és egységes rendszert képeznek.⁴⁴⁷ A haderőnemi szabályzatok kiegészítik a már tárgyalt összhaderőnemi doktrínákat, de a haderőnem szempontjából lényeges kiegészítéseket tartalmaznak. Az ábra azt is szemlélteti, hogy a különleges műveleti, és a támogató feladatköröket mélyen strukturált, részletesen kidolgozott szabályzó környezet határozza meg.

A szárazföldi haderőnem logisztikai támogatásának súlypontja, az alegységek-, és egységek nagy kiterjedésű és hosszú időn át tartó telepíthetősége-, valamint a műveleti szabadság biztosítása.⁴⁴⁸ A különleges műveleti elvek egységes értelmezését „ágazati” doktrína (ADP 3 – 05) biztosítja. A vizsgált téma szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy a haderőnemi doktrínák rögzítik:

- a különleges műveleti erők műveleti-, stratégiai összefüggéseit;
- a különleges műveletek végrehajtására alkalmas alegységek kritikus képességeit, valamint speciális támogatási igényeit;
- a támogató alegységek különleges művelet specifikus követelményeit.⁴⁴⁹

A különleges erők sikerének egyik meghatározó eleme a körültekintő és alapos tervezés. A küldetés tartama, a műveletek egyes fázisai, a telepített erők nagysága, valamint a műveleti terület együttesen befolyásolják a különleges erők támogatási környezetét. Egy megbízhatóan és rugalmasan működő, fejlett infrastruktúrával rendelkező rendszer jelentősen megkönnyíti az elhúzódo műveletek logisztikai támogatását. Ez azonban nem feltétlenül elégséges a különleges erők számára. A küldetések során felmerülhetnek speciális-, olykor egyedi különleges műveleti igények, melyet a konvencionális támogató rendszer esetenként korlátozottan képes kielégíteni.⁴⁵⁰ A hagyományos logisztikai támogató rendszer hiányossága

⁴⁴⁶ A logisztikai támogatás követelményeivel az ADP 4-0 foglalkozik.

⁴⁴⁷ The TRADOC Doctrine Publication Program, pp 15 – 21

⁴⁴⁸ ADP 4-0 Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, pp 5-15.

⁴⁴⁹ Az egységek, alegységek speciális követelményeit a logisztikai támogatás hadműveleti-, harcászati alegységeinél részletesen elemzem.

⁴⁵⁰ A támogató képesség hiányosságait a korábbi fejezetben, a doktrínális háttér elemzése során bemutattam.

hangsúlyosan a műveletek korai stádiumában jelentkeznek, amikor az alkalmazott csoportok önállóan tevékenykednek, és a haderónemi támogató rendszer nem teljesen épült ki. A különleges erők unikális támogatási rendszere, és a hadszíntér támogató parancsnokság megfelelő kapcsolata a válasz a különleges erők változatos és nagy rugalmasságot igénylő támogatási kihívásaira.⁴⁵¹

A korábbiakban tárgyaltak szerint konvencionális logisztikai támogató rendszer képességihiányát a különleges műveleti parancsnok „non standard” támogatási rendszerrel ellensúlyozza,⁴⁵² mely egyedi specialitás. A hatékony együttműködést az integrált támogató elemek koordinációs munkája biztosítja.⁴⁵³ Az egyedi igények rugalmas biztosításának szervezése az összekötő elem feladata. Alaprendeltetése a különleges erők konvencionális erők ellátási rendszerébe való integrálása, és a különleges művelet specifikus támogatás tervezése-, szervezése-, és koordinációja. Lényegesnek tartom azonban kiemelni, hogy a teljes támogatási felelősség a hadszíntér támogató parancsnokságé. A logisztikai támogatás végrehajtására, különleges műveleti specialításoknak megfelelően létrehozott egység (az 528. Támogató Dandár),⁴⁵⁴ és az Expedíciós Támogató Parancsnokság (Expeditionary Sustainment Command) is bevonható.

4.2.5. A tervezés specialitásai

A támogatás tervezésekor a különleges erők speciális követelményeit a kezdeti szükségletek, a feladat végrehajtás alatti integrációs követelmények, és az átcsoportosítás szervezése határozza meg. A támogatás tervezésénél és szervezésénél érvényesülő legfontosabb alapelv, hogy a különleges erő (különleges műveleti csoport) nem önálló szervezet, a műveletek végrehajtásához külső támogatást igényel. A tervezést és a szervezést bonyolulttá teszi az is, hogy a támogató kapacitásokat a csoport, a műveleti terület számos támogató szervezetétől fogadhatja.⁴⁵⁵

⁴⁵¹ ADP 4-0 pp (3 – 15) – (3 – 16).

⁴⁵² Jp 3 -05, pp (IV - 5) – (IV - 6).

⁴⁵³ ADRP 4-0 Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, pp (3 – 15) – (3 – 16).

⁴⁵⁴ Az egység különleges erők szervezetében betöltött helyét és szerepét a „Az USASOC közvetlen alárendelt szervezeteinek feladatai” tárgyalja.

⁴⁵⁵ ADRP 3 – 05, p - (6 – 1).

A művelet megkezdése előtt, a logisztikai támogatási követelményeket külön-külön, az egyes feladat végrehajtási fázisok szerint meghatározzák. Az erők telepítését követően megkezdődik a különleges erők támogatási követelményeinek integrálása a hadszíntér logisztikai rendszerébe. Az átcsoportosítás (kivonás) időszakában az előljáró parancsnokság a különleges erők támogatásába harmadik fél által – szerződéskötés után biztosítható (helyi vállalkozói), és befogadó nemzeti kapacitásokat is bevon. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy minden különleges műveleti feladat egyedi küldetés, tehát egyedi elemzést és egyedi támogatást követel.⁴⁵⁶ A különleges műveletek logisztikai támogatásának tervezése-, és szervezése során nagy figyelmet fordítanak a szervezetek közti együttműködésre, a többnemzeti környezetre, az esetenkénti bonyolult földrajzi adottságokra. Kiemelten fontos ez abban az esetben, amikor a csoportok felelősségi területen kívül hajtanak végre feladatot. Emellett a korlátozott erőforrások is rákényszerítik a logisztikai tervezőket arra, hogy koordináljanak az egyes parancsnokságok logisztikai vezetésével. Ez tartalmi szempontból az újonnan telepített létesítmények minimalizálását, illetve a támogatás hiányosságaiból adódó kockázatok alacsony szinten tartását jelenti.⁴⁵⁷ A folyó műveletek tervezése során előre tervezik a különleges művelet specifikus anyagi készlet pótlását is.

A különleges műveleti erők támogatás tervezése további egyedi elemeket hordoz. A műveleti biztonság szem előtt tartásával kell tervezni a befogadó nemzeti támogatás kapacitásainak kihasználását és a vállalkozói támogatásokat.⁴⁵⁸ Speciális követelményt jelent a krízis helyzetekre való felkészülés is. Az összekötő csoportok felelőssége a támogatástervezés – szervezési feladatokban kiemelkedő. A logisztikai támogatás tervezésekor és szervezésekor az összekötő csoportok feladata a logisztikai rendszer felépítésének összehangolása. Ennek során azonosítják az általános rendeltetésű anyagi készleteket és javaslatokat tesznek a különleges művelet specifikus kiegészítésekre.⁴⁵⁹

A körültekintő tervezést a különleges művelet specifikus támogatás szervezése, és végrehajtása követi. Már a hadszíntérre való kiérkezés, és az integrálás (RSOI - Reception Staging Onward Movement and Integration) feladataiban is lehet különleges műveleti specialitásokat azonosítani. A haderőnem támogató kapacitása az integrációs feladatokat

⁴⁵⁶ ADRP 3 – 05, p - (6 – 2).

⁴⁵⁷ Itt vissza kell utalnom az ellátási lánc szemlélet különleges erőre gyakorolt hatásaira, melyet külön alfejezetben elemeztem.

⁴⁵⁸ FM 3 – 18, Special Forces Operations, Washington, Headquarters, Department of the Army, pp (7-2) – (7-5).

⁴⁵⁹ ADRP 3 – 05, p - (6 – 2).

hatékonyan képes kezelni a különleges erők vonatkozásában is. A konvencionális logisztikai támogató szervezetek, és a támogatás végrehajtására kidolgozott eljárások általában elegendők a különleges erők számára az integráció során, ezek kezelni tudják a speciális igények többségét. Fontos követelményként határozzák meg (már az RSOI körletben), hogy a különleges műveleti csoportok az integráció után közvetlenül izolált elhelyezést igényelhetnek, melyet már a tervezés során figyelembe kell venni. Az hadszíntéri integrációt követően - a műveletek korai fázisában - amennyiben a műveleti területen nem áll rendelkezésre megfelelő kapacitás, a támogatás biztosítása az 528. Támogató Dandárra hárul.⁴⁶⁰

A különleges erőket támogató szervezeteknek készen kell állniuk az egyes logisztikai támogatási funkciók végrehajtása mellett, más szakterületek irányítására is: ilyenek lehetnek a többnemzeti kontingenseket, vállalkozókat egybefogó, szolgáltatási területeket magába foglaló megállapodások megkötése, beszerzések ügyintézése. A szabályzatok kiemelik, hogy a tervezés fázisában választ kell adni arra, hogyan fog megvalósulni a műveleti területen felmerülő, közös használatú felszereléseken kívül eső speciális eszközök, szolgáltatások beszerzése. A követelmények, és a támogatási prioritások megállapítása után a hadszíntér parancsnokság a végrehajtó alegységeket telepíti, a feladat végrehajtását a hadszíntér különleges műveleti parancsnoksága felügyeli. Ezt a tevékenységet a haderőnemi parancsnokság, az összekötő elemek és a különleges erők logisztikai szakembereinek szoros együttműködése jellemzi.⁴⁶¹

Összefoglalva kijelenthető, hogy a konvencionális támogató rendszer képességeit a különleges erők közvetlen támogató rendszere egészíti ki. A különleges erők logisztikai támogatási struktúrájával szemben alapvető követelmény, hogy legyen képes az erők gyors telepítésére, az azonnali szükségletek kielégítésre. Fontos feladatként ítélik meg a speciális követelmények és igények integrálását a műveleti logisztikai támogatás rendszerébe. A speciális követelmények miatt, a csoportok, és a különleges műveleti feladatok végrehajtására képes alegységek is rendelkeznek szervezetszerű közvetlen támogató képességgel. A különleges műveleti parancsnokság, 528. Támogató Dandárja teljes körű, - hadműveleti

⁴⁶⁰ Lásd „A különleges erők a katonai műveletek egyes időszakában” című ábrát

⁴⁶¹ ADRP 3-05, pp (6 – 2) – (6 – 3).

szintű - támogató képességgel is rendelkezik.⁴⁶² Ez egy nagyon lényeges különleges műveleti specialitás, hiszen a konvencionális erők elosztó rendszeren alapuló, harcászati szinten működő támogató egységei ilyen képességgel nem rendelkeznek. A telepíthető összekötő elemek,⁴⁶³ és a hadműveleti szintű különleges művelet specifikus támogatástervezési képesség miatt, a dandár szervezeti felépítése lényegesen eltér a konvencionális támogató egységek struktúrájától. Az egyedi szervezeti felépítés szintén különleges műveleti specialitás.

4.2.6. A különleges műveleti erők logisztikai támogatásának stratégiai-, hadműveleti szervezetei

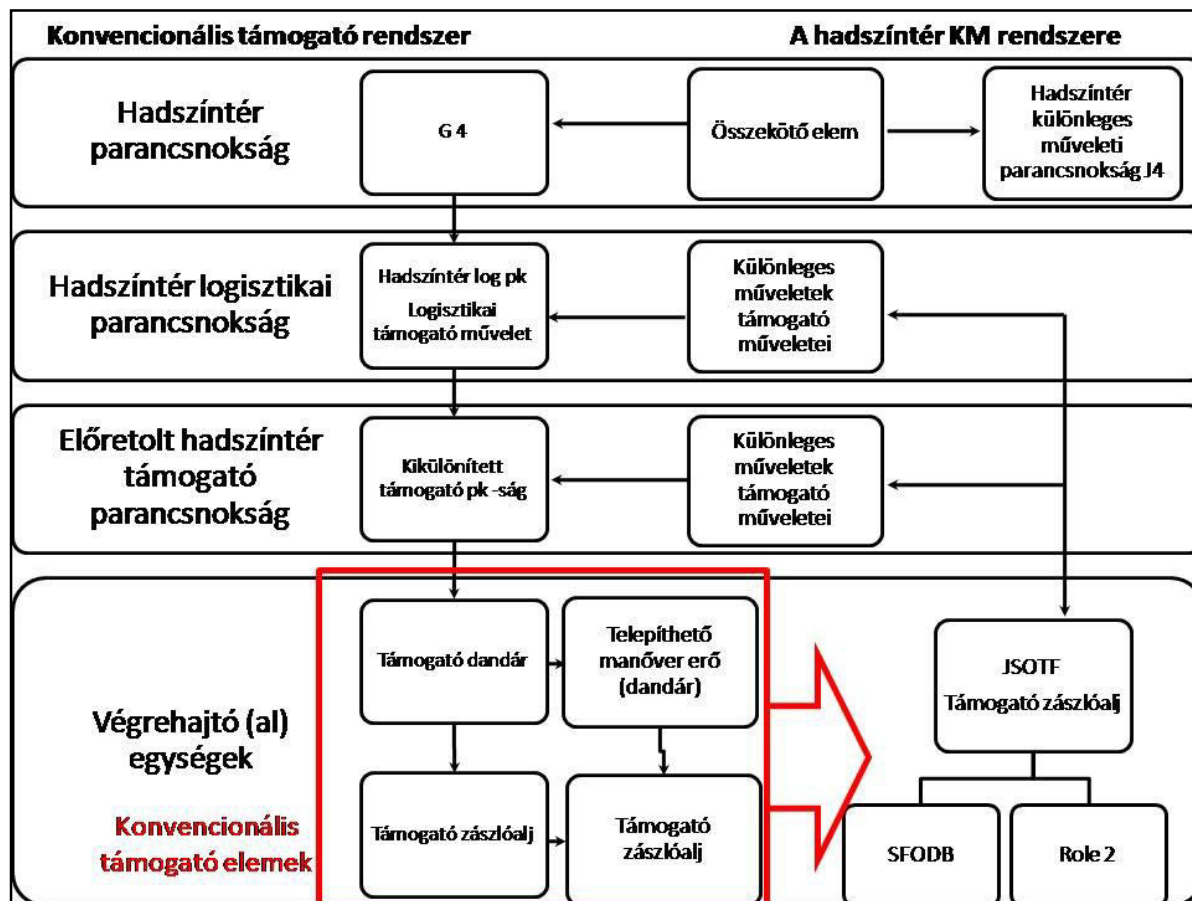
A korábbiakban tárgyaltak meggyőzően bizonyítják, hogy a különleges erők támogatásának rendszere több pilléren nyugszik, melynek alapja a konvencionális haderőnemi logisztika. A legfontosabb stratégiai szintű támogatásszervezési alapelv a „redundancia” kerülése, és a műveleti biztonság fenntartása. Mivel a különleges erők nem önfenntartó szervezetek, nagyban függenek a közös használatú eszközrendszerektől, és a haderőnemi logisztikai szolgáltatásoktól. A kollektív eszközök és szolgáltatások biztosítása alapvetően a haderőnem parancsnokság felelőssége. A különleges művelet specifikus támogatás egyik ilyen pillére a speciális anyagok beszerzése. A különleges műveleti parancsnokságnak (USSOCOM) egyedi felelőssége a különleges művelet specifikus felszerelések, anyagok, támogatások, és szolgáltatások *fejlesztése és beszerzése*. Ebből a szempontból a parancsnokság költségvetése független. Az említett feladatok szervezésében a J 4 beszerző és logisztikai központjának⁴⁶⁴ kulcsszerepe van. Ez a szervezet tervezi és integrálja a műveleti logisztikai követelményeket az ellátási rendszerbe, koordinálja a haderőnem parancsnokságok, és az egyéb szervezetek közti logisztikai munkát. A csoportok közvetlen támogatása érdekében a központ gyors logisztikai beszerzések (döntően vállalkozói szolgáltatások) végrehajtására is képes.

A műveleti terület támogató rendszerébe a különleges erők a már tárgyalt szervezeti elemei segítségével csatlakoznak. A különleges erők hadszíntéri támogató rendszerét a 22. számú ábra szemlélteti:

⁴⁶² ADPR 3-05, p – (6 – 4).

⁴⁶³ ARSOF Liaison Element – ALE, ARSOF support operations cell - ASPO.

⁴⁶⁴ Special Operations Acquisition Logistics Center (SOAL)

22. ábra A különleges erők hadszíntéri támogató rendszere (változat)⁴⁶⁵

A teljes támogató rendszert a különleges műveleti parancsnokság támogató helyettese felügyeli.⁴⁶⁶ A törzs elemek legfontosabb feladata a műveleti területen települt különleges erők logisztikai készenlétének, a telepíthetőségének, és a kivonásának biztosítása.⁴⁶⁷ A feladat végrehajtás alatt a logisztikai helyzetismerettel (rendelkezésre álló és egyéb bevonható infrastruktúra és támogatási kapacitás) hozzájárulnak a különleges erők támogató rendszer rugalmasságához, sokoldalúságához, és reagáló képességéhez. További feladat a logisztika főerőkifejtését figyelembe véve az optimális támogatási rendszer működtetése, és integrálása, a megfelelő szervezeti képességek és hatáskörök biztosítása a hatékony és gazdaságos támogatás végrehajtásához. Az ellátó rendszerek gyors alkalmazkodási képességét a különleges műveleti követelményekhez a hadszíntér különleges műveleti parancsnokság biztosítja. Egyértelműen meghatározza a támogatási felelősségeket, átlátható és könnyen hozzáférhető adatbázisokat biztosít, lehetővé teszi a hozzáférést a speciális és a közös

⁴⁶⁵ Forrás: ATP 3-05.40 (FM 3-05.140) Special Operations Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, p – (2 – 3).

⁴⁶⁶ Army Special Operations Command Deputy Chief of Staff G-4 - USASOC DCS G-4

⁴⁶⁷ ATP 3-05.40 (FM 3-05.140) Special Operations Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012, p – (1 – 4).

használatú felszerelésekhez.⁴⁶⁸ Mivel a különleges erők nemcsak haderőnemi alárendeltségben teljesíthetnek szolgálatot, ezért a szárazföldi haderőnem szabályzói azzal is számolnak, hogy a közös használatú anyagok más haderőnem támogató elemeitől is érkezhetnek. A műveleti terület támogató rendszere a haderőnem, a hadszíntér, az expedíciós támogató parancsnokságok, a támogató egységek és alegységek modul elemeiből épülnek fel. Kiemelten fontos követelményként kezelik, hogy a különleges erők bármely szervezettől képesek a támogatás fogadására.

A különleges művelet specifikus támogató rendszer kulcs szervezete a már korábbiakban is említett 528. Támogató Dandár. Az egység struktúrája teljes egészében követi a speciális támogatási követelményeket, ezért a szervezeti felépítés különleges műveleti specialitásnak tekinthető. A dandár a különleges műveleti parancsnokság alárendelt katonai szervezete. A katonai szervezet alaprendeltetése a korlátozott híradó, egészségügyi, és fenntartással kapcsolatos támogatás nyújtása a haderőnem különleges erői számára.⁴⁶⁹ Felépítésében az alábbi speciális alapelvek érvényesülnek:

- a támogatás alapja a haderőnemi konvencionális logisztika;
- a már tárgyalt alapelvekhez kapcsolódva abból indulnak ki, hogy a konvencionális logisztika esetenként nem képes megfelelni a különleges műveleti követelményeknek;
- a szervezeti felépítésének köszönhetően a dandár képes a hiányosságok áthidalására;
- alapvető követelményként kezelik a dandár, és a haderőnemi logisztikai képességek duplikálásának⁴⁷⁰ elkerülését.⁴⁷¹

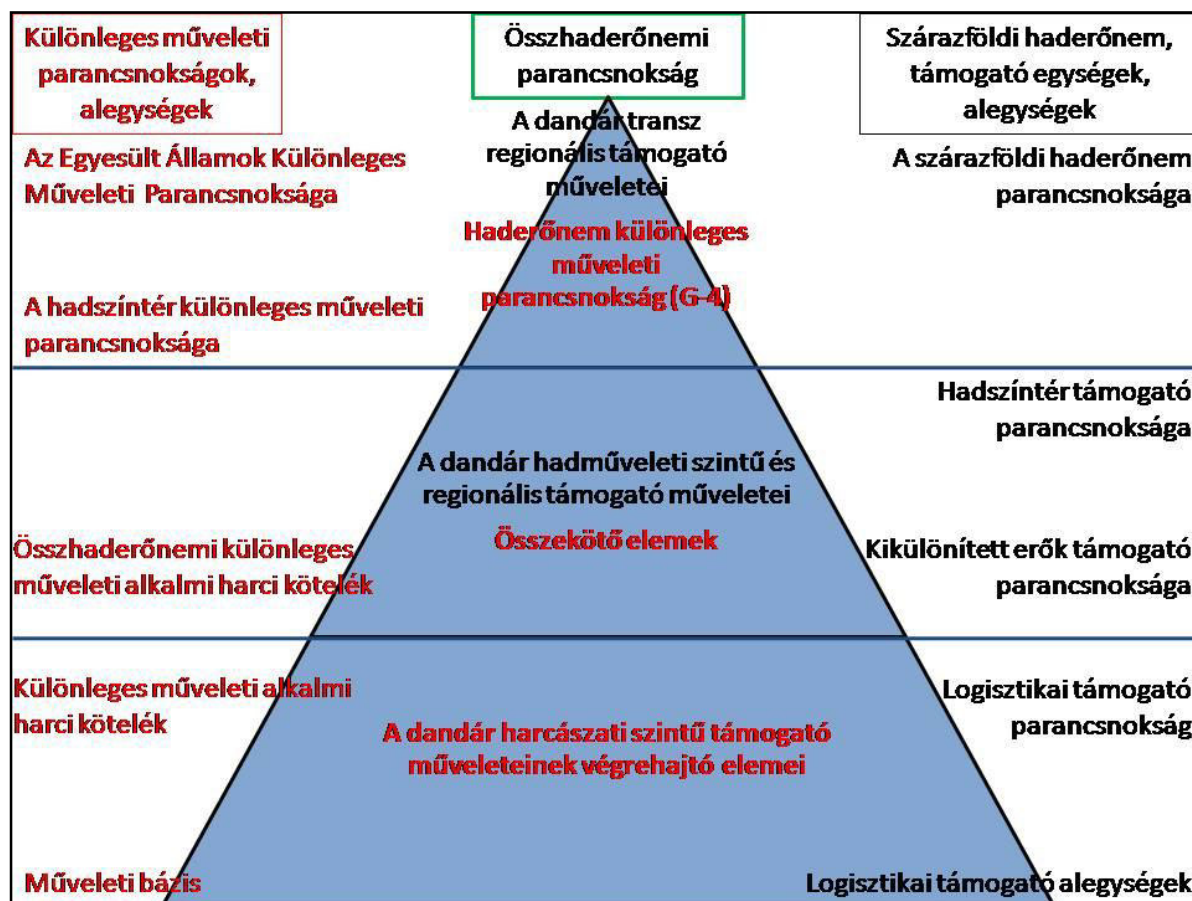
A harcászati szinttől a stratégiai vezetési szintig átívelő különleges művelet specifikus támogató feladatrendszer miatt az egység valamennyi szintre küld ki összekötő csoportot. A támogató dandár műveleti szinteken átívelő különleges művelet specifikus feladatrendszerét a 23. számú ábra szemlélteti.

⁴⁶⁸ ATP 3 – 05.40, pp (1 – 9) – (1 – 10).

⁴⁶⁹ A korlátozott képesség ebben az esetben a szárazföldi haderőnem hiányzó képességeit jelentik, melyeket nem képesek biztosítani a különleges erők számára. Lásd korábban: „non standard” támogatásnál.

⁴⁷⁰ A dandár nem telepít olyan támogató rendszert, amelyet a konvencionális logisztikai képességben rendelkezésre áll.

⁴⁷¹ ADP 3-05, pp 1 – 8.

23. ábra Az 528. Támogató Dandár műveleti szinteken átívelő különleges művelet specifikus feladatrendszer⁴⁷²

A feladatrendszer mellett a szervezeti felépítés is a különleges erők speciális támogatását szolgálja, a dandár ebből a szempontból is egyedi. Egyaránt képes a hadműveleti szintű logisztikai tervezésre, a koordináló munkára a telepíthető modul elemek alkalmazására. A dandár képes a különleges erő által irányított alkalmi harci kötelékekben a vezető logisztikai szerepkört is ellátni. A hadműveleti szintű logisztikai koordináló feladatai közt az általános támogatási feladatok mellett megállapítja a különleges műveleti alegységek logisztikai követelményeit, az összekötő elemek alkalmazásával integrálja a hadszíntér különleges műveleti erőit a logisztikai támogató rendszerbe. A szervezeti elemek alkalmazásának koncepciója is egyedi. Az összekötő elemek a saját szakterületükön szorosan együttműködnek a hadszíntér különleges műveleti parancsnoksággal, és a haderőnem támogató parancsnoksággal. Koordinálják a különleges művelet specifikus logisztikai követelmények megvalósulását, a tervezést, a közös használatú eszközök biztosítását más nemzetekkel, vagy haderőnemmel. A korábbiakban többször utaltam rá, hogy a különleges erők logisztikai

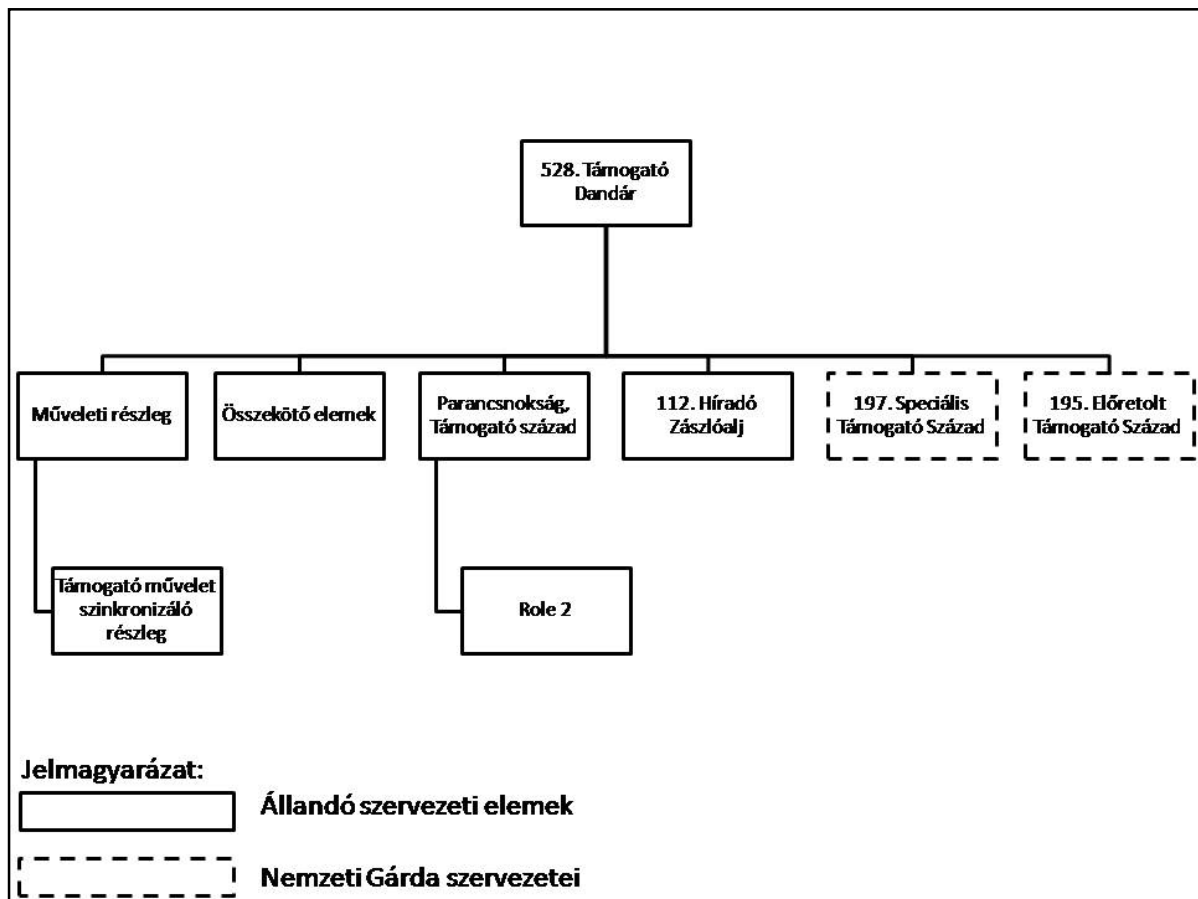
⁴⁷² Forrás: ATP 3-05.40, p – (3 – 2).

támogatásának kritikus időszaka lehet a művelet korai szakasza. Ennek ellensúlyozására a dandárt képessé tették a RSOI feladatok végrehajtására is.⁴⁷³

A szervezeti felépítés kialakításánál az alábbi fő szempontokat érvényesítették: A katonai szervezet képes:

- a vezetési szinteken átívelő összekötő feladatok koordinálására;
- a logisztikai támogatás koordinálására több hadszíntéren is;
- a különleges műveleti alegységek, a hadszíntér különleges műveleti parancsnokság és a haderőnem parancsnokság követelményeinek összehangolására.

A dandár szervezeti struktúráját a 24. ábra szemlélteti.

24. ábra Az 528. Támogató Dandár szervezeti struktúrája⁴⁷⁴

Az egység képes a különleges műveleti és a konvencionális logisztikai vezetésre egyaránt. Ennek érdekében a törzs struktúra a hagyományos funkcionális elemeken túl, tartalmaz régió

⁴⁷³ ATP 3-05.40, pp (3 – 1) – (3 – 2).

⁴⁷⁴ Forrás: ATP 3-05.40, p – (3 – 3).

fókuszu⁴⁷⁵ és előretolt összekötő csoportokat, valamint műveleti és tervező részlegeket. A speciális szervezeti felépítésnek köszönhetően a törzs képes multifunkciós logisztikai koordináló tevékenységre, különleges művelet specifikus támogató műveletek tervezésére és koordinálására. Az összekötő csoportok tervező és a koordinációs kapocsként működnek a hadszíntér különleges műveleti parancsnokság, a támogató szervezetek, a csoportok, és a különleges műveleti alkalmi kötelék támogató elemei közt. Tevékenységük a különleges erők támogatás szervezése során kiemelkedő:

- logisztikai helyzet-, és a műveletek pontos ismeretével előre jelzik a karbantartási és anyag utánpótlási szükségleteket;
- tervezik az RSOI körlet különleges műveleti specifikus követelményeit;
- szinkronizálják a hadszíntér egyes szervezetei közt a különleges műveleti tervező munkát;
- a különleges erőket ellátják a haderőnem támogatási kapacitásaival kapcsolatos információkkal;
- kialakítják a különleges művelet specifikus támogatási koncepciót.

A már tárgyal összekötő csoportok már a műveleti területre való telepítés előtt széleskörű információs bázissal segítik a különleges műveleti csoportok tervezési tevékenységét. Tevékenységük tehermentesíti az (al) egység szintű logisztikai vezető állományt és a parancsnokokat.⁴⁷⁶

Az 528. Támogató Dandár műveleti részlege ellenőrzi a tervezői és a logisztikai művelet-koordináló munkát. A részleg a támogatási feladatokban résztvevő egységek felett ellenőrzési jogkörrel rendelkezik. A beérkező információk elemzése, és feldolgozása után, pontosítja a támogatási követelményeket. A részleg a támogató és a támogatott elemekkel szorosan együttműködve globális logisztikai műveleti helyzetképet tud összeállítani, mellyel a logisztikai képességek, és a logisztikai támogató műveletek szinkronja messzemenően biztosítható. A műveleti részleg tervező tisztjei közreműködnek a műveleti támogatási koncepció elkészítésében, valamint a végrehajtó egységek szervezeti felépítésének, és a logisztikai támogató rendszer struktúrájának kialakításában. A kontinenseken átívelő támogatás (globális logisztikai támogatás), koordinálását egy külön részleg végzi. A szinkronizáció kiterjed a szállításra, az ellátásra, a szolgáltatásokra, a karbantartásra is.

⁴⁷⁵ Az egyes régiók megegyeznek a hadszíntéri különleges műveleti parancsnokságok felelősségi területeivel. (Lásd 1. számú ábra.)

⁴⁷⁶ ATP 3-05.40, p – (3 – 4).

Emellett biztosítja a különleges erők támogatási rendszerének globális átláthatóságát, a logisztikai analízist, valamint fogadja a beérkező támogatási igényeket.⁴⁷⁷

Az 528. Támogató Dandár speciális támogató százada törzstámogatási feladatot lát el. A század karbantartó, étkeztető, egészségügyi, mosodai, fürdető képességgel rendelkezik, korlátozottan fogadó körlet berendezésére is képes. Az előretolt támogató század raktározási, lőszer átrakodási, víztisztító, karbantartó (beleértve a különleges művelet specifikus felszerelések karbantartási feladatait is), korlátozott egészségügyi támogatás nyújtására képesek a kitelepített különleges műveleti alegységek számára. A Nemzeti Gárda különleges műveleti alegységeinek alkalmazása esetén, a katonai szervezet különleges erőinek támogató elemei is a dandár alárendeltségében teljesítenek szolgálatot.⁴⁷⁸

A korábban tárgyalt elvek elemzése után elmondható, hogy a szárazföldi haderőnem különleges műveleti erői logisztikai szempontból nem önállóak, nagyban függenek a hadszíntér ellátó rendszerétől. A támogatás tervezése és végrehajtása ezért szükségképpen a műveleti és a támogatási koncepció része. A különleges erők stratégiai szintű támogatására dandár erejű szervezet áll rendelkezésre, mely a haderőnemi logisztikai támogatási képességeket egészíti ki szükség esetén. A dandár szerepe a közvetlen támogatáson túl kiemelkedő: a katonai szervezet nyújtja a legfőbb kapcsolódási pontot a különleges erők számára a hadszíntér logisztikai rendszerébe.⁴⁷⁹

4.2.7. A szárazföldi haderőnem különleges műveleti logisztikai támogatásának harcászati szintű szervezetei

Az ezred (Special Forces Group) logisztikai támogatása

A különleges erők harcászati szintjének⁴⁸⁰ vezető logisztikai támogató alegysége a Támogató Zászlóalj (Group Support Battalion – GSB). A multifunkcionális logisztikai szervezet a különleges műveletek speciális támogatási igényeihez igazodik, felépítését a 25. számú ábra szemlélteti.⁴⁸¹ Feladata a harcászati szinten települt különleges erők speciális logisztikai

⁴⁷⁷ ATP 3-05.40, p – (3 – 5).

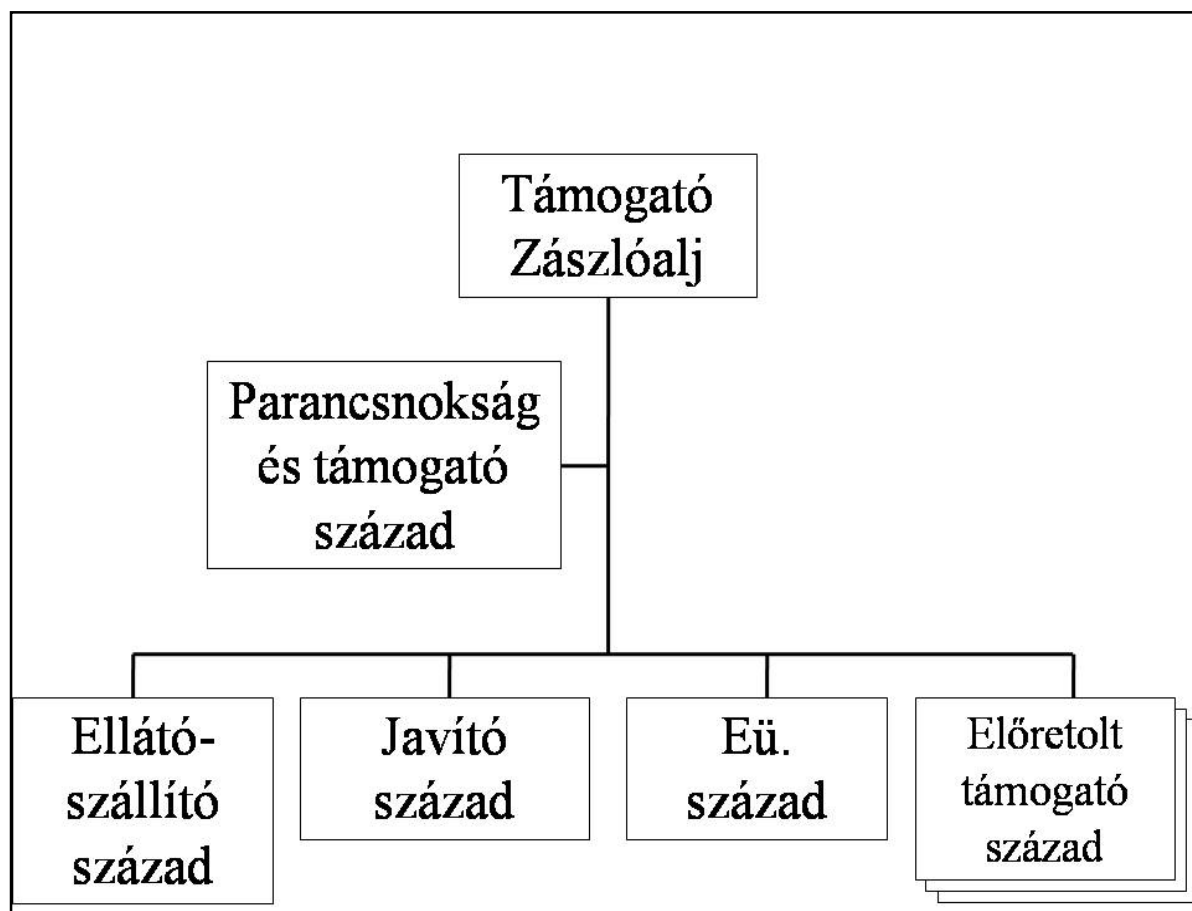
⁴⁷⁸ ATP 3-05. 40, pp (3 – 3) – (3 – 7).

⁴⁷⁹ ADRP 4-0, p – (2 – 12).

⁴⁸⁰ Special Force Group (A)-SFG (A). A Group ebben az esetben ezred erejű szervezet.

⁴⁸¹ FM 3-18, p – (7 – 1).

támogatásának tervezése, koordinálása, és végrehajtása.⁴⁸² A korábbiakban tárgyaltak szerint, a közös használatú eszközöket a haderőnem támogató rendszere biztosítja. Amennyiben a haderőnem támogató erői korlátozottan elérhetőek a műveleti területen a zászlóalj felelőssége a közös használatú eszközök és szolgáltatások biztosítása is.

25. ábra A támogató zászlóalj felépítése⁴⁸³

A zászlóaljparancsnok a harcászati szint rangidős logisztikai tisztje, emellett a különleges műveleti alegység (alkalmi kötelék) parancsnokának elsődleges logisztikai támogató tanácsadója. A támogatási koncepció⁴⁸⁴ megalkotásában – különleges műveleti alkalmi harci kötelékben való alkalmazáskor – kulcsszerepe van: meghatározza, hogy a támogatott erők hogyan fogadják a támogatási erőforrásokat a saját, vagy más haderőnemektől. A zászlóalj logisztikai részlege azonosítja a különleges művelet specifikus támogatás követelményeit, melyek a küldetés sikerének egyik alappillére, ezért a feladat kiemelkedően fontos a támogatásszervezés során. A részleg kapcsolatot tart a logisztikai támogató hálózat

⁴⁸² Az 528. Támogató Dandárral szolgálati alá-fölérendeltség nincs.

⁴⁸³ Forrás: ATP 3-05.40, p - (4 – 3).

⁴⁸⁴ A kifejezés megfelelője a magyar terminológiában: a művelet vagy harc feladat logisztikai elgondolása

valamennyi elemével. A részleg valamennyi művelettámogató elemmel kapcsolatban van már a művelettervezés korai szakaszában. A szoros együttműködéssel elkerülhető a logisztikai kapacitások többszörözése, és ezzel valósul meg a teljes integráció is. A zászlóaljparancsnok, a művelettámogató részleg, és az S-4 logisztikai részleg a harcászati szintű különleges műveleti támogatás meghatározó elemei.⁴⁸⁵

A parancsnokság művelettámogató részlege közreműködik a hadszíntér logisztikai előkészítésében, telepíti az egyes szervezeti elemeket a támogatási koncepció szerint, *tervezi és koordinálja a légi és a földi utánpótlást, tervezi és berendezi a fogadózónákat* a különleges műveleti alkalmi kötelek felelősségi körzetében. A részleg logisztikai műveleti, mozgatási funkcióra, elektronikai hadviselésre, *közbeszerzésre*, üzemanyagra, lőszerre, ellátásra, stratégiai légi és földi átcsoportosításra szakosodott logisztikai beosztottakkal rendelkezik.⁴⁸⁶

A részleg elsődleges feladata a különleges műveleti alegység támogatásának közvetlen szervezése. A műveletek korai fázisában a zászlóalj művelettámogató részlege megerősíthető az 528. Támogató Dandár már korábban tárgyalt összekötő elemeivel, valamint a hadszíntér támogató parancsnokság összekötő elemeivel a közös használatú anyagok és szolgáltatások felhasználásának tervezése érdekében. A művelettámogató feladatrendszer mellett, a parancsnokság művelettámogató részlege koordinálja és ellenőrzi a szállítási feladatokat levegőben, vasúton, vízen, emellett a szükséges dokumentációkat is elkészítik. A részleg kiemelt feladata a közlekedési hálózat átláthatóságának biztosítása a különleges erők műveleti területén, a mozgatási terv prioritásainak meghatározása, a fő ellátási utak meghatározása, a mozgáskövetés végrehajtása.⁴⁸⁷

⁴⁸⁵ ATP 3-05.40, p (4 – 4).

⁴⁸⁶ ATP 3-05.40, p - (4 – 3).

⁴⁸⁷ ATP 3-05.40, pp (4 – 3) – (4 – 4).

A zászlóalj támogató százada adminisztratív és ellátó támogatást nyújt a szervezetszerű és a megerősítő-támogató erőknek egyaránt. Az alegység méreténél, és képességénél fogva flexibilis, az adott feladathoz rugalmasan szervezhető – nem feltétlen század erejű szervezet.⁴⁸⁸

Az ellátó és szállító alegység többfunkciós logisztikai támogató század: ellátó, szállító, *ejtőernyős utándobó*,⁴⁸⁹ képességgel rendelkezik, amely igazodik a különleges műveleti követelményekhez. Az alegység önállóan telepíthető. A javító század képes a különleges erők által használt speciális elektronikai, fegyverzeti, gépjármű, valamint kommunikációs eszközök kisjavítására. A hiányzó karbantartó kapacitásokat helyszíni beszerzéssel oldják meg. Az egészségügyi század alapképességét tekintve ROLE-1 szintnek felel meg, de a szervezet rendelkezik fogorvossal, állatorvossal, csapatorvossal, egészségügyi logisztikai és egészség prevenciós szakemberekkel.⁴⁹⁰ Így a képessége a NATO terminológia szerinti ROLE-1+-nak felel meg.

A három előretolt támogató század a különleges műveleti alegységek közvetlen támogatására van kijelölve. A századok támogató, szállító, és javító szakaszokkal rendelkeznek. Korlátozottan képesek az anyagutánpótlásra, és a disztribúcióra. Mindegyik század önállóan telepíthető, képes a különleges műveleti alegységek, és a megerősítő erők támogatására. A különleges műveleti alkalmi harci kötelék támogatásakor a század parancsnoka koordinálja és ellenőrzi a támogató központ logisztikai tevékenységét. A század a napi ellátási feladatokat végzi.⁴⁹¹ A zászlóalj támogatási feladatait összhaderőnemi, és többnemzeti környezetben egyaránt végre tudja hajtani. Képes fogadni, integrálni, és alkalmazni a más haderőnemtől, vagy más nemzettől érkező logisztikai támogatási forrásokat.

A különleges erők saját, szervezetszerű támogató kapacitása elsősorban a különleges művelet specifikus támogatási igényeket szolgálja ki. A szervezeti felépítés, és a támogatási koncepció

⁴⁸⁸ 2007-ben, az afganisztáni különleges műveletek támogatására szervezett GSB, Előretolt Logisztikai Elemmel rendelkezett, melyet tiszti rendfokozatú (OF - 2) katona vezetett. Forrás: MANGANARO, Christopher G.: Doing more with less: Special Forces Logistic in Afghanistan, Army Logistician – Professional Bulletin of United States Army Logistic, Army Logistics Management College, Virginia, 2007 november – október, pp 26 – 31, ISSN 0004–2528, URL: http://www.alu.army.mil/alog/issues/novdec07/pdf/alog_nov_dec_07.pdf, Letöltve: 2015. február 2.

⁴⁸⁹ Az automatikus, a vészhelyzeti, a hívásra történő utánpótlás kijuttatása ugyanolyan módszerekkel lehetséges, mint a csoport kijuttatása a feladat végrehajtásra.

⁴⁹⁰ ATP 3-05.40, pp (4 – 4) – (4 – 6).

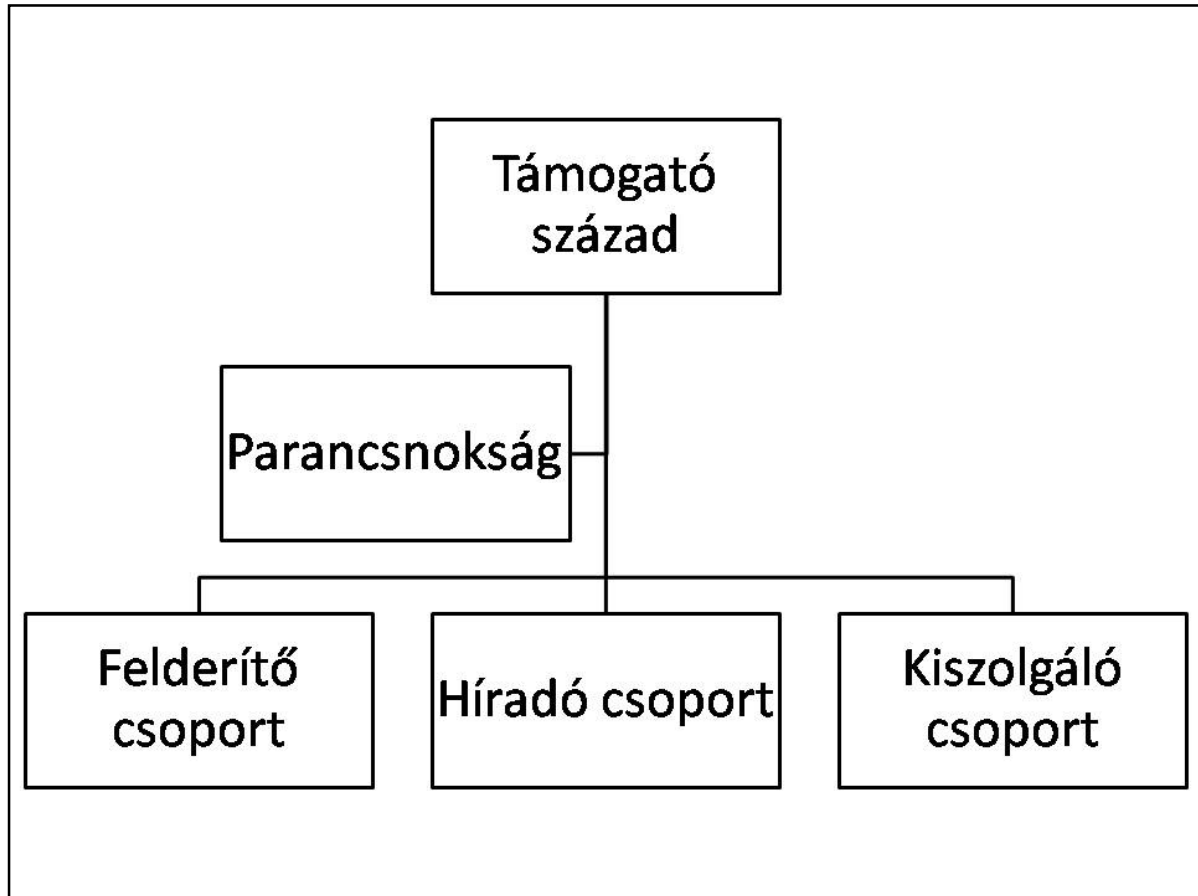
⁴⁹¹ ATP 3-05.40, pp (4 – 6) – (4 – 7).

egyaránt szolgálja a csoportok műveleti hatékonyságát, a kihívásokra való gyors reagáló képességet, az együttműködési képességet más szervezetekkel, haderőnemekkel, és fegyveres erőkkel. A szervezet képes kezelni a különleges műveleti követelményekből adódó feladatokat, mint például a speciális fegyverrendszerek alkalmazása, vagy az egyedi szolgáltatások beszerzése. A meglévő képességek mellett a támogató szervezetek csak akkor működhetnek hatékonyan, ha a parancsnoki-, és a beosztott állomány ismeri a különleges műveleti és az összhaderőnemi feladatrendszert egyaránt. Az alegység gyorsan telepíthető multifunkcionális logisztikai és egészségügyi elemei képesek a támogató feladatok hadszíntéren való önálló feladat végrehajtásra, és az együttműködésre a különböző konvencionális támogató parancsnokságokkal.⁴⁹² A már bemutatott támogató szervezet elsődleges feladata a Special Forces Group támogatása.

A zászlóalj (Special Forces Battalion) logisztikai támogatása

Az ezred szintű szervezet támogató kapacitásán túl, a különleges műveleti zászlóalj is rendelkezik támogató alegységgel, melyet a 26. számú ábra szemléltet. A támogató század, a bemutatott támogató szervezetek hierarchiájában az alsó szinten áll, és közvetlen kapcsolatban van a különleges műveleti csoportokkal.

⁴⁹² Forrás: ATP 3-05.40, pp (4 – 1) – (4 – 2).

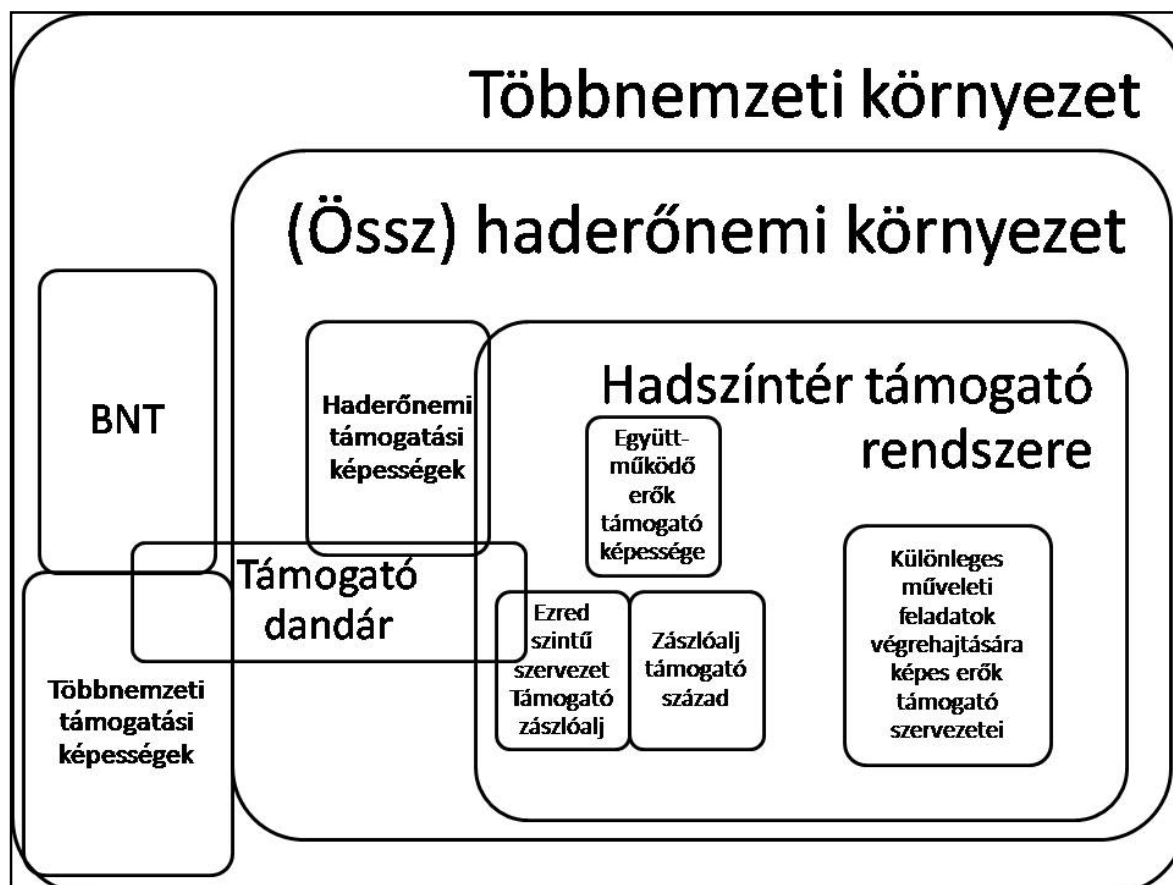

26. ábra A különleges műveleti zászlóalj támogató század szervezeti felépítése⁴⁹³

A század parancsnoka a zászlóalj rangidős logisztikai tisztje, a század alaprendeltetése a támogató központ működése, és a zászlóalj szintű logisztikai támogatás tervezése. Az alegység elsősorban adminisztratív támogatás nyújtására képes. Támogató feladatait a támogató zászlóaljjal együttműködve hajtja végre.

A különleges erők támogatása harcászati szinten nagyban függ a hadszíntér támogatási rendszerétől. A valós logisztikai támogatást hasonlóan a már bemutatott magyar rendszerhez (lásd a 18. számú ábra) szintén komplex rendszer biztosítja. A feladatot végrehajtó csoport a hadszíntér számos támogató szervezetétől igénybe vehet logisztikai támogatást, melyet a 27. számú ábra foglal össze.

⁴⁹³ Forrás: FM 3-05 Army Special Operation Forces, k. h. n. , Headquarters, Department of the Army, 2006, p - (8 – 4).

27. ábra A különleges erők támogató rendszere, környezete⁴⁹⁴

A különleges műveleti erők,⁴⁹⁵ és a különleges műveleti feladatokat végrehajtani képes alegységek egyaránt rendelkeznek szervezetszerű támogató elemekkel.⁴⁹⁶ A harctámogató alegységek, és a közreműködő erők⁴⁹⁷ logisztikai képességei azonban korlátozottak. Ennek oka az, hogy az alegységeket önállóan nem alkalmazzák, az együttműködő erők logisztikai támogatását is a különleges műveleti parancsnokságok, vagy a konvencionális logisztikai támogató rendszerben hajtják végre.

A logisztikai tervezés különleges műveleti sajátosságai zászlóalj szinten

A különleges műveleti zászlóalj logisztikai támogató szakembereinek kiemelt feladata a zászlóalj közvetlen logisztikai támogatásának végrehajtásán túl a zászlóalj szintű logisztikai

⁴⁹⁴ A szerző által készített ábra.

⁴⁹⁵ A különleges erők támogató alegységeit az alfejezet részletesen elemzi, ezeket ismét nem sorolom fel.

⁴⁹⁶ A különleges műveleti feladatokat végrehajtani képes alegységek támogató rendszere nem témája az értekezésnek. Szervezeti felépítésüket az ATP 3-05.40 – teljes részletességgel tárgyalja.

⁴⁹⁷ CIMIC, UAV stb. A katonai szervezet rendeltetését a különleges műveleti képességgel foglalkozó alfejezetben tárgyaltam.

tervezés. Emellett végrehajtja a különleges művelet specifikus támogatási koncepció szinkronizálását és integrálását a magasabb szintű különleges műveleti-, és hadszíntér támogató rendszerbe. A támogatás szervezése harcászati szinten a támogató központban folyik. Ide érkeznek be a korábban már többször említett támogató-, megerősítő elemek a támogató zászlóaljtól, és a logisztikai műveleti részlegtől. A központban elemzik a műveleti terveket, melyek alapján kidolgozzák a logisztikai szükségleteket minden anyagosztályra. A központ folyamatosan figyelemmel kíséri az anyagi készleteket a zászlóalj valamennyi alegységénél, elkészíti a logisztikai helyzetjelentéseket. Az elemző munka nem korlátozódik a feladat végrehajtás időszakára, az már a hadszíntérre való kitelepítés előtt megkezdődik. A harcászati szintű logisztikai tervezés párhuzamosan folyik a hadműveleti-, és a stratégiai tervezéssel. A koordinált tervezést, és a logisztikai analízist a támogató zászlóalj logisztikai műveleti részlege, a támogatott alegységek, az 528. Támogató Dandár, a hadszíntér támogató parancsnokság, a hadszíntér különleges műveleti parancsnokság, és a feladat végrehajtásba bevont konvencionális erők támogató parancsnokságai közt egyaránt végrehajtják.⁴⁹⁸ A közös gondolkodás különösen fontos a nem hagyományos hadviselési formák támogatásának tervezésénél. Ennek oka az, hogy a konvencionális támogatási rendszer, és a nem konvencionális eljárások összhangját a logisztikai támogatás során meg kell megtalálni. A lehető legkorábbi időpontban azonosítani kell az ellátási láncon kívül eső, nem rendszeresített anyagok szükségleteit, és a hagyományostól eltérő szolgáltatási igényeket. Már a kezdeti tervezési folyamatnak tartalmaznia kell a különleges műveleti küldetés záró elemeit is (például: kiemelés). Meg kell találni az összhangot a követelmények, és a jogszabályok közt, ismerni kell a támogatási prioritásokat, a rendelkezésre álló erőforrásokat.⁴⁹⁹

Az Egyesült Államok - szárazföldi haderőnem különleges erőinek, és annak támogatási rendszerének elemzése után az alábbiakat állapítom meg:

A különleges erők összhaderőnemi logisztikai támogatásában hangsúlyosan megjelennek a különleges műveleti követelmények. A speciális feladatokat nem csak logisztikai, de hadműveleti „ágazati” szabályzatok is tárgyalják. A különleges erők támogatásának alapja az összhaderőnemi logisztika. A különleges erők vonatkozásban abból indulnak ki, hogy a konvencionális logisztikai rendszer nem képes kielégíteni a különleges műveleti erők

⁴⁹⁸ ATP 3-05.40, pp (4 – 7) – (4 – 12).

⁴⁹⁹ ATP 3-05.40, pp (4 – 13) – (4 – 18).

logisztikai támogatási szükségleteit. A képességihiány ellensúlyozására a hagyományos támogató rendszeren kívüli ellátást szervezhetnek. Az összhaderőnemi logisztikai támogatás alapelvei között előkelő helyen szerepel a nemzeti és a többnemzeti kapacitások, valamint az egyéb szolgáltatások integrálhatóságának biztosítása. A logisztikai támogatás végrehajtását szervező parancsnokságok, telepíthető vezetésirányítási elemekkel rendelkeznek. A különleges erők logisztikai támogatás szervezése a hadszíntér különleges műveleti parancsnok, és az összhaderőnemi különleges műveleti alkalmi harci kötelék parancsnok felelőssége.

A szárazföldi haderőnem logisztikai támogatásának szervezése során a parancsnokság egyik kiemelt feladata a konvencionális és a különleges műveleti erők támogatási igényeinek szinkronizálása, valamint a különleges erők támogatási rendszerének integrálása a konvencionális támogatási rendszerbe. A hadszíntéri integrálást dandár erejű szervezet hajtja végre. Az integrálhatóság biztosítására külön szervezeti elemek állnak rendelkezésre. Emellett a különleges erők támogatására egyedi szervezettel létrehozott dandár további alapfeladata a csoportok közvetlen támogatása a műveletek korai fázisában a még nem kellően kialakult konvencionális támogatási környezetben. Az 528. Támogató Dandár hadműveleti szintű támogató képességgel rendelkezik, melyet több hadszíntéren is képes nyújtani. A haderőnem támogatási rendszere számol a befogadó nemzeti támogatás, a többnemzeti támogatás, a nem kormányzati szervektől igénybe vehető támogatás forrásaival. Ennek rendszere tartalmazza a különleges műveleti specialitásokat is. A befogadó nemzeti és a harmadik fél által - szerződéskötés után biztosítható (helyi vállalkozói) támogatással kizárólag a műveletek kezdete utáni fázisokban számolnak. A logisztikai támogatás tervezése és végrehajtása alatt kiemelt fontosságú a támogatási képesség duplikálásának elkerülése. A különleges műveleti parancsnokság a különleges műveleti anyagok, eszközök, felszerelések, szolgáltatások beszerzésében önálló joggal rendelkezik.

A hadműveleti-, harcászati szint logisztikai támogató rendszeréből az alábbi különleges műveleti sajátosságokat emelem ki: Minden különleges műveleti feladat egyedi küldetés, egyedi elemzést és egyedi támogatást követel. Az különleges művelet specifikus támogatási követelményeket a hadszíntér támogató rendszerében kisméretű, telepíthető összekötő elemek biztosítják. A logisztikai tervezéshez, valamint a végrehajtás koordinálásához az összekötő elemek a harcászati szintű logisztikai vezetésirányítási elembe is integrálódnak.

Legfontosabb feladatuk a kapcsolat fenntartás a különleges erők, és a haderőnem támogató szervezetei közt. A különleges erők érdekében tevékenykedő logisztikai tervezők többfunkciós logisztikai koordináló tevékenységre, különleges művelet specifikus támogató műveletek tervezésére és koordinálására képesek. A harcászati szintű logisztikai végrehajtó szervezetek is rendelkeznek olyan képességgel, amely lehetővé teszi az önálló feladat végrehajtást, és a váratlan támogatási feladatoknak való megfelelést (például: közbeszerzés). A különleges műveleti zászlóalj támogató elemeit olyan tisztek működtetik, akik jártasak a logisztikai és a különleges műveleti szakterületen egyaránt.

A fenti megállapításaim után az alábbi különleges művelet specifikus logisztikai támogatási alapelveket azonosítom:

- a különleges erők logisztikai támogatásának alapja a szárazföldi haderőnem logisztikai támogató rendszere;
- a különleges műveleti erői olyan logisztikai támogató rendszerrel is rendelkezik, mely korlátozott ideig (15 nap) önállóan képes a különleges erők támogatásának biztosítására, a műveletek korai fázisában, a konvencionális támogató rendszeren kívül;
- a feladatra létrehozott, különleges műveleti támogató sajátosságokat hordozó 528. Támogató Dandár képes a konvencionális erők ellátására is (korlátozott ideig, például RSOI körlet telepítése során.);
- a különleges erőket közvetlenül támogató katonai szervezet képességeit úgy alakították ki, hogy a haderőnemi támogatás korlátait kiegészítsék;
- a különleges erők logisztikai támogatását jól szervezett, részletes, mélyen strukturált szabályzati rendszer határozza meg;
- az alkalmazási elveken túl a támogató alegységek követelményrendszere is kidolgozott;
- a szervezeti struktúra kiemelten támogatja a különleges műveleti követelményeket. A telepíthető moduláris támogató szervezetek, a különleges műveleti alegységek logisztikai elemei, a műveleti támogató elemek lehetővé teszik a hadszíntér támogató rendszerébe való integrálhatóságot, a szinkronizált, és jól koordinált támogatásszervezést;
- a különleges erők támogatásában az alábbi alappilléreket azonosítottam:
 - különleges művelet specifikus szolgáltatások, felszerelések, és anyagok;

- haderőnem által biztosított közös használatú anyagok, szolgáltatások;
- különleges műveleti támogatási követelményeknek megfelelően kialakított támogató alegységek;
- integrálhatóság biztosítása a támogató rendszerbe;
- saját fejlesztés, beszerzés a különleges művelet specifikus anyagokkal, eszközökkel, szolgáltatásokkal kapcsolatban.

4.3. A képességelemek vizsgálata, összehasonlítása

Az MH logisztikai támogatási rendszer, valamint az Egyesült Államok szárazföldi haderőnének különleges erői támogatási rendszerének elemzése után szükségesnek tartom összehasonlítani a két bemutatott támogatási rendszert. Természetesen az összehasonlítás alapja nem lehet a két rendszer képességének elemzése és összevetése. A nagyméretű-, rugalmas-, művelet alapú képességet a magyar különleges művelettámogatás lehetőségeivel összehasonlítani értelmetlen. Az alfejezetben az összehasonlítás alapjául az egyes szervezetek képességelemeinek bemutatására, összehasonlítására koncentráltam. Arra törekedtem, hogy egy logikai szálát követve eljussak addig a pontig, amíg a két logisztikai rendszer összehasonlítható lesz. Mivel a katonai logisztikai rendszerek pontos összehasonlítására módszer nem létezik⁵⁰⁰ - Pohl Árpád értekezését módszertani alapként felhasználva – a kiindulási alapot a különleges műveleti erők alkalmazása, a logisztikai támogatás doktrínális háttere szolgáltatja, mely az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erői, és a magyar vonatkozásban is jól kutathatónak bizonyult. Az elemzés alapvető célja annak feltárása, hogy az amerikai különleges erők támogatási *képességelemeihez*, hasonlók megjelennek-e az MH logisztikai támogató rendszerében. Meghatározó szándékom, hogy azonosságokra, és eltérésekre egyaránt rámutatok.

A doktrínális háttérben fellelhető képességelemek elemzése-, és összehasonlítása után megállapítható, hogy úgy a magyar, mind az amerikai logisztikai támogatási rendszer

- kiemelten kezeli a műveleti szabadság biztosítását;
- a szükségtelen többszörözések elkerülését;
- számol külső támogatási kapacitások igénybevételével;
- közvetlen támogató kapacitást biztosít a zászlóalj számára;

⁵⁰⁰ POHL, p - 145.

- illetve a különleges műveleti specifikumai doktrínákban jelennek meg.

Az azonosságok mellett azonban számos eltérés is kimutatható. A *képességelemeket* a 3. számú táblázatban hasonlítom össze:

Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges erők támogató képességelei	Magyar képességelem
A támogató rendszer elismeri a képességihiányt.	A támogató rendszer nem ismeri el a képességihiányt.
Alap a haderőnemi logisztika . Képességihiány pótlás a műveletek kezdeti időszakában 15 napig tervezett.	Alap az összhaderőnemi logisztika . Fentiek miatt pótlás nem tervezett.
Elismeri a speciális anyagi igényeket, a közös használatú anyagokon kívüli beszerzést, a különleges erők támogató rendszerén belül .	Megnövekedett anyagigényt ismer. A magyar KE egyedi hadfelszerelés (szolgáltatás) beszerzésére nem jogosult.
A különleges erők támogatási rendszerét mélyen strukturált doktrinális háttér (ADP, ADRP, FM, ATP) határozza meg.	A témával doktrínák foglalkoznak. A logisztikai támogatás kapcsolódó okmányait harcászati szinten a különleges műveleti elvek nem hatják át .
A különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igények integrálásáért összekötő csoport felel.	A különleges erők speciális támogatási igényinek integrálását végrehajtó szervezeti elemek nem állnak rendelkezésre .
A BNT adta lehetőségek tervezhetők , alapvetően a műveletek korai fázisa után.	A különleges erők vonatkozásában a BNT nem szabályozott .
A különleges műveleti erők támogatási struktúrája nem képes biztosítani valamennyi szükséges támogatási funkciót a küldetések alatt.	Az érvényben levő doktrínák szerint az MH 2. KRE logisztikai századának feladata a zászlóalj és alegységei teljes körű támogatása .
A művelettervezés valamennyi szintjén tervezik a különleges műveleti támogatási igényeket, az integráció kiemelt feladat.	A támogatás tervezése integráltan jelenik meg a művelettervezési folyamatban, alapvetően harcászati szinten .
Minden különleges műveleti feladat egyedi küldetés, egyedi elemzést, egyedi támogatást kap.	Az egyedi feladatelemzés harcászati szinten történik. A csoport támogatását országhatáron belül az ezred tervezi.
A különleges műveleti parancsnokság, hadműveleti szintű támogató képességgel rendelkezik.	A magyar támogató rendszer ilyen képességet nem tart fenn.
A különleges műveleti parancsnokság a különleges művelet specifikus anyagok beszerzését tekintve egyedi jogkörökkel rendelkezik, gyors logisztikai beszerzések lefolytatására képes.	A feladatkört az MH-ban a HM VGH, HM BH és MH LK végzi. A magyar KE - nek hadfelszereléssel kapcsolatos beszerzési jogköre nincs .
A támogató kapacitás képes különleges műveleti vezető nemzet igényeit is kiszolgálni.	Ilyen kihívással a magyar támogató rendszer még nem nézett szembe.
A különleges művelet specifikus közvetlen támogatási igényeket előretolt támogató század biztosítja raktározási, lőszerkezelési, víztisztító, karbantartó, egészségügyi képességgel.	A 2. KRE egy szakasszal rendelkezik, amely képes előretolt alegységként funkcionálni (szállító-, élelmezési-, karbantartó képességgel). Az ezred így csak egy SOTG-t képes előretolt alegységgel támogatni.
A különleges műveleti zászlóalj szervezetébe tartozó támogató alegység adminisztratív támogatást biztosít, az egyéb logisztikai támogató feladatokat az ezred szintű szervezet, támogató zászlóalja végzi.	A 2. KRE támogató alegysége törzstámogatási és logisztikai támogatási feladatokat is ellát. A támogatás következő „szintje” az MH 86. SZHB laktanya logisztikai képessége.
A támogató század a támogató központ alapja, a rangidős logisztikus a század parancsnoka , a szerep csak koordináló. ⁵⁰¹	A támogató központ logisztikai támogatási feladatait az S4 részleg vezetője végzi.
A különleges művelettel kapcsolatos hadműveleti, és a logisztikai szabályzók részletesen kidolgozottak .	A különleges művelettel kapcsolatos hadműveleti szabályzó kidolgozott, a logisztikai szabályzók részletesen nincsenek kidolgozva .

3. táblázat Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti képességelemek, és a magyar különleges műveleti képességelemek összehasonlítása⁵⁰²

⁵⁰¹ GSB – Group Support Battalion – Ezred Támogató Zászlóalj

⁵⁰² A szerző által készített összegző táblázat, melynek forrásait a lábjegyzetek tartalmazzák.

A képességelemek elemzése-, összehasonlítása után megállapítható, hogy

1. A magyar hadműveleti vonatkozású különleges műveleti doktrína, a Jp 3 – 05 (Special Operations) – höz hasonló részletességgel kidolgozott, azonban a logisztikai vonatkozású szabályzati háttér nagy léptékkal fejleszthető. Megítélésem szerint a vonatkozó logisztikai szabályzatok hiánya csökkenti a logisztikai támogatás hatékonyságát, mivel az egyes képességek követelményeket „gyártva kell fejleszteni”, hasonlóan a különleges műveleti képesség megalakításához. A második fejezetben már tárgyalt történeti áttekintésből következik, hogy a különleges erőt támogató logisztikai rendszer a kihívásokra csak késéssel tud reagálni, a támogató rendszer korlátai miatt lelassul a különleges erő alkalmazhatósága. A lelassult alkalmazhatóság a különleges erő alaprendeltetésű alkalmazhatóságát akadályozza, ami miatt csökkenhet az MH különleges műveleti képessége.

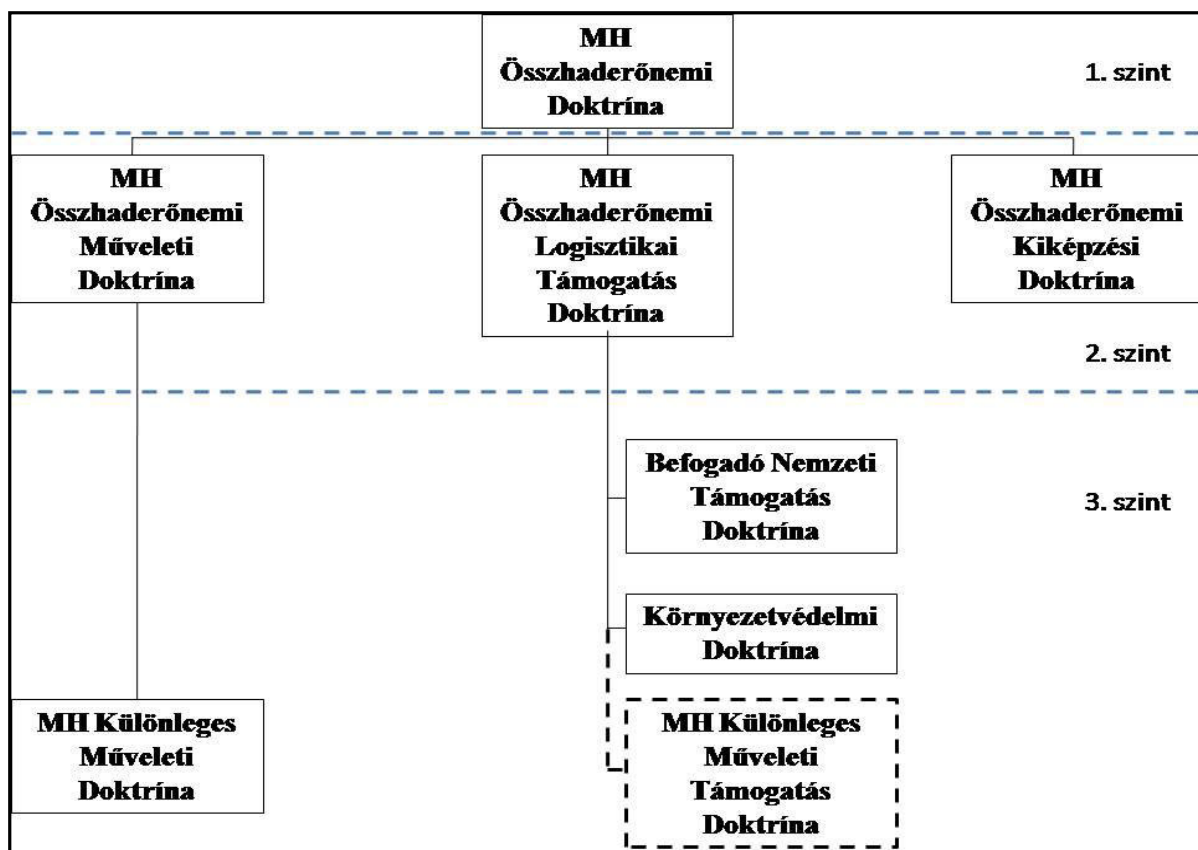
2. Az MH logisztikai támogató rendszere összhaderőnemi képességeivel fedi le a vele szemben támasztott követelményeket, a doktrinális alap biztosított az MH kívüli támogatási képességek igénybevételére. Mivel a különleges műveleti támogatási igények kielégítésére széles támogatási erőforrásokat vonnak be, szükséges a különleges műveleti igények egységes értelmezése. A közös értelmezést elősegítheti, ha a támogatás tervezése, szervezése, és végrehajtása alatt különleges műveleti szakemberek integrálják a támogatási igényeket a konvencionális támogató rendszerbe. Az integrálódás biztosítható a támogató elemekhez biztosított logisztikai összekötő szakemberekkel, melyhez a doktrinális alap biztosított (stratégiai szinten).

3. Elismeri a megnövekedett anyagigényeket, lehetőséget teremt az egyedi beszerzésekre. A speciális feladatrendszer nem csak a speciális, de az egyedi anyag beszerzést is indokolja. A feladatrendszerből adódóan előfordul high-tech fegyverrendszerek alkalmazása, melyek alkalmazása előtt a felkészítést a műveleti területen hajtják végre. A felkészítést a fegyverrendszert fejlesztő – nemritkán civil vállalkozók hajtják végre egyedi szolgáltatási szerződések alapján. Megfontolandónak tartom az egyedi anyagigények mellett az egyedi szolgáltatási igények bevonását is a beszerzési körbe. Itt szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a különleges erők vonatkozásában sokkal inkább speciális-, mint megnövekedett anyagigényről beszélhetünk.

4. A magyar különleges műveleti csoportok alkalmazását vezető nemzeti-, vagy feladatra szakosodott nemzeti támogatással biztosítják, mely BNT és saját támogató képességgel egészül ki. A vezető nemzeti támogatás lehetővé teszi a csoportok alkalmazását a műveletek

korai stádiumában is. A BNT, és a saját támogatás szervezése feltételezi a fejlett logisztikai rendszert, mely csak a művelet korai szakaszát követően áll rendelkezésre. A csoportok alkalmazására műveleti területen a művelet korai időszakában még nem volt példa, támogatási tapasztalatok sem állnak rendelkezésre.

Az elemzés, és az összehasonlítás eredményei alapján úgy gondolom, hogy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás feladatrendszerét doktrínális szabályzóban kell feldolgozni. Erre azért van szükség, mert a hadműveleti doktrínában már megjelennek a különleges művelet specifikus gondolkodásmód alapjai, de a logisztikai támogatás szakmai szabályzóit még nem hatják át. Megfontolandónak tartom rögzíteni a támogatási források prioritását, a támogatási megoldások tervezését a művelet egyes időszakaiban. A különleges művelet specifikus támogatás egy lehetséges elhelyezkedését a doktrínális környezetben a 28. számú ábra szemlélteti:

28. ábra A különleges műveleti támogatási doktrína lehetséges helye a hierarchiában⁵⁰³

⁵⁰³ A szerző által készített ábra, mely kizárólag azokat a doktrínákat tartalmazza, amely az értekezés szempontjából lényegesek. Forrás: Magyar Honvédség Kiképzési és Doktrínális Központ: A Magyar Honvédség Doktrína Hierarchiája, Budapest, MH KDK, 2015, p 8. (Nytsz.: 81-29/2015 KDK)

Az Összhaderőnemi Doktrína logisztikai fejezete a különleges erők speciális követelményeivel nem foglalkozik, a témát az Ált/217 LOGD 4 (3) tárgyalja. A doktrína jó alapot teremthet a különleges műveleti támogatási követelmények doktrínális rögzítésében. Az MH Különleges Műveleti Támogatás Doktrína részletesen tartalmazhatja a logisztikai támogatás követelményeit, a támogató alegységek képesség követelményeit, a doktrínális hierarchiában a harmadik szinten helyezkedhet el.

5. A különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igények hatékony koordinálásának érdekében megfontolandó, hogy a vezetés-irányítás valamennyi szintjén megjelenjenek olyan szervezeti elemek, melyek a különleges művelet specifikus támogatási igények integrálásáért felelősek. Ez a megközelítés az MH logisztikai művelettervezésben nem gyakorlat.

6. A BNT adta lehetőségekkel a támogató rendszer számol. A szabályzók azonban nem rögzítik, hogy a különleges műveleti erők logisztikai támogatásának szervezése során hogyan és milyen körülmények között tervezhetők a BNT által nyújtott erőforrások és szolgáltatások igénybevétele. A különleges műveletek vonatkozásában kiemelten igaz, hogy a BNT erőforrásait akkor lehet alkalmazni, ha a műveleti terület infrastruktúrája és biztonsági környezete ezt lehetővé teszi. Ez azt feltételezi, hogy valamilyen szinten konszolidált körülmények között folynak a különleges műveletek (is), a feladatot végrehajtó katonai erő hosszú ideje a helyszínen van, tehát a műveletek késői fázisainak valamelyikénél tartunk. A kérdést nehezíti az a lehetőség, hogy a különleges műveleti csoportokat egymástól földrajzilag elszigetelt műveleti területen telepíthetik, ahol a nemzeti támogató elem a szolgáltatásait korlátozottan képes biztosítani (erre a magyar különleges műveleti csoportok alkalmazása során volt példa). A BNT erőforrásainak és szolgáltatásainak ilyen körülmények közti fogadására a csoportnak olyan képességgel kell rendelkeznie, mely a támogatás közvetlen fogadásának koordinálására, esetleg annak beszerzésére képes.

7. A helyzet gyökeresen eltérő az összhaderőnemi műveletek kezdetén (a műveletek korai fázisa), amikor a műveleti területre való felvonulás folyik. E fázisban a különleges erők már nagy létszámban jelen lehetnek, feladatukat fedetten hajtják végre, a műveleti terület korántsem megengedő, vagy elfogadó, az infrastruktúra esetenként rombolt. A BNT lehetőségei ilyen körülmények közt erősen korlátozottak.⁵⁰⁴ Indokoltnak tartom a BNT

⁵⁰⁴ Nincs lehetőség szerződéskötésre.

különleges erők érdekében történő alkalmazásának kizárását a műveletek korai fázisában, a műveleti biztonság érdekében.

8. Valamennyi szükséges támogatási funkciót az MH 2. KRE támogató százada önállóan nem képes biztosítani (országhatáron belüli alkalmazás esetén sem). Az Ált/217 LOGD 4 (3) ugyan említ légi, vízi utánpótlási lehetőséget, rejtett logisztikai bázist, ám a század a doktrínában meghatározott feladatrendszer végrehajtására képes szervezeti elemekkel nem rendelkezik. Megfontolandó tehát a szervezeti fejlesztés, vagy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapjainak újraértelmezése.

9. A korábban bemutatott példában, az Egyesült Államok szárazföldi haderőnének különleges erői a speciális logisztikai támogatást a művelettervezés stratégiai-, hadműveleti és harcászati szintjén egyaránt tervezik. Elemzik és értékelik a különleges művelet specifikus igényeket, valamint integrálják azt a hagyományos logisztikai támogató rendszerbe. A magyar konvencionális támogatástervezési folyamatban nem gyakorlat a különleges specifikus támogatási igények stratégiai-, és hadműveleti szintű meghatározása, a speciális támogatási követelményeket nem képviselik a logisztikai támogatási tervezési folyamatban, erre szervezeti elem sem áll rendelkezésre.

10. A nem konvencionális eljárásokat alkalmazó, egyedi feladatot megoldó csoportok logisztikai támogatását, a normatív alapú, konvencionális eljárásokra kidolgozott logisztikai támogatási rendszer a közös használatú anyagok vonatkozásában ki tudja szolgálni. A konvencionális támogató rendszer az egyedi, a gyors beszerzést igénylő, vagy a közös használaton kívül eső anyagokat, technikai eszközöket, szolgáltatásokat nehezen tudja a felhasználói igényeknek megfelelően biztosítani.

11. A beszerzési eljárások lefolytatása és a logisztikai szükséglet tényleges kielégítése nagyon sok időt vesz igénybe. A kérdéskör rendkívül érzékeny, a beszerzési eljárások gyorsításának kérdése meghaladja e dolgozat kereteit, de kétségkívül hatványozottan érinti a különleges erők változatos, nagy rugalmasságot követelő támogatási igényeinek kielégítését.

12. A speciális támogatási igényeket az Ált/43 ÖHD 3 elismeri, de az MH 2. KRE támogató százada a zászlóalj alaprendeltetésének megfelelő teljes támogató képességgel nem rendelkezik annak ellenére sem, hogy a doktrína a teljes logisztikai támogatást feladatul szabja.

13. A logisztikai szervezetek képességalkotásánál megfontolandónak tartom a fegyvernemi sajátosságok figyelembe vételével kialakított logisztikai autonómiát, melynek

hiányában az önálló alkalmazás nem valósulhat meg.⁵⁰⁵ A támogatás szervezése körültekintő gondolkodást igényel, ha két gyökeresen eltérő alaprendeltetésű, és szervezeti kultúrájú katonai szervezetről van szó, mint amilyen a különleges erő és az MH 86. SZHB.

14. Az MH-n kívüli támogatási erőforrások fogadásához elengedhetetlen a szervezeti és a technológiai interoperabilitás. Mivel a különleges műveleti csoport számos egyedi technikai eszközzel rendelkezik,⁵⁰⁶ ezért képesnek kell lenni arra, hogy fogadja a logisztikai támogatást is. Emellett a logisztikai támogató rendszernek kezelnie kell az ezzel kapcsolatos feladatokat (beszerzési eljárások, logisztikai művelettervezés, együttműködés nem kormányzati szervezetekkel).

15. A különleges erők stratégiai feladatrendszere ellenére a zászlóalj támogató központja logisztikai műveletet nem tervez. A támogató század nem tartalmaz olyan szervezeti elemet, mely a logisztikai művelettervezésre, a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás integrálására alkalmas. A logisztikai művelettervezés első szervezete az MH ÖHP LMF.

16. Az MH 2. KRE támogató alegysége döntően a konvencionális normákat követi. Nem tartalmaz olyan szervezeti elemet, mely a specializált támogatási igények kielégítésére hivatott, és amit a doktrína feladatul szab (ejtőernyős utánpótlás, vízi utánszállítás, rejtett logisztikai bázisok berendezése, logisztikai művelettervezés, összekötő elemek, egyedi beszerzések). Tevékenysége nem képes átfogni a katonai szervezet egészét, az nem tud kiterjedni valamennyi katonai műveletre. Struktúrája és képessége a támogatott egység alaprendeltetéséhez és műveleti követelményeihez nem kellően igazodik. Az MH 2. KRE szervezetszerű logisztikai alegysége önállóan nem tud megfelelni a doktrinális követelménynek, tehát képességhiány van az MH különleges erők logisztikai támogató rendszerében.

17. A konvencionális logisztikai támogató rendszer képességhiányának elismerése nem példa nélküli. A Jp 3 – 05 Special Operations szerint, a szárazföldi haderőnemi logisztika korlátozott támogató képességeinek⁵⁰⁷ ellensúlyozására, több forrás bevonható⁵⁰⁸ a különleges erők érdekében.

⁵⁰⁵ BARANYI– LENGYEL, pp 3-4.

⁵⁰⁶ Lásd „Az összhaderőnemi logisztikai támogatás egyéb különleges műveleti sajátosságai” című alfejezetet.

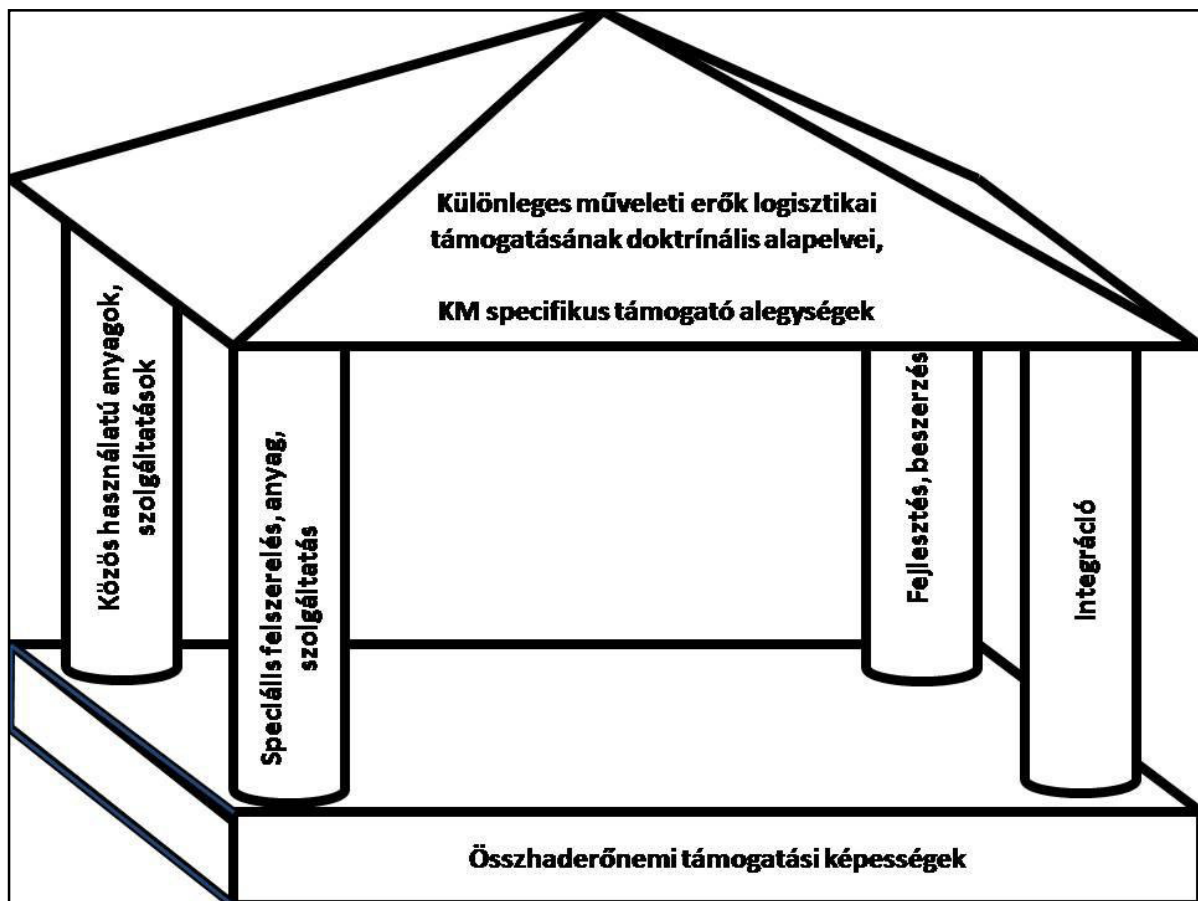
⁵⁰⁷ Jp 3 – 05, p – (IV - 6).

⁵⁰⁸ Például ideiglenes önálló támogató rendszer, más haderőnemi logisztikai támogató képességei, BNT erőforrásai. Lásd részletesen „Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnemi-különleges műveleti erők logisztikai támogatása” című alfejezetben.

18. Az Ált/43 ÖHD 3 a megnövekedett anyagigényeket elismeri, de a dokumentum nem említi:

- a. a különleges művelet specifikus,
- b. a nem közös használatú,
- c. az ellátási körön kívül eső anyagi- és technikai eszközök, szolgáltatások kérdését.

Az elemzés és az összehasonlítás után szükségesnek tartom az MH különleges műveleti erők logisztikai támogatását az elemzések tükrében átgondolni. A kutatási eredményeimre alapozott, újra értelmezett különleges művelet specifikus logisztikai támogatást a 29. számú ábra szemlélteti.

29. ábra A különleges műveleti támogatás pillérei⁵⁰⁹

⁵⁰⁹ A szerző által készített ábra.

Az MH különleges erőinek logisztikai támogatása az összhaderőnemi képességeken alapul. A hagyományos logisztikai támogató rendszer biztosítja a közös használatú anyagi- technikai eszközöket, mely kiegészül a speciális felszerelések, szolgáltatások beszerzésével, illetve a különleges művelet specifikus logisztika integrációjával. Ezeken a pilléreken nyugszik - a konvencionális logisztikai támogató rendszer képességeit kiegészítő képességelemként - a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás.

4.4. A vizsgálat eredményeinek elemzése

A pusztán összehasonlításra túl elengedhetetlen a kapott eredmények elemzése annak érdekében, hogy meg tudjuk határozni a szükséges fejlesztési irányokat. A fejlesztéseket összehangoltan, egységes elvek és szempontok alapján kell végrehajtani úgy, hogy egyaránt képesek legyünk megfelelni az alkalmazói követelményeknek, és a szövetségi rendszer működésének.⁵¹⁰ Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a logisztikai támogató rendszernek kezelnie kell a különleges műveleti követelményekből adódó speciális feladatokat (egyedi fegyverrendszerek alkalmazásából-, egyedi szolgáltatások beszerzéséből adódó feladatok) is. A hatékonyság érdekében a támogató szervezetnek tisztán kell értenie a különleges műveleti-, és az összhaderőnemi feladatrendszert egyaránt. A katonai logisztikai támogatással szemben alapvető követelményként jelentkezik az úgynevezett redundancia kerülése, a korlátozott erőforrások gazdaságos felhasználása. Mindkét követelményrendszernek megfelelni a támogatási prioritások felállításával, a megfelelő együttműködés biztosításával, az összhaderőnemi és a különleges műveleti támogatási feladatrendszer megértésével, többcélú optimalizációval⁵¹¹ lehet. A realitásokat figyelembe véve nem várható el, hogy az MH a különleges erők logisztikai támogatása érdekében nagyméretű, önálló speciális műveleti támogató szervezetet tartson hadrendben, de megfontolandó az ilyen *képességek* megalakítása a különleges erők támogatási rendszerében. A logisztikai műveleti részlegnek és más a többnemzeti vagy nemzeti magasabb törzsekben tevékenykedő összekötőknek biztosítani kell a *képességek integrálását, és integrálhatóságát*.

Azt, hogy a tárgyalt doktrínák tartalmazzanak olyan elemeket, amelyek a különleges műveleti erők logisztikai támogatásával is foglalkoznak jelentős lépésként lehet értékelni olyan

⁵¹⁰ Ált/43, p – (5 – 2).

⁵¹¹ Meg kell találni az összhaderőnemi művelet, és különleges művelet logisztikai támogatásának optimumát. Lásd részletesen „Az ellátási lánc szemlélet hatása a különleges erők támogatásszervezésére” című alfejezetben.

szempontból, hogy ezzel évtizedes lemaradás „ledolgozása” kezdődött meg. Ezt követően ki kell dolgozni a logisztikai szabályzatokat és utasításokat is. A kihívásokra nem feltétlen a nagyméretű támogató szervezet a megoldás, mivel a nagy támogató szervezet a mobilitás csökkenését hozza magával, mely egyenértékű a különleges műveleti képesség elvesztésével. A képességsökkenés elkerülhető, amennyiben a csoport nem nagy támogató szervezetettel települ, a támogatási képességeket „bárhonnan” fogadni tudja, vagyis a csoportok képesek más szervezettől támogatás fogadására. Ennek feltétele az integrálhatóság, és a támogatási prioritások megállapítása, mellyel elkerülhető más erők logisztikai támogatásának veszélyeztetése. A csoportok integrálhatóságát biztosító támogató elemekkel biztosítható a telepíthetőség, a létszám kicsi marad, a támogatás többoldalú szerződésekkel továbbra is biztosítható, a többnemzeti környezetben a műveleti biztonság követelményeit teljesítve kiszervezhető. A támogató elemeket úgy célszerű felépíteni, hogy azok rugalmasan tudjanak igazodni a gyorsan változó műveleti követelményekhez. A kimondottan különleges művelet specifikus - esetenként a műveleti területen végrehajtott - beszerzések szabályos lebonyolításához új megközelítésre lehet szükség a beszerzési eljárások területén is.⁵¹²

Megítélésem szerint az eddig vázolt jellemzőktől a feladatok jellege és a velük szemben támasztott követelmények gyökeresen eltérnek abban az esetben, ha az MH különleges erőit országvédelmi feladatokban alkalmazzák. Az MH-ban a különleges erők közvetlenül nem rendelkeznek olyan műveleti biztonságnak megfelelő támogatási képességgel, mely az országhatáron belüli műveletek támogatását biztosítják a műveletek korai fázisaiban. A döntés előkészítés időszakában alkalmazott összekötő elemek, és logisztikai művelettervező csoportok a vezetés valamennyi szintjén biztosíthatják a különleges művelet specifikus támogatási követelmények integrálását a konvencionális logisztikai támogatási rendszerbe. Ez a szervezeti elem megkönnyítheti a „4. 3 A képességelemek vizsgálata, összehasonlítása” alfejezetben bemutatott képességhiányok áthidalását, lehetővé tenné a hatékony különleges műveleti logisztika menedzsmentjét.

A kutatási eredményeim alapján arra a megállapításra jutottam, hogy a szervezeti elemek létrehozása a rövid, és középtávú képességhiány kompenzálására elegendő. A hosszú távú megoldást egy olyan támogató kapacitás létrehozásában látom, mely képességelemeivel

⁵¹² DERZSÉNYI Attila: Katonai beszerzés I. A közbeszerzés, beszerzés rendszere, Hadmérnök, 2014, IX/1, pp 25 – 39. URL: http://hadmernok.hu/141_03_derzsenyia.pdf, Letöltve: 2015. január 2.

biztosítja a különleges műveletek biztonságát a műveletek korai fázisában addig, amíg a konvencionális logisztikai támogatásra hivatott erők felkészülnek a műveletek további fázisainak biztosítására, a szükséges külső (nemzetgazdasági-, többnemzeti) kapacitások bevonásával. Minden kihívásnak, és jövőbeni fejlesztésnek úgy kell megfelelni, hogy a logisztikai alapelvek eközben ne sérüljenek, kerülni kell az erőforrások gazdaságtalan felhasználását, a támogatási képességek többszörözését.

4.5. A logisztikai szakfelkészítés különleges művelet specifikus sajátosságai

Az országvédelmi feladatok után az MH egyik legfontosabb feladata békeidőben a kiképzés, mellyel kialakítjuk, fenntartjuk és fejlesztjük harcképességünket. A kiképzés, felkészítés tervezésére, szervezésére a doktrinális hierarchia második szintjén álló MH Kiképzési Doktrína szolgáltat alapot. Emellett a logisztikai szakbeosztású katonák szakkiképzésének, szakfelkészítésének tervezéséhez és végrehajtásához segédlet áll rendelkezésre. Ebben az alfejezetben azt vizsgálom, hogy az említett szabályzók, hogyan tárgyalják a különleges művelet specifikus logisztikai szakfelkészítést.

Az Ált/217 LOGD 4 (3) a különleges műveleti csoportokat támogató logisztikai alegység számára feladatul szabja, hogy „képesnek kell lennie, hogy a feladathoz igazodva a csoportok kiinduló bázisain előretolt logisztikai pontot hozzon létre és működtessen, ahol biztosítva van az utánpótláshoz és az újrafeltöltéshez szükséges készletek, valamint a speciális technikai eszközök javításához szükséges képesség, esetleg cserekészlet.”⁵¹³ A támogatás szervezésénél figyelembe kell venni, hogy a „szállítás és az utánpótlás módjaiban előtérbe kerül a rejtettséget leginkább lehetővé tevő légi, vagy vízi lehetőségek igénybe vétele.”⁵¹⁴ Az említett támogatási követelményekre az alegységnek a műveletek teljes spektrumában képesnek kell lennie. A legújabb kiadású doktrínát az alsóbb szintű doktrínák még nem követték. Megfontolandó a logisztikai kiképzési szabályzók, programok, értékelési mutatók különleges művelet specifikus elemekkel való kiegészítése, az egységes értelmezés érdekében.⁵¹⁵ Ez a feladat rendkívül bonyolult lesz, főként abban az esetben, ha a komplex, különleges művelet

⁵¹³ Ált/217, p 6-87.

⁵¹⁴ Ált/217, p 6-84.

⁵¹⁵ Ált/24 Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína, k. h. n. , Magyar Honvédség, 2012, pp (2 – 1) – (2 - 2).

specifikus támogatási feladatrendszert lebontjuk a kiképzési szinteknek megfelelően.⁵¹⁶ Az MH 2. KRE támogató századának kiképzésébe integrálni kell vízi, légi, előretolt bázis működtetési képességet (rejtetten), együttműködési képességet, úgy, hogy az összefüggő rendszert alkosson, közvetlen kapcsolatban álljon a várható harctevékenységgel, alkalmazkodjon a különleges erő nem mindennapi rugalmassági igényéhez,⁵¹⁷ mindemellett a napi logisztikai támogatási feladatok se sérüljenek.

A felkészítés felelőseinek megjelölése alegység szinten nem bonyolult feladat, a probléma azonban összetettebbnek bizonyul, ha magasabb szintet vizsgálunk, melyben teljesen egyet értek Sári Gáborral.⁵¹⁸ Bárki is lesz a felelőse a logisztikai kiképzési-szakfelkészítési ágak, a kiképzési iránymutatások mellett a csapatlogisztikai követelményeket is figyelembe kell vennie. Az új támogatási doktrína által meghatározott különleges művelet specifikus támogatási igényekre való felkészülésnek meg kell jelennie a csoportokat közvetlenül támogató alegység logisztikai szakfelkészítést szabályzó kiképzési programjában, a felkészítési követelmények meghatározása mellett.⁵¹⁹ Az új követelményrendszer a meglévő ismeretek mellé új képességek, készségek és kompetenciák elsajátítását teszi szükségessé,⁵²⁰ **melyet a különleges műveleti keresztképzéshez⁵²¹ hasonlóan kell szervezni.** Így a csekély közvetlen támogató létszám ellenére is képességnövekedéssel lehet számolni. A keresztképzés lehetséges elhelyezkedését a KFKO rendszerében a 30. számú ábra szemlélteti:

⁵¹⁶ Ált/24, pp (3 – 4) – (3 – 11).

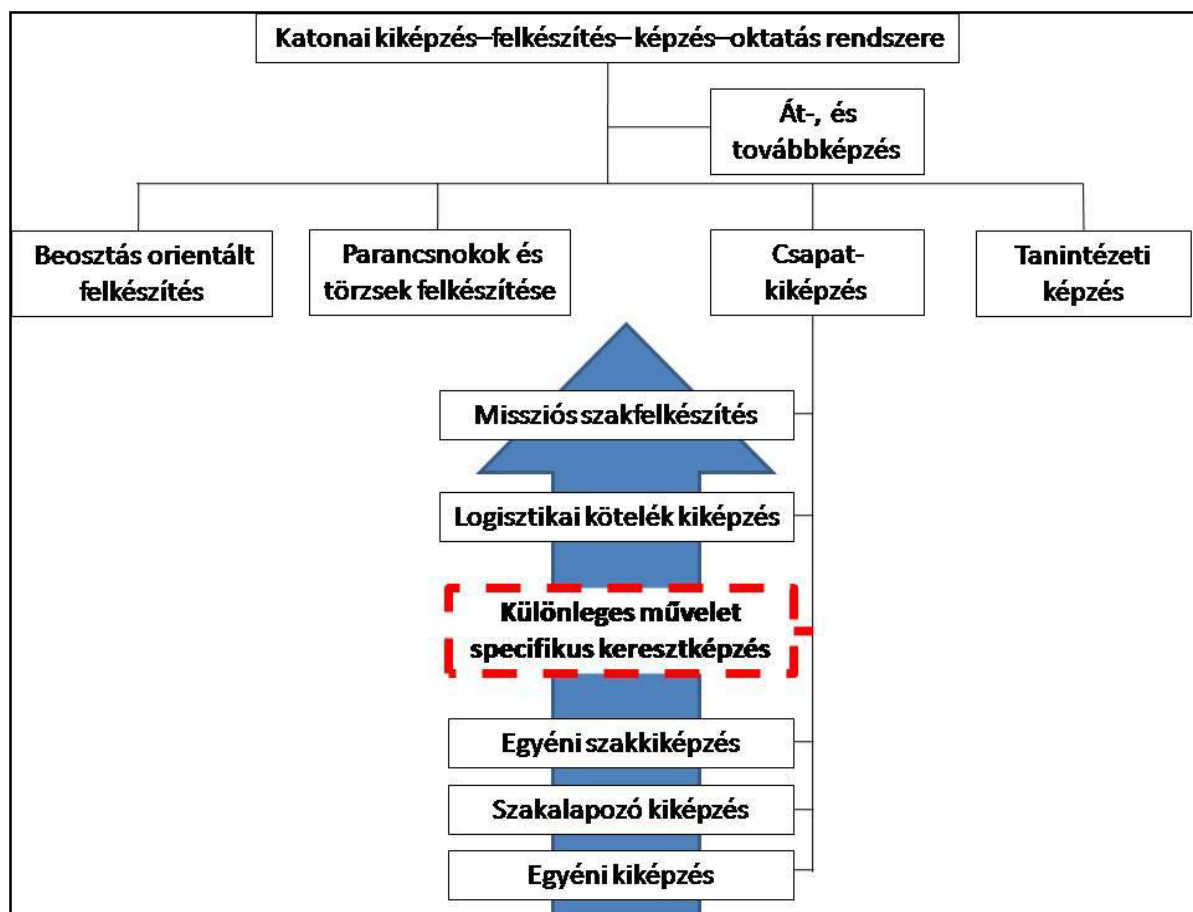
⁵¹⁷ Ált/24, p (4 – 1).

⁵¹⁸ SÁRI Gábor: A katonai logisztikai rendszer átalakításának hatásai a logisztikai szakkiképzésre, Honvédségi Szemle, 142. évfolyam, 2014/5 szám, HUISSN 2060-1506, pp 83-88.

⁵¹⁹ Log 237/448 Segédlet a Magyar Honvédség logisztikai szakbeosztású katonáinak szakkiképzésének, szakfelkészítésének tervezéséhez, szervezéséhez és végrehajtásához, k. h. n. , MH ÖHP, 2012, pp 3-5.

⁵²⁰ Log 237/448, p – 7.

⁵²¹ A különleges műveleti csoport minden katonája egy-egy szakterület specialistája. A kis létszámból adódik, ha egy katona nem képes ellátni a feladatát, az komoly képességvesztéshez vezet a küldetés során. Ezt elkerülendő, a csoport tagjai egymás szakterületeiről is szereznek ismereteket a saját feladatrendszerük elsajátítása mellett.

30. ábra A különleges művelet specifikus logisztikai keresztképzés helye a KFKO rendszerében⁵²²

Az érvényben levő szabályzók szerint a katonai szervezet logisztikai főnöke tervezi és szervezi meg a szakmai alárendeltségébe tartozó állomány felkészítését, kiképzését, hangolja össze az alegységek logisztikai felkészítését,⁵²³ azonban a logisztikai főnökségek állományába nem tartozik szakkiképzésért felelős beosztású tiszt. Harcászati szinten ez a feladat további teherként jelentkezik a feladatrendszerben.⁵²⁴ A kiképzésért felelős tiszt a foglalkozásait a szakmai előjáró szakkiképzési foglalkozásaira kell építse,⁵²⁵ mely a támogatásra való felkészítés esetében ugyancsak kihívásokkal teli.⁵²⁶ Mindamellet, hogy szintén egyet értek Sári Gáborral, szükségét érzem ezt a gondolatot kiegészíteni: a különleges művelet specifikus támogatásra való felkészülés során ez hatványozottan jelentkezik, hiszen nem létezik

⁵²² A szerző által készített ábra. Forrás: Log 237/448, p - 8, Log-224/118, pp (II - 2) – (II - 3)

⁵²³ A Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata, 92. g.

⁵²⁴ Log 237/448, p - 13.

⁵²⁵ Log 237/448, p - 15.

⁵²⁶ SÁRI, p - 84.

különleges művelet specifikus szakkiképzési foglalkozás, mivel az érvényben levő szabályzók ezt a fogalom-, és tevékenységrendszert nem tárgyalják.

A különleges műveletek specifikus logisztikai támogatási igényeit a legújabb kiadású támogatási doktrína is elismeri, szükséges tehát az új doktrínális elvek feldolgozása, tovább bontása a hadműveleti-, és a harcászati szintekre is. Ez alól nem képezhet kivételt a harcászati szintű támogató katona kiképzési követelményeinek áttekintése sem. Megfontolandó az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem kiképzési elveinek és gyakorlatának adaptálása, amely szerint a logisztikai beosztású tiszteknél feltételezik a különleges műveleti rendszerben való jártasságot. Az alapelv érvényesíthető a KFKO rendszerében, ha a különleges műveleti erők logisztika-támogatási sajátosságai megfelelő hangsúlyt kapnak.

A különleges művelet specifikus logisztikai támogatás kiképzési követelményeinek kidolgozása nem témája e dolgozatnak, ám meggyőződésem, hogy a kérdés a sikeres támogatás szervezésében megkerülhetetlen. A vizsgált okmányok lehetőséget adnak a különleges művelet specifikus logisztikai támogató szakfelkészítés végrehajtására. Az Ált/43 ÖHD 3 különleges művelet specifikus támogatási igényeire való felkészülést biztosító logisztikai szakkiképzési okmányok, és a különleges erő-logisztikai támogató alegység szakharcászati elveinek kidolgozása a közeljövőben a doktrínális hátterek feldolgozása után vélhetően megkezdődik.

Az MH Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrínában megjelenő elvek kiképzési rendszerbe illeszthetőségének vizsgálata után úgy gondolom, hogy megfontolandó a logisztikai szakbeosztású állomány kiképzési rendszerének, és a különleges erők kiképzési rendszerének szinkronizálása. A két kiképzési rendszer összehangolását a keresztképzés jelleggel bevezetett, különleges művelet specifikus logisztikai szakkiképzéssel látom teljesíthetőnek.

4.6. Részösszegzés

Összefoglalva kijelenthető, hogy a logisztikai támogatási rendszer döntően (de nem meghatározóan) a hagyományos felépítéssel és módszerekkel képes eleget tenni a vele szemben támasztott követelményeknek. A hagyományos támogató rendszer feladatai

ugyanakkor bonyolultabbá válnak, amikor egy nagy rugalmasságot követelő, stratégiai fontosságú feladatot végrehajtó, nem hagyományos elvek szerint működő alegységet kell támogatni. A különleges műveleti erők logisztikai támogatási rendszerében az értekezés szempontjából kiemelkedő alapelveket azonosítottam. Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatásának alapja a haderőnemi logisztika, és a speciális támogatási igény. Doktrínális szinten elismert a hagyományos támogató rendszer képességihiánya (idő-, földrajzi-, erőforrás korlátból adódó kihívások) a műveleti támogatási igények kielégítésére, a különleges műveletek teljes spektrumában. A harcászati és a hadműveleti szintű doktrínális háttéren keresztül elemeztem azokat a szervezeteket, melyek a képességkorlátok kiegyensúlyozására hivatottak. Elemzésük után megállapítottam, hogy azok elsősorban olyan képességelemekkel rendelkeznek, melyek a konvencionális rendszer hiányosságainak pótlására szolgálnak, a csoportok kiszolgálását teszik lehetővé a műveletek korai szakaszában. Szervezeti felépítésük biztosítja a konvencionális erők támogatási rendszerébe való integrálhatóságot. Megállapítottam, hogy a közös használatú anyagi készleteket a haderőnem támogató rendszere biztosítja. Fontos megjegyezni, hogy a különleges erők speciális támogatási követelményeinek, konvencionális rendszerbe integrálásáért külön szervezeti elem felel. Mivel ezek az alegységek rendeltetésüknél fogva nem várhatnak hagyományos ellátást, alapelgondolás az önfenntartási képesség, és a többnemzeti logisztikai támogatás. Ennek érdekében a befogadó nemzeti támogatás igénybevétele is doktrínálisan szabályozott, valamint tartalmazza a különleges műveleti erők speciális követelményeit is.

Az MH logisztikai támogató rendszerét, a különleges erők szempontjából elemeztem. Ennek érdekében bemutattam a főbb különleges művelet specifikus logisztikai támogatási alapelveket, a különleges erők támogatását a műveleti területen, a missziós ellátás rendjét, az MH 2. KRE támogató századát, valamint a rendszerek kapcsolati és irányítási rendszerét. A logisztikai támogató rendszerek különleges művelet specifikus követelmények szerinti vizsgálata után összehasonlítást végeztem. A vizsgálat arra irányult, hogy az USA különleges erők támogatási képességelemeihez hasonlóak, hogyan jelennek meg a magyar képességek közt. Az összehasonlítás során a párhuzamokat, és különbségeket tártam fel. Két lehetséges változatban javaslatot tettem a különleges erők logisztikai támogató rendszerének fejlesztésére.

A logisztikai szakkiképzési rendszer vizsgálata után megállapítottam, hogy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatásra való felkészülés érdekében megfontolandó, a KFKO rendszerébe keresztképzés jelleggel különleges művelet specifikus támogatási követelmények integrálása.

4.7. Következtetések

A vizsgált támogató rendszerek elemzése, és összehasonlítása után arra a következtetésre jutottam, hogy szükséges az MH különleges műveleti erők logisztikai támogatásának újraértelmezése.⁵²⁷ Megállapítom, hogy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás a konvencionális logisztika képességihiányát áthidaló képességelem, mely a különleges műveleti erők logisztikai támogatásának alapelvei mellett a speciális eszközökön-, felszereléseken-, és szolgáltatásokon-, és az integrálhatóságon nyugszik. Alapja a konvencionális logisztika az összhaderőnemi képességgel.

Az MH doktrínális háttérének elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy annak logisztikai alapelvei biztosítják a megfelelő környezetet a különleges erők támogatásának fejlesztésére, tehát doktrínális akadálya a fejlesztésnek nincs. Biztosított a lehetőség a közös használaton kívül eső anyagok, felszerelések, szolgáltatások beszerzési idejének csökkentésére, a támogató elemek telepíthetőségének biztosítására. A szabályzati háttér átalakítása nélkül van mód a támogató rendszer integrálhatóságának fejlesztésére, a speciális feladatrendszer alsóbb hierarchiájú szabályzóiban való feldolgozására. Erre azért van szükség, mert a doktrínális szinten már megjelennek a különleges művelet specifikus gondolkodásmód alapjai, de a szakmai szabályzókat még nem hatja át.

Az összehasonlítás eredményeire alapozva megállapítom, hogy az MH különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fejlesztése az alábbi lehetőségeket foglalhatja magába:

1. Az Ált/217 LOGD 4 (3), és az Ált/49 KMD 1 logisztikai támogatással foglalkozó fejezetének feldolgozása során kidolgozhatóak a különleges erők támogató aleggységeinek a doktrínális követelményeknek megfelelő szervezeti felépítése, azok harcászati alkalmazási alapelvei.

⁵²⁷ Ezzel kapcsolatos koncepciómat a következő alfejezetben fejtem ki.

2. Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők doktrínális háttérének vizsgálati eredményeit felhasználva létrehozható olyan összekötő csoport, mely a különleges műveleti támogatási követelmények konvencionális támogató környezetbe való integrálásáért felel.
3. A létrehozott szervezeti elemek közvetlenül szolgálják a különleges erők speciális támogatási igényeinek konvencionális támogató rendszerbe való hatékony integrálását, közvetve szolgálják az MH logisztikai támogató rendszere együttműködési képességének fokozását hazai és többnemzeti környezetben egyaránt.
4. Kidolgozható a különleges erők támogatási koncepciója a műveletek korai fázisában külföldi, és hazai alkalmazás esetén egyaránt, valamint a különleges műveleti követelményrendszer a befogadó nemzeti támogatás tervezés során, valamint a konvencionális logisztika képességhiányát - elsősorban a műveletek korai fázisában - pótolni képes alegység koncepciója.⁵²⁸
5. A támogató rendszer ez irányú fejlesztése alapot teremt a magyar különleges műveleti vezető nemzeti feladatkörnek.
6. Megállapítom, hogy a támogatási doktrínában megjelenő új különleges művelet specifikus támogatási igényeknek a harcászati követelményrendszerben, és közvetlenül a kiképzési követelményrendszerben is meg kell jelenniük.

4.8. A Magyar Honvédség különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának újraértelmezése

A különleges műveleti erők feladatrendszerének-, logisztikai támogatásának elemzése után, ebben az alfejezetben javaslatot teszek a logisztikai támogatás egyes kérdéseinek újraértelmezésére. Hangsúlyozni kívánom, hogy nem tekintem értéktelennek a katonai logisztikai támogatás általános eredményeit és értékeit, ezért kizárólag azokra a területekre koncentrálok, melyeken változtatásokat javaslok, és értekezésemben érintettem. A kutatásom jelenlegi eredményeit figyelembe véve meggyőződésem, hogy a teljes logisztikai támogatás átalakítására nincs szükség. A különleges erők támogató rendszere, annak hatékonysága fokozható a gyökeres átalakítások mellőzésével is. Szükségesnek érzem azonban, hogy újraértelmezzünk néhány területet a hatékonyság növelése, és a különleges műveleti képesség továbbfejlesztése érdekében.

⁵²⁸ A 2. és a 4. ponttal kapcsolatos koncepciómat a következő alfejezetben fejtem ki.

A javaslataim kidolgozása alatt figyelembe veszem az MH 2. KRE ezred számára meghatározott, nyílt forrásból származó, ezáltal közölhető **hadműveleti-, és logisztikai követelményeket**. Emellett azokat a **különleges művelet specifikus logisztikai támogatási elveket** tartom szem előtt és alkalmazom, melyet az értekezésemben kifejtettem:

- a különleges művelet specifikus logisztika a konvencionális logisztikai támogatást kiegészítő képességelem;
- kiemelt feladat a különleges műveleti erők hagyományostól lényegesen eltérő támogatási igényeinek integrálása a konvencionális logisztikai támogató rendszerbe;
- a támogató alegység alapfeladata a műveletek teljes körű támogatása.

Javaslataimmal kizárólag a logisztikai támogatásra koncentrálok, nem érintem a kiszolgáló támogatás egyéb kérdéseit. Az MH, értekezésben feltárt különleges műveleti követelményekre adott „válaszait” az alábbi táblázat foglalja össze:

Különleges Műveleti követelmény	Az MH logisztikai rendszerének „válasza”	Következtetés
Megnövekedett, periodikus anyagigény ⁵²⁹	Összhaderőnemi képességgel biztosítja ⁵³⁰	Nincs periodikus szabályosság. A KM csoport anyag <i>menyisége</i> az ellátó rendszerre hatást nem gyakorol.
Csapatszintű logisztikai szervezet a zászlóalj ⁵³¹	Meglevő szervezet század ⁵³²	A doktrínában rögzített követelményeknek az alegység megfelelni nem tud: képességihiány
A támogatás végrehajtása hadműveleti feladat is lehet ⁵³³	A támogatás minden esetben a különleges műveleti parancsnok felelőssége ⁵³⁴	A parancsnok egyértelmű felelőssége mellé nem kapcsolódnak a végrehajthatóság feltételei. A végrehajtáshoz szükséges szervezeti elemek hiányoznak: képességihiány
Az ezred logisztikai alegységének tevékenysége átfogja a katonai szervezet egészét, és kiterjed valamennyi katonai műveletre. ⁵³⁵	Meglevő szervezet század ⁵³⁶	Század erejű szervezet nem képes egy időben két hadműveleti irányban támogatni az ezredet és a csoportokat harcászati és szükség esetén, hadműveleti szinten: képességihiány

4. táblázat Az MH logisztikai rendszerének, a különleges műveleti követelményekre adott válaszai, a levonható következtetések⁵³⁷

A táblázat bal oszlopában a különleges művelet támasztotta követelmény, mellette az MH logisztikai rendszerének „válasza” valamint annak kritikája látható. A megoldási javaslataimat az alábbi bekezdésekben fejtem ki.

Doktrínális háttér

Az Ált/49 KMD 1 szerint „A logisztikai támogatói rendszernek ... biztosítani kell a különleges felderítés és közvetlen műveletek esetén megjelenő, *megnövekedett* anyagi igényeket (akár periodikusan) is.” A személyes tapasztalataimból, valamint a szakértői

⁵²⁹ Ált/49, p (4-9)

⁵³⁰ Ált/217, p – (2 - 6). (2. 5. 1. pontban)

⁵³¹ Ált/217, p – (2 - 4)

⁵³² MH 2. KRE Állománytábla

⁵³³ Ált/49, p (4-11).

⁵³⁴ Ált/49, p (4-11).

⁵³⁵ Ált/217, p – (2 - 4)

⁵³⁶ MH 2. KRE Állománytábla

⁵³⁷ Készítette a szerző.

interjúk elemzéseinek eredményei alapján arra következtetek, hogy a Magyar Honvédség logisztikai támogató rendszerének nem a különleges műveleti csoportok szintjén jelentkező anyagigények **mennyisége**, sokkal inkább **az időbeniség-, és a felhasználás helyén való rendelkezésre állás** jelent komoly kihívást. Úgy gondolom, a megnövekedett igények helyett helyesebb lenne **speciális** igényeket említeni. A fogalomcserével a mennyiségi megközelítést leválthatja az időbeniségi-, rendelkezésre állási megközelítés. **A különleges művelet specifikus logisztikai támogatásszervezés egyik lényegi - az anyagigényeket érintő - doktrínális alapkövetelménye így új értelmet nyer.** Vitatom azt is, hogy a különleges műveleti küldetésekben periodikus szabályosságot lehetne kimutatni. Erre vonatkozóan nem találtam utalást sem a magyar, sem a vizsgált nemzetközi forrásokban, és vizsgált tervezési folyamatok sem tesznek róla említést. Mivel a képesség követelmény megfogalmazása nem pontos, csak hibás logisztikai válasz születhet. A hibás képességek követelmény megfogalmazás miatt igazolni látom azt a gondolatot, hogy a logisztikai magasabb törzsekben szükséges rendszeresíteni olyan beosztást, amely olyan tisztekkel tölthető fel, akik teljes mértékben tisztában vannak a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás követelményeivel.

A különleges művelet specifikus logisztikai támogató alegységek vonatkozásában szükséges érinteni a hadműveleti-, és a harcászati logisztikai alegységek alaprendeltetését is. Az Ált/49 KMD 1 szerint, a különleges műveleti erők támogatása hadműveleti feladat is lehet.⁵³⁸ Ezek alapján nem helyes, ha a különleges műveleti erők logisztikai támogatását végrehajtó alegységet kizárólag harcászati szintű logisztikai szervezetként kezeljük. A feladatrendszerrel kapcsolatban az Ált/217 LOGD 4 (3) megfogalmazását⁵³⁹ helyesnek ítélem meg. Alaprendeltetését tekintve a szervezet definiálásában azonban helyesebb a **hadműveleti rendeltetésű, harcászati szintű logisztikai szervezet**⁵⁴⁰ megnevezés.

A doktrínális háttér újraértelmezésével a különleges művelet logisztikai támogatásával kapcsolatban két szemléletben újíthat:

- az anyagi igények mennyiségi szemléletét leválthatja az időbeniség, és a rendelkezésre állás követelményének megközelítése;

⁵³⁸ A témát részletesen a „A különleges műveleti erők harcászati szintű logisztikai támogatása országhatáron belül” című alfejezetben részletesen kifejtettem.

⁵³⁹ Ált/217, „2.4.1. Harcászati szintű logisztikai szervezetek, 2.4.1. pont”, p – (2-4)

⁵⁴⁰ A koncepciót még ebben az alfejezetben kifejtem

- a különleges műveleti erőket küldetésük alatt közvetlenül támogató logisztikai alegységet, hadműveleti rendeltetésű-, harcászati logisztikai alegységgé emeli.

Az újítások a logisztika,⁵⁴¹ és a katonai logisztikai támogatásszervezés⁵⁴² alapelveit nem írhatják felül, ezekkel ellentétes támogatásszervezési eljárás bevezetésére nincs lehetőség. Úgy gondolom azonban, hogy **kettő, a különleges műveleti erők logisztikai támogatását, doktrinális szinten érintő változtatással már említést tehetünk a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapjainak részleges újraértelmezéséről.** Természetesen ez nem jelenti a teljes logisztikai támogatási szemléletváltást, de megítélésem szerint a különleges erők logisztikai támogatás szervezését átdefiniálja. A felvetések alapján javasolt úgy az Ált/217 LOGD 4 (3), mint az Ált/49 KMD 1 különleges műveleti erők logisztikai támogatását tárgyaló fejezeteinek átdolgozása.

Képességek követelmények

A különleges műveleti erők speciális logisztikai támogatása egymásra épülő-, az MH összhaderőnemi képességeit kiegészítő képességelemekből kell álljon. Az alegységek szervezeti elemeinek kerülnie kell a már meglévő-, és a különleges erők számára rendelkezésre álló képességek többszörözését. A konvencionális logisztikai támogatás képességeit úgy kell kiegészíteni, hogy képesek legyenek megfelelni a *különleges erők* speciális elvárásainak elsősorban az időbeniségben, és a felhasználás helyén való rendelkezésre állásban. Ennek megfelelően a különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységeket megítélésem szerint két kategóriában kell kezelni. Az egyik a stratégiai-, hadműveleti képességgel rendelkező logisztikai támogató alegység, illetve a hadműveleti-, harcászati képességgel rendelkező támogató alegység.

- A stratégiai-, hadműveleti képességgel rendelkező logisztikai támogató alegység (Különleges Műveleti Logisztikai Zászlóalj) alaprendeltetése a konvencionális logisztikai támogató rendszer képességeinek kiegészítése, arra az esetre, amikor a konvencionális logisztikai támogató rendszer nem tud megfelelni a különleges műveleti alegységek támogatási követelményeinek.⁵⁴³ Kiemelt feladat emellett a különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igények integrálása az összhaderőnemi-, és a hadszíntéri támogatási

⁵⁴¹ 5 M. Egyes források említenek 6-, 8-, 9 M-t is, de öt területen kivétel nélkül átfedés fedezhető fel. Értekezésemben továbbra is maradok az 5 M megnevezésénél, mivel a téma szempontjából ez nem releváns.

⁵⁴² Felelősség, Ellátás biztosítása, Jogkör, Együttműködés, Koordináció, Elégségesség, Gazdaságosság, Rugalmasság, Átláthatóság

⁵⁴³ Műveleti biztonság, fejletlen támogató hálózat a műveletek korai stádiumában, időbeniség, forráshiány, vagy ha indokolatlanul nagy konvencionális logisztikai kapacitást kell bevonni.

rendszerbe. Különleges művelet specifikus logisztikai művelettervező-, és logisztikai művelettámogató szervezeti elemeivel képes a közös használatú, és a különleges művelet specifikus támogatási követelmények tervezésére, szervezésére. Végrehajtó alegységeivel önállóan képes a különleges műveleti csoportok támogatására a műveletek korai fázisaiban, a konvencionális logisztikai támogató rendszer telepítéséig.⁵⁴⁴ Összekötő elemeivel képes biztosítani a különleges műveleti specifikumok érvényesülését a művelettervezési-, és a logisztikai tervezési folyamatban. Képes biztosítani a különleges műveleti specifikumok érvényesülését az MH stratégiai képességeiben.⁵⁴⁵ Az összekötő elemek képesek valamennyi, a hadműveleti követelményben meghatározott számú irányban, a vezetésirányítás stratégiai-, és hadműveleti szintjén integrálódni a döntés előkészítő folyamatba. (Az érvényben levő hadműveleti szabályzó szerint egy időben kettő hadműveleti irány.) Képes a helyszíni beszerzés megszervezésére (műveleti területen), beszerzésére, a szolgáltatás fogadására elsősorban a műveletek korai-, és kései fázisában. Korlátozottan RSOI feladatok ellátására képes.

- Az Összekötő Elemek felépítése, feladatrendszere

A szervezeti elem megalakításához jó kiinduló alap az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők Összekötő Elemei.⁵⁴⁶ A *képesség* megalakítása során hangsúlyosan kell figyelembe venni, hogy az említett csoport egyedi fejlődés eredménye, ezért kerülni kell a változtatás nélküli beillesztést az MH logisztikai támogató rendszerébe. Megítélésem szerint az alegységet egyedi feladatra kell szervezni, kerülni kell a merev beosztástervezést. Állományát olyan specialistákkal kell feltölteni, melyet az adott logisztikai tervezési feladat megkövetel. Az új szervezeti elem alaprendeltetése a tervezés-, és a koordináció, az a különleges erők esetében nem lehet része a valós logisztikai biztosításnak. Ennek megfelelően a szervezeti elem fő feladata a különleges művelet specifikus támogatás tervezésére, szervezésére; a különleges művelet specifikus logisztikai műveletek koordinálása; a támogatási prioritások meghatározása; az integrált támogatásszervezés - a vezetés-irányítás valamennyi szintjén, már a műveleti területre település előtt.

- Különleges Művelet Specifikus Logisztikai Művelettervező-, és Művelettámogató Részleg feladatrendszere

⁵⁴⁴ Az időtartam meghatározása nem logisztikai, hanem hadműveleti feladat.

⁵⁴⁵ Például: stratégiai légi szállítás.

⁵⁴⁶ Army Special Operations Forces Liaison Elements (ALE). Az összekötő csoport állományában szolgálatot teljesít kettő fő általános logisztikai tiszt (MOS 90A), és négy fő altiszt. Az altiszt állomány specialistákból épül fel. A szakállomány jártas szállításszervezésben (MOS 88 N), javítás-, karbantartás-, (MOS 91 X), valamint fegyverzet-, lőszerutánpótlás területén (MOS 89 B). Forrás: ATP 3-05.40, pp (3-3) – (3-4). Az MOS (military occupational specialty), az életpálya modellhez hasonló karrierprogram.

A részleg hozzájárul a logisztikai tervezési folyamathoz, meghatározza a támogatás különleges művelet specifikus prioritásait, közreműködik a megvalósulás ellenőrzésében. A tervezési időszak után részt vesz a napi (művelet) irányítási-, és a logisztikai tervezési folyamatokban. A részleg információt gyűjt és elemez a különleges műveleti specialitások figyelembe vételével. Folyamatosan kapcsolatot tart fenn az összekötő csoportokkal, elemzéseivel támogatja azok integrációs feladatait. Kidolgozza a műveletek logisztikai támogatási koncepcióját. Együttműködik a logisztikai-, és a hadműveleti tervezőkkel-, javaslatot tesz szervezeti struktúra kialakítására. Biztosítja a különleges műveleti parancsnok számára az átfogó logisztikai helyzettudatosságot. A szervezeti elem képes összehangolni és ellenőrizni a különleges műveleti alkalmi kötelek logisztikai támogatási feladatait. **Míg az összekötő elemek döntően a tervezés és a koordináció stratégiai szintjén, addig a művelettámogató részleg a hadműveleti-, harcászati szinten tevékenykedik elsősorban.** Logisztikai szakbeosztású katonái (hasonlóan az S4-hez) biztosítják az egyes szakterületeken a különleges műveleti specialitások figyelembe vételét kiemelten a beszerzés-, és a karbantartás területén. A fenti szervezeti elemek koncepcióinak ismertetése után ismét nyomatékosítani kívánom a nézetemet, mely szerint **kiemelten fontos, a különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igények konvencionális rendszerbe integrálása.** A hatékonyabb együttműködés érdekében nem tartom túlzásnak olyan szervezeti elem létrehozását, amely ezért kizárólagosan felelős.

- A végrehajtó alegység (Előretolt Logisztikai Század) szervezeti felépítése biztosítja a különleges művelet specifikus támogatási igényeknek megfelelő képességelemek telepítését. Ennek megfelelően képes szükség esetén készletet megalakítani, kijuttatásra előkészíteni, a kijuttatásban rész venni bármely utánpótlási módszer alkalmazásával. Képes integrálni a különleges műveleti sajátosságokból adódó fegyverrendszerek speciális kiszolgálási szükségleteit. Képes rejtett logisztikai bázis telepítésére.⁵⁴⁷ Képes a harmadik féltől érkező különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fogadására, az anyagi készletek fogadására, tárolására, újraelosztására, továbbítására. Alkalmos a hadműveleti irányoknak megfelelő raktárak telepítésére, működtetésére, korlátozott egészségügyi támogatás biztosítására (ROLE 1).

⁵⁴⁷ A rejtett logisztikai bázis fogalomrendszerével, követelményeivel az értekezésben már nem foglalkozom.

- A hadművelési-, harcászati képességgel rendelkező támogató alegység (az MH 2. KRE Logisztikai Zászlóalj) az ezred elsődleges *logisztikai szolgáltató* alegysége. Szervezeti felépítése, feladatrendszere nem tartalmazza az adminisztratív-, és egyéb kiszolgáló feladatköröket (például őrzési feladatok). Alaprendeltetése a nem elvonuló állomány, és a stratégiai tartalék logisztikai támogatása, bevetettségének biztosítása. Az alegység parancsnoka szoros együttműködésben a logisztikai részlegvezetővel tervezi-, szervezi-, és végrehajtja az ezred logisztikai támogatási feladatait. A zászlóalj szervezeti elemei kiegészítik a laktanya logisztika képességeit úgy, hogy azok megfeleljenek a különleges művelési követelményeknek. Ennek érdekében a zászlóalj olyan képességekkel rendelkezik, melyek az ellátó laktanya logisztikai képességeiben nem találhatóak meg.

A képességelemzések újraértelmezése után úgy gondolom egyértelműen kijelenthető, hogy **a magyar különleges művelési logisztika, stratégiai-, hadművelési logisztikai támogató képességekkel nem rendelkezik** annak ellenére sem, hogy a feladatrendszer-, és az Ált/217 LOGD 4 (3) a katonai szervezetek logisztikai támogatásával kapcsolatosan⁵⁴⁸ ezt egyértelműen megköveteli.⁵⁴⁹ Az alfejezetben tárgyalt logisztikai művellettervezési eljárás a magyar logisztikai tervezésben nem gyakorlat, viszont megítélésem szerint messzemenően támogatja a különleges művelési erők logisztikai tervezési folyamatait. Azt is fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy megítélésem szerint egy speciális rendeltetésű ezred logisztikai támogatására nem elegendő egy század erejű alegység. Abban az esetben tartom ezt a szervezeti felépítést megfelelőnek, ha rendelkezésre áll egy stratégiai-, hadművelési képességgel rendelkező logisztikai támogató alegység, a laktanya-logisztikai rendszer mellett. A fentiek alapján vitatom, és alapvetően elhibázott koncepciónak ítélem meg tehát azokat az elképzeléseket, melyek az őrzési-, kiszolgáló-, adminisztratív-, törzstámogató feladatokat ellátó alegységeket összemoszák a logisztikai támogató alegységekkel és feladatrendszerükkel.⁵⁵⁰ Különösen fontosnak tartom megjegyezni, hogy a stratégiai

⁵⁴⁸ Ált/217, p – (2-4).

⁵⁴⁹ A képességihiány megfogalmazása után vizsgáltam azok okait is. Arra a megállapításra jutottam, hogy az MH 88. KVE, és az MH 34. BLKMZ összevonása után létrejött MH 2. KRE szervezetében számos kompromisszumra voltak kénytelenek a döntéshozók. Mindkét szervezet egyedi vonásokkal rendelkezett, valamint az új szervezet esetében létszámkorlát is fenn állt. Nem gondolom, hogy a különleges művelési döntéshozók nincsenek tisztában a felvázolt kihívásokkal, és a hivatkozott számos, döntően amerikai forrás tartalmával. Úgy gondolom, hogy a szervezet összevonás utáni állapota csupán „kezdő csomag”, azt a szervezet fejlesztés folyamatában csupán kiinduló állapotnak kell tekinteni.

⁵⁵⁰ Lásd: GULYÁS Attila: Különleges művelési erők vezetésének és irányításának támogatási aspektusai, Kézirat, pp 68-69.

feladatrendszer miatt a különleges erők béketámogató rendszerének, és a különleges jogrendben alkalmazandó támogató rendszernek meg kell egyeznie.⁵⁵¹

Úgy gondolom, hogy kizárólag a képessékövetelmények pontos meghatározása után lehet kialakítani a hatékony logisztikai támogató szerveket. Emellett nem tartom megkerülhetőnek a „felhasználói” igények pontos feldolgozását és a folyamatos visszacsatolást, egyeztetést. A helyesnek vélt szervezeti felépítés közzlésére kizárólag ezek után vállalkozom, ezt kutató munkám további irányának határozom meg. Az alfejezetben kidolgozott javaslatokkal igyekeztem koncentrálni a szükségtelen képesség többszörözés elkerülésére amellet, hogy maximálisan szem előtt tartottam a különleges erők mobilitás-, és rugalmasság iránti igényét. Úgy érzem, innovatív javaslataim jövőbe tekintő jelleggel jó alapot teremthetnek egy magyar különleges műveleti vezető nemzeti szerepvállalás megszervezésének, vagy különleges műveleti alkalmi kötelék támogatásának.

⁵⁵¹ A közelmúlt országvédelmi feladatai, és azok tapasztalatai azt mutatták, hogy a különleges erők alaprendeltetésű feladataikat látták el a magyar-szerb határ mentén, különleges jogrend kihirdetése nélkül. Ennek a támogatást tekintve olyan következménye volt, hogy a béke ellátási rend nem változott, a rendeltetés szerinti feladatokat békeállománnyal kellett végrehajtani.

5. A KÜLÖNLEGES MŰVELET SPECIFIKUS LOGISZTIKAI TÁMOGATÓ RENDSZER FEJLESZTÉSE, A LOGISZTIKAI STRÉGIAALKOTÁSI MÓDSZEREK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL

Az olyan teoretikusok, mint Carl von Clausewitz, Helmuth Karl Bernhard von Moltke, Sir Basil Henry Liddell Hart stratégiáról alkotott nézetei kizárólag a katonai erő és a háború viszonyára szorítkoznak. A stratégiai szemlélet és gondolkodásmód elterjedéséhez olyan tudósok is jelentősen hozzájárultak, mint például Herman Kahn fizikus, Tomas Schelling közgazdász, Albert Wholstetter matematikus, Henry Kissinger politológus-történész. A stratégiaalkotás széles területeket átfogó, a kölcsönhatásokat magában foglaló viszonyát Colin Gray elemzi mélyrehatóan a *Modern Strategy* című tanulmányában. Gray azt állítja, ha az egymásba kapcsolódó dimenziók valamelyike hiányzik egy elemzésből, akkor a stratégia tanulmányozása nem lehet teljes.⁵⁵² Az egyes stratégiák megvalósulása alatt a haderők, azok szervezeteinek struktúrája folyamatos változásokon mennek át. Az elmúlt időszakban a haderők átalakulását az jellemezte, hogy a vezetési szintek csökkentek, és a kettő-háromszintes vezetésirányítási struktúrák váltak jellemzővé. A többnemzeti környezetben nem ritka a szervezeti kultúrák keveredése sem. A parancsnoki-, és a katonalogisztikai vezető állománynak ebben a komplex, dinamikus változó környezetben kell hatékonyan működni. A XX. század második felében a hadszínterek egyik jellemzője lett a dinamikus változás.⁵⁵³ A napjainkban megfigyelhető tendenciák arra engednek következtetni, hogy ez a XXI. században is fennmarad.⁵⁵⁴ A változásokra nehéz felkészülni, az erre való reagálást, annak tervezését menedzselni kell. Úgy vélem szükség van egy olyan módszerre, mely magába foglalja a szervezet jövőjére vonatkozó célokat, azok elérésének eszközeit és módszereit.

Megítélésem szerint a rendelkezésre álló erőforrások ésszerű felhasználását, illetve a különleges erők támogatását a racionális elveken nyugvó, stratégiai tervezés szolgálja a

⁵⁵² BAYLIS, John – WIRTZ, James – COHEN, Eliot – GRAY, Colin S.: *A stratégia a modern korban*, Budapest, Zrínyi Kiadó, 2005, ISBN 963 327 400, pp 9 -26.

⁵⁵³ A dinamikus változó műveleti környezettel kapcsolatban a VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity – Ingadozás, Bizonytalanság, Komplexitás, Többértelműség) kifejezést érdemes alapul venni, mert ez kiválóan összefoglalja, hogy mire is kell számítani ezzel kapcsolatban. URL: <https://hbr.org/2014/01/what-vuca-really-means-for-you>, Letöltve: 2015. október 19.

⁵⁵⁴ *Korszerű hadviselés, korszerű vezetői felfogás* I. – Összefoglaló Dr. Porkoláb Imre dandártábornok előadásáról az MH ÖHP-n, URL: <http://biztonsagpolitika.hu/cikkek/korszeru-hadviseles-korszeru-vezetoi-felfogas-i-osszefoglalo-dr-porkolab-imre-dandartabornok-eloadasarol-az-mh-ohp-n>, Letöltve: 2016. február 20.

legjobban. Úgy gondolom, így teljesíthető hatékonyan a tudatosan, és világosan megfogalmazott hadműveleti követelmények végrehajtása a szerteágazó alkalmazási területeken. Az értekezés záró fejezetében azt vizsgálom, hogy egy erős, központi tervezés-irányítású szervezet vajon tudja-e alkalmazni, és ha igen mire a stratégia menedzsment ismereteit. Ennek a kérdésnek a feltétele az MH szervezetével kapcsolatban főként akkor érdekes, ha párhuzamokat fedezünk fel a modern stratégia felfogású katonai és a vállalati tervezés között. A korábbi fejezetben tárgyalt közös katonai-vállalati stratégiai gyökerekre visszatérve a fejezet vizsgálja, hogy a modern stratégiaalkotási elméletek alkalmazhatóak-e a katonai logisztika átalakításában.

5.1. Az általános versenysztratégiák, azok alkalmazhatósága a különleges erők logisztikai támogatásának fejlesztése érdekében

Az értekezés „2. 2 A logisztika története” című alfejezetében elemeztem a polgári logisztika katonai gyökereit. Hangsúlyoztam, hogy a logisztika fejlődéstörténetében - főleg a korai stádiumában - a katonai stratégiai elvek felhasználása egyértelműen azonosítható. Ebben az alfejezetben elemzem, vajon alkalmazható-e az elgondolás fordítva? A sikeres vállalati logisztikai stratégiák eredményei felhasználhatók-e a katonai logisztikai támogatás fejlesztése érdekében? Vizsgálom továbbá, hogy a modern versenysztratégiák hogyan alkalmazhatók a különleges erők logisztikájának fejlesztésében? A fő hangsúly továbbra is a katonai támogatási rendszeren van, az alfejezet elemzi annak a lehetőségét, hogy a különleges erők logisztikai támogatási folyamatainak fejlesztése során hogyan alkalmazhatóak a modern versenysztratégiák eredményei. A feltett kérdésekhez, és az alapelgondoláshoz Peter Lorange, John Baylis, James Wirtz, Eliot Cohen, Colin Gray, Henry Mintzberg munkái mellett, Barakonyi Károly, Chikán Attila, Csath Magdolna, Halászné Sipos Erzsébet, Pataki Béla, Prezenszki József, Salamonné Huszty Anna vállalat gazdaságtanról írott könyvei, és munkái vezettek. A felsorolt nemzetközileg is elismert kutatók elért eredményeit kiinduló alaptételként használtam. Ezeket az *alapelveket* igyekeztem *alkalmazni*, valamint a különleges erők szemszögéből vizsgálni a felhasználásuk lehetőségeit.

A vállalati stratégiák

A stratégiaalkotás értelmezhető szűk, és tágabb értelemben egyaránt. A tág értelmezés szerint a fejlődési irányok megjelölése a cél, míg ezzel szemben a szűk értelemben vett stratégia a cselekvési irányokat, a jövőbeni szándékot is meghatározza. Salamonné Huszty Anna szerint a stratégia értelmezésében több felfogás uralkodik. Az első szerint a stratégia tudatosan kialakított szellemi tevékenység, mások szerint inkább kialakul, mint kialakítják, az is lehet stratégia, ahogy egy szervezet az adott időben épp viselkedik. A tudatosan kialakított stratégia koncepcióalkotási folyamat, analitikus, részletesen szabályozott tevékenység eredménye, míg a fejlődés eredményeképpen létrejött stratégia megismerési, tanulási folyamat után jön létre.⁵⁵⁵ Salamonné Huszty Anna értelmezését követve, a katonai sajátosságok figyelembe vétele után a tudatos szellemi tevékenységet fogadtam el meghatározónak a stratégia felfogások közül. Azért jutottam erre a következtetésre, mert a tudatosan kialakított stratégia, és a katonai döntések is döntéshozatali eljárások eredményei. Mindkettő előre meghatározott céllal, fejlődési-, és cselekvési iránnyal rendelkezik, illetve pontosan ismeri az elérni kívánt végcél.

A hazai és nemzetközi szakirodalom a stratégia alkotás jellemzői alapján „iskolákat” különböztet meg. Az eredmények és a nézetek alapján beszélhetünk Design-, Tervezési-, Pozicionáló-, Vállalkozói-, Megismerési-, Tanulási-, Hatalmi-, Kulturális-, Környezeti-, és Konfigurációs iskoláról.

- a koncepcióalkotási folyamatra építő **design** iskola, a jövőre vonatkozó elképzelést könnyen áttekinthető egyszerű folyamatként szemlélteti, melynek az első számú vezető az irányítója. Az elképzeléseket az adott helyzethez igazítják, a folyamatok alkalmazkodóak. A „mit? és a hogyan?” kérdéseire adandó válasz végén megkapjuk a stratégiát magát. A folyamat alkotó, alig szabályozott;
- az előző elképzeléssel gyökeresen ellentétes a részletes szabályozású **tervezési** iskola, melynek folyamatai szigorúan formalizáltak. Az egyes elkülönülő lépésekhez

⁵⁵⁵ SALAMONNÉ HUSZTY Anna: Vállalati Stratégia, Budapest, Általános Vállalkozási Főiskola, 2002, p – 2.

különböző elemző módszereket írnak elő, mint például a SWOT analízis,⁵⁵⁶ vagy a portfólió mátrix.⁵⁵⁷ A felelősség a vezetón túl a tervezőké;

- a **pozícionáló** iskola a folyamatokat analitikus módszerekkel, tartamuk szerint definiálja. Az alap, a szervezeti és a piaci elemzés;
- a vízióalkotási folyamat megtestesítője a **vállalkozói** iskola;
- a **megismerési** iskola, mely a környezeti hatások feltérképezésére irányul, a szerves fejlődés eredményeképp létrejövő stratégiai iskola képviselője;
- a **tanulási** iskola alap gondolata arra épül, hogy a környezet komplex, a szervezeti információk szétszórta, ezért a stratégiát kollektív tanulási folyamat eredményeként kell kialakítani;
- egyes vélekedések szerint, a stratégia hatalom függvénye, mely egymással vetélkedő csoportok eredményeképp alakul ki. A csoportok a hatalom megtestesítői. Ezeket az elméleteket a **hatalmi** iskola foglalja keretbe;
- a **kulturális** iskola szerint, a környezet jeleit az egyes ember személyiségén túl a közösség is megszűri, viselkedésüket a szervezet kultúrája is befolyásolja. Az elmélet szerint a stratégia csak lassan változtatható, mert a szervezeti kultúra a meglévő viszonyokat támogatja, a változást kevésbé;
- a **környezeti** iskola Darwin tanait ülteti át az üzleti életbe. Az alapfeltételezés, hogy a szervezet teljes egészében ki van szolgáltatva a környezetének. A rendszer nem tehet mást, minthogy alkalmazkodik a körülette levő világ törvényeihez;
- a rövid felsorolás utolsó helyén szerepel az az iskola, mely a szervezet prioritását hangoztatja. Azt vallja, hogy a szervezet fejlesztése mindennél előbbre való, csak a szervezeti forma meghatározása után következhet a formához illő stratégia megállapítása. Az iskola a **konfigurációs** iskola.⁵⁵⁸

Minden „iskola” a saját módszerei alapján alkotja meg a vállalat stratégiáját. A stratégiaalkotási folyamat alatt meghatározzák a cselekvési irányokat, a szervezeti célokat, és az egyes tevékenységeket. A vonatkozó szakirodalom sok tipizálási módot említ, általában a kidolgozás szintje szerint határozzák meg a vállalati stratégiák típusait.⁵⁵⁹ A legelterjedtebb

⁵⁵⁶ A SWOT analízissel elemezhető üzlet, vagy termék, életképessége. A szó kezdőbetűkből áll össze: Strengths – erősségek, Weaknesses – gyengeségek, Opportunities – lehetőségek, Threats – veszélyek. Az elemzés során a hangsúly a stratégiával való kapcsolatok felismerésén van.

⁵⁵⁷ A mátrix az adott terméket vizsgálja piaci részesedés alapján. Célja a piaci pozícionálás, az optimális portfólió kialakítása érdekében. A terméket a módszer négy részre osztja: sztárok, kérdőjelek, fejős tehének, döglött kutyák.

⁵⁵⁸ SALAMONNÉ, pp 2-21.

⁵⁵⁹ SALAMONNÉ, p – 87.

stratégia típus az általános-, a növekedési-, és a csökkentési-visszavonulási stratégia. A felsorolt stratégiák nem zárják ki egymást, azok különböző szempontok szerinti csoportosítást jelentenek.

- általános versenysztratégia valamelyikét alkalmazzák akkor, amikor versenytársak túlszárnyalására kell törekedni. Az előny megszerzésére költségminimalizáló, megkülönböztető, vagy összpontosító módszer alkalmazható. A költségminimalizálással a stratégiai módszer alapja a minimális költség, a működés minden szintjén, a megkülönböztetéssel különleges, sajátos tulajdonságot helyezünk előtérbe, összpontosításnál néhány szűk szegmensre koncentrálnak,⁵⁶⁰
- növekedési stratégiát alkalmazunk külső, vagy belső területre irányuló fejlesztési folyamatok támogatására aszerint, hogy azok milyen területre irányulnak. Vertikális terjeszkedés kívánatos, ha tartós együttműködést keresünk néhány stratégiai partnerrel, vagy tevékenységet kívánunk átvenni. Horizontális a terjeszkedés, ha a szervezet a saját szintjén növekedik. Belső növekedés esetén a forrás maga a termék,⁵⁶¹ mely olyan meglévő szilárd alap, aminek alkalmazási szükségletére a jövőben támaszkodni lehet;⁵⁶²
- a csökkentési, visszavonuló stratégiák közül a haderő átalakítással kapcsolatban gyakran hallott, „kevesebb, de jobb” elv gyakorlatilag egy megnyirbáló stratégia megtestesülése. Az alapelvárás a módszerrel szemben, hatékonyság növelése, a költségcsökkentés, a létszámcsökkentés, az egyes termékektől-, vagy teljes termékcsoportoktól való megszabadulás. Kevés forrás jut fejlesztésre, a felesleges ingatlanokat eladják. Passzív a stratégia, ha a szervezet nem kíván jelentős fordulatot venni, az akciók kizárólag funkcionális javításokra irányulnak.⁵⁶³

A tárgyalt különböző stratégiákat, Chikán Attila a felsővezetés szempontjából vizsgálja. A „Vállalatgazdaságtan” című művében a döntéshozók környezetszemlélete szerint csoportosítja a stratégiákat megvalósító folyamatokat. Ennek megfelelően megkülönböztet vállalkozói-, adaptív-, és tervezői megközelítést.⁵⁶⁴ A vállalkozói és az adaptív megközelítés közti különbséget a 31. számú ábra szemlélteti.

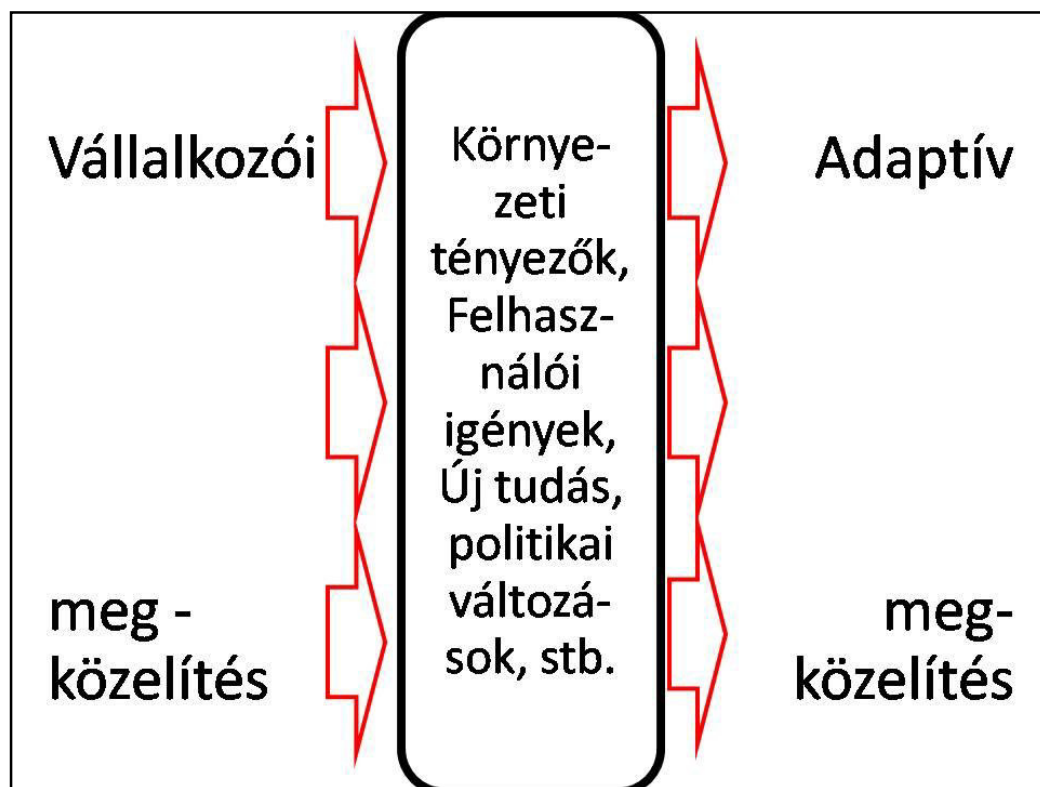
⁵⁶⁰ SALAMONNÉ, pp 87 - 88.

⁵⁶¹ Esetünkben a különleges művelet.

⁵⁶² SALAMONNÉ, pp 88 - 94.

⁵⁶³ SALAMONNÉ, p - 95.

⁵⁶⁴ CHIKÁN Attila: Vállalat gazdaságtan, Budapest, Aula Kiadó, 2008, ISBN: 978 963 9698 604, p - 521.

31. ábra A vállalkozói, és az adaptív megközelítés⁵⁶⁵

Az egyes megközelítések közt az alapvető különbség az, hogy a döntéshozók hogyan kezelik a környezet-, a felhasználói igények-, az új ismeretek (a 31. ábrán középen), valamint a vállalat viszonyát. Leegyszerűsítve elmondható, hogy a vállalkozói megközelítés a környezetet befolyásolni-, alakítani igyekszik, míg az adaptív csupán reagál a változásokra. Amennyiben a szervezetnek vállalkozói szemléletű, erőskezű, kockázatot vállaló vezetője van, akkor a **vállalkozói** megközelítés válik uralkodóvá a döntés megvalósításkor. A felmerülő problémákat a vezetés kihívásként kezeli, a gondolkodásmód pozitív, de hiányozni fognak a működés rögzített elemei. A változás olyan gyorsan megy végbe, amely kockázatokat rejt magába: a nem kellően átgondolt, elnagyolt döntés-előkészítés hibás vezetői döntéshez vezet. A központi cél a növekedés, mely legfőbb motiválója a vezetőknek. A környezetre a vezető formálható közegként tekint.⁵⁶⁶ Az **adaptív** megközelítést alkalmazza az a vezető, aki szerint a környezet átláthatatlanul bonyolult, a jelentős változástól tartózkodik. Alapgondolat „status quo” fenntartása, a világos, tartós cél hiánya. A szervezet az egymást követő kihívásoknak próbál megfelelni, egymást követő ad hoc feladatok a jellemzőek. A gondolkodásmódot a reagálás, mint alapelv jellemzi. A kihívásokra adandó válasz keresés a

⁵⁶⁵ A szerző által készített ábra. Forrás: Uo.

⁵⁶⁶ CHIKÁN, pp 521-522.

fő erőkifejtés iránya az új lehetőségek felkutatása helyett. A stratégiát kis lépések, és össze nem kapcsolódó döntések jellemzik. Nagy hangsúlyt fektetnek a könnyen korrigálható lépésekre, a stratégia széttöredezik.⁵⁶⁷

A jól körülhatárolható célokat, az események aktív befolyásolását támogatja a **tervezői** megközelítés. A mérhető célok pontos megfogalmazását, a tudatos cselekvés követi. Kulcsfontosságú szakember az elemző. A módszer a rendszerszemléletű elemzésre épül, jellemzője a stratégia, és a kapcsolatos döntések integrációja. Az átfogó gondolkodás, és a stratégiai irányok jellemzők;⁵⁶⁸

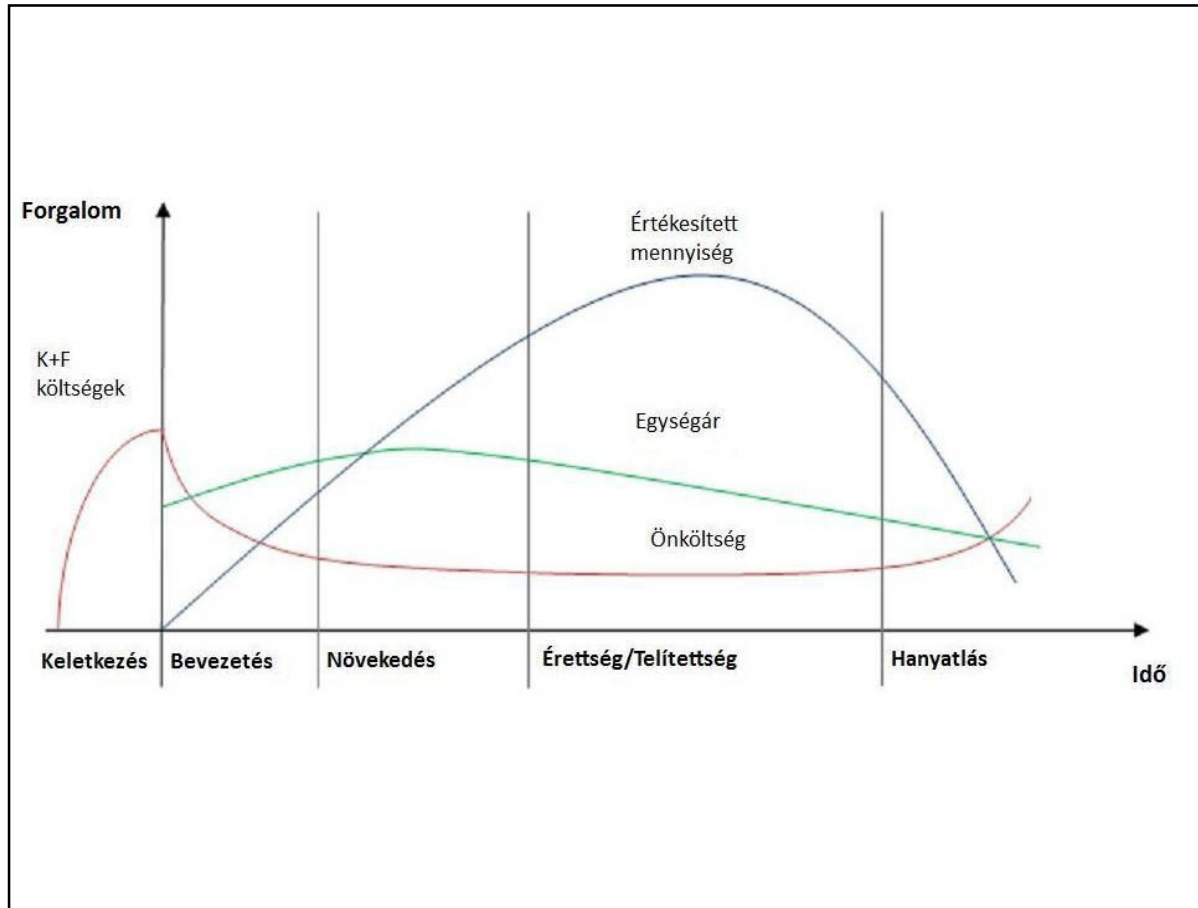
Chikán Attila hangsúlyozza, hogy a gyakorlatban nem alkalmazhatóak „tisztá” megközelítések, a fent leírtak általában vegyesen jelennek meg. A legtöbb esetben azonban valamelyik megközelítés dominánsan jelentkezik.⁵⁶⁹

Az alkalmazott stratégia meghatározza a szervezeti teljesítményt és annak minőségét. Megállapítja a szervezet méretét, a szervezeti felépítését, valamint hogy a szervezeti élet milyen állomásán megy át. Az életpályán való előrehaladáshoz az életgörbe elemzést szokás segítségül hívni, mellyel szemléltethetőek a szervezeti élet különböző állomásai a megszületéstől a hanyatlásig. A termék életgörbe egy jellemző alakját a 32. számú ábra szemlélteti.

⁵⁶⁷ CHIKÁN, pp 523-524.

⁵⁶⁸ CHIKÁN, pp 524-525.

⁵⁶⁹ CHIKÁN, p - 525.

32. ábra Az ideális termékélet görbe⁵⁷⁰

Optimális esetben jól azonosítható, hogy az adott termék hol helyezkedik el életciklusában. Felismerhetők az életgörbe egyes szakaszai, azt nem befolyásolják szélsőséges események (például a kereslet megszűnésével az életgörbe minden átmenet nélkül „nullára zuhan”).

A szervezet nagysága szorosan összefügg az életgörbén elfoglalt helyével. Teljesítményük függvényében képesek a növekedésre, új lehetőségek kiaknázására, bővítésre. A növekedés alatt a szervezet egyre bonyolultabb és változékony környezetbe kerül, viszont belső szerkezete megmerevedik, bürokratikusá, hagyományokból élővé, kreativitást nélkülözővé válik, mely egyenesen vezet a hanyatláshoz. Ezt elkerülendő, az aktív, a környezetorientált, rugalmas, lehetőséget kutató szemlélet ezt a folyamatot sikeresen megállíthatja. Az első lépés

⁵⁷⁰ Forrás: CHIKÁN, p - 525.

a változás szükségességének felismerése, az erőforrások hozzáértő hasznosítása a siker érdekében.⁵⁷¹

A vállalati stratégiák alkalmazhatósága a különleges műveleti erők fejlesztésében

A legelterjedtebb stratégiaalkotó részek felhasználhatóságának vonatkozásában a hivatkozott szakirodalom is kockázatokra figyelmeztet,⁵⁷² ezért szükségesnek látom az elemek vizsgálatát a katonai logisztika rendszer fejlesztésének (elsősorban a különleges erők) vonatkozásában is.

- az általános költségminimalizáló stratégia alap gondolata a lehető legkisebb költség. A költségcsökkentési igényeket, a korlátozott erőforrásokat a nemzetközi-, és a hazai szakirodalom is említi, tehát a költségcsökkentéssel – nemcsak a költségcsökkentő stratégia alkalmazásakor – egy rendszer átalakítás alatt mindig számolni kell. Az elgondolás legfőbb veszélye, hogy a felhasználói igények változásával az egyes fejlesztési igényeket nem hajtják végre, mivel azokat túl költségesnek ítélik. A megkülönböztető stratégiának a különleges erő minden további nélkül megfelelni, hiszen az általánostól (konvencionális haderőtől) eltérő tulajdonságok nem vitathatóak. Kérdés azonban, hogy hajlandó-e a kezdeti megnövekedett költségek finanszírozására a döntéshozó azért, hogy a későbbiekben hasonló stratégiai sikereket érjen el egy kis alegység a konvencionális erők alkalmazási költségeinek töredékéért.⁵⁷³ A rendelkezésre álló szűk erőforrások hatékony felhasználásának igénye miatt azonban ritkán növelhetőek a kiadások, még akkor is, ha az a jövőben megtérül. Az összpontosító stratégiával csak akkor érhetünk el sikert, ha ehhez megkülönböztetés, vagy költségminimalizálás is járul. Ez azt a kockázatot eredményezheti, hogy a képességek az idő előrehaladásával elvesznek.⁵⁷⁴

⁵⁷¹ CSATH Magdolna: Stratégiai vezetés-vállalkozás, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1990, ISBN:963 222 218 0, pp 173-174.

⁵⁷² SALAMONNÉ, p - 88.

⁵⁷³ Tegyük hozzá, hogy mindemellett nehezen prognosztizálható a befektetés megtérülése is.

⁵⁷⁴ Ez a gondolatot talán – ha lábjegyzetben is, de érdemesnek gondolom kifejteni részletesebben a haderő vonatkozásában. Összpontosító stratégia katonai megfelelője lehet, amikor egy ország katonai és nemzeti adottságait úgy tervezi nemzetvédelmi stratégiában felhasználni, hogy egyes képességeket kiemelten fejleszt, mint például a finn haderő, amely alkalmazásának stratégiai alapja a nem hagyományos hadviselés.

(Lásd bővebben Fábrián Sándor írásában: FABIAN Sandor: Professional Irregular Defence Forces: The other side of the COIN.

URL: http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/7338/12Jun_Fabian.pdf?sequence=1, Letöltve 2014. május 2.)

- A vertikális növekedési stratégia elemei felhasználhatóak a stratégia partnerség kereteinek kihasználásához, valamint akkor, ha a különleges erők támogató rendszere részese lesz a fejlesztésnek és a beszerzésnek. A horizontális terjeszkedés elvei a különleges erők közvetlen támogató rendszerének fejlesztése érdekében alkalmazhatóak. A belső növekedési stratégia elve alapja lehet a különleges erők önálló logisztikájának, mely a gyakorlatban a legnehezebben kivitelezhető elképzelés, mivel egy teljes rendszert kell „kivenni” a szervezeti portfólióból. Mindemellett a teljes különleges műveleti támogatórendszer önálló fejlesztését nem tartom reálisan kivitelezhetőnek:

- a különleges erők is használnak olyan anyagokat, és szolgáltatásokat melyek megtalálhatók más szervezeteknél (üzemanyag, élelmezés, ruházat);
- a különleges műveleti logisztika alapja a konvencionális támogató rendszer;
- a közös használatú anyagokra önálló ellátási csatornát szervezni, ezáltal már meglévő képességet többszörözni felesleges és gazdaságtalan megoldást jelent.

A szervezeti portfólión kívüli rendszerfejlesztésre a különleges-, és egyedi anyagok biztosítása érdekében viszont szükség lehet.

- A csökkentési stratégia „kevesebb, de jobb” elve, a költségcsökkentési elvárások valamint a hatékonyság növelésére kidolgozott akciók végrehajtása napi elvárás a katonai logisztikában. A passzív, kizárólag funkcionális területeket érintő koncepció nem támogatja a környezet változásaira való gyors reagálást, amely rugalmasság elengedhetetlen a különleges erők támogatásában. A rugalmasság, a feladatokra való gyors reagálási képesség elvesztése pedig egyet jelent a különleges műveleti képesség elvesztésével.

A stratégiaelméletek katonai logisztikai területen való alkalmazhatóságát az alábbi táblázat foglalja össze.

A stratégia típusa		Legfőbb jellemzője		A különleges erőre gyakorolt hatás
Általános verseny-stratégia	Költségminimalizáló	Versenytársak túlszárnyalása	Minimális költségre törekedés	Költségminimalizálás alapelvárás. Az igények változásával, viszont elmaradnak a fejlesztések.
	Megkülönböztető		Sajátos tulajdonság hangsúlyozás	A különleges tulajdonságok kiszolgáltatásának kedvez. A megnövekedett költséget nem szívesen finanszírozzák.
	Összpontosító		Szűk szegmensre koncentrálnak, megkülönböztető, vagy költségminimalizáló alapszemlélettel.	Egy szegmensre koncentrálnak egyes területek alulfinanszírozottsága fokozódik, képességek tűnhetnek el.
Növekedési		Fejlesztési folyamat támogatása		Stratégiai partnerség (vertikális növekedés) kihasználásához és a közvetlen támogatás fejlesztéséhez (horizontális növekedés) jó keretet ad.
Csökkentési		„Kevesebb, de jobb” – megnyirbálás, költség, létszámcsoökkentés		A csökkentés nem támogatja a környezet változásaira való gyors reagálást

5. táblázat Az egyes stratégiák hatása a különleges erőkre⁵⁷⁵

A vállalati stratégiák alkalmazhatósága a döntéshozók környezetszemlélete szerint

Az alkalmazható stratégiák, azok megközelítései soha nem jelentkeznek tisztán, de mindig azonosítható valamelyik dominanciája. Ennek megfelelően Chikán Attila környezetszemlélet szerinti csoportosításai sem alkalmazhatóak tisztán a stratégia fejlesztés és végrehajtás folyamatában.

- A **vállalkozói** megközelítést támogatja, hogy a katonai szervezetek élén egyszemélyi – általában karizmatikus – vezető áll, aki megfelelő helyzetben van a változtatások végrehajtására. A szervezet jól kezelhető (parancssal), a középvezetői réteg gyorsan véghez

⁵⁷⁵ A szerző által készített összegző táblázat, melynek forrásait a lábjegyzetek tartalmazzák.

tudja vinni a változásokat. Az értéket a stratégiai döntéshozó értékrendje fogja meghatározni. Nehezíti a helyzetet, a környezet gyors változása, az általános egyetértés hiánya, ha a vezetésben sokféle érdekcsoport van jelen, illetve ha a szervezetet korábbi cselekedetei meghatározzák.

- A gyorsan változó környezet kihívásait az **adaptív** megközelítés támogatja a legjobban, a vezetés egységes az általánosság magas szintjén, azonban az operatív szintű végrehajtásban már nagy különbségek lehetnek.
- A **tervezői** megközelítéshez szükséges, hogy a szervezet elég nagy legyen az elemzők alkalmazásához, és elég befolyásának kell legyen a stratégiai cél meghatározásához. Szükséges továbbá a stabil környezet, a biztonságos előrejelzéshez. E fajta megközelítéshez szükséges, hogy a szervezet a környezetének meghatározó eleme legyen. Fontos a cél és eszköz egymáshoz rendelése, a cél-erőforrás-lehetőség összhangjának megtalálása.⁵⁷⁶

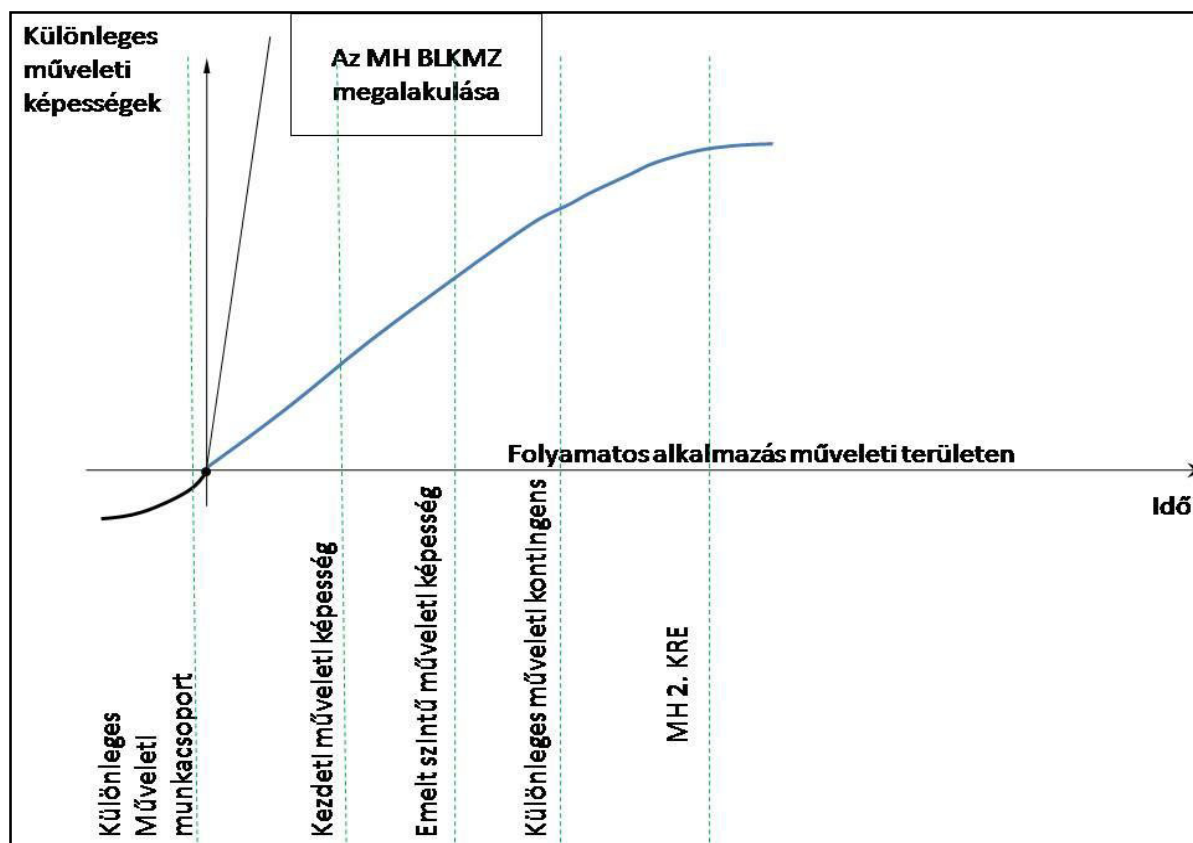
A stratégiai megközelítések, a katonai-, és civil környezet, a logisztikai környezet a változásokra együttesen hatnak, valamennyi megközelítésben találhatunk olyan elemeket, melyek előremozdítják a végrehajtást. Bármilyen stratégiát választunk a fejlesztéshez, bármilyen szemlélettel hajtjuk azt végre, elengedhetetlen annak ismerete, hogy a fejleszteni kívánt termék életciklusának mely szakaszában jár.

Egy új megközelítés: a különleges erők, életciklusának megállapítása

Az értekezés „2.1 A különleges erők története” című alfejezetben bemutattam az MH különleges erőinek egymás után következő, és egymáshoz kapcsolódó szakaszait – vagyis életciklusait.⁵⁷⁷ Az egyes fázisok azonosítása után, lehetővé válik a különleges erők fejlődésének grafikus ábrázolása. A különleges műveleti erők életpályán elfoglalt helyének azonosítását a 33. számú ábra szemlélteti:

⁵⁷⁶ CHIKÁN, pp 525-526.

⁵⁷⁷ Az MSZ ISO 14040, 1997 szerint az életciklus: „Egy termék hatásrendszerének egymás után következő, egymáshoz kapcsolódó szakaszai, a nyersanyag beszerzéstől vagy a természeti erőforrás keletkezésétől az újrahasznosításig vagy az ártalmatlanításig.”

33. ábra A különleges műveleti képesség elhelyezése életgörbén⁵⁷⁸

Az ábrával azt szemléltettem, hogy párhuzamot lehet felfedezni a 32. ábrán szemléltetett termék életgörbe diagrammal. Megállapítható, hogy amennyiben a különleges erők alkalmazásának történeti tapasztalatait idő-képesség viszonyban ábrázoljuk, a keletkezett görbe a termék életgörbéhez hasonló alakot vesz fel. Ezután, már magától értetődőnek tűnik, hogy elvégezzük azokat az elemzéseket, melyeket a módszer lehetővé tesz. A kezdeti időszak, (az ábrán a fekete ív) a különleges műveleti „termék” fejlesztése, bevezetése, mely a termék életgörbe K+F szakaszának felel meg. Ebben az időszakban hajtották végre a szükséges képzéseket, külföldi kiképzéseket, a kiképző állomány felkészítését. A magyar különleges műveleti képesség megjelenését az MH 34. BLKMZ megalakulásával azonosítom. A felfutó termék életgörbe az egyes különleges műveleti képességeket, a műveleti területen való alkalmazást, és az MH 2. KRE megalakulását jelenti.

⁵⁷⁸ A történeti áttekintést felhasználva a szerző által készített ábra.

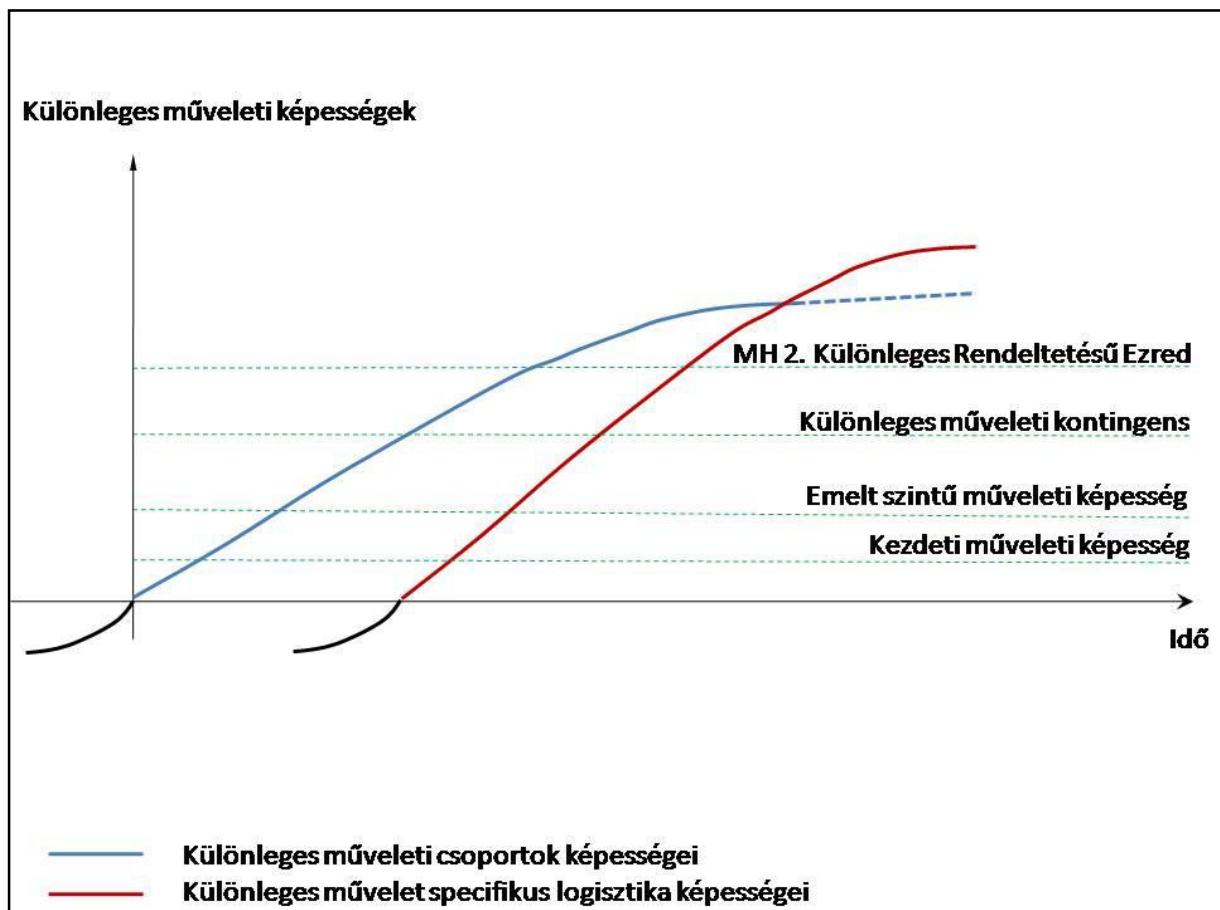
Az életgörbe elemzésekor abból indultam ki, hogy az MH egyes képességeit együttműködésre felajánlotta, ami hasonlít ahhoz, mint amikor egy vállalat egy termékkel megjelenik a piacon. Abban az esetben, amikor a különleges műveleti képességet a szövetségi kötelezettségnek megfelelően először alkalmaztuk, akkor gyakorlatilag egy kifejlesztett „termékkel” belépünk egy olyan környezetbe ahol addig még nem jártunk. Ha a különleges műveleti képességet „termékként” kezeljük, akkor az ezzel kapcsolatos elemzési módszerek is életképesek lehetnek, így a termék életgörbe elemzés is. Általános analízis keretében az életgörbe elemzés lehetővé teszi, hogy azonosítsuk a különleges erő „termék” helyét, ezáltal megállapíthatjuk a lehetséges fejlesztési stratégiák kiinduló pontját. Az életgörbén elfoglalt pontos hely megállapítása, kiinduló pontja az erős és fejleszhető területek azonosításának, valamint olyan területek kijelölésének, melyek kiemelt figyelmet érdemelnek a jövőben. (a teljesség igénye nélkül: életciklus értékelés, hatásbecslés).⁵⁷⁹

A különleges művelet életciklus görbén való pontos elhelyezésére a nyílt források feldolgozása után következtetek. A rendelkezésre álló saját-, és feldolgozott kutatási adatok⁵⁸⁰ alapján, a Honvédelmi Miniszteri nyilatkozatok szerint,⁵⁸¹ valamint az MH 2. KRE megalakulásából arra következtetek, hogy a különleges erők emelkedő ívű fejlődése továbbra is fennmarad. Úgy gondolom, hogy a „4.1 A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben” című alfejezetben javasolt fejlesztés, megnövekedett logisztikai támogató képességhez vezet, mely a különleges erők fejlődésének újabb lendületet ad. A képesség növekedés megítélésem szerint, az MH teljes logisztikai támogató rendszerére jótékony hatást gyakorol, mindamellett, hogy a különleges műveleti képesség fejlesztésében közvetlenül alkalmazható. Az újítás hatásaként létrejövő különleges művelet specifikus logisztikai támogató képesség a különleges műveleti képességre hatásnövelő tényezőként hat, mely további lehetőségek kiaknázására teremt lehetőséget. Az ezzel kapcsolatos álláspontomat a 34. számú ábrával támasztom alá:

⁵⁷⁹ TAMASKA László - RÉDEY Ákos - VIZI Szilárd: Életciklus elemzés készítése, k.h.n., Veszprémi Egyetem Környezetmérnöki és Kémiai Technológia Tanszék, 2001, ISBN: 963 00 6829 X, pp 10-11. URL: <http://www.ep-let.gek.szie.hu/sites/default/files/Eletcikluselemzes.pdf>, Letöltve 2014. március 10.

⁵⁸⁰ Például.: A Stratégia Védelmi Kutatóközpont elemzései.

⁵⁸¹ HM Honvéd Vezérkar Főnök: Feljegyzés Jean Paul PALOMEROS vezérezredes magyarországi látogatásáról (2013. április 18-20), HM HVKF, Budapest, 2013, p 4. (Nytsz.: 1515/752/1-85/2013 HVKF)

34. ábra A különleges művelet specifikus logisztika várható hatása a különleges műveleti képességre⁵⁸²

Az ábra a különleges műveleti képességet, és a különleges műveleti logisztika fejlesztésének együttes hatását szemlélteti. A jól sikerült logisztikai újítás (az ábrán a piros görbe), a különleges művelet „terméket” (kék görbe) új lendületbe hozza, a logisztika hatásművelő elemként működik.⁵⁸³ Az életgörbe ennek megfelelően megújul, az innovációnak köszönhetően meghosszabbodik, tehát a különleges műveleti képesség alkalmazhatósága időben kitolódik. A különleges művelet specifikus logisztika fejlesztésének hasonló lépései lehetnek, mint a különleges műveleti képességfejlesztésnek. A speciális logisztikai képességek a különleges műveleti képességeket fokozzák, a rugalmasság, az integrálhatóság növelésével az MH különleges műveleti képessége összességében növekedik.

⁵⁸² A szerző által készített ábra, CSATH, p - 114 alapján.

⁵⁸³ CSATH Magdolna: Stratégiai tervezés és vezetés a 21. században, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004, ISBN: 963 19 5251 7, p 113.

A módszer alkalmazása mellett szól az is, hogy a különleges erőkre ható „hajtóerők” a szakirodalomból és a publikációkból jól ismertek. Összességében rendkívül bonyolultak, ennek ellenére a tudományos elemző módszerek alkalmazásával jól meghatározhatók. Az életgörbe elemzést figyelve a különleges erők helyzetéről kedvező kép rajzolódik ki, talán kissé elfogultsággal is vádolható a kutatás készítője. Való igaz, hogy a termék életgörbe elemzés módszere hasznos tervezést segítő minta, ám a különleges erőkre vetítve gondolni kell annak gyenge pontjaira is:

- az értekezésemen kívül nincs tudomásom olyan más kutatásról, amely a különleges erőket a termék életgörbe módszer elemzéssel vizsgálja. Nincs összehasonlítási alap sem, mivel az egyes haderők egybevetésére, és elemzésére elfogadott módszer nem létezik. **A vizsgálataim során ezért arra a következtetésre jutottam, hogy a görbe hosszát, és az alakját előre pontosan nem lehet meghatározni.**
- a módszer alkalmazásával rajzolt görbe nem mindig követi a bemutatott alakot, egyes szakaszok kimaradhatnak. A katonai döntéshozókra a politikai döntések jelentős hatással vannak, így a görbe vonala drasztikus eltérést mutathat a különleges erők vonatkozásában.⁵⁸⁴

További pozícióelemzési elmélettel kapcsolatos nézetről a hazai és a nemzetközi szakirodalomban nagy terjedelemben olvashatunk, ezekre azonban a terjedelmi korlátok miatt az értekezésemben már nem térek ki.

Prezenszki József stratégiafejlesztési lépéseit követve kialakítottam egy olyan elképzelést, mely megítélésem szerint közvetlenül felhasználható egy különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fejlesztésénél, közvetetten pedig az MH különleges műveleti képességének fejlesztésénél. A gondolatot és az eddig elvégzett stratégiafejlesztési munkát a 35. számú ábrán szemléltetem.

⁵⁸⁴ Például valamilyen kedvezőtlen fordulat a termékre katasztrófafaként hat, és a görbe nullára esik vissza minden átmenet nélkül.

35. ábra A stratégia fejlesztés folyamata, az elvégzett lépések⁵⁸⁵

A „4. 1 A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben” című alfejezetben elemeztem a különleges műveleti erők logisztikai támogatásának sajátosságait, mely megfelel a stratégiafejlesztés „Mit várnak el a támogatástól?” kérdésének. (Az ábrán piros keretben) A „Hogy csinálják mások?” kérdésre a „4. 2 Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnemek különleges műveleti erők logisztikai támogatása” című alfejezetben válaszoltam. A termék életgörbe elemzés segítségével pozicionáltam a magyar különleges műveleti képességet. A „4. 1 A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben” alfejezetben adtam választ a „Hogyan elégítette ki a szervezet az igényeket?” témakörre, a „A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédség összhaderőnemi támogató rendszerében” című bekezdéssel. Stratégiai, hadműveleti, harcászati, szinten válaszkísérletet fogalmaztam meg a

⁵⁸⁵ A szerző által szerkesztett ábra. Forrás: PREZENSZKI József: A logisztikai menedzsment egyes területein alkalmazott módszerek, eljárások In.: Prezenszki József (szerk.) Logisztika II (Módszerek, eljárások), Budapest, Logisztika Fejlesztési Központ, 2002, ISBN: 963 036 7408, p - 260.

„Hogy javítható a támogatás színvonala?” kérdésére. Ebben a fejezetben térek ki a számításba vehető stratégiai változatokra.

Eddigiekben a fejezet az üzleti menedzsment stratégiák alkalmazhatóságát vizsgálta egy új szemszögből: a különleges műveleti képességet, mint terméket elemezte, és vezette le. A különleges művelet, a korábbiakban bemutatottak szerint egy komplex szaktudást és eszközrendszert igénylő képesség, melyet a magyar különleges műveleti képesség című ábrában összegeztem. A komplex szaktudást, és az összetett eszközrendszert úgy érzem, nem lehet vitatni, amit alaptételként elfogadva új terület tárul fel a kutatásban: a technológia menedzsment. Pataki Béla a „Technológia menedzselése” című munkájában a technológiát így definiálja: „A technológia a szükségletek kielégítését lehetővé tevő szaktudás és eszközrendszer.”⁵⁸⁶ A fogalom újraértelmezésével új párhuzamot vélek felfedezni a katonai és az üzleti szféra között. A téma vizsgálatát folytatva, egyértelmű, hogy a „technológia” hordoz olyan elemeket, melyek a „termékhez” hasonlítanak. Itt is találunk életciklus görbét,⁵⁸⁷ életciklus szakaszt,⁵⁸⁸ az ezzel kapcsolatos elemzések elvégezhetők. A kutatás új iránya, új problémát vet fel, mely túlmutat e dolgozat keretein: A különleges művelet kezelhető-e technológiaként? A különleges művelet specifikus logisztikai támogatás lehet-e kiegészítő technológia? Alkalmazhatóak-e a változásmenedzsment, és a technológiamenedzsment eredményei a különleges erők fejlesztésében? Hogyan hatnak a változások a magyar katonai logisztikai támogatásra? Az új kérdések új hipotézist eredményeznek: A változás-, és a technológiamenedzsment eredményeinek alkalmazása az MH-ban, regionális stratégiai előny forrása lehet.

Az elmélet felhasználásának korlátai

A kutatási eredményeim arról győztek meg, hogy az MH különleges erőinek, autonóm módon is alkalmazható logisztikai támogató rendszerre van szüksége. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy az önálló különleges művelet specifikus logisztikai támogató rendszer az MH

⁵⁸⁶ PATAKI Béla: A technológia menedzselése, Budapest, Typotex Kiadó, 2005, ISBN: 9639548707, p – 17. URL:<https://books.google.hu/books?id=cnBD1xZG5qQC&pg=PA36&lpg=PA36&dq=technol%C3%B3gia+menedzsment+a+technol%C3%B3gia+fogalma&source=bl&ots=62bWfdDOMb&sig=-ZTeBniAKSqVidvme-KR30flo5w&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwjPupD-xP7KAhVsOJoKHYwVDRwQ6AEIzAB#v=onepage&q&f=false>, Letöltve 2015. szeptember 14.

⁵⁸⁷ PATAKI, pp 61-69.

⁵⁸⁸ PATAKI, pp 73-81.

lehetőségeit figyelembe véve nem reális elképzelés. A különleges erők logisztikája a mai magyar katonai logisztikai támogató rendszernek csak funkcionális része lehet. A stratégiai feladatrendszer, stratégiai szintű megoldásokat követel: a stratégia elméletek alkalmazása *mellett* számos kritikus alapkérdés szól:

Az MH erős központi irányítású tervezési folyamat keretében stratégiai tervezést, szervezetfejlesztést, haderőtervezést hajt végre. Ennek érdekében szükség van egy modern felfogású stratégiai tervezési rendszerre, és annak menedzsmentjére. A stratégiai menedzsment hatékony eszköz a sikeres működés kialakításához, a realitásokhoz való alkalmazkodáshoz. Ezzel kapcsolatban Peter Lorange az alábbi alapkérdéseket fogalmazza meg, melyeket az alábbiak szerint értelmezek:

1. **A gyorsan változó környezet folyamatos alkalmazkodást kíván – a stratégiai menedzsment együttgondolkodást, gyorsabb adaptációt eredményez.**⁵⁸⁹ A tézisben nagy szerepet kap a hangsúlyok áthelyezése, még mielőtt a szervezet helyzete végképp kritikussá válik. Ez azt a követelményt támasztja, hogy a rendszer valamennyi eleme legyen tisztában az alapvető kihívásokkal, és legyen képes a többi elemmel való együttműködésre. A stratégiai tervezés, a stratégiai menedzsment tehát megteremti a stratégia iránti belső elkötelezettséget.

2. **A stratégiai tervezés a kritikus környezet jobb megértéséhez vezet. A stratégia a javítás eszköze; a stratégiaalkotás tanulási folyamat.**⁵⁹⁰ Fontos szempont a környezet feltételeinek folyamatos, és éles változása, mely egyben kérdéssé teszi a hosszú távú tervek érvényességét. Hiába készül el a stratégiai terv, ha a környezeti változások miatt az érvényét veszti. A terv átgondolása (gördülő tervezéssel) könnyebb, ha a kritikus tényezőket alaposan ismerjük. A változások felismerésével így a terv időben módosítható. A stratégiát definiáló dokumentum ezek alapján a stratégia folyamatos javításának eszköze.

3. **Olyan ösztönzőrendszer bevezetése és alkalmazása szükséges, amelyben az egyéni motivációk összhangba kerülnek az intézményi stratégiával, annak teljesülését szolgálják.**⁵⁹¹ Az egyének, az egyes vezetők egyéni motivációjáról van szó. Minden ember elgondolkodik azon, hogy milyen érdeke fűződik ahhoz, hogy támogassa a stratégiát, hogyan

⁵⁸⁹ BARAKONYI Károly: Stratégiai tervezés, Budapest, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013. Az első, 1999-es kiadás elektronikus változata.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01.html#id492804, Letöltve: 2016. május 4.

⁵⁹⁰ Uo.

⁵⁹¹ Uo.

segíti a vállalat sikeres működése az egyén karrierjét, növekszik-e a jövedelme, érdekesebb munkát jelent-e ez számára? Alapvető tehát olyan ösztönző rendszerek kidolgozása, amelyek hatására az egyének a feladataikat a stratégiai tervvel összhangban végzik. A stratégiai tervezés, így stratégiai folyamattá válik. Ennek keretében a stratégiai irányítás, az emberi erőforrások kezelése és más alrendszerek, funkciók is nagy szerepet kapnak.

4. **A stratégiai menedzsment egyik alapkérdése: hogyan alakíthatók ki és valósíthatók meg tartós versenyelőnyt biztosító stratégiák?**⁵⁹² Megítélésem szerint a különleges erők szempontjából a tárgyalt kérdés kiemelt jelentőségű. Ilyen stratégiai előny lehet például az új technológiai know-how kifejlesztése,⁵⁹³ a versenytársakénál erősebb kompetencia megszerzése. Ezzel elérhető például a szorosabb együttműködés a kulcspartnerrel (esetünkben ez az USA), mely által könnyebb az új hadszíntereken megjelenni. A stratégiai tervezés során tehát az egyik alapkérdés: hogyan tudunk tartós előnyt biztosító stratégiát kidolgozni és megvalósítani?

5. **A szükségszerű verseny mellett korunk új vonása a stratégiai szövetségek megjelenése, harmonikus viszony a szövetségi háló tagjaival.**⁵⁹⁴ A modern világban a „szövetségek hálózata” elengedhetetlen. Ez különösen igaz a katonai szövetségek esetében. A szövetség lehet globális, és regionális egyaránt. Magyarország mindkét fajta szövetségben aktív résztvevő. A modern világban kiemelt jelentősége van annak, hogy „szövetségi háló” tagjaként gondolkodjunk. A stratégiai tervezés elősegíti a harmonikus viszony fenntartását. Barakonyi Károly kiemeli, hogy Peter Lorange alapkérdésein túl nem hagyható figyelmen kívül az a párhuzam, mely a hadviselést-, és a piaci versenyt jellemzi a célhoz vezető út elérésében. Az azonosságokat a szerző az alábbi táblázatban foglalja össze:

⁵⁹² Uo.

⁵⁹³ Új technológiai know-how ként értelmezem „A Magyar Honvédség különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának újraértelmezése” című alfejezetben tárgyalt szemlélet.

⁵⁹⁴ Uo.

Hadviselés célhoz vezető út:	Piaci verseny célhoz vezető út:
Katonai stratégia kidolgozása	Vállalati stratégia kidolgozása
Fegyverzet	Termék, szolgáltatás
Kiképzett, motivált haderő	Képzett, elkötelezett munkatársak
A csata helyének megválasztása	Piac megválasztása
Hadvezér, vezérkar szerepe	Vállalati vezető, felső vezetés szerepe
Stratégiai tervezés	Stratégiai tervezés
Taktikai tervezés	Üzleti tervezés
Operatív tervezés	Éves, negyedéves operatív tervezés
Ellátás, utánpótlás	Logisztika
Morál, elkötelezettség	Vállalati kultúra
Hírközlés, monitorrendszer	Vállalati információs rendszer

6. táblázat: A hadviselés és a piaci verseny célkitűzéseinek összehasonlítása⁵⁹⁵

A táblázatban feltüntetett szempontok elemzése után szembevetendő hogy a hadviselés (Barakonyi Károly szóhasználatát követve), és a piaci verseny minden területen átfedést mutat a célhoz vezető utat tekintve. További párhuzam fedezhető fel az üzleti stratégiai tervezés, és a katonai döntéshozatali eljárásban alkalmazott stratégiai tervezési eljárás között. Terjedelmi korlátok miatt, a számos üzleti modell közül a „Design-iskolát” hasonlítom össze az MH művelettervezési és döntéshozatali folyamatával, melyet az Ált/216 A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata II. rész tartalmaz.

Design-iskola stratégiai tervezési lépései⁵⁹⁶	A magyar stratégiai döntéshozatal tervezési lépései⁵⁹⁷
Külső / belső értékelés	Helyzetismeret kialakítása, Stratégiai Érdekeltségi Területek kijelölése
Környezeti lehetőségek, fenyegetés	Információ és ismeretszükséglet meghatározása, beszerzése, elemzése
Szervezeti erős és gyenge pontok	A lehetséges szembenálló felek és egyéb szereplők vizsgálata
Sikertényezők, meghatározó képességek	Stratégiai helyzetértékelés
Stratégiaalkotás	A katonai válaszlehetőségek kidolgozása, Stratégiai művelet elgondolás kidolgozása, Stratégiai terv kidolgozása
Értékelés, döntés, megvalósítás	Műveletek végrehajtása és értékelése, a stratégiai terv felülvizsgálata

7. táblázat: A Design iskola stratégiai tervezési lépéseinek, és a magyar stratégiai döntéshozatal tervezési lépéseinek összehasonlítása⁵⁹⁸

⁵⁹⁵ Forrás: BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s02.html, Letöltve: 2016. május 4.

⁵⁹⁶ Forrás: BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s06.html#id521468, Letöltve: 2016. május 4.

⁵⁹⁷ MAGYAR HONVÉDSÉG: Ált/216 A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata, Budapest, Magyar Honvédség, 2015, 275 p. pp (IV - 15) – (V - 1)

⁵⁹⁸ A szerző által készített táblázat

A táblázat elemzése után kijelenthető, hogy a „Design iskola” stratégiai tervezési lépései, és a magyar stratégiai döntéshozatali lépések egyértelműen hasonlóságot mutatnak. Ezek alapján megállapítható tehát, hogy a hadviselés, és a piaci verseny módszerei, a célhoz vezető utat tekintve, illetve a döntéshozatali eljárások vonatkozásában is jelentős hasonlóságokat mutatnak. A stratégiai tervezés üzleti életben való alkalmazásának egyértelműen kimutatható katonai gyökerei vannak,⁵⁹⁹ amelyet a táblázatok tartalma is megerősít. Számomra magától értetődik a gondolat, hogy a stratégia tervezés üzleti életben elért eredményeit visszaforgassuk a haderő fejlesztésének folyamatába. Barakonyi Károly szerint, a stratégiai gondolkodás-, tervezés-, menedzsment korábban ismert alapelvei nem évülnek el, amelyeket következetesen kell alkalmazni.⁶⁰⁰

A stratégiaalkotási elméletek között rendelkezésre állnak a szervezeti hatékonyság javítására, a meglévő működési területen új vállalkozásba fogásra, valamint az összműködés javítására szolgáló elméletek,⁶⁰¹ melyek lehetőségei kiaknázhatók az MH szervezeti fejlesztéseiben. Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a stratégiaelméletre nem tekinthetünk úgy, mint egyfajta „varázsszerre”, mert önmagában még az alapkérdésekre sem ad megfelelő válaszokat (hogy „merre és hogyan kell menni?”). Ugyanakkor nélkülözhetetlen a hiányzó láncszemek megtalálásában, és elsősorban gondolkodásra ösztönöz. Kiemelten szükséges ez akkor, amikor egy a különleges erőkhöz hasonló „technológia” váltás⁶⁰² következik be egy szervezet életében, melynek következményeképp átalakul a felhasználói kör, új területekre lép be a szervezet, új partnerek (esetleg konkurensok) tűnnek fel.⁶⁰³ A stratégiaelméletek alkalmazását tovább indokolja az a tény, hogy a környezet alapvető, és komplex változásokat mutat. Az irreguláris elemeket hordozó konfliktusokban keveredik a vallási fanatizmus, a kulturális és az etnikai különbözőség, Clausewitz hármassága (nép, állam, haderő) átalakul, a kibertérből érkező támadások egyre nagyobb fenyegetést jelentenek.⁶⁰⁴ Az lényegbevágó változásokra

⁵⁹⁹ BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s02.html, Letöltve: 2016. május 4.

⁶⁰⁰ BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01.html#id492804, Letöltve: 2016. május 4.

⁶⁰¹ BARAKONYI Károly - LORANGE, Peter: Stratégiai management, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1993, ISBN:963 222 547 3, pp 18-19.

⁶⁰² Mélységi felderítő - különleges művelet.

⁶⁰³ SALAMONNÉ HUSZTY Anna: Jövőkép és stratégiaalkotás, Budapest, Kossuth Kiadó, 2000, ISBN:963094 194 5, pp 11-29.

⁶⁰⁴ BAYLIS – WIRTZ – COHEN – GRAY, pp 284 – 290.

széles körre kiterjedő, átgondolt válaszokat kell adni. Ez tovább erősíti az elgondolást, hogy a stratégiaelmélet alkalmazási lehetőségeinek kutatása, megfontolandó a logisztikai támogatással kapcsolatos rendszer fejlesztésében. Kiemelten fontos ez akkor, amikor új stratégiai és biztonságpolitikai kérdések kerülnek napirendre.⁶⁰⁵

Az elmélet alkalmazása *ellen* szól, hogy a stratégiai tervezés a 70-es évek jellemző stratégiaalkotási eszköze. Barakonyi Károly is hangsúlyozza, hogy ahol a környezet változásainak gyorsasága meghaladja a stratégiai terv elkészítésének idejét, ez a stratégiaalkotási mód nem megfelelő. Az elvégzett munka hasztalan, ha a stratégiai terv kidolgozása 2-3 évet vesz igénybe és eközben a környezeti tényezők alapvetően megváltoznak.⁶⁰⁶ Kutatások vitatják a hierarchikus vezetés hatékonyságát a gyorsan változó környezetben.

Henry Mintzberg⁶⁰⁷ a menedzsmenttudományok nemzetközileg elismert szakértője már 1994-ben azt állította, hogy a stratégiai tervezés „leáldozóban van”.⁶⁰⁸ A stratégiai tervezés a szervezet egészét érintő, nagy volumenű, elhúzódó munkát igényel. Ez arra ösztönzi a tervezési folyamat szervezőit, hogy formális elemekkel szabályozzák a tervezési folyamatot (például a már említett Törzsszolgálati Szabályzat), ami a stratégiai tervekészítés menetét szabályozza. Amennyire hasznos ez a tervezési folyamat rendezésére, olyan veszélyes is lehet a rugalmasságra. A Mintzberg által felvázolt kockázatokat Barakonyi Károly az alábbiakban foglalta össze:⁶⁰⁹

- A folyamat részletes szabályozása kevés teret enged a kreatív gondolkodásnak. A sok előírás gondolkodási sémákat kényszerít a tervező tisztekre.
- Váratlan helyzetekben fennáll annak a veszélye, hogy a tervező nem a szituációnak megfelelő kreatív-, gyors-, és egyedi reagálást választja, hanem a szabályzatban

⁶⁰⁵ BAYLIS – WIRTZ – COHEN – GRAY, pp 409 – 410.

⁶⁰⁶ BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s06.html#id521468, Letöltve: 2016. május 4.

⁶⁰⁷ Henry Mintzberg napjaink egyik meghatározó és legtöbbet hivatkozott üzleti gondolkodója, sokan őt tartják a stratégiai menedzsment vezéregyéniségének. A Mc Gill Egyetem professzora. Közismertségét annak a kritikus szemléletének köszönheti, mellyel több, addig szilárdnak hitt menedzsmentelméletet kérdőjelezett és cáfolt meg.

⁶⁰⁸ The Fall and Rise of Strategic Planning, URL: <https://hbr.org/1994/01/the-fall-and-rise-of-strategic-planning>, Letöltve 2016. június 11.

⁶⁰⁹ BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s06.html, Letöltve: 2016. május 4.

előírtakat követi. Így csökken a rugalmasság és a kreativitás, az adott helyzetben nem optimális a döntés.

- A túlrészletezett terv lassítja az indokolt termódosítások gyors végrehajtását.
- A részletes szabályozás hosszabb távon is megmerevíti a tervezési rendszert. A részletes tervezési utasítás ellenáll a változás miatt megkövetelt átalakításoknak, a tervezési rendszer hosszú távon is merevvé válik.
- A tervező osztályok (alosztályok-, részlegek) az indokoltnál jobban megerősödnek. A tervezés, a tervezők belügye lesz, a felső vezetés nem aktív a stratégia formálásában. Ez szintén a tervezési rendszer rugalmassága ellen hat.

A hibák elkerülésére maga a stratégiai tervezés elmélete sem tud hatékony választ adni. Mintzberg már említett, a stratégiai tervezést érintő kritikus megállapításai az alábbiak:⁶¹⁰

- A stratégiai tervezés nem azonos a stratégiai gondolkodással – a számbűvészkedés éppen a szükséges jövőkép megalkotását takarja el.
- A gyakorlatban megvalósult stratégiai tervezés valójában stratégiai programozás s nem a követendő irányt megfogalmazó jövőkép meghatározása.
- A tervezőknek a stratégiai gondolkodáshoz szükséges elemzéseket és adatokat kellene szolgáltatniuk az intuitív vezető számára.
- A stratégiai gondolkodás a szintézisről, az intuícioról, a kreativitásról szól, ami nem illeszthető be tervezési ütemtervekbe. A stratégiai tervezés elmélete és gyakorlata éppen a stratégiai gondolatról mond a legkevesebbet.

A stratégiai tervezés tévedéseit Mintzberg az alábbiakban látja:⁶¹¹

- A stratégiai tervezés szerint a világ áll, amíg a tervet kidolgozzák, majd a kijelölt úton halad tovább. A valóságban azonban a környezet gyorsan és kiszámíthatatlanul változik. A trendek törésvonalai nem jelezhetők előre (például olajválság, keleti blokk összeomlása, technikai innováció, áremelkedés, tőzsdekrach, infláció.)
- A stratégiai tervezés – helytelenül – elkülöníti a gondolkodást (a stratégia megalkotását) a végrehajtástól (a taktikától), a gondolkodókat (a tervezőket) a cselekvőktől (a végrehajtóktól). Valójában az innováció nem intézményesíthető, nem képes reprodukálni a zseniális vezetők által a legkülönbözőbb információk alapján létrehozott szintézist.

⁶¹⁰ Uo.

⁶¹¹ Uo.

- Tévedés, hogy az információk alapozzák meg a jó stratégiát. Ezzel szemben bizonyítható, hogy a leghatékonyabb vezetők intuitív módon éreztek rá a nyerő stratégiára.
- A stratégiai tervezés formalizált rendszere sem oldotta meg az információtömeg feldolgozásának problémáját, az intuíció továbbra is kulcsszerepet játszik a stratégia megalkotásában. Az intuíciót javító, szintetizálást segítő eszközök még hiányoznak. A formalizált stratégiai tervezés nem képes újszerű nyerő stratégiák létrehozására.

A stratégiai tervezés alkalmazhatóságát Barakonyi Károly úgy foglalja össze, hogy „a stratégiai tervezésnek akkor lehet továbbra is létjogosultsága, ha a környezeti változások lassabbak a terv kidolgozási ciklusidejénél, ha a formalizálás ésszerű határok között marad, ha a tervezés a vizionális jövőkép, az intuitíve már felismert stratégia programozására, irányítási célra való átalakítására szolgál.”⁶¹²

Az elmélet alkalmazása során nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy a vállalati stratégiák a versenytársak felülmúlására törekednek, míg a katonai logisztikának a stratégiai lehetőségek kiaknázása, és a katonai célkitűzések elérése a fő célja. Az MH katonai logisztikai támogatási rendszerének különleges jogrendi időszakon kívül nem elsősorban versenytársakat kell legyőznie, sokkal inkább a stratégiai szövetségek nyújtotta logisztikai támogatási lehetőségeket kell messzemenőig kihasználni. Nem szabad azonban elfeledni, hogy országvédelmi műveletekben az MH-nak olyan rendszerrel kell rendelkeznie, mely a szemben álló fél logisztikai támogatási képességeit képes felülmúlni: vagyis a szemben álló felek ellátási láncainak versenyéről beszélünk. Ez esetben a „versenytárs” definíciója egész más értelmezést nyer.

Az alfejezetben tárgyalt stratégiaelméleteken kívül, a modern menedzsmenttudománynak számos más, gyakorlatban is sikeresen alkalmazott eredménye van. A produktumok a műveleti logisztika szempontjából is fontosak lehetnek, és mivel komplex rendszerek kialakításáról van szó, nem szabad ezeket figyelmen kívül hagyni. Azok a fontos munkák, melyekre támaszkodtam a stratégiaelmélet kialakíthatóságának vizsgálata alatt, döntően az 1990-es években készültek el, és az 1980-as évek nemzetközi tudásanyagát szintetizálják magyar nyelven. A dolgozat terjedelmi korlátai miatt a civil logisztikai eljárások teljes

⁶¹² BARAKONYI: Stratégiai tervezés.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s06.html, Letöltve: 2016. május 4.

skáláját, azok alkalmazhatóságát nem vizsgálom. Úgy gondolom további kutatást igényel például az érték elemzés,⁶¹³ a forgatókönyv elemzés,⁶¹⁴ vagy az operáció kutatás⁶¹⁵ alkalmazhatóságának vizsgálata a különleges erők logisztikai támogató rendszerének fejlesztése érdekében. Mindezek közül kiemelkedőnek tartom a rendszerszemlélet komplex alkalmazását a logisztikai rendszerek tervezése-, megvalósítása és a kapcsolódó kontrolling folyamatok szervezése során.

A rendszerszemlélet alkalmazása két területen volt jelentős a polgári logisztikában: a versenyképesség értelmezésében, és a rendszerdinamikában.

- A versenyképesség értelmezésében a meghatározó lépés annak megértése volt, milyen tényezők szükségesek ahhoz, hogy egy logisztikai rendszer versenyképesnek legyen tekinthető. Michael Porter négytényezős versenyképesség modellje⁶¹⁶ szerint, egy ország adott szektorának versenyképessége négy összetevő függvénye: erőforrás, szektoron belüli versenyhelyzet-, belföldi piac igény szintje⁶¹⁷-, kiegészítő szektorok területe. Ehhez társulnia kell fejlett informatikai közlekedési-, biztosítási-, banki, szektornak is, melyek nélkül nem képzelhető el versenyképesség, és annak növekedése sem. A négy tényező kiegészül további két tényezővel: az adott kormányzati gazdaságpolitikával, illetve a piaci lehetőségekkel.

- A másik tényező a rendszerelmélet alkalmazásának területén a rendszerdinamika megjelenése, a folyamatok a rendszerdinamikai leírása volt. A szimulációs rendszerek elterjedése fontos áttörés volt ezen a területen. A módszerrel előre jelezhetőek a szűk keresztmetszetek, ütközési pontok, melyek a rendszer működése során jelentkeznek.⁶¹⁸

Következő fontos elem a logisztikai klaszterek⁶¹⁹ szerepe. Ez azt jelenti, hogy egyes gazdálkodó szervezetek (katonai logisztikai szolgáltatók) már nem egymástól elkülönült rendszerben funkcionálnak, hanem szorosan együtt működnek. Ilyen együttműködési példa lehet a kutatás fejlesztés területe, vagy a szakemberképzésben az egymáshoz illeszkedő projektek kialakítása. További pozitív példa erre a nemzetgazdaság területén már létrejött

⁶¹³ Döntés-előkészítő módszer. Az értékelemzéssel (Value Analysis) költségsökkentés érhető el úgy, hogy a minőség közben emelkedik. Leginkább fejlesztésénél alkalmazták.

⁶¹⁴ „Mi lenne ha...” típusú elemzés. Az alapeset vizsgálata után vizsgáljuk különböző feltételezések hatását a tervünkre. Pessimista, optimista változat készül minimálisan.

⁶¹⁵ Adott probléma matematikai modellezése.

⁶¹⁶ Porter gyémánt modell

⁶¹⁷ A téma szempontjából fontos esettanulmánynak tekinthető, hogy a mű kiemeli az izraeli védelmi szektor versenyképességét. Ez azért lehet kiemelkedő, mert olyan belföldi helyzetben és környezetben működik, amelyet az állandó fenyegetettség jellemez.

⁶¹⁸ Ilyen rendszer az Arena, vagy az AnyLogic.

⁶¹⁹ Cégek gazdasági hálózata, amelyek ugyanabban az ágazatban tevékenykedik, illetve fog össze. (például: kamarák)

klaszterek.⁶²⁰ Úgy gondolom egy hasonló, a védelmi ipar területén létrejött klaszter, jelentős szerepet játszhat a logisztikai rendszer fejlesztésében is.

Mindezek alapján arra az álláspontra jutottam, hogy a polgári logisztikai eljárások alkalmazása a műveleti logisztikai rendszerek fejlesztésében alapvető szerepet kaphatnak. A tárgyalt eljárások közül a mindennapi gyakorlatban leggyorsabban alkalmazhatónak a logisztikai szimulációs rendszerek adoptálását látom. Fontosnak tartom kiemelni, hogy az MH törzsvezetési gyakorlatai-, és gyakorlásai kiváló lehetőséget nyújtanak új szimulációs rendszerek bevezetésére is. A meglévő harc-, és tűzvezető szimulációs rendszer mellé, így kapcsolódhatna logisztikai szimulációs rendszer is, mely a folyamatok szemléltetésén túl, a rendszerszintű ütközési pontok, szűk keresztmetszetek is felfedhetőek lennének. Ez azt is jelenti, hogy mind az elmélet (a komplex rendszerszemlélet), mind a gyakorlat (szimulációs rendszerek-, optimalizálási megoldások, szervezetek) területén a műveleti logisztika, jelentős ösztönzést kaphat a polgári életben alkalmazott eljárások minél szélesebb körű alkalmazásától. A katonai logisztikában alkalmazott sikeres megoldások (irányítási-, szabályozási rendszerek fejlesztése), a polgári élet számára is jelentős támogatást jelenthetnek. Mindez felveti annak a szükségességét, hogy a korszerű logisztikai rendszerek integrált fejlesztésében a polgári-, üzleti életben dolgozó szakembereknek, és a katonai specialistáknak szorosan együtt kell működniük ezzel erősítve a két szakterület közötti párbeszédet.

5.2. A katonai logisztikai támogatás jövője, a különleges műveleti és a konvencionális logisztika együttműködő képességének továbbfejlesztési lehetőségei

A katonai logisztikai támogatás jövőjét megjósolni nem egyszerű feladat, de amit biztosan lehet tudni, az a prioritások megváltozása, a gyökeresen átalakuló műveleti környezet, a költségcsökkentési követelmények, a környezet átalakulásai. A haderők egyre nagyobb hatékonyságra törekednek, a fegyverrendszerek hatékonysága szintén növekedik. Az átalakuló szervezetek, feladatrendszerek, követelmények magával hozzák a támogatás változásait is. A világ tényleges és lehetséges válsággócai gyorsan változhatnak, melyben Magyarország is közvetlenül érintett a Balkán, a migrációs kihívások, és más térségben a szövetségi kötelezettségei teljesítése miatt. Új válsághelyzetek alakulhatnak ki, melyek

⁶²⁰ Például: Mobilitás és Multimédia Klaszter, PharmAgora Életminőség Klaszter, Róna Juh Klaszter

hatásait közvetlenül érezhetjük. Ezekre a kihívásokra hatékony, és gyors (katonai) választ adni különleges műveleti képességek nélkül lehetetlen. A szervezeteknek a jövőben is képesnek kell lenniük offenzív, defenzív, és stabilizációs műveletek támogatására. Az új kihívások, és a változatos tartalmú műveletek miatt a rugalmasságra nagyobb szükség lesz, mint valaha. Emelkedni fog a hadszíntér támogató szervezeteinek köre, a tevékenység kiszélesedik, mely a partnerek integrálását fogja maga után vonni. A feladatrendszerben a jelenlegi hadszíntéri feladatok mellett a támogatás valószínűleg kiterjed majd az űr-, és kibertér műveletek támogatására, a civil szervezetekkel való fokozott együttműködésre, a humanitárius feladatok támogatására, valamint a katasztrófavédelmi feladatok megoldásához való hozzájárulásra. Annak érdekében, hogy a felsorolt kihívásoknak meg tudjunk felelni, nem elegendő a támogató rendszerek fejlesztésére koncentrálni. A produktív, kreatív és alkalmazkodni képes katonai logisztikai vezetők képzésére, a stratégiai partnerek képességeinek integrálhatóságára, a különleges műveleti erők és a konvencionális erők együttműködésének fokozására, a globális telepíthetőség fokozására is figyelmet kell fordítani.⁶²¹

A kihívások várható hatásait elemezve úgy gondolom, hogy csak a megfelelő időben végrehajtott szervezetfejlesztés biztosítja a rugalmas és hatékony reagálást. Ez a megállapítás a különleges erők hatékonyságára fokozottan igaz. A szervezetfejlesztésre olyan módszert kell választani, mely az egyes szervezeti funkcionális egységek jól átgondolt, hatékony, jól működő támogatásában realizálni tudja a modern logisztikai eljárások kínálta lehetőségeket. A logisztikai támogató rendszernek emellett biztosítania kell az áttekinthetőséget, a többnemzeti együttműködést, az összhaderőnemi együttműködést, és a szervezeti integrálhatóságot. A kihívásokra hatékony megoldás a különleges erők alkalmazása,⁶²² ezért várhatóan a speciális rendeltetésű alegységek alkalmazása világszerte emelkedni fog.⁶²³

⁶²¹ Army 2020 and Beyond – Sustainment whitepaper, Globally Responsive Sustainment, k. h. n; 2013, pp 5 – 29. URL:

<http://www.cascom.army.mil/PDF/Army%202020%20and%20beyond%20sustainment%20white%20paper%20globally%20responsive%20sustainment.pdf>, Letöltve: 2015. április 04.

⁶²² Az elérhető eredményt és az alkalmazott létszámot figyelembe véve.

⁶²³ YOHO, Keenan D.: The Global SOF Network: Posturing Special Operations Forces to Ensure Global Security in the 21st Century, Journal of Strategic Security, 7, no. 2, 2014, ISSN: 1944-0464 pp 1-7. URL: <http://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1380&context=jss>, Letöltve 2014. december 10.

A válságövezetekben általában egyszerre vannak jelen a konfliktust generáló erők, a többnemzeti szereplők, a kormányzati, és nem kormányzati civil szervezetek. Ez az esetek többségében nehezen áttekinthető kapcsolatrendszer eredményez. Szerepvállalásuk a katonai feladat végrehajtást, és a támogatás szervezését is kihívások elé állítják. Magyarország szövetségi rendszerből adódó kötelezettségei, valamint a civil elvárások az MH-t arra ösztönzik, hogy a védelmi költségvetést egyre célirányosabban, költséghatékonyabban használja fel.⁶²⁴ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájának végrehajtási irányelvei szerint, az anyagi erőforrások növekedése csupán középtávon várható.⁶²⁵ Ez az alapvetés tehát a katonai logisztikát továbbra is arra ösztönzi, hogy rövidtávon fokozza az erőforrások felhasználásának hatékonyságát, keresse a szervezeti együttműködés fokozásának lehetőségeit. A korábbiakban, a különleges művelet specifikus támogatással kapcsolatban tárgyalt lehetséges elemek a különleges erők támogatási követelményeinek, a konvencionális támogató rendszerbe illesztését – integrációját – szolgálják az országvédelmi-, és a Magyarország területén kívül végrehajtott (többnemzeti) műveletben egyaránt. A különleges erők ilyen irányú szervezeti fejlesztése - a különleges művelet specifikus támogatás közvetlen fejlesztésén túl - fokozza az MH logisztikai támogató rendszerének együttműködési képességét különleges jogrend időszakában, és többnemzeti műveletben egyaránt.

Politikai berendezkedéstől függetlenül, napjainkban nemzetközileg sikeres, integrált logisztikai rendszerek működnek szerte a világon. A XXI. század logisztikai ellátási lánc értelmezésében a funkció alapú megközelítés helyett folyamat alapú megközelítés vált uralkodóvá. A stratégiai partneri együttműködések kényszere átformálja az optimalizálási gondolkodást, kompromisszumokra kényszerítik a logisztikai szakembereket.⁶²⁶ Minden átszervezésnek célja az optimalizálás, az ésszerűsítés, az ellátás fejlesztése, igény és követelmény merül fel a belső átfutási idő, az anyagkezelési idő, a raktárkészletek csökkentésére. A fejlesztési igények, és a kompromisszum kényszer találkozásának egyik színtere a logisztikai központ, mely a logisztikai alapszolgáltatások mellett értéknövelő tevékenységek nyújtására is képes. Modern telekommunikációs rendszerek, folyamat menedzsmentek biztosítják az alacsony folyamat közti készletszintet, az anyagkezelés-, és a

⁶²⁴ PAPP Andrea: A XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezet kiadásainak alakulása a 2005 – 2013 közötti időszakban, *Hadtudományi Szemle*, 2015/3, pp 126 – 140. URL: http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2015/2015_3/15_3_tt_pappa.pdf, Letöltve: 2015. október 23.

⁶²⁵ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája, Budapest, Honvédelmi Minisztérium, 2012, p - 22. URL: http://www.kormany.hu/download/a/40/00000/nemzeti_katonai_strategia.pdf, Letöltve 2015. október 4.

⁶²⁶ ESTÓK, p - 99.

belső átfutási időt. Képes kis kiszerelesű termékek gazdaságos kezelésére, mely tovább csökkenti a folyamatközi készletet, emellett a kisebb csomagolt mennyiségű áru kisebb szállítóteret igényel. Az előre prognosztizált anyagfogyáson alapuló ellátási rendszer kiszolgálására jó lehetőséget nyújt, a JIT (Just In Time – éppen a megfelelő időben) előnyei is jól kihasználhatók. A modern informatikai rendszerek gyors és pontos adatfelvételt, anyag-, és árumozgás követést biztosítanak, a rendszer rugalmassága lehetőséget nyújt a gyors reagálásra, a pontos árukészlet ismerete lehetőséget ad a további csökkentésre.⁶²⁷ Ezeket a módszereket a konvencionális erőik támogatási rendszerébe csak korlátozottan, a különleges erőik logisztikai támogatásában nagyobb mértékben lehet alkalmazni.

A stratégiai partneri együttműködések kényszerét napjaink globalizációs folyamatai tovább erősítik. A világ minden táján beszerezhető ugyanaz a márkájú termék körülbelül ugyanolyan áron, mely a Földet behálózó, magasan integrált logisztikai disztribúciós rendszer, és az ezt támogató informatikai hálózat nélkül elképzelhetetlen. A magasan integrált rendszerek alapeleme a szabványosított, nyelvektől független logisztikai alrendszer (például egységes kodifikációs rendszer, vonalkód rendszerek). A globalizációs folyamatok olyan logisztikai megoldásokat hoztak, melyek a nemzeti kereteket túllépték. A korábbiakban már kitértem rá, hogy a globalizáció ösztönözte a logisztika fejlődését, a logisztika fejlődése elősegíti a globalizációt.⁶²⁸ A mindenre kiterjedő összefonódási folyamat meghatározó eleme a gazdaság, és a termelés, de a politikai terület, illetve az állami szervek globalizálódása sem elhanyagolható a téma vizsgálatakor. A legfontosabb azonban, hogy a hagyományosan logisztikai gondolkodásnak tekintett ellátási lánc szemlélet kezd átalakulni, a helyét kezdi a logisztikai hálózatszemlélet átvenni.⁶²⁹ A tárgyalt problémák megoldásának egyik fontos záloga az egységes és integrált logisztikai rendszerek kiépítése és működtetése.

A mai modern logisztikát a nyugati típusú, hálózat alapú gondolkodás jellemzi.⁶³⁰ A katonai gondolkodás emellett kiegészül a hatásalapú, és problémákat átfogó megközelítéssel kezelő gondolkodásmóddal is. Az is jellemző, hogy a hadműveleti területtel közvetlen földrajzi összeköttetés nincs, a konfliktusok sokdimenziós kiterjedésűek, nem összefüggőek, és rendkívül bonyolultak. Figyelembe véve a feladatrendszert, az ellátás bonyolultságát, a

⁶²⁷ CHIKÁN Attila – DEMETER Krisztina (szerk.): Az értékteremtő folyamatok menedzsmentje, Budapest, Aula Kiadó, 1999, ISBN 963 9215 15 5, pp 54 -55.

⁶²⁸ HALÁSZNÉ, pp 191 – 192.

⁶²⁹ FÜLÖP, pp 289 – 300.

⁶³⁰ FÜLÖP, pp 289 – 300.

résztevő nemzetek, szervezetek számát, a rendszert vizsgálva sokkal inkább hálózatról, mint lineáris lánc szervezetről lehet beszélni.

A katonai logisztikai képességek és kapacitások egyre inkább függenek a polgári logisztikától. A civil logisztikai vállalkozások egyre nagyobb hatékonysággal folytatják tevékenységüket. Így az általuk alkalmazott eljárások és módszerek megkerülhetlenné válnak.⁶³¹ A polgári logisztikai kapacitásokkal a katonai logisztika is számol, többnemzeti szinten is.⁶³² A globalizált világ értékrendszere, azok szervezetei egyre inkább hasonlítanak egymásra,⁶³³ az emberi lét valamennyi tényezőjének együtt mozgása, annak összefonódása, szervezeteinek hasonlósága megfigyelhető a katonai szövetségi területen is: a NATO, az EU, a V4 partnerség, de más többnemzeti katonai szerepvállalás is egységes, integrált megoldásokat igényel. Az integrált alegységek integrált logisztikai megoldásokat követelnek, ezek alapfeltétele a támogató szervezetek integrálhatósága a teljes rendszerbe.

Tekintettel az alfejezetben említett globalizációs világfolyamatokra, és logisztikai támogatás folyamataira, valószínűsíthető a folyamatokat támogató rendszerek – így a logisztikai folyamatok további egységesítése. Úgy gondolom, hogy az erre való igény egyre markánsabban jelenik meg. Az együttműködési szándék kikényszeríti a résztvevők közt a támogató rendszerek további integrálhatóságának fokozását. A szolgáltatás fogadási képessége, és a szolgáltatás nyújtási képesség a rendszerhez való kapcsolódás alapfeltétele. További feltétel az informatikai kompatibilitás. A szervezeti elemeknek tehát biztosítani kell a kapcsolódási pontokat, a vezethetőséget is. Úgy gondolom, hogy az együttműködési képesség fokozása nélkül nem valósulhat meg a nagypontosságú fegyvereket alkalmazó gyorsan mozgó, multinacionális haderő támogatása.⁶³⁴ Kiemelten igaz ez a különleges műveleti alegységekre, melyek az említett harcjelzést már különleges műveleti csoport szinten alkalmazzák. Az alkalmazási elvek miatt a csoportok számára esetenként nem elégséges a hagyományos logisztikai támogatás. A támogatási eljárások ezért többek között kiegészülnek a többnemzeti logisztikai támogatással is, melyet a 4. fejezetben részletesen elemeztem.

⁶³¹ LAKATOS, pp 14 – 15.

⁶³² A témakört az AJP-4 (B) részletesebben, a funkcionális területek szabályozói teljes részletességgel tárgyalják.

⁶³³ FÜLÖP, p – 288.

⁶³⁴ ESTÓK, p - 126.

A többnemzeti logisztikai támogatás a résztvevő nemzeteknek nagy rugalmasságot biztosít a tervezésben és a szervezésben egyaránt. Kiemelt feladat a szolgáltatási képességek optimális kihasználása, a támogatási redundanciák csökkentése, valamint a szervezeti integritás.⁶³⁵ A logisztikai támogatási rendszernek emellett meg kell felelnie a hadművelési követelményeknek és a logisztikai alapelveknek is. Megítélésem szerint a kiterjedt konvencionális támogató rendszer nagyméretű szervezeteket, valamint elkerülhetetlen erőforrás többszörözést eredményez, mely a költséghatékonyság mellett a szervezeti rugalmasságot, és a mobilitást drasztikusan csökkenti. A csökkent mobilitású, rugalmatlan támogató szervezet a különleges művelési képesség elvesztését eredményezi. A képességcsökkenés elkerülése érdekében, a különleges erők logisztikai támogatórendszerének olyan irányú fejlesztésére van szükség, amellyel szolgáltatás fogadására, és nyújtására egyaránt képessé teszi őket. Ennek alapfeltétele a technológiai és a szervezeti együttműködési képesség, valamint az alegység integrálhatósága a támogató szervezet ellátási hálózatába.

5.3. Részösszegzés

A fejezetben vizsgáltam, hogy a polgári stratégiaalkotási módszerek hogyan használhatók fel az MH logisztikai támogató rendszerében, ezen belül a különleges erők logisztikai támogatásában. Megítélésem szerint az elemzéssel, egy a katonai logisztikai támogatás kevésbé kutatott területét vizsgáltam. Állításomat arra alapozom, hogy a téma tanulmányozása alatt nem találtam bizonyítékot rá, hogy az MH katonai logisztikai támogatásában alkalmazzák a polgári logisztikai stratégiaalkotás eredményeit. A jól kutatható polgári-katonai közös gyökerek ellenére sem tudtam igazolni, hogy gyakorlat lenne a polgári logisztikai stratégiaalkotási módszerek „visszaforratása” a katonai logisztikai támogatásba. Állításomat arra alapozom, hogy a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína logisztikai fejezete, és az Ált/217 LOGD 4 (3) nem tartalmaz stratégiai logisztikai támogatásnak megfelelő utalásokat. Stratégiai dokumentumról lévén szó például nincs megfogalmazva küldetés, vízió, stratégiai célkitűzés, melyből egyenesen következik, hogy a megvalósítást szolgáló eszközök sem lehetnek kidolgozva. A doktrína készítői ezt valószínűleg azért nem dolgozták ki, mert az ilyen jellegű katonai dokumentumokkal szemben jelenleg ez nem követelmény.

⁶³⁵ AJP-4 (B), p – (2 - 5)

A fejezetben választ kerestem arra a kérdésre, hogy vajon a logisztikai stratégiaalkotás eredményei felhasználhatók-e a katonai logisztika rendszerek fejlesztése érdekében?

A kérdés megválaszolása érdekében az általános versenystratégiák bemutatása alatt kitértem a legismertebb „iskolák” irányzataira, és a legelterjedtebb stratégiatípusokra egyaránt. Rövid jellemzés után elemeztem, hogy melyik módszer mennyiben alkalmazható a különleges művelet specifikus támogatás fejlesztés érdekében. Az MH különleges erőinek általános elemzésére elsőként alkalmaztam az életgörbe elméletet. Megállapítottam, hogy az MH különleges műveleti képessége a termék életgörbéhez hasonló ábrát mutat, ha azt egy képesség-idő grafikonon ábrázoljuk. A kutatási eredményeimet felhasználva elsőként állapítottam meg, hogy az MH különleges erői, az életpályán a növekedés szakaszában (esetleg az érettség/telítettség szakaszának korai stádiumában) helyezkednek el. Az elemzési módszert az MH különleges erőinek vonatkozásában elsőként alkalmazva, elemeztem a különleges művelet specifikus támogató rendszer fejlesztésének a különleges erőre gyakorolt várható hatását.

Az értekezés korábbi fejezeteiben analizáltam, hogy a különleges műveleti követelmények milyen támogatást követelnek a logisztikai rendszertől, elemeztem a kitekintésben, hogy milyen a különleges erők támogató rendszere, az Egyesült Államok szárazföldi haderőnemében. Meghatároztam a különleges erő helyzetét, bemutattam, hogy hogyan elégíti ki jelenleg az MH támogató rendszere a különleges erők támogatási igényeit. Feltártam a számításba vehető stratégiaváltozatokat. Az elvégzett kutatómunkát, stratégiafejlesztésként értelmeztem, illetve foglaltam össze.⁶³⁶ Feltártam, hogy a menedzsment-tudományok alkalmazása nem ismeretlen a hadtudomány számára.⁶³⁷

5.4. Következtetések

Az értekezés negyedik fejezetében felvettem, hogy a különleges erők logisztikai támogatási rendszerének fejlesztése nem képzelhető el a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapjainak részleges újraértelmezése nélkül.

⁶³⁶ Ismereteim szerint a különleges erők vonatkozásában ilyen irányú kutatást más nem végez.

⁶³⁷ Az Egyesült Államok hadserege a Six Sigma menedzsment elméletet igyekezett átvenni 2008-ban. (Six Sigma: Információelméleten és statisztikán alapuló vállalatirányítási módszer. Főbb lépései: meghatározás, mérés, elemzés, fejlesztés, ellenőrzés. Forrás: CHIKÁN, p - 435.)

A fejlesztésre számos javaslatot fogalmaztam meg, ezek alapján egyre erősödött bennem a meggyőződés, hogy a harcászati szintű változások nem lesznek elégségesek a hatékony különleges művelet specifikus logisztikai támogatás felépítéséhez. A kutatómunka, és az elemzések után úgy gondolom, hogy a harcászati szintű átalakításokon túl vizsgálni kell a magasabb szintű változtatás lehetőségét is. Ebből az következik, hogy egy stratégiai szintű katonai döntéshozatali eljáráshoz hasonlító módszer alkalmazásával hatékony különleges művelet specifikus logisztikai támogatási stratégia hozható létre. Ennek érdekében dolgoztam ki az értekezés záró fejezetét.

A termék életgörbe elemzés elméletét felhasználva arra a következtetésre jutottam, hogy amennyiben a különleges művelet, a termékek életgörbe szerint ábrázolható, azon el lehet végezni a termék életgörbére jellemző elemzéseket. Az elemzési módszer eredményeit felhasználva megállapítottam, hogy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fejlesztése új lendületet ad a különleges műveleti képesség összességének. A kutatásaim egyes lépéseit egy ábrán összefoglalva arra a következtetésre jutottam, hogy az értekezés egyes fejezetei felfoghatók stratégiafejlesztés lépéseiként is. Megfontolandónak tartom a bemutatott módszerek bevonását a támogató rendszer fejlesztésébe, vagyis a stratégiamenedzsment módszereinek felhasználását az MH katonai logisztikai támogató rendszerének fejlesztése érdekében. Úgy gondolom, hogy a versenysztratégiák eredményeinek figyelmen kívül hagyása, komoly hibát jelent egy stratégiai feladatrendszert ellátó fegyvernem támogatási rendszerének fejlesztése során. A stratégiaelméletek alkalmazhatóságának vizsgálata után megállapítom, hogy az elemzett stratégiák egyike sem alkalmazható a különleges erők fejlesztésében önállóan, azokat egymást kizáró típusú módszerként nem lehet értelmezni. Az elemzett menedzsment stratégiák közül többet is, együttesen kell alkalmazni annak érdekében, hogy a logisztikai és a katonai szabályzóknak együttesen megfeleljünk. Az uralkodó stratégiaalkotási elméletre a termék életgörbe elemzés után a növekedési stratégiát azonosítom, a fejlesztési folyamat támogatásának érdekében. A különleges művelet növekedési szakaszban való elhelyezkedését igazolja az is, hogy a „termék” viselkedése több ponton hasonlóságot mutat Barakonyi Károly élelciklus-fáziselemzésével:⁶³⁸

⁶³⁸ BARAKONYI Károly: Stratégiaalkotás I - Stratégiai tervezés, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999, ISBN: 963 19 0337 0, p - 173.

- a stratégiai programok folyamatosan működnek-megfelelője az MH-ban a FMF és az FMS program;⁶³⁹
- alkalmassá tétel a nagytömegű felhasználásra, előállításra-megfelelője az MH-ban a 2. KRE megalakulása;
- beruházási és piaci akciók-megfelelője az MH-ban a különleges erők alkalmazása a szövetségi kötelezettségvállalás új hadszínterein, illetve a felajánlások.

A hazai és a nemzetközi szakirodalomban „uralkodó” stratégiának nevezett alkalmazása során törekedni kell a minimális költségekre (költségminimalizáló stratégia), és a saját tulajdonságok hangsúlyozására (megkülönböztető stratégia) is. A markánsan megjelenő egyedi stratégiajegyek miatt, nem tartom kizártnak, hogy új stratégiai alternatívát kell megfogalmazni, a domináns módszer mellett.⁶⁴⁰

Az értekezés ötödik fejezete felhasználható a különleges műveleti logisztikai támogatási stratégia megfogalmazásához is. Az eddigi kutatási eredményeimből arra következtetek, hogy a stratégiai döntésemélet, és a vállalati stratégiaalkotási módszerek jól alkalmazhatóak a különleges erőket támogató logisztikai rendszer fejlesztésében.⁶⁴¹ **Véleményem szerint a szervezés-, és vezetéstudomány eredményei, alkalmazható tudásbázist biztosítanak egy katonai szervezet fejlesztéséhez is.** Meggyőződésem, hogy a vállalati stratégiaalkotási módszerek a katonai logisztika fejlesztésében felhasználhatóak, de az hogy melyik stratégiaalkotási elem mi módon hasznosítható a különleges művelet specifikus támogatás fejlesztésében még további kutatást igényel. Úgy gondolom, hogy a további vizsgálódásnak jó alapot nyújtanak a különleges erők szervezeti kultúrájának alap elemei,⁶⁴² amelyek meghatározó erejük egy stratégia megalkotásában. A szervezetfejlesztés során követni kell a stratégiafejlesztés egyes lépéseit. Úgy a katonának (végfelhasználónak), mind a támogató rendszernek közös érdeke, hogy a megfelelő színvonalú szolgáltatás álljon rendelkezésre. Az igények kielégítéséhez alapvető, hogy azokat pontosan ismerjük. Elengedhetetlen a támogatási környezet pontos ismerete (üzleti stratégiai megfelelője: a versenytárs), alapelvárás az igények jó kielégítése (üzleti megfelelője: a versenytársak túlszárnyalása).

⁶³⁹ A Foreign Military Sales (FMS), és a Foreign Military Financing (FMF), programok keretében szolgáltatások (például kiképző szakemberek), felszerelések, haditechnikai eszközök, fegyverzet jut el (nem csak) a különleges erőkhöz. DEFENCE SECURITY COOPERATION AGENCY: Foreign Military Sales (FMS), URL: <http://www.dsca.mil/programs/foreign-military-sales-fms>, Letöltve: 2015. január 2.

⁶⁴⁰ Meg kell fogalmazni egy „Különleges műveleti logisztikai támogatási stratégiát”

⁶⁴¹ Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a módszer nem ismeretlen a hadtudomány számára.

⁶⁴² Kiemelkedő a közös értékrend és tradíció, az elkötelezettség, és a közös rítusok (például a kiválasztó foglalkozás, vagy az ejtőernyős avatás).

Végül még egy utolsó – megítélésem szerint döntő – érv a stratégia elmélet katonai alkalmazhatósága mellett: a katonai döntéshozatali eljárás (MDMP) egy komplex folyamat alatt célt határoz meg, alternatívákat fogalmaz meg, az egyes alternatívákat részletesen kidolgozza, a végrehajtást megtervezi.⁶⁴³ A keletkezett tapasztalatok feldolgozása külön szervezet egyik feladata (KDK).⁶⁴⁴ Tegyük most az MDMP mellé a stratégia menedzsment fogalmát: „Stratégiai Menedzsment (strategic management): az a komplex folyamat, amely missziók, célok meghatározását, az elérésükhöz szóba jöhető stratégiai alternatívák megfogalmazását, a stratégiai döntést, a stratégia részleteinek kidolgozását, végrehajtási akcióinak megtervezését, valamint a végrehajtás irányítását, az eredmények értékelését foglalja magában a környezet mindenkori változásait visszacsatolásként figyelembe véve.”⁶⁴⁵ Úgy vélem a hasonlóság több, mint szembetűnő. Az üzleti életben és a katonai döntéshozatalban is a célhoz érés érdekében változatokat keresünk, értékelünk, a kiválasztott változatot részletesen kidolgozzuk. Egyetértek Barakonyi Károly kijelentésével, miszerint a stratégiaalkotás katonai gyökerei egyértelműen azonosíthatók,⁶⁴⁶ a polgári stratégiaelméletek, katonai logisztikai támogatásban való alkalmazhatóságát igazoltnak látom.

A stratégiaelméletek alkalmazása a különleges erők logisztikai támogatórendszerében új, a témakörhöz szorosan kapcsolódó kérdések sokaságát veti fel: Milyen jövőkép és misszió segíti a szervezet működését? Hogy lehet ezt majd kommunikálni? Kialakult, vagy kialakítandó a stratégia? A feltett kérdések megválaszolására az értekezés keretei között már nem vállalkozom, azokat a további kutatások irányaként azonosítom.

⁶⁴³ FM 5 – 0 (FM 101-5) Army Planning and Orders Production, Washington, Headquarters Department of the Army, 2005, p (3 – 1).

URL: http://www.udel.edu/armyrotc/current_cadets/cadet_resources/manuals_regulations_files/FM%205-0%20-%20Army%20Planning%20&%20Orders%20Production.pdf, Letöltve 2015. október 3.

⁶⁴⁴ MH Képzési és Doktrinális Központ,

URL: http://www.honvedelem.hu/szervezet/mh_kikepzesi_es_doktrinalis_kozpont, Letöltve: 2015. október 3.

⁶⁴⁵ BARAKONYI Károly: Stratégiai tervezés, k. h. n. , Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó,

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01s02.html, Letöltve: 2015. október 3.

⁶⁴⁶ BARAKONYI, p – 19.

6. ÖSSZEGZÉS

6.1. A kutatómunka összegzése, lehetséges új kutatási irányok

Az elméleti háttér tanulmányozásakor a különleges erővel, és a logisztikai támogatással összefüggő tudományos értékű munkákat, és doktrínákat tanulmányoztam. A vizsgált nemzetközi és hazai szakirodalmi munkák között voltak esettanulmányok, disszertációk, külföldi-, és magyar doktrínák, nagyszámban külföldi folyóiratokban publikált szakcikk, szakértői elemzések, a logisztika meghatározó hazai és külföldi képviselőinek a stratégiaalkotási területről készített munkái. Arra törekedtem, hogy a támogató rendszereket, a különleges művelet szemszögén keresztül vizsgáljam, és a kiválasztott szempont alapján új összefüggéseket tárjak fel. A különleges művelettel kapcsolatos történeti áttekintés különösen bonyolult volt, amikor azok logisztikai vonatkozásait igyekeztem feltárni. A források döntően az alegységekkel, és a műveletekkel foglalkoztak, a logisztikai támogatásra csak indirekt módszerrel lehetett következtetni. A mai különleges műveleti környezet vizsgálata az előzetes várakozásaimat igazolta, legalábbis ami a források bőségét illeti: a rendelkezésre álló források nagy mennyisége gondot okozott. A releváns és a hiteles források kiválasztásánál a valóság tükrözésére törekedtem, ezért úgy döntöttem, hogy a doktrínákat veszem alapul. Ez egyben azt a lehetőséget is kínálta, hogy a logisztikai támogatással kapcsolatos forrásokat össze tudtam vetni más forrásokkal.⁶⁴⁷ Kihívást jelentett annak a problémának a megoldása is, hogy a témával összefüggő információk minősítettek, így azokra egy nyílt PhD értékezésben nem lehet hivatkozni. A különleges művelet specifikus logisztikai támogatás feladatainak feltérképezése különböző szinteken, különböző problémákat vetett fel. A probléma komplexitása miatt úgy döntöttem, hogy a harcászati szintű logisztikai támogatási rendszerre alapozva a doktrínális szabályozást vizsgálom. A logisztikai stratégiaalkotási módszerek hazai és a nemzetközi szakirodalma különösen gazdagnak bizonyult. A felkutatott irodalom tanulmányozásakor arra lettem figyelmes, hogy az új kiadású szakcikk döntő többsége Peter Lorange, John Baylis, James Wirtz, Eliot Cohen, Colin Gray, Henry Mintzberg munkái mellett, Barakonyi Károly, Chikán Attila, Csath Magdolna, Halászné Sipos Erzsébet, Pataki Béla, Prezenszki József, Salamonné Huszty Anna kutatásaihoz, és publikációihoz köthetők. Az ezredfordulót követő évtized alapvetéseit a később megjelent publikációk nem cáfolták,

⁶⁴⁷ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: A releváns nemzetközi-, és magyar különleges műveleti-, és logisztikai szakirodalomból kiemelten elemzem *a magyar különleges műveleti támogatás logisztikai témájú, tudományos követelményeknek megfelelő forrásait*

csak szűkítették azokat a saját vizsgálati szempontjaik szerint. A kutatómunkám első időszakában én is így jártam el, kiindulási alapként kezeltem a szerzők eredményeit. Az ezredfordulót követő években kialakult alapértékeket kiegészítettem, így próbáltam új értéket teremteni a különleges erők logisztikai támogatásában. Az említett témaköröket, illetve a menedzsmenttudományok kérdéseit rendkívül érdekes volt vizsgálni a különleges műveleti erők szemszögéből. Erre a kutatási témára utalást hazai, és külföldi szakirodalomban alig találtam. A felkutatott munkák a Six Sigma módszer, és Domboróczky Zoltán marketing logisztika alkalmazhatóságát vizsgáló értekezése, illetve Fodor Árpád elemzése a Value Engineering⁶⁴⁸ alkalmazására.⁶⁴⁹ A kutatómunkám során, a stratégia menedzsment megközelítés mellett újonnan felmerült a technológiamenedzsment szerinti megközelítés is, mely új vizsgálati szempontot nyújtott a téma elemzéséhez.

A történelmi tapasztalatok bizonyítják, hogy minden korban léteztek olyan katonai szervezetek, melyek az adott kor hadviselési kultúrájától eltérő módszerekkel hajtották végre feladataikat. A történelmi tendenciák vizsgálata, és a közeljövő várható eseményei elemzése alapján prognosztizálható, hogy a különleges rendeltetésű alegységek alkalmazása valószínűleg emelkedni fog, mely a különleges műveleti erőkkel kapcsolatos egyéb képességfejlesztéseket is von magával. A történelmi háttér összefoglalásában a magyar vonatkozású adatokat vizsgálva kiderül, hogy a 2008-ban elkezdett különleges műveleti képesség fejlesztés csak az ahhoz szorosan kapcsolódó elemekre terjedt ki, a munkacsoportban a támogató elemek képviselői nem voltak jelen. A különleges műveleti képesség speciális logisztikai támogatási követelményei - doktrínában - kilenc év késéssel⁶⁵⁰ jelentek meg, a támogatás tervezése az alkalmazásfejlesztéssel egy időben nem kezdődött meg.⁶⁵¹

⁶⁴⁸ FODOR Árpád: Az értékelemzés (value engineering) alkalmazása a honvédelem fejlesztési tevékenységében. in *Katonai Logisztika*, 2012/3, ISSN 1789-6398, pp 20-24.

URL: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/35226/kl_2012-3.pdf, Letöltve: 2014. október 23.

⁶⁴⁹ Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy az említett módszerek nem a különleges erők fejlesztésére koncentrálnak.

⁶⁵⁰ Az MH 34. BLKMMZ 2005-ben alakult, az MH Különleges Műveleti Doktrínát 2014-ben adták ki.

⁶⁵¹ A különleges erők logisztikai támogatásának alapjait sajátos módon nem a 2016-ban kiadott Ált/217 MH Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína teremtette meg, hanem a 2014-es kiadású Ált/49 MH Különleges Műveleti Doktrína. Ez a helyzet úgy alakult ki, hogy a 2014-ben az ÖLD 3 „körötített” átdolgozására -az illetékes szervezetek pozitív véleménye ellenére - a HVK Logisztikai Csoportfőnökség csoportfőnöke a logisztikai támogatási rendszer alapvető szervezeti változása miatt engedélyt kért. Az MH Különleges Műveleti Doktrínába, a HVK Logisztikai Csoportfőnökség, az egyszer már jóváhagyott elveket dolgozta be. Itt megjegyezhető, hogy bár stratégiai okmányról van szó, a különleges műveleti logisztika számára rövid-, közép-, és hosszú távú célkitűzést nem tartalmaz.

Nem határozták meg a támogató szervezet képességekvetelményét sem.⁶⁵² A katonai logisztikai történeti háttér tanulmányozása alatt bukkantam olyan adatokra, melyek alapján arra következtetek, hogy a különleges erőket érintő logisztikai támogatási problémakör a szakemberek számára a 2000-es évek óta ismertek Magyarországon. A hazai szakirodalmi háttér vizsgálata igazolta, hogy tudományos értékű munka a különleges művelet specifikus logisztikai támogatással Magyarországon nem foglalkozik: tehát az értekezésem pótolja a különleges műveleti képesség fejlesztésének kezdete óta fennálló elmaradást, Magyarországon először elemzem a különleges erők speciális logisztikai követelményeit. Az esettanulmányok után kutatva megállapítottam, hogy rendszerváltást követő időszakban a logisztikai szervezetfejlesztésre vonatkozó tudományos értékű esettanulmány az MH logisztika történetében nem áll rendelkezésre. A tudományos értékű katonai logisztikai esettanulmányok hiányát újabb kutatási területként azonosítom.

*A különleges műveleti képesség, az alkalmazási keretek, a küldetés, és a különleges erők bemutatása útján eljutottam addig a megállapításig, hogy kis létszámú alkalmazott csoport is képes stratégiai feladat megoldására. Ennek a megállapításnak logisztikai szempontból kiemelt jelentőséget tulajdonítok, hiszen a kis létszámból adódóan az adott művelet költsége töredéke egy konvencionális alegység alkalmazási költségeinek. Ráadásul a várható eredmény ugyanolyan mértékű, esetleg nagyobb lehet, így a költséghatékonyság követelményei fokozottabban teljesülnek. Az Egyesült Államok különleges erőinek vizsgálata megerősített abban a gondolatban, hogy a *képességek* közvetlen összehasonlításának nincs értelme, viszont az egyes *képességelemek*, és a különleges műveleti támogatásszervezés alapelvei kiemelt figyelmet érdemelnek.⁶⁵³ A rövid, különleges műveleti kitekintés után emellett megállapítható, hogy a hiányos források miatt a különleges erők támogatási rendszeréről messzemenő következtetéseket nem lehet levonni, azonban a román saját támogató képesség, és a szlovák támogató csoport gondolata figyelemre méltó.⁶⁵⁴*

A logisztikai támogató rendszer elemzése után kiemelkedő eredmény, hogy a különleges művelettel kapcsolatos amerikai gondolkodás nagy hangsúlyt fektet a haderőnemi

⁶⁵² Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Analizálok az MH különleges műveleti képességfejlesztésének tapasztalatait.

⁶⁵³ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Tanulmányozom az egyes feltárt logisztikai támogatási módszerek alkalmazhatóságát az MH különleges műveleti képességének fejlesztése érdekében.

⁶⁵⁴ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Analizálok külföldi speciális rendeltetésű katonai alegységeket, vizsgálom logisztikai megoldásaikat.

képességekre, magas doktrínális szinten elismeri a konvencionális logisztikai támogató rendszer képességihiányát a különleges erők támogatásának vonatkozásában. Mindemellett a különleges műveleti erők logisztikai támogató rendszerének alapja a konvencionális erők logisztikai támogató rendszere. A látszólagos ellentmondást olyan szervezeti elemekkel oldják fel, melyek a különleges művelet specifikus támogatás integrálásáért felelősek a konvencionális támogató rendszerekben, valamint a különleges műveleti parancsnok képes független támogató rendszer működtetésére alapvetően a műveletek korai szakaszában. *Az MH logisztikai támogató rendszerének különleges műveleti szempontok alapján történő vizsgálata* után⁶⁵⁵ arra a következtetésre jutottam, hogy a különleges erők megváltozott műveleti fókuszára ugyanaz a logisztikai támogató rendszer keresi a megoldást, amely a konvencionális erők logisztikai támogatását biztosítja.⁶⁵⁶ A különleges műveleti képesség teljes spektrumú támogatása rendkívül szerteágazó képességelemeket követel meg. Jelenleg ezt a támogatást az MH, kizárólag az összhaderőnemi képességelemeinek együttes alkalmazásával képes biztosítani. A doktrínális háttér vizsgálata, és a meglévő támogató alegység képességének összevetése arra enged következtetni, hogy az MH 2. KRE logisztikai támogató alegységei nem biztosítják az alapszabályzóknak rögzített követelmények teljesítését. Megállapítom, hogy a logisztikai támogató erők felépítése nem tud hatékony választ adni a különleges műveleti kihívásokra. Megállapítom, hogy a különleges erő támogatásában újfajta megközelítésre van szükség. Az is kijelenthető, hogy az MH összhaderőnemi támogatási képességelemei, a különleges művelet specifikus támogatási követelményeket döntően – ám nem meghatározóan – lefedik.

A képességek különleges erők számára való biztosítását az integráció fokozására szolgáló szervezeti elemek biztosíthatják. Ezek képesek tervezni, szervezni, irányítani a támogató erők munkáját, valamint hatékonyan tudják integrálni a különleges művelet specifikus támogatási igényeket a konvencionális támogató rendszerbe. Az együttműködő képesség ilyen fokozásával tovább növelhető a többnemzeti műveletbe felajánlott és kiküldött különleges műveleti csoport támogatásának hatékonysága, ezáltal nő annak műveleti képessége.⁶⁵⁷ Hangsúlyozni kívánom, hogy a javasolt változtatásokkal, teljes szervezeti átalakítás nélkül

⁶⁵⁵ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Elemzem az MH különleges erők támogatási rendszerét országvédelmi-, és országhatáron kívüli műveleti területeken.

⁶⁵⁶ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Vizsgálom az MH logisztikai támogató rendszerének változásait, azok hatását a különleges műveleti képességre.

⁶⁵⁷ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Elemzem az MH logisztikai támogató rendszerének, és együttműködési képességének továbbfejlesztési lehetőségeit.

érhető el komoly képesség növekedés. A különleges művelet specifikus támogatás stratégiai-, hadműveleti-, harcászati szinten egyaránt fejleszhető, a strukturált szabályzati háttér megalkotásával, az adott vezetési szintnek megfelelő részletességgel. Az Ált/217 LOGD 4 (3), és az Ált/49 KMD 1 doktrínában meghatározott képességeknek⁶⁵⁸ való megfeleléshez az MH 2. KRE, 34. BLKMZ alkalmazási elveiben lefektetett logisztikai támogatási követelménytámasztás⁶⁵⁹ jó alapot nyújt. A jelenleg még hiányzó elveket a hadműveleti szintű logisztikai szabályzók kidolgozásával lehet pótolni.⁶⁶⁰ Mindezek mellett megfontolandónak tartom, hogy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatásra való felkészülés érdekében, a KFKO rendszerébe keresztképzés jelleggel különleges művelet specifikus kiképzést integráljunk.⁶⁶¹

Figyelemre méltónak lehet megítélni azt a gyakorlatot, hogy az Egyesült Államok Szárazföldi haderőnem-különleges erők, harcászati-, és hadműveleti szintű támogató szervezetei feladataikat alapvetően a műveletek korai fázisában tervezik, mert a hadszíntéri logisztikai hálózat kiépítése után a különleges erők támogatási feladatait a konvencionális támogató rendszerek veszik át. A különleges erők ez a fajta támogatásszervezési elve a magyar szabályzati, és szervezeti háttérben nem azonosítható. Az elgondolás alkalmazását új lehetőségként azonosítom a magyar különleges erők képességfejlesztésében. A szakirodalom tanulmányozása, és az elemzések elvégzése után megállapítom, hogy az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatásának rendszerét a magyar nyelven megjelent publikációk nem érintik. Az értekezés ezzel foglalkozó része tehát pótolja a különleges műveleti képesség fejlesztésének kezdete óta fennálló elmaradást, Magyarországon először elemzi a különleges erők speciális logisztikai követelményeit.

Az alkalmazási keretek, a különleges műveleti követelmények, a vizsgált támogató rendszerek elemzése és összehasonlítása után arra a következtetésre jutottam, hogy mindkét részleteiben vizsgált rendszer különleges erőinek támogatásának jól azonosítható alappillére a haderőnem

⁶⁵⁸ Individuális támogató lehetőségek, légi, vagy vízi szállítás előkészítése, rejtett szállítás, helyi logisztikai elemek működtetése, BNT, előretolt logisztikai ellátó pont, szolgáltatások fogadásának képessége.

⁶⁵⁹ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: A különleges erők alkalmazási elvein keresztül elemzem a különleges erők logisztikai támogatási igényeit, ezen belül vizsgálom a hagyományostól lényegesen eltérő különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igényeket.

⁶⁶⁰ Például a Magyar Honvédség Különleges Műveleti Logisztikai Támogatási Doktrína.

⁶⁶¹ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Vizsgálom a különleges műveleti sajátosságok megjelenését a különleges erőket támogató logisztikai szakbeosztású katonák kiképzési rendszerében.

által biztosított logisztikai támogatás.⁶⁶² Az összhaderőnemi képességek mellett, a speciális anyagoknak-, és felszereléseknek, a speciális szolgáltatás-fogadás képességének, a különleges művelet specifikus támogató alegységnek, az integrálhatóságnak, és a beszerzésnek kiemelt jelentősége van. Ezzel a megállapítással meghatároztam a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alappilléreit. Az értekezésben új fogalomként bevezettem a különleges művelet specifikus logisztikai támogatást.

A vizsgálatba, és az összehasonlításba bevont logisztikai rendszerek képességelemeinek elemzése után a további fejleszhető területként azonosítottam a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás integrálhatóságát biztosító szervezeti elemek létrehozását. A szervezeti elem létrehozásának szükségességét abból a megállapításból vezettem le, hogy az MH logisztikai támogató rendszere összhaderőnemi képességeivel fedi le a vele szemben támasztott követelményeket, tehát a támogatás szervezésébe nagyszámú-, és alaprendeltetését tekintve változatos katonai szervezet bevonása szükséges. A hatékony támogatás szervezés megítélésem szerint lehetetlen a különleges művelet egységes értelmezése nélkül, a különleges művelet specifikus támogatás konvencionális szervezetbe való integrálhatóságát, valamint az egységes értelmezést ilyen szervezeti elemek kiemelkedően szolgálják.

A logisztikai támogató rendszer, és az MH 2. KRE vizsgálata után arra a megállapításra jutottam, hogy a logisztikai támogató alegység a vonatkozó logisztikai szabályzók által meghatározott feladatrendszer végrehajtására (logisztikai támogatásra a műveletek teljes spektrumában) nem képes. A probléma megoldására kettő lehetőséget tartok elképzelhetőnek: jelentős támogató képességbeli fejlesztés szükséges annak érdekében, hogy a különleges műveleti erők támogató alegysége megfeleljen a doktrínális követelményeknek, vagy szakítani kell a támogató alegység teljes körű logisztikai támogatási kötelemével. Megítélésem szerint azonban egyik elképzelés sem lehet sikeres az MH különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának részleges újraértelmezése nélkül, melyet az ezzel foglalkozó fejezetben részletesen kifejtettem.⁶⁶³

⁶⁶² Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Összehasonlítom a magyar, és az amerikai különleges műveleti-logisztikai támogató megoldások *képességelemeit*.

⁶⁶³ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: A kutatás alatt vizsgált témakörök-, problémák elemzése alapján javaslatot teszek a lehetséges megoldásokra, elemzem ezek közvetlen hatását az MH különleges erőinek logisztikai támogatására, és közvetett hatásait az MH logisztikai támogatórendszerének hatékonyságára, valamint együttműködési képességére

Az azonosított fejleszthető területek összegezve:

- Stratégiai szinten: a különleges műveletek teljes spektrumát lefedő (többnemzeti) támogató képesség fejlesztése, valamint a különleges erők támogató rendszerének fejlesztése elsősorban a műveletek korai fázisának tekintetében.
- Hadműveleti szinten: a konvencionális logisztika képességhiányát pótló támogató képesség szervezése, a doktrínális háttérben meghatározott különleges művelet specifikus támogatási feladatok szabályzati háttérének fejlesztése, Különleges Műveleti Logisztikai Támogatási Doktrína elkészítése.
- Harcászati szinten: a doktrínális háttérben meghatározott különleges művelet specifikus támogatási feladatok végrehajtására, a különleges művelet specifikus támogatási követelmények konvencionális támogató rendszerbe való integrálására képes szervezeti elemek fejlesztése.

A stratégiaalkotási módszerek tanulmányozásakor arra a következtetésre jutottam, hogy a terület eredményei felhasználhatók a saját kutatási területemen. Alkalmaztam a stratégiaalkotás lépéseit. Ennek alapján felhasználtam a felkutatott irodalmakat, az esettanulmányokat, valamint a saját gyakorlati tapasztalataimat, melyeket be tudtam építeni egy stratégiafejlesztési folyamatba. A hazai szabályzati háttér elemzésével bemutattam, hogy mit vár el a különleges művelet a logisztikai támogatástól, amit szakértői interjúval megerősítettem. A nemzetközi kitekintések alkalmával vizsgáltam, hogy más államok milyen választ adnak a különleges művelet támogatási kihívásaira. Ezt követően az MH különleges műveleti képesség helyzetét elemeztem. A rendelkezésre álló történelmi források, és stratégiai védelmi kutatások feldolgozása után a kapott adatokat grafikusán ábrázoltam. Az elemzés eredményeként feltártam, hogy a különleges műveleti képesség egy idő-képesség grafikonon ábrázolva hasonlóságot mutat a termék életgörbe diagramokkal. A termék életgörbe diagram elméletet alkalmazva vizsgáltam a különleges erők képesség fejlesztésének lehetőségeit, a logisztikai támogatás színvonal emelésének vonatkozásában, melyet a számításba vehető stratégiai változatok feltárása követett. Az elemzés eredményeinek alapján megállapítottam, hogy stratégiaalkotási módszerek bevonhatók a logisztikai támogatás fejlesztésének folyamatába. A különleges erők logisztikai támogatásával kapcsolatban megállapítottam, hogy az úgynevezett növekedési stratégiát lehet érvényesíteni leginkább, de több menedzsment stratégia elem is felhasználható. A kutatás eredményeként feltártam, hogy az elméletek alkalmazására már volt példa a hadtudomány vonatkozásában, a Six Sigma elmélet gyakorlati alkalmazásával. Rámutattam továbbá, hogy a katonai stratégiaelméletek

alkalmazásának vizsgálata az üzleti világban (és fordítva) továbbra is tárgya a napjainkban alkalmazott stratégiakutatási programoknak. Elsőként alkalmaztam a menedzsmenttudományok eredményeit a magyar különleges műveleti képességfejlesztés érdekében.⁶⁶⁴ Az összehasonlító elemzés során, illetve a módszertani háttér után kutatva megerősítettem a Pohl Árpád által megfogalmazott gondolatot, miszerint a katonai rendszerek összehasonlítására nem létezik egységes módszertani alap. Úgy gondolom, hogy a benchmarking⁶⁶⁵ módszerei jó alapot szolgáltathatnak az összehasonlító módszertan kidolgozására, habár hangsúlyozni kell, hogy a módszer alaprendeltetése a versenytárs-elemzés. Az összehasonlító technika azonosításával is megerősíteni látom a gondolatot, hogy a polgári logisztika eredményeit hiba lenne figyelmen kívül hagyni a katonai logisztikai gondolkodásból.

6.2. A szakértői interjúk összegzett következtetései, alkalmazhatóságuk a Magyar Honvédségben, ajánlás

Az interjúkra az MH katonai logisztikai támogatás és a különleges művelet meghatározó képviselőit kértem fel. Az eredmények bemutatása mellett meg kell jegyezni a tudományos követelményének teljesítése érdekében, hogy a függelékben részletesen bemutatott interjúkon alapuló megállapításaim kisszámú minta alapján készültek. A módszertani megközelítés szerint nem szabad figyelmen kívül hagyni a minta nagyságát, mert ez a kisméretű minta szerepének túlértékeléséhez vezet. A felkért interjúalanyok a harcászati-, hadműveleti-, stratégiai szintet, valamint a missziós ellátás területeit felelősséggel képviselték. Az összegzésben azokat az eredményeket jelenítem meg, melyekre az interjúalanyok legalább 75%-a választ adott.

Az interjúk elemzése után az alábbi megállapításokat teszem:

- A szakértők döntően egyetértettek abban, hogy a képességfejlesztés kezdetén a logisztikai szakembereket nem vontak be a feladatba. A munkát jelentősen hátráltatta az is, hogy a különleges műveletek jellemzőit és követelményeit ismerő logisztikai szakemberek nem álltak rendelkezésre. A vélemények alapvetően megegyeznek abban, hogy a katonai

⁶⁶⁴ Az ezzel kapcsolatban megfogalmazott rész cél: Tanulmányozom a polgári logisztika, stratégiaalkotási módszereinek alkalmazhatóságát a különleges erők, logisztikai támogatási rendszerének fejlesztése érdekében.

⁶⁶⁵ „A benchmarking a világ bármely pontján működő más szervezetekkel való folyamatos összehasonlítás és összemérés folyamatát jelenti abból a célból, hogy információt nyerjünk szervezeti filozófiákról és politikákról, gyakorlatokról és mértékekről, melyek segíteni fognak bennünket szervezetünk teljesítményének javításában.”
URL: Benchmarking, www.benchmarking.hu/benchmarking/benchmarking1.html, Letöltve: 2015. október 3.

logisztikai szakembereknek szüksége van az új gondolkodásmódra a különleges képességgel kapcsolatban, és minden szakértő élt javaslattal a saját felelősségi területével kapcsolatban. Volt olyan interjúalany, aki kiemelte a különleges művelet specifikus logisztikai kiképzés fontosságát.

- Teljes az egyetértés abban, hogy a vezetés valamennyi szintjén rendelkezésre állnak a különleges erővel foglalkozó logisztikai szakemberek.

- Teljes az egyetértés a szakértők közt abban, hogy a katonai logisztikában új, kizárólag a különleges művelettel foglalkozó logisztikai vezetésre nincs szükség, valamint hogy az Egyesült Államok anyagi-, technikai segítségnyújtása megkerülhetetlen. A különleges erők speciális igényeit a megkérdezett szakértők nem vonták kétségbe, egységesen az erőforrás korlátot látják a fő korlátozó feltételnek, valamint senki nem lát különbséget az ellátás színvonalában az MH logisztikai szervezeti átalakításai miatt.

- A fejleszthető területek vonatkozásában a vélemények nem találkoztak, minden szakértő a maga szakterületén javasolt fejlesztési irányvonalat.

- Valamennyi szakértő vizsgálná a szlovák, a lengyel, a cseh haderő különleges műveleti támogatási rendszerét, a legtöbb szakértő bevonná a vizsgálatba a szlovén képességet is.

Az interjúk elemzése után az alábbi következtetéseket vonom le:

A képességfejlesztés kezdetén a logisztikai szakemberek hiányából következett, hogy valamennyi, a logisztikai támogatással kapcsolatos szakfeladat kidolgozása jelentős késéssel kezdődhetett meg.

- A logisztikai támogatás színvonalának változatlansága az átalakítás sikerének előjele lehet, mivel átalakítások általában kezdeti színvonalromlással járnak.

- Mivel minden szakértő szükségesnek tartott fejlesztést a maga felelősségi területén, ezért feltételezem, hogy a különleges erők vonatkozásában széles területet kell vizsgálat alá vonni a képességfejlesztés érdekében.

A szakértői interjúk eredményeivel kapcsolatos ajánlások, alkalmazhatóság a Magyar Honvédségben

A szakértői interjúk alatt beszerzett adatok, és az interjúalanyok tapasztalata egyértelműen segítségemre volt értekezésem megírásában. Megítélésem szerint az elemzéseim - amelyeket az értekezésben közvetlenül felhasználtam - közvetetten az MH egyéb területein is felhasználhatóak:

- **A tapasztalatok hasznosíthatók az MH jövőbeni képességfejlesztéseiben:** Egy különleges műveleti képesség fejlesztéséhez hasonló feladatot végrehajtó munkacsoport már figyelembe tudja venni Baráth István ddtbk. interjújában foglaltakat, és logisztikai szakbeosztású tisztet is bevonhat a közös munkába.

- Az interjúk szövege **felhasználható** olyan **esettanulmány készítéséhez**, mely az MH különleges műveleti képességének fejlesztését dolgozza fel. Ehhez hasonló szakirodalmi hivatkozást az irodalom feltárás alatt nem találtam, ezért úgy gondolom elsőként dolgoztam fel a különleges művelet specifikus logisztikai támogatással kapcsolatos tapasztalatokat. Megítélésem szerint kutatásom jó alapot jelent egy a témát feldolgozó esettanulmány készítésének.

6.3. A kutatási célkitűzésekkel kapcsolatos hipotézisek vizsgálata

A kutatási hipotézisek vizsgálata, a felállított elképzelések-, megállapítások-, megfigyelések-, tények magyarázata után, a tapasztalati-, és valószínűségi következtetések alapján, illetve a célkitűzések megvalósulásával kapcsolatban az alábbi eredményeket kaptam:

1. hipotézis: A különleges erők támogatási rendszerének a hagyományostól lényegesen eltérő követelményei is vannak, tehát a konvencionális logisztikai támogatási eljárások kibővítésére van szükség annak érdekében, hogy az MH hatékonyan meg tudjon felelni a különleges műveleti erők támogatási követelményeinek.

Következtetés: A hipotézist bizonyítottam. Szükséges egy kiegészítő képességelem megalkotása, amely lehetővé teszi a különleges műveleti erők hagyományostól lényegesen eltérő logisztikai támogatási igényeinek kielégítését elsősorban az időbeniség-, és a felhasználás helyén való rendelkezésre állás tekintetében. Az elemzés fontos eredménye, hogy a közös használatú anyagok tekintetében nem feltétlenül szükséges speciális támogató rendszer kiépítése.

a. Személyes tapasztalataim alapján feltételeztem, hogy a különlegesen felkészített, különleges feladatot ellátó, kisméretű alegység speciális, önálló támogatási rendszert igényel, mely lényegesen eltér a hagyományos rendeltetésű (könnyű) lövész alegység támogató szervezeteinek felépítésétől.

b. A hagyományos logisztikai támogatási eljárásoktól lényegesen eltérő, különleges műveleti követelményeket a különleges erők általános alkalmazási elvein keresztül igazoltam. **A konvencionális logisztikai támogatási eljárások kibővítésének szükségességét** a vészhelyzeti utánpótlás-, és a rejtett raktárbázis követelményrendszerének elemzésén keresztül bizonyítottam, és javasoltam a JIT elveinek beemelését a normatív támogatástervezési eljárások mellé.⁶⁶⁶

c. Megállapítom, hogy **a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapja a konvencionális logisztikai támogatás**, tehát nincs szükség teljesen új eljárás bevezetésére. Szükséges viszont a konvencionális logisztikai támogatásra épülő különleges művelet specifikus támogatási eljárások átgondolása. A hipotézis vizsgálatának kiemelkedő eredményei, hogy **elsőként alkottam meg a magyar különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fogalmát**, valamint **elsőként határoztam meg annak összetevőit**.

d. A kutatásaim eredményeként a magyar logisztikai-, és különleges műveleti doktrínában rögzített követelményen túl további hagyományostól lényegesen eltérő különleges művelet specifikus logisztikai támogatási követelményt is azonosítottam:⁶⁶⁷ a doktrínális alapelvek elemzésének alapján megállapítottam, hogy **az MH logisztikai támogatási rendszerének nem elsősorban a különleges erők anyagi készletének mennyisége, hanem az időbeniség, és a felhasználás helyén való rendelkezésre állás jelent problémát.**⁶⁶⁸

2. hipotézis: Az MH logisztikai támogató rendszere, és a különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységek korlátozottan képesek a különleges erők követelményrendszerének megfelelő logisztikai támogatás biztosítására, tehát a különleges erők logisztikai támogatási rendszerében képességhiány áll fenn.

Következtetés: A felállított hipotézist igazoltam. Az Ált/217 LOGD 4 (3), és az Ált/49 KMD 1 a különleges erők speciális támogatási követelményeit elismerik. Ennek ellenére sem az MH összhaderőnemi logisztikai támogató képességeiben, sem az MH 2. KRE szervezeti

⁶⁶⁶ Probléma: Az esetleges, hagyományostól eltérő további szükségletek igényelnek-e új logisztikai támogatásszervezési eljárásokat?

⁶⁶⁷ Probléma: A magyar doktrínákban már rögzített követelményrendszeren túl léteznek-e a különleges erőknek további speciális támogatási igényei?

⁶⁶⁸ Probléma: Az MH szabályzóiban már rögzített különleges műveleti logisztikai támogatást meghatározó alapelvek mennyiben felelnek meg az MH különleges erők követelményrendszerének?

felépítésben nem jelennek meg olyan logisztikai alegységek, melyek a speciális logisztikai támogatási követelményeket hatékonyan ki tudnák elégíteni.

a. Feltételeztem, hogy a szervezeti elemek megfelelnek annak a doktrínális alapkövetelménynek, hogy a logisztikának képesnek kell lennie az alegységek támogatására valamennyi alaprendeltetésű feladatuk során.

b. A gyakorlati tapasztalat szerint (melyet szakértői interjúk megerősítettek) a különleges erők dinamikusan változó igényeit az MH beszerzési-, logisztikai rendszere csak késve képes kiszolgálni. Nagy kihívást jelent az MH konvencionális logisztikai támogató rendszerének a különleges műveleti erőknek megfelelő időbeniség-, felhasználás helyén való rendelkezésre állás biztosítása. **Igazoltam tehát, hogy az MH logisztikai támogató rendszere különleges művelet specifikus logisztikai támogatási igények kielégítésére korlátozottan képes.**⁶⁶⁹

c. Az elemzések után ez mellett arra a következtetésre jutottam, hogy az MH 2. KRE állományában nem állnak rendelkezésre olyan szervezetszerű alegységek, melyek a légi-, vízi utánszállítást lehetővé teszik, esetleg rejtett logisztikai bázist képesek létrehozni. Hiányoznak olyan összekötő képességek, melyek a különleges művelet specifikus támogatási igényeket integrálni képesek a konvencionális támogatási rendszerbe. Hiányzik a gyors reagálást biztosító támogató képesség a műveletek korai fázisában. A logisztikai támogató rendszer nem képes a felhasználói követelményeknek megfelelően kezelni a vészhelyzeti utánpótlást. Hiányzik a különleges műveleti specifikumok figyelembe vétele a befogadó nemzeti támogatásban. Az Ált/49 KMD 1 deklarálja, hogy a különleges erők logisztikai támogatása hadműveleti feladatként is jelentkezhethet, ennek ellenére a különleges erők számára rendelkezésre álló logisztikai támogató alegységek kizárólag harcászati képességgel rendelkeznek. **A fentiek alapján tehát megállapítom, hogy a különleges erőket támogató logisztikai alegységek korlátozottan képesek a különleges erők követelményrendszerének megfelelő logisztikai támogatás biztosítására.**⁶⁷⁰ **Egyértelműen igazoltam tehát a különleges erők logisztikai támogatási rendszerében fennálló képességihiányt.**

⁶⁶⁹ Probléma: Mennyiben felel meg a különleges erők dinamikusan változó igényeinek az MH konvencionális logisztikai támogató rendszere?

⁶⁷⁰ Probléma: Mennyiben felel meg a különleges erők követelményrendszerének a különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységek szervezeti felépítése?

3. hipotézis: Az MH logisztikai rendszere elsősorban harcászati szinten végrehajtott szervezeti változtatás után képes a hatékony, különleges művelet specifikus logisztikai támogatásra.

Következtetés: A hipotézist igazoltam. A különleges erőket közvetlenül támogató logisztikai alegységek hatékonysága jelentősen növekedik,⁶⁷¹ ha azokat a doktrínális alapkövetelményeknek megfelelően képes alegységekkel-, és képességelemekkel szervezik. Ennek megfelelően harcászati szinten **olyan alegységet kell létrehozni, mely képes a különleges erők logisztikai támogatására a különleges műveletek teljes spektrumában, a műveletek valamennyi fázisában, harcászati-, és hadműveleti szinten egyaránt. Emellett képes a konvencionális logisztikai támogatás képességhiányát áthidalni, a különleges erők speciális támogatási követelményit a konvencionális támogató rendszerbe integrálni.**⁶⁷²

a. Feltételeztem, hogy a külföldi példák átvételével javítható a különleges erők támogatásának színvonala. A probléma elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy a külföldi alegységek felépítése egyedi fejlődések eredményei, azokat lemásolni értelmetlen. A változtatás nélküli adaptálás helyett a magyar konvencionális támogató rendszer képességhiányának elismerésére, a hiányzó képességelemek kompenzálására javasolt koncentrálni.

b. A rendelkezésemre álló gyakorlati tapasztalat szerint az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges erők szabályzati rendszere jól kidolgozott, és kutatható.⁶⁷³ Erre alapoztam, hogy a hasonló magyar szabályzatrendszer, és a magyar tudományos kutatások eredményei alapjául szolgálhatnak a különleges műveleti képesség támogatás-fejlesztésének.⁶⁷⁴ Ezzel szemben a releváns hazai irodalom feltárása után bebizonyosodott, hogy **Magyarországon még nem publikáltak olyan tudományosan is értékelhető művet, mely a különleges erők támogatási igényeivel kiemelten foglalkozik,** valamint esettanulmányok sem állnak rendelkezésre a különleges műveleti erők logisztikai

⁶⁷¹ Probléma: A változások milyen közvetlen hatással lehetnek az MH különleges erőinek logisztikai támogatására?

⁶⁷² Probléma: Milyen változásokra van szükség annak érdekében, hogy az MH logisztikai támogató rendszere hatékonyan meg tudja felelni a különleges erők támogatási követelményeinek?

⁶⁷³ Csupán ténymegállapításnak, nem saját eredménynek tekintem. A mondat választ ad a „Megjelennek-e, -ha igen hogyan- a különleges erők logisztikai támogatási igényei a nemzetközi doktrínális héttérben?” kérdésére.

⁶⁷⁴ Probléma: A hazai és a nemzetközi -tudományos követelményeknek megfelelő- kiadványokban fellelhető különleges művelet specifikus logisztikai támogatási eljárások hogyan adaptálhatóak az MH különleges műveleti képességfejlesztésében?

képességfejlesztésével kapcsolatban. A hazai és a nemzetközi – tudományos követelményeknek megfelelő – kiadványok vizsgálata tehát **további**, a kutatás kezdetén meg nem fogalmazott **eredményt** is hozott. Az irodalomkutatás alatt a tanulmányozott hazai szakirodalmi munkákban, disszertációkban, folyóiratokban publikált szócikkekben, szakértői elemzésekben, illetve a mester-, és a doktori képzés elméleti ismeretanyagában nem találtam olyan tudományos értékű munkát, mely a különleges erők speciális logisztikai támogatási igényeit tárgyalja. Megállapítom tehát, hogy pótoltam a különleges műveleti képesség fejlesztésének kezdete óta fennálló elmaradást: **az értekezés Magyarországon először elemzi a különleges erők speciális logisztikai követelményeit.**

4. hipotézis: Az új, tudományos alapú megközelítés kihat a különleges erők logisztikai támogatását érintő doktrínális alapelvekre, melynek eredménye képpen a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapjai részlegesen újraértelmezhetők, emellett a szervezeti változások közvetetten fejlesztik az MH logisztikai támogatási rendszerének együttműködési képességét.

Következtetés: A hipotézist igazoltam. **A különleges művelet specifikus logisztikai támogatásszervezés egyik lényegi - az anyagigényeket érintő - doktrínális alapkövetelménye új értelmet nyer, miután a mennyiségi megközelítés helyett az időbeniségi-, rendelkezésre állási szemléletet helyezük előtérbe.** Ezzel a megközelítéssel, és a különleges erőket támogató harcászati rendeltetésű logisztikai támogató alegység feladatrendszerének harcászati-, hadműveleti szintre emelésével **kettő, a különleges műveleti erők logisztikai támogatását, doktrínális szinten érintő változtatással már említést tehetünk a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alapjainak részleges újraértelmezéséről.**⁶⁷⁵

a. Feltételeztem, hogy a különleges művelet-, és annak támogatási igényeinek jobb megértése utat nyit a Magyar Honvédség különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának újraértelmezéséhez.

b. A Magyar Honvédség különleges művelet specifikus logisztikai támogatásának újraértelmezése érdekében a logisztikai támogatás tervezésében, szervezésében – hasonlóan az amerikai példához – doktrínális szinten el kell ismerni **a konvencionális logisztikai**

⁶⁷⁵ Probléma: A különleges erők logisztikai támogatási követelményeinek tudományos elvárásoknak megfelelő elemzése milyen hatást gyakorol a különleges erők logisztikai támogatási alapelveire?

rendszerek támogató képességének korlátait a különleges erők támogatási igényeivel szemben. Ennek elismerése nem gyakorlat a mai magyar logisztikai és különleges műveleti doktrínális környezetben, és jelentős előrelépést jelent a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás értelmezésében. Az érvényben levő doktrínális felfogás szerint „A csapatszintű logisztikai szervezetek feladata az adott egység, alegység logisztikai támogatása. Tevékenységük átfogja a csapat (harcászati) szintű katonai szervezetek egészét, és kiterjed a katonai műveletek mindegyikére. A rendelkezésükre álló ellátó, fenntartó, szállítási kapacitások biztosítják az egység, alegység logisztikai szükségleteinek teljes körű kielégítését.” „A logisztikai század feladata a zászlóalj és alegységei teljes körű logisztikai támogatása.”⁶⁷⁶ Ez a felfogás a különleges erők esetében harcászati szinten aránytalanul nagy támogató szervezet létrehozását követeli meg, mely nem egyeztethető össze sem a költséghatékonysággal, sem a speciális műveleti jellemzőkkel. A különleges erők esetében a tevékenység meghatározásának módosulnia kell: „A rendelkezésükre álló ellátó, fenntartó, szállítási kapacitásai **kiegészítik a konvencionális logisztika képességeit a különleges művelet specifikus sajátosságokkal**, biztosítják az egység, alegység, **csoport** logisztikai szükségleteinek teljes körű kielégítését.”

c. A különleges erőknél alkalmazott összekötő elemek a nemzetközi-, és a hazai támogatási rendszerben is elősegítik a különleges művelet specifikus támogatás hatékonyságának növelését. A javasolt változtatás a többnemzeti műveletben hidat képezhet nemcsak a különleges műveleti csoport és a hazai támogatási rendszer, de az MH és a többnemzeti alkalmi kötelék támogatási rendszere között is. A különleges műveleti összekötő elem tehát fokozza az MH logisztikai támogató rendszer egészének integritását is.⁶⁷⁷

5. hipotézis: A különleges erőket támogató logisztikai szakbeosztású katonák kiképzésének a különleges erők kiképzéséhez való hangolása fokozza a logisztikai alegységek, ezáltal a különleges erők bevetettségét.

Következtetés: A hipotézist igazoltam. A különleges művelet specifikus logisztikai támogatási követelményekre a hagyományos rendszerben, egy **új kiképzési modul** beiktatása

⁶⁷⁶ ÁLT/43, p 5-19.

⁶⁷⁷ Probléma: Milyen közvetett hatást gyakorolhatnak a változások az MH logisztikai támogató rendszerére?

után a logisztikai támogató katonák hatékonyan felkészíthetők. Elsőként fogalmaztam meg a különleges művelet specifikus logisztikai keresztképzést a KFKO rendszerében.⁶⁷⁸

a. Feltételeztem, hogy a különleges erőket közvetlenül támogató katonák felkészítése, a hagyományostól eltérő rendszerben valósítható meg. A probléma vizsgálata után arra a következtetésre jutottam, hogy a teljes rendszer átgondolására nincs szükség, de a már említett új kiképzési modullal a különleges műveleti követelményekre a katonák hatékonyabban készíthetők fel.⁶⁷⁹

b. A probléma vizsgálata alatt feltártam, hogy **a KFKO rendszere nem tárgyalja a különleges művelet specifikus szakkiképzést, és az érvényben levő egyéb szabályzó sem ismeri a különleges művelet specifikus szakkiképzés fogalomrendszerét.**

c. A javasolt kiképzési modullal a szakkiképzés kiegészíthető, és a különleges műveleti erőket támogató alegységek-, ezáltal az MH különleges műveleti képességének bevethetősége fokozódik.⁶⁸⁰

6. hipotézis: A különleges erők támogatási rendszerének hatékonyság növelése érdekében közvetlenül felhasználhatóak a polgári stratégiafejlesztési eljárások.

Következtetés: A polgári stratégiafejlesztési eljárások alkalmazhatóságát igazoltam. **Elsőként alkalmaztam Magyarországon a menedzsmenttudományok eredményeit a különleges művelet logisztikai képességfejlesztésének érdekében.** A kutatás alatt lényeges üzleti – katonai párhuzamokat tártam fel, melyre alapozva elemzéseket végeztem. Az elemzés bebizonyította, hogy a magyar különleges erők egyes fejlődési szakaszait az idő – képesség viszonyában ábrázolva, az a termék (technológia) életgörbéhez hasonló képet mutat. A kapott eredménnyel elvégezhető az életgörbe elemzések, új tudományos követelményeket kielégítő eredmény állítható elő.⁶⁸¹

a. A stratégiamenedzsment hangsúlyozza közös gyökereit a katonai stratégiaalkotással. Feltételeztem, hogy a polgári stratégiamenedzsment eredményei

⁶⁷⁸ Probléma: Milyen kiképzést igényel a különleges műveleti alegységek logisztikai támogatását végrehajtó szervezeti elemek személyi állománya?

⁶⁷⁹ Probléma: Szükséges-e a különleges műveleti logisztikai alegységek kiképzési rendszerének átgondolása?

⁶⁸⁰ Probléma: Milyen hatásai lehetnek a modernizált logisztikai szakkiképzési rendszernek a különleges műveleti alegységekre?

⁶⁸¹ Probléma: Felhasználhatóak-e a katonai logisztikai támogatáshoz szorosan nem köthető kutatási-, vagy gyakorlati eredmények a különleges erők logisztikai támogatási rendszerének fejlesztése érdekében?

felhasználhatóak a katonai logisztika fejlesztésében. Feltételeztem, hogy egyes stratégiament vizsgálati eljárások alkalmazhatóak a különleges erő elemzéséhez.

b. Bebizonyítottam, hogy az alapgondolat a hadtudományban nem példa nélküli, így alkalmazható az MH különleges műveleti képességének fejlesztése során.

6.4. Új tudományos eredmények

A céljaimat elértem, a hipotéziseimet igazoltam, saját tudományos eredményemnek tartom:

- 1. Igazoltam, hogy a jelenlegi doktrínális és szervezeti háttér nem képes a különleges műveletek teljes spektrumát átfogni speciális logisztikai támogató képességgel, tehát a különleges művelet specifikus igények és az MH logisztikai támogató képessége között képességhiány mutatkozik.**
- 2. Megvizsgáltam az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem különleges műveleti erők logisztikai támogatásának eljárásait, ezek alapján ajánlásokat tettem az adoptálási lehetőségekre.⁶⁸²**
- 3. Igazoltam a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás hagyományostól lényegesen eltérő követelményrendszerén keresztül a konvencionális logisztikai eljárások kibővítésének szükségességét, meghatároztam a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás alappilléreit.**
- 4. Bizonyítottam, hogy a különleges művelet specifikus logisztikai támogatásszervezés doktrínális alapkövetelményei újraértelmezhetőek az időbeniség-, rendelkezésre állás kívánalmi alapján, valamint igazoltam a különleges művelet specifikus logisztikai keresztképzés helyét, és szerepét a kiképzés – felkészítés – képzés – oktatás rendszerében.**

⁶⁸² Stratégiai-, hadműveleti képességgel rendelkező logisztikai támogató alegység, Összekötő Elemek, Különleges Művelet Specifikus Logisztikai Művelettervező-, és Művelettámogató Részleg

5. Elsőként alkalmaztam, és bizonyítottam be a menedzsmenttudományok módszereinek és eredményeinek felhasználhatóságát a magyar különleges műveleti képesség fejlesztésben.⁶⁸³

6.5. Ajánlások, a kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

A vázolt problémák elemzésével, értékelésével a magyar különleges erők létrehozása óta hazai hadtudományi szakirodalomban nem foglalkoztak. Ebben a témakörben magyar nyelvű, vagy magyar szakember által publikált logisztikai tanulmányt, szakcikket, elemzést nem találtam. Ez megerősített abban a hitben, hogy a választott témakör napjaink aktuális problémáit fogja át, ezért az értekezést hiánypótló munkának tekintem. A dolgozat hozzájárul a különleges erők támogatásának fejlesztéséhez, képességeinek emeléséhez, a különleges műveleti erőket közvetlenül támogató katonák felkészítéséhez, az MH logisztikai rendszere együttműködő képességének fokozásához, a polgári logisztikai eljárások adaptálásához. Az első lépés a problémamegoldásához a képességhiányra való rámutatás. Ezt követően lehetőség van a helyes megoldás keresésére, a különleges műveleti parancsnokok műveleti szabadságának kibővítésére.

Megítélésem szerint az eredményeim közvetlenül felhasználhatók a támogatási rendszer fejlesztésében, mely újabb lehetőséget nyújt a magyar haderő számára a további szerepvállalás keresésében. Az értekezés tartalmi elemeit figyelembe véve felhasználható a katonai logisztika alapképzési szak (BsC), a katonai műveleti logisztika mesterképzési szak (MsC), valamint a szakmai-, és előmeneteli tanfolyamok logisztikai témaköreiben is. Az értekezés alap gondolatai felhasználhatók más különleges rendeltetésű rendészeti-, és rendvédelmi szervek logisztikai támogatásának tervezésénél-, szervezésénél is. Javaslataim segíthetik olyan logisztikai-, és nem logisztikai beosztású szakállomány munkáját, akik

⁶⁸³ Ezen belül értekezésem eredményeit behelyettesíttem a stratégiafejlesztés lépéseibe: A „4. 1 A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben” című alfejezetben elemeztem a különleges műveleti erők logisztikai támogatásának sajátosságait, mely megfelel a stratégiafejlesztés „**Mit várnak el a támogatástól?**” kérdésének. A „**Hogy csinálják mások?**” kérdésére a „4. 2 Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem-különleges műveleti erők logisztikai támogatása” című alfejezetben válaszoltam. A termék életgörbe elemzés segítségével **meghatároztam a saját pozíciót**, vagyis a magyar különleges műveleti képességet. A „4. 1 A különleges erők logisztikai támogatása a Magyar Honvédségben” alfejezetben adtam választ a „**Hogyan elégítette ki a szervezet az igényeket?**” témakörre. A „**Teljesítménnyel szembeni elvárásokat**” a „A Magyar Honvédség logisztikai támogatásának doktrínális háttere, különleges műveleti szemszögből vizsgálva” című alfejezet tárgyalja. Stratégiai, hadműveleti, harcászati, szinten válaszokat fogalmaztam meg a „**Hogy javítható a támogatás színvonala**” kérdésére. Az 5. fejezet tárgyalja a **számításba vehető stratégia változatokat**.

feladata a különleges erők alkalmazásának közép-, és hosszú távú tervezése. Az értekezés segítséget nyújthat a különleges erők támogatásában a logisztikai szemlélet változásának. A kutatás alapja lehet, egy saját különleges műveleti szerepvállalás logisztikai támogatásának szervezéséhez.⁶⁸⁴

A kutatás eredményei közvetlenül alkalmazhatók:

- az MH folyamatban levő különleges műveleti szerepvállalásban;
- az MH esetleges különleges műveleti vezető nemzeti szerepvállalás támogatásának szervezésénél;
- egy koherens, különleges művelet specifikus sztenderd támogató eljárás, illetve logisztikai támogató doktrínális háttér megalkotásához.⁶⁸⁵

A kutatás eredményei további biztonságpolitikai együttműködési területen is alkalmazhatóak. A logisztikai vonatkozású hozzáadott értékek a V4 országok együttműködésének fejlesztésében, a közös képességfejlesztésben, illetve a Közép-európai Védelmi Együttműködés (Central European Defence Cooperation - CEDC) keretében kialakítandó egyesített logisztikai támogató csoport⁶⁸⁶ felállítása keretében használhatóak fel.

Kiképzés – felkészítés – képzés – oktatás területén: Az értekezés oktatásban-, képzésben-, szakmai továbbképzésben való felhasználásával kinevelhető egy a különleges művelet, és a különleges művelet specifikus támogatás lényegét értő katonai logisztikai szakember gárda, mely jelentős lépés lehet a szemléletváltásban.

Szervezetfejlesztési területen: Az értekezésben megfogalmazottakat a szervezetfejlesztésben felhasználva fokozható az erőforrások ésszerű és gazdaságos felhasználása, fokozható a támogató rendszer integrációs képessége, telepíthetősége. A képességfejlesztéssel kapcsolatos tapasztalatok feldolgozásával elkerülhető a logisztikai támogató rendszer lemaradása, egy majdani új képességfejlesztési feladatban. **A szervezetfejlesztésben javasolt alegységek létrehozása után, biztosítható a különleges műveletre már nem alkalmas katonák rendszerben tartása. Tudásukat felhasználva, logisztikai ismeretekkel kiegészítve,**

⁶⁸⁴ Kaposvári László ezredessel készített szakértői mélyinterjú alapján

⁶⁸⁵ A koherens doktrínális háttér megalkotásába már a harmadik fél által biztosított-, és a befogadó nemzeti támogatás különleges művelet specifikus követelményeit is értem.

⁶⁸⁶ TALAS Péter – CSIKI Tamás (szerk.): Magyar biztonságpolitika 1989-2014, Budapest, NKE, 2014, ISBN 978-615-5305-50-4, pp 99-101.

minden eddigi oktatási-, képzési módszernél gyorsabban „felmutatható” a különleges művelet lényegét értő-, az iránt elkötelezett logisztikai szakbeosztású katona.

Egyéb területeken: Az értekezés eredményei más, különleges rendeltetésű szervezet támogatás szervezésénél is alkalmazhatók, főleg akkor, ha a kitűzött cél az önálló támogató egység kialakítása. Emellett kutatómunkám alapot nyújthat a menedzsmenttudományok katonai vonatkozású alkalmazásának vizsgálatára.

A változó biztonsági környezet kihívásaira a különleges erő képes a leghatékonyabb választ adni. A képesség, természeténél fogva különleges gondolkodásmódot követel a vele kapcsolatos valamennyi területen, így a logisztikában is. A dolgozat a különleges erőket feszítő támogatási kérdések hatékony megoldási kísérlete, melynek eredményei az MH támogatási rendszerének hatékonyságát is képesek javítani harcászati-, hadműveleti-, és stratégiai szinten egyaránt. A megoldási javaslatok igazodva a finansiális lehetőségekhez nem igényelnek külön erőforrásokat. Hatékonyságnövelő eredményüket csupán a meglévő erőforrások különleges művelet specifikus támogatási követelmények szerinti átgondolásával érik el, fokozva ezzel a műveletek költséghatékonyságát, ami a különleges műveleti csoportok alacsony létszáma miatt egyébként is számottevő. A dolgozat témája számos területen találkozik a katonai logisztika fejlesztési irányjaival, melyet a szakértői interjúk is alátámasztanak. Az eredmények hatékonyan felhasználhatók a különleges műveleti – nemzetközi szerepvállalások bővítésében, különösen egy vezető nemzeti szerepvállalás szervezése esetén, melynek kiemelt jelentősége lehet a határainkon közvetlenül megjelenő kihívások miatt.

A dolgozat úgy elért eredményeiben, mint újszerű gondolkodásmódjában különbözik az eddig megszokott logisztikai támogatást elemző értekezésektől. A fő hangsúlyt a különleges műveleti és a konvencionális logisztika együttműködő képességének továbbfejlesztési fokozására, a különleges műveleti képesség fejlesztésére helyezi a specifikus logisztikai támogatás szervezésén keresztül. Az értekezésnek ezen keresztül közvetlenül hatása lehet a katonai támogató rendszer fejlesztésére, közvetetten az MH megítélésén keresztül az ország katonai szerepvállalásaira és nemzetközi megítélésére.

Kutatásomat **nem tekintem lezártnak**, azt folytatni kívánom úgy a különleges erők, mint az aszimmetrikus-, és a hibrid hadviselés logisztikai támogatásának vonatkozásában, a dolgozat a 2016. június 19-i eredményeket tükrözi. Értekezésemet Kármán Tódor szavainak átdolgozásával zárom: *A logisztika eredményei használhatatlanok annak a katonának, aki nem érti őket, a logisztika nem tud létrehozni hatékony támogató rendszert a különleges erő számára anélkül, hogy elfogadná a különleges művelet lényegét.* A gondolat így hangzott eredetileg: „A tudományos eredmények nem használhatók hatékonyan annak a katonának, aki nem érti őket. A tudós nem tud létrehozni hatékony eredményt a hadviselés számára anélkül, hogy értené a műveleteket.”

7. A HIVATKOZOTT IRODALOM JEGYZÉKE

Magyar szabályzatok, jogszabályok, intézkedések, parancsok

1. Magyarország Alaptörvénye
2. 1995. évi CXXV. törvény a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat feladatairól
3. 2016. évi LXIX. törvény a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról
4. 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
5. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
6. 169/2000. (IX. 29.) Kormányrendelet az egyes tudományterületekhez tartozó tudományágak, valamint a művészeti ágak felsorolásáról
7. 55/2010 (III. 11.) Kormányrendelet
8. 99/2003. (X. 10.) Országgyűlési Határozat az afganisztáni Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők (továbbiakban ISAF) műveleteiben történő magyar katonai részvételről
9. 1014/2010. (I. 28.) Kormányhatározat az afganisztáni Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők (ISAF) műveleteiben történő további magyar katonai szerepvállalásról szóló 2186/2008. (XII.29.) Korm. határozat módosításáról
10. 2113/2008 (VIII. 27.) Kormányhatározat az afganisztáni Biztonsági Közreműködő Erők műveleteiben történő magyar katonai részvétel engedélyezéséről
11. 2322/1999. (XII.7.) Kormányhatározat a Magyarország honvédelmének egészét érintő stratégiai felülvizsgálat koncepciójáról
12. 1007/2013. (I. 10.) Kormányhatározat az államigazgatási szervezetrendszer átalakításáról

13. 1035/2012. (II. 21.) Kormányhatározat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról
14. 39/2000. (HK 21.) HM határozat költségvetési szerv alapításáról
15. 5/2010. (V. 12.) HM határozat egyes költségvetési szervek alapító okiratának módosításáról
16. 118/2006. (HK 23.) HM határozat a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság alapításáról (módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szöveg)
17. 120/2006. (HK 23.) HM határozat a Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség alapításáról
18. 53/2014. (VIII. 1.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról
19. 78/2007. (HK 15.) HM utasítás a Magyar Köztársaság határain kívüli válságreagáló és béketámogató műveletekkel kapcsolatos Magyar Honvédséget érintő feladatokról
20. 30/2013. (V.17.) HM utasítás a védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatokról
21. 136/2010. (HK 6.) HM HVKF parancs a NATO ISAF műveletben résztvevő magyar kontingensek és egyéni beosztású katonák logisztikai támogatását végrehajtó MH Nemzeti Támogató Elem kijelöléséről és felkészítéséről
22. 42/2013. (HK 7.) KÁT-HVKF együttes intézkedés a védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatok végrehajtásáról
23. 128/2010. MH ÖHP PK parancs az MH Nemzeti Támogató Elem Afganisztán kijelöléséről és felkészítéséről
24. 132/2008. (HK 9.) HM FLÜ VIG és MH ÖHP PK együttes intézkedése a Magyar Köztársaság határain kívüli válságreagáló és béketámogató műveletekkel kapcsolatos, a Magyar Honvédséget érintő feladatok logisztikai támogatás végrehajtásának részletes szabályairól

25. 362/2010. MH ÖHP PK intézkedés az ISAF műveleti területen települő magyar erők nemzeti logisztikai támogatásának szabályozására
26. A különleges műveleti erők alkalmazásának irányelvei (Nytsz.:94/658), MH ÖHP, 2013
27. A Különleges Műveleti Zászlóalj Alkalmazási Elvei, MH ÖHP, 2010 (Nytsz.: 237/138)
28. A Magyar honvédség különleges műveleti képessége, alkalmazásának és fejlesztésének alapelvei, MK HM, 2008 (Nytsz: 1194/2008)
29. A Magyar Honvédség Logisztikai Központ alapító okirata (Nytsz: 154–14/2013)
30. A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság Parancsnokának 79/2012. MH ÖHP PK intézkedése a Magyarország határain kívül szolgálatot teljesítő állomány logisztikai támogatására, egészségügyi biztosítására és biztonságtechnikai feladatokra
31. Az MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére, MH ÖHP, 2008 (Nytsz: 345/2008)
32. Ált/216 A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata, Budapest, Magyar Honvédség, 2015
33. Ált/217 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína 3. kiadás (LOGD (4)), k. h. n. , HVK Logisztikai Csoportfőnökség, 2015
34. Ált/24 – Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína, Magyar Honvédség, 2013
35. Ált/43 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína 3, Magyar Honvédség, 2012
36. Ált/49 Magyar Honvédség Különleges Műveleti Doktrína MD 3.5 (1), Magyar Honvédség, 2014
37. HM Honvéd Vezérkar Főnök: Feljegyzés Jean Paul PALOMEROS vezérezredes magyarországi látogatásáról (2013. április 18-20), HM HVKF, Budapest, 2013, p 4. (Nytsz: 1515/752/1-85/2013 HVKF)
38. Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnökség: Támogatható kutatási területek, Budapest, 2016, 6 p. (Nytsz.: 1517/808/80-96/2016 HVK SZCSF)

39. Honvéd Vezérkar Hadművelési Csoportfőnökség: A Honvéd Vezérkar Hadművelési csoportfőnökség Ügyrendje, Budapest, HM HVK HDMCSF, 2014, 46 p. (Nytsz.: 1518/147/166/2014)
40. Honvéd Vezérkar Hadművelési Csoportfőnökség: MH Különleges Rendeltetésű Erők-küldetés, rendeltetés, fő feladatok, Budapest, HM HVK HDMCSF (Nytsz.: 1518/162/11-65/2015/ HM HVK HDMCSF)
41. Kézikönyv a különleges műveletek tervezéséhez, MH ÖHP, 2008
42. Kiképzési program a különleges műveleti katonák és alegységek részére, MH ÖHP, 2008
43. Log-224/118 Módszertani segédlet a logisztikai katonák és alegységek kiképzésére, MH KDK, 2015
44. Log-224/122 Kiképzési program az MH logisztikai legénységi állományú katonák és alegységek részére, MH KDK, 2015
45. Log-237/488 Segédlet a Magyar Honvédség logisztikai szakbeosztású katonái szakkiképzésének tervezéséhez, szervezéséhez, végrehajtásához, MH ÖHP, 2012
46. Magyar Honvédség Kiképzési és Doktrinális Központ: A Magyar Honvédség Doktrína Hierarchiája, Budapest, MH KDK, 2015 (Nytsz: 81-29/2015 KDK)
47. Magyar Honvédség különleges műveleti doktrína, Honvédelmi Minisztérium, Honvéd Vezérkar, 2006
48. Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína (2. kiadás) Budapest, 2005
49. MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezred: Magyar Honvédség 2. Különleges Rendeltetésű Ezred Szervezeti és Működési Szabályzata, Szolnok, MH 2. KRE, 2016, p 27. (Nytsz: 908/12 MH 2. KRE)

Idegen nyelvű szabályzatok

50. ADP 1 The Army, Washington, DC, Headquarters, Department of The Army, 2012

51. ADP 3-0 (FM 3-0) Unified Land Operations, Washington, DC, Headquarters Department of the Army, 2011
52. ADP 3-05 Special Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012
53. ADP 4-0 Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012
54. ADRP 3-05 Special Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012
55. ADRP 4-0 Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012
56. AJP- 4.9, Allied Joint Doctrine For Modes Of Multinational Logistic Support Edition A Version 1, NATO Standardization Agency (NSA), 2013
57. AJP-01(D) Allied Joint Doctrine, k. h. n. , NATO Standardization Agency, 2002
58. AJP-3 (B) Allied Joint Doctrine for the Conduct Of Operations, k. h. n. , NATO Standardization Agency, 2011
59. AJP-3.5 Allied Joint Doctrine for Special Operations
60. AJP-4 (B) Allied Join Doctrine for Logistic, k. h. n. , NATO Standardization Agency, 2009
61. ARTEP 31-807-30-MTP Mission Training Plan for the Special Forces Operational Detachment A (SFODA), Washington, DC, Headquarters Department of the Army, 2001
62. ATP 3-05.40 (FM 3-05.140) Special Operations Sustainment, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012
63. Commander's Handbook for Security Force Assistance, Joint Center for International Security Force Assistance, Fort Leavenworth, Kansas, 2008
64. FM 3 – 18 (Special Forces Operations), Washington. , Headquarters, Department of the Army

65. FM 3-0, C 1 Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2011
66. FM 3-05 (FM 100-25) Army Special Operations Forces, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2006
67. FM 3-05. 132 (3-05. 105), Army Special Operation Forces Chemical, Biological, Radiological, and Nuclear Operations, Headquarters, Department of the Army, 2007
68. FM 3-05. 201, Special Forces Unconventional Warfare Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2003
69. FM 3-05.130 Army Special Operations Forces Unconventional Warfare, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2008
70. FM 31-20 Doctrine for Special Forces Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 1990
71. FM 31-20-5, Special Reconnaissance Tactics Techniques Procedures for Special Forces, U.S. Army John F. Kennedy Special Warfare Center and School, Fort Bragg, NC, Headquarters, Department of the Army, 1990
72. FM 5 – 0 (FM 101-5) Army Planning and Orders Production, Washington, Headquarters Department of the Army, 2005
73. FMI 3-07.22 Counterinsurgency Operations, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2006
74. Guidelines for Special Operational Planning (GOP), Belgium, SHAPE, 2005
75. JP – 1, Doctrine for the Armed Forces of the United States, k. h. n. , Joint Chief of Staff, 2013
76. Jp 3-03, Special Operations, 2014
77. JP 3-05. Doctrine for Joint Special Operations, USSOCOM, 2003
78. Jp 3-05.1, Joint Special Operations Task Force Operations, 2007
79. JP 3-18, Joint Forcible Entry Operations, 2012

80. JP 3-24 Counterinsurgency, 2013
81. JP 4-0 Joint Logistic, Joint Chief of Staff, 2008
82. MC 319/1. A NATO logisztikai alapelvei és módszerei
83. MC 319/2 NATO logisztikai alap- és irányelvek
84. MC 437 NATO Special Operations Policy, NATO Headquarters, 1999
85. Operation Planning course handbook, Pfullendorf, Germany, International Special Training Center, 2007
86. SOTG MANUAL, Belgium, SHAPE- NATO Special Operations Coordination Centre, 2009
87. Special Operation Forces Reference Manual, USSOCOM, 1998
88. TC 18-01 Special Forces Unconventional Warfare, Washington, DC, Headquarters, Department of the Army, 2012
89. TRADOC Doctrine Publication Program, Virginia, HQ US Army TRADOC, 2012
90. USSOCOM 2020: Forging the tip of the spear, United States Special Operation Command, URL:
<http://www.defenseinnovationmarketplace.mil/resources/SOCOM2020Strategy.pdf>
Letöltve: 2015. február 17

Könyvek

91. ADIZES, Ichak: Vállalatok életciklusai – Hogyan és miért növekednek és halnak meg a vállalatok, és mi az ezzel kapcsolatos teendő? , Budapest, HVG Rt, 1992, ISBN 963 7525 05 X
92. ÁRVAI Zoltán: Legendák és titkok katonái - A mélységi felderítés története, Budapest, Zrínyi, 2012, ISBN 978 963 327537
93. BAILY, Peter – FARMER, David: Beszerzés Stratégia és menedzsment, Budapest, Műszaki Tankönyvkiadó, 1990, ISBN 963 160 094 7

94. BAKOS Ferenc: Idegen szavak és kifejezések kézi szótára, Budapest, Akadémiai kiadó, 2013, ISBN: 978 963 05 9236 9
95. BARAKONYI Károly – BENCZE Veronika – RINGHOFFER Örs: Esettanulmány gyűjtemény Stratégia tervezés és Stratégia menedzsment tantárgyakból, Pécs, Janus Pannonius Egyetemi Kiadó, 1994, ISBN 963 644 134 36
96. BARAKONYI Károly – LORANGE, Peter: Stratégia Management, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1993, ISBN 963 222 547 3
97. BARAKONYI Károly: Stratégiaalkotás I. – Stratégia tervezés, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999, ISBN 963 190 337 0
98. BARAKONYI Károly: Stratégiai tervezés, Budapest, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013. Az első, 1999-es kiadás elektronikus változata. URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42541/ch01.html#id492804, Letöltve: 2016. május 4.
99. BAYER József: Piac, verseny, stratégia – Az új vállalatvezetői szemléletmód elmélete és gyakorlata, Budapest, Viton kft, 1991, ISBN 041 345 0
100. BAYLIS, John – WIRTZ, James – COHEN, Eliot – GRAY, Colin S.: A stratégia a modern korban, Budapest, Zrínyi, 2005, ISBN 963 327 400
101. CHIKÁN Attila – DEMETER Krisztina (Szerk.): Az értékteremtő folyamatok menedzsmentje – Termelés, szolgáltatás logisztika, Budapest, Aula, 1999, ISBN 963 921 151 55
102. CHIKÁN Attila: Vállalatgazdaságtan, Budapest, Aula, 2003, ISBN: 963 947 828 8
103. CSATH Magdolna, Stratégiai tervezés és vezetés a 21. században, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004, ISBN 963 195 251 7
104. CSATH Magdolna, Stratégiai vezetés – vállalkozás, Budapest, Közigazgatási és Jogi Kiadó, 1990, ISBN 963 222 218 0
105. DOBÁK Miklós: Szervezet vezetés stratégia – Szervezeti formák és vezetés, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1999, ISBN 963 224 376 5

106. FRANCISOVICS Anna- KADOCSA György: Vállalati gazdaságtan, Budapest, AMICUS,2005, ISBN 963 802 60703
107. FREEDMAN, Lawrence: Strategy, USA – New York, Oxford University Press, 2013, ISBN 978 019 932 5153
108. FÜLÖP Gyula: Stratégiai menedzsment – Elmélet és gyakorlat, s. n. , Perfekt kiadó, 2008, ISBN: 978 963 394 748 7
109. Global Logistics – New directions in supply chain management, edited by Donald Waters, London, The Charactered Institute of Logistics and Transport (UK), 2010, ISBN 978 074 945703 7
110. GOTTL Jenő - MOJZER László: Hadseregünk ellátása a világháboruban: 1914 - 1918: különös tekintettel a hadrakelt sereg élelmezésére, Budapest, 1927
111. HALÁSZNÉ SIPOS Erzsébet: Logisztika – Szolgáltatás, versenyképesség, s.n , Logisztikai Fejlesztési Központ Magyar Világ Kiadó, 1998, ISBN 963 907 501 9
112. HEGYI Dolores – KERTÉSZ István – NÉMETH György – SARKADY János: Görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig, Budapest, Osiris Kiadó, ISBN 963-389-799-8
113. HORVÁTH L. Attila – A terrorizmus csapdájában, Budapest, Zrínyi, 2014, ISBN 9789633276006
114. HOSMER, David W. – LEMESHOW Stanley – STURDIVANT, Rodney X.: Applied Logistic Regression, Hoboken, New Jersey, Published by John Wiley & Sons, Inc, 2013, ISBN 978 047 058 2473
115. Katonai helyesírási szótár, Budapest, Zrínyi, 2013, ISBN: 978 963 327 580 1
116. KINDLER József: Fejezetek a döntéelméletből, Budapest, Aula, 1991
117. KNOLL Imre (Szerk.): Logisztikai Évkönyv '94, s.n, Magyar Logisztikai Egyesület, 1994, ISSN 121 838 49
118. KNOLL Imre (Szerk.): Logisztikai Évkönyv 2000, s.n, Magyar Logisztikai Egyesület, 2000, ISSN 121 838 49

119. KNOLL Imre: Interdiszciplináris logisztika a gazdaságpolitikában, második bővített kiadás (3. változatlan utánnomás), Budapest, s. n. , 2011, ISBN: 978 963 88548 1 0
120. KNOLL Imre: Logisztika – Gazdaság – Társadalom, Budapest, Kovásznai Kiadó, 2002, ISBN: 963 86194 3 0
121. KNOLL Imre: Logisztika a 21. században – Profitnövekedés logisztikai eszközökkel (3. kiadás), Budapest, KIT Képzőművészeti Kiadó Kft, 2001. ISBN: 963 336 873 1
122. KÖRMENDI Lajos – PUCSEK József: A logisztika elmélete és gyakorlata, Budapest, SALDO, ISBN 978 963 638 275 9
123. LANCEL, Serge: Hannibál, Budapest, Osiris Kiadó, 2005, ISBN 9633897300
124. MARKÓ Árpád: Magyarország hadtörténete, Budapest, Aqua Kiadó, 1994, ISBN: 963-602-595-9
125. MCRAVEN, William: Spec Ops Case Studies in Special Operations Warfare: Theory and Practice, k. h. n. , A Presidio Press Book - The Random House Publishing Group, 1995, ISBN: 0891415440
126. MÉSZÁROS Tamás: A stratégia jövője – a jövő stratégiája, Budapest, Aula, 2002, ISBN: 963 934 571 7
127. NAGY Sándor-PISZTRAI László-TÓTH József-ZIMONYI István: A magyar katonai ellátó (hadtáp) szolgálat története, Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1984
128. PATAKI Béla: A technológia menedzselése, Budapest, Typotex Kiadó, 2005, ISBN: 9639548707
129. PERJÉS Géza: Zrínyi Miklós és kora, Budapest, Osiris Kiadó, 2002
130. POHL Árpád – SZÁSZI Gábor (Szerk.): Közszolgálati logisztika, Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2013, ISBN 978 615 5344 374
131. PORTER, Michael E.: Versenystratégia, Budapest, Akadémia Kiadó, 2006, ISBN: 978 963 058 349 6

132. PREZENSZKI József: Logisztika I (Bevezető fejezetek), Budapest, Budapesti Műszaki Egyetem Mérnöktovábbképző Intézet, 2004, ISBN: 963 431 796 0
133. PREZENSZKI József: Logisztika II (Módszerek, eljárások), Logisztika Fejlesztési Központ, 1999, ISBN: 963 036 7408
134. PREZENSZKI József: Logisztika, Budapest, BME, 2000. ISBN: 963 431 564 X
135. RESPERGER István – KIS ÁLMOS Péter – SOMKUTI Bálint: Aszimmetrikus hadviselés a modern korban, Budapest, Zrínyi, 2013, ISBN 978 963 327 592 4
136. ROBINSON, Linda – MILLER, Paul D. – GORDON IV, John – DECKER, Jeffrey – SCHWILL, Michael – COHEN, Raphael S.: Improving Strategic Competence – Lessons from 13 years of war, Santa Monica, California, RAND Corporation, 2014, ISBN 9780833087751
137. RUSHTON, Alan – CROUCHER, Philip – BAKER, Peter: The handbook of logistics & distribution management, London, The Charactered Institute of Logistics and Transport (UK), 2010, ISBN 978 074 945 7143
138. RYAN, Mike – MANN, Cris – STILWELL, Alexander: A világ különleges katonai alakulatai, Budapest, Ventus Libro, 2003, ISBN 963 863 338 7
139. SALAMONNÉ HUSZTY Anna: Jövőkép és stratégiaalkotás, Budapest, Kossuth Kiadó, 2000, ISBN 963 094 194 5
140. SALAMONNÉ HUSZTY Anna: Vállalati Stratégia, Budapest, Általános Vállalkozási Főiskola, 2002
141. SZABÓ Miklós: A Magyar Királyi Honvéd Légierő a második világháborúban, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1987, ISBN: 9633263662
142. SZEGEDI Zoltán – Logisztika menedzsereknek, Budapest, Kossuth, 1999, ISBN: 963 094 107 04
143. SZEGEDI Zoltán – PREZENSZKI József: Logisztika – menedzsment (Harmadik kiadás), Budapest, Kossuth Kiadó, 2005, ISBN: 963 094 777 3

144. SZEGEDI Zoltán (Szerk.): Logisztika menedzsment esettanulmányok, Budapest, Kossuth, 2008, ISBN 978 963 095 792 2
145. TAMASKA László - RÉDEY Ákos - VIZI Szilárd: Életciklus elemzés készítése, k.h.n., Veszprémi Egyetem Környezetmérnöki és Kémiai Technológia Tanszék, 2001, ISBN: 963 00 6829 X
146. TURCSÁNYI Károly - HEGEDŰS Ernő: Légideszant II, Debrecen, Püldo Kiadó, 2011, ISBN 978-963-249-124-0

A témához kapcsolódó értekezések

147. BERACZKAI Antal: A nemzetközi terrorizmus elleni harcban részt vevő szövetséges és magyar katonai biztonsági erők felkészítése és műveleti tevékenysége, Budapest, ZMNE, 2010, Doktori (Phd) értekezés
148. FORGÁCS Balázs: Napjaink hadikultúrái (A hadviselés elmélete és fejlődési tendenciái a modern korban), Budapest, ZMNE, 2009, Doktori (Phd) értekezés
149. FORRAY László: A különleges műveleti zászlóalj kiképzésének, felkészítésének és felszerelésének fejlesztési lehetőségei, Budapest, ZMNE, 2009, Doktori (Phd) értekezés
150. HAUSNER Gábor: Zrínyi Miklós és a hadtudományi irodalom Magyarországon a 17. században, Budapest, ZMNE, 2008, Doktori (Phd) értekezés
151. KESZTHELYI Gyula: A hatásalapú műveletek a logisztikával szemben támasztott újszerű kihívásai, Budapest, ZMNE, 2008, Doktori (Phd) értekezés
152. KOVÁCS Csaba: A különleges műveleti erők helye, szerepe és tevékenysége a 21. század katonai műveleteiben, Budapest, ZMNE, 2007, Doktori (Phd) értekezés
153. MURINKÓ Attila: A különleges helyzetekre történő felkészítés szükségességéről és hazai megvalósíthatóságának lehetősége a Portyázó tanfolyam keretén belül, Budapest, ZMNE, 2007, Doktori (Phd) értekezés
154. PORKOLÁB Imre: A különleges műveleti erők szerepe az aszimmetrikus kihívásokból adódó katonai feladatok tükrében, különös tekintettel a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre, Budapest, ZMNE, 2008, Doktori (Phd) értekezés
155. RESPERGER István: A fegyveres erők megváltozott feladatai a katonai jellegű fegyveres válságok kezelése során, Budapest, ZMNE, 2001, Doktori (Phd) értekezés

156. TOMOLYA János: A NATO új kihívásainak hatása a magyar honvédség szárazföldi haderő csapatainak vezetésére, irányítására és a törzsek kialakítására, Budapest, ZMNE, 2009, Doktori (Phd) értekezés

A témához kapcsolódó logisztikai témát feldolgozó értekezések

157. BÁTHY Sándor: A Magyar Honvédség háborús anyagi biztosításának új rendszere a védelmi koncepció figyelembevételével, MH Anyagi Technikai Főcsoportfőnökség, 1991, Kandidátusi értekezés
158. ESTÓK Sándor: A katonai és civil ellátási lánc fejlődésének lehetőségei nemzetközi környezetben, Budapest, ZMNE, 2011, Doktori (Phd) értekezés
159. LAKATOS Péter: Hazai polgári logisztikai potenciál védelmi célú igénybevételének aspektusai, különös tekintettel a Logisztikai Szolgáltató Központok lehetőségeire, Budapest, ZMNE, 2008, Doktori (Phd) értekezés
160. POHL Árpád: A Magyar Honvédség és az Osztrák Szövetségi Haderő logisztikai rendszerének összehasonlítása, Budapest, ZMNE, 2008, Doktori (Phd) értekezés
161. TREMBECZKY László: Az outsourcing működése, lehetőségeinek kihasználása a Honvédelmi Minisztérium – Magyar Honvédség gazdaságosabb ellátása érdekében, Budapest, ZMNE, 2007, Doktori (Phd) értekezés
162. VENEKEI József: A katonai logisztikai ellátási lánc koncepció fejlesztésének és alkalmazásának lehetőségei a Nemzeti Közszolgálati Egyetem alap-és mesterszakjainak multinacionális gyakorlati képzési programjaiban, Budapest, NKE, 2015, Doktori (Phd) értekezés

Jegyzet, tanulmány, egyéb kiadvány

163. BALOG Fatime – FEKETE Csanád – NÉMETH András – NÉMETH József Lajos: A hibrid hadviselés különös tekintettel a mobil kommunikációra, Hadmérnök, 2015, 4. szám,
164. BALTAVÁRI Tamás: A Magyar Honvédség rendeltetése, helye, szerepe az ország védelmében, a honvédséggel szembeni új kihívások a XXI. Században,

165. BARANYI Ferenc – LENGYEL András: A Magyar Honvédség logisztikai rendszere, működési rendje, és fejlesztési irányai - Tanulmány, k. h. n., ÖLTP, 2003, (Az integrál tudományszervező tanács 2003 évi pályázatára beküldött tanulmány)
166. BÁTHY Sándor – CSABAI Károly: Katonai logisztika szervezeti fejlődése, Budapest, ZMNE, 2004, Tanulmány
167. BUDAI Ádám: Magyarország regionális érdekérvényesítési lehetőségei a Smart Defence koncepció keretében, Budapest, NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések, 2013/14,
168. CLAUSEN Uwe – TEN HOMPEL Michael – MEIER J. Fabian: Efficiency and Innovation in Logistics – Proceedings of the International Logistics Science Conference (ILSC), Dortmund, Springer, 2013, e-book ISBN 978 331 901 3787
169. DERZSÉNYI Attila: Katonai beszerzés I. A közbeszerzés, beszerzés rendszere, Hadmérnök, 2014, IX/1, pp 25 – 39.
170. FLEISCHHACNER Ferenc: A terrorizmus elleni küzdelmek logisztikai támogatása - Tanulmány, Budapest, k. h. n. , 2006, (A kiadvány elérhető a ZMNE Repülőtisztai Intézet Jobbik István gyűjtemény állományegységében, Szolnokon. Raktári jelzet: 323 F 64)
171. FODOR Árpád: Az értékelemzés (value engineering) alkalmazása a honvédelem fejlesztési tevékenységében. in Katonai Logisztika, 2012/3, ISSN 1789-6398, pp 20-24.
172. FORRAY László: A magyar honvédség különleges műveleti képessége, a katonai erők alkalmazásának keretei között, Budapest, Hadtudományi Szemle 5. évfolyam, 1-2 szám, 2012
173. GÁSPÁR Tibor: Adalékok a magyar honvédség logisztikai ellátó központ történetéhez, Katonai Logisztika, 2015, 2. szám
174. GERŐCS Imre: A Magyar Honvédség különleges műveleti képesség múltja, jelene, Budapest, Hadtudományi Szemle, 2012
175. GÖCZE István: A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai, ZMNE, Katonai Stratégiai Tanszék, Budapest, 2010, Tanulmány
176. GULYÁS Attila: Különleges műveleti erők vezetésének és irányításának támogatási aspektusai, Kézirat
177. HEGEDŰS Ernő – TURCSÁNYI Károly: A légideszant és a légi szállítású csapatok fejlődésének vizsgálata a mai elgondolások tükrében, Repüléstudományi

- Közlemények, 2006, URL:
http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2006_cikkek/hegedus_erno_turcsanyi_karoly.pdf, Letöltve: 2014. január 25.
178. Horváth Attila 2016., Szegedi, Zoltán: Ellátási lánc-menedzsment. Kossuth Kiadó, Budapest, 2012. 259 p.
179. HORVÁTH Attila: Ajánlások a katonai logisztika történetének tanulmányozásához. In: Horváth Attila (szerk.) 51 év a katonai logisztika szolgálatában. Tanulmánykötet. Kézirat. Budapest, 2016.
180. HORVÁTH Attila: Az ellátási lánc, mint kritikus infrastruktúra (létfontosságú rendszerelem), In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.), Humánvédelem - békeművelési és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése. 791 p. , Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, 2016. pp. 550-614, ISBN:978-615-5305-35-1
181. ISASZEGI János: A honvédség részvétele a nemzetközi békeműveletekben – Tények, lehetőségek, tapasztalatok, URL:
http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2005/4/2005_4_14.html, Letöltve: 2015. január 2.
182. IVÁNCSIK Imre: Egy újabb védelmi felülvizsgálat szükségessége Magyarországon, Hadtudományi Szemle, 2011, 4/3 szám
183. JOBBÁGY Zoltán: Clausewitz és a kaméleon színe (Az aszimmetrikus hadviselés), Hadtudomány, 2015, XXV. évfolyam 2015 évi elektronikus lapszám, ISSN 1588-0605
184. KERN Tamás, A rendszerváltás utáni haderőreform kísérletek, Századvég műhelytanulmányok,2009,
185. KOÓS Gábor – SZTERNÁK György: A hibrid fenyegetések, és a hibrid háború jellemzői – orosz szakértők szerint, Kézirat
186. KOÓS Gábor – SZTERNÁK György: A katonai műveletek új formája – a hibrid műveletek. in Szakmai Szemle A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat tudományos - szakmai folyóirata, Budapest, 2015/1, ISSN: 17851181
187. KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid: A”Pezsgős” hadművelet, avagy a szövetségesek Dél – Franciaországi műveletei 1944. augusztus 15 és szeptember 14 között, Hadtudományi Szemle, Budapest, 2014, 7. évfolyam 2. szám, ISSN 2060-0437

188. KOVÁCS Zoltán – PATÓ Gáborné Szűcs Beáta: Logisztikai tevékenységek, Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008, 20297- 4 /2007-SZMM
189. KŐSZEGVÁRI Tibor: A 21. század vilásképe és veszélyei, Hadtudomány 2002, 4. szám,
190. KŐSZEGVÁRI Tibor: A hadtudomány fejlődése az ókortól a 21. századig, Budapest, ZMNE, 2008, Egyetemi tansegédlet
191. KŐSZEGVÁRI Tibor: A különleges katonai műveletekről, Hadtudomány, 2006, 1-2. szám,
192. KŐSZEGVÁRI Tibor: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai I-II. rész, Budapest, ZMNE, 2003, Egyetemi jegyzet
193. KŐSZEGVÁRI Tibor: Hadviselés a 21. században (elképzelések, elvek, erők, eszközök), Budapest, ZMNE, 1998, Egyetemi jegyzet
194. KRAJNC Zoltán: Az aszimmetrikus hadviselés, fenyegetés alapkérdései, Repüléstudományi Közlemények, 2008, pp. 1-7, ISSN 1789-770X
195. LENGYEL András: A katonai logisztikai rendszer aktuális kérdései a haderő átalakítása után. Katonai Logisztika, 2009/1, pp 25-45. URL: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00067/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2009_1_025-045.pdf
196. LUKÁCS László - DEÁK Ferenc - HAVASI Zoltán: A Magyar Műszaki Kontingens SFOR Feladatai, URL: <http://193.224.76.2/downloads/konyvtar/digitgy/20012/eloadas/lukacs.html>, Letöltve: 2014. szeptember 2.
197. Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája, Budapest, Honvédelmi Minisztérium, 2012
198. MÁK György –HUGYECZ György: A Honvédelmi Minisztérium és háttérszervezetei alakulása 1989-től napjainkig, URL: <http://www.honvedelem.hu/files/9/4954/11.pdf>
199. MTA Doktori Tanács: Tudományági nomenklatúra.
200. NATO logisztikai kézikönyv-NATO Logisztikai Vezetők Értekezletének Titkársága, NATO Központ, Brüsszel, 1997

201. NÉMETHI Csanád: A különleges erők jelentősége a múltban és a jelenben. A magyar honvédség különleges műveleti képessége, Budapest, Hadtudományi Szemle, 2012/5, 1-2. szám, ISSN 2060-0437
202. PADÁNYI József: A Magyar Honvédség lehetőségei a terrorizmus elleni harcban, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005, IX. évfolyam, 3. szám,
203. PAPP Andrea: A XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezet kiadásainak alakulása a 2005 – 2013 közötti időszakban, Hadtudományi Szemle, 2015/3
204. PATAKI Béla: A technológia menedzselése, Budapest, Typotex Kiadó, 2005, ISBN: 9639548707
205. PORKOLÁB Imre: A hadviselés adaptációja: harc az emberi elméért, Hadtudományi Szemle, 2014, 3. szám
206. PORKOLÁB Imre: Az innováció hatása a hadviselésre, Hadtudomány, 2016, 1-2 szám
207. PORKOLÁB Imre: Hibrid hadviselés: Új hadviselési forma, vagy régi ismerős?, Hadtudomány, 2015, XXV. évfolyam, 3-4. szám, ISSN: 12154121
208. RÉGER Béla: A logisztika kialakulásának története, Logisztikai Évkönyv, Budapest, Nav-Navigátor Kiadó, 1994, ISSN 1218-3849
209. RESPERGER-KAISER-HÁBER: Ugyanaz másképpen –az orosz geopolitika változásai a hidegháború végétől napjainkig. in.: Felderítő Szemle, Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, 2015, XIV. évfolyam 1. szám
210. RONKOVICS József: A 21. század hadviselésének néhány főbb jellemzője, Hadtudomány 2009 1-2, 2009, URL: mhtt.eu/hadtudomany/2009/1_2/057-062.pdf
Letöltve: 2013. március 16.
211. SÁRI Gábor: A katonai logisztikai rendszer átalakításának hatásai a logisztikai szakkiképzésre, Honvédségi Szemle, 142. évfolyam, 2014/5 szám
212. Stratégia-alkotási kézikönyv –A Kormányzati Stratégia-alkotási Követelményrendszer (KsaK) alapján, Felsőoktatási Műhely folyóirat, Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. és az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának közös kiadványa, 2008, ISSN: 178 91922,
213. SZENES Zoltán: A békefenntartás hatása a magyar haderőre, URL: http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2006/3/2006_3_1.html, Letöltve 2015. január 21.

214. SZIGETI Lajos: A haderő szervezésének elméleti kérdései, Budapest, ZMNE BJKMK, 2004, Egyetemi jegyzet
215. SZTERNÁK György – KISS Zoltán László: Vázlat a terrorizmus szociológiai aspektusainak vizsgálatához, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005, IX. évfolyam, 3. szám
216. TÁLAS Péter – CSIKI Tamás (szerk.): Magyar biztonságpolitika 1989-2014, Budapest, NKE, 2014, ISBN 978-615-5305-50-4, pp 99-101
217. VARGA Tamás: Különleges Műveleti erők nemzetközi környezetben történő alkalmazásának logisztikai aspektusai I. (Műveleti tervezés –alkalmazás előkészítés), URL: http://www.pstc.hu/rovatok/tanulmanyok/tanulmanyok/VTszds_KM.pdf,
218. VAUVER Viktor: A NATO művelet ellátási lánc menedzsment III. Katonai Logisztika. 20. évfolyam, 2012, 2. szám,
219. VENEKEI József: Az ellátási lánc kialakulása, fejlődése a polgári és a katonai logisztikaelméletében és gyakorlatában, Hadmérnök, VIII. Évfolyam, 2. szám, 2013
220. VENEKEI, József: NATO logisztika és a NATO műveleti támogatási lánc menedzsment. Hadmérnök, VII. évfolyam, 2012, 4. szám
221. ZSIBORÁS János: A HM HVK Logisztikai Csoport főnökség megalakulása és jelenlegi helyzete (történelem és valóság), Katonai Logisztika, 10. évfolyam, 1 szám, 2002

A témához kapcsolódó idegen nyelvű tanulmányok

222. ABBASZADEH, Nima – CROW, Mark – EL-KHOURY, Marianne – GANDOMI, Jonathan – KUWAYAMA, David – MACPHERSON, Christopher – NUTTING, Meghan – PARKER, Nealin – WEISS, Taya: Provincial Reconstruction Teams – Lessons and Recommendations, Princeton University, Woodrow Wilson School of Public and International Affairs, 2008, URL: <http://www.drworley.org/NSPcommon/Nation%20Building/Implementation-Level/2008,01%20WWS%20PRTs.pdf>
223. ANDERSON, Gary: A ThirdWay in Afghanistan, Small Wars Journal, 2010 április, URL: <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/a-third-way-in-afghanistan>
224. Army 2020 and beyond – Sustainment White Paper Globally Responsive Sustainment – Globally Responsive Sustainment, Combined Arms Support Command, Fort Lee, Virginia, 2013,

225. Army 2020 and Beyond – Sustainment whitepaper, Globally Responsive Sustainment, k. h. n. , 2013
226. ARQUILLA, John: The New rules of War, Foreign policy, 2012, szeptember, URL: http://www.foreignpolicy.com/articles/2010/02/22/the_new_rules_of_war
227. BOYLE, MICHAEL J.: Docounterterrorism and counterinsurgency go together?, International Affairs, 2010, pp 333-353, URL: http://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/International%20Affairs/2010/86_2boyle.pdf
228. BURRIS, Bradford M.: Army special operations forces professional military education for the future, Naval Post graduate School, Monterey, California, 2010, URL: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a524503.pdf>.
229. CHESIRE, David K.: CONTROL OVER THE NILE: IMPLICATIONS ACROSS NATIONS, Naval Post graduate School, Monterey, California, 2010, URL: http://edocs.nps.edu/npspubs/scholarly/theses/2010/Jun/10Jun_Cheshire.pdf.
230. CHHOEUNG, Varman S. – MACHIELA, Chad T.: BEYOND LAWRENCE: ETHNOGRAPHIC INTELLIGENCE FOR USSOCOM, Naval Post graduate School, Monterey, California, 2009,
231. CONNABLE, Ben – LIBICKI Martin C.: How Insurgencies end, RAND – National Defense Research Institute, 2010, ISSN: 978-0-8330-4952-0, URL: <http://www.rand.org/pubs/monographs/MG965.html>.
232. COUCH, Dick: Suasoponte – The Forging of a Modern American Ranger, New York, Penguin Group (USA) Inc., 2012, ISBN: 978-0-425-24758-7
233. DAVIS, Paul K. – CRAGIN, Kim (Szerk.): Social Science for Counterterrorism- Putting the Pieces Together, RAND – National Defense Research Institute, 2009, ISBN 978-0-8330-4706-9,
234. DECKER, Brian E. – THOMAS Phillip W.: Inducing alignment: the dynamic impact of repression and mobilizing structures on population support, Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2009
235. DYEKMAN, Gregory J.: Security cooperation: A key to the challenges of the 21st century, Peacekeeping and stability operations institute and strategic studies institute, 2007
236. FABIAN Sandor: Professional Irregular Defence Forces: The other side of the COIN. URL:

http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/7338/12Jun_Fabian.pdf?sequence=1,
Letöltve 2014. május 2.

237. FABIAN, Sandor: Hybrid Warfare Revisited URL:
<file:///C:/Users/J%C3%A1nos/Downloads/Hybrid%20Warfare%20Revisited%20-%20globalECCO.htm>, Letöltve: 2015. október 28.
238. FLEMING, Brian P.: The Hybrid Threat Concept: Contemporary War, Military Planning and the Advent of Unrestricted Operational Art, URL:
<http://cgsc.contentdm.oclc.org/utills/getdownloaditem/collection/p4013coll3/id/2752/filename/2753.pdf>
239. FORSBERG Carl: Politics and Power in Kandahar, Washington, DC, Institute for the Study of War, 2010,
240. FREIER, Nathan: The new balance: limited armed stabilization and the future of U.S. landpower, Peacekeeping and stability operations institute and strategic studies institute, 2009,
241. GATES, Robert M.: Helping Others Defend Themselves - The future of US Security Assistance, Foreign Affairs, 2010,
242. GAVRILIS, James A.: A Model for Population - Centered Warfare: A Conceptual Framework for Analyzing and Understanding the Theory and Practice of Insurgency and Counterinsurgency, Small Wars Journal, 2009 május, URL:
<http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/a-model-for-population-centered-warfare>.
243. GILL, Clair: SOF: A Joint Force Integrator, Joint Forces Staff College, Joint Advanced Warfighting School, 2007,
244. HAMMES, Thomas X.: Insurgency: Modern Warfare Evolves into a Fourth Generation, Institute for National Strategic Studies, National Defense University, 2005,
245. Joint Special Operations University, Strategic Studies Department: Special Operations Forces Interagency Counterterrorism Reference Manual, Second Edition, 2011, ISBN 1-933749-55-5
246. MAREY, O., BENTAHAR, J., KHOSRO SHAHI-ASL, E., SULTAN, K., & DSSOULI, R.: Decision making under subjective uncertainty in argumentation, Journal of Ambient Intelligence and Humanized Computing, 2015/3, ISSN: 1868-5145

247. MAXWELL, David S.: Why Does Special Forces Train and Educate for Unconventional Warfare?, Small wars journal, 2010, URL: <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/why-does-special-forces-train-and-educate-for-unconventional-warfare>.
248. MELILLO, Michael R.: Outfitting a Big-War Military with Small - War Capabilities, U.S. Army Professional Writing Collection, 2006, URL: http://www.army.mil/professionalWriting/volumes/volume4/october_2006/10_06_3.html.
249. METZ, Steven – MILLEN, Raymond: Insurgency and counterinsurgency in the 21st century: reconceptualizing threat and response, Strategic Studies Institute, 2004,
250. MURRAY, Williamson: Strategic Challenges For Counterinsurgency and The Global War On Terrorism, Strategic Studies Institute, 2006, ISBN 1-58487-247-0, URL: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/ssi/strat_challenge_coin_gwot.pdf.
251. YOHO, Keenan D.: The Global SOF Network: Posturing Special Operations Forces to Ensure Global Security in the 21st Century, Journal of Strategic Security, 7, no. 2, 2014, ISSN: 1944-0464

8. AZ ÉRTEKEZÉS ÁBRÁI

1.	számú ábra: A különleges műveleti parancsnokságok hadszínterenként	40.	oldal
2.	számú ábra: A logisztika hangsúlyának változásai	44.	oldal
3.	számú ábra: A Porter féle értéklánc	48.	oldal
4.	számú ábra: A NATO műveleti támogatási lánc	51.	oldal
5.	számú ábra: A logisztikai szervezeti átalakulások a Logisztikai Központ létrejöttével	64.	oldal
6.	számú ábra: A különleges műveleti erők feladatrendszere	77.	oldal
7.	számú ábra: A magyar különleges műveleti képesség összetevői	84.	oldal
8.	számú ábra: Az erőszakos behatolás	88.	oldal
9.	számú ábra: Vezetési rendszer elvi vázlata (változat)	90.	oldal
10.	számú ábra: Az Egyesült Államok különleges erőinek nyílt műveletei	91.	oldal
11.	számú ábra: A Különleges Műveleti Parancsnokság irányítása alá tartozó KM szervezetek	92.	oldal
12.	számú ábra: A Szárazföldi Haderőnem Különleges Műveleti Parancsnokság főbb alárendelt szervezetei és előljáró parancsnoksága	94.	oldal
13.	számú ábra: A Szárazföldi Haderőnem Különleges Erők Parancsnoksága, közvetlen alárendelt egységei és alegységei	96.	oldal
14.	számú ábra: A különleges erők szervezeti felépítése csoport szintig bezárólag	97.	oldal
15.	számú ábra: A különleges műveleti erők alkalmazhatósága	98.	oldal
16.	számú ábra: A különleges erők a katonai műveletek egyes időszakaiban	99.	oldal
17.	számú ábra: Az MH 2. Különleges Rendeltetésű Ezred Támogató századának felépítése	111.	oldal
18.	számú ábra: A magyar különleges erők támogató rendszere	115.	oldal

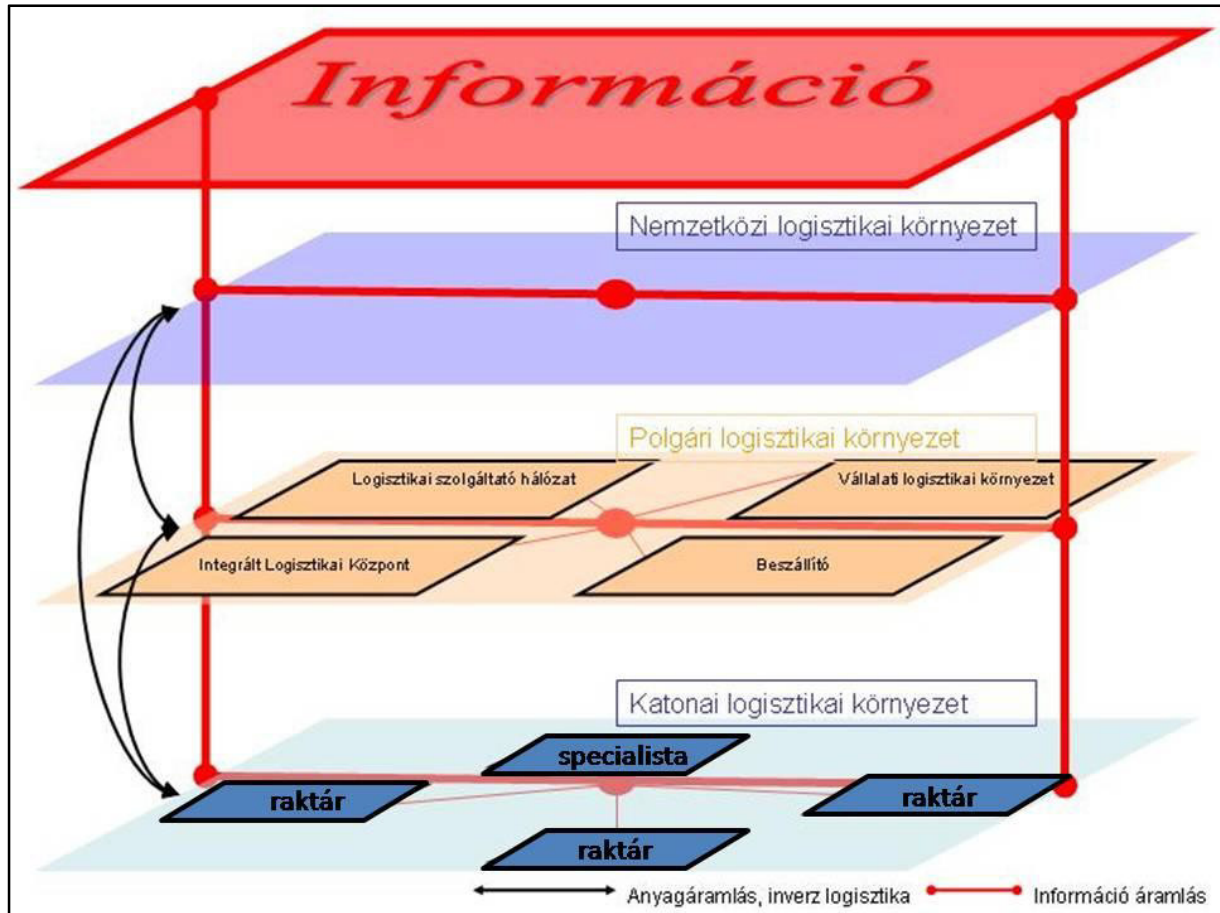
19.	számú ábra:	Az NTE szervezeti felépítése a tizedik váltásban	116.	oldal
20.	számú ábra:	A különleges erők támogatására ható összhaderőnemi szintű doktrínák rendszere	128.	oldal
21.	számú ábra:	A szárazföldi haderőnem doktrínális rendszerének felépítése	136.	oldal
22.	számú ábra:	A különleges erők hadszíntéri támogató rendszere (változat)	142.	oldal
23.	számú ábra:	Az 528. Támogató Dandár műveleti szinteken átívelő különleges művelet specifikus feladatrendszere	144.	oldal
24.	számú ábra:	Az 528. Támogató Dandár szervezeti struktúrája	145.	oldal
25.	számú ábra:	A támogató zászlóalj felépítése	148.	oldal
26.	számú ábra:	A különleges műveleti zászlóalj támogató század szervezeti felépítése	152.	oldal
27.	számú ábra:	A különleges erők támogató rendszere, környezete	153.	oldal
28.	számú ábra:	A különleges műveleti támogatási doktrína lehetséges helye a hierarchiában	161.	oldal
29.	számú ábra:	A különleges műveleti támogatás pillérei	165.	oldal
30.	számú ábra:	A különleges művelet specifikus logisztikai keresztképzés helye a KFKO rendszerében	170.	oldal
31.	számú ábra:	A vállalkozói, és az adaptív megközelítés	188.	oldal
32.	számú ábra:	Az ideális termékélet görbe	190.	oldal
33.	számú ábra:	A különleges műveleti képesség elhelyezése életgörbén	195.	oldal
34.	számú ábra:	A különleges művelet specifikus logisztika várható hatása a különleges műveleti képességre	197.	oldal
35.	számú ábra:	A stratégia fejlesztés folyamata, az elvégzett lépések	199.	oldal

9. AZ ÉRTEKEZÉS TÁBLÁZATAI

1. számú táblázat:	A logisztikai támogatás alapelvei, és a különleges művelet specifikus támogatási követelmények összehasonlítása	121.	oldal
2. számú táblázat:	A logisztikai követelmények különleges erőkre gyakorolt hatása	123.	oldal
3. számú táblázat:	Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnemek különleges műveleti képességelemek, és a magyar különleges műveleti képességelemek összehasonlítása	159.	oldal
4. számú táblázat:	Az MH logisztikai rendszerének, a különleges műveleti követelményekre adott válaszai, a levonható következtetések	176.	oldal
5. számú táblázat:	Az egyes stratégiák hatása a különleges erőkre	193.	oldal
6. számú táblázat:	A hadviselés és a piaci verseny célkitűzéseinek összehasonlítása	203.	oldal
7. számú táblázat:	A Design iskola stratégiai tervezési lépéseinek, és a magyar stratégiai döntéshozatal tervezési lépéseinek összehasonlítása	203.	oldal

10. MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

1. melléklet: A különleges művelet specifikus ellátási hálózat

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

Kitekintés külföldi különleges műveleti erőkre

Ebben a mellékletben alapvetően olyan országok különleges alakulatainak rövid bemutatására vállalkozom, melyek Magyarországhoz hasonló biztonsági helyzetben vannak, vagy hasonló nagyságú haderővel rendelkeznek. Az alfejezet témájának tárgyalását korlátok közé szorítja az információk hozzáférhetősége, és azok közölhetősége. Ez az oka annak, hogy az egyes országok speciális rendeltetésű erőit rövid terjedelemben tárgyalom. A kis terjedelmű nyílt forráson alapuló kitekintés neves szakértők elemzéseiben is előfordul,⁶⁸⁷ ezért úgy gondolom az alfejezet a csekély terjedelem ellenére is emeli értekezésem színvonalát.

Az adatfeltárás-, és elemzés alatt figyelemre méltó logisztikai támogatáshoz kapcsolható összefüggésre bukkantam európai hatalom speciális rendeltetésű egységeinél is. Ez az oka annak, hogy francia katonai szervezetet is tárgyalok, annak ellenére, hogy a fenti meghatározásba az ország nem illeszthető.

Ausztria – „Kobra” Csendőr Műveleti Kommandó,⁶⁸⁸ Vadász kommandó⁶⁸⁹

A szervezet jogelődjét 1973-ban hozták létre, palesztin terroristák féken tartására, akik fenyegetést jelentettek az Ausztriában élő, vagy akár azon átutazó zsidó vallású emigránsok számára. Az egyre nagyobb méreteket öltő európai terrorizmusra válaszul az egység 1978-ban elnyerte maihoz leginkább hasonlító szervezeti felépítését. Szoros kapcsolatot alakítottak ki a német GSG-9-el, és az izraeli társ szervezetekkel, mellyel megalapozták a világszínvonalú feladat végrehajtást. Az egység műveleti képessége épületharcban, és kötéltechnikában kiemelkedő. A Vadász kommandó önkéntesei közelharcra, ejtőernyőzésre, alpesi műveletekre, és robbantás technikákra, is kiképzettek.⁶⁹⁰

Belgium – Különleges Felderítőcsapatok,⁶⁹¹ Különleges Intervenciós Század⁶⁹²

⁶⁸⁷ BODA József: Nemzetközi kitekintés, mélységi felderítő alakulatok a világban, In: ÁRVAI Zoltán: Legendák és titkok katonái - A mélységi felderítés története, Budapest, Zrínyi, 2012, ISBN 978 963 327537 5, pp 249-266.

⁶⁸⁸ Gendarmerieeinsatzkommando „Cobra”

⁶⁸⁹ Jagdkommando

⁶⁹⁰ RYAN, Mike – MANN, Cris – STILWELL, Alexander: A világ különleges katonai alakulatai, Budapest, Ventus Libro, 2003, ISBN 963 863 338 7, p 13 -14

⁶⁹¹ Équipes Spécialisées de Reconnaissance (ESR)

A különleges felderítőcsapatokat 1961-ben alapították, mélységi felderítési feladatok ellátása érdekében. A kormány a szervezet létezését tagadta, habár olyan bevetéseken is részt vettek Szarajevóban, Ruandában, Szomáliában, melyek aztán nagy nyilvánosságot kaptak. Az alakulatot 1994-ben hivatalosan feloszlatták, volt állománya a felderítő kiképzésben kapott szerepet. A Különleges Intervenciók Százada az 1972-es müncheni olimpia után szerveződött, terrorista ellenes feladatok ellátására. A katonai szervezet megelőző tevékenységként definiálja működését, de rendkívül agresszív aktív műveleteket képes vezetni.⁶⁹³ A belga haderő átszervezését követően, 2003 óta a belga különleges erők elemei a szárazföldi parancsnokság alárendeltségébe tartoznak.⁶⁹⁴ A haderőnem támogatását három logisztikai zászlóalj végzi (4. Bataillon Logistique Marche-en-Famenne, 18. Bataljon Logistiek Leopoldsburg, 29. Bataillon Logistique Grobbendonk)⁶⁹⁵

Az egység Belgium fő csapásmérő ereje. A dandár harctámogató alegysége ejtőernyős és felderítő képességgel is rendelkezik. A kiképzés a második világháborúban megalapozott belga – brit SAS hagyományokat ápolja. A létszám csupán hidegháború után csökkent a jelenlegi háromezer főre, az egység a második világháború után teljes háborús létszámmal működött. A leghíresebb műveletét az egység Belga – Kongóban hajtotta végre, nyolcszáz túszt kiszabadítva.⁶⁹⁶ A kötelék része az Euro-hadtestnek,⁶⁹⁷ mely a Szövetséges Gyorsreagálású Csapatokhoz⁶⁹⁸ tartozik. Keretnemzeti kötelezettségének Belgium dandár erővel tesz eleget,⁶⁹⁹ a francia, német, luxemburgi, és spanyol haderő mellett.⁷⁰⁰

Svájc – FSK 17

A hetvenes évek elején a légierő alárendeltségében alakult ejtőernyős alegység – a Légierő Ejtőernyős Gránátos⁷⁰¹ - feladatai kibővülése után a mélységi felderítő feladatokat is ellátja a svájci haderőben. A három csoport nagyságú különleges erő akár kis csoportokban is képes

⁶⁹² Esquadron Special d'Intervention

⁶⁹³ RYAN– MANN – STILWELL, p 14 - 15

⁶⁹⁴ Special Forces Group - Belgium. Forrás: <http://www.sfg.be/index.php/en/2013-02-22-16-10-51/pegasus/137-the-special-forces-group>, Letöltve: 2015. január 27.

⁶⁹⁵ 29 Bataillon Logistique. Forrás: <http://www.mil.be/fr/unites/29-bataillon-logistique>, Letöltve: 2015. január 27.

⁶⁹⁶ RYAN– MANN – STILWELL, p 196

⁶⁹⁷ A belga fegyveres erők modernizálási terve 2000-2015.

Forrás: <http://www.zmne.hu/Forum/02szept/belga.htm>, Letöltve: 2015. február 6.

⁶⁹⁸ Allied Rapid Reaction Corps - ARRC

⁶⁹⁹ Eurocorps. Forrás: <http://www.eurocorps.org/>, Letöltve: 2015. február 6.

⁷⁰⁰ Allied Rapid Reaction Corps. Forrás: <http://www.rrc.nato.int/alliedrapidreactioncorps/rrc-in-nato.aspx>, Letöltve: 2015. február 6.

⁷⁰¹ Fallschirm Grenadiers

működni 4 – 4 fővel. A felépítés leginkább az SAS felépítéséhez közelít a legjobban. A szakírók az egység nevéhez kötik a „Taktikai Gyémánt”⁷⁰² nevű behatolási módszer kidolgozását.⁷⁰³ A szervezet, és a különleges műveleti parancsnokság, mintegy 40 - 90 fővel teljesít szolgálatot az svájci összhaderőnemi parancsnok vezetésével. A támogató elem század erejű.⁷⁰⁴

Dánia - Vadászcsapatok⁷⁰⁵

Az egységet 1961-ben alakították, mint elit rohamosztagot, ám napjainkban a terrorelhárítás szintén a feladatai közé tartozik. A bevethető erő mintegy száz fő, mely kiegészül a támogató személyzettel. Az alegység szorosan együttműködik az SAS-el, és az US Rangers állományával.⁷⁰⁶ A katonai szervezet a szárazföldi haderőnem alárendeltségében teljesít szolgálatot. A haderőnem logisztikai támogatási rendszere felettébb figyelemre méltó. A szervezetben találunk logisztikai dandárt, és nemzetközi logisztikai központot. A logisztikai dandár úgy a szárazföldi haderőnem, mint a teljes fegyveres erő támogatásáért felel.⁷⁰⁷ Az ország valamennyi különleges erejét a különleges műveleti parancsnokság koordinálja.⁷⁰⁸

Hollandia – Különleges Harci Egység⁷⁰⁹

A főleg terrorelhárításra alkalmazott egység alkalmi jellegű, a feladat végrehajtás időszakában tart össze. Az önkéntesek többsége holland tengerészgyalogos, ötfős alegységekbe szervezve. A közvetlen műveleteket pszichológus segíti, segítve a túszejtési esetek megoldását. Az egységet a szerb fegyverszállítási embargó ellenőrzésére, hajók átkutatására a válságkövetbe telepítették, de a bevetésükről nyílt források nem állnak rendelkezésre.⁷¹⁰ Napjainkban a holland szárazföldi haderőnem különleges alakulata⁷¹¹ a különleges felderítés, a közvetlen

⁷⁰² Gyors behatolást, és visszatérést biztosító eljárás, melynek lényege az egymás folyamatos fedezése az aktív művelet során.

⁷⁰³ RYAN– MANN – STILWELL, p 17

⁷⁰⁴ Schweizerarmee - organisation.

Forrás: <http://www.vtg.admin.ch/internet/vtg/en/home/schweizerarmee/organisation/fsta/ksk.html>, Letöltve: 2015. január 27.

⁷⁰⁵ Jeagerkorpset

⁷⁰⁶ RYAN– MANN – STILWELL, p 26 - 27

⁷⁰⁷ Forsvaret for Danmark.

Forrás: <http://www2.forsvaret.dk/eng/Organisation/TheDanishArmy/Pages/TheDanishArmy.aspx>, Letöltve: 2015. január 27.

⁷⁰⁸ Forsvaret for Danmark. Forrás: <http://www2.forsvaret.dk/ENG/ORGANISATION/Pages/Organisation.aspx>, Letöltve: 2015. január 27.

⁷⁰⁹ Bijzondere Bijstands Eenheid

⁷¹⁰ RYAN– MANN – STILWELL, p 68

⁷¹¹ Korps Commandotroepen, Forrás: <http://www.defensie.nl/onderwerpen/kct>, Letöltve: 2015. január 29.

műveletek és a katonai segítségnyújtási műveleteiben képes feladatot ellátni.⁷¹² A századokat nyolcfős alegységekből szervezik, közvetlen támogatásuk érdekében egy század erejű logisztikai alegységet hoztak létre.⁷¹³ A szervezet a haderőnem parancsnok közvetlen parancsnoksága alatt áll. A haderőnem támogatásáért Logisztikai Parancsnokság, és Műveleti támogató Parancsnokság felel.⁷¹⁴

Hollandia légi mozgékonyaságú dandárja - hasonlóan a belga modellhez – szintén része az EU Szövetséges Gyorsreagálású Csapatoknak. Az egység felszerelését, eljárásait, feladatrendszerét tekintve gyakorlatilag megegyezik a brit légideszant dandárral. Az egység harctámogatási feladatait aknavető, és műszaki század látja el. A légi szállítást a Holland Légierő taktikai helikopterei biztosítják. A zászlóaljat Boszniában is kipróbálták, az ENSZ biztosításában.⁷¹⁵

Norvégia

Norvégia speciális földrajzi adottságai és geopolitikai helyzete miatt felismerte, hogy a korlátozott katonai képességei nem elegendőek a hagyományos hadviselés folytatásához, számára megfelelőbb a gerilla harcmodor alkalmazása. Az ország elhelyezkedéséből adódik, hogy a különleges egységeknek képesnek kell lenniük a különösen alacsony hőmérsékletben is feladatot végrehajtaniuk, ahol egy évben nyolc hónapot borítja hótakaró a műveleti területet. Az egységek feladata az ellenséges vonalak mögött maradás, szabotázs, bomlasztás. A nehéz terepen való mozgást sítalpakon, és motoros szánokon oldják meg. A sarkvidéki hadviselés mesterei két hétig képesek önálló műveletre utánpótlás fogadása nélkül. A vészhelyzeti utánpótlás⁷¹⁶ légi úton kerül végrehajtásra.⁷¹⁷ Három katonai szervezet áll egy parancsnokság alatt, melyek összesítve ejtőernyős, vadász, különleges vadász képességgel rendelkeznek,⁷¹⁸ a Norvég Különleges Műveleti Parancsnokság vezetésével. A logisztikai

⁷¹² Commando Corps. Forrás: <http://www.defensie.nl/english/organisation/army/contents/units/commando-corps>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷¹³ Dutch Defence Press: The Royal Netherlands Army. Forrás: <http://www.dutchdefencepress.com/?p=1385>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷¹⁴ Organisatiestructuur landmacht.

Forrás: <http://www.defensie.nl/organisatie/landmacht/inhoud/organisatiestructuur>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷¹⁵ RYAN– MANN – STILWELL, p 208

⁷¹⁶ A különleges rendeltetésű alegységek speciális logisztikai ellátásával külön fejezet foglalkozik, ahol az utánpótlás lehetőségei részletesen kifejtésre kerülnek.

⁷¹⁷ RYAN– MANN – STILWELL, p 69

⁷¹⁸ Forsvarets spesialkommando. Forrás: <http://www.fallskjermjeger.no/index.php?page=fallskjermjeger>, Letöltve: 2015. január 29.

támogatást Befogadó Nemzeti Támogató Zászlóalj, Összhaderőnemi Logisztikai Támogató Csoport, és Összhaderőnemi Logisztikai Bázis végzi.⁷¹⁹

Szlovákia – 5. Különleges Műveleti ezred

Északi szomszédunk különleges erői az Összhaderőnemi Parancsnokság közvetlen alárendeltségében látják el feladatukat.⁷²⁰ Az egység alaprendeltetése megegyezik a „A különleges műveleti erők feladatrendszere” című alfejezetben tárgyalt tevékenységekkel. A különleges műveleti csoportok tíz főt számlálnak, felépítésük hasonlít a magyar csoportok felépítéséhez. Az ezred öt csoportot képes alkalmazni. (Négy különleges műveleti csoport, és egy különleges támogató csoport).⁷²¹ A támogatás szervezésért a kiképző és támogató parancsnokság felel,⁷²² melyet ezred erejű alegység hajt végre nemzeti támogató elemmel, javító, szállító, és logisztikai zászlóaljjal.⁷²³

Románia

A román fegyveres erők és a rendvédelmi-, rendészeti szervek állományába több különleges rendeltetésű szervezet tartozik. A haderő valamennyi haderőneme rendelkezik speciális rendeltetésű katonai szervezettel. Emellett tart fenn speciális alakulatot a belügyminisztérium, és a titkos szolgálat is.⁷²⁴ A szárazföldi haderőnem különleges műveleti egysége a 6. Különleges Műveleti Dandár. Az egységbe kettő különleges műveleti, és egy ejtőernyős zászlóalj⁷²⁵ tartozik, melyet közvetlenül támogat egy logisztikai zászlóalj.⁷²⁶ A rendelkezésre

⁷¹⁹ The Norwegian Armed Forces.

Forrás: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fd/temadokumenter/det-norske-forsvaret_engelsk_20131115.pdf, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²⁰ 5. pluk špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka Žilina

Forrás: <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countryslovakia.htm>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²¹ SPECIALUNITS.sk: Špeciálne jednotky Slovenskej republiky. Forrás: <http://www.specialunits.sk/en/5-pluk-specialneho-urcenia/>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²² Slovak Armed Forces. Forrás: <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/sk-armed-forces.htm>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²³ The main tasks. Forrás: <http://mlfpr.mil.sk/6429/>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²⁴ Romania's Special Operations Forces. Forrás: <http://romanianspecialforces.com/>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²⁵ 6th Special Operations Brigade "Mihai Viteazu" Footage | Battle Analysis and War Documentary.

Forrás: <http://www.ovguide.com/6th-special-operations-brigade-mihai-viteazu-9202a8c04000641f8000000000aed743>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²⁶ Batalionul 610 Operatii Speciale "Vulturii"

álló nyílt források szerint az egység független pénzügyi-, infrastrukturális-, logisztikai-, és támogató képességgel rendelkezik.⁷²⁷

Szerbia

A szerb fegyveres erők különleges egysége a Különleges Dandár.⁷²⁸ Az egység nagy hagyományokkal rendelkezik a szabotázs elleni-, terrorista ellenes-, felderítő-, és ejtőernyős műveletekben. Az egységet 2006-ban szervezték újjá, mely így befogadta a 72. Különleges Dandárt, a 63. Ejtőernyős Dandárt, a 82. Tengerészeti Központ és Antiterrorista Egységet. A különleges műveleti feladatokon kívül, az egység részt vesz felkelő ellenes-, hírszerző-, elhárító műveletekben is.⁷²⁹ A dandár mai szervezete magába foglalja a Támogató Zászlóaljat, az Ejtőernyős Zászlóaljat, a Felderítő Zászlóaljat, az Terrorista ellenes Zászlóaljat, és a közvetlen támogatásért felelős Logisztikai Zászlóaljat.⁷³⁰

Szlovénia

Szlovénia különleges rendeltetésű csapatait zászlóalj erejű alegységbe szervezte, mely különleges műveleti századot, harci támogató századot, és kiképző központot működtet.⁷³¹ A haderő támogatásáért, valamint a befogadó nemzeti támogatásért kettő logisztikai ezred felel, melyet dandár szintű szervezet irányít.⁷³²

Franciaország

Az alfejezet bevezetését szigorúan véve az ország nehezen illeszthető a felsorolásba. Európai hatalomról beszélünk, globális képességekkel. Hazánktól jelentősen eltérő a biztonsági helyzete is, azonban az adatfeltárás-, és elemzés után figyelemre méltó összefüggésekre bukkantam. Ezek után úgy gondolom, hogy értekezésem nem nélkülözheti a francia különleges rendeltetésű alegységek elemzését.

⁷²⁷ Batalionul 610 Operatii Speciale "Vulturii".

Forrás: <http://romanianspecialforces.com/vulturii.html>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷²⁸ Специјална бригада / *Specijalna brigada*

⁷²⁹ Army of Serbia - Order of Battle. Forrás: <http://www.globalsecurity.org/military/world/serbia/army-orbat.htm>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷³⁰ Specijalne jedinice. Forrás: <http://specijalne-jedinice.com/Srbija/Specijalna-brigada-Vojske-RS-English.html#sthash.nnp2IncS.dpbs>, Letöltve 2015. január 29.

⁷³¹ Slovenia- Special Operations Unit. Forrás: <http://www.slovenskavojska.si/en/structure/special-operations-unit/>, Letöltve: 2015. január 29.

⁷³² Support Command. Forrás: <http://www.slovenskavojska.si/en/structure/support-command/>, Letöltve 2015. január 29.

Franciaországnak több speciális rendeltetésű katonai szervezet áll rendelkezésére a különleges műveleti, és a terrorista ellenes műveletek végrehajtására. Az első, mely mindenkinek eszébe jut a francia haderőről, és a lehetetlennek látszó katonai feladatok végrehajtásáról a Francia Idegenlégió.⁷³³ A katonai szervezet Franciaország Észak – Afrikai gyarmatainak rendfenntartására alakult 1831 – ben. A harcmodor, a szervezeti felépítés, a gondolkodásmód hihetetlen eredményeket produkált, melynek köszönhetően bevetették a világ számos pontján Franciaország érdekeinek védelmében. A haderő átalakítási hullám 1988 – ban a francia fegyveres erőket is elérte, melynek köszönhetően – angol mintára – professzionális haderő megalakítását tűzték ki célul a hadseregben. Megszűnt a légió több tengeren túli bázisa is, a létszám 7500 főre csökkent. Fontos leszögezni, hogy a katonai szervezet egésze nem különleges rendeltetésű egység, az nem része a különleges műveleti erőknek, ezzel a feladattal a Különleges Műveleti Parancsnokság⁷³⁴ van megbízva. A szervezet, mely magába foglalja a szárazföldi erők, a haditengerészet, a légierő különleges alakulatainak irányítását⁷³⁵ az öböl háború után alakult, az egységes vezetési-, harcászati struktúra, valamint a szállítási kapacitások optimalizálása érdekében. A szárazföldi haderőnem különleges alakulata egy SAS mintájára szervezett ejtőernyős ezredet, egy ejtőernyős képességgel rendelkező felderítő ezredet, és repülő erőket foglal magába.⁷³⁶ Az új szervezeti felépítésnek köszönhetően, a feladatok tervezése-, koordinálása, vezetése hadműveleti szinten tud megvalósulni. Emellett **a szervezet rendelkezik kutató fejlesztő részleggel**, de a civil műveletekkel is kiemelten foglalkozik. A szárazföldi haderőnem különleges alakulata, mely a parancsnoksághoz tartozik, a Különleges Önálló Csoport.⁷³⁷ **Legfőbb feladata az egységnek, hogy összekötő kapocs legyen a parancsnokság, és a hadsereg közt, de ez a szervezet felel a felszerelés beszerzésért, és a fejlesztésért is.** Emellett kiképzést szervez, adminisztratív támogatást nyújt, és doktrínát fejleszt, de a karbantartásban, raktározásban is illetékes.⁷³⁸

A francia terrorelhárítás kis létszámú, de rendkívül aktív egysége a Nemzeti Csendőrség Intervenciós Csoport.⁷³⁹ A csoport az 1974 – es megalakítása, és 1985 között több mint ötszáz

⁷³³ Légion étrangère

⁷³⁴ Commandement des Opérations Spéciales

⁷³⁵ Les forces spéciales en action. Forrás: <http://le.cos.free.fr/cos.htm>, Letöltve: 2015. január 30.

⁷³⁶ European Defence Information.

Forrás: <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countryfrance.htm>, Letöltve:2015. január 30.

⁷³⁷ Groupement Speciale Autonome

⁷³⁸ RYAN– MANN – STILWELL, p 31 - 36

⁷³⁹ Groupe d'Intervention Gendarmerie Nationale

sikeres műveletben mintegy hatszáz túszt szabadított ki. Tagjai kizárólag a rendőrség állományából kerülnek ki. Az egység képes úgy városi-, mint hegyi-, vagy sivatagi műveletben tevékenykedni.⁷⁴⁰ A tűzszerész, a tengeri művelet, és az ejtőernyőzés sem idegen számukra.⁷⁴¹

Valamennyi regionális parancsnokság rendelkezik logisztikai és javító ezreddel, a dandárok logisztikai támogató képességén felül.⁷⁴²

A francia intervenciók erők részeként - légi szállítású-, könnyű páncélos-, könnyű tengerészgyalogos egységek mellett - mintegy tizenegyezer főnyi műveleti erejével a Közép – Pireneusokban találjuk az ejtőernyős hadosztályt. A különleges műveletek szempontjából legérdekesebb csoportja kicsi, ám feladata roppant lényeges.⁷⁴³ Az alegység a légierő érdekében tevékenykedik, ennek megfelelően a feladatkörébe az ezzel kapcsolatos speciális feladatok tartoznak, mint például rombolt repülőtéri berendezések működőképességének helyre állítása,⁷⁴⁴ légideszant egységek beérkezésének biztosítása, kirakási vagy érkezési zóna biztosítása. A mintegy 125 fős műveleti erőben helyet kapott logisztikai, és kiképző elem is.⁷⁴⁵

A rövid kitekintés után megállapítható, hogy a speciális alaprendeltetésű alegységek hadrendben tartását ma már minden állam fontosnak tartja. Olyan országok is tartanak fenn különleges rendeltetésű erőket, amelyek Magyarországnál lényegesen nehezebb gazdasági helyzetben vannak (például Grúzia, vagy Kuba⁷⁴⁶). A kutatás alatt nagyon kevés nyílt, - közölhető forrás áll rendelkezésre a külföldi különleges erők vizsgálatához. Ki kell jelenteni, hogy a hiányos források miatt a különleges erők támogatási rendszeréről messzemenő

⁷⁴⁰ RYAN– MANN – STILWELL, p 37 - 40

⁷⁴¹ France. Forrás: <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/fr.htm>, Letöltve: 2015. január 30.

⁷⁴² European Defence Information - France.

Forrás: <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countryfrance.htm>, Letöltve: 2015. január 30.

⁷⁴³ Commando Parachutiste de l' Air No. 10 (CPA 10)

⁷⁴⁴ French Foreign Legion Handbook – Strategic and practical informations, Global Investment Center, Washington, 2012, ISBN 1 – 4330 – 9517 – 3, p – 76. Forrás: https://books.google.com.af/books?id=nUGbBQAAQBAJ&pg=PA76&lpg=PA76&dq=Commando+Parachute+Group+No.+10&source=bl&ots=nYtpNIsrTu&sig=qxLurfTVzRG0IaPHhMwPxTB5xLM&hl=hu&sa=X&ei=w7nUVNvZLNHLaK_fgRA&redir_esc=y#v=onepage&q=Commando%20Parachute%20Group%20No.%2010&f=false, Letöltve: 2015. február 6.

⁷⁴⁵ RYAN– MANN – STILWELL, p 197 - 198

⁷⁴⁶ Egy főre jutó gdp - országok listája. Forrás: <http://hu.tradingeconomics.com/country-list/gdp-per-capita-ppp>, Letöltve: 2015. február 8.

következtetéseket nem lehet levonni, azonban számos figyelemreméltó adat így is rendelkezésre áll:

- Szlovákiában a négy különleges műveleti csoportot különleges támogató csoport képes kíséni, és közvetlenül támogatni. A támogatás szervezésért a kiképző és támogató parancsnokság felel, ezred erejű alegység hajtja végre nemzeti támogató elemmel, javító, szállító, és logisztikai zászlóaljakkal.
- Romániában felvetődött a különleges erők saját logisztikai, és támogató képességének kérdése is.
- Franciaországban, a haderő és a különleges erők közti összekötő kapocs szerepét önálló szervezet látja el. Külön ellátó szervezet feladata a különleges felszerelés beszerzése, és fejlesztése.

Úgy gondolom, hogy a Magyarországhoz hasonló biztonsági helyzetű, vagy hasonló haderővel rendelkező országok támogatási rendszerének további kutatása szükséges a csekély rendelkezésre álló nyílt forrás miatt, a pontos összehasonlíthatóság érdekében.

11. FÜGGELÉKEK

Szakértői mélyinterjúk

Az interjú módszere

Az interjú készítését tapasztalati ismeretszerzés, a szakirodalom vizsgálása, a téma elemzése, a központi fogalmak tisztása, kérdések megfogalmazása, előzetes tájékozódás, koncepció kialakítása előzte meg. Az interjú célkitűzése elsődlegesen az volt, hogy egy félig strukturált interjúkészítési módszer alkalmazásával eljussak nem általánosítható kutatási eredményhez. A másodlagosan cél a mögöttes okok és motivációk minőségi megértése volt. Az interjúhoz kizárólag, nem reprezentatív interjúszámot alkalmaztam. Az adatgyűjtéshez félig strukturált adatgyűjtést fogadtam el. A keletkezett adatokat nem statisztikai módszerrel elemeztem, illetve értelmeztem. Az interjú technikák közül, a pszichoanalízis szakterületéről „kölsönzött” nem utasító és projektív technikát alkalmaztam. Egyénenként koncentráltam a megkérdezettekre. Minden egyes megkérdezettre 45 – 90 perc közötti időtartamot fordítottam. A válaszadóra egyetlen más válaszadó sem gyakorolt nyomást, nem befolyásolhatta véleményét. Az interjú alatt, a kérdőív felépítése nem volt kötött. A válaszoló aktív, irányítás mellett fejtette ki a véleményét. Az interjúba a következő szakértőket vontam be:

1.	Baráth István	dandártábornok
2.	Kaposvári László	ezredes
3.	Sándor Tamás	ezredes
4.	Nyitrai István	alezredes
5.	Holman Csaba	alezredes
6.	Sánta Gábor	alezredes

A beszélgetéseket a szakértők által meghatározott helyszínen végeztük. A főbb témák meghatározása:

- A Magyar Honvédség missziós logisztikai támogatása
- A különleges műveleti alegységek missziós logisztikai támogatása

A párbeszéd az alábbi vázlat alapján zajlott:

Bevezetés (a mélyinterjú célja, időtartama)

- Jegyzetek vagy felvételek készítéséről való tájékoztatás, beleegyezés kérése

- Demográfiai adatok megkérdezése-az interjúalany bemutatkozása
- A témával kapcsolatban felmerülő lehetséges viszonyulások, múltbéli tapasztalatok ismertetése

A kérdések

- Bevezető, nyitó kérdések
 - Beszélne arról, hogy...
 - Hogyan kezdődött a logisztikai támogatás tervezése a különleges műveleti képesség kialakítása során?
 - Hogy vonták be a logisztikát a különleges műveleti munkacsoport munkájába?
 - Mi volt a kezdeti tapasztalat a különleges erők támogatásának tervezésénél, végrehajtásánál?
 - Hogy biztosítja a Magyar Honvédség a logisztikai támogatást az Afganisztánban feladatot végrehajtó különleges műveleti csoportok számára?
- Direkt kérdések
 - Mit gondol...
 - Létezik ellentmondás a különleges erők logisztikai igényei és a meglévő támogatási rendszer képességei közt?
 - Igényel új logisztikai gondolkodást a különleges művelet megjelenése?
 - Igényel új logisztikai vezetés megteremtését a különleges művelet megjelenése?
 - A különleges erők megjelenésével mely változások érettek meg a magyar katonai logisztikában?
 - Milyen lehetőség van fokozni a különleges műveleti alegységek telepíthetőségét?
 - A logisztikai rendszer átalakítása hogy hatott a különleges erők béketámogatására?
 - Hogy hatott a missziós feladatok (elsősorban a különleges műveleti feladatok) támogatására a folyamatban levő logisztikai átalakítás?
 - Beszélne arról, hogy...
 - Ki foglalkozik jelenleg a különleges erők logisztikájával?
 - Mit gondol...

- Igényel e különleges erőket közvetlenül támogató katonák kiképzése átalakítást?
 - Hogy lehetne fejleszteni a logisztikai támogatás rendszerét a különleges műveleti feladatokat szem előtt tartva?
 - Hogy lehetne fejleszteni az általános logisztikai támogatás rendszerét?
 - Hogy fokozható a magyar katonai logisztika integritása?
 - Mely országok logisztikai rendszerét érdemes egy kitekintés során vizsgálni?
 - Van-e lehetőség a helyi beszerzések nagyobb támogatásával fokozni a műveleti logisztika rugalmasságát?
 - Tudnánk biztosítani a különleges műveleti erők logisztikai támogatását nemzeti önerőből?
- Lezáró szakasz
 - Milyen szekunder kutatásokat javasol a vizsgált témához kapcsolódóan?
 - Milyen javaslatai vannak a vizsgált témával kapcsolatban?
 - Hogyan foglalná össze álláspontját a témával kapcsolatban? Hogy foglalná össze az interjút?
 - Tájékoztató az interjú anyagának felhasználásáról
 - Köszönetnyilvánítás, elbúcsúzás

A beszélgetés befejeztével az átírás következett - az élőbeszédet lefordítottam írott szöveggé. A kapott eredményeket rendeztem, elemeztem, tartalmat összegeztem, a legfontosabb tartalmi szálakat kiemeltem, csoportosítottam. A szöveget egyetértésre az interjúalanyoknak bemutattam. A kutatási feljegyzések, összefoglalók készítése után az eredményeket publikáltam.

**1. számú függelék: Szakértői mélyinterjú Baráth István dandártábornokkal
(Az interjú készítésének idején az MH Logisztikai Központ parancsnoka) (2014. 01. 31.)**

- Bodoróczki János: Tábornok Úr! A különleges műveleti képességfejlesztés kezdetén Különleges Műveleti Munkacsoport alakult, ezzel megalapozva a szakmai munkát. Beszélne arról, hogy hogyan kezdődött a logisztikai támogatás tervezése a különleges műveleti képesség kialakítása során? Hogy vonták be a logisztikát a különleges műveleti munkacsoport munkájába?

- Baráth István ddtbk: Nem voltunk bevonva egyáltalán (a tervezőcsoportba - szerző). Vezérkari szinten folyt a tervezés, a logisztikai képesség a tervezés során nem lett kihagyva, a tervezőmunka a felső szinten folyt. A végrehajtói szint az állománytábla, és a felszerelési jegyzék kidolgozásában vett részt.

- Bodoróczki János: Mi volt a kezdeti tapasztalat a különleges erők támogatásának tervezésénél, végrehajtásánál?

- Baráth István ddtbk: Az első tapasztalat az volt, hogy ismeretlen volt számunkra, nem állt rendelkezésre a témában gyakorlott (logisztikai - szerző) szakember. Az alkalmazói oldalon természetesen voltak, hiszen sok tiszt illetve altiszt végezett külföldön olyan iskolákban, mely a különleges erökhöz köthető. Viszont a logisztikai biztosítással ilyen mélységben nem foglalkoztunk, ilyen iskolában (logisztikával foglalkozó - szerző) szakember nem tanult. A középirányító szintű logisztikai tervezés során azzal szembesültünk, hogy olyan anyagok és eszközök jelentek meg, melyek addig a Magyar Honvédség nomenklatúrájában⁷⁴⁷ sem voltak benne, illetve nem voltak rendszeresítve. Az első lépés az volt, hogy ezeket az anyagokat be kellett azonosítani, az első felszereléseket a könnyűgyalog század, a gyorsreagálású zászlóalj, a könnyű vegyes ezred és a felderítő zászlóalj tapasztalatai alapján állítottuk össze.

- Bodoróczki János: Hogy biztosítja a Magyar Honvédség a logisztikai támogatást az Afganisztánban feladatot végrehajtó különleges műveleti csoportok számára?

- Baráth István ddtbk: A feladatot alapvetően a szövetséges erőkkel – az Amerikai Egyesült Államok haderejével - annak vezetésével - közösen hajtjuk végre, a logisztikai támogatás 90%-a az Egyesült Államokkal meglévő együttműködési megállapodások, technikai megállapodásokon alapul. A logisztikai támogatás nemzeti felelőssége minimális. A Magyarországról, a nemzeti felelősségre tartozó anyagok is (sisak, rádiókészülékek, fegyver) segélyprogramok keretében kerülnek biztosításra.

- Bodoróczki János: Létezik ellentmondás a különleges erők logisztikai igényei és a meglévő támogatási rendszer képességei közt?

- Baráth István ddtbk: Ellentmondás nincs egyáltalán, hiszen a különleges erők logisztikai támogatása is abban a rendben történik, mint bármely csapaté a Magyar Honvédségben. Ellentmondás nincs, de az igényeik alapvetően más típusúak, mint a más csapaté. Például már a felkészítésekhez, kiképzési foglalkozásokra is más típusú anyagokat kell biztosítani, mint

⁷⁴⁷ Itt: a Magyar Honvédségben rendszeresített eszközök elnevezési rendszere
Nomenklatúra: valamely tudományban szakterületen használt kifejezések összessége, nemzetközileg elfogadott, egyértelmű szabályokra alapított elnevezési rendszer. – BAKOS Ferenc, Idegen szavak és kifejezések szótára

egy lövész zászlóaljhoz, de az ellátás rendje teljesen megegyezik más alakulat ellátási rendjével.

- Bodoróczki János: Igényel új logisztikai gondolkodást a különleges művelet megjelenése?

- Baráth István ddtbk: Nem maga a különleges művelet igényel új gondolkodásmódot, hanem a jelenleg meglévő anyagi eszközeinknek az elosztása, azok racionális felhasználása igényli azt. A különleges erők szempontjából az újszerűség nyilvánvaló, de új gondolkodásmódot nem igényel.

- Bodoróczki János: Igényel új logisztikai vezetés megteremtését a különleges művelet megjelenése?

- Baráth István ddtbk: Nem, abszolút nem igényel, a mostani rendre átültethető teljes egészében.

- Bodoróczki János: A különleges erők megjelenésével mely változások érettek meg a magyar katonai logisztikában?

- Baráth István ddtbk: A változásokra az új anyagok rendszerben való megjelenése miatt van szükség, más típusú változást a logisztikai rendszer nem igényel. A különleges műveleti erőket közvetlenül támogató személyeknél van szükség esetleg új gondolkodásmódra a szoros együttműködés miatt. Mások a felhasználási normák, elszámolási rend szerint működnek, kimondottan ezek azok, melyek új gondolkodást, a változást igénylik. Magasabb szintű parancsnokságokon erre már nincs szükség.

- Bodoróczki János: Milyen lehetőség van fokozni a különleges műveleti alegységek telepíthetőségét?

- Baráth István ddtbk: A telepíthetőséget csak úgy lehet fokozni, ha minél több mobil eszközt, illetve olyan eszközt biztosítunk melyek adott esetben nem csak a kitelepítést, hanem a műveleti területen történő támogatást – logisztikai támogatást is biztosítani tudja. Gondolok itt közúti, légi átcsoportosításra egyaránt. Ennek legmarkánsabb eleme a helikopter képesség megteremtése.

- Bodoróczki János: A logisztikai rendszer átalakítása hogy hatott a különleges erők béketámogatására?

- Baráth István ddtbk: Semmilyen hatás nem volt. A központi feladatokat, a segélyekből, illetve a technikai megállapodásokból beérkező anyagok kezelését más főosztályok illetve más szervezetek hajtják végre, mint eddig. A segélyekből beérkező anyagokat a Fegyverzeti és Hadbiztosági Hivatal kezelte, most ez a Hadfelszerelési és Vagyonfelügyeleti Főosztály feladata.

- Bodoróczy János: Hogy hatott a missziós feladatok (elsősorban a különleges műveleti feladatok) támogatására a folyamatban levő logisztikai átalakítás?
- Baráth István ddtbk: Az átalakítás abszolút nem volt hatással a támogatásra, mivel a missziókat közvetlenül támogató logisztikai szervezeteket - az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred, illetve a műveleti területeken a Nemzeti Támogató Elemet – az átszervezés nem érintette.
- Bodoróczy János: Ki foglalkozik jelenleg a különleges erők logisztikájával?
- Baráth István ddtbk: Az Összhaderőnemi Parancsnokság Logisztikai Műveleti Főnökségén van ilyen szakember. Ezekre a szakemberekre a Különleges Műveleti Osztag miatt van szükség, a nemzetközi törzsekbe így lehetőség lesz magyar nemzeti képviselőt biztosítani. Ezek az emberek ki vannak jelölve, fel vannak készítve.
- Bodoróczy János: Igényel-e a különleges erőket közvetlenül támogató katonák kiképzése átalakítást?
- Baráth István ddtbk: Nem igényel.
- Bodoróczy János: Hogy lehetne fejleszteni a logisztikai támogatás rendszerét a különleges műveleti feladatokat szem előtt tartva?
- Baráth István ddtbk: Az anyagi erőforrások nagyobb rendelkezésre állása esetén hatékonyabb logisztikai támogatást lehetne biztosítani a különleges műveleti katonák részére. Külön a különleges műveleti erők támogatására létrehozott logisztikai biztosító szervezetre nincs szükség.
- Bodoróczy János: Hogy lehetne fejleszteni az általános logisztikai támogatás rendszerét?
- Baráth István ddtbk: Van lehetőség a modern logisztikai eljárások alkalmazására, ezekben élünk napjainkban, ennek jegyében indult a logisztikai átalakítás tavaly június 24-én, és folytatódnak hatékonyságot, gazdaságosságot növelő intézkedésekkel. Ez mind hosszú folyamat része.
- Bodoróczy János: Mely országok logisztikai rendszerét érdemes egy kitekintés során vizsgálni?
- Baráth István ddtbk: Olyan országok haderejét tartom célszerűnek vizsgálni, melyek hasonló nagyságrendű haderővel rendelkezik, mint a magyar haderő, alapvetően a közvetlen környezetünkben van, közel hasonló nemzetgazdasági képességekkel rendelkezik. Összehasonlítás alapja lehet a szlovák, a cseh, a szlovén, a horvát haderő.
- Bodoróczy János: Van-e lehetőség a helyi beszerzések nagyobb támogatásával fokozni a műveleti logisztika rugalmasságát?

- Baráth István ddtbk: Igen, ez most is így működik.
- Bodoróczki János: Tudnánk biztosítani a különleges műveleti erők logisztikai támogatását nemzeti önerőből?
- Baráth István ddtbk: Nem tudnánk.
- Bodoróczki János: Milyen szekunder kutatásokat javasol a vizsgált témához kapcsolódóan?
- Baráth István ddtbk: Az előző találkozón már megbeszélteken túl (Joint Force Logistic - szerző), olyan témákat érdemes vizsgálni a jobbítás és az előrelépés szempontjából, hogy mely területeket lehetne még kiaknázni, hogyan lehetne fokozni a logisztikai támogatást a nemzetközi térben. Vizsgálni lehet a meglévő magyar felszereléseknek a lehetőségeit, hatékonyságát, alkalmasságát (gyakorló ruházat, fejfedő, fegyver, élelmezési csomag, egészségügyi felszerelés), melyek nemzeti felelősséggel biztosíthatók, illetve hogy ezek az eszközök hogyan tudják kiváltani a segélyként kapott felszerelést. Ez után lehet visszatérni arra, hogy nemzeti erőből biztosítható-e a különleges erők logisztikai támogatása.
- Bodoróczki János: Hogyan foglalná össze álláspontját a témával kapcsolatban?
- Baráth István ddtbk: A témával kapcsolatban az a véleményem, hogy elsősorban a végrehajtoi szintre kell koncentrálni, mivel nem beszélhetünk tömegében alkalmazandó erőkről, kis csoportok alkalmazásáról, kis létszámú alegységek bevetéséről van szó. Innen kell elindulni, ez az első vizsgálati alap, ezután helyezném előtérbe a szervezet szerinti vizsgálatot, horizontálisan és vertikálisan felépítve a rendszert.
- Bodoróczki János: Hogy foglalná össze az interjút?
- Baráth István ddtbk: Fontosnak tartom kiemelni a következőket:
 - Meg kell vizsgálni az együttműködési megállapodásokat, technikai egyezményeket
 - FMF, FMS keretében, a 1206-os keretében megfogalmazottakat.
 - Meg kell ismerni a különleges erők alkalmazását, felépítését.
 - Nemzetközi összehasonlításokat kell végezni.
- 2. számú függelék: Szakértői mélyinterjú Kaposvári László ezredessel
(Az interjú készítésének idején HM HVK mb. Logisztikai Csoportfőnök)
(2014. 04. 10.)**
- Bodoróczki János: Ezredes Úr! Kérem, ismertesse, mi a beosztásának a pontos megnevezése?
- Kaposvári László ezredes: Tavaly június elsejével megbízásra kerültem, mint (logisztikai - szerző) csoportfőnök, ezt követően, december 15-én kinevezésre kerültem, mint csoportfőnök,

most április elsejével, mint csoportfőnök helyettes beosztásban vagyok illetve azóta csoportfőnök a Pogácsás tábornok úr.

- Bodoróczki János: Hogy emlékszik vissza a kezdetekre – amikor kezdődött a különleges műveleti képességfejlesztés a Magyar Honvédségben? Hogy kezdődött a munka, hogy érintette Önt személy szerint, illetve hogy érintette ez a csoportfőnökséget?

- Kaposvári László ezredes: A munka gyökerei 2007-re vezethetőek vissza, amikor megalakításra került az Összhaderőnemi Parancsnokság. A különleges képesség fejlesztése amerikai segítséggel kezdődött. Ez előtt különleges műveleti képességről nem beszélhetünk. Székesfehérváron alakult egy különleges műveleti munkacsoport, melynek vezetője Táncos vörögy úr volt. A logisztikai támogatásával ennek a szervezetnek akkor még senki nem számolt. A különleges műveleti képességgel kapcsolatos felszerelések, eszközök, FMF és FMS szerződések keretében kerültek a Magyar Honvédség tulajdonába. A kiszolgálással kapcsolatos rendszer nem került kifejlesztésre. A karbantartással, fenntartással kapcsolatos feladatok szintén az FMF, FMS szerződések keretében valósultak meg. A most meglévő különleges művelethez kapcsolódó eszközök nem teljes körűen kerültek rendszeresítésre. A fejlesztésre nem lehet költséget tervezni. A rendszeresítési eljárás a tavalyi évben elkezdődött, így az MH képes lesz az eszközökre tervezni, ezáltal gondoskodni tud a karbantartásról, pótlásról, javításról. A különleges munkacsoportnak része voltam, viszont nem a logisztikai támogatási elvek tervezése, hanem FMF, FMS segélyek lebonyolítása volt a logisztika feladata.

- Bodoróczki János: Mi volt a kezdeti tapasztalat a különleges erők támogatásának tervezésénél, végrehajtásánál a nomenklatúra idegen eszközök vonatkozásában, logisztikai és alkalmazói szempontból egyaránt?

- Kaposvári László ezredes: Logisztikus mindig örül, ha egy modern eszköz kerül be a rendszerbe. Viszont az ezzel járó új kihívásokkal is szembesülni kell. A kezdetekben ezek a feladatok minimálisak voltak. A bekerült eszközök alkalmazhatóságáról tapasztalataink csak missziós beszámolók alapján voltak.

- Bodoróczki János: Hogy biztosítja a Magyar Honvédség a logisztikai támogatást az Afganisztánban feladatot végrehajtó különleges műveleti csoportok számára?

- Kaposvári László ezredes: A műveleti területen a folyamatos logisztikai támogatást az USA nemzeti ellátási tagozatban szereplő szervezetek látják el. A missziós ellátás az USA-n keresztül valósul meg a technikai egyezmények, és az MOU-k alapján.

- Bodoróczki János: Létezik ellentmondás a különleges erők logisztikai igényei és a meglévő támogatási rendszer képességei közt?

- Kaposvári László ezredes: Alapvetően nem lenne szabad, de van. A rendelkezésre álló erőforrások nem teszik lehetővé, hogy ezeket az eszközöket beszerezzük saját hatáskörben. Többségük nincs rendszeresítve, ezért a fenntartásukra, üzemeltetésükre költséget nem tudunk tervezni. Itt az amerikai félre vagyunk rászorulva. Ez a legnagyobb ellentmondás az egészben. A rendszeresítési eljárási folyamat megindult, ezt követően ez a probléma megoldódik. Mivel ezek az eszközök már használatban vannak, az amortizációs pótlás már a mi felelősségünk lenne, jelen pillanatban ez is az amerikai félen keresztül valósul meg, az FMF – ezt nem győzöm hangsúlyozni – segíyen felül.

- Bodoróczki János: Igényel új logisztikai gondolkodást a különleges művelet megjelenése?

- Kaposvári László ezredes: Alapvetően úgy gondolom, hogy nem. A logisztikai biztosítás, a logisztikai ellátás, üzemeltetés területén egyféle logisztika működik. Az, hogy speciális anyagokkal, eszközökkel kell ellátni egy területet, az a logisztikát nem befolyásolja. Jelen pillanatban a hosszú beszerzési eljárás (500 nap) befolyásolja valamilyen szinten – ellentmondva az előzőeknek -. Ha meg tudjuk szerezni az erőforrásokat, rendszeresített eszközeink lesznek, a beszerzési eljárásokat fel tudjuk gyorsítani, mindig a pontos időben fog rendelkezésre állni az adott mennyiségű eszköz, felszerelés, egyéb. Alapvetően a logisztikát, az hogy különleges műveleti képességet kell kiszolgálni, nem befolyásolhatja. Nagyfokú előrelátásra van szükségünk.

- Bodoróczki János: Igényel új logisztikai vezetés megteremtését a különleges művelet megjelenése?

- Kaposvári László ezredes: Létrehozásra került a különleges műveleti osztály, melynek a kapcsolata a logisztikai csoportfőnökséggel jó. A csoportfőnökség meg tudja oldani ezen az úton felmerülő problémákat. Az osztályon belül logisztikai beosztást nem szükséges létrehozni.

- Bodoróczki János: A különleges erők megjelenésével mely változások érettek meg a magyar katonai logisztikában?

- Kaposvári László ezredes: Megindult egy fejlődési folyamat, melynek mi is a részesei lehetünk. A változásoknak az előszobájában vagyunk ezzel kapcsolatban.

- Bodoróczki János: Milyen lehetőség van fokozni a különleges műveleti alegységek telepíthetőségét?

- Kaposvári László ezredes: Ennek csak a rendelkezésre álló erőforrások szabnak határt.

- Bodoróczy János: A logisztikai rendszer átalakítása hogy hatott a különleges erők béketámogatására?
- Kaposvári László ezredes: A változás csak pozitív irányú volt. Egy középírányító szervezet a központi ellátás végzése alól mentesült. Létrehoztunk viszont egy olyan szervezetet – középírányító jogkörrel felruházva – amely a központi ellátásért felel. A Logisztikai Központnak a központi ellátású anyagok beszerzése a fő feladata, és a csapatoknak az ellátása, köztük a Különleges Műveleti Zászlóalj ellátása.
- Bodoróczy János: Hogy hatott a missziós feladatok (elsősorban a különleges műveleti feladatok) támogatására a folyamatban levő logisztikai átalakítás?
- Kaposvári László ezredes: A missziók ellátása mindig elsődleges prioritású volt a logisztika számára, ez mindig elsődleges prioritást élvezett, bármilyen vezetés is volt a tárcánál. Merőben nem változott semmi. Az ellátás továbbra is két szinten valósul meg. Van egy központi ellátás, és egy ÖHP-n keresztül megvalósuló ellátás, amit a 64-es Boconádi valósít meg. Itt semmilyen változást nem lehetett tapasztalni.
- Bodoróczy János: Ki foglalkozik jelenleg a különleges erők logisztikájával?
- Kaposvári László ezredes: A Boczák ezredes úr csapata foglalkozik ezzel.
- Bodoróczy János: Igényel e különleges erőket közvetlenül támogató katonák kiképzése átalakítást?
- Kaposvári László ezredes: A kiképzés a mostani rendszerre ráhúzható, néhány specialitással kiegészítve. Az új technikának az ismerete elengedhetetlen.
- Bodoróczy János: Hogy lehetne fejleszteni a logisztikai támogatás rendszerét a különleges műveleti feladatokat szem előtt tartva?
- Kaposvári László ezredes: A jelenlegi rendszerre az erőforrások korlátozottsága van a legnagyobb hatással. A megfelelő erőforrások rendelkezésre állása mellett ez az ellátási rendszer teljesen jó lenne. A különleges műveleti erők – mint a Magyar Honvédség elit alakulata – ebből a szempontból is előnyt élvez.
- Bodoróczy János: Hogy lehetne fokozni a Magyar Honvédség katonai logisztikájának integritását - az összevonhatóságot, egységesítést szem előtt tartva?
- Kaposvári László ezredes: Ezt a különleges erők vonatkozásában nehezen tudom elképzelni. Viszont azt sem lehet kimondani, hogy nem lehetséges. A különleges erők nagy többségében speciális eszközöket használnak, ahol egységesíteni nagyon nehéz. Viszont vannak területek, ahol ugyanazokat a felszereléseket használják, mint mi. (Nem különleges műveleti katonák. Szerző.) Ezeket a területeket lehet egységesíteni. A speciális technikai eszközökkel

felszerelésekkel nem biztos, és nem is biztos, hogy szükséges. Ez ellentmondhat annak, amit korábban állítottam, hogy a logisztikán belül nem kell különleges műveleti logisztikát kialakítani.

- Bodoróczki János: Mely országok logisztikai rendszerét érdemes egy kitekintés során vizsgálni?

- Kaposvári László ezredes: A V4 országok elsősorban. Németország, Franciaország egy egészen más dimenzió.

- Bodoróczki János: Van-e lehetőség a helyi beszerzések nagyobb támogatásával fokozni a műveleti logisztika rugalmasságát?

- Kaposvári László ezredes: A jelenleg feladatot ellátó csoportok teljesen ellátottak, vásárolt logisztikai ellátással. Rátelepültünk egy amerikai bázisra, ahol ellátnak minket. Ezt tekinthetjük külső beszerzésnek. A helyi beszerzéseket nem tartom megfelelő eljárásnak.

- Bodoróczki János: Tudnánk biztosítani a különleges műveleti erők logisztikai támogatását nemzeti önerőből?

- Kaposvári László ezredes: Alapvetően most is így hajtjuk végre. Bár az amerikai fél lát el bennünket, a logisztika fizet érte, ő köti meg az együttműködési megállapodásokat, ami alapján az ellátás végrehajtásra kerül. Ez is egyfajta logisztika. Saját erőből tudnánk, csak rettentő drága lenne, figyelembe véve az ellátó állomány létszámát.

- Bodoróczki János: Milyen szekunder kutatásokat javasol a vizsgált témához kapcsolódóan?

- Kaposvári László ezredes: Más szövetséges ország műveleti logisztikájának vizsgálatát, különösen a V4 országok logisztikáját javaslom vizsgálni. Az FMF, FMS szerződések keretében beérkező eszközök egyfajta beszerzési eljárás keretében kerülnek az országba, ezért a beszerzési eljárások vizsgálatát javaslom. Érdemes vizsgálni azokat a lehetőségeket, amelyek alapján ezeket az eszközöket mentesíteni lehet a beszerzési eljárások alól.

- Bodoróczki János: Hogyan foglalná össze álláspontját a témával kapcsolatban?

- Kaposvári László ezredes: Most úgy látjuk, hogy specialításra nincs szükség a különleges műveleti ellátás területén, de a kutatás nagyon hasznos lehet a jövőben. A munka úttörő, nagy és érdekes feladat. Úgy gondoljuk, hogy erőforrás rendelkezésre állás esetén bármit képesek vagyunk ellátni. A kutatás rámutathat arra, hogy hol lehetnek buktatóink. Mi lesz, ha egy saját különleges műveleti szerepvállalást kell majd teljesíteni? Akkor milyen logisztikát kell hozzá tenni?

- Bodoróczki János: Hogy foglalná össze az interjút?

- Kaposvári László ezredes: A felvázolt kérdések jól előkészítettek. Úgy gondolom, hogy a kutatásban az ellátást külön kell értékelni. A specialitásokat különösen az üzemeltetést és a fenntartást. Képesnek kell lenni a képességet fenntartani akkor is, ha az amerikai segélyek megszűnnek.

**3. számú függelék: Szakértői mélyinterjú Sándor Tamás ezredessel
(Az interjú készítésének idején az MH 2. KRE parancsnoka⁷⁴⁸)
(2014. 03. 24.)**

- Bodoróczki János: Hogyan kezdődött a logisztikai támogatás tervezése a különleges műveleti képesség kialakítása során?

- Sándor Tamás ezredes: A KM képességfejlesztés során a logisztika nem kellő mértékben került bevonásra, aminek több oka is volt. A képességfejlesztéssel kapcsolatos döntés megszületését nem követte anyagi erőforrások allokálása, így gyakorlatilag az amerikai FMF segély terhére történtek a beszerzések. Nem volt delegált LOG szakember, aki csak ezt a feladatot koordinálta volna ezért időnként az információk szétcsúsztak.

- Bodoróczki János: Hogy vonták be a logisztikát a különleges műveleti munkacsoport munkájába?

- Sándor Tamás ezredes: A logisztika részéről a katonai szervezet vonatkozásában a logisztikai főnökség került bevonásra, de az ő tevékenységüket nagyrészt lekötötte a Magyar szabályozók szerinti tervezés, amely nem minden esetben támogatta optimálisan a képességfejlesztést.

- Bodoróczki János: Mi volt a kezdeti tapasztalat a különleges erők támogatásának tervezésénél, végrehajtásánál?

- Sándor Tamás ezredes: A kezdeti tapasztalat az volt, hogy nem működik. Az új típusú képesség új, sokkal dinamikusabb ellátást követel meg, amit a régmódi Magyar béke logisztika csak nem volt képes (most sem az) lekezeln. A bürokrácia központú, hiánygazdálkodáson alapuló magyar ellátó rendszer csak a végrehajtó logisztikai állomány óriási leterheltsége és áldozatos munkája mellett volt működőképes.

- Bodoróczki János: Hogy biztosítja a Magyar Honvédség a logisztikai támogatást az Afganisztánban feladatot végrehajtó különleges műveleti csoportok számára?

- Sándor Tamás ezredes: Sehogy, de ez talán nem is baj. A probléma egyik oldala, hogy a CSOTF-10 alárendeltségében lévő Kontingens illetve a csoportok az amerikai ellátó rendszeren keresztül gyorsabban és egyszerűbben tudnak logisztikai szakfeladatokat

⁷⁴⁸ Az alakulat felvette Vitéz Bertalan Árpád nevét.

végrehajtani, és a szükséges támogatást lehívni. A nemzeti támogató elem gyakorlatilag a minimális Magyar készletekkel kapcsolatos feladatokat hajtják végre, illetve nem képesek egyáltalán az igények ellátására, mert olyan osztályok a Magyar rendszerben nincsenek (Class I).

- Bodoróczy János: Létezik ellentmondás a különleges erők logisztikai igényei és a meglévő támogatási rendszer képességei közt?

- Sándor Tamás ezredes: Igen, a KM logisztikai támogatási rendszer rendkívül dinamikus még az afganisztáni környezetben is hát még egy magas intenzitású konfliktus idején. A központi logisztikai bázisoktól nagy távolságban működő csoportok ellátása integrált képességet feltételez (logisztika, légierő stb.) amely jelenleg nem nagyon van jelen a Magyar Honvédségben, illetve nem abban a formában és tartalommal, ahogy annak lenni kellene.

- Bodoróczy János: Igényel új logisztikai gondolkodást a különleges művelet megjelenése?

- Sándor Tamás ezredes: Abszolút! Főleg olyan szakembereket igényelne, aki legalább az alaptanfolyamot vagy annak bizonyos elemeit végrehajtották, így egy-egy igény felterjesztésénél nem jön a szokásos kérdés: Ez meg minek kell? A kulcs a dinamikus gyors döntéseken, és az ehhez párosuló logisztikai támogatási rendszeren van. Egy csoportnak, amely harcérintkezésben volt és felhasználta a lőszerének 50%-át nincs ideje napokat, vagy heteket várni az utánpótlásra, vagy a jelenlegi bürokráciai lépéseket végrehajtani a feltöltések érdekében. Valamint a gép, harcanyag ellátásra, és fegyverjavításra, pótalkatrész ellátásra várni.

- Bodoróczy János: Igényeli-e új logisztikai vezetés megteremtését a különleges művelet megjelenése?

- Sándor Tamás ezredes: A különleges művelet megjelenése nem igényel új vezetést logisztikai vonalon, ellenben igényli az új különleges műveleti vezetés megjelenését, aminek szerves része kell hogy legyen a logisztika, illetve a logisztikai elemeknél (LK, OHP LOGF, 64 ezred) a LOG összekötői rendszer.

- Bodoróczy János: A különleges erők megjelenésével mely változások érettek meg a magyar katonai logisztikában?

- Sándor Tamás ezredes: Sajnos nem látok semmilyen változást érni a Magyar katonai logisztikában, ami elsősorban a forráshiányra vezethető vissza. Nyilván a fent említett egységes KM vezetési elem, amely képes G/J 1-7 feladatrendszer elemeit lefedni benne markánsan a 4-es szakterület optimálisabb feltételeket teremtené a KM képességfejlesztésnek.

- Bodoróczy János: Milyen lehetőség van fokozni a különleges műveleti alegységek telepíthetőségét?
- Sándor Tamás ezredes: A telepíthetőséget egy módon lehet fokozni, telepíthető eszközökkel. A 65M csapatsátor nem az. Az EU raklap, amely elszámolás köteles nem az. A korszerű hadseregekben számos olyan berendezés, eszköz, anyag elérhető, ami teljes telepíthetőséget eredményez, ezek beszerzése azonban még a tervek szintjén sem jelennek meg ismereteim szerint.
- Bodoróczy János: A logisztikai rendszer átalakítása hogy hatott a különleges erők békétámogatására?
- Sándor Tamás ezredes: Ezzel kapcsolatban én nem látok különbséget.
- Bodoróczy János: Hogy hatott a missziós feladatok (elsősorban a különleges műveleti feladatok) támogatására a folyamatban levő logisztikai átalakítás?
- Sándor Tamás ezredes: Miután az amerikai ellátási rendszer fedi le a hadszíntéri ellátás 98%-át, így ez irányú tapasztalattal nem rendelkezem, mert nem érezhető a különbség.
- Bodoróczy János: Ki foglalkozik jelenleg a különleges erők logisztikájával?
- Sándor Tamás ezredes: A KMZ logisztikai részlege, az ÖHP delegált szakemberei. A probléma nem a személyi állomány, hanem a KM ismeretek hiánya illetve a teljesen restriktív szabályzó rendszer.
- Bodoróczy János: Igényel e különleges erőket közvetlenül támogató katonák kiképzése átalakítást?
- Sándor Tamás ezredes: Igen, mert alkalmazás során mindenki elsősorban katona, másod sorban logisztikus, nem árulok el titkot, hogy a logisztikai részlegbe beosztott állomány nem egy QRF szolgálatot látott el a KM csoportok érdekében, amikor gyakorlatilag az elvárás, hogy legyenek képesek aktív harctevékenység megvívására.
- Bodoróczy János: Hogy lehetne fejleszteni a logisztikai támogatás rendszerét a különleges műveleti feladatokat szem előtt tartva?
- Sándor Tamás ezredes: Radikálisan át kellene tekinteni az érvényben lévő szabályzókat, és legalább a hadműveleti területen lévő KM kontingensek esetében közelíteni kellene a logisztikai ellátás rendszerét a háborús alkalmazáshoz. Itt Afganisztánban sokan elmondták, hogy nem állunk háborúban senkivel, NATO tagságunkból adódó feladatokat hajtunk végre, amely elsősorban az afgán partnerek kiképzése, és ez hivatalosan így is van. A probléma az, hogy ha a csoportok belekeverednek egy 2 órás tűzharcba ahol a jól kiképzett, nagy létszámú

ellenséggel kell felvenni a harcot akkor ez a KMK vonalán aktív harci tevékenységet, "HÁBORÚT" jelent.

- Bodoróczki János: Hogy lehetne fejleszteni az általános logisztikai támogatás rendszerét?
- Sándor Tamás ezredes: A teljes szabályzó rendszer átdolgozásával, a logisztikai elemek számának drasztikus növelésével az 1-4 arány elérése érdekében, a logisztikai alegység teljes újra strukturálásával, egy logisztikai dandár, és az alárendeltségében minden logisztikai alegység. Mindezt összekötve a logisztikai ellátási rendszer felesleges elemeinek felülvizsgálatával a NATO osztályozási rendszer azonnali bevezetésével.
- Bodoróczki János: Hogy fokozható a magyar katonai logisztika integritása?
- Sándor Tamás ezredes: 15 év NATO tagság után esetleg a NATO elvek átvétele és megvalósítása.
- Bodoróczki János: Mely országok logisztikai rendszerét érdemes egy kitekintés során vizsgálni?
- Sándor Tamás ezredes: KM vonalon Lengyelország a hasonló problémák, és gazdasági kihívások miatt, vagy az Egyesült Államok, ahol a rendszer működik. Szlovénia, Szlovákia, Horvátország a képességkialakításban mögöttünk járnak, de lehetnek jó ötleteik, méret és erőforrás szempontjából közel azonos képességek.
- Bodoróczki János: Van-e lehetőség a helyi beszerzések nagyobb támogatásával fokozni a műveleti logisztika rugalmasságát?
- Sándor Tamás ezredes: Is-is. Műveleti szempontból talán nem szerencsés, de egy 200 USD értékű kávéfőző beszerzése biztos nem igényelne több mint egy évet, ha mehetne a beszerzés. Nem biztos, hogy érdemes a szállításra költeni, ha általános logisztikai ellátás alá eső dolgok a műveleti területen beszerezhetőek.
- Bodoróczki János: Tudnánk biztosítani a különleges műveleti erők logisztikai támogatását nemzeti önerőből?
- Sándor Tamás ezredes: Csak abban az esetben van értelme erről beszélni, ha önállóan megyünk műveletre, aminek azért igen kicsi az esélye. Minden olyan esetben, ha a szövetség keretén belül kerülünk alkalmazásra, sokkal egyszerűbb a szövetség képességeit lehívni, használni a logisztikai ellátás vonatkozásában.

**4. számú függelék: Szakértői mélyinterjú Nyitrai István alezredessel
(Az interjú készítésének idején az MH Nemzeti Támogató Elem parancsnoka
Afganisztánban)
(2015. 04. 03.)**

- Bodoróczy János: Hogyan kezdődött a logisztikai támogatás tervezése a különleges műveleti képesség kialakítása során a Nemzeti Támogató Elem (NTE)-nél?

- Nyitrai István alezredes: A Különleges Műveleti Kontingens (KMK) 4. váltása Jallalabadból költözött be a Mazar – e – Sharif-i táborba, az MH szerepvállalásának változása, az erők koncentrálása kapcsán. A beköltözés után a Nemzeti Támogató Elem által használt konténorsorban kapott munkahelyet, melyet a csoport logisztikai katonái használhatnak. Ők mellérendelt viszonyban vannak a NTE-vel, a KMK állományába tartoznak, a logisztikai támogatás területén működünk együtt.

- Bodoróczy János: Hogyan működött a csoportok támogatás Jallalabdban a beköltözés előtt?

- Nyitrai István alezredes: A csoport egy amerikai táborban települt, az amerikai fél biztosította az ellátást, egy ideig ebben a kötelékben a magyar különleges művelet (KM), vezető nemzeti feladatot is ellátott.

- Bodoróczy János: Hogy valósult meg a itt a csoport ellátása?

- Nyitrai István alezredes: Vannak speciálisan magyar logisztikával kielégíthető igények, mint például a ruházat, ezt csak nemzeti rendszerből lehet kielégíteni. Emellett az amerikaiak használnak egy „Lift and sustain” nevű programot, melynek keretében biztosítanak szolgáltatást térítésmentesen (étkezés, szállás, eü, műveleti területen belüli légi szállítás). Ez az ellátás az amerikai erők különleges műveleti ellátásának keretében valósul meg. Ebben a programban eszközöket ideiglenes használatra nem adnak át, erre a Coalition Operation Needs Statement (CONS) szolgál. A kérvény benyújtása után az amerikai fél a műveleti területen harcjárművet, fegyvereket, lőszerket ad át használatra. Amikor Jallalabdban kinn szolgált a kontingens, és Mazar - e – Sharifban (MES) is, ez alapján történt az eszközök biztosítása, és javítása. Így kaptak harcjárművet, rádiót, jammert,⁷⁴⁹ optikai eszközöket, éjjellátókat, stb. Kizárólag a ruházati anyagok utanszállítását kellett nemzeti logisztikai csatornán keresztül kielégíteni. Ezen felül érdemes megemlíteni, hogy az NTE látta el a KMK-t páncélozott Toyota-val is.

Azt is meg kell jegyezni, hogy benne van a nevükben, hogy különleges, az ő hadfelszerelésük tényleg nagyon különleges, ezek a cikkek az amerikai Foreign Military Founding (FMF) vagy Foreign Military Sales (FMS) programok keretében kerülnek be a rendszerbe. E programok keretében Amerikából, a különleges erők által összeállított lista alapján, fegyverek, felszerelési eszközök kerülnek be az országba. Ezeket kiképzésre, vagy műveleti feladat

⁷⁴⁹Jammer – rádiózavaró berendezés, rádióirányítású improvizált robbanóeszköz indítását teszi lehetetlenné.

végrehajtására használják fel. A műveleti területre kitelepülés után a többi katonai szervezettől eltérően, a küldő alakulattól hozzák magukkal a fegyvereket, speciális sisakokat, védőmellényeket. Tehát összegezve a különleges erők felszereléseit honi beszerzéssel, FMF, FMS programokkal, és a műveleti területen kiegészítve CONS beadásával biztosíthatóak. A CONS esetében az eszközök nem kerülnek be a vagyoni körbe, használatra átvétel történik, a szabályos felhasználást az amerikai fél, havonta ellenőrzi.

- Bodoróczki János: Létezik ellentmondás a különleges erők logisztikai igényei és a meglévő támogatási rendszer képességei közt?

- Nyitrai István alezredes: A mostani elhelyezkedést alapul véve, amikor gyakorlatilag egy táborban vagyunk, a műveleti feladatok is kimerülnek a tanácsadással, elmondható, hogy az MH és az NTE, egyre szélesebb mértékben képes a különleges erők támogatására. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a KMK egyes váltásaira még itt MES-ben is CONS-t kellett benyújtani az amerikai nagykövetségen a Védelmi Együttműködési Irodára (Office of Defence Cooperation-ODC). Erről bővebben Kónya Pál őrnagy tud felvilágosítást adni.

- Bodoróczki János: Igényel új logisztikai gondolkodást a különleges művelet megjelenése?

- Nyitrai István alezredes: Természetesen. Mivel különleges feladatot hajtanak végre, a művelet végrehajtásának tempója, illetve a művelet végrehajtás közben keletkező anyagigények kielégítése jóval gyorsabb reakciót, találékonyságot igényel a logisztikai szakállománytól is. Lőszerrel, ruházati felszereléssel, komplettírozott élelmiszercsomaggal, ivóvízzel, a művelet ellátásához kapcsolódóan kell őket ellátni, vagy a lőszerellátás, amennyiben nem az amerikaiakkal együtt települnek, és nem az amerikai fél biztosítja számukra a lőszeret.

- Bodoróczki János: Igényeli-e új logisztikai vezetés megteremtését a különleges művelet megjelenése?

- Bodoróczki János: A különleges erők megjelenésével mely változások érettek meg a magyar katonai logisztikában?

- Nyitrai István alezredes: A különleges erőket kiszolgáló logisztikusoknak - nem a szervezetszerű alegységre és a szervezetszerű logisztikusra gondolok – a különleges fegyverekre, a jelentkező különleges eljárás módokra is az állományt fel kell készíteni. A különleges utánpótlási módokat meg kell tanulni, be kell gyakorolni. Meg kell ismerni az alapvető műveleteknek a fajtáit, azok esetleges logisztikai támogatási igényeit – hogyan keletkeznek, mi a kielégítés nehézsége, hogyan lehet erre felkészülni. Mindenféle képpen új gondolkodást, a külső logisztikai támogató szervezeteknél a személyi állomány felkészítését is maga után kell vonja.

- Bodoróczy János: Hogy hatott a missziós feladatok (elsősorban a különleges műveleti feladatok) támogatására a folyamatban levő logisztikai átalakítás?
- Nyitrai István alezredes: A műveleti területen az otthoni átszervezést nem éreztük meg. Az átalakítás nem jelentett problémát. Akkor jelenthet, ha olyan igény merül fel a műveleti területen, amit az NTE saját készletből nem tud lefedni, helyi beszerzéssel nem tud biztosítani. Ez esetben az igény „hazamegy” a „64-es”⁷⁵⁰ hez, a „64-es” megvizsgálja, hogy saját készletből ki tudja-e elégíteni, ha ez nem megy, megpróbálja beszerzéssel végrehajtani, az igény felkerül az ÖHP-ra. AZ ÖHP megvizsgálja, hogy más ÖHP alárendelt alakulat rendelkezik-e az igényelt anyaggal, és hogy ideiglenes átcsoportosítással az igény kielégíthető-e. Amennyiben nem, az igény az előljáró szervekhez kerül, és intézkednek annak beszerzésére. Az MH Logisztikai Központ bekerülése a rendszerbe nem nyújtja meg ezt a folyamatot.
- Bodoróczy János: Mely országok logisztikai rendszerét érdemes egy kitekintés során vizsgálni?
- Nyitrai István alezredes: Az USA-t, Lengyelországot javaslom, hiszen a különleges műveleti osztag, egy lengyel vezetésű, nagyobb különleges műveleti szervezetnek alárendeltségen fog különleges műveleti feladatot végrehajtani. Erről Bővebben Gulyás Attila őrnagy, és Holmann Csaba alezredes tud nyilatkozni.
- Bodoróczy János: Hogy foglalná össze az álláspontját a témával kapcsolatban?
- Nyitrai István alezredes: Mindenképpen szükséges a nem különleges műveleti szervezeteknél szolgáló logisztikai szakállományok, akik valamilyen módon kapcsolatban vannak a különleges művelet támogatás szervezésével, azok a különleges műveleteket valamilyen szinten elméletben megismerjék. Azért, hogy alapvető ismeretük legyen arról, hogy az alapvető műveletek logisztikai támogatásában hol vannak a hangsúlyok. Meg kell ismerni a speciális eljárásokat, fegyvereket, lőszereket, a hozzájuk tartozó speciális eljárásokat – hogyan igényelünk szolgáltatást az amerikai féltől, vagy más velünk szolgálatot teljesítő másik nemzettől. Emellett a kiképzést, a felkészítést, ezek alapján kell megszervezni.
- Bodoróczy János: Hogy foglalná össze az interjút?
- Nyitrai István alezredes: A téma szerteágazó, nehéz dolgom volt. Már a különleges eszközök, fegyverek MH-ba kerülése nem egyszerű folyamat, a fenntartás, javítás karbantartás biztosítása sem egyszerű. Emellé párosul az együttműködésből adódóan, hogy a partnerek rendszerét is valamilyen szinten meg kell ismerni. Az igények kielégítésének

⁷⁵⁰ MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred-a szerző kiegészítése.

módszere rendkívül összetett a műveleti területre kitelepüléskor. (CONS, Lift and sustain, nemzeti ellátás, amerikai fél által nyújtott ellátás, kölcsönhasználatra kapott eszközök)

**5. számú függelék: Szakértői mélyinterjú Holman Csaba alezredessel
(Az interjú készítésének idején az MH Logisztikai Központ Logisztikai Műveleti és Tervező osztály kiemelt főtisztje)
(2016. 01. 28.)**

- Bodoróczki János őrnagy: Mi a jelenlegi beosztása, hogy kötődik a különleges erőkhöz?
- Holman Csaba alezredes: A Magyar Honvédség Logisztikai Központ, Logisztikai Műveleti és Tervező osztályán vagyok kiemelt főtiszt. Sok egyéb mellett a nemzetközi együttműködési programok összefogása is a feladatomban, így kapcsolódom a különleges műveleti kollégák munkájához.
- Bodoróczki János őrnagy: Hogyan kezdődött a logisztikai támogatás tervezése a különleges műveleti képesség kialakítása során?
- Holman Csaba alezredes: Az MH ÖHP-nél szolgáltam 2011-től 2015 szeptemberéig, itt a KM-i törzstiszti csoportnak is része voltam, gyakorlatokon és km felkészítő tanfolyamokon is részt vettem.
- Bodoróczki János őrnagy: Mi volt a kezdeti tapasztalat a különleges erők támogatásának tervezésénél, végrehajtásánál?
- Holman Csaba alezredes: Külön venném a harcászati szintet a logisztikának – ezt az erők harcászati műveletként hajtják végre -, az afganisztáni műveletekben az amerikaiakra masszívan támaszkodtunk, a magyar rendszernek semmilyen láthatósága nem volt. Amint kitelepült a katona mindent az amerikaiak fizettek. Mi felszereltük, kiment, onnantól nem volt látható számunkra. Mindössze a váltásoknál volt láthatóság a közlekedési szolgálatnál. A konkrét kezdeti tapasztalat a nem általános felszerelés, normarendszer, kezeléséből áll. Ez okozott némi zavart a rendszerben. A különleges igények lekezelése is nehezen ment. Megítélésem szerint ez abból is adódott, hogy az általános logisztikus nem ismeri hogy a KM katonának mire van szüksége, és fordítva.
- Bodoróczki János őrnagy: Van szükség KM-t értő logisztikusra?
- Holman Csaba alezredes: Mindenképpen szükség van arra, hogy a két oldal dolgozzon együtt, ismerjék a másik munkáját, ehhez nem kell hogy különleges műveleti logisztikus legyen valaki. Aki foglalkozik vele az értse, értse meg, hogy miért van szükség az adott igényelt felszerelésre, de tudja hogy mit lehet esetleg helyette ajánlani.
- Bodoróczki János őrnagy: Igényel új logisztikai gondolkodást a különleges művelet megjelenése?

- Holman Csaba alezredes: A meglévőknek a bővítését. Ha ez újat jelent, akkor igen. De szerintem hiba lenne azt mondani, hogy csináljuk különleges műveleti logisztikát hadműveleti szinten. A zászlóalj képességeit kell olyan szintre felhozni, hogy képes legyen a harcászati feladatokat ellátni. Ami a nemzeti támogatásban mögé kell tenni, a hadműveleti tagozatot kell felhozni arra a szintre hogy mögé tudja tenni a KM erőnek a támogatást.
- Bodoróczy János őrnagy: A különleges erők megjelenésével mely változások érettek meg a magyar katonai logisztikában?
- Holman Csaba alezredes: Megérettünk arra, hogy javítsuk az ellátás rendszerszintű lehetőségeit. A meglévő képességek jobb kihasználására kell törekedni a kommunikációs szakadékok áthidalásával. Az információs, és az anyagáramlási utakat szabályozni szükséges.
- Bodoróczy János őrnagy: Van olyan ember a LK-ban aki KM logisztikával foglalkozik? Ki foglalkozik jelenleg a különleges erők logisztikájával?
- Holman Csaba alezredes: Nem, nincs ilyen. Nem vagyok benne biztos, hogy a LK-ban szükség lenne erre. A vezetés különböző szintjein ez megjelenik, nekünk kezelni kell az igényeiket.
- Bodoróczy János őrnagy: Igényel-e a különleges erőket közvetlenül támogató katonák kiképzése átalakítást?
- Holman Csaba alezredes: A hadműveleti tervezés során, a logisztikai tervezőnek tisztában kell lennie azzal, hogy milyen képességekkel rendelkeznek ezek az erők, milyen elvek mentén működnek, milyen lehetséges alkalmazásuk van. Szerintem ez egy hasznos, és fontos képesség lenne, ha a hadműveleti tervezés szintjén ezek megjelennének. Igen mindenképpen szükség van képzésre, felkészítésre.
- Bodoróczy János őrnagy: Hogy lehetne fejleszteni a logisztikai támogatás rendszerét a különleges műveleti feladatokat szem előtt tartva?
- Holman Csaba alezredes: Információ, képzés, hogy minden szinten megjelenjen a KM ismerete. Fejleszteni kell a kommunikációt, együtt kell gyakorolni, együtt kell gyakoroltatni az erőket.
- Bodoróczy János őrnagy: Mely országok logisztikai rendszerét érdemes egy kitekintés során vizsgálni?
- Holman Csaba alezredes: Sok országot érdemes megnézni, azután a saját stratégiai elgondolásunk után kell kialakítani a saját rendszerünket. Nem hiszek abban, hogy egy az egyben át lehet venni állománytáblákat. Ezek fejlődés eredményeképpen jöttek létre, de meg lehet, meg kell nézni őket, a metódusokat át lehet venni. A konkrét országok: amerikaiak,

horvátok, de érdemes megnézni a szomszédainkat is, akik hasonló méretű alegységekkel dolgoznak. A lengyelek kitűnőek, ők adaptálták az amerikai példát, de átalakították a saját dolgaikra, ám nagyságrendekkel más számokkal dolgoznak.

- Bodoróczki János őrnagy: Tudnánk biztosítani a különleges műveleti erők logisztikai támogatását nemzeti önerőből?

- Holman Csaba alezredes: Ennek egy része pénzkérdés. Nagyon sok támogatást nem pénz formában kaptunk meg. A kérdés elgondolkodtató. Van erre egyáltalán szükség? Nemzetközi kötelékben dolgozó magyar alegység részére felesleges. A nemzetközi együttműködést kell erősíteni, és saját képességet is fel kell mutatni. Erőforrás gazdálkodási szempontból felesleges. Ilyen távolságú műveletnél pazarlás, nem a nemzetközi lehetőségeket használjuk ki. Ha a KM zászlóalj szintű képességet tudnánk rotálva telepíteni valahova, akkor lehet, hogy el kellene gondolkodni azon. Az ország védelmi műveletben a zászlóalj képességeit kell ilyen szintre felhozni.

- Bodoróczki János őrnagy: Milyen szekunder kutatásokat javasol a vizsgált témához kapcsolódóan?

- Holman Csaba alezredes: Mivel először érkeznek a műveleti területre, ezért a HNS és az OPSEC vizsgálata fontos terület.

- Bodoróczki János őrnagy: Milyen javaslatai vannak a vizsgált témával kapcsolatban?

- Holman Csaba alezredes: Megindult egy folyamat az HVK, az ÖHP és a KRE között, mely kapcsolatot erősíteni, az együttműködést szélesíteni kell. Tovább kell építeni a vertikális kapcsolatot. Horizontálisan a Védelmi Tervező Hivatalt is be kell vonni a munkába. Folyamatok jobb szabályozásával fejleszteni lehet.

- Bodoróczki János őrnagy: Hogyan foglalná össze álláspontját a témával kapcsolatban?

- Holman Csaba alezredes: Személyes álláspontom az, hogy lehet javítani, van tér arra, hogy javítsunk a rendszeren. Van perspektíva, van lehetőség.

- Bodoróczki János őrnagy: Hogy foglalná össze az interjút?

- Holman Csaba alezredes: Bizakodó vagyok, ebben a témában olyan emberek vannak olyan szinteken, akik akarják javítani, és képesek javítani a rendszeren. A következő években van potenciál arra, hogy a téma sikertörténet legyen.

6. számú függelék: Szakértői mélyinterjú Sánta Gábor alezredessel (2016. 04. 07.)

- Bodoróczki János őrnagy: Az HM HVK HDMCSF Különleges Műveleti Osztály hogyan ítéli meg a különleges erők logisztikai támogatási kérdéseit?

- Sánta Gábor alezredes: Figyelembe véve az MH KM-i ambícióit és a HM Úr által meghatározott képességfejlesztési irányokat, nagyobb figyelem szükséges a KM képességfejlesztés logisztikai támogatásának megvalósulásához. A képességfejlesztés egyik nagy alappillére a meglévő eszközrendszerek modernizálása, vagy modernebb rendszerekre történő cseréje. Ez a terület egyelőre nincs lefedve hazai képzett logisztikai szakemberekkel, akik tisztában vannak a KM logisztikai igényeivel és egyben tudják menedzselni a KM eszközök beszerzését, rendszerbe állítását, fenntartását. Ezen feladatokat az MH-ban elsősorban a KM műveleti szakemberek menedzselik, akik folyamatosan megakadnak a logisztikai kérdések tisztázása során a szakmai ismeretek hiánya miatt. Az MH logisztika csak akkor foglalkozik KM képesség fejlesztéssel, ha erre külön előjárói feladatszabás érkezik. Ez a trend alapvetően lassítja, sokszor lehetetlenné teszi, akadályozza a hatékony előre látó tervezést.

- Bodoróczki János őrnagy: Van – e a különleges erőket érintő kritikus logisztikai támogatási kérdés?

- Sánta Gábor alezredes: Az előző kérdésben említett delegált KM logisztikus szakember hiány. Ehhez szorosan kapcsolódóan egy olyan dedikált logisztikai elem, ami kifejezetten a KM támogatása érdekében működik. A KM sajátos feladatrendszeréből adódóan szélesebb körű eszközrendszerrel kerül alkalmazásra, mint a hagyományos erők. Ezt a mai MH logisztikai rendszere nem teljes mértékben támogatja. Például, a rendszer rugalmatlansága sokszor nem engedi, hogy egyes missziókra, alkalmazásra a KM erők részére több egyéni fegyver kerüljön a felszerelés jegyzékbe/állománytáblákba. A mai MH KM képesség kialakítása alapvetően amerikai programokon keresztül érkezett amerikai eszközök (fegyver, gépjármű, híradó, stb.) alkalmazásba vételével valósult meg.

- Bodoróczki János őrnagy: Hogyan ítéli meg az MH 2. KRE szervezetszerű logisztikai támogató alegységeit, képességeit?

- Sánta Gábor alezredes: Az ezred logisztikai képessége önmagában csak akkor tud teljes mértékben hatékonyan és az alaprendeltetésének megfelelően működni, amennyiben a fenti kérdésben említett KM logisztikai elem magasabb szinteken is létrehozásra kerül. Addig, csak részeiben tudnak megfelelni a kiszolgálási feladatoknak. Jelentős probléma ezen a területen az ezred logisztikai állomány feltöltöttsége is.

- Bodoróczki János őrnagy: Mi az, ami megfelel a KM elvárásoknak? Mi az, amin változtatni kell?

- Sánta Gábor alezredes: A rendelkezésre álló eszközök egyelőre biztosítják az alapfeladatok ellátását. Ismét a sajátos műveleti alkalmazásra hivatkozok, miszerint rugalmasabban kell kezelni sok esetben az eszközök beszerzését a KM vonatkozásban. A technológiai fejlődés napjainkban olyan rohamos mértékű, hogy egy-egy eszköz elavultnak mondható a beszerzési eljárás végére. A napjaink kihívásait figyelembe véve a szemben álló félnek nincsenek beszerzési eljárásaik és napokon belül hozzájutnak a legmodernebb technikai eszközökhöz (webshop). Az MH rendszere egyelőre nem képes ezt a tempót tartani, de elengedhetetlen lenne egy hatékony ellenlépés megtervezéséhez, végrehajtásához az, hogy minimum a szemben álló fél által használt technológiával azonos minőségű eszközökkel rendelkezzenek a KM erők. Ezt a gyakorlatban más nemzetek KM erők parancsnokaira delegált beszerzési jogokkal kompenzálják.

- Bodoróczki János őrnagy: Hogyan ítéli meg a KM alegység logisztikai ellátását misszióban?

- Sánta Gábor alezredes: Az eddigi missziós tapasztalatok alapján azt mondhatom, hogy a teljes logisztikai támogatás inkább az amerikai fél részéről érkezett. Azt, hogy ezért ki hogyan fizetett és milyen technikai megállapodások alapján történt nem tudom, de többnyire jól működött. Ezen a területen is annak látom a legnagyobb hiányát, hogy a részletek koordinálásával mindig olyan személyek foglalkoztak, akik vagy inkább KM műveleti szakemberek voltak logisztikai háttérismeret nélkül, vagy logisztikai szakemberek KM ismeretek nélkül.

- Bodoróczki János őrnagy: Mennyire érvényesülnek a KM igények, és specialitások a missziós logisztikai támogatásban?

- Sánta Gábor alezredes: Nemzeti támogatás területén az MH még nincs felkészülve a KM igények teljes mértékű kielégítésére. A missziós támogatás legnagyobb problémája véleményem szerint egyrészt ugyanaz, mint a hazai „békeidőszakos” ellátás, amit a korábbiakban már részleteztem. Másrészt a stratégiai szintű szállítási kapacitásunk hiánya még tovább bonyolítja, és nehezkesebbé teszi a KM erők ellátását is (úgy mint a konvencionális erőkét).

12. A TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN MEGJELENT PUBLIKÁCIÓK

(A megjelenés sorrendjében)

Folyószám	A publikáció			Részvételi arány	A folyóirat, kiadvány megnevezése, évfolyama, száma	URL	Megjegyzés
	Jellege	Címe	Nyelve				
1.	Folyóirat cikk	Új kiképzési követelmények a különleges erőket támogató katonák számára.	Magyar	100 %	Bolyai Szemle, A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Kar kiadványa, 2010. XIX. évf. 4. szám, 65-76 oldal.	http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2010/4/04.pdf	
2.	Folyóirat cikk	A stratégia alkotás módszerei és alkalmazása, a különleges erők önálló logisztikájának megvalósításában	Magyar	100 %	Honvédségi Szemle, 2010. 64. évfolyam 4. szám, 15-17 oldal.	https://www.parbeszed.hm.gov.hu/sites/kulso/Documents/katonaisajto/honvedsegiszemle/2010/2010/4/%28Microsoft%20Word%20-%20Bodor.pdf	
3.	Országos Tudományos Pályázat – MH ÖHP TKH TT	Bodoróczki János - Tatár Balázs: A különleges erők önálló logisztikája - Stratégia és minőségbiztosítás	Magyar	50 %	2010, Székesfehérvár		Szerzői nyilatkozat csatolva
4.	Folyóirat cikk	Logisztika és a különleges műveleti csoport műveleti területen	Magyar	100 %	Hadmérnök, 2010, V. Évfolyam 1. szám, 173-179. oldal	http://www.hadmernok.hu/2010_1_bodoroczki.pdf	

Folyószám	A publikáció			Részvételi arány	A folyóirat, kiadvány megnevezése, évfolyama, száma	URL	Megjegyzés
	Jellege	Címe	Nyelve				
5.	Folyóirat cikk	Gondolatok az aszimmetrikus hadviselés logisztikai támogatásáról	Magyar	100 %	Bolyai Szemle, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Bolyai János Hadmérnöki Kar kiadványa, a Bolyai Hírek jogutódja, 2013. XXII. évf. 1. szám, 119-136. oldal	http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2013/1/08.pdf	
6.	Folyóirat cikk	A Magyar Honvédség a XXI. Században (gondolatok az új kihívásokról)	Magyar	100 %	Hadtudományi Szemle, 2013. 6. évfolyam 2. szám, 1-9. oldal	http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2013/2013_2/2013_2_hm_bodoroczki_janos_1_9.pdf	
7.	Folyóirat cikk	Overview of army special operations, and special operation logistic - A különleges erők (army), és a különleges erők logisztikájának áttekintése.	Angol	100 %	Bolyai Szemle, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Bolyai János Hadmérnöki Kar kiadványa, a Bolyai Hírek jogutódja, 2013. XXII. évf. 2. szám, 101-112. oldal	http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2013/2/7.pdf	
8.	Folyóirat cikk	A különleges erők történetének áttekintése	Magyar	100 %	Hadtudományi Szemle, 2013. 6. évfolyam 4. szám, 1-10 oldal.	http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2013/2013_4/2013_4_hm_bodoroczki.pdf	

Folyószám	A publikáció			Részvételi arány	A folyóirat, kiadvány megnevezése, évfolyama, száma	URL	Megjegyzés
	Jellege	Címe	Nyelve				
9.	Folyóirat cikk	U.S. Army Special Operations Sustainment	Angol	100 %	Hadmérnök, 2014, IX. Évfolyam 1. szám, 16-24 ig.	http://hadmernok.hu/141_02_bodoroczkij.pdf	
10.	Folyóirat cikk	Logistical support of asymmetric warfare	Angol	100 %	Bolyai Szemle, 2014, XXIII. Évfolyam 2014/1 szám, 27-34 ig.	http://uni-nke.hu/uploads/media_items/bolyai-szemle-2014_-ev-1_-szam.original.pdf	
11.	Folyóirat cikk	Az Egyesült Államok szárazföldi haderőnem különleges erőinek támogatása	Magyar	100 %	Hadmérnök, 2014, IX. Évfolyam 2. szám, 158-165 ig.	http://www.hadmernok.hu/142_14_bodoroczkij_1.pdf	
12.	Folyóirat cikk	A magyar különleges erők logisztikai támogatása	Magyar	100 %	Hadmérnök, 2014, IX. Évfolyam 2. szám, 166-176 ig.	http://www.hadmernok.hu/142_15_bodoroczkij_2.pdf	
13.	Folyóirat cikk	A logisztika története	Magyar	100 %	Hadmérnök, 2014, IX. Évfolyam 4. szám, pp 75-85.	http://hadmernok.hu/144_08_bodoroczkij.pdf	
14.	Folyóirat cikk	A különleges művelet specifikus logisztikai támogató rendszer fejlesztése a logisztikai stratégiaalkotási módszerek figyelembevételével	Magyar	100 %	Hadmérnök, 2015, X. Évfolyam 2. szám, 122-134 ig.	http://hadmernok.hu/152_11_bodoroczkij.php	

Folyószám	A publikáció			Részvételi arány	A folyóirat, kiadvány megnevezése, évfolyama, száma	URL	Megjegyzés
	Jellege	Címe	Nyelve				
15.	Folyóirat cikk	Gondolatok a Magyar Honvédség logisztikai rendszerének kihívásairól, és az integritás fokozásáról	Magyar	100 %	Honvédségi Szemle, 2015/5, 99-104-ig	https://www.parbeszed.hm.gov.hu/sites/kulso/aktualitasok/honvedsegiszemle/Documents/2015/5/HSz%205_beliv_099-104.pdf	

**A TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN TARTOTT ELŐADÁSOK TUDOMÁNYOS
KONFERENCIÁN**

(Az előadás sorrendjében)

Fsz.	A konferencia			
	címe	nyelve	helye	ideje
1.	Proceedings of the new challenges in the field of military sciences 2010 7 th international scientific conference - A különleges erők önálló logisztikája	Magyar	Budapest, ZMNE, Hungária krt. 9-11	2010, szeptember 28-30.
2.	Haza szolgálatában	Magyar	Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Hungária krt. 9 - 11	2013. október 25.